Biblia Sacra II

Biblia
Sacra
II

David

BIBLIA SACRA

II

BIBLIA SACRA

SECUNDUM

VULGATAM CLEMENTINAM

EDITA

A

P. MICHAELE HETZENAUER O. M. CAP.
CONSULTORE PONTIFICIÆ COMMISSIONIS BIBLICÆ

II

VETUS TESTAMENTUM II

RATISBONÆ
SUMPTIBUS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET
S. SEDIS APOST. ET S. RIT. CONGR. TYPOGR.

VETUS TESTAMENTUM

TOMUS II

LIBRI
I (III) ET II (IV) REGUM
I ET II PARALIPOMENON
ESDRÆ-NEHEMIÆ-TOBIÆ
IUDITH - ESTHER - IOB
PSALMORUM

RATISBONÆ
SUMPTIBUS ET TYPIS FRIDERICI PUSTET
S. SEDIS APOST. ET S. RIT. CONGR. TYPOGR.
1922

Imprimatur.

Romæ, die 16 Februarii 1920

Fr. Venantius a Lisle-en-Rigault
O. M. Cap. Min. Gen.

Imprimatur.

Ratisbonæ, die 16 Novembris 1920

Dr. Scheglmann Vic. Gen.

VETUS TESTAMENTUM

II

Vir, cui constitutum est de Christo Dei Iacob, egregius Psaltes Israël II Rg 23, 1

LIBER REGUM TERTIUS

SECUNDUM HEBRÆOS PRIMUS MALACHIM

PARS PRIOR

Regnum indivisum Salomonis, 1, 1—11, 43

I. Initium regni Salomonis, 1, 1—2, 46

1. Salomon rex declaratur, 1, 1—53

Senescente Davide

1 [1] Et rex David senuerat, habebatque ætatis plurimos dies: cumque operiretur vestibus, non calefiebat. [2] Dixerunt ergo ei servi sui: Quæramus domino nostro regi adolescentulam virginem, et stet coram rege, et foveat eum, dormiatque in sinu suo, et calefaciat dominum nostrum regem. [3] Quæsierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israel, et invenerunt Abisag Sunamitidem, et adduxerunt eam ad regem. [4] Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque cum rege, et ministrabat ei, rex vero non cognovit eam.

Adonias regnum occupat

[5] Adonias autem filius Haggith elevabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque sibi currus et equites, et quinquaginta viros, qui currerent ante eum. [6] Nec corripuit eum pater suus aliquando, dicens: Quare hoc fecisti? Erat autem et ipse pulcher valde, secundus natu post Absalom. [7] Et sermo ei cum Ioab filio Sarviæ, et cum Abiathar sacerdote, qui adiuvabant partes Adoniæ. [8] Sadoc vero sacerdos, et Banaias filius Ioiadæ, et Nathan propheta, et

Semei et Rei, et robur exercitus David non erat cum Adonia. 9 Immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis, et universis pinguibus iuxta Lapidem Zoheleth, qui erat vicinus fonti Rogel, vocavit universos fratres suos filios regis, et omnes viros Iuda servos regis. 10 Nathan autem prophetam, et Banaiam, et robustos quosque, et Salomonem fratrem suum non vocavit.

Bethsabee et Nathan Davida interpellant

11 Dixit itaque Nathan ad Bethsabee matrem Salomonis: Num audisti, quod regnaverit Adonias filius Haggith, et dominus noster David hoc ignorat? 12 Nunc ergo veni, accipe consilium a me, et salva animam tuam, filiique tui Salomonis. 13 Vade, et ingredere ad regem David, et dic ei: Nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillæ tuæ, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo? quare ergo regnat Adonias? 14 Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam post te, et complebo sermones tuos. 15 Ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculum: rex autem senuerat nimis, et Abisag Sunamitis ministrabat ei. 16 Inclinavit se Bethsabee, et adoravit regem. Ad quam rex, Quid tibi, inquit, vis? 17 Quæ respondens, ait: Domine mi, tu iurasti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo. 18 Et ecce nunc Adonias regnat, te, domine mi rex, ignorante. 19 Mactavit boves, et pinguia quæque, et arietes plurimos, et vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque sacerdotem, et Ioab principem militiæ: Salomonem autem servum tuum non vocavit. 20 Verumtamen domine mi rex, in te oculi respiciunt totius Israel, ut indices eis, quis sedere debeat in solio tuo domine mi rex post te. 21 Eritque cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis, erimus ego et filius meus Salomon peccatores. 22 Adhuc illa loquente cum rege, Nathan propheta venit. 23 Et nuntiaverunt regi, dicentes: Adest Nathan propheta. Cumque introisset in conspectu regis, et adorasset eum pronus in terram, 24 dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixisti: Adonias regnet post me, et ipse sedeat super thronum meum? 25 Quia descendit hodie, et immolavit boves, et pinguia, et arietes plurimos, et vocavit universos filios regis et principes exercitus, Abiathar quoque sacerdotem: illisque vescentibus, et bibentibus coram eo, et dicentibus: Vivat rex Adonias: 26 Me servum tuum, et Sadoc sacerdotem, et Banaiam filium Ioiadæ, et Salomonem famulum tuum non vocavit. 27 Numquid a domino meo rege exivit hoc verbum, et mihi non indicasti servo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum?

Salomon ungitur et proclamatur rex

28 Et respondit rex David, dicens: Vocate ad me Bethsabee. Quæ cum fuisset ingressa coram rege, et stetisset ante eum, 29 iuravit rex, et ait: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia, 30 quia sicut iuravi tibi per Dominum Deum Israel, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit super solium meum pro me: sic faciam hodie. 31 Summissoque Bethsabee in terram vultu, adoravit regem, dicens: Vivat dominus meus David in æternum. 32 Dixit quoque rex David: Vocate mihi Sadoc sacerdotem, et Nathan prophetam, et Banaiam filium Ioiadæ. Qui cum ingressi fuissent coram rege, 33 dixit ad eos: Tollite vobiscum servos domini vestri, et imponite Salomonem filium meum super mulam meam: et ducite eum in Gihon; 34 et ungat eum ibi Sadoc sacerdos, et Nathan propheta in regem super Israel: et canetis buccina, atque dicetis: Vivat rex Salomon. 35 Et ascendetis post eum, et veniet, et sedebit super solium meum, et ipse regnabit pro me: illique præcipiam ut sit dux super Israel, et super Iudam. 36 Et respondit Banaias filius Ioiadæ, regi, dicens: Amen: sic loquatur Dominus Deus domini mei regis. 37 Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cum Salomone, et sublimius faciat solium eius a solio domini mei regis David. 38 Descendit ergo Sadoc sacerdos, et Nathan propheta, et Banaias filius Ioiadæ, et Cerethi, et Phelethi: et imposuerunt Salomonem super mulam regis Da-

vid, et adduxerunt eum in Gihon. 39 Sumpsitque Sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo, et unxit Salomonem: et cecinerunt buccina, et dixit omnis populus: Vivat rex Salomon. 40 Et ascendit universa multitudo post eum, et populus canentium tibiis, et lætantium gaudio magno, et insonuit terra a clamore eorum.

Adonias Salomonem adorat

41 Audivit autem Adonias, et omnes, qui invitati fuerant ab eo, iamque convivium finitum erat: sed et Ioab, audita voce tubæ, ait: Quid sibi vult clamor civitatis tumultuantis? 42 Adhuc illo loquente, Ionathas filius Abiathar sacerdotis venit: cui dixit Adonias: Ingredere, quia vir fortis es, et bona nuntians. 43 Responditque Ionathas Adoniæ: Nequaquam: Dominus enim noster rex David regem constituit Salomonem: 44 misitque cum eo Sadoc sacerdotem, et Nathan prophetam, et Banaiam filium Ioiadæ, et Cerethi, et Phelethi, et imposuerunt eum super mulam regis. 45 Unxeruntque eum Sadoc sacerdos, et Nathan propheta regem in Gihon: et ascenderunt inde lætantes, et insonuit civitas: hæc est vox, quam audistis. 46 Sed et Salomon sedet super solium regni. 47 Et ingressi servi regis benedixerunt domino nostro regi David, dicentes: Amplificet Deus nomen Salomonis super nomen tuum, et magnificet thronum eius super thronum tuum. Et adoravit rex in lectulo suo: 48 et locutus est: Benedictus Dominus Deus Israel, qui dedit hodie sedentem in solio meo, videntibus oculis meis. 49 Territi sunt ergo, et surrexerunt omnes, qui invitati fuerant ab Adonia, et ivit unusquisque in viam suam. 50 Adonias autem timens Salomonem, surrexit, et abiit, tenuitque cornu altaris. 51 Et nuntiaverunt Salomoni, dicentes: Ecce Adonias timens regem Salomonem, tenuit cornu altaris, dicens: Iuret mihi rex Salomon hodie, quod non interficiat servum suum gladio. 52 Dixitque Salomon: Si fuerit vir bonus, non cadet ne unus quidem capillus eius in terram: sin autem malum inventum fuerit in eo, morietur. 53 Misit ergo rex Salomon, et eduxit eum ab altari: et ingressus adoravit regem Salomonem: dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam.

2. Salomon rex succedit, 2, 1—12

Salomon a patre instructus

2 1 Appropinquaverunt autem dies David ut moreretur, præcepitque Salomoni filio suo, dicens: 2 Ego ingredior viam universæ terræ: confortare, et esto vir. 3 Et observa custodias Domini Dei tui, ut ambules in viis eius, ut custodias ceremonias eius, et præcepta eius, et iudicia, et testimonia, sicut scriptum est in lege Moysi: ut intelligas universa quæ facis, et quocumque te verteris: 4 ut confirmet Dominus sermones suos, quos locutus est de me, dicens: Si custodierint filii tui vias suas, et ambulaverint coram me in veritate, in omni corde suo, et in omni anima sua, non auferetur tibi vir de solio Israel. 5 Tu quoque nosti quæ fecerit mihi Ioab filius Sarviæ, quæ fecerit duobus principibus exercitus Israel, Abner filio Ner, et Amasæ filio Iether: quos occidit, et effudit sanguinem belli in pace, et posuit cruorem prœlii in balteo suo, qui erat circa lumbos eius, et in calceamento suo, quod erat in pedibus eius. 6 Facies ergo iuxta sapientiam tuam, et non deduces canitiem eius pacifice ad inferos. 7 Sed et filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam, eruntque comedentes in mensa tua: occurrerunt enim mihi quando fugiebam a facie Absalom fratris tui. 8 Habes quoque apud te Semei filium Gera filii Iemini de Bahurim, qui maledixit mihi maledictione pessima, quando ibam ad Castra: sed quia descendit mihi in occursum cum transirem Iordanem, et iuravi ei per Dominum, dicens: Non te interficiam gladio: 9 tu noli pati eum esse innoxium. Vir autem sapiens es, ut scias quæ facies ei, deducesque canos eius cum sanguine ad inferos.

post mortem eius

10 Dormivit igitur David cum patribus suis, et sepultus est in civitate David. 11 Dies autem, qui-

(3) Dt 17, 19. — (5) 2 Sm 3, 27. — 2 Sm 20, 9. — (7) 2 Sm 19, 32. — (8) 2 Sm 16, 5; 19, 19. — (10) 1 Par 29, 27; Act 2, 29.

bus regnavit David super Israel, quadraginta anni sunt: in Hebron regnavit septem annis: in Ierusalem, triginta tribus.

regnum tenet

12 Salomon autem sedit super thronum David patris sui, et firmatum est regnum eius nimis.

3. Salomon rex firmatur, 2, 13—46

Adonias occiditur

13 Et ingressus est Adonias filius Haggith ad Bethsabee matrem Salomonis. Quæ dixit ei: Pacificusne est ingressus tuus? Qui respondit: Pacificus. 14 Additque: Sermo mihi est ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: 15 Tu, inquit, nosti, quia meum erat regnum, et me præposuerat omnis Israel sibi in regem: sed translatum est regnum, et factum est fratris mei: a Domino enim constitutum est ei. 16 Nunc ergo petitionem unam precor a te; ne confundas faciem meam. Quæ dixit ad eum: Loquere. 17 Et ille ait: Precor ut dicas Salomoni regi (neque enim negare tibi quidquam potest) ut det mihi Abisag Sunamitidem uxorem. 18 Et ait Bethsabee: Bene, ego loquar pro te regi. 19 Venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem, ut loqueretur ei pro Adonia: et surrexit rex in occursum eius, adoravitque eam, et sedit super thronum suum: positusque est thronus matri regis, quæ sedit ad dexteram eius. 20 Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor a te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex: Pete mater mea: neque enim fas est ut avertam faciem tuam. 21 Quæ ait: Detur Abisag Sunamitis Adoniæ fratri tuo uxor. 22 Responditque rex Salomon, et dixit matri suæ: Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniæ? postula ei et regnum: ipse est enim frater meus maior me, et habet Abiathar sacerdotem, et Ioab filium Sarviæ. 23 Iuravit itaque rex Salomon per Dominum, dicens: Hæc faciat mihi Deus, et hæc addat, quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc. 24 Et nunc vivit Dominus, qui firmavit me, et collocavit me super solium David patris mei, et qui fecit mihi domum, sicut locutus est, quia hodie occidetur Adonias. 25 Misitque rex

Salomon per manum Banaiæ filii Ioiadæ, qui interfecit eum, et mortuus est.

Abiathar eicitur

26 Abiathar quoque sacerdoti dixit rex: Vade in Anathoth ad agrum tuum, equidem vir mortis es: sed hodie te non interficiam, quia portasti arcam Domini Dei coram David patre meo, et sustinuisti laborem in omnibus, in quibus laboravit pater meus. 27 Eiecit ergo Salomon Abiathar, ut non esset sacerdos Domini, ut impleretur sermo Domini, quem locutus est super domum Heli in Silo.

Ioab interficitur

28 Venit autem nuntius ad Ioab, quod Ioab declinasset post Adoniam, et post Salomonem non declinasset: fugit ergo Ioab in tabernaculum Domini, et apprehendit cornu altaris. 29 Nuntiatumque est regi Salomoni quod fugisset Ioab in tabernaculum Domini, et esset iuxta altare: misitque Salomon Banaiam filium Ioiadæ, dicens: Vade, interfice eum. 30 Et venit Banaias ad tabernaculum Domini, et dixit ei: Hæc dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar, sed hic moriar. Renuntiavit Banaias regi sermonem, dicens: Hæc locutus est Ioab, et hæc respondit mihi. 31 Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est: et interfice eum, et sepeli, et amovebis sanguinem innocentem, qui effusus est a Ioab, a me, et a domo patris mei. 32 Et reddet Dominus sanguinem eius super caput eius quia interfecit duos viros iustos, melioresque se: et occidit eos gladio, patre meo David ignorante, Abner filium Ner principem militiæ Israel, et Amasam filium Iether principem exercitus Iuda: 33 et revertetur sanguis illorum in caput Ioab, et in caput seminis eius in sempiternum. David autem et semini eius, et domui, et throno illius sit pax usque in æternum a Domino. 34 Ascendit itaque Banaias filius Ioiadæ, et aggressus eum interfecit: sepultusque est in domo sua in deserto.

successores constituuntur

35 Et constituit rex Banaiam filium Ioiadæ pro eo super exercitum, et Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar.

(27) 1 Sm 2, 31. — (32) 2 Sm 3, 27. — 2 Sm 20, 9.

Semei percutitur

36 Misit quoque rex, et vocavit Semei, dixitque ei: Ædifica tibi domum in Ierusalem, et habita ibi: et non egredieris inde huc atque illuc. 37 Quacumque autem die egressus fueris, et transieris Torrentem Cedron, scito te interficiendum: sanguis tuus erit super caput tuum. 38 Dixitque Semei regi: Bonus sermo. Sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus. Habitavit itaque Semei in Ierusalem diebus multis. 39 Factum est autem post annos tres ut fugerent servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth: nuntiatumque est Semei quod servi eius issent in Geth. 40 Et surrexit Semei, et stravit asinum suum: ivitque ad Achis in Geth ad requirendum servos suos, et adduxit eos de Geth. 41 Nuntiatum est autem Salomoni quod isset Semei in Geth de Ierusalem, et rediisset. 42 Et mittens vocavit eum, dixitque illi: Nonne testificatus sum tibi per Dominum, et prædixi tibi: Quacumque die egressus, ieris huc et illuc, scito te esse moriturum? Et respondisti mihi: Bonus sermo, quem audivi. 43 Quare ergo non custodisti iusiurandum Domini, et præceptum quod præceperam tibi? 44 Dixitque rex ad Semei: Tu nosti omne malum, cuius tibi conscium est cor tuum, quod fecisti David patri meo: reddidit Dominus malitiam tuam in caput tuum. 45 Et rex Salomon benedictus, et thronus David erit stabilis coram Domino usque in sempiternum. 46 Iussit itaque rex Banaiæ filio Ioiadæ: qui egressus, percussit eum, et mortuus est.

II. Gloria regni Salomonis, 3, 1—10, 29

1. Nuptiæ et sapientia Salomonis, 3, 1—28

Ducit filiam Pharaonis

3 1 Confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis, et affinitate coniunctus est Pharaoni regi Ægypti: accepit namque filiam eius, et adduxit in civitatem David, donec compleret ædificans domum suam, et domum Domini, et murum Ierusalem per circuitum.

(1) 2 Par 1, 1.

sacrificat in Gabaon

2 Attamen populus immolabat in excelsis: non enim ædificatum erat templum nomini Domini usque in diem illum. 3 Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in præceptis David patris sui, excepto quod in excelsis immolabat, et accendebat thymiama. 4 Abiit itaque in Gabaon, ut immolaret ibi: illud quippe erat excelsum maximum: mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon.

petit a Domino sapientiam

5 Apparuit autem Dominus Salomoni per somnium nocte, dicens: Postula quod vis ut dem tibi. 6 Et ait Salomon: Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam, sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate, et iustitia, et recto corde tecum: custodisti ei misericordiam tuam grandem, et dedisti ei filium sedentem super thronum eius, sicut est hodie. 7 Et nunc Domine Deus, tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo: ego autem sum puer parvulus, et ignorans egressum, et introitum meum. 8 Et servus tuus in medio est populi, quem elegisti, populi infiniti, qui numerari et supputari non potest præ multitudine. 9 Dabis ergo servo tuo cor docile, ut populum tuum iudicare possit, et discernere inter bonum et malum; quis enim poterit iudicare populum istum, populum tuum hunc multum? 10 Placuit ergo sermo coram Domino, quod Salomon postulasset huiuscemodi rem. 11 Et dixit Dominus Salomoni: Quia postulasti verbum hoc, et non petisti tibi dies multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum iudicium: 12 ecce feci tibi secundum sermones tuos, et dedi tibi cor sapiens et intelligens, in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. 13 Sed et hæc, quæ non postulasti, dedi tibi: divitias scilicet, et gloriam, ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro diebus. 14 Si autem ambulaveris in viis meis, et custodieris præcepta mea, et mandata mea, sicut ambulavit pater

(9) 2 Par 1, 10. — (13) Sap 7, 11; Mt 6, 29.

tuus, longos faciam dies tuos. 15 Igitur evigilavit Salomon, et intellexit quod esset somnium: cumque venisset Ierusalem, stetit coram arca fœderis Domini, et obtulit holocausta, et fecit victimas pacificas, et grande convivium universis famulis suis.

comprobat infusam

16 Tunc venerunt duæ mulieres meretrices ad regem, steteruntque coram eo, 17 quarum una ait: Obsecro, mi Domine: ego et mulier hæc habitabamus in domo una, et peperi apud eam in cubiculo. 18 Tertia autem die postquam ego peperi, peperit et hæc: et eramus simul, nullusque alius nobiscum in domo, exceptis nobis duabus. 19 Mortuus est autem filius mulieris huius nocte, dormiens quippe oppressit eum. 20 Et consurgens intempestæ noctis silentio, tulit filium meum de latere meo ancillæ tuæ dormientis, et collocavit in sinu suo: suum autem filium, qui erat mortuus, posuit in sinu meo. 21 Cumque surrexissem mane ut darem lac filio meo, apparuit mortuus: quem diligentius intuens clara luce, deprehendi non esse meum quem genueram. 22 Responditque altera mulier: Non est ita ut dicis, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. Econtrario illa dicebat: Mentiris: filius quippe meus vivit, et filius tuus mortuus est. Atque in hunc modum contendebant coram rege. 23 Tunc rex ait: Hæc dicit, Filius meus vivit, et filius tuus mortuus est. Et ista respondit, Non, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. 24 Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumque attulissent gladium coram rege, 25 Dividite, inquit, infantem vivum in duas partes, et date dimidiam partem uni, et dimidiam partem alteri. 26 Dixit autem mulier, cuius filius erat vivus, ad regem: (commota sunt quippe viscera eius super filio suo) Obsecro domine, date illi infantem vivum, et nolite interficere eum. Econtrario illa dicebat: Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur. 27 Respondit rex, et ait: Date huic infantem vivum, et non occidatur: hæc est enim mater eius. 28 Audivit itaque omnis Israel iudicium quod iudicasset rex, et timuerunt regem, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum iudicium.

2. Administratio ac felicitas regni, 4, 1—34

Salomonis principes

4 1 Erat autem rex Salomon regnans super omnem Israel: 2 et hi principes quos habebat: Azarias filius Sadoc sacerdotis: 3 Elihoreph, et Ahia filii Sisa scribæ: Iosaphat filius Ahilud a commentariis: 4 Banaias filius Ioiadæ super exercitum: Sadoc autem, et Abiathar sacerdotes. 5 Azarias filius Nathan super eos qui assistebant regi: Zabud filius Nathan sacerdos, amicus regis: 6 et Ahisar præpositus domus: et Adoniram filius Abda super tributa.

et præfecti

7 Habebat autem Salomon duodecim præfectos super omnem Israel, qui præbebant annonam regi et domui eius: per singulos enim menses in anno, singuli necessaria ministrabant. 8 Et hæc nomina eorum: Benhur, in monte Ephraim. 9 Bendecar, in Macces, et in Salebim, et in Bethsames, et in Elon, et in Bethanan. 10 Benhesed in Aruboth: ipsius erat Socho, et omnis terra Epher. 11 Benabinadab, cuius omnis Nephath Dor, Tapheth filiam Salomonis habebat uxorem. 12 Bana filius Ahilud regebat Thanac et Mageddo, et universam Bethsan, quæ est iuxta Sarthana subter Iezrael, a Bethsan usque Abelmehula e regione Iecmaan. 13 Bengaber in Ramoth Galaad: habebat Avothiair filii Manasse in Galaad, ipse præerat in omni regione Argob, quæ est in Basan, sexaginta civitatibus magnis atque muratis, quæ habebant seras æreas. 14 Ahinadab filius Addo præerat in Manaim. 15 Achimaas in Nephthali: sed et ipse habebat Basemath filiam Salomonis in coniugio. 16 Baana filius Husi, in Aser, et in Baloth. 17 Iosaphat filius Pharue, in Issachar. 18 Semei filius Ela, in Beniamin. 19 Gaber filius Uri, in terra Galaad, in terra Sehon regis Amorrhæi et Og regis Basan, super omnia quæ erant in illa terra.

pax et divitiæ

20 Iuda et Israel innumerabiles, sicut arena maris in multitudine: comedentes, et bibentes, atque lætantes. 21 Salomon autem erat in dicione sua, ha-

(21) Sir 47, 15.

bens omnia regna a flumine terræ Philisthiim usque ad terminum Ægypti: offerentium sibi munera, et servientium ei cunctis diebus vitæ eius. 22 Erat autem cibus Salomonis per dies singulos triginta cori similæ, et sexaginta cori farinæ, 23 decem boves pingues, et viginti boves pascuales, et centum arietes, excepta venatione cervorum, capreárum, atque bubalorum, et avium altilium. 24 Ipse enim obtinebat omnem regionem, quæ erat trans flumen, a Thaphsa usque ad Gazan, et cunctos reges illarum regionum: et habebat pacem ex omni parte in circuitu. 25 Habitabatque Iuda, et Israel absque timore ullo. unusquisque sub vite sua, et sub ficu sua, a Dan usque Bersabee cunctis diebus Salomonis. 26 Et habebat Salomon quadraginta millia præsepia equorum currilium, et duodecim millia equestrium. 27 Nutriebantque eos supradicti regis præfecti: sed et necessaria mensæ regis Salomonis cum ingenti cura præbebant in tempore suo. 28 Hordeum quoque, et paleas equorum, et iumentorum deferebant in locum ubi erat rex, iuxta constitutum sibi.

sapientia et prudentia

29 Dedit quoque Deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis, et latitudinem cordis quasi arenam, quæ est in littore maris. 30 Et præcedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium Orientalium et Ægyptiorum, 31 et erat sapientior cunctis hominibus: sapientior Ethan Ezrahita, et Heman, et Chalcol, et Dorda filiis Mahol: et erat nominatus in universis gentibus per circuitum. 32 Locutus est quoque Salomon tria millia parabolas: et fuerunt carmina eius quinque et mille. 33 Et disputavit super lignis a cedro, quæ est in Libano, usque ad hyssopum, quæ egreditur de pariete: et disseruit de iumentis, et volucribus, et reptilibus, et piscibus. 34 Et veniebant de cunctis populis ad audiendam sapientiam Salomonis, et ab universis regibus terræ, qui audiebant sapientiam eius.

(26) 2 Par 9, 25. — (31) Sir 47, 16.

3. Præparatio templi ædificandi, 5, 1—18

Pactio cum rege Hiram

5 1 Misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem: audivit enim quod ipsum unxissent regem pro patre eius: quia amicus fuerat Hiram David omni tempore. 2 Misit autem Salomon ad Hiram, dicens: 3 Tu scis voluntatem David patris mei, et quia non potuerit ædificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminentia per circuitum, donec daret Dominus eos sub vestigio pedum eius. 4 Nunc autem requiem dedit Dominus Deus meus mihi per circuitum: et non est satan, neque occursus malus. 5 Quamobrem cogito ædificare templum nomini Domini Dei mei, sicut locutus est Dominus David patri meo, dicens: Filius tuus, quem dabo pro te super solium tuum, ipse ædificabit domum nomini meo. 6 Præcipe igitur ut præcidant mihi servi tui cedros de Libano, et servi mei sint cum servis tuis: mercedem autem servorum tuorum dabo tibi quamcumque petieris: scis enim quomodo non est in populo meo vir qui noverit ligna cædere sicut Sidonii. 7 Cum ergo audisset Hiram verba Salomonis, lætatus est valde, et ait: Benedictus Dominus Deus hodie, qui dedit David filium sapientissimum super populum hunc plurimum. 8 Et misit Hiram ad Salomonem, dicens: Audivi quæcumque mandasti mihi: ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abiegnis. 9 Servi mei deponent ea de Libano ad mare: et ego componam ea in ratibus in mari usque ad locum, quem significaveris mihi; et applicabo ea ibi, et tu tolles ea: præbebisque necessaria mihi, ut detur cibus domui meæ. 10 Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina, et ligna abiegna, iuxta omnem voluntatem eius. 11 Salomon autem præbebat Hiram coros tritici, viginti millia, in cibum domui eius, et viginti coros purissimi olei: hæc tribuebat Salomon Hiram per singulos annos. 12 Dedit quoque Dominus sapientiam Salomoni, sicut

(5) 2 Sm 7, 13; 1 Par 22, 10. — (12) Sup 3, 12.

electio operariorum

locutus est ei: et erat pax inter Hiram et Salomonem, et percusserunt ambo fœdus.

13 Elegitque rex Salomon operarios de omni Israel, et erat indictio triginta millia virorum. 14 Mittebatque eos in Libanum, decem millia per menses singulos vicissim, ita ut duobus mensibus essent in domibus suis: et Adoniram erat super huiuscemodi indictione. 15 Fueruntque Salomoni septuaginta millia eorum qui onera portabant, et octoginta millia latomorum in monte: 16 absque præpositis qui præerant singulis operibus, numero trium millium, et trecentorum præcipientium populo et his qui faciebant opus. 17 Præcepitque rex, ut tollerent lapides grandes, lapides pretiosos in fundamentum templi, et quadrarent eos: 18 quos dolaverunt cæmentarii Salomonis, et cæmentarii Hiram: porro Giblii præparaverunt ligna et lapides ad ædificandam domum.

4. Ædificatio templi Domini, 6, 1—38

Initium ædificationis

6 1 Factum est ergo quadringentesimo et octogesimo anno egressionis filiorum Israel de Terra Ægypti, in anno quarto, mense Zio, (ipse est mensis secundus) regni Salomonis super Israel, ædificari cœpit domus Domino.

generalis descriptio templi

2 Domus autem, quam ædificabat rex Salomon Domino, habebat sexaginta cubitos in longitudine, et viginti cubitos in latitudine, et triginta cubitos in altitudine. 3 Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, iuxta mensuram latitudinis templi: et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi. 4 Fecitque in templo fenestras obliquas. 5 Et ædificavit super parietem templi tabulata per gyrum, in parietibus domus per circuitum templi et oraculi, et fecit latera in circuitu. 6 Tabulatum, quod subter erat, quinque cubitos habebat latitudinis, et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis, et tertium tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum forinsecus, ut non hærerent muris

(1) 2 Par 3, 1.

templi. 7 Domus autem cum ædificaretur, de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata est: et malleus, et securis, et omne ferramentum non sunt audita in domo cum ædificaretur. 8 Ostium lateris medii in parte erat domus dextræ: et per cochleam ascendebant in medium cenaculum, et a medio in tertium. 9 Et ædificavit domum, et consummavit eam: texit quoque domum laquearibus cedrinis. 10 Et ædificavit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis, et operuit domum lignis cedrinis.

sermo Domini

11 Et factus est sermo Domini ad Salomonem, dicens: 12 Domus hæc, quam ædificas, si ambulaveris in præceptis meis, et iudicia mea feceris, et custodieris omnia mandata mea, gradiens per ea: firmabo sermonem meum tibi, quem locutus sum ad David patrem tuum. 13 Et habitabo in medio filiorum Israel, et non derelinquam populum meum Israel.

specialis descriptio

14 Igitur ædificavit Salomon domum, et consummavit eam. 15 Et ædificavit parietes domus intrinsecus, tabulatis cedrinis, a pavimento domus usque ad summitatem parietum, et usque ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecus: et texit pavimentum domus tabulis abiegnis. 16 Ædificavitque viginti cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina, a pavimento usque ad superiora: et fecit interiorem domum oraculi in sanctum Sanctorum. 17 Porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi. 18 Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas, et iuncturas suas fabrefactas et cælaturas eminentes: omnia cedrinis tabulis vestiebantur: nec omnino lapis apparere poterat in pariete. 19 Oraculum autem in medio domus, in interiori parte fecerat, ut poneret ibi arcam fœderis Domini. 20 Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis, et viginti cubitos latitudinis, et viginti cubitos altitudinis: et operuit illud

(12) 2 Sm 7, 16. — (13) 1 Par 22, 9.

atque vestivit auro purissimo; sed et altare vestivit cedro. 21 Domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo, et affixit laminas clavis aureis. 22 Nihilque erat in templo quod non auro tegeretur: sed et totum altare oraculi texit auro. 23 Et fecit in oraculo duos cherubim de lignis olivarum, decem cubitorum altitudinis. 24 Quinque cubitorum ala cherub una, et quinque cubitorum ala cherub altera: id est, decem cubitos habentes, a summitate alæ unius usque ad alæ alterius summitatem. 25 Decem quoque cubitorum erat cherub secundus: in mensura pari, et opus unum erat in duobus cherubim, 26 id est, altitudinem habebat unus cherub decem cubitorum, et similiter cherub secundus. 27 Posuitque cherubim in medio templi interioris: extendebant autem alas suas cherubim, et tangebat ala una parietem, et ala cherub secundi tangebat parietem alterum: alæ autem alteræ in media parte templi se invicem contingebant. 28 Texit quoque cherubim auro. 29 Et omnes parietes templi per circuitum sculpsit variis cælaturis et torno: et fecit in eis cherubim, et palmas, et picturas varias, quasi prominentes de pariete, et egredientes. 30 Sed et pavimentum domus texit auro intrinsecus et extrinsecus. 31 Et in ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum, postesque angulorum quinque. 32 Et duo ostia de lignis olivarum: et sculpsit in eis picturam cherubim, et palmarum species, et anaglypha valde prominentia: et texit ea auro: et operuit tam cherubim quam palmas, et cetera, auro. 33 Fecitque in introitu templi postes de lignis olivarum quadrangulatos: 34 et duo ostia de lignis abiegnis altrinsecus: et utrumque ostium duplex erat, et se invicem tenens aperiebatur. 35 Et sculpsit cherubim, et palmas, et cælaturas valde eminentes: operuitque omnia laminis aureis opere quadro ad regulam. 36 Et ædificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, et uno ordine lignorum cedri.

finis ædificationis

37 Anno quarto fundata est domus Domini in mense Zio: 38 et in anno undecimo, mense Bul

(ipse est mensis octavus) perfecta est domus in omni opere suo, et in universis utensilibus suis: ædificavitque eam annis septem.

5. Ædificatio domorum regiarum, 7, 1—12

Descriptio specialis

7 1 Domum autem suam ædificavit Salomon tredecim annis, et ad perfectum usque perduxit. 2 Ædificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis, et quinquaginta cubitorum latitudinis, et triginta cubitorum altitudinis: et quattuor deambulacra inter columnas cedrinas: ligna quippe cedrina exciderat in columnas. 3 Et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram, quæ quadragintaquinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim 4 contra se invicem positas, 5 et e regione se respicientes, æquali spatio inter columnas, et super columnas quadrangulata ligna in cunctis æqualia. 6 Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis, et triginta cubitorum latitudinis: et alteram porticum in facie maioris porticus: et columnas, et epistylia super columnas. 7 Porticum quoque solii, in qua tribunal est, fecit: et texit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitatem. 8 Et domuncula, in qua sedebatur ad iudicandum, erat in media porticu, simili opere. Domum quoque fecit filiæ Pharaonis (quam uxorem duxerat Salomon) tali opere, quali et hanc porticum.

et generalis

9 Omnia lapidibus pretiosis, qui ad normam quamdam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant: a fundamento usque ad summitatem parietum, et extrinsecus usque ad atrium maius. 10 Fundamenta autem de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis decem sive octo cubitorum. 11 Et desuper lapides pretiosi æqualis mensuræ secti erant, similiterque de cedro. 12 Et atrium maius rotundum trium ordinum de lapidibus sectis, et unius ordinis de dolata cedro: necnon et in atrio domus Domini interiori, et in porticu domus.

(1) Inf 9, 10. — (8) Sup 3, 1.

6. Fabricatio supellectilis templi, 7, 13—51

Hiram artifex ærarius fundit

13 Misit quoque rex Salomon, et tulit Hiram de Tyro, 14 filium mulieris viduæ de tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem ærarium, et plenum sapientia, et intelligentia, et doctrina ad faciendum omne opus ex ære. Qui cum venisset ad regem Salomonem, fecit omne opus eius.

duas columnas

15 Et finxit duas columnas æreas, decem et octo cubitorum altitudinis columnam unam: et linea duodecim cubitorum ambiebat columnam utramque. 16 Duo quoque capitella fecit, quæ ponerentur super capita columnarum, fusilia ex ære: quinque cubitorum altitudinis capitellum unum, et quinque cubitorum altitudinis capitellum alterum: 17 et quasi in modum retis, et catenarum sibi invicem miro opere contextarum. Utrumque capitellum columnarum fusile erat: septena versuum retiacula in capitello uno, et septena retiacula in capitello altero. 18 Et perfecit columnas, et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum, ut tegerent capitella, quæ erant super summitatem, malogranatorum: eodem modo fecit et capitello secundo. 19 Capitella autem, quæ erant super capita columnarum, quasi opere lilii fabricata erant in porticu quattuor cubitorum. 20 Et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columnæ contra retiacula: malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi. 21 Et statuit duas columnas in porticu templi: cumque statuisset columnam dexteram, vocavit eam nomine Iachin: similiter erexit columnam secundam: et vocavit nomen eius Booz. 22 Et super capita columnarum opus in modum lilii posuit: perfectumque est opus columnarum.

mare fusile

23 Fecit quoque mare fusile decem cubitorum a labio usque ad labium, rotundum in circuitu: quinque cubitorum altitudo eius, et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum. 24 Et sculp-

(15) Ir 52, 21. — (23) 2 Par 4, 2.

tura subter labium circuibat illud decem cubitis ambiens mare: duo ordines sculpturarum striatarum erant fusiles. 25 Et stabat super duodecim boves, e quibus tres respiciebant ad aquilonem, et tres ad occidentem, et tres ad meridiem, et tres ad orientem, et mare super eos desuper erat: quorum posteriora universa intrinsecus latitabant. 26 Grossitudo autem luteris, trium unciarum erat: labiumque eius, quasi labium calicis, et folium repandi lilii: duo millia batos capiebat.

decem bases ac luteres

27 Et fecit decem bases æneas, quattuor cubitorum longitudinis bases singulas, et quattuor cubitorum latitudinis, et trium cubitorum altitudinis. 28 Et ipsum opus basium, interrasile erat: et sculpturæ inter iuncturas. 29 Et inter coronulas et plectas, leones et boves et cherubim: et in iuncturis similiter desuper: et subter leones, et boves quasi lora ex ære dependentia. 30 Et quattuor rotæ per bases singulas, et axes ærei: et per quattuor partes quasi humeruli subter luterem fusiles, contra se invicem respectantes. 31 Os quoque luteris intrinsecus erat in capitis summitate: et quod forinsecus apparebat, unius cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat unum cubitum et dimidium: in angulis autem columnarum variæ cælaturæ erant: et media intercolumnia, quadrata non rotunda. 32 Quattuor quoque rotæ, quæ per quattuor angulos basis erant, cohærebant sibi subter basim: una rota habebat altitudinis cubitum et semis. 33 Tales autem rotæ erant quales solent in curru fieri: et axes earum, et radii, et canthi, et modioli, omnia fusilia. 34 Nam et humeruli illi quattuor per singulos angulos basis unius, ex ipsa basi fusiles et coniuncti erant. 35 In summitate autem basis erat quædam rotunditas dimidii cubiti, ita fabrefacta, ut luter desuper posset imponi, habens cælaturas suas, variasque sculpturas ex semetipsa. 36 Sculpsit quoque in tabulatis illis, quæ erant ex ære, et in angulis, cherubim, et leones, et palmas, quasi in similitudinem hominis stantis, ut non cælata, sed apposita per circuitum viderentur. 37 In hunc mo-

dum fecit decem bases, fusura una, et mensura, sculpturaque consimili. 38 Fecit quoque decem luteres æneos: quadraginta batos capiebat luter unus, eratque quattuor cubitorum: singulos quoque luteres per singulas, id est, decem bases, posuit. 39 Et constituit decem bases, quinque ad dexteram partem templi, et quinque ad sinistram: mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem.

vasa alia

40 Fecit ergo Hiram lebetes, et scutras, et hamulas, et perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini.

in campestri regione Iordanis

41 Columnas duas, et funiculos capitellorum super capitella columnarum duos: et retiacula duo, ut operirent duos funiculos, qui erant super capita columnarum. 42 Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: duos versus malogranatorum in retiaculis singulis, ad operiendos funiculos capitellorum, qui erant super capita columnarum. 43 Et bases decem, et luteres decem super bases. 44 Et mare unum, et boves duodecim subter mare. 45 Et lebetes, et scutras, et hamulas. Omnia vasa, quæ fecit Hiram regi Salomoni in domo Domini, de aurichalco erant. 46 In campestri regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra, inter Sochoth et Sarthan. 47 Et posuit Salomon omnia vasa: propter multitudinem autem nimiam non erat pondus æris.

Salomon supellectilem auream facit

48 Fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini: altare aureum, et mensam, super quam ponerentur panes propositionis, auream: 49 et candelabra aurea, quinque ad dexteram, et quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro: et quasi lilii flores, et lucernas desuper aureas: et forcipes aureos, 50 et hydrias, et fuscinulas, et phialas, et mortariola, et thuribula, de auro purissimo: et cardines ostiorum domus interioris Sancti sanctorum, et ostiorum domus templi, ex auro erant.

et dona patris ponit

51 Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, et intulit quæ sanctificaverat David pater suus, argentum et aurum, et vasa, reposuitque in thesauris domus Domini.

(51) 2 Par 5, 1.

7. Dedicatio templi Domini, 8, 1—9, 9

Populus mense septimo congregatur

8 1 Tunc congregati sunt omnes maiores natu Israel cum principibus tribuum, et duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Ierusalem: ut deferrent arcam fœderis Domini, de civitate David, id est, de Sion. 2 Convenitque ad regem Salomonem universus Israel in mense Ethanim, in sollemni die, ipse est mensis septimus.

arca in templum transfertur

3 Veneruntque cuncti senes de Israel, et tulerunt arcam sacerdotes, 4 et portaverunt arcam Domini, et tabernaculum fœderis, et omnia vasa Sanctuarii, quæ erant in tabernaculo: et ferebant ea sacerdotes et Levitæ. 5 Rex autem Salomon, et omnis multitudo Israel, quæ convenerat ad eum, gradiebatur cum illo ante arcam, et immolabant oves et boves absque æstimatione et numero. 6 Et intulerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum templi, in Sanctum sanctorum subter alas cherubim. 7 Siquidem cherubim expandebant alas super locum arcæ, et protegebant arcam, et vectes eius desuper. 8 Cumque eminerent vectes, et apparerent summitates eorum foris Sanctuarium ante oraculum, non apparebant ultra extrinsecus, qui et fuerunt ibi usque in præsentem diem. 9 In arca autem non erat aliud nisi duæ tabulæ lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus fœdus cum filiis Israel, cum egrederentur de Terra Ægypti.

templum gloria Domini impletur

10 Factum est autem, cum exissent sacerdotes de Sanctuario, nebula implevit domum Domini, 11 et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam: impleverat enim gloria Domini domum Domini. 12 Tunc ait Salomon: Dominus dixit ut habitaret in nebula. 13 Ædificans ædificavi

(1) 2 Par 5, 2. — (9) Ex 34, 27; Hbr 9, 4. — (12) 2 Par 6, 1.

domum in habitaculum tuum, firmissimum solium tuum in sempiternum.

Salomon populo benedicit

14 Convertitque rex faciem suam, et benedixit omni ecclesiæ Israel: omnis enim ecclesia Israel stabat. 15 Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, et in manibus eius perfecit, dicens: 16 A die, qua eduxi populum meum Israel de Ægypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israel, ut ædificaretur domus, et esset nomen meum ibi: sed elegi David ut esset super populum meum Israel. 17 Voluitque David pater meus ædificare domum nomini Domini Dei Israel: 18 et ait Dominus ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente tractans. 19 Verumtamen tu non ædificabis mihi domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse ædificabit domum nomini meo. 20 Confirmavit Dominus sermonem suum, quem locutus est: stetique pro David patre meo, et sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: et ædificavi domum nomini Domini Dei Israel. 21 Et constitui ibi locum arcæ, in qua fœdus Domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de Terra Ægypti.

ante altare Dominum deprecatur

22 Stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiæ Israel, et expandit manus suas in cælum, 23 et ait: Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in cælo desuper, et super terram deorsum: qui custodis pactum et misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo. 24 Qui custodisti servo tuo David patri meo quæ locutus es ei: ore locutus es, et manibus perfecisti, ut hæc dies probat. 25 Nunc igitur Domine Deus Israel, conserva famulo tuo David patri meo quæ locutus es ei, dicens: Non auferetur de te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel: ita tamen si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. 26 Et nunc Domine Deus Israel firmentur verba tua, quæ locutus es servo tuo David patri meo. 27 Ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram? si enim cælum, et cæli cælorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificavi? 28 Sed respice ad orationem servi tui, et ad preces eius Domine Deus meus: audi hymnum et orationem, quam servus tuus orat coram te hodie: 29 ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die: super domum, de qua dixisti: Erit nomen meum ibi: ut exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te servus tuus. 30 Ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israel, quodcumque oraverint in loco isto, et exaudies in loco habitaculi tui in cælo, et cum exaudieris, propitius eris. 31 Si peccaverit homo in proximum suum, et habuerit aliquod iuramentum, quo teneatur astrictus; et venerit propter iuramentum coram altari tuo in domum tuam, 32 tu exaudies in cælo: et facies, et iudicabis servos tuos, condemnans impium, et reddens viam suam super caput eius, iustificansque iustum, et retribuens ei secundum iustitiam suam. 33 Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos (quia peccaturus est tibi) et agentes pœnitentiam, et confitentes nomini tuo, venerint, et oraverint, et deprecati te fuerint in domo hac; 34 exaudi in cælo, et dimitte peccatum populi tui Israel, et reduces eos in terram, quam dedisti patribus eorum. 35 Si clausum fuerit cælum, et non pluerit propter peccata eorum, et orantes in loco isto, pœnitentiam egerint nomini tuo, et a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam: 36 exaudi eos in cælo, et dimitte peccata servorum tuorum, et populi tui Israel: et ostende eis viam bonam per quam ambulent, et da pluviam super terram tuam, quam dedisti populo tuo in possessionem. 37 Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer, aut ærugo,

(17) 2 Sm 7, 5. — (25) 2 Sm 7, 12.

(29) Dt 12, 11.

aut locusta, vel rubigo, et afflixerit eum inimicus eius portas obsidens, omnis plaga, universa infirmitas, 38 cuncta devotatio, et imprecatio, quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel: si quis cognoverit plagam cordis sui, et expanderit manus suas in domo hac, 39 tu exaudies in cælo in loco habitationis tuæ, et repropitiaberis, et facies ut des unicuique secundum omnes vias suas, sicut videris cor eius (quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum) 40 ut timeant te cunctis diebus, quibus vivunt super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris. 41 Insuper et alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum (audietur enim nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et brachium tuum 42 extentum ubique) cum venerit ergo, et oraverit in hoc loco, 43 tu exaudies in cælo, in firmamento habitaculi tui et facies omnia, pro quibus invocaverit te alienigena: ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere, sicut populus tuus Israel, et probent quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam ædificavi. 44 Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos, per viam, quocumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam elegisti, et contra domum, quam ædificavi nomini tuo, 45 et exaudies in cælo orationes eorum, et preces eorum, et facies iudicium eorum. 46 Quod si peccaverint tibi (non est enim homo qui non peccet) et iratus tradideris eos inimicis suis, et captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope, 47 et egerint pœnitentiam in corde suo in loco captivitatis, et conversi deprecati te fuerint in captivitate sua, dicentes: Peccavimus, inique egimus, impie gessimus: 48 et reversi fuerint ad te in universo corde suo, et tota anima sua in terra inimicorum suorum, ad quam captivi ducti fuerint: et oraverint te contra viam terræ suæ, quam dedisti patribus eorum, et civitatis quam elegisti, et templi quod ædificavi nomini

(46) 2 Par 6, 36; Eccl 7, 21; 1 Io 1, 8.

tuo: 49 exaudies in cælo, in firmamento solii tui orationes eorum, et preces eorum, et facies iudicium eorum: 50 et propitiaberis populo tuo qui peccavit tibi, et omnibus iniquitatibus eorum, quibus prævaricati sunt in te: et dabis misericordiam coram eis, qui eos captivos habuerint, ut misereantur eis. 51 Populus enim tuus est, et hereditas tua, quos eduxisti de Terra Ægypti, de medio fornacis ferreæ. 52 Ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui, et populi tui Israel, et exaudias eos in universis pro quibus invocaverint te. 53 Tu enim separasti eos tibi in hereditatem de universis populis terræ, sicut locutus es per Moysen servum tuum, quando eduxisti patres nostros de Ægypto Domine Deus.

iterum populo benedicit

54 Factum est autem, cum complesset Salomon orans Dominum omnem orationem, et deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris Domini: utrumque enim genu in terram fixerat, et manus expanderat in cælum. 55 Stetit ergo, et benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna, dicens: 56 Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo suo Israel, iuxta omnia quæ locutus est: non cecidit ne unus quidem sermo ex omnibus bonis, quæ locutus est per Moysen servum suum. 57 Sit Dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus nostris, non derelinquens nos, neque proiiciens. 58 Sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis eius, et custodiamus mandata eius, et cæremonias eius, et iudicia quæcumque mandavit patribus nostris. 59 Et sint sermones mei isti, quibus deprecatus sum coram Domino, appropinquantes Domino Deo nostro die ac nocte, ut faciat iudicium servo suo, et populo suo Israel per singulos dies: 60 ut sciant omnes populi terræ, quia Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque eo. 61 Sit quoque cor nostrum perfectum cum Domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis eius, et custodiamus mandata eius, sicut et hodie.

victimas immolat

62 Igitur rex, et omnis Israel cum eo, immolabant victimas coram Domino. 63 Mactavitque Sa-

lomon hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum viginti duo millia, et ovium centum viginti millia: et dedicaverunt templum Domini rex, et filii Israel. 64 In die illa sanctificavit rex medium atrii, quod erat ante domum Domini: fecit quippe holocaustum ibi, et sacrificium, et adipem pacificorum: quoniam altare æreum, quod erat coram Domino, minus erat, et capere non poterat holocaustum, et sacrificium, et adipem pacificorum.

die octava populum dimittit

65 Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, et omnis Israel cum eo, multitudo magna ab introitu Emath usque ad Rivum Ægypti, coram Domino Deo nostro, septem diebus et septem diebus, id est, quattuordecim diebus. 66 Et in die octava dimisit populos: qui benedicentes regi, profecti sunt in tabernacula sua lætantes, et alacri corde super omnibus bonis, quæ fecerat Dominus David servo suo, et Israel populo suo.

Dominus Salomoni iterum apparet

9 1 Factum est autem cum perfecisset Salomon ædificium domus Domini, et ædificium regis, et omne quod optaverat et voluerat facere, 2 apparuit ei Dominus secundo sicut apparuerat ei in Gabaon. 3 Dixitque Dominus ad eum: Exaudivi orationem tuam et deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me: sanctificavi domum hanc, quam ædificasti, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum, et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. 4 Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulavit pater tuus, in simplicitate cordis, et in æquitate: et feceris omnia, quæ præcepi tibi, et legitima mea et iudicia mea servaveris, 5 ponam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio Israel. 6 Si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri, non sequentes me, nec custodientes mandata mea, et cæremonias meas, quas proposui vobis, sed abieritis et colueritis deos alienos, et adoraveritis eos: 7 auferam Israel de superficie terræ, quam

(2) Sup 3, 5; 2 Par 7, 12. — (5) 2 Sm 7, 12. 16.

dedi eis: et templum, quod sanctificavi nomini meo, proiiciam a conspectu meo, eritque Israel in proverbium, et in fabulam cunctis populis. 8 Et domus hæc erit in exemplum: omnis, qui transierit per eam, stupebit, et sibilabit, et dicet: Quare fecit Dominus sic terræ huic, et domui huic? 9 Et respondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum suum, qui eduxit patres eorum de Terra Ægypti, et secuti sunt deos alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt eos: idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc.

8. Dispositiones variæ regis, 9, 10—28

Pro pecunia dat oppida

10 Expletis autem annis viginti postquam ædificaverat Salomon duas domos, id est domum Domini, et domum regis, 11 (Hiram rege Tyri præbente Salomoni ligna cedrina et abiegna, et aurum iuxta omne quod opus habuerat) tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in Terra Galilææ. 12 Et egressus est Hiram de Tyro, ut videret oppida, quæ dederat ei Salomon, et non placuerunt ei, 13 et ait: Hæcine sunt civitates, quas dedisti mihi, frater? Et appellavit eas Terram chabul, usque in diem hanc. 14 Misit quoque Hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri.

civitates munit

15 Hæc est summa expensarum, quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini et domum suam, et Mello, et murum Ierusalem, et Heser, et Mageddo, et Gazer. 16 Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Gazer, succenditque eam igni: et Chananæum, qui habitabat in civitate, interfecit, et dedit eam in dotem filiæ suæ uxori Salomonis. 17 Ædificavit ergo Salomon Gazer, et Bethoron inferiorem, 18 et Baalath, et Palmiram in Terra solitudinis. 19 Et omnes vicos, qui ad se pertinebant, et erant absque muro, munivit, et civitates curruum et civitates equitum, et quodcumque ei placuit ut ædificaret in Ierusalem, et in Libano, et in omni terra potestatis suæ.

(8) Dt 29, 24; Ir 22, 8. — (10) 2 Par 8, 1.

tributarios facit

20 Universum populum, qui remanserat de Amorrhæis, et Hethæis, et Pherezæis, et Hevæis, et Iebusæis, qui non sunt de filiis Israel: 21 horum filios, qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filii Israel exterminare: fecit Salomon tributarios, usque in diem hanc.

ministros constituit

22 De filiis autem Israel non constituit Salomon servire quemquam, sed erant viri bellatores, et ministri eius, et principes, et duces, et præfecti curruum et equorum. 23 Erant autem principes super omnia opera Salomonis præpositi quingenti quinquaginta, qui habebant subiectum populum, et statutis operibus imperabant.

Mello ædificat

24 Filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam, quam ædificaverat ei Salomon: tunc ædificavit Mello.

sacrificia offert

25 Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta, et pacificas victimas super altare, quod ædificaverat Domino, et adolebat thymiama coram Domino: perfectumque est templum.

classem mittit

26 Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber, quæ est iuxta Ailath in litore Maris Rubri, in Terra Idumææ. 27 Misitque Hiram in classe illa servos suos viros nauticos et gnaros maris, cum servis Salomonis. 28 Qui cum venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

9. Adventus reginæ Saba, 10, 1—13

Tentans venit

10 1 Sed et Regina Saba, audita fama Salomonis in nomine Domini, venit tentare eum in ænigmatibus. 2 Et ingressa Ierusalem multo cum comitatu, et divitiis, camelis portantibus aromata, et aurum infinitum nimis, et gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonem, et locuta est ei universa quæ habebat in corde suo. 3 Et docuit eam Salomon omnia verba, quæ proposuerat: non fuit sermo, qui regem posset latere, et non responderet ei.

(24) 2 Par 8, 11. — (1) 2 Par 9, 1; Mt 12, 42; Lc 11, 31.

stupore deffigitur

4 Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, et domum, quam ædificaverat, 5 et cibos mensæ eius, et habitacula servorum, et ordines ministrantium, vestesque eorum, et pincernas, et holocausta, quæ offerebat in domo Domini: non habebat ultra spiritum; 6 dixitque ad regem: Verus est sermo, quem audivi in terra mea 7 super sermonibus tuis, et super sapientia tua: et non credebam narrantibus mihi, donec ipsa veni, et vidi oculis meis, et probavi quod media pars mihi nuntiata non fuerit: maior est sapientia et opera tua, quam rumor, quem audivi. 8 Beati viri tui, et beati servi tui, qui stant coram te semper, et audiunt sapientiam tuam. 9 Sit Dominus Deus tuus benedictus, cui complacuisti, et posuit te super thronum Israel, eo quod dilexerit Dominus Israel in sempiternum, et constituit te regem, ut faceres iudicium et iustitiam.

munera dat et accipit

10 Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosas: non sunt allata ultra aromata tam multa, quam ea quæ dedit regina Saba regi Salomoni. 11 (Sed et classis Hiram, quæ portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis, et gemmas pretiosas. 12 Fecitque rex de lignis thyinis fulcra domus Domini, et domus regiæ, et citharas lyrasque cantoribus: non sunt allata huiuscemodi ligna thyina, neque visa usque in præsentem diem.) 13 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba omnia quæ voluit, et petivit ab eo: exceptis his, quæ ultro obtulerat ei munere regio. Quæ reversa est, et abiit in terram suam cum servis suis.

10. Divitiæ et magnificentia Salomonis, 10, 14—29

Reditus annui

14 Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per annos singulos, sexcentorum sexaginta sex talentorum auri: 15 excepto eo, quod afferebant viri, qui super vectigalia erant, et negotiatores, universique scruta vendentes, et omnes reges Arabiæ, ducesque terræ.

(11) 2 Par 9, 10.

scuta et peltæ aurea

16 Fecit quoque rex Salomon ducenta scuta de
auro purissimo, sexcentos auri siclos dedit in la-
minas scuti unius. 17 Et trecentas peltas ex auro
probato: trecentæ minæ auri unam peltam vestie-
bant: posuitque eas rex in domo saltus Libani.

thronus eburneus

18 Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore
grandem: et vestivit eum auro fulvo nimis, 19 qui
habebat sex gradus: et summitas throni rotunda
erat in parte posteriori: et duæ manus hinc atque
inde tenentes sedile: et duo leones stabant iuxta
manus singulas. 20 Et duodecim leunculi stantes
super sex gradus hinc atque inde: non est factum
tale opus in universis regnis.

supellex aurea

21 Sed et omnia vasa, quibus potabat rex Salo-
mon, erant aurea: et universa supellex domus sal-
tus Libani de auro purissimo: non erat argentum,
nec alicuius pretii putabatur in diebus Salomonis,
22 quia classis regis per mare cum classe Hiram
semel per tres annos ibat in Tharsis, deferens inde
aurum, et argentum, et dentes elephantorum, et
simias, et pavos.

munera regi magnifico oblata

23 Magnificatus est ergo rex Salomon super om-
nes reges terræ divitiis, et sapientia. 24 Et uni-
versa terra desiderabat vultum Salomonis, ut au-
diret sapientiam eius, quam dederat Deus in corde
eius. 25 Et singuli deferebant ei munera, vasa ar-
gentea et aurea, vestes et arma bellica, aromata
quoque, et equos et mulos per annos singulos.

currus et equites

26 Congregavitque Salomon currus et equites,
et facti sunt ei mille quadringenti currus, et duo-
decim millia equitum: et disposuit eos per civita-
tes munitas, et cum rege in Ierusalem.

argentum et cedri

27 Fecitque ut tanta esset abundantia argenti in
Ierusalem, quanta et lapidum: et cedrorum præbuit
multitudinem quasi sycomoros, quæ nascuntur in
campestribus.

equi importati

28 Et educebantur equi Salomoni de Ægypto, et
de Coa. Negotiatores enim regis emebant de Coa,
et statuto pretio perducebant. 29 Egrediebatur au-

(26) 2 Par 1, 14.

tem quadriga ex Ægypto sexcentis siclis argenti,
et equus centum quinquaginta. Atque in hunc mo-
dum cuncti reges Hethæorum et Syriæ equos ve-
numdabant.

III. Finis regni Salomonis, 11, 1—43

1. Peccata regis, 11, 1—8

Mulieres alienigenas adamat

11 1 Rex autem Salomon adamavit mulieres alie-
nigenas multas, filiam quoque Pharaonis, et
Moabitidas, et Ammonitidas, Idumæas, et Sidonias,
et Hetthæas: 2 de gentibus, super quibus dixit
Dominus filiis Israel: Non ingrediemini ad eas, ne-
que de illis ingredientur ad vestras: certissime
enim avertent corda vestra ut sequamini deos ea-
rum. His itaque copulatus est Salomon ardentis-
simo amore. 3 Fueruntque ei uxores quasi reginæ
septingentæ, et concubinæ trecentæ: et averterunt
mulieres cor eius.

deos alienos colit

4 Cumque iam esset senex, depravatum est cor
eius per mulieres, ut sequeretur deos alienos: nec
erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo,
sicut cor David patris eius. 5 Sed colebat Salomon
Astarthen deam Sidoniorum, et Moloch idolum Am-
monitarum. 6 Fecitque Salomon quod non placue-
rat coram Domino, et non adimplevit ut sequere-
tur Dominum, sicut David pater eius. 7 Tunc æd-
ificavit Salomon fanum Chamos, idolo Moab, in
monte qui est contra Ierusalem, et Moloch idolo
filiorum Ammon. 8 Atque in hunc modum fecit
universis uxoribus suis alienigenis, quæ adolebant
thura, et immolabant diis suis.

2. Pœnæ peccatorum, 11, 9—40

Dominus divisionem regni nuntiat

9 Igitur iratus est Dominus Salomoni, quod aversa
esset mens eius a Domino Deo Israel, qui appa-
ruerat ei secundo, 10 et præceperat de verbo hoc
ne sequeretur deos alienos, et non custodivit quæ

(1) Dt 17, 17; Sir 47, 21. — (2) Ex 34, 16. — (9) Sup 9, 2.

mandavit ei Dominus. 11 Dixit itaque Dominus Salomoni: Quia habuisti hoc apud te, et non custodisti pactum meum, et præcepta mea, quæ mandavi tibi, disrumpens scindam regnum tuum, et dabo illud servo tuo. 12 Verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum: de manu filii tui scindam illud, 13 nec totum regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum, et Ierusalem quam elegi.

necnon Adad Idumæum

14 Suscitavit autem Dominus adversarium Salomoni Adad Idumæum de semine regio, qui erat in Edom. 15 Cum enim esset David in Idumæa, et ascendisset Ioab princeps militiæ ad sepeliendum eos, qui fuerant interfecti, et occidisset omne masculinum in Idumæa 16 (sex enim mensibus ibi moratus est Ioab, et omnis Israel, donec interimeret omne masculinum in Idumæa) 17 fugit Adad ipse, et viri Idumæi de servis patris eius cum eo, ut ingrederetur Ægyptum: erat autem Adad puer parvulus. 18 Cumque surrexissent de Madian, venerunt in Pharan, tuleruntque secum viros de Pharan, et introierunt Ægyptum ad Pharaonem regem Ægypti: qui dedit ei domum, et cibos constituit, et terram delegavit. 19 Et invenit Adad gratiam coram Pharaone valde, in tantum ut daret ei uxorem, sororem uxoris suæ germanam Taphnes reginæ. 20 Genuitque ei soror Taphnes Genubath filium, et nutrivit eum Taphnes in domo Pharaonis: eratque Genubath habitans apud Pharaonem cum filiis eius. 21 Cumque audisset Adad in Ægypto, dormisse David cum patribus suis, et mortuum esse Ioab principem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me, ut vadam in terram meam. 22 Dixitque ei Pharao: Qua enim re apud me indiges, ut quæras ire ad terram tuam? At ille respondit: Nulla: sed obsecro te ut dimittas me.

Razon Damascenum

23 Suscitavit quoque ei Deus adversarium Razon filium Eliada, qui fugerat Adarezer regem Soba dominum suum: 24 et congregavit contra eum viros,

(12) Inf 12, 15. — (15) 2 Sm 8, 14.

et factus est princeps latronum cum interficeret eos David: abieruntque Damascum, et habitaverunt ibi, et constituerunt eum regem in Damasco, 25 eratque adversarius Israeli cunctis diebus Salomonis: et hoc est malum Adad, et odium contra Israel, regnavitque in Syria.

Ieroboam Ephrathæum adversarios suscitat

26 Ieroboam quoque filius Nabath, Ephrathæus, de Sareda, servus Salomonis, cuius mater erat nomine Sarva, mulier vidua: levavit manum contra regem. 27 Et hæc est causa rebellionis adversus eum, quia Salomon ædificavit Mello, et coæquavit voraginem civitatis David patris sui. 28 Erat autem Ieroboam vir fortis et potens: videnque Salomon adolescentem bonæ indolis et industrium, constituerat eum præfectum super tributa universæ domus Ioseph. 29 Factum est igitur in tempore illo, ut Ieroboam egrederetur de Ierusalem, et inveniret eum Ahias Silonites propheta in via, opertus pallio novo: erant autem duo tantum in agro. 30 Apprehendensque Ahias pallium suum novum, quo coopertus erat, scidit in duodecim partes. 31 Et ait ad Ieroboam: Tolle tibi decem scissuras: hæc enim dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego scindam regnum de manu Salomonis, et dabo tibi decem tribus. 32 Porro una tribus remanebit ei propter servum meum David, et Ierusalem civitatem, quam elegi ex omnibus tribubus Israel: 33 eo quod dereliquerit me, et adoraverit Astarthen deam Sidoniorum, et Chamos deum Moab, et Moloch deum filiorum Ammon: et non ambulaverit in viis meis, ut faceret iustitiam coram me, et præcepta mea, et iudicia sicut David pater eius. 34 Nec auferam omne regnum de manu eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ suæ, propter David servum meum, quem elegi, qui custodivit mandata mea et præcepta mea. 35 Auferam autem regnum de manu filii eius, et dabo tibi decem tribus: 36 filio autem eius dabo tribum unam, ut remaneat lucerna David servo meo cunctis diebus coram me in Ieru-

(26) 2 Par 13, 6. — (29) 2 Par 10, 15.

salem civitate, quam elegi ut esset nomen meum ibi. 37 Te autem assumam, et regnabis super omnia, quæ desiderat anima tua, erisque rex super Israel. 38 Si igitur audieris omnia, quæ præcepero tibi, et ambulaveris in viis meis, et feceris quod rectum est coram me, custodiens mandata mea et præcepta mea, sicut fecit David servus meus: ero tecum, et ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ædificavi David domum, et tradam tibi Israel: 39 et affligam semen David super hoc, verumtamen non cunctis diebus. 40 Voluit ergo Salomon interficere Ieroboam: qui surrexit, et aufugit in Ægyptum ad Sesac regem Ægypti, et fuit in Ægypto usque ad mortem Salomonis.

3. Reliqua Salomonis, 11, 41—43

In historia Salomonis

41 Reliquum autem verborum Salomonis, et omnia quæ fecit, et sapientia eius: ecce universa scripta sunt in Libro verborum dierum Salomonis. 42 Dies autem, quos regnavit Salomon in Ierusalem super omnem Israel, quadraginta anni sunt. 43 Dormivitque Salomon cum patribus suis, et sepultus est in civitate David patris sui, regnavitque Roboam filius eius pro eo.

PARS ALTERA

Regna Iuda et Israel, 12, 1—22, 54

I. Roboam et Ieroboam, 12, 1—14, 31

1. Divisio regni Salomonis, 12, 1—24

Roboam in Sichem

12 1 Venit autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Israel ad constituendum eum regem. 2 At vero Ieroboam filius Nabat, cum adhuc esset in Ægypto profugus a facie regis Salomonis, audita morte eius, reversus est de Ægypto. 3 Miseruntque et vocaverunt eum: venit ergo Ieroboam, et omnis multitudo Israel, et locuti sunt

(1) 2 Par 10, 1.

ad Roboam, dicentes: 4 Pater tuus durissimum iugum imposuit nobis: tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo, et de iugo gravissimo, quod imposuit nobis, et serviemus tibi. 5 Qui ait eis: Ite usque ad tertium diem, et revertimini ad me.

iuvenum consilio utens

Cumque abiisset populus, 6 iniit consilium rex Roboam cum senioribus, qui assistebant coram Salomone patre eius, cum adhuc viveret, et ait: Quod datis mihi consilium, ut respondeam populo huic? 7 Qui dixerunt ei: Si hodie obœdieris populo huic, et servieris, et petitioni eorum cesseris, locutusque fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis diebus. 8 Qui dereliquit consilium senum, quod dederant ei, et adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant cum eo, et assistebant illi, 9 dixitque ad eos: Quod mihi datis consilium, ut respondeam populo huic, qui dixerunt mihi: Levius fac iugum quod imposuit pater tuus super nos? 10 Et dixerunt ei iuvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loqueris populo huic, qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus aggravavit iugum nostrum, tu releva nos. Sic loqueris ad eos: Minimus digitus meus grossior est dorso patris mei. 11 Et nunc pater meus posuit super vos iugum grave, ego autem addam super iugum vestrum: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus.

preces Israelis repudiat

12 Venit ergo Ieroboam, et omnis populus ad Roboam die tertia, sicut locutus fuerat rex, dicens: Revertimini ad me die tertia. 13 Responditque rex populo dura, derelicto consilio seniorum, quod ei dederant, 14 et locutus est eis secundum consilium iuvenum, dicens: Pater meus aggravavit iugum vestrum, ego autem addam iugo vestro: pater meus cecidit vos flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus. 15 Et non acquievit rex populo: quoniam aversatus fuerat eum Dominus, ut suscitaret verbum suum, quod locutus fuerat in manu Ahiæ Silonitæ, ad Ieroboam filium Nabat.

(15) Sup 11, 31.

quare Israel Ieroboam regem constituit

16 Videns itaque populus quod noluisset eos audire rex, respondit ei dicens: Quæ nobis pars in David? vel quæ hereditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua Israel, nunc vide domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua. 17 Super filios autem Israel, quicumque habitabant in civitatibus Iuda, regnavit Roboam. 18 Misit ergo rex Roboam Aduram, qui erat super tributa: et lapidavit eum omnis Israel, et mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, et fugit in Ierusalem: 19 recessitque Israel a domo David, usque in præsentem diem. 20 Factum est autem cum audisset omnis Israel, quod reversus esset Ieroboam, miserunt, et vocaverunt eum congregato cœtu, et constituerunt eum regem super omnem Israel, nec secutus est quisquam domum David præter tribum Iuda solam.

cuius impugnationem Dominus prohibet

21 Venit autem Roboam Ierusalem, et congregavit universam domum Iuda, et tribum Beniamin, centum octoginta millia electorum virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Israel, et reducerent regnum Roboam filio Salomonis. 22 Factus est autem sermo Domini ad Semeiam virum Dei, dicens: 23 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda, et ad omnem domum Iuda, et Beniamin, et reliquos de populo, dicens: 24 Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque bellabitis contra fratres vestros filios Israel: revertatur vir in domum suam, a me enim factum est verbum hoc. Audierunt sermonem Domini, et reversi sunt de itinere sicut eis præceperat Dominus.

2. Impietas Ieroboam regis Israel, 12, 25—32

In Sichem habitat

25 Ædificavit autem Ieroboam Sichem in monte Ephraim, et habitavit ibi: et egressus inde ædificavit Phanuel.

in Bethel et Dan vitulos ponit

26 Dixitque Ieroboam in corde suo: Nunc revertetur regnum ad domum David, 27 si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo Domini in

(22) 2 Par 11, 2.

Ierusalem: et convertetur cor populi huius ad dominum suum Roboam regem Iuda, interficientque me, et revertentur ad eum. 28 Et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos, et dixit eis: Nolite ultra ascendere in Ierusalem: Ecce dii tui Israel, qui te eduxerunt de Terra Ægypti. 29 Posuitque unum in Bethel, et alterum in Dan: 30 et factum est verbum hoc in peccatum: ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in Dan.

fana, sacerdotes, sollemnitatem constituit

31 Et fecit fana in excelsis, et sacerdotes de extremis populi, qui non erant de filiis Levi. 32 Constituitque diem sollemnem in mense octavo, quintadecima die mensis, in similitudinem sollemnitatis, quæ celebrabatur in Iuda. Et ascendens altare, similiter fecit in Bethel, ut immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat: constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum, quæ fecerat.

3. Vaticinium et mors prophetæ de Iuda, 12, 33—13, 34

Regi thurificanti

33 Et ascendit super altare quod exstruxerat in Bethel, quintadecima die mensis octavi, quem finxerat de corde suo: et fecit sollemnitatem filiis Israel, et ascendit super altare, ut adoleret incensum.

subversio altaris per Iosiam prædicitur

13 1 Et ecce vir Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel, Ieroboam stante super altare, et thus iaciente. 2 Et exclamavit contra altare in sermone Domini, et ait: Altare, altare, hæc dicit Dominus: Ecce filius nascetur domui David, Iosias nomine, et immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succendunt, et ossa hominum super te incendet. 3 Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus: Ecce altare scindetur, et effundetur cinis qui in eo est. 4 Cumque audisset rex sermonem hominis Dei, quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius,

(28) Tob 1, 5. — Ex 32, 8. — (31) 2 Par 11, 15. — (2) 2 Rg 23, 16.

quam extenderat contra eum: nec valuit retrahere eam ad se. 5 Altare quoque scissum est, et effusus est cinis de altari, iuxta signum quod prædixerat vir Dei in sermone Domini. 6 Et ait rex ad virum Dei: Deprecare faciem Domini Dei tui, et ora pro me, ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir Dei faciem Domini, et reversa est manus regis ad eum, et facta est sicut prius fuerat. 7 Locutus est autem rex ad virum Dei: Veni mecum domum ut prandeas, et dabo tibi munera. 8 Responditque vir Dei ad regem: Si dederis mihi mediam partem domus tuæ, non veniam tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto: 9 sic enim mandatum est mihi in sermone Domini præcipientis: Non comedes panem, neque bibes aquam, nec reverteris per viam, qua venisti. 10 Abiit ergo per aliam viam, et non est reversus per iter, quo venerat in Bethel.

prophetam inobœdientem leo occidit

11 Prophetes autem quidam senex habitabat in Bethel, ad quem venerunt filii sui, et narraverunt ei omnia opera, quæ fecerat vir Dei illa die in Bethel: et verba quæ locutus fuerat ad regem, narraverunt patri suo. 12 Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abiit? Ostenderunt ei filii sui viam, per quam abierat vir Dei, qui venerat de Iuda. 13 Et ait filiis suis: Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent, ascendit, 14 et abiit post virum Dei, et invenit eum sedentem subtus terebinthum: et ait illi: Tune es vir Dei qui venisti de Iuda? Respondit ille: Ego sum. 15 Dixitque ad eum: Veni mecum domum, ut comedas panem. 16 Qui ait: Non possum reverti, neque venire tecum, nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto: 17 quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini, dicens: Non comedes panem, et non bibes aquam ibi, nec reverteris per viam, qua ieris. 18 Qui ait illi: Et ego propheta sum similis tui: et angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, ut comedat panem, et bibat aquam. Fefellit eum, 19 et reduxit secum: comedit ergo panem in domo eius, et bibit

aquam. 20 Cumque sederent ad mensam, factus est sermo Domini ad prophetam, qui reduxerat eum. 21 Et exclamavit ad virum Dei, qui venerat de Iuda, dicens: Hæc dicit Dominus: Quia non obœdiens fuisti ori Domini, et non custodisti mandatum, quod præcepit tibi Dominus Deus tuus, 22 et reversus es, et comedisti panem, et bibisti aquam in loco in quo præcepit tibi ne comederes panem, neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum in sepulcrum patrum tuorum. 23 Cumque comedisset et bibisset, stravit asinum suum prophetæ, quem reduxerat. 24 Qui cum abiisset, invenit eum leo in via, et occidit, et erat cadaver eius proiectum in itinere: asinus autem stabat iuxta illum, et leo stabat iuxta cadaver. 25 Et ecce, viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via, et leonem stantem iuxta cadaver. Et venerunt et divulgaverunt in civitate, in qua prophetes ille senex habitabat. 26 Quod cum audisset propheta ille, qui reduxerat eum de via, ait: Vir Dei est, qui inobœdiens fuit ori Domini, et tradidit eum Dominus leoni, et confregit eum, et occidit iuxta verbum Domini, quod locutus est ei. 27 Dixitque ad filios suos: Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent, 28 et ille abiisset, invenit cadaver eius proiectum in via, et asinum et leonem stantes iuxta cadaver: non comedit leo de cadavere, nec læsit asinum. 29 Tulit ergo prophetes cadaver viri Dei, et posuit illud super asinum, et reversus intulit in civitatem prophetæ senis ut plangeret eum. 30 Et posuit cadaver eius in sepulcro suo: et planxerunt eum: Heu heu mi frater. 31 Cumque planxissent eum, dixit ad filios suos: Cum mortuus fuero, sepelite me in sepulcro, in quo vir Dei sepultus est: iuxta ossa eius ponite ossa mea. 32 Profecto enim veniet sermo, quem prædixit in sermone Domini contra altare quod est in Bethel, et contra omnia fana excelsorum, quæ sunt in urbibus Samariæ.

Ieroboam non convertitur

33 Post verba hæc non est reversus Ieroboam de via sua pessima, sed econtrario fecit de novissimis populi sacerdotes excelsorum: quicumque vo-

lebat, implebat manum suam, et fiebat sacerdos excelsorum. 34 Et propter hanc causam peccavit domus Ieroboam, et eversa est, et deleta de superficie terræ.

4. Vaticinium Ahiæ prophetæ, 14, 1—18

Uxori Ieroboam

14 1 In tempore illo ægrotavit Abia filius Ieroboam. 2 Dixitque Ieroboam uxori suæ: Surge, et commuta habitum, ne cognoscaris quod sis uxor Ieroboam: et vade in Silo, ubi est Ahias propheta, qui locutus est mihi, quod regnaturus essem super populum hunc. 3 Tolle quoque in manu tua decem panes, et crustulam, et vas mellis, et vade ad illum: ipse enim indicabit tibi quid eventurum sit puero huic. 4 Fecit ut dixerat, uxor Ieroboam: et consurgens abiit in Silo, et venit in domum Ahiæ: at ille non poterat videre, quia caligaverant oculi eius præ senectute.

eversio domus et mors Abiæ nuntiatur

5 Dixit autem Dominus ad Ahiam: Ecce uxor Ieroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui ægrotat; hæc et hæc loqueris ei. Cum ergo illa intraret, et dissimularet se esse quæ erat, 6 audivit Ahias sonitum pedum eius introeuntis per ostium, et ait: Ingredere uxor Ieroboam: quare aliam te esse simulas? ego autem missus sum ad te durus nuntius. 7 Vade, et dic Ieroboam: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quia exaltavi te de medio populi, et dedi te ducem super populum meum Israel: 8 et scidi regnum domus David, et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, et secutus est me in toto corde suo, faciens quod placitum esset in conspectu meo: 9 sed operatus es mala super omnes, qui fuerunt ante te, et fecisti tibi deos alienos et conflatiles, ut me ad iracundiam provocares, me autem proiecisti post corpus tuum: 10 idcirco ecce ego inducam mala super domum Ieroboam, et percutiam de Ieroboam mingentem ad parietem, et clausum, et novissimum in Israel: et mundabo re-

(2) Sup 11, 31. — (10) Inf 15, 29.

liquias domus Ieroboam, sicut mundari solet fimus usque ad purum. 11 Qui mortui fuerint de Ieroboam in civitate, comedent eos canes: qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos aves cæli: quia Dominus locutus est. 12 Tu igitur surge, et vade in domum tuam: et in ipso introitu pedum tuorum in urbem, morietur puer, 13 et planget eum omnis Israel, et sepeliet: iste enim solus inferetur de Ieroboam in sepulcrum, quia inventus est super eo sermo bonus a Domino Deo Israel, in domo Ieroboam. 14 Constituet autem sibi Dominus regem super Israel, qui percutiet domum Ieroboam in hac die, et in hoc tempore: 15 et percutiet Dominus Deus Israel, sicut moveri solet arundo in aqua: et evellet Israel de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, et ventilabit eos trans Flumen: quia fecerunt sibi lucos, ut irritarent Dominum. 16 Et tradet Dominus Israel propter peccata Ieroboam, qui peccavit, et peccare fecit Israel.

Abia in Thersa moritur ac plangitur

17 Surrexit itaque uxor Ieroboam, et abiit, et venit in Thersa: cumque illa ingrederetur limen domus, puer mortuus est, 18 et sepelierunt eum. Et planxit eum omnis Israel iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu servi sui Ahiæ prophetæ.

5. Reliqua regis Ieroboam, 14, 19—20

In historia regum Israel

19 Reliqua autem verborum Ieroboam, quomodo pugnaverit, et quomodo regnaverit, ecce scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel. 20 Dies autem, quibus regnavit Ieroboam, viginti duo anni sunt: et dormivit cum patribus suis: regnavitque Nadab filius eius pro eo.

6. Historia Roboam regis Iuda, 14, 21—31

Tempus imperii

21 Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Iuda. Quadraginta et unius anni erat Roboam, cum regnare cœpisset: decem et septem annos regnavit in Ierusalem civitate, quam elegit Dominus ut po-

(21) 2 Par 12, 13.

neret nomen suum ibi, ex omnibus tribubus Israel. Nomen autem matris eius Naama Ammanitis.

abominationes Iuda

22 Et fecit Iudas malum coram Domino, et irritaverunt eum super omnibus, quæ fecerant patres eorum in peccatis suis, quæ peccaverunt. 23 Ædificaverunt enim et ipsi sibi aras, et statuas, et lucos super omnem collem excelsum, et subter omnem arborem frondosam: 24 sed et effeminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abominationes gentium, quas attrivit Dominus ante faciem filiorum Israel.

direptio thesaurorum per Sesac

25 In quinto autem anno regni Roboam, ascendit Sesac rex Ægypti in Ierusalem, 26 et tulit thesauros domus Domini, et thesauros regios, et universa diripuit: scuta quoque aurea, quæ fecerat Salomon: 27 pro quibus fecit rex Roboam scuta ærea, et tradidit ea in manum ducum scutariorum, et eorum qui excubabant ante ostium domus regis. 28 Cumque ingrederetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: et postea reportabant ad armamentarium scutariorum.

reliqua in historia regum Iuda

29 Reliqua autem sermonum Roboam, et omnia quæ fecit, ecce scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda. 30 Fuitque bellum inter Roboam et Ieroboam cunctis diebus. 31 Dormivitque Roboam cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David: nomen autem matris eius Naama Ammanitis: et regnavit Abiam filius eius pro eo.

II. Reges usque ad Achab, 15, 1—16, 28

1. Abiam rex Iuda, 15, 1—8

Tempus imperii

15 1 Igitur in octavo decimo anno regni Ieroboam filii Nabat, regnavit Abiam super Iudam. 2 Tribus annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Maacha filia Abessalom.

impietas regis

3 Ambulavitque in omnibus peccatis patris sui, quæ fecerat ante eum: nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris eius. 4 Sed propter David dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Ierusalem, ut suscitaret filium eius post eum, et statueret Ierusalem: 5 eo quod fecisset David rectum in oculis Domini, et non declinasset ab omnibus, quæ præceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, excepto sermone Uriæ Hethæi. 6 Attamen bellum fuit inter Roboam, et Ieroboam omni tempore vitæ eius.

reliqua in historia regum Iuda

7 Reliqua autem sermonum Abiam, et omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Fuitque prœlium inter Abiam et inter Ieroboam. 8 Et dormivit Abiam cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: regnavitque Asa filius eius pro eo.

2. Asa rex Iuda, 15, 9—24

Tempus imperii

9 In anno ergo vigesimo Ieroboam regis Israel regnavit Asa rex Iuda, 10 et quadraginta et uno anno regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Maacha, filia Abessalom.

pietas regis

11 Et fecit Asa rectum ante conspectum Domini, sicut David pater eius: 12 et abstulit effeminatos de terra, purgavitque universas sordes idolorum, quæ fecerant patres eius. 13 Insuper et Maacham matrem suam amovit, ne esset princeps in sacris Priapi, et in luco eius, quem consecraverat: subvertitque specum eius, et confregit simulacrum turpissimum, et combussit in torrente Cedron: 14 excelsa autem non abstulit. Verumtamen cor Asa perfectum erat cum Domino cunctis diebus suis: 15 et intulit ea, quæ sanctificaverat pater suus, et voverat, in domum Domini, argentum et aurum, et vasa.

bellum cum Baasa rege Israel

16 Bellum autem erat inter Asa, et Baasa regem Israel cunctis diebus eorum. 17 Ascendit quoque Baasa rex Israel in Iudam, et ædificavit Rama, ut non posset quispiam egredi vel ingredi de parte

(26) Sup 10, 16. — (2) 2 Par 13, 2.

(5) 2 Sm 11, 4. — (7) 2 Par 13, 2. — (8) 2 Par 14, 1. — (17) 2 Par 16, 1.

Asa regis Iuda. 18 Tollens itaque Asa omne argentum, et aurum, quod remanserat in thesauris domus Domini, et in thesauris domus regiæ, et dedit illud in manus servorum suorum: et misit ad Benadad filium Tabremon filii Hezion, regem Syriæ, qui habitabat in Damasco, dicens: 19 Fœdus est inter me et te, et inter patrem meum et patrem tuum: ideo misi tibi munera, argentum et aurum: et peto ut venias, et irritum facias fœdus, quod habes cum Baasa rege Israel, et recedat a me. 20 Acquiescens Benadad regi Asa, misit principes exercitus sui in civitates Israel, et percusserunt Ahion, et Dan, et Abeldomum Maacha, et universam Cenneroth, omnem scilicet terram Nephthali. 21 Quod cum audisset Baasa, intermisit ædificare Rama, et reversus est in Thersa. 22 Rex autem Asa nuntium misit in omnem Iudam dicens: Nemo sit excusatus, et tulerunt lapides de Rama, et ligna eius, quibus ædificaverat Baasa, et exstruxit de eis rex Asa Gabaa Beniamin, et Maspha.

reliqua in historia regum Iuda

23 Reliqua autem omnium sermonum Asa, et universæ fortitudines eius, et cuncta quæ fecit, et civitates, quas exstruxit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? Verumtamen in tempore senectutis suæ doluit pedes. 24 Et dormivit cum patribus suis, et sepultus est cum eis in Civitate David patris sui. Regnavitque Iosaphat filius eius pro eo.

3. Nadab rex Israel, 15, 25—32

Tempus imperii

25 Nadab vero filius Ieroboam regnavit super Israel anno secundo Asa regis Iuda: regnavitque super Israel duobus annis.

malitia regis

26 Et fecit quod malum est in conspectu Domini, et ambulavit in viis patris sui, et in peccatis eius, quibus peccare fecit Israel.

eversio domus Ieroboam

27 Insidiatus est autem ei Baasa filius Ahiæ de domo Issachar, et percussit eum in Gebbethon, quæ est urbs Philisthinorum: siquidem Nadab et

(24) 2 Par 17, 1.

omnis Israel obsidebant Gebbethon. 28 Interfecit ergo illum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda, et regnavit pro eo. 29 Cumque regnasset, percussit omnem domum Ieroboam: non dimisit ne unam quidem animam de semine eius, donec deleret eum iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu servi sui Ahiæ Silonitis, 30 propter peccata Ieroboam, quæ peccaverat, et quibus peccare fecerat Israel: et propter delictum, quo irritaverat Dominum Deum Israel.

reliqua in historia regum Israel

31 Reliqua autem sermonum Nadab, et omnia quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? 32 Fuitque bellum inter Asa, et Baasa regem Israel cunctis diebus eorum.

4. Baasa rex Israel, 15, 33—16, 7

Tempus imperii

33 Anno tertio Asa regis Iuda regnavit Baasa filius Ahiæ, super omnem Israel in Thersa viginti-quattuor annis.

malitia regis

34 Et fecit malum coram Domino, ambulavitque in via Ieroboam, et in peccatis eius, quibus peccare fecit Israel.

prophetia Iehu

16 1 Factus est autem sermo Domini ad Iehu filium Hanani contra Baasa, dicens: 2 Pro eo quod exaltavi te de pulvere, et posui te ducem super populum meum Israel, tu autem ambulasti in via Ieroboam, et peccare fecisti populum meum Israel, ut me irritares in peccatis eorum: 3 ecce, ego demetam posteriora Baasa, et posteriora domus eius: et faciam domum tuam sicut domum Ieroboam filii Nabat. 4 Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, comedent eum canes: et qui mortuus fuerit ex eo in regione, comedent eum volucres cæli.

reliqua in historia regum Israel

5 Reliqua autem sermonum Baasa, et quæcumque fecit, et prœlia eius, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? 6 Dormivit ergo Baasa cum patribus suis, sepultusque est in Thersa: et regnavit Ela filius eius pro eo.

(29) Inf 21, 22. — Sup 14, 10. — (4) Sup 14, 11. — (5) 2 Par 16, 1.

additamentum

7 Cum autem in manu Iehu filii Hanani prophetæ verbum Domini factum esset contra Baasa, et contra domum eius, et contra omne malum, quod fecerat coram Domino, ad irritandum eum in operibus manuum suarum, ut fieret sicut domus Ieroboam: ob hanc causam occidit eum, hoc est, Iehu filium Hanani, prophetam.

5. Ela rex Israel, 16, 8—14

Tempus imperii

8 Anno vigesimo sexto Asa regis Iuda, regnavit Ela filius Baasa super Israel in Thersa duobus annis.

eversio domus Baasa

9 Et rebellavit contra eum servus suus Zambri, dux mediæ partis equitum: erat autem Ela in Thersa bibens, et temulentus in domo Arsa præfecti Thersa. 10 Irruens ergo Zambri, percussit, et occidit eum anno vigesimo septimo Asa regis Iuda, et regnavit pro eo. 11 Cumque regnasset, et sedisset super solium eius, percussit omnem domum Baasa, et non dereliquit ex ea mingentem ad parietem, et propinquos et amicos eius. 12 Delevitque Zambri omnem domum Baasa, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Baasa in manu Iehu prophetæ, 13 propter universa peccata Baasa, et peccata Ela filii eius, qui peccaverunt, et peccare fecerunt Israel provocantes Dominum Deum Israel in vanitatibus suis.

reliqua in historia regum Israel

14 Reliqua autem sermonum Ela, et omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel?

6. Zambri rex Israel, 16, 15—22

Tempus imperii

15 Anno vigesimo septimo Asa regis Iuda, regnavit Zambri septem diebus in Thersa: porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Philisthinorum.

nex voluntaria regis mali

16 Cumque audisset rebellasse Zambri, et occidisse regem, fecit sibi regem omnis Israel Amri, qui erat princeps militiæ super Israel in die illa in castris. 17 Ascendit ergo Amri, et omnis Israel cum eo de Gebbethon, et obsidebant Thersa. 18 Videns autem Zambri quod expugnanda esset civitas,

(10) 2 Rg 9, 31.

ingressus est palatium, et succendit se cum domo regia: et mortuus est 19 in peccatis suis, quæ peccaverat faciens malum coram Domino, et ambulans in via Ieroboam, et in peccato eius, quo fecit peccare Israel.

reliqua in historia regum Israel

20 Reliqua autem sermonum Zambri, et insidiarum eius, et tyrannidis, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel?

Amri et Thebni adversarii

21 Tunc divisus est populus Israel in duas partes: media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth, ut constitueret eum regem: et media pars Amri. 22 Prævaluit autem populus, qui erat cum Amri, populo qui sequebatur Thebni filium Gineth: mortuusque est Thebni, et regnavit Amri.

7. Amri rex Israel, 16, 23—28

Tempus imperii

23 Anno trigesimo primo Asa regis Iuda regnavit Amri super Israel, duodecim annis: in Thersa regnavit sex annis.

ædificatio Samariæ

24 Emitque montem Samariæ a Somer duobus talentis argenti: et ædificavit eum, et vocavit nomen civitatis, quam exstruxerat, nomine Semer, domini montis, Samariam.

nequitia regis

25 Fecit autem Amri malum in conspectu Domini, et operatus est nequiter super omnes, qui fuerunt ante eum. 26 Ambulavitque in omni via Ieroboam filii Nabat, et in peccatis eius quibus peccare fecerat Israel: ut irritaret Dominum Deum Israel in vanitatibus suis.

reliqua in historia regum Israel

27 Reliqua autem sermonum Amri, et prœlia eius, quæ gessit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? 28 Dormivitque Amri cum patribus suis, et sepultus est in Samaria: regnavitque Achab filius eius pro eo.

III. Achab et Iezabel in Israel, 16, 29—22, 40

1. Generalis descriptio imperii, 16, 29—34

Tempus imperii

29 Achab vero filius Amri regnavit super Israel anno trigesimo octavo Asa regis Iuda. Et regnavit Achab filius Amri super Israel in Samaria viginti et duobus annis.

idololatria regis

30 Et fecit Achab filius Amri malum in conspectu Domini super omnes, qui fuerunt ante eum. 31 Nec suffecit ei ut ambularet in peccatis Ieroboam, filii Nabat: insuper duxit uxorem Iezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Et abiit, et servivit Baal, et adoravit eum. 32 Et posuit aram Baal in templo Baal, quod ædificaverat in Samaria, 33 et plantavit lucum: et addidit Achab in opere suo, irritans Dominum Deum Israel super omnes reges Israel, qui fuerunt ante eum.

ædificatio urbis Iericho

34 In diebus eius ædificavit Hiel de Bethel, Iericho: in Abiram primitivo suo fundavit eam, et in Segub novissimo suo posuit portas eius: iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Iosue filii Nun.

2. Elias ad Carith et in Sarephta, 17, 1—24

Rorem et pluviam prohibet

17 1 Et dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israel, in cuius conspectu sto, si erit annis his ros et pluvia, nisi iuxta oris mei verba.

pascitur a corvis ad torrentem

2 Et factum est verbum Domini ad eum, dicens: 3 Recede hinc, et vade contra orientem, et abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanem, 4 et ibi de torrente bibes: corvisque præcepi ut pascant te ibi. 5 Abiit ergo, et fecit iuxta verbum Domini: cumque abiisset, sedit in torrente Carith, qui est contra Iordanem. 6 Corvi quoque deferebant ei panem et carnes mane, similiter panem et carnes vesperi, et bibebat de torrente.

et a vidua in Sarephta

7 Post dies autem siccatus est torrens: non enim pluerat super terram. 8 Factus est ergo sermo Domini ad eum, dicens: 9 Surge, et vade in Sarephta Sidoniorum, et manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduæ ut pascat te. 10 Surrexit, et abiit in Sarephta. Cumque venisset ad portam civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, et vocavit eam, dixitque ei: Da mihi paululum aquæ in vase, ut bibam. 11 Cumque illa pergeret ut afferret, cla-

(34) Ios 6, 26. — (1) Sir 48, 1; Iac 5, 17. — (9) Lc 4, 26.

mavit post tergum eius, dicens: Affer mihi, obsecro, et buccellam panis in manu tua. 12 Quæ respondit: Vivit Dominus Deus tuus, quia non habeo panem, nisi quantum pugillus capere potest farinæ in hydria, et paululum olei in lecytho: en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illum mihi et filio meo, ut comedamus, et moriamur. 13 Ad quam Elias ait: Noli timere, sed vade, et fac sicut dixisti: verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum, et affer ad me: tibi autem et filio tuo facies postea. 14 Hæc autem dicit Dominus Deus Israel: Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei minuetur usque ad diem, in qua Dominus daturus est pluviam super faciem terræ. 15 Quæ abiit, et fecit iuxta verbum Eliæ: et comedit ipse, et illa, et domus eius: et ex illa die 16 hydria farinæ non defecit, et lecythus olei non est imminutus, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Eliæ.

cuius filium resuscitat

17 Factum est autem post hæc, ægrotavit filius mulieris matris familias, et erat languor fortissimus ita ut non remaneret in eo halitus. 18 Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi et tibi vir Dei? ingressus es ad me, ut rememorarentur iniquitates meæ, et interficeres filium meum? 19 Et ait ad eam Elias: Da mihi filium tuum. Tulitque eum de sinu eius, et portavit in cenaculum ubi ipse manebat, et posuit super lectulum suum. 20 Et clamavit ad Dominum, et dixit: Domine Deus meus, etiam ne viduam, apud quam ego utcumque sustentor, afflixisti ut interficeres filium eius? 21 Et expandit se, atque mensus est super puerum tribus vicibus, et clamavit ad Dominum, et ait: Domine Deus meus, revertatur obsecro anima pueri huius in viscera eius. 22 Et exaudivit Dominus vocem Eliæ: et reversa est anima pueri intra eum, et revixit. 23 Tulitque Elias puerum, et deposuit eum de cenaculo in inferiorem domum, et tradidit matri suæ, et ait illi: En vivit filius tuus. 24 Dixitque mulier ad Eliam: Nunc, in isto cognovi quoniam vir Dei es tu, et verbum Domini in ore tuo verum est.

3. Elias populum ad Dominum convertit, 18, 1—46

Prophetæ Domini

18 1 Post dies multos factum est verbum Domini ad Eliam, in anno tertio dicens: Vade, et ostende te Achab, ut dem pluviam super faciem terræ. 2 Ivit ergo Elias, ut ostenderet se Achab: erat autem fames vehemens in Samaria.

Abdiam pium

3 Vocavitque Achab Abdiam dispensatorem domus suæ: Abdias autem timebat Dominum valde. 4 Nam cum interficeret Iezabel prophetas Domini, tulit ille centum prophetas, et abscondit eos quinquagenos et quinquagenos in speluncis, et pavit eos pane et aqua. 5 Dixit ergo Achab ad Abdiam: Vade in terram ad universos fontes aquarum, et in cunctas valles, si forte possimus invenire herbam, et salvare equos et mulos, et non penitus iumenta intereant. 6 Diviseruntque sibi regiones, ut circuirent eas: Achab ibat per viam unam, et Abdias per viam alteram seorsum.

ad Achab mittit

7 Cumque esset Abdias in via, Elias occurrit ei: qui cum cognovisset eum, cecidit super faciem suam, et ait: Num tu es, domine mi, Elias? 8 Cui ille respondit: Ego. Vade, et dic domino tuo: Adest Elias. 9 Et ille, Quid peccavi, inquit, quoniam tradis me servum tuum in manu Achab, ut interficiat me? 10 Vivit Dominus Deus tuus, quia non est gens aut regnum, quo non miserit dominus meus te requirens: et respondentibus cunctis: Non est hic: adiuravit regna singula et gentes, eo quod minime reperireris. 11 Et nunc tu dicis mihi: Vade, et dic domino tuo: Adest Elias. 12 Cumque recessero a te, Spiritus Domini asportabit te in locum, quem ego ignoro: et ingressus nuntiabo Achab, et non inveniens te, interficiet me: servus autem tuus timet Dominum ab infantia sua. 13 Numquid non indicatum est tibi domino meo, quid fecerim cum interficeret Iezabel prophetas Domini, quod absconderim de prophetis Domini centum viros, quinquagenos et quinquagenos in speluncis, et paverim eos pane et aqua? 14 Et nunc tu dicis: Vade, et dic domino tuo: Adest Elias: ut interficiat me? 15 Et dixit Elias: Vivit Dominus exercituum, ante cuius vultum sto, quia hodie apparebo ei.

per Achab populum ad Carmelum congregat

16 Abiit ergo Abdias in occursum Achab, et indicavit ei: venitque Achab in occursum Eliæ. 17 Et cum vidisset eum, ait: Tune es ille, qui conturbas Israel? 18 Et ille ait: Non ego turbavi Israel, sed tu, et domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, et secuti estis Baalim. 19 Verumtamen nunc mitte, et congrega ad me universum Israel in monte Carmeli, et prophetas Baal quadringentos quinquaginta, prophetasque lucorum quadringentos, qui comedunt de mensa Iezabel. 20 Misit Achab ad omnes filios Israel, et congregavit prophetas in monte Carmeli.

eique ignem de cælo promittit

21 Accedens autem Elias ad omnem populum, ait: Usquequo claudicatis in duas partes? si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum. Et non respondit ei populus verbum. 22 Et ait rursus Elias ad populum: Ego remansi propheta Domini solus: prophetæ autem Baal quadringenti et quinquaginta viri sunt. 23 Dentur nobis duo boves, et illi eligant sibi bovem unum, et in frusta cædentes ponant super ligna, ignem autem non supponant: et ego faciam bovem alterum, et imponam super ligna, ignem autem non supponam. 24 Invocate nomina deorum vestrorum, et ego invocabo nomen Domini mei: et Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait: Optima propositio.

prophetis frustra Baal invocantibus

25 Dixit ergo Elias prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum, et facite primi, quia vos plures estis: et invocate nomina deorum vestrorum, ignemque non supponatis. 26 Qui cum tulissent bovem, quem dederat eis, fecerunt: et invocabant nomen Baal de mane usque ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox, nec qui responderet: transiliebantque altare quod fecerant. 27 Cumque esset iam meridies, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce maiore: Deus enim est, et forsitan loquitur,

aut in diversorio est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur. 28 Clamabant ergo voce magna, et incidebant se iuxta ritum suum cultris et lanceolis, donec perfunderentur sanguine.

Elias altare instruit

29 Postquam autem transiit meridies, et illis prophetantibus venerat tempus, quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat, nec attendebat orantes: 30 dixit Elias omni populo: Venite ad me. Et accedente ad se populo, curavit altare Domini, quod destructum fuerat. 31 Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus est sermo Domini, dicens: Israel erit nomen tuum. 32 Et ædificavit de lapidibus altare in nomine Domini: fecitque aquæductum, quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris, 33 et composuit ligna: divisitque per membra bovem, et posuit super ligna, 34 et ait: Implete quattuor hydrias aqua, et fundite super holocaustum, et super ligna. Rursumque dixit: Etiam secundo hoc facite. Qui cum fecissent secundo, ait: Etiam tertio idipsum facite. Feceruntque tertio, 35 et currebant aquæ circum altare, et fossa aquæductus repleta est.

a Domino exauditus prophetas occidit

36 Cumque iam tempus esset ut offerretur holocaustum, accedens Elias propheta, ait: Domine Deus Abraham, et Isaac, et Israel, ostende hodie quia tu es Deus Israel, et ego servus tuus, et iuxta præceptum tuum feci omnia verba hæc. 37 Exaudi me Domine, exaudi me: ut discat populus iste, quia tu es Dominus Deus, et tu convertisti cor eorum iterum. 38 Cecidit autem ignis Domini, et voravit holocaustum, et ligna, et lapides, pulverem quoque, et aquam, quæ erat in aquæductu lambens. 39 Quod cum vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam, et ait: Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus. 40 Dixitque Elias ad eos: Apprehendite prophetas Baal, et ne unus quidem effugiat ex eis. Quos cum apprehendissent, duxit eos Elias ad torrentem Cison, et interfecit eos ibi.

(31) Gn 32, 28.

regi pluviam grandem nuntiat

41 Et ait Elias ad Achab: Ascende, comede, et bibe: quia sonus multæ pluviæ est. 42 Ascendit Achab ut comederet et biberet: Elias autem ascendit in verticem Carmeli, et pronus in terram posuit faciem suam inter genua sua, 43 et dixit ad puerum suum: Ascende, et prospice contra mare. Qui cum ascendisset, et contemplatus esset, ait: Non est quidquam. Et rursum ait illi: Revertere septem vicibus. 44 In septima autem vice, Ecce nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait: Ascende, et dic Achab: Iunge currum tuum et descende, ne occupet te pluvia. 45 Cumque se verteret huc atque illuc, ecce cæli contenebrati sunt, et nubes, et ventus, et facta est pluvia grandis. Ascendens itaque Achab abiit in Iezrahel: 46 et manus Domini facta est super Eliam, accinctisque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel.

4. Elias ad Horeb fugit ac revertitur, 19, 1—21

Reginam Iezabel fugiens

19 1 Nuntiavit autem Achab Iezabel omnia quæ fecerat Elias, et quo modo occidisset universos prophetas gladio. 2 Misitque Iezabel nuntium ad Eliam, dicens: Hæc mihi faciant dii, et hæc addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis. 3 Timuit ergo Elias, et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas: venitque in Bersabee Iuda, et dimisit ibi puerum suum, 4 et perrexit in desertum, viam unius diei. Cumque venisset, et sederet subter unam iuniperum, petivit animæ suæ ut moreretur, et ait: Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: neque enim melior sum, quam patres mei.

pane et aqua confortatur

5 Proiecitque se, et obdormivit in umbra iuniperi: et ecce angelus Domini tetigit eum, et dixit illi: Surge, et comede. 6 Respexit, et ecce ad caput suum subcinericius panis, et vas aquæ: comedit ergo, et bibit, et rursum obdormivit. 7 Reversusque est angelus Domini secundo, et tetigit eum, dixitque illi: Surge, comede: grandis enim tibi restat via. 8 Qui cum surrexisset, comedit et bibit,

et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, usque ad montem Dei Horeb.

et a Domino admonetur

9 Cumque venisset illuc, mansit in spelunca: et ecce sermo Domini ad eum, dixitque illi: Quid hic agis Elia? 10 At ille respondit: Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filii Israel: altaria tua destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, et quærunt animam meam ut auferant eam. 11 Et ait ei: Egredere, et sta in monte coram Domino: et ecce Dominus transit, et spiritus grandis et fortis subvertens montes, et conterens petras ante Dominum: non in spiritu Dominus, et post spiritum commotio: non in commotione Dominus, 12 et post commotionem ignis: non in igne Dominus, et post ignem sibilus auræ tenuis. 13 Quod cum audisset Elias, operuit vultum suum pallio, et egressus stetit in ostio speluncæ, et ecce vox ad eum dicens: Quid hic agis Elia? 14 Et ille respondit: Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum filii Israel: altaria tua destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, et quærunt animam meam ut auferant eam. 15 Et ait Dominus ad eum: Vade, et revertere in viam tuam per desertum in Damascum: cumque perveneris illuc, unges Hazael regem super Syriam, 16 et Iehu filium Namsi unges regem super Israel: Eliseum autem filium Saphat, qui est de Abelmeula, unges prophetam pro te. 17 Et erit, quicumque fugerit gladium Hazael, occidet eum Iehu: et quicumque fugerit gladium Iehu, interficiet eum Eliseus. 18 Et derelinquam mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt incurvata ante Baal, et omne os, quod non adoravit eum osculans manus.

revertens Eliseum asciscit

19 Profectus ergo inde Elias, repperit Eliseum filium Saphat, arantem in duodecim iugis boum, et ipse in duodecim iugis boum arantibus unus erat:

(14) Rom 11, 3. — (16) 2 Rg 9, 2. — (18) Rom 11, 4.

cumque venisset Elias ad eum, misit pallium suum super illum. 20 Qui statim relictis bobus cucurrit post Eliam, et ait: Osculer, oro, patrem meum, et matrem meam, et sic sequar te. Dixitque ei: Vade, et revertere: quod enim meum erat, feci tibi. 21 Reversus autem ab eo, tulit par boum, et mactavit illud, et in aratro boum coxit carnes, et dedit populo, et comederunt: consurgensque abiit, et secutus est Eliam, et ministrabat ei.

5. Achab regem Benadad bis vincit, 20, 1—43

Rex Syriæ in montibus percutitur

20 1 Porro Benadad rex Syriæ, congregavit omnem exercitum suum, et triginta duos reges secum, et equos, et currus: et ascendens pugnabat contra Samariam, et obsidebat eam. 2 Mittensque nuntios ad Achab regem Israel in civitatem, 3 ait: Hæc dicit Benadad: Argentum tuum, et aurum tuum meum est: et uxores tuæ, et filii tui optimi, mei sunt. 4 Responditque rex Israel: Iuxta verbum tuum, domine mi rex, tuus sum ego, et omnia mea. 5 Revertentesque nuntii, dixerunt: Hæc dicit Benadad, qui misit nos ad te: Argentum tuum, et aurum tuum, et uxores tuas, et filios tuos dabis mihi. 6 Cras igitur hac eadem hora mittam servos meos ad te, et scrutabuntur domum tuam, et domum servorum tuorum: et omne, quod eis placuerit, ponent in manibus suis, et auferent. 7 Vocavit autem rex Israel omnes seniores terræ, et ait: Animadvertite, et videte quoniam insidietur nobis; misit enim ad me pro uxoribus meis, et filiis, et pro argento et auro: et non abnui. 8 Dixeruntque omnes maiores natu, et universus populus ad eum: Non audias, neque acquiescas illi. 9 Respondit itaque nuntiis Benadad: Dicite Domino meo regi: Omnia propter quæ misisti ad me servum tuum in initio, faciam: hanc autem rem facere non possum. 10 Reversique nuntii rettulerunt ei. Qui remisit, et ait: Hæc faciant mihi dii, et hæc addant, si suffecerit pulvis Samariæ pugillis omnis populi, qui sequitur me. 11 Et respondens rex Israel, ait: Dicite ei: Ne glorietur accinctus æque ut

discinctus. 12 Factum est autem, cum audisset Benadad verbum istud, bibebat ipse et reges in umbraculis, et ait servis suis: Circumdate civitatem. Et circumdederunt eam. 13 Et ecce propheta unus accedens ad Achab regem Israel, ait ei: Hæc dicit Dominus: Certe vidisti omnem multitudinem hanc nimiam? ecce, ego tradam eam in manu tua hodie: ut scias, quia ego sum Dominus. 14 Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei: Hæc dicit Dominus: Per pedisequos principum provinciarum. Et ait: Quis incipiet prœliari? Et ille dixit: Tu. 15 Recensuit ergo pueros principum provinciarum, et repperit numerum ducentorum triginta duorum: et recensuit post eos populum, omnes filios Israel, septem millia. 16 Et egressi sunt meridie. Benadad autem bibebat temulentus in umbraculo suo, et reges triginta duo cum eo, qui ad auxilium eius venerant. 17 Egressi sunt autem pueri principum provinciarum in prima fronte. Misit itaque Benadad. Qui nuntiaverunt ei, dicentes: Viri egressi sunt de Samaria. 18 Et ille ait: Sive pro pace veniunt, apprehendite eos vivos: sive ut prœlientur, vivos eos capite. 19 Egressi sunt ergo pueri principum provinciarum, ac reliquus exercitus sequebatur: 20 et percussit unusquisque virum, qui contra se veniebat: fugeruntque Syri, et persecutus est eos Israel. Fugit quoque Benadad rex Syriæ in equo cum equitibus suis. 21 Necnon egressus rex Israel percussit equos et currus, et percussit Syriam plaga magna.

et in campestribus fugatur

22 (Accedens autem propheta ad regem Israel, dixit ei: Vade, et confortare, et scito, et vide quid facias: sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te.) 23 Servi vero regis Syriæ dixerunt ei: Dii montium sunt dii eorum, ideo superaverunt nos: sed melius est ut pugnemus contra eos in campestribus, et obtinebimus eos. 24 Tu ergo verbum hoc fac: Amove reges singulos ab exercitu tuo, et pone principes pro eis: 25 et instaura numerum militum, qui ceciderunt de tuis, et equos secundum equos pristinos, et currus secundum currus, quos ante habuisti: et pugnabimus contra eos in campestribus, et videbis quod obtinebimus eos. Credidit consilio eorum, et fecit ita. 26 Igitur postquam annus transierat, recensuit Benadad Syros, et ascendit in Aphec ut pugnaret contra Israel. 27 Porro filii Israel recensiti sunt, et acceptis cibariis profecti ex adverso, castraque metati sunt contra eos, quasi duo parvi greges caprarum: Syri autem repleverunt terram. 28 (Et accedens unus vir Dei, dixit ad regem Israel: Hæc dicit Dominus: Quia dixerunt Syri: Deus montium est dominus, et non est Deus Vallium: dabo omnem multitudinem hanc grandem in manu tua, et scietis quia ego sum Dominus.) 29 Dirigebantque septem diebus ex adverso hi, atque illi acies, septima autem die commissum est bellum: percusseruntque filii Israel de Syris centum millia peditum in die una. 30 Fugerunt autem qui remanserant in Aphec, in civitatem: et cecidit murus super viginti septem millia hominum, qui remanserant. Porro Benadad fugiens ingressus est civitatem, in cubiculum quod erat intra cubiculum.

sed ab Achab dimittitur

31 Dixeruntque ei servi sui: Ecce, audivimus quod reges domus Israel clementes sint: ponamus itaque saccos in lumbis nostris, et funiculos in capitibus nostris, et egrediamur ad regem Israel: forsitan salvabit animas nostras. 32 Accinxerunt saccis lumbos suos, et posuerunt funiculos in capitibus suis, veneruntque ad regem Israel, et dixerunt ei: Servus tuus Benadad dicit: Vivat, oro te, anima mea. Et ille ait: Si adhuc vivit, frater meus est. 33 Quod acceperunt viri pro omine: et festinantes rapuerunt verbum ex ore eius, atque dixerunt: Frater tuus Benadad. Et dixit eis: Ite, et adducite eum ad me. Egressus est ergo ad eum Benadad, et levavit eum in currum suum. 34 Qui dixit ei: Civitates, quas tulit pater meus a patre tuo, reddam: et plateas fac tibi in Damasco, sicut fecit pater meus in Samaria, et ego fœderatus recedam a te. Pepigit ergo fœdus, et dimisit eum.

cui iudicium Dei nuntiatur

35 Tunc vir quidam de filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone Domini: Percute me. At ille noluit percutere. 36 Cui ait: Quia noluisti audire vocem Domini, ecce recedes a me, et percutiet te leo. Cumque paululum recessisset ab eo, invenit eum leo, atque percussit. 37 Sed et alterum inveniens virum, dixit ad eum: Percute me. Qui percussit eum, et vulneravit. 38 Abiit ergo propheta, et occurrit regi in via, et mutavit aspersione pulveris os et oculos suos. 39 Cumque rex transisset, clamavit ad regem, et ait: Servus tuus egressus est ad prœliandum cominus: cumque fugisset vir unus, adduxit eum quidam ad me, et ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti appendes. 40 Dum autem ego turbatus huc illucque me verterem, subito non comparuit. Et ait rex Israel ad eum: Hoc est iudicium tuum, quod ipse decrevisti. 41 At ille statim abstersit pulverem de facie sua, et cognovit eum rex Israel, quod esset de prophetis. 42 Qui ait ad eum: Hæc dicit Dominus: Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, et populus tuus pro populo eius. 43 Reversus est igitur rex Israel in domum suam, audire contemnens, et furibundus venit in Samariam.

6. Naboth, Achab et Iezabel, 21, 1—29

Naboth vineam denegans

21 1 Post verba autem hæc, tempore illo vinea erat Naboth Iezrahelitæ, quæ erat in Iezrahel, iuxta palatium Achab regis Samariæ. 2 Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina est, et prope domum meam, daboque tibi pro ea vineam meliorem: aut si commodius tibi putas, argenti pretium, quanto digna est. 3 Cui respondit Naboth: Propitius sit mihi Dominus, ne dem hereditatem patrum meorum tibi.

(42) Inf 22, 35.

regi dolorem affert

4 Venit ergo Achab in domum suam indignans, et frendens super verbo, quod locutus fuerat ad eum Naboth Iezrahelites, dicens: Non dabo tibi hereditatem patrum meorum. Et proiiciens se in lectulum suum, avertit faciem suam ad parietem, et non comedit panem. 5 Ingressa est autem ad eum Iezabel uxor sua, dixitque ei: Quid est hoc, unde anima tua contristata est? et quare non comedis panem? 6 Qui respondit ei: Locutus sum Naboth Iezrahelitæ, et dixi ei: Da mihi vineam tuam, accepta pecunia: aut, si tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi vineam meam. 7 Dixit ergo ad eum Iezabel uxor eius: Grandis auctoritatis es, et bene regis regnum Israel. Surge, et comede panem, et æquo animo esto, ego dabo tibi vineam Naboth Iezrahelitæ.

ideoque ab Iezabel lapidatur

8 Scripsit itaque litteras ex nomine Achab, et signavit eas anulo eius, et misit ad maiores natu, et optimates, qui erant in civitate eius, et habitabant cum Naboth. 9 Litterarum autem hæc erat sententia: Prædicate ieiunium, et sedere facite Naboth inter primos populi, 10 et submittite duos viros filios Belial contra eum, et falsum testimonium dicant: Benedixit Deum et regem: et educite eum, et lapidate, sicque moriatur. 11 Fecerunt ergo cives eius maiores natu et optimates, qui habitabant cum eo in urbe, sicut præceperat eis Iezabel, et sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos: 12 prædicaverunt ieiunium, et sedere fecerunt Naboth inter primos populi. 13 Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt eos sedere contra eum: at illi, scilicet ut viri diabolici, dixerunt contra eum testimonium coram multitudine: Benedixit Naboth Deum et regem: quamobrem eduxerunt eum extra civitatem, et lapidibus interfecerunt. 14 Miseruntque ad Iezabel, dicentes: Lapidatus est Naboth, et mortuus est.

Achab vineam possidet

15 Factum est autem, cum audisset Iezabel lapidatum Naboth, et mortuum, locuta est ad Achab: Surge, et posside vineam Naboth Iezrahelitæ, qui noluit tibi acquiescere, et dare eam accepta pecunia:

non enim vivit Naboth, sed mortuus est. 16 Quod cum audisset Achab, mortuum videlicet Naboth, surrexit, et descendebat in vineam Naboth Iezrahelitæ, ut possideret eam.

sed per Eliam suam uxorisque pœnam discit

17 Factus est igitur sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens: 18 Surge, et descende in occursum Achab regis Israel, qui est in Samaria: ecce ad vineam Naboth descendit, ut possideat eam: 19 et loqueris ad eum, dicens: Hæc dicit Dominus: Occidisti, insuper et possedisti. Et post hæc addes: Hæc dicit Dominus: In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum. 20 Et ait Achab ad Eliam: Num invenisti me inimicum tibi? Qui dixit: Inveni, eo quod venumdatus sis, ut faceres malum in conspectu Domini. 21 Ecce ego inducam super te malum, et demetam posteriora tua, et interficiam de Achab mingentem ad parietem, et clausum et ultimum in Israel. 22 Et dabo domum tuam sicut domum Ieroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa filii Ahia: quia egisti, ut me ad iracundiam provocares, et peccare fecisti Israel. 23 Sed et de Iezabel locutus est Dominus, dicens: Canes comedent Iezabel in agro Iezrahel. 24 Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes: si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres cæli. 25 Igitur non fuit alter talis sicut Achab, qui venumdatus est ut faceret malum in conspectu Domini: concitavit enim eum Iezabel uxor sua, 26 et abominabilis factus est, in tantum ut sequeretur idola, quæ fecerant Amorrhæi, quos consumpsit Dominus a facie filiorum Israel.

quam Dominus ob humilitatem regis mitigat

27 Itaque cum audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, et operuit cilicio carnem suam, ieiunavitque et dormivit in sacco, et ambulavit demisso capite. 28 Et factus est sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens: 29 Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius, sed in diebus filii sui inferam malum domui eius.

(19) Inf 22, 38. — (21) 2 Rg 9, 8. — (22) Sup 15, 29. — Sup 16, 3. — (23) 2 Rg 9, 36.

7. Michæas, Achab et Iosaphat, 22, 1—40

Regibus Achab et Iosaphat

22 1 Transierunt igitur tres anni absque bello inter Syriam et Israel. 2 In anno autem tertio, descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israel. 3 (Dixitque rex Israel ad servos suos: Ignoratis quod nostra sit Ramoth Galaad, et negligimus tollere eam de manu regis Syriæ?) 4 Et ait ad Iosaphat: Veniesne mecum ad prœliandum in Ramoth Galaad? 5 Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Sicut ego sum, ita et tu: populus meus, et populus tuus unum sunt: et equites mei, equites tui. Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Quære, oro te, hodie sermonem Domini.

pseudoprophetæ victoriam de rege Syriæ prædicunt

6 Congregavit ergo rex Israel prophetas, quadringentos circiter viros, et ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, et dabit eam Dominus in manu regis. 7 Dixit autem Iosaphat: Non est hic propheta Domini quispiam, ut interrogemus per eum? 8 Et ait rex Israel ad Iosaphat: Remansit vir unus, per quem possumus interrogare Dominum: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum, Michæas filius Iemla. Cui Iosaphat ait: Ne loquaris ita rex. 9 Vocavit ergo rex Israel eunuchum quemdam, et dixit ei: Festina adducere Michæam filium Iemla. 10 Rex autem Israel, et Iosaphat rex Iuda sedebant unusquisque in solio suo vestiti cultu regio, in area iuxta ostium portæ Samariæ, et universi prophetæ prophetabant in conspectu eorum. 11 Fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, et ait: Hæc dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec deleas eam. 12 Omnesque prophetæ similiter prophetabant, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, et vade prospere, et tradet Dominus in manus regis. 13 Nun-

(29) 2 Rg 9, 26. — (1) 2 Par 18, 1.

tius vero, qui ierat ut vocaret Michæam, locutus est ad eum, dicens: Ecce sermones prophetarum ore uno regi bona prædicant: sit ergo sermo tuus similis eorum, et loquere bona. 14 Cui Michæas ait: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Dominus, hoc loquar.

Michæas autem necem Achab prophetat

15 Venit itaque ad regem, et ait illi rex: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad prœliandum, an cessare? Cui ille respondit: Ascende, et vade prospere, et tradet eam Dominus in manus regis. 16 Dixit autem rex ad eum: Iterum atque iterum adiuro te, ut non loquaris mihi nisi quod verum est, in nomine Domini. 17 Et ille ait: Vidi cunctum Israel dispersum in montibus, quasi oves non habentes pastorem; et ait Dominus: Non habent isti dominum: revertatur unusquisque in domum suam in pace. 18 (Dixit ergo rex Israel ad Iosaphat: Numquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, sed semper malum?) 19 Ille vero addens, ait: Propterea audi sermonem Domini: Vidi Dominum sedentem super solium suum, et omnem exercitum cæli assistentem ei a dextris et a sinistris: 20 et ait Dominus: Quis decipiet Achab regem Israel, ut ascendat, et cadat in Ramoth Galaad? Et dixit unus verba huiuscemodi, et alius aliter. 21 Egressus est autem spiritus, et stetit coram Domino, et ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo? 22 Et ille ait: Egrediar, et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit Dominus: Decipies, et prævalebis: egredere, et fac ita. 23 Nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, qui hic sunt, et Dominus locutus est contra te malum. 24 Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et percussit Michæam in maxillam, et dixit: Me ne ergo dimisit Spiritus Domini, et locutus est tibi? 25 Et ait Michæas: Visurus es in die illa, quando ingredieris cubiculum, intra cubiculum ut abscondaris. 26 Et ait rex Israel: Tollite Michæam, et maneat apud Amon principem civitatis, et apud Ioas filium Amelech,

27 et dicite eis: Hæc dicit rex: Mittite virum istum in carcerem, et sustentate eum pane tribulationis, et aqua angustiæ, donec revertar in pace. 28 Dixitque Michæas: Si reversus fueris in pace, non est locutus in me Dominus. Et ait: Audite populi omnes.

quam rex misere subit

29 Ascendit itaque rex Israel, et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad. 30 Dixit itaque rex Israel ad Iosaphat: Sume arma, et ingredere prœlium, et induere vestibus tuis. Porro rex Israel mutavit habitum suum, et ingressus est bellum. 31 Rex autem Syriæ præceperat principibus curruum triginta duobus, dicens: Non pugnabitis contra minorem, et maiorem quempiam, nisi contra regem Israel, solum. 32 Cum ergo vidissent principes curruum Iosaphat, suspicati sunt quod ipse esset rex Israel, et impetu facto pugnabant contra eum: et exclamavit Iosaphat. 33 Intellexeruntque principes curruum quod non esset rex Israel, et cessaverunt ab eo. 34 Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum sagittam dirigens, et casu percussit regem Israel inter pulmonem et stomachum. At ille dixit aurigæ suo: Verte manum tuam, et eiice me de exercitu, quia graviter vulneratus sum. 35 Commissum est ergo prœlium in die illa, et rex Israel stabat in curru suo contra Syros, et mortuus est vespere: fluebat autem sanguis plagæ in sinum currus, 36 et præco insonuit in universo exercitu antequam sol occumberet, dicens: Unusquisque revertatur in civitatem, et in terram suam. 37 Mortuus est autem rex, et perlatus est in Samariam: sepelieruntque regem in Samaria, 38 et laverunt currum eius in piscina Samariæ, et linxerunt canes sanguinem eius, et habenas laverunt, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat.

reliqua. in historia regum Israel

39 Reliqua autem sermonum Achab, et universa quæ fecit, et domus eburnea, quam ædificavit, cunctarumque urbium, quas exstruxit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

(38) Sup 21, 19.

40 Dormivit ergo Achab cum patribus suis, et regnavit Ochozias filius eius pro eo.

IV. Iosaphat et Ochozias, 22, 41—2 Rg 1, 18

1. Iosaphat rex Iuda, 22, 41—51

Tempus imperii

41 Iosaphat vero filius Asa regnare cœperat super Iudam anno quarto Achab regis Israel. 42 Triginta quinque annorum erat cum regnare cœpisset, et vigintiquinque annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Azuba filia Salai.

pietas regis

43 Et ambulavit in omni via Asa patris sui, et non declinavit ex ea: fecitque quod rectum erat in conspectu Domini. 44 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis. 45 Pacemque habuit Iosaphat cum rege Israel.

reliqua in historia regum Iuda

46 Reliqua autem verborum Iosaphat, et opera eius, quæ gessit, et prœlia, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? 47 Sed et reliquias effeminatorum, qui remanserant in diebus Asa patris eius, abstulit de terra.

classes confractæ

48 Nec erat tunc rex constitutus in Edom. 49 Rex vero Iosaphat fecerat classes in mari, quæ navigarent in Ophir propter aurum: et ire non potuerunt, quia confractæ sunt in Asiongaber. 50 Tunc ait Ochozias filius Achab ad Iosaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit Iosaphat.

mors regis

51 Dormivitque Iosaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David patris sui: regnavitque Ioram filius eius pro eo.

2. Ochozias rex Israel, 22, 52—2 Rg 1, 18

Tempus imperii

52 Ochozias autem filius Achab regnare cœperat super Israel in Samaria, anno septimodecimo Iosaphat regis Iuda, regnavitque super Israel duobus annis.

malitia regis

53 Et fecit malum in conspectu Domini, et ambulavit in via patris sui et matris suæ, et in via Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel. 54 Servivit quoque Baal, et adoravit eum, et irritavit Dominum Deum Israel, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

LIBER REGUM QUARTUS

SECUNDUM HEBRÆOS MALACHIM SECUNDUS

PARS PRIOR

Regna Israel et Iuda, 1, 1—17, 41

Continuatio historiæ Ochoziæ, 1, 1—18

Moab deficit

1 1 Prævaricatus est autem Moab in Israel, postquam mortuus est Achab.

rex ægrotans Beelzebub consulit

2 Ceciditque Ochozias per cancellos cenaculi sui, quod habebat in Samaria, et ægrotavit: misitque nuntios, dicens ad eos: Ite, consulite Beelzebub deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac.

Elias nuntiis mortem regis prophetat

3 Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens: Surge, et ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ, et dices ad eos: Numquid non est Deus in Israel, ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron? 4 Quamobrem hæc dicit Dominus: De lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Et abiit Elias. 5 Reversique sunt nuntii ad Ochoziam. Qui dixit eis: Quare reversi estis? 6 At illi responderunt ei: Vir occurrit nobis, et dixit ad nos: Ite, et revertimini ad regem, qui misit vos, et dicetis ei: Hæc dicit Dominus: Numquid, quia non erat Deus in Israel, mittis ut consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcirco de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. 7 Qui dixit

eis: Cuius figuræ et habitus est vir ille, qui occurrit vobis, et locutus est verba hæc? 8 At illi dixerunt: Vir pilosus, et zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Thesbites est.

duos quinquagenarios occidit

9 Misitque ad eum quinquagenarium principem, et quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum: sedentique in vertice montis, ait: Homo Dei, rex præcepit ut descendas. 10 Respondensque Elias, dixit quinquagenario: Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cælo, et devoravit eum, et quinquaginta qui erant cum eo. 11 Rursumque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei, hæc dicit rex: Festina, descende. 12 Respondens Elias ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, et devoravit illum, et quinquaginta eius.

cum tertio ad regem descendit

13 Iterum misit principem quinquagenarium tertium, et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset, curvavit genua contra Eliam, et precatus est eum, et ait: Homo Dei, noli despicere animam meam, et animas servorum tuorum qui mecum sunt. 14 Ecce descendit ignis de cælo, et devoravit duos principes quinquagenarios primos, et quinquagenos, qui cum eis erant: sed nunc obsecro ut miserearis animæ meæ. 15 Locutus est autem angelus Domini ad Eliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas.

eique mortem prædicit

Surrexit igitur, et descendit cum eo ad regem, 16 et locutus est ei: Hæc dicit Dominus: Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris.

Ochozias moritur

17 Mortuus est ergo iuxta sermonem Domini, quem locutus est Elias, et regnavit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filii Iosaphat regis Iudæ: non enim habebat filium.

reliqua in historia regum Israel

18 Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

I. Reges usque ad Iehu, 2, 1—8, 29

1. Elias transfertur, Eliseus succedit, 2, 1—25

Elias in cælum levatur

2 1 Factum est autem, cum levare vellet Dominus Eliam per turbinem in cælum, ibant Elias et Eliseus de Galgalis. 2 Dixitque Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me usque in Bethel. Cui ait Eliseus: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque descendissent Bethel, 3 egressi sunt filii prophetarum, qui erant in Bethel, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti, quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te? Qui respondit: Et ego novi: silete. 4 Dixit autem Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me in Iericho. Et ille ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque venissent Iericho, 5 accesserunt filii prophetarum, qui erant in Iericho, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti quia Dominus hodie tollet dominum tuum a te? Et ait: Et ego novi: silete. 6 Dixit autem ei Elias: Sede hic, quia Dominus misit me usque ad Iordanem. Qui ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter, 7 et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti sunt eos, qui et steterunt econtra, longe: illi autem ambo stabant super Iordanem. 8 Tulitque Elias pallium suum, et involvit illud, et percussit aquas, quæ divisæ sunt in utramque partem, et transierunt ambo per siccum.

Eliseus spiritum duplicem accipit

9 Cumque transissent, Elias dixit ad Eliseum: Postula quod vis ut faciam tibi, antequam tollar a te. Dixitque Eliseus: Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus. 10 Qui respondit: Rem difficilem postulasti: attamen si videris me, quando tollar a te, erit tibi quod petisti: si autem non videris, non erit. 11 Cumque pergerent, et incedentes sermo-

cinarentur, ecce currus igneus, et equi ignei diviserunt utrumque: et ascendit Elias per turbinem in cælum, 12 Eliseus autem videbat, et clamabat: Pater mi, pater mi, currus Israel, et auriga eius. Et non vidit eum amplius: apprehenditque vestimenta sua, et scidit illa in duas partes.

aquas Iordanis dividit

13 Et levavit pallium Eliæ, quod ceciderat ei: reversusque stetit super ripam Iordanis, 14 et pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas, et non sunt divisæ; et dixit: Ubi est Deus Eliæ etiam nunc? Percussitque aquas, et divisæ sunt huc, atque illuc, et transiit Eliseus.

prophetat

15 Videntes autem filii prophetarum, qui erant in Iericho econtra, dixerunt: Requievit spiritus Eliæ super Eliseum. Et venientes in occursum eius, adoraverunt eum proni in terram, 16 dixeruntque illi: Ecce, cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes, qui possunt ire, et quærere dominum tuum, ne forte tulerit eum Spiritus Domini, et proiecerit eum in unum montium, aut in unam vallium. Qui ait: Nolite mittere. 17 Coegeruntque eum, donec acquiesceret, et diceret: Mittite. Et miserunt quinquaginta viros: qui cum quæsissent tribus diebus, non invenerunt. 18 Et reversi sunt ad eum: at ille habitabat in Iericho, et dixit eis: Numquid non dixi vobis: Nolite mittere?

aquas Iericho sanat

19 Dixerunt quoque viri civitatis ad Eliseum: Ecce habitatio civitatis huius optima est, sicut tu ipse domine perspicis: sed aquæ pessimæ sunt, et terra sterilis. 20 At ille ait: Afferte mihi vas novum, et mittite in illud sal. Quod cum attulissent, 21 egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, et ait: Hæc dicit Dominus: Sanavi aquas has, et non erit ultra in eis mors, neque sterilitas. 22 Sanatæ sunt ergo aquæ usque in diem hanc, iuxta verbum Elisei, quod locutus est.

pueros Bethel punit

23 Ascendit autem inde in Bethel: cumque ascenderet per viam, pueri parvi egressi sunt de civitate, et illudebant ei, dicentes: Ascende calve, ascende calve. 24 Qui cum respexisset, vidit eos, et maledixit eis in nomine Domini: egressique sunt duo ursi de saltu, et laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros.

(11) Sir 48, 13; 1 Mcc 2, 58.

in Samariam venit

25 Abiit autem inde in montem Carmeli, et inde reversus est in Samariam.

2. Ioram rex Israel et Mesa rex Moab, 3, 1—27

Ioram

3 1 Ioram vero filius Achab regnavit super Israel in Samaria anno decimo octavo Iosaphat regis Iudæ. Regnavitque duodecim annis.

rex malus

2 Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus et mater: tulit enim statuas Baal, quas fecerat pater eius. 3 Verumtamen in peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, nec recessit ab eis.

cum Iosaphat Mesam impugnaturus

4 Porro Mesa rex Moab, nutriebat pecora multa, et solvebat regi Israel centum millia agnorum, et centum millia arietum cum velleribus suis. 5 Cumque mortuus fuisset Achab, prævaricatus est fœdus, quod habebat cum rege Israel. 6 Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, et recensuit universum Israel. 7 Misitque ad Iosaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab recessit a me, veni mecum contra eum ad prœlium. Qui respondit: Ascendam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus: et equi mei, equi tui. 8 Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum Idumææ.

inopia aquæ laborans ab Eliseo corripitur

9 Perrexerunt igitur rex Israel, et rex Iuda, et rex Edom, et circuierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui, et iumentis, quæ sequebantur eos. 10 Dixitque rex Israel: Heu heu heu, congregavit nos Dominus tres reges, ut traderet in manus Moab. 11 Et ait Iosaphat: Est ne hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum per eum? Et respondit unus de servis regis Israel: Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam super manus Eliæ. 12 Et ait Iosaphat: Est apud eum sermo Domini. Descenditque ad eum rex Israel, et Iosa-

phat rex Iuda, et rex Edom. 13 Dixit autem Eliseus ad regem Israel: Quid mihi et tibi est? vade ad prophetas patris tui, et matris tuæ. Et ait illi rex Israel: Quare congregavit Dominus tres reges hos, ut traderet eos in manus Moab? 14 Dixitque ad eum Eliseus: Vivit Dominus exercituum, in cuius conspectu sto, quod si non vultum Iosaphat regis Iudæ erubescerem, non attendissem quidem te, nec respexissem. 15 Nunc autem adducite mihi psaltem.

promissione aquæ et victoriæ recreatur

Cumque caneret psaltes, facta est super eum manus Domini, et ait: 16 Hæc dicit Dominus: Facite alveum torrentis huius fossas, et fossas. 17 Hæc enim dicit Dominus: Non videbitis ventum, neque pluviam: et alveus iste replebitur aquis, et bibetis vos, et familiæ vestræ, et iumenta vestra. 18 Parumque est hoc in conspectu Domini: insuper tradet etiam Moab in manus vestras. 19 Et percutietis omnem civitatem munitam, et omnem urbem electam, et universum lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes aquarum obturabitis, et omnem agrum egregium operietis lapidibus.

Moabitas vincit

20 Factum est igitur mane, quando sacrificium offerri solet, et ecce, aquæ veniebant per viam Edom, et repleta est terra aquis. 21 Universi autem Moabitæ audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos, convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper, et steterunt in terminis. 22 Primoque mane surgentes, et orto iam sole ex adverso aquarum, viderunt Moabitæ econtra aquas rubras quasi sanguinem, 23 dixeruntque: Sanguis gladii est: pugnaverunt reges contra se, et cæsi sunt mutuo: nunc perge ad prædam Moab. 24 Perrexeruntque in castra Israel: porro consurgens Israel, percussit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, et percusserunt Moab, 25 et civitates destruxerunt: et omnem agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleverunt: et universos fontes aquarum obturaverunt: et omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantum fictiles remanerent: et circumdata est civitas a fundi-

bulariis, et magna ex parte percussa. 26 Quod cum vidisset rex Moab, prævaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos viros educentes gladium, ut irrumperent ad regem Edom: et non potuerunt. 27 Arripiensque filium suum primogenitum, qui regnaturus erat pro eo, obtulit holocaustum super murum: et facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo, et reversi sunt in terram suam.

3. Eliseus miracula patrat, 4, 1—6, 7

Oleum viduæ auget

4 1 Mulier autem quædam de uxoribus prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum: et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi. 2 Cui dixit Eliseus: Quid vis ut faciam tibi? Dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum olei, quo ungar. 3 Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca. 4 Et ingredere, et claude ostium tuum, cum intrinsecus fueris tu, et filii tui: et mitte inde in omnia vasa hæc: et cum plena fuerint, tolles. 5 Ivit itaque mulier, et clausit ostium super se, et super filios suos: illi offerebant vasa, et illa infundebat. 6 Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum. 7 Venit autem illa, et indicavit homini Dei. Et ille, Vade, inquit, vende oleum, et redde creditori tuo: tu autem, et filii tui vivite de reliquo.

Sunamitidi filium impetrat

8 Facta est autem quædam dies, et transibat Eliseus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum ut comederet panem: cumque frequenter inde transiret, divertebat ad eam ut comederet panem. 9 Quæ dixit ad virum suum: Animadverto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter. 10 Faciamus ergo ei cenaculum parvum, et ponamus ei in eo lectulum, et mensam, et sellam, et candelabrum, ut cum venerit ad nos,

maneat ibi. 11 Facta est ergo dies quædam, et veniens divertit in cenaculum, et requievit ibi. 12 Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitidem istam. Qui cum vocasset eam, et illa stetisset coram eo, 13 dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce, sedule in omnibus ministrasti nobis, quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, et vis ut loquar regi, sive principi militiæ? Quæ respondit: In medio populi mei habito. 14 Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quæras: filium enim non habet, et vir eius senex est. 15 Præcepit itaque ut vocaret eam: quæ cum vocata fuisset, et stetisset ante ostium, 16 dixit ad eam: In tempore isto, et in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quæso domine mi, vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ. 17 Et concepit mulier, et peperit filium in tempore, et in hora eadem, qua dixerat Eliseus.

atque resuscitat

18 Crevit autem puer. Et cum esset quædam dies, et egressus isset ad patrem suum, ad messores, 19 ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, et duc eum ad matrem suam. 20 Qui cum tulisset, et duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, et mortuus est. 21 Ascendit autem, et collocavit eum super lectulum hominis Dei, et clausit ostium: et egressa, 22 vocavit virum suum, et ait: Mitte mecum, obsecro, unum de pueris, et asinam, ut excurram usque ad hominem Dei, et revertar. 23 Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? hodie non sunt Calendæ, neque Sabbatum. Quæ respondit: Vadam: 24 Stravitque asinam, et præcepit puero: Mina, et propera, ne mihi moram facias in eundo: et hoc age quod præcipio tibi. 25 Profecta est igitur, et venit ad virum Dei in montem Carmeli: cumque vidisset eam vir Dei econtra, ait ad Giezi puerum suum: Ecce Sunamitis illa. 26 Vade ergo in occursum eius, et dic ei: Recte ne agitur circa te, et circa virum tuum, et circa filium tuum? Quæ respondit: Recte. 27 Cumque venisset ad virum Dei in montem, apprehendit pedes eius: et accessit Giezi ut amoveret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam: anima enim eius in amaritudine est, et Dominus celavit a me, et non indicavit mihi. 28 Quæ dixit illi: Numquid petivi filium a Domino meo? numquid non dixi tibi: Ne illudas me? 29 Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, et tolle baculum meum in manu tua, et vade. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum: et si salutaverit te quispiam, non respondeas illi: et pones baculum meum super faciem pueri. 30 Porro mater pueri ait: Vivit dominus, et vivit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo, et secutus est eam. 31 Giezi autem præcesserat ante eos, et posuerat baculum super faciem pueri, et non erat vox, neque sensus: reversusque est in occursum eius, et nuntiavit ei, dicens: Non surrexit puer. 32 Ingressus est ergo Eliseus domum, et ecce puer mortuus iacebat in lectulo eius: 33 ingressusque clausit ostium super se, et super puerum: et oravit ad Dominum. 34 Et ascendit, et incubuit super puerum: posuitque os suum super os eius, et oculos suos super oculos eius, et manus suas super manus eius: et incurvavit se super eum, et calefacta est caro pueri. 35 At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atque illuc: et ascendit, et incubuit super eum: et oscitavit puer septies, aperuitque oculos. 36 At ille vocavit Giezi, et dixit ei: Voca Sunamitidem hanc. Quæ vocata, ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle filium tuum. 37 Venit illa, et corruit ad pedes eius, et adoravit super terram: tulitque filium suum, et egressa est, 38 et Eliseus reversus est in Galgala.

amaritudinem coctionis aufert

Erat autem fames in terra, et filii prophetarum habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis: Pone ollam grandem, et coque pulmentum filiis prophetarum. 39 Et egressus est unus in agrum ut colligeret herbas agrestes: invenitque quasi vitem silvestrem, et collegit ex ea colocynthidas agri, et implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam

pulmenti: nesciebat enim quid esset. 40 Infuderunt ergo sociis, ut comederent: cumque gustassent de coctione, clamaverunt, dicentes: Mors in olla vir Dei. Et non potuerunt comedere. 41 At ille, Afferte, inquit, farinam. Cumque tulissent, misit in ollam, et ait: Infunde turbæ, ut comedant. Et non fuit amplius quidquam amaritudinis in olla.

panes multiplicat

42 Vir autem quidam venit de Baalsalisa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, et frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da populo, ut comedat. 43 Responditque ei minister eius: Quantum est hoc, ut apponam centum viris? Rursum ille ait: Da populo, ut comedat: hæc enim dicit Dominus: Comedent, et supererit. 44 Posuit itaque coram eis: qui comederunt, et superfuit iuxta verbum Domini.

Naaman leprosum mundat

5 1 Naaman princeps militiæ regis Syriæ, erat vir magnus apud dominum suum, et honoratus: per illum enim dedit Dominus salutem Syriæ: erat autem vir fortis et dives, sed leprosus. 2 Porro de Syria egressi fuerant latrunculi, et captivam duxerant de Terra Israel puellam parvulam, quæ erat in obsequio uxoris Naaman, 3 quæ ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam, qui est in Samaria: profecto curasset eum a lepra, quam habet. 4 Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, et nuntiavit ei, dicens: Sic et sic locuta est puella de terra Israel. 5 Dixitque ei rex Syriæ: Vade, et mittam litteras ad regem Israel. Qui cum profectus esset, et tulisset secum decem talenta argenti, et sex millia aureos, et decem mutatoria vestimentorum, 6 detulit litteras ad regem Israel, in hæc verba: Cum acceperis epistolam hanc, scito quod miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. 7 Cumque legisset rex Israel litteras, scidit vestimenta sua, et ait: Numquid Deus ego sum, ut occidere possim, et vivificare, quia iste misit ad me, ut curem hominem a lepra sua? animadvertite, et videte quod occasiones quærat adversum me. 8 Quod cum

audisset Eliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciat esse prophetam in Israel. 9 Venit ergo Naaman cum equis, et curribus, et stetit ad ostium domus Elisei: 10 misitque ad eum Eliseus nuntium, dicens: Vade, et lavare septies in Iordane, et recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis. 11 Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam quod egrederetur ad me, et stans invocaret nomen Domini Dei sui, et tangeret manu sua locum lepræ, et curaret me. 12 Numquid non meliores sunt Abana, et Pharphar fluvii Damasci omnibus aquis Israel, ut laver in eis, et munder? Cum ergo vertisset se, et abiret indignans, 13 accesserunt ad eum servi sui, et locuti sunt ei: Pater, et si rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere debueras: quanto magis quia nunc dixit tibi: Lavare, et mundaberis? 14 Descendit, et lavit in Iordane septies iuxta sermonem viri Dei, et restituta est caro eius, sicut caro pueri parvuli, et mundatus est. 15 Reversusque ad virum Dei cum universo comitatu suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio quod non sit alius Deus in universa terra, nisi tantum in Israel. Obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo. 16 At ille respondit: Vivit Dominus, ante quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquievit. 17 Dixitque Naaman: Ut vis: sed, obsecro, concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet ultra servus tuus holocaustum, aut victimam diis alienis, nisi Domino. 18 Hoc autem solum est, de quo depreceris Dominum pro servo tuo, quando ingredietur dominus meus templum Remmon, ut adoret: et illo innitente super manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re. 19 Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terræ tempore.

(14) Lc 4, 27.

Giezi servum lepra afficit

20 Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo quæ attulit: vivit Dominus, quia curram post eum, et accipiam ab eo aliquid. 21 Et secutus est Giezi post tergum Naaman: quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum eius, et ait: Recte ne sunt omnia? 22 Et ille ait: Recte. Dominus meus misit me ad te, dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti, et vestes mutatorias duplices. 23 Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, et duplicia vestimenta, et imposuit duobus pueris suis, qui et portaverunt coram eo. 24 Cumque venisset iam vesperi, tulit de manu eorum, et reposuit in domo, dimisitque viros, et abierunt. 25 Ipse autem ingressus, stetit coram domino suo. Et dixit Eliseus: Unde venis Giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam. 26 At ille ait: Nonne cor meum in præsenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum, et accepisti vestes ut emas oliveta, et vineas, et oves, et boves, et servos, et ancillas. 27 Sed et lepra Naaman adhærebit tibi, et semini tuo, usque in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix.

ferrum natare facit

6 1 Dixerunt autem filii prophetarum ad Eliseum: Ecce locus, in quo habitamus coram te, angustus est nobis. 2 Eamus usque ad Iordanem, et tollant singuli de silva materias singulas, ut ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. 3 Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. 4 Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Iordanem, cædebant ligna. 5 Accidit autem, ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, et ait: Heu heu heu domine mi, et hoc ipsum mutuo acceperam. 6 Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Præcidit ergo lignum, et misit illuc: natavitque ferrum, 7 et ait: Tolle. Qui extendit manum, et tulit illud.

4. Eliseus oracula edit, 6, 8—8, 15

Insidias Syrorum indicat

8 Rex autem Syriæ pugnabat contra Israel, consiliumque iniit cum servis suis, dicens: In loco illo, et illo ponamus insidias. 9 Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt. 10 Misit itaque rex Israel ad locum, quem dixerat ei vir Dei, et præoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis. 11 Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: et convocatis servis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? 12 Dixitque unus servorum eius: Nequaquam domine mi rex, sed Eliseus propheta, qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quæcumque locutus fueris in conclavi tuo. 13 Dixitque eis: Ite, et videte ubi sit: ut mittam, et capiam eum. Annuntiaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothan.

et milites eorum excæcat

14 Misit ergo illuc equos et currus, et robur exercitus: qui cum venissent nocte, circumdederunt civitatem. 15 Consurgens autem diluculo minister viri Dei, egressus, vidit exercitum in circuitu civitatis, et equos et currus: nuntiavitque ei, dicens: Heu heu heu domine mi, quid faciemus? 16 At ille respondit: Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. 17 Cumque orasset Eliseus, ait: Domine, aperi oculos huius, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, et vidit: et ecce mons plenus equorum, et curruum igneorum, in circuitu Elisei. 18 Hostes vero descenderunt ad eum: porro Eliseus oravit ad Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc cæcitate. Percussitque eos Dominus, ne viderent, iuxta verbum Elisei. 19 Dixit autem ad eos Eliseus: Non est hæc via, neque ista est civitas: sequimini me, et ostendam vobis virum, quem quæritis. Duxit ergo eos in Samariam: 20 cumque ingressi fuissent in Samariam, dixit Eliseus: Domine aperi oculos istorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, et viderunt se esse in medio Samariæ. 21 Dixitque rex Israel

ad Eliseum, cum vidisset eos: Numquid percutiam eos, pater mi? 22 At ille ait: Non percuties: neque enim cepisti eos gladio, et arcu tuo, ut percutias: sed pone panem, et aquam coram eis, ut comedant, et bibant, et vadant ad dominum suum. 23 Appositaque est eis ciborum magna præparatio, et comederunt, et biberunt, et dimisit eos, abieruntque ad dominum suum, et ultra non venerunt latrones Syriæ in Terram Israel.

adventum nuntii et regis Ioram prædicit

24 Factum est autem post hæc, congregavit Benadad rex Syriæ, universum exercitum suum, et ascendit, et obsidebat Samariam. 25 Factaque est fames magna in Samaria: et tamdiu obsessa est, donec venumdaretur caput asini octoginta argenteis, et quarta pars cabi stercoris columbarum quinque argenteis. 26 Cumque rex Israel transiret per murum, mulier quædam exclamavit ad eum, dicens: Salva me domine mi rex. 27 Qui ait: Non te salvat Dominus: unde te possum salvare? de area, vel de torculari? Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quæ respondit: 28 Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum, ut comedamus eum hodie, et filium meum comedemus cras. 29 Coximus ergo filium meum, et comedimus. Dixique ei die altera: Da filium tuum, ut comedamus eum. Quæ abscondit filium suum. 30 Quod cum audisset rex, scidit vestimenta sua, et transibat per murum. Viditque omnis populus cilicium, quo vestitus erat ad carnem intrinsecus. 31 Et ait rex: Hæc mihi faciat Deus, et hæc addat, si steterit caput Elisei filii Saphat super ipsum hodie. 32 Eliseus autem sedebat in domo sua, et senes sedebant cum eo. Præmisit itaque virum: et antequam veniret nuntius ille, dixit ad senes: Numquid scitis quod miserit filius homicidæ hic, ut præcidatur caput meum? videte ergo, cum venerit nuntius, claudite ostium, et non sinatis eum introire: ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est. 33 Adhuc illo loquente eis, apparuit nuntius, qui veniebat ad eum. Et ait: Ecce, tantum malum a Domino est: quid amplius exspectabo a Domino?

abundantiam frumenti ac punitionem increduli prophetat

7 1 Dixit autem Eliseus: Audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus: In tempore hoc cras modius similæ uno statere erit, et duo modii hordei statere uno, in porta Samariæ. 2 Respondens unus de ducibus, super cuius manum rex incumbebat, homini Dei, ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas in cælo, numquid poterit esse quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, et inde non comedes. 3 Quattuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portæ: qui dixerunt ad invicem: Quid hic esse volumus donec moriamur? 4 sive ingredi voluerimus civitatem, fame moriemur: sive manserimus hic, moriendum nobis est: venite ergo, et transfugiamus ad castra Syriæ; si pepercerint nobis, vivemus: si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur. 5 Surrexerunt ergo vesperi, ut venirent ad castra Syriæ. Cumque venissent ad principium castrorum Syriæ, nullum ibidem repererunt. 6 Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriæ, currum, et equorum, et exercitus plurimi: dixeruntque ad invicem: Ecce mercede conduxit adversum nos rex Israel reges Hethæorum, et Ægyptiorum, et venerunt super nos. 7 Surrexerunt ergo, et fugerunt in tenebris, et dereliquerunt tentoria sua, et equos et asinos in castris, fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes. 8 Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum, ingressi sunt unum tabernaculum, et comederunt et biberunt: tuleruntque inde argentum, et aurum, et vestes, et abierunt, et absconderunt: et rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum, et inde similiter auferentes absconderunt. 9 Dixeruntque ad invicem: Non recte facimus: hæc enim dies boni nuntii est. Si tacuerimus, et noluerimus nuntiare usque mane, sceleris arguemur: venite, eamus, et nuntiemus in aula regis. 10 Cumque venissent ad portam civitatis, narraverunt eis, dicentes: Ivimus ad castra Syriæ, et nullum ibidem repperimus hominem, nisi equos, et asinos alligatos, et fixa tentoria. 11 Ierunt ergo portarii, et nuntiaverunt in palatio regis intrinsecus. 12 Qui surrexit nocte, et

ait ad servos suos: Dico vobis quid fecerint nobis Syri: Sciunt quia fame laboramus, et idcirco egressi sunt de castris, et latitant in agris, dicentes: Cum egressi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, et tunc civitatem ingredi poterimus. 13 Respondit autem unus servorum eius: Tollamus quinque equos, qui remanserunt in urbe (quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israel, alii enim consumpti sunt) et mittentes, explorare poterimus. 14 Adduxerunt ergo duos equos, misitque rex in castra Syrorum, dicens: Ite, et videte. 15 Qui abierunt post eos usque ad Iordanem: ecce autem omnis via plena erat vestibus, et vasis, quæ proiecerant Syri cum turbarentur: reversique nuntii indicaverunt regi. 16 Et egressus populus diripuit castra Syriæ: factusque est modius similæ statere uno, et duo modii hordei statere uno, iuxta verbum Domini. 17 Porro rex ducem illum, in cuius manu incumbebat, constituit ad portam: quem conculcavit turba in introitu portæ, et mortuus est, iuxta quod locutus fuerat vir Dei, quando descenderat rex ad eum. 18 Factumque est secundum sermonem viri Dei, quem dixerat regi, quando ait: Duo modii hordei statere uno erunt, et modius similæ statere uno, hoc eodem tempore cras in porta Samariæ: 19 quando responderat dux ille viro Dei, et dixerat: Etiamsi Dominus fecerit cataractas in cælo, numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei: Videbis oculis tuis, et inde non comedes. 20 Evenit ergo ei sicut prædictum fuerat, et conculcavit eum populus in porta, et mortuus est.

Sunamitidi famem septennem nuntiat

8 1 Eliseus autem locutus est ad mulierem, cuius vivere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu et domus tua, et peregrinare ubicumque repereris: vocavit enim Dominus famem, et veniet super terram septem annis. 2 Quæ surrexit, et fecit iuxta verbum hominis Dei: et vadens cum domo sua, peregrinata est in terra Philisthiim diebus multis.

(1) Sup 4, 35.

3 Cumque finiti essent anni septem, reversa est mulier de terra Philisthiim: et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua, et pro agris suis. 4 Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Eliseus. 5 Cumque ille narraret regi quo modo mortuum suscitasset, apparuit mulier, cuius vivificaverat filium, clamans ad regem pro domo sua, et pro agris suis. Dixitque Giezi: Domine mi rex, hæc est mulier, et hic est filius eius, quem suscitavit Eliseus. 6 Et interrogavit rex mulierem: quæ narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum, dicens: Restitue ei omnia quæ sua sunt, et universos reditus agrorum a die, qua reliquit terram usque ad præsens.

Benadad moriturum et Hazael regnaturum vaticinatur

7 Venit quoque Eliseus Damascum, et Benadad rex Syriæ ægrotabat: nuntiaveruntque ei, dicentes: Venit vir Dei huc. 8 Et ait rex ad Hazael: Tolle tecum munera, et vade in occursum viri Dei, et consule Dominum per eum, dicens: Si evadere potero de infirmitate mea hac? 9 Ivit igitur Hazael in occursum eius, habens secum munera, et omnia bona Damasci, onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo, ait: Filius tuus Benadad rex Syriæ misit me ad te, dicens: Si sanari potero de infirmitate mea hac? 10 Dixitque ei Eliseus: Vade, dic ei: Sanaberis: porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur. 11 Stetitque cum eo, et conturbatus est usque ad suffusionem vultus: flevitque vir Dei. 12 Cui Hazael ait: Quare dominus meus flet? At ille dixit: Quia scio quæ facturus sis filiis Israel mala. Civitates eorum munitas igne succendes, et iuvenes eorum interficies gladio, et parvulos eorum elides, et prægnantes dividas. 13 Dixitque Hazael: Quid enim sum servus tuus canis, ut faciam rem istam magnam? Et ait Eliseus: Ostendit mihi Dominus te regem Syriæ fore. 14 Qui cum recessisset ab Eliseo, venit ad dominum suum. Qui ait ei: Quid dixit tibi Eliseus? At ille respondit: Dixit mihi: Recipies sanitatem. 15 Cumque venisset dies altera, tulit stragulum, et

infudit aquam, et expandit super faciem eius: quo mortuo, regnavit Hazael pro eo.

5. Ioram rex Iuda, 8, 16—24

Tempus imperii

16 Anno quinto Ioram filii Achab regis Israel, et Iosaphat regis Iuda, regnavit Ioram filius Iosaphat rex Iuda. 17 Triginta duorum annorum erat cum regnare cœpisset, et octo annis regnavit in Ierusalem.

malitia regis et reginæ

18 Ambulavitque in viis regum Israel, sicut ambulaverat domus Achab: filia enim Achab erat uxor eius: et fecit quod malum est in conspectu Domini. 19 Noluit autem Dominus disperdere Iudam, propter David servum suum, sicut promiserat ei, ut daret illi lucernam, et filiis eius cunctis diebus.

defectio Edom et Lobna

20 In diebus eius recessit Edom, ne esset sub Iuda, et constituit sibi regem. 21 Venitque Ioram Seira, et omnes currus cum eo: et surrexit nocte, percussitque Idumæos, qui eum circumdederant, et principes curruum, populus autem fugit in tabernacula sua. 22 Recessit ergo Edom ne esset sub Iuda, usque ad diem hanc. Tunc recessit et Lobna in tempore illo.

reliqua in historia regum Iuda

23 Reliqua autem sermonum Ioram, et universa, quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? 24 Et dormivit Ioram cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David, et regnavit Ochozias filius eius pro eo.

6. Ochozias rex Iuda, 8, 25—29

Tempus imperii

25 Anno duodecimo Ioram filii Achab regis Israel regnavit Ochozias filius Ioram regis Iudæ. 26 Viginti duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, et uno anno regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Athalia filia Amri regis Israel.

malitia regis

27 Et ambulavit in viis domus Achab: et fecit quod malum est coram Domino, sicut domus Achab: gener enim domus Achab fuit.

(17) 2 Par 21, 5. — (19) 2 Sm 7, 16. — (20) 2 Par 21, 8. — (25) 2 Par 22, 1.

accessus ad Ioram

28 Abiit quoque cum Ioram filio Achab, ad prœliandum contra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad, et vulneraverunt Syri Ioram: 29 qui reversus est ut curaretur, in Iezrahel: quia vulneraverant eum Syri in Ramoth prœliantem contra Hazael regem Syriæ. Porro Ochozias filius Ioram rex Iuda, descendit invisere Ioram filium Achab in Iezrahel, quia ægrotabat ibi.

II. Reges usque ad Osee, 9, 1—16, 20

1. Iehu rex Israel, 9, 1—10, 36

Per prophetam ungitur et instruitur

9 1 Eliseus autem prophetes vocavit unum de filiis prophetarum, et ait illi: Accinge lumbos tuos, et tolle lenticulam olei hanc in manu tua, et vade in Ramoth Galaad. 2 Cumque veneris illuc, videbis Iehu filium Iosaphat filii Namsi: et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, et introduces in interius cubiculum. 3 Tenensque lenticulam olei, fundes super caput eius, et dices: Hæc dicit Dominus: Unxi te regem super Israel. Aperiesque ostium, et fugies, et non ibi subsistes. 4 Abiit ergo adolescens puer prophetæ in Ramoth Galaad, 5 et ingressus est illuc: ecce autem principes exercitus sedebant, et ait: Verbum mihi ad te o princeps. Dixitque Iehu: Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit: Ad te o princeps. 6 Et surrexit et ingressus est cubiculum: at ille fudit oleum super caput eius, et ait: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Unxi te regem super populum Domini Israel, 7 et percuties domum Achab domini tui, et ulciscar sanguinem servorum meorum prophetarum, et sanguinem omnium servorum Domini de manu Iezabel. 8 Perdamque omnem domum Achab: et interficiam de Achab mingentem ad parietem, et clausum, et novissimum in Israel. 9 Et dabo domum Achab, sicut domum Ieroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa filii Ahia. 10 Ie-

(2) 1 Rg 19, 16. — (8) 1 Rg 21, 21. — (9) 1 Rg 15, 29. — 1 Rg 16, 3.

zabel quoque comedent canes in agro Iezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque ostium, et fugit. 11 Iehu autem egressus est ad servos domini sui: qui dixerunt ei: Recte ne sunt omnia? quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis: Nostis hominem, et quid locutus sit. 12 At illi responderunt: Falsum est, sed magis narra nobis. Qui ait eis: Hæc et hæc locutus est mihi, et ait: Hæc dicit Dominus: Unxi te regem super Israel. 13 Festinaverunt itaque, et unusquisque tollens pallium suum posuerunt sub pedibus eius, in similitudinem tribunalis, et cecinerunt tuba, atque dixerunt: Regnavit Iehu.

Ioram regem Israel percutit

14 Coniuravit ergo Iehu filius Iosaphat filii Namsi contra Ioram: porro Ioram obsederat Ramoth Galaad, ipse, et omnis Israel contra Hazael regem Syriæ: 15 et reversus fuerat ut curaretur in Iezrahel propter vulnera, quia percusserant eum Syri, prœliantem contra Hazael regem Syriæ: Dixitque Iehu: Si placet vobis, nemo egrediatur profugus de civitate, ne vadat, et nuntiet in Iezrahel. 16 Et ascendit, et profectus est in Iezrahel: Ioram enim ægrotabat ibi, et Ochozias rex Iuda descenderat ad visitandum Ioram. 17 Igitur speculator, qui stabat super turrim Iezrahel, vidit globum Iehu venientis, et ait: Video ego globum. Dixitque Ioram: Tolle currum, et mitte in occursum eorum, et dicat vadens: Recte ne sunt omnia? 18 Abiit ergo, qui ascenderat currum, in occursum eius, et ait: Hæc dicit rex: Pacata ne sunt omnia? Dixitque Iehu: Quid tibi et paci? transi, et sequere me. Nuntiavit quoque speculator, dicens: Venit nuntius ad eos, et non revertitur. 19 Misit etiam currum equorum secundum: venitque ad eos, et ait: Hæc dicit rex: Numquid pax est? Et ait Iehu: Quid tibi et paci? transi, et sequere me. 20 Nuntiavit autem speculator, dicens: Venit usque ad eos, et non revertitur: est autem incessus quasi incessus Iehu filii Namsi, præceps enim graditur. 21 Et ait Ioram: Iunge currum. Iunxeruntque currum eius, et egressus est Ioram rex Israel, et Ochozias rex Iuda, singuli in curribus suis, egressique sunt in occursum Iehu, et invenerunt eum in agro Naboth Iezrahelitæ. 22 Cumque vidisset Ioram Iehu, dixit: Pax est Iehu? At ille respondit: Quæ pax? adhuc fornicationes Iezabel matris tuæ, et veneficia eius multa vigent. 23 Convertit autem Ioram manum suam, et fugiens ait ad Ochoziam: Insidiæ Ochozia. 24 Porro Iehu tetendit arcum manu, et percussit Ioram inter scapulas: et egressa est sagitta per cor eius, statimque corruit in curru suo. 25 Dixitque Iehu ad Badacer ducem: Tolle, proiice eum in agro Naboth Iezrahelitæ: memini enim quando ego et tu sedentes in curru sequebamur Achab patrem huius, quod Dominus onus hoc levaverit super eum, dicens: 26 Si non pro sanguine Naboth, et pro sanguine filiorum eius, quem vidi heri, ait Dominus, reddam tibi in agro isto, dicit Dominus. Nunc ergo tolle, et proiice eum in agrum iuxta verbum Domini.

Ochoziam regem Iuda percutit

27 Ochozias autem rex Iuda videns hoc, fugit per viam domus horti: persecutusque est eum Iehu, et ait: Etiam hunc percutite in curru suo. Et percusserunt eum in ascensu Gaver, qui est iuxta Ibleam: qui fugit in Mageddo, et mortuus est ibi. 28 Et imposuerunt eum servi eius super currum suum, et tulerunt in Ierusalem: sepelieruntque eum in sepulcro cum patribus suis in civitate David. 29 Anno undecimo Ioram filii Achab, regnavit Ochozias super Iudam, 30 venitque Iehu in Iezrahel.

Iezabel impiissimam occidit

Porro Iezabel introitu eius audito, depinxit oculos suos stibio, et ornavit caput suum, et respexit per fenestram 31 ingredientem Iehu per portam, et ait: Numquid pax potest esse Zambri, qui interfecit dominum suum? 32 Levavitque Iehu faciem suam ad fenestram, et ait: Quæ est ista? et inclinaverunt se ad eum duo, vel tres eunuchi. 33 At ille dixit eis: Præcipitate eam deorsum; et præcipita-

(14) Sup 8, 28.

(26) 1 Rg 21, 22. — (31) 1 Rg 16, 10.

verunt eam, aspersusque est sanguine paries, et equorum ungulæ conculcaverunt eam. 34 Cumque introgressus esset, ut comederet, biberetque, ait: Ite, et videte maledictam illam, et sepelite eam: quia filia regis est. 35 Cumque issent ut sepelirent eam, non invenerunt nisi calvariam, et pedes, et summas manus. 36 Reversique nuntiaverunt ei. Et ait Iehu: Sermo Domini est, quem locutus est per servum suum Eliam Thesbiten, dicens: In agro Iezrahel comedent canes carnes Iezabel, 37 et erunt carnes Iezabel sicut stercus super faciem terræ in agro Iezrahel, ita ut prætereuntes dicant: Hæccine est illa Iezabel?

filios Achab interficit

10 1 Erant autem Achab septuaginta filii in Samaria: scripsit ergo Iehu litteras, et misit in Samariam, ad optimates civitatis, et ad maiores natu, et ad nutricios Achab, dicens: 2 Statim ut acceperitis litteras has, qui habetis filios domini vestri, et currus, et equos, et civitates firmas, et arma, 3 eligite meliorem, et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri, et eum ponite super solium patris sui, et pugnate pro domo domini vestri. 4 Timuerunt illi vehementer, et dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo, et quo modo nos valebimus resistere? 5 Miserunt ergo præpositi domus, et præfecti civitatis, et maiores natu, et nutricii, ad Iehu, dicentes: Servi tui sumus, quæcumque iusseris faciemus, nec constituemus nobis regem: quæcumque tibi placent, fac. 6 Rescripsit autem eis litteras secundo, dicens: Si mei estis, et obœditis mihi, tollite capita filiorum domini vestri, et venite ad me hac eadem hora cras in Iezrahel. Porro filii regis, septuaginta viri apud optimates civitatis nutriebantur. 7 Cumque venissent litteræ ad eos, tulerunt filios regis, et occiderunt septuaginta viros, et posuerunt capita eorum in cophinis, et miserunt ad eum in Iezrahel. 8 Venit autem nuntius, et indicavit ei, dicens: At-

(36) 1 Rg 21, 23.

tulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos iuxta introitum portæ usque mane. 9 Cumque diluxisset, egressus est, et stans dixit ad omnem populum: Iusti estis: si ego coniuravi contra dominum meum, et interfeci eum, quis percussit omnes hos? 10 Videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram, quos locutus est Dominus super domum Achab, et Dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Eliæ. 11 Percussit igitur Iehu omnes, qui reliqui erant de domo Achab in Iezrahel, et universos optimates eius, et notos, et sacerdotes, donec non remanerent ex eo reliquiæ.

fratres Ochoziæ iugulat

12 Et surrexit, et venit in Samariam: cumque venisset ad Cameram pastorum in via, 13 invenit fratres Ochoziæ regis Iuda, dixitque ad eos: Quinam estis vos? Qui responderunt: Fratres Ochoziæ sumus, et descendimus ad salutandos filios regis, et filios reginæ. 14 Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos cum comprehendissent vivos, iugulaverunt eos in cisterna iuxta Cameram, quadraginta duos viros, et non reliquit ex eis quemquam.

reliquos de Achab delet

15 Cumque abiisset inde, invenit Ionadab filium Rechab in occursum sibi, et benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Ionadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad se in currum: 16 dixitque ad eum: Veni mecum, et vide zelum meum pro Domino. Et impositum in curru suo 17 duxit in Samariam. Et percussit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria usque ad unum, iuxta verbum Domini, quod locutus est per Eliam.

prophetas Baal interimit

18 Congregavit ergo Iehu omnem populum, et dixit ad eos: Achab coluit Baal parum, ego autem colam eum amplius. 19 Nunc igitur omnes prophetas Baal, et universos servos eius, et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me: nullus sit qui non veniat, sacrificium enim grande est mihi Baal: qui-

(10) 1 Rg 21, 29. — (18) 1 Rg 16, 31.

cumque defuerit, non vivet. Porro Iehu faciebat hoc insidiose, ut disperderet cultores Baal. 20 Et dixit: Sanctificate diem sollemnem Baal. Vocavitque 21 et misit in universos terminos Israel, et venerunt cuncti servi Baal: non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: et repleta est domus Baal, a summo usque ad summum. 22 Dixitque his, qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes. 23 Ingressusque Iehu, et Ionadab filius Rechab templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, et videte, ne quis forte vobiscum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal soli. 24 Ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta: Iehu autem præparaverat sibi foris octoginta viros, et dixerat eis: Quicumque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima eius erit pro anima illius. 25 Factum est autem, cum completum esset holocaustum, præcepit Iehu militibus et ducibus suis: Ingredimini, et percutite eos, nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, et proiecerunt milites et duces: et ierunt in civitatem templi Baal, 26 et protulerunt statuam de fano Baal, et combusserunt, 27 et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque ædem Baal, et fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc.

vitulos colit

28 Delevit itaque Iehu Baal de Israel: 29 verumtamen a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos, qui erant in Bethel, et in Dan. 30 Dixit autem Dominus ad Iehu: Quia studiose egisti quod rectum erat, et placebat in oculis meis, et omnia quæ erant in corde meo fecisti contra domum Achab: filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel. 31 Porro Iehu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israel in toto corde suo: non enim recessit a peccatis Ieroboam, qui peccare fecerat Israel.

(30) Inf 15, 12.

ab Hazael superatur

32 In diebus illis cœpit Dominus tædere super Israel: percussitque eos Hazael in universis finibus Israel, 33 a Iordane contra orientalem plagam, omnem terram Galaad, et Gad, et Ruben, et Manasse, ab Aroer, quæ est super torrentem Arnon, et Galaad, et Basan.

reliqua in historia regum Israel

34 Reliqua autem verborum Iehu, et universa quæ fecit, et fortitudo eius, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Israel? 35 Et dormivit Iehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in Samaria: et regnavit Ioachaz filius eius pro eo. 36 Dies autem, quos regnavit Iehu super Israel, viginti et octo anni sunt, in Samaria.

2. Athalia regina Iuda, 11, 1—21

Semen regium occidit

11 1 Athalia vero mater Ochoziæ, videns mortuum filium suum, surrexit, et interfecit omne semen regium. 2 Tollens autem Iosaba filia regis Ioram, soror Ochoziæ, Ioas filium Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis, qui interficiebantur, et nutricem eius de triclinio: et abscondit eum a facie Athaliæ ut non interficeretur. 3 Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram.

ipsa interficitur

4 Anno autem septimo misit Ioiada, et assumens centuriones, et milites introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis fœdus: et adiurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis: 5 et præcepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis: 6 Tertia pars vestrum introeat sabbato, et observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Sur: et tertia pars sit ad portam, quæ est post habitaculum scutariorum: et custodietis excubias domus Messa. 7 Duæ vero partes e vobis, omnes egredientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem. 8 Et vallabitis eum, habentes arma in manibus vestris: si quis autem ingressus fuerit septum templi, inter-

(1) 2 Par 22, 10. — (4) 2 Par 23, 1.

ficiatur: eritisque cum rege introeunte et egrediente. 9 Et fecerunt centuriones iuxta omnia, quæ præceperat eis Ioiada sacerdos: et assumentes singuli viros suos, qui ingrediebantur sabbatum, cum his qui egrediebantur sabbato, venerunt ad Ioiadam sacerdotem. 10 Qui dedit eis hastas, et arma regis David, quæ erant in domo Domini. 11 Et steterunt singuli habentes arma in manu sua a parte templi dextera, usque ad partem sinistram altaris, et ædis, circum regem. 12 Produxitque filium regis, et posuit super eum diadema, et testimonium: feceruntque eum regem, et unxerunt: et plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex. 13 Audivit autem Athalia vocem populi currentis: et ingressa ad turbas in templum Domini, 14 vidit regem stantem super tribunal iuxta morem, et cantores, et tubas prope eum, omnemque populum terræ lætantem, et canentem tubis: et scidit vestimenta sua, clamavitque: Coniuratio, coniuratio. 15 Præcepit autem Ioiada centurionibus, qui erant super exercitum, et ait eis: Educite eam extra septa templi, et quicumque eam secutus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos: Non occidatur in templo Domini. 16 Imposueruntque ei manus, et impegerunt eam per viam introitus equorum, iuxta palatium, et interfecta est ibi.

fœdus inter Dominum, regem et populum pangitur

17 Pepigit ergo Ioiada fœdus inter Dominum, et inter regem, et inter populum, ut esset populus Domini, et inter regem et populum. 18 Ingressusque est omnis populus terræ templum Baal, et destruxerunt aras eius, et imagines contriverunt valide: Mathan quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. 19 Tulitque centuriones, et Cerethi et Phelethi legiones, et omnem populum terræ, deduxeruntque regem de domo Domini: et venerunt per viam portæ scutariorum in palatium, et sedit super thronum regum. 20 Lætatusque est omnis populus terræ, et civitas conquievit: Athalia autem occisa est gladio in domo regis. 21 Septemque annorum erat Ioas, cum regnare cœpisset.

3. Ioas rex Iuda, 12, 1—21

Tempus imperii

12 1 Anno septimo Iehu regnavit Ioas: et quadraginta annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Sebia de Bersabee.

bonitas regis

2 Fecitque Ioas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus docuit eum Ioiada sacerdos. 3 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat in excelsis incensum.

instauratio templi

4 Dixitque Ioas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorum, quæ illata fuerit in templum Domini a prætereuntibus, quæ offertur pro pretio animæ, et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini: 5 accipiant illam sacerdotes iuxta ordinem suum, et instaurent sartatecta domus, siquid necessarium viderint instauratione. 6 Igitur usque ad vigesimum tertium annum regis Ioas, non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. 7 Vocavitque rex Ioas Ioiadam pontificem et sacerdotes, dicens eis: Quare sartatecta non instauratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam iuxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam. 8 Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo, et instaurare sartatecta domus. 9 Et tulit Ioiada pontifex gazophylacium unum, aperuitque foramen desuper, et posuit illud iuxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini, mittebantque in eo sacerdotes, qui custodiebant ostia, omnem pecuniam, quæ deferebatur ad templum Domini. 10 Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophylacio, ascendebat scriba regis, et pontifex, effundebantque et numerabant pecuniam, quæ inveniebatur in domo Domini: 11 et dabant eam iuxta numerum atque mensuram in manu eorum, qui præerant cæmentariis domus Domini: qui impendebant eam in fabris lignorum, et in cæmentariis iis, qui operabantur in domo Domini, 12 et sartatecta faciebant: et in iis, qui cædebant saxa, et ut emerent ligna, et lapides, qui excidebantur, ita ut impleretur instauratio domus Domini in universis, quæ indigebant expensa ad muniendam domum.

13 Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hydriæ templi Domini, et fuscinulæ, et thuribula, et tubæ, et omne vas aureum et argenteum de pecunia, quæ inferebatur in templum Domini. 14 Iis enim, qui faciebant opus, dabatur ut instauraretur templum Domini: 15 et non fiebat ratio iis hominibus, qui accipiebant pecuniam ut distribuerent eam artificibus, sed in fide tractabant eam. 16 Pecuniam vero pro delicto, et pecuniam pro peccatis non inferebant in templum Domini, quia sacerdotum erat.

deprecatio periculi Syriaci

17 Tunc ascendit Hazael rex Syriæ, et pugnabat contra Geth, cepitque eam: et direxit faciem suam ut ascenderet in Ierusalem. 18 Quamobrem tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata, quæ consecraverant Iosaphat, et Ioram, et Ochozias patres eius reges Iuda, et quæ ipse obtulerat: et universum argentum, quod inveniri potuit in thesauris templi Domini, et in palatio regis: misitque Hazaeli regi Syriæ, et recessit ab Ierusalem.

reliqua in historia regum Iuda

19 Reliqua autem sermonum Ioas, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? 20 Surrexerunt autem servi eius, et coniuraverunt inter se, percusseruntque Ioas in domo Mello in descensu Sella. 21 Iosachar namque filius Semaath, et Iozabad filius Somer servi eius, percusserunt eum, et mortuus est: et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David, regnavitque Amasias filius eius pro eo.

4. Ioachaz rex Israel, 13, 1—9

Tempus imperii

13 1 Anno vigesimo tertio Ioas filii Ochoziæ regis Iuda, regnavit Ioachaz filius Iehu super Israel in Samaria decem et septem annis.

malitia regis

2 Et fecit malum coram Domino, secutusque est peccata Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, et non declinavit ab eis.

liberatio oppressionis Syrorum impetratur

3 Iratusque est furor Domini contra Israel, et tradidit eos in manu Hazael regis Syriæ, et in manu Benadad filii Hazael cunctis diebus. 4 Deprecatus est autem Ioachaz faciem Domini, et audivit eum Dominus: vidit enim angustiam Israel, quia attriverat eos rex Syriæ: 5 et dedit Dominus salvatorem Israeli, et liberatus est de manu regis Syriæ: habitaveruntque filii Israel in tabernaculis suis sicut heri et nudiustertius. 6 Verumtamen non recesserunt a peccatis domus Ieroboam, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulaverunt: siquidem et lucus permansit in Samaria. 7 Et non sunt derelicti Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites, et decem currus, et decem millia peditum: interfecerat enim eos rex Syriæ, et redegerat quasi pulverem in tritura areæ.

reliqua in historia regum Israel

8 Reliqua autem sermonum Ioachaz, et universa quæ fecit, et fortitudo eius, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? 9 Dormivitque Ioachaz cum patribus suis, et sepelierunt eum in Samaria: regnavitque Ioas filius eius pro eo.

5. Ioas rex Israel, 13, 10—25

Tempus imperii

10 Anno trigesimo septimo Ioas regis Iuda regnavit Ioas filius Ioachaz super Israel in Samaria sedecim annis,

malitia regis

11 et fecit quod malum est in conspectu Domini: non declinavit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulavit.

reliqua in historia regum Israel

12 Reliqua autem sermonum Ioas, et universa quæ fecit, et fortitudo eius, quo modo pugnaverit contra Amasiam regem Iuda, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? 13 Et dormivit Ioas cum patribus suis: Ieroboam autem sedit super solium eius. Porro Ioas sepultus est in Samaria cum regibus Israel.

Eliseus moriens regi victoriam promittit

14 Eliseus autem ægrotabat infirmitate, qua et mortuus est: descenditque ad eum Ioas rex Israel, et flebat coram eo, dicebatque: Pater mi, pater mi, currus Israel et auriga eius. 15 Et ait illi Eliseus: Affer arcum, et sagittas. Cumque attulisset ad eum arcum, et sagittas, 16 dixit ad regem Israel: Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset ille manum suam, superposuit Eliseus manus suas manibus regis, 17 et ait: Aperi fene-

stram orientalem. Cumque aperuisset, dixit Eliseus: Iace sagittam. Et iecit. Et ait Eliseus: Sagitta salutis Domini, et sagitta salutis contra Syriam: percutiesque Syriam in Aphec, donec consumas eam. 18 Et ait: Tolle sagittas. Qui cum tulisset, rursum dixit ei: Percute iaculo terram. Et cum percussisset tribus vicibus, et stetisset, 19 iratus est vir Dei contra eum, et ait: Si percussisses quinquies, aut sexies, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam.

mortuus mortuum vivificat

20 Mortuus est ergo Eliseus, et sepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipso anno. 21 Quidam autem sepelientes hominem, viderunt latrunculos, et proiecerunt cadaver in sepulcro Elisei. Quod cum tetigisset ossa Elisei, revixit homo, et stetit super pedes suos.

rex Syros ter percutit

22 Igitur Hazael rex Syriæ afflixit Israel cunctis diebus Ioachaz: 23 et misertus est Dominus eorum, et reversus est ad eos propter pactum suum, quod habebat cum Abraham, et Isaac, et Iacob: et noluit disperdere eos, neque proiicere penitus usque in præsens tempus. 24 Mortuus est autem Hazael rex Syriæ, et regnavit Benadad filius eius pro eo. 25 Porro Ioas filius Ioachaz tulit urbes de manu Benadad filii Hazael, quas tulerat de manu Ioachaz patris sui iure prœlii, tribus vicibus percussit eum Ioas, et reddidit civitates Israel.

6. Amasias rex Iuda, 14, 1—22

Tempus imperii

14 1 In anno secundo Ioas filii Ioachaz regis Israel regnavit Amasias filius Ioas regis Iuda. 2 Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpisset: viginti autem et novem annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Ioadan de Ierusalem.

bonitas regis

3 Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non ut David pater eius. Iuxta omnia, quæ fecit Ioas pater suus, fecit: 4 nisi hoc tantum quod ex-

(21) Sir 48, 14. — (2) 2 Par 25, 1.

celsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat incensum in excelsis.

occisio parricidarum

5 Cumque obtinuisset regnum, percussit servos suos, qui interfecerant regem patrem suum: 6 filios autem eorum, qui occiderant, non occidit, iuxta quod scriptum est in libro legis Moysi, sicut præcepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus: sed unusquisque in peccato suo morietur.

victoria de Edom

7 Ipse percussit Edom in Valle Salinarum decem millia, et apprehendit petram in prœlio, vocavitque nomen eius lectehel usque in præsentem diem.

infelix bellum cum rege Israel

8 Tunc misit Amasias nuntios ad Ioas filium Ioachaz, filii Iehu regis Israel, dicens: Veni, et videamus nos. 9 Remisitque Ioas rex Israel ad Amasiam regem Iuda, dicens: Carduus Libani misit ad cedrum, quæ est in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Transieruntque bestiæ saltus, quæ sunt in Libano, et conculcaverunt carduum. 10 Percutiens invaluisti super Edom, et sublevavit te cor tuum: contentus esto gloria, et sede in domo tua: quare provocas malum, ut cadas tu et Iudas tecum? 11 Et non acquievit Amasias: Ascenditque Ioas rex Israel, et viderunt se, ipse et Amasias rex Iuda in Bethsames oppido Iudæ. 12 Percussusque est Iuda coram Israel, et fugerunt unusquisque in tabernacula sua. 13 Amasiam vero regem Iuda filium Ioas filii Ochoziæ cepit Ioas rex Israel in Bethsames, et adduxit eum in Ierusalem: et interrupit murum Ierusalem, a porta Ephraim usque ad portam anguli, quadringentis cubitis. 14 Tulitque omne aurum, et argentum, et universa vasa, quæ inventa sunt in domo Domini, et in thesauris regis, et obsides, et reversus est in Samariam.

cuius reliqua notantur

15 Reliqua autem verborum Ioas quæ fecit, et fortitudo eius qua pugnavit contra Amasiam regem Iuda, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? 16 Dormivitque Ioas cum

(6) Dt 24, 16; Ez 18, 20.

patribus suis, et sepultus est in Samaria cum regibus Israel: et regnavit Ieroboam filius eius pro eo.

reliqua Amasiæ in historia regum Iuda

17 Vixit autem Amasias, filius Ioas, rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz regis Israel quindecim annis. 18 Reliqua autem sermonum Amasiæ, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? 19 Factaque est contra eum coniuratio in Ierusalem: at ille fugit in Lachis. Miseruntque post eum in Lachis, et interfecerunt eum ibi. 20 Et asportaverunt in equis, sepultusque est in Ierusalem cum patribus suis in civitate David. 21 Tulit autem universus populus Iudæ Azariam annos natum sedecim, et constituerunt eum regem pro patre eius Amasia. 22 Ipse ædificavit Ælath, et restituit eam Iudæ, postquam dormivit rex cum patribus suis.

7. Ieroboam rex Israel, 14, 23—29

Tempus imperii

23 Anno quintodecimo Amasiæ filii Ioas regis Iuda, regnavit Ieroboam filius Ioas regis Israel in Samaria, quadraginta et uno anno:

malitia regis

24 et fecit quod malum est coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

restitutio terminorum Israel

25 Ipse restituit terminos Israel ab introitu Emath, usque ad Mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei Israel, quem locutus est per servum suum Ionam filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quæ est in Opher. 26 Vidit enim Dominus afflictionem Israel amaram nimis, et quod consumpti essent usque ad clausos carcere, et extremos, et non esset qui auxiliaretur Israeli. 27 Nec locutus est Dominus ut deleret nomen Israel de sub cælo, sed salvavit eos in manu Ieroboam filii Ioas.

reliqua in historia regum Israel

28 Reliqua autem sermonum Ieroboam, et universa quæ fecit, et fortitudo eius, qua prœliatus est, et quomodo restituit Damascum, et Emath Iudæ in Israel, nonne hæc scripta sunt in Libro

(21) 2 Par 26, 1. — (25) Ion 1, 1.

sermonum dierum regum Israel? 29 Dormivitque Ieroboam cum patribus suis regibus Israel, et regnavit Zacharias filius eius pro eo.

8. Azarias seu Ozias (2 Par 26, 1) rex Iuda, 15, 1—7

Tempus imperii

15 1 Anno vigesimo septimo Ieroboam regis Israel regnavit Azarias filius Amasiæ regis Iuda. 2 Sedecim annorum erat cum regnare cœpisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Iechelia de Ierusalem.

bonitas regis

3 Fecitque quod erat placitum coram Domino, iuxta omnia quæ fecit Amasias pater eius. 4 Verumtamen excelsa non est demolitus: adhuc populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis.

lepra eius

5 Percussit autem Dominus regem, et fuit leprosus usque in diem mortis suæ, et habitabat in domo libera seorsum: Ioathan vero filius regis gubernabat palatium, et iudicabat populum terræ.

reliqua in historia regum Iuda

6 Reliqua autem sermonum Azariæ, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? 7 Et dormivit Azarias cum patribus suis: sepelieruntque eum cum maioribus suis in civitate David, et regnavit Ioathan filius eius pro eo.

9. Zacharias rex Israel, 15, 8—12

Tempus imperii

8 Anno trigesimo octavo Azariæ regis Iuda, regnavit Zacharias filius Ieroboam super Israel in Samaria sex mensibus:

malitia regis

9 et fecit quod malum est coram Domino, sicut fecerant patres eius: non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

reliqua in historia regum Israel

10 Coniuravit autem contra eum Sellum filius Iabes: percussitque eum palam, et interfecit, regnavitque pro eo. 11 Reliqua autem verborum Zachariæ, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? 12 Iste est sermo Domini, quem locutus est ad Iehu, dicens: Filii tui

(5) 2 Par 26, 21. — (12) Sup 10, 30.

usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel. Factumque est ita.

10. Sellum rex Israel, 15, 13—16

Tempus imperii

13 Sellum filius Iabes regnavit trigesimo nono anno Azariæ regis Iuda: regnavit autem uno mense in Samaria.

reliqua in historia regum Israel

14 Et ascendit Manahem filius Gadi de Thersa: venitque in Samariam, et percussit Sellum filium Iabes in Samaria, et interfecit eum, regnavitque pro eo. 15 Reliqua autem verborum Sellum, et coniuratio eius, per quam tetendit insidias, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? 16 Tunc percussit Manahem Thapsam, et omnes qui erant in ea, et terminos eius de Thersa, noluerant enim aperire ei: et interfecit omnes prægnantes eius, et scidit eas.

11. Manahem rex Israel, 15, 17—22

Tempus imperii

17 Anno trigesimo nono Azariæ regis Iuda regnavit Manahem filius Gadi super Israel decem annis in Samaria.

malitia regis

18 Fecitque quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel cunctis diebus eius.

Phul-Theglathphalasar tributum exigit

19 Veniebat Phul rex Assyriorum in terram, et dabat Manahem Phul mille talenta argenti, ut esset ei in auxilium, et firmaret regnum eius. 20 Indixitque Manahem argentum super Israel cunctis potentibus et divitibus, ut daret regi Assyriorum quinquaginta siclos argenti per singulos: reversusque est rex Assyriorum, et non est moratus in terra.

reliqua in historia regum Israel

21 Reliqua autem sermonum Manahem, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel? 22 Et dormivit Manahem cum patribus suis: regnavitque Phaceia filius eius pro eo.

12. Phaceia rex Israel, 15, 23—26

Tempus imperii

23 Anno quinquagesimo Azariæ regis Iuda, regnavit Phaceia filius Manahem super Israel in Samaria biennio:

malitia regis

24 et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

reliqua in historia regum Israel

25 Coniuravit autem adversus eum Phacee filius Romeliæ, dux eius, et percussit eum in Samaria in turre domus regiæ iuxta Argob, et iuxta Arie, et cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, et interfecit eum, regnavitque pro eo. 26 Reliqua autem sermonum Phaceia, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

13. Phacee rex Israel, 15, 27—31

Tempus imperii

27 Anno quinquagesimo secundo Azariæ regis Iuda regnavit Phacee filius Romeliæ super Israel in Samaria viginti annis.

malitia regis

28 Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Ieroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israel.

Phul-Theglathphalasar captivos ducit

29 In diebus Phacee regis Israel venit Theglathphalasar rex Assur, et cepit Aion, et Abel Domum-Maacha et Ianoe, et Cedes, et Asor, et Galaad, et Galilæam, et universam terram Nephthali: et transtulit eos in Assyrios.

reliqua in historia regum Israel

30 Coniuravit autem, et tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee filium Romeliæ et percussit eum, et interfecit: regnavitque pro eo vigesimo anno Ioatham filii Oziæ. 31 Reliqua autem sermonum Phacee, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Israel?

14. Ioatham rex Iuda, 15, 32—38

Tempus imperii

32 Anno secundo Phacee, filii Romeliæ regis Israel, regnavit Ioatham filius Oziæ regis Iuda. 33 Viginti quinque annorum erat cum regnare cœpisset, et sedecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Ierusa, filia Sadoc.

---

(33) 2 Par 27, 1.

bonitas regis

34 Fecitque quod erat placitum coram Domino: iuxta omnia, quæ fecerat Ozias pater suus, operatus est. 35 Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc populus immolabat, et adolebat incensum in excelsis: ipse ædificavit portam domus Domini sublimissimam.

reliqua in historia regum Iuda

36 Reliqua autem sermonum Ioatham, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? 37 In diebus illis cœpit Dominus mittere in Iudam Rasin regem Syriæ, et Phacee filium Romeliæ. 38 Et dormivit Ioatham cum patribus suis, sepultusque est cum eis in civitate David patris sui, et regnavit Achaz filius eius pro eo.

15. Achaz rex Iuda, 16, 1—20

Tempus imperii

16 1 Anno decimo septimo Phacee filii Romeliæ regnavit Achaz filius Ioatham regis Iuda. 2 Viginti annorum erat Achaz cum regnare cœpisset, et sedecim annis regnavit in Ierusalem:

impietas regis

non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui, sicut David pater eius. 3 Sed ambulavit in via regum Israel: insuper et filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idola gentium, quæ dissipavit Dominus coram filiis Israel. 4 Immolabat quoque victimas, et adolebat incensum in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso.

bellum cum rege Syriæ et rege Israel

5 Tunc ascendit Rasin rex Syriæ, et Phacee filius Romeliæ rex Israel in Ierusalem ad prœliandum: cumque obsiderent Achaz, non valuerunt superare eum. 6 In tempore illo restituit Rasin rex Syriæ, Ailam Syriæ, et eiecit Iudæos de Aila: et Idumæi venerunt in Ailam, et habitaverunt ibi usque in diem hanc. 7 Misit autem Achaz nuntios ad Theglathphalasar regem Assyriorum, dicens: Servus tuus, et filius tuus ego sum: ascende, et salvum me fac de manu regis Syriæ, et de manu regis Israel, qui consurrexerunt adversum me. 8 Et cum collegisset argentum et aurum, quod inveniri potuit in

(2) 2 Par 28, 1. — (5) Is 7, 1.

domo Domini, et in thesauris regis, misit regi Assyriorum munera. 9 Qui et acquievit voluntati eius: ascendit enim rex Assyriorum in Damascum, et vastavit eam: et transtulit habitatores eius Cyrenen, Rasin autem interfecit.

mutatio cultus divini

10 Perrexitque rex Achaz in occursum Theglathphalasar regi Assyriorum in Damascum. Cumque vidisset altare Damasci, misit rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar eius, et similitudinem iuxta omne opus eius. 11 Exstruxitque Urias sacerdos altare iuxta omnia, quæ præceperat rex Achaz, de Damasco, ita fecit sacerdos Urias, donec veniret rex Achaz de Damasco. 12 Cumque venisset rex de Damasco, vidit altare, et veneratus est illud: ascenditque et immolavit holocausta, et sacrificium suum, 13 et libavit libamina, et fudit sanguinem pacificorum, quæ obtulerat super altare. 14 Porro altare æreum, quod erat coram Domino, transtulit de facie templi, et de loco altaris, et de loco templi Domini: posuitque illud ex latere altaris ad aquilonem. 15 Præcepit quoque rex Achaz Uriæ sacerdoti, dicens: Super altare maius offer holocaustum matutinum, et sacrificium vespertinum, et holocaustum regis, et sacrificium eius, et holocaustum universi populi terræ, et sacrificia eorum, et libamina eorum: et omnem sanguinem holocausti, et universum sanguinem victimæ super illud effundes: altare vero æreum erit paratum ad voluntatem meam. 16 Fecit igitur Urias sacerdos iuxta omnia, quæ præceperat rex Achaz. 17 Tulit autem rex Achaz cælatas bases, et luterem, qui erat desuper: et mare deposuit de bobus æreis, qui sustentabant illud, et posuit super pavimentum stratum lapide. 18 Musach quoque sabbati, quod ædificaverat in templo: et ingressum regis exterius convertit in templum Domini propter regem Assyriorum.

reliqua in historia regum Iuda

19 Reliqua autem verborum Achaz, quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? 20 Dormivitque Achaz cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David, et regnavit Ezechias filius eius pro eo.

III. Interitus regni Israel, 17, 1—41

1. Osee rex ultimus Israel, 17, 1—6

Tempus imperii

17 1 Anno duodecimo Achaz regis Iuda, regnavit Osee filius Ela in Samaria super Israel novem annis.

malitia regis

2 Fecitque malum coram Domino: sed non sicut reges Israel, qui ante eum fuerant.

tributarius Syrorum

3 Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum, et factus est ei Osee servus, reddebatque illi tributa.

deportatio Israelitarum

4 Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua regem Ægypti, ne præstaret tributa regi Assyriorum sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, et vinctum misit in carcerem. 5 Pervagatusque est omnem terram: et ascendens Samariam, obsedit eam tribus annis. 6 Anno autem nono Osee, cepit rex Assyriorum Samariam, et transtulit Israel in Assyrios: posuitque eos in Hala, et in Habor iuxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum.

2. Causæ interitus regni, 17, 7—23

Cultus deorum alienorum

7 Factum est enim, cum peccassent filii Israel Domino Deo suo, qui eduxerat eos de terra Ægypti, de manu Pharaonis regis Ægypti, coluerunt deos alienos. 8 Et ambulaverunt iuxta ritum gentium, quas consumpserat Dominus in conspectu filiorum Israel, et regum Israel: quia similiter fecerant. 9 Et offenderunt filii Israel verbis non rectis Dominum Deum suum: et ædificaverunt sibi excelsa in cunctis urbibus suis a Turre custodum usque ad Civitatem munitam. 10 Feceruntque sibi statuas, et lucos in omni colle sublimi, et subter omne lignum nemorosum: 11 et adolebant ibi incensum super aras in morem gentium, quas transtulerat Dominus a facie eorum: feceruntque verba pessima irritantes Dominum, 12 et coluerunt immunditias,

(3) Int 18, 9; Tob 1, 2. — (6) Inf 18, 10.

de quibus præcepit eis Dominus ne facerent verbum hoc.

contemptus Prophetarum

13 Et testificatus est Dominus in Israel et in Iuda per manum omnium Prophetarum et Videntium, dicens: Revertimini a viis vestris pessimis, et custodite præcepta mea, et ceremonias iuxta omnem legem, quam præcepi patribus vestris: et sicut misi ad vos in manu servorum meorum Prophetarum. 14 Qui non audierunt, sed induraverunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum, qui noluerunt obœdire Domino Deo suo. 15 Et abiecerunt legitima eius, et pactum, quod pepigit cum patribus eorum, et testificationes, quibus contestatus est eos: secutique sunt vanitates, et vane egerunt: et secuti sunt gentes, quæ erant per circuitum eorum, super quibus præceperat Dominus eis ut non facerent sicut et illæ faciebant. 16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei sui: feceruntque sibi conflatiles duos vitulos, et lucos, et adoraverunt universam militiam cæli, servieruntque Baal, 17 et consecraverunt filios suos, et filias suas per ignem: et divinationibus inserviebant, et auguriis: et tradiderunt se ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum. 18 Iratusque est Dominus vehementer Israeli, et abstulit eos a conspectu suo, et non remansit nisi tribus Iuda tantummodo.

in regno Iuda quoque

19 Sed nec ipse Iuda custodivit mandata Domini Dei sui: verum ambulavit in erroribus Israel, quos operatus fuerat. 20 Proiecitque Dominus omne semen Israel, et afflixit eos, et tradidit eos in manu diripientium, donec proiiceret eos a facie sua:

imitatio regis Ieroboam

21 ex eo iam tempore, quo scissus est Israel a domo David, et constituerunt sibi regem Ieroboam filium Nabat: separavit enim Ieroboam Israel a Domino, et peccare eos fecit peccatum magnum. 22 Et ambulaverunt filii Israel in universis peccatis Ieroboam quæ fecerat: et non recesserunt ab eis, 23 usque quo Dominus auferret Israel a facie sua, sicut

(13) Ir 25, 5. — (21) 1 Rg 12, 19. — (23) Ir 25, 9.

locutus fuerat in manu omnium servorum suorum Prophetarum: translatusque est Israel de terra sua in Assyrios, usque in diem hanc.

3. Sors ac religio colonorum, 17, 24—41

A leonibus interficiuntur

24 Adduxit autem rex Assyriorum de Babylone, et de Cutha, et de Avah, et de Emath, et de Sepharvaim: et collocavit eos in civitatibus Samariæ pro filiis Israel: qui possederunt Samariam, et habitaverunt in urbibus eius. 25 Cumque ibi habitare cœpissent, non timebant Dominum: et immisit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.

a sacerdote Domini docentur

26 Nuntiatumque est regi Assyriorum, et dictum: Gentes, quas transtulisti, et habitare fecisti in civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei terræ: et immisit in eos Dominus leones, et ecce interficiunt eos, eo quod ignorent ritum Dei terræ. 27 Præcepit autem rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc unum de sacerdotibus, quos inde captivos adduxistis, et vadat, et habitet cum eis: et doceat eos legitima Dei terræ. 28 Igitur cum venisset unus de sacerdotibus his, qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit in Bethel, et docebat eos quomodo colerent Dominum.

Dominum simulque idola colunt

29 Et unaquæque gens fabricata est deum suum: posueruntque eos in fanis excelsis, quæ fecerant Samaritæ, gens et gens in urbibus suis, in quibus habitabat. 30 Viri enim Babylonii fecerunt Sochothbenoth: viri autem Chutæi fecerunt Nergel: et viri de Emath fecerunt Asima. 31 Porro Hevæi fecerunt Nebahaz et Tharthac. Hi autem, qui erant de Sepharvaim, comburebant filios suos igni, Adramelech et Anamelech diis Sepharvaim, 32 et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum, et ponebant eos in fanis sublimibus. 33 Et cum Dominum colerent, diis quoque suis serviebant iuxta consuetudinem gentium, de quibus translati fuerant Samariam: 34 usque in præsentem diem morem sequuntur antiquum: non timent Dominum, neque custodiunt ceremonias eius, iudicia, et legem, et

mandatum, quod præceperat Dominus filiis Iacob, quem cognominavit Israel: 35 et percusserat cum eis pactum, et mandaverat eis, dicens: Nolite timere deos alienos, et non adoretis eos, neque colatis eos, et non immoletis eis: 36 Sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de terra Ægypti in fortitudine magna, et in brachio extento, ipsum timete, et illum adorate, et ipsi immolate. 37 Ceremonias quoque, et iudicia, et legem, et mandatum, quod scripsit vobis, custodite ut faciatis cunctis diebus: et non timeatis deos alienos. 38 Et pactum, quod percussit vobiscum, nolite oblivisci: nec colatis deos alienos, 39 sed Dominum Deum vestrum timete, et ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum. 40 Illi vero non audierunt, sed iuxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant. 41 Fuerunt igitur gentes istæ timentes quidem Dominum, sed nihilominus et idolis suis servientes: nam et filii eorum, et nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita faciunt usque in præsentem diem.

PARS ALTERA

Regnum Iuda solum, 18, 1—25, 30

I. Ezechias rex eximius, 18, 1—20, 21

1. Ante interitum regni Israel, 18, 1—12

Tempus imperii

18 1 Anno tertio Osee filii Ela regis Israel, regnavit Ezechias filius Achaz regis Iuda. 2 Vigintiquinque annorum erat, cum regnare cœpisset: et vigintinovem annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Abi filia Zachariæ.

eximia pietas regis

3 Fecitque quod erat bonum coram Domino, iuxta omnia quæ fecerat David pater eius. 4 Ipse dissipavit excelsa, et contrivit statuas, et succidit lucos, confregitque serpentem æneum, quem fecerat Moyses: siquidem usque ad illud tempus filii Israel adolebant ei incensum: vocavitque nomen

(34) Gn 32, 28. — (1) 2 Par 28, 27; 29, 1. — (4) Nm 21, 9.

eius Nohestan. 5 In Domino Deo Israel speravit: itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda, sed neque in his, qui ante eum fuerunt: 6 et adhæsit Domino, et non recessit a vestigiis eius, fecitque mandata eius, quæ præceperat Dominus Moysi.

victoriæ eius

7 Unde et erat Dominus cum eo, et in cunctis, ad quæ procedebat, sapienter se agebat. Rebellavit quoque contra regem Assyriorum, et non servivit ei. 8 Ipse percussit Philisthæos usque ad Gazam, et omnes terminos eorum, a Turre custodum usque ad Civitatem munitam.

interitus regni Israel

9 Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat annus septimus Osee filii Ela regis Israel, ascendit Salmanasar rex Assyriorum in Samariam, et oppugnavit eam, 10 et cepit. Nam post annos tres, anno sexto Ezechiæ, id est nono anno Osee regis Israel, capta est Samaria: 11 et transtulit rex Assyriorum Israel in Assyrios, collocavitque eos in Hala, et in Habor fluviis Gozan in civitatibus Medorum: 12 quia non audierunt vocem Domini Dei sui, sed prætergressi sunt pactum eius: omnia, quæ præceperat Moyses servus Domini, non audierunt, neque fecerunt.

2. A Sennacherib afflictus, sed a Deo liberatus, 18, 13—19, 37

Auro et argento privatur

13 Anno quartodecimo regis Ezechiæ, ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Iuda munitas: et cepit eas. 14 Tunc misit Ezechias rex Iuda nuntios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccavi, recede a me: et omne, quod imposueris mihi, feram. Indixit itaque rex Assyriorum Ezechiæ regi Iudæ trecenta talenta argenti, et triginta talenta auri. 15 Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, et in thesauris regis. 16 In tempore illo confregit

(10) Sup 17, 6; Tob 1, 2. — (13) 2 Par 32, 1; Sir 48, 20; Is 36, 1.

Ezechias valvas templi Domini, et laminas auri, quas ipse affixerat, et dedit eas regi Assyriorum.

blasphemias legati regii audit

17 Misit autem rex Assyriorum Tharthan, et Rabsaris, et Rabsacen de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Ierusalem: qui cum ascendissent, venerunt Ierusalem, et steterunt iuxta aquæductum piscinæ superioris, quæ est in via Agrifullonis. 18 Vocaveruntque regem: egressus est autem ad eos Eliacim filius Helciæ præpositus domus, et Sobna scriba, et Ioahe filius Asaph a commentariis. 19 Dixitque ad eos Rabsaces: Loquimini Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia, qua niteris? 20 Forsitan inisti consilium, ut præpares te ad prœlium. In quo confidis, ut audeas rebellare? 21 an speras in baculo arundineo atque confracto Ægypto, super quem, si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, et perforabit eam? sic est Pharao rex Ægypti omnibus, qui confidunt in se. 22 Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam: nonne iste est, cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria: et præcepit Iudæ et Ierusalem: Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem? 23 Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, et dabo vobis duo millia equorum, et videte an habere valeatis ascensores eorum. 24 Et quo modo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis? An fiduciam habes in Ægypto propter currus et equites? 25 Numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, ut demolirer eum? Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, et demolire eam. 26 Dixerunt autem Eliacim filius Helciæ, et Sobna, et Ioahe Rabsaci: Precamur ut loquaris nobis servis tuis Syriace: siquidem intelligimus hanc linguam: et non loquaris nobis Iudaice, audiente populo, qui est super murum. 27 Responditque eis Rabsaces, dicens: Numquid ad dominum tuum, et ad te misit me dominus meus, ut loquerer sermones hos, et non potius ad viros, qui sedent super murum, ut comedant stercora sua, et bibant urinam suam vobiscum?

28 Stetit itaque Rabsaces, et exclamavit voce magna Iudaice, et ait: Audite verba regis magni, regis Assyriorum. 29 Hæc dicit rex: Non vos seducat Ezechias: non enim poterit eruere vos de manu mea. 30 Neque fiduciam vobis tribuat super Dominum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, et non tradetur civitas hæc in manu regis Assyriorum. 31 Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum quod vobis est utile, et egredimini ad me: et comedet unusquisque de vinea sua, et de ficu sua: et bibetis aquas de cisternis vestris, 32 donec veniam, et transferam vos in terram, quæ similis est terræ vestræ, in terram fructiferam, et fertilem vini, terram panis et vinearum, terram olivarum, et olei ac mellis, et vivetis, et non moriemini. Nolite audire Ezechiam, qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos. 33 Numquid liberaverunt dii gentium terram suam de manu regis Assyriorum? 34 Ubi est deus Emath, et Arphad? ubi est deus Sepharvaim, Ana, et Ava? numquid liberaverunt Samariam de manu mea? 35 Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui eruerunt regionem suam de manu mea ut possit eruere Dominus Ierusalem de manu mea? 36 Tacuit itaque populus, et non respondit ei quidquam: siquidem præceptum regis acceperant ut non responderent ei. 37 Venitque Eliacim filius Helciæ, præpositus domus, et Sobna scriba, et Ioahe filius Asaph a commentariis ad Ezechiam scissis vestibus, et nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

sed per Isaiam confortatur

19 1 Quæ cum audisset Ezechias rex, scidit vestimenta sua, et opertus est sacco, ingressusque est domum Domini. 2 Et misit Eliacim præpositum domus, et Sobnam scribam, et senes de sacerdotibus opertos saccis, ad Isaiam prophetam filium Amos. 3 Qui dixerunt: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis, et increpationis, et blasphemiæ

(1) Is 37, 1.

dies iste: venerunt filii usque ad partum, et vires non habet parturiens. 4 Si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus, ut exprobraret Deum viventem, et argueret verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus: et fac orationem pro reliquiis, quæ repertæ sunt. 5 Venerunt ergo servi regis Ezechiæ ad Isaiam. 6 Dixitque eis Isaias: Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum, quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. 7 Ecce, ego immittam ei spiritum, et audiet nuntium, et revertetur in terram suam, et deiiciam eum gladio in terra sua.

in templo litteras regis expandit

8 Reversus est ergo Rabsaces, et invenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam: Audierat enim quod recessisset de Lachis. 9 Cumque audisset de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes: Ecce, egressus est ut pugnet adversum te: et iret contra eum, misit nuntios ad Ezechiam dicens: 10 Hæc dicite Ezechiæ regi Iuda: Non te seducat Deus tuus, in quo habes fiduciam: neque dicas: Non tradetur Ierusalem in manus regis Assyriorum. 11 Tu enim ipse audisti quæ fecerunt reges Assyriorum universis terris, quo modo vastaverunt eas: num ergo solus poteris liberari? 12 Numquid liberaverunt dii gentium singulos, quos vastaverunt patres mei, Gozan videlicet, et Haram, et Reseph, et filios Eden, qui erant in Thelassar? 13 Ubi est rex Emath, et rex Arphad, et rex civitatis Sepharvaim, Ana, et Ava? 14 Itaque cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum, et legisset eas, ascendit in domum Domini, et expandit eas coram Domino, 15 et oravit in conspectu eius, dicens: Domine Deus Israel, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus regum omnium terræ: tu fecisti cælum et terram. 16 Inclina aurem tuam, et audi: aperi Domine oculos tuos, et vide: audi omnia verba Sennacherib, qui misit ut exprobraret nobis Deum viventem. 17 Vere Domine dissipaverunt reges Assyriorum gentes, et terras omnium. 18 Et

miserunt deos eorum in ignem: non enim erant dii, sed opera manuum hominum ex ligno et lapide, et perdiderunt eos. 19 Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos fac de manu eius, ut sciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus.

per Isaiam

20 Misit autem Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quæ deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum, audivi. 21 Iste est sermo, quem locutus est Dominus de eo:

de sorte Sennacherib

Sprevit te, et subsannavit te
virgo filia Sion:
post tergum tuum caput movit,
filia Ierusalem.
22 Cui exprobrasti, et quem blasphemasti?
contra quem exaltasti vocem tuam,
et elevasti in excelsum oculos tuos?
contra sanctum Israel.
23 Per manum servorum tuorum exprobrasti Domino, et dixisti:
In multitudine curruum meorum ascendi
excelsa montium
in summitate Libani,
et succidi sublimes cedros eius, et electas
abietes illius.
Et ingressus sum usque ad terminos eius,
et saltum carmeli eius
24 ego succidi.
Et bibi aquas alienas,
et siccavi vestigiis pedum meorum omnes
aquas clausas.
25 Numquid non audisti quid ab initio fecerim?
Ex diebus antiquis plasmavi illud,
et nunc adduxi:
eruntque in ruinam collium pugnantium
civitates munitæ.
26 Et qui sedent in eis, humiles manu,
contremuerunt et confusi sunt

facti sunt velut fænum agri, et virens
herba tectorum,
quæ arefacta est antequam veniret ad maturitatem.
27 Habitaculum tuum, et egressum tuum,
et introitum tuum, et viam tuam ego
præscivi,
et furorem tuum contra me.
28 Insanisti in me,
et superbia tua ascendit in aures meas:
ponam itaque circulum in naribus tuis,
et camum in labiis tuis,
et reducam te in viam, per quam venisti.

atque sua certior fit

29 Tibi autem Ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascuntur: porro in tertio anno seminate et metite: plantate vineas, et comedite fructum earum. 30 Et quodcumque reliquum fuerit de domo Iuda, mittet radicem deorsum, et faciet fructum sursum. 31 De Ierusalem quippe egredientur reliquiæ, et quod salvetur de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet hoc. 32 Quamobrem hæc dicit Dominus de rege Assyriorum:

Non ingredietur urbem hanc,
nec mittet in eam sagittam,
nec occupabit eam clypeus,
nec circumdabit eam munitio.
33 Per viam, qua venit, revertetur:
et civitatem hanc non ingredietur, dicit
Dominus.
34 Protegamque urbem hanc, et salvabo
eam
propter me, et propter David servum
meum.

ab hoste liberatur

35 Factum est igitur in nocte illa, venit angelus Domini, et percussit in castris Assyriorum centum

(35) Tob 1, 21; Sir 48, 24; Is 37, 36; 1 Mcc 7, 41; 2 Mcc 8, 19.

octogintaquinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit omnia corpora mortuorum: et recedens abiit, 36 et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, et mansit in Ninive. 37 Cumque adoraret in templo Nesroch deum suum, Adramelech et Sarasar filii eius percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum, et regnavit Asarhaddon filius eius pro eo.

3. Morbo exitiali correptus, sanatus et reprehensus, 20, 1—21

Sanitati restituitur

20 1 In diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem: et venit ad eum Isaias filius Amos, propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuæ: morieris enim tu, et non vives. 2 Qui convertit faciem suam ad parietem, et oravit Dominum, dicens: 3 Obsecro Domine, memento quæso quomodo ambulaverim coram te in veritate, et in corde perfecto, et quod placitum est coram te, fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno. 4 Et antequam egrederetur Isaias mediam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens: 5 Revertere, et dic Ezechiæ duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, et vidi lacrimas tuas: et ecce sanavi te, die tertio ascendes templum Domini. 6 Et addam diebus tuis quindecim annos: sed et de manu regis Assyriorum liberabo te, et civitatem hanc, et protegam urbem istam propter me, et propter David servum meum. 7 Dixitque Isaias: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, et posuissent super hulcus eius, curatus est. 8 Dixerat autem Ezechias ad Isaiam: Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, et quia ascensurus sum die tertia templum Domini? 9 Cui ait Isaias: Hoc erit signum a Domino, quod facturus sit Dominus sermonem, quem locutus est: Vis ut ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur

(37) Tob 1, 24. — (1) 2 Par 32, 24; Is 38, 1.

totidem gradibus? 10 Et ait Ezechias: Facile est, umbram crescere decem lineis: nec hoc volo ut fiat, sed ut revertatur retrorsum decem gradibus. 11 Invocavit itaque Isaias propheta Dominum, et reduxit umbram per lineas, quibus iam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus.

captivitas Babylonica ei prædicitur

12 In tempore illo misit Berodach Baladan, filius Baladan, rex Babyloniorum litteras et munera ad Ezechiam: audierat enim quod ægrotasset Ezechias. 13 Lætatus est autem in adventu eorum Ezechias, et ostendit eis domum aromatum, et aurum et argentum, et pigmenta varia, unguenta quoque, et domum vasorum suorum, et omnia quæ habere poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstraret eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate sua. 14 Venit autem Isaias propheta ad regem Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti? aut unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me de Babylone. 15 At ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait Ezechias: Omnia quæcumque sunt in domo mea, viderunt: nihil est quod non monstraverim eis in thesauris meis. 16 Dixit itaque Isaias Ezechiæ: Audi sermonem Domini: 17 Ecce dies venient, et auferentur omnia, quæ sunt in domo tua, et quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus. 18 Sed et de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. 19 Dixit Ezechias ad Isaiam: Bonus sermo Domini, quem locutus es: sit pax et veritas in diebus meis.

reliqua in historia regum Iuda

20 Reliqua autem sermonum Ezechiæ, et omnis fortitudo eius, et quomodo fecerit piscinam, et aquæductum, et introduxerit aquas in civitatem, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? 21 Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et regnavit Manasses filius eius pro eo.

(12) Is 39, 1.

II. Reges impii, 21, 1—26

1. Manasses rex, 21, 1—18

Tempus imperii

21 [1] Duodecim annorum erat Manasses cum regnare cœpisset, et quinquaginta quinque annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Haphsiba.

abominationes pessimæ regis

[2] Fecitque malum in conspectu Domini, iuxta idola gentium, quas delevit Dominus a facie filiorum Israel. [3] Conversusque est, et ædificavit excelsa, quæ dissipaverat Ezechias pater eius: et erexit aras Baal, et fecit lucos sicut fecerat Achab rex Israel, et adoravit omnem militiam cæli, et coluit eam. [4] Exstruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: In Ierusalem ponam nomen meum. [5] Et exstruxit altaria universæ militiæ cæli in duobus atriis templi Domini. [6] Et traduxit filium suum per ignem: et ariolatus est, et observavit auguria, et fecit pythones, et aruspices multiplicavit, ut faceret malum coram Domino, et irritaret eum. [7] Posuit quoque idolum luci, quem fecerat in templo Domini, super quod locutus est Dominus ad David, et ad Salomonem filium eius: In templo hoc, et in Ierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. [8] Et ultra non faciam commoveri pedem Israel de terra, quam dedi patribus eorum: si tamen custodierint opere omnia quæ præcepi eis, et universam legem, quam mandavit eis servus meus Moyses. [9] Illi vero non audierunt: sed seducti sunt a Manasse, ut facerent malum super gentes, quas contrivit Dominus a facie filiorum Israel.

prædictio eversionis Ierusalem

[10] Locutusque est Dominus in manu servorum suorum Prophetarum, dicens: [11] Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas, super omnia quæ fecerunt Amorrhæi ante eum, et peccare fecit etiam Iudam in immunditiis suis: [12] propterea hæc dicit Dominus Deus Israel: Ecce ego inducam mala

(1) 2 Par 33, 1. — (3) 2 Par 33, 3. — (4) 2 Sm 7, 10. — (7) 2 Sm 7, 13. — 1 Rg 8, 16; 9, 3. — (11) Ir 15, 4.

super Ierusalem et Iudam: ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures eius. [13] Et extendam super Ierusalem funiculum Samariæ, et pondus domus Achab: et delebo Ierusalem, sicut deleri solent tabulæ: et delens vertam, et ducam crebrius stylum super faciem eius. [14] Dimittam vero reliquias hereditatis meæ, et tradam eas in manus inimicorum eius: eruntque in vastitatem, et in rapinam cunctis adversariis suis: [15] eo quod fecerint malum coram me, et perseveraverint irritantes me, ex die qua egressi sunt patres eorum ex Ægypto, usque ad hanc diem. [16] Insuper et sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis, donec impleret Ierusalem usque ad os: absque peccatis suis, quibus peccare fecit Iudam, ut faceret malum coram Domino.

reliqua in historia regum Iuda

[17] Reliqua autem sermonum Manasse, et universa quæ fecit, et peccatum eius, quod peccavit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? [18] Dormivitque Manasses cum patribus suis, et sepultus est in horto domus suæ, in horto Oza: et regnavit Amon filius eius pro eo.

2. Amon rex, 21, 19—26

Tempus imperii

[19] Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cœpisset: duobus quoque annis regnavit in Ierusalem. Nomen matris eius Messalemeth filia Harus de Ieteba.

malitia regis

[20] Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius. [21] Et ambulavit in omni via, per quam ambulaverat pater eius: servivitque immunditiis, quibus servierat pater eius, et adoravit eas, [22] et dereliquit Dominum Deum patrum suorum, et non ambulavit in via Domini.

reliqua in historia regum Iuda

[23] Tetenderuntque ei insidias servi sui, et interfecerunt regem in domo sua. [24] Percussit autem populus terræ omnes, qui coniuraverant contra regem Amon: et constituerunt sibi regem Iosiam filium eius pro eo. [25] Reliqua autem sermonum Amon quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? [26] Sepelieruntque

eum in sepulcro suo, in horto Oza: et regnavit Iosias filius eius pro eo.

III. Iosias rex egregius, 22, 1—23, 30

1. Instauratio templi et inventio legis, 22, 1—23, 1ª

Tempus imperii

22 1 Octo annorum erat Iosias cum regnare cœpisset, triginta et uno anno regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Idida, filia Hadaia de Besecath.

pietas regis

2 Fecitque quod placitum erat coram Domino, et ambulavit per omnes vias David patris sui: non declinavit ad dexteram, sive ad sinistram.

instauratio templi

3 Anno autem octavo decimo regis Iosiæ, misit rex Saphan filium Aslia, filii Messulam scribam templi Domini, dicens ei: 4 Vade ad Helciam sacerdotem magnum, ut confletur pecunia, quæ illata est in templum Domini, quam collegerunt ianitores templi a populo, 5 deturque fabris per præpositos domus Domini: qui et distribuant eam his qui operantur in templo Domini, ad instauranda sartatecta templi: 6 tignariis videlicet et cæmentariis, et iis, qui interrupta componunt: et ut emantur ligna, et lapides de lapicidinis ad instaurandum templum Domini. 7 Verumtamen non supputetur eis argentum quod accipiunt, sed in potestate habeant, et in fide.

inventio libri legis

8 Dixit autem Helcias pontifex ad Saphan scribam: Librum Legis repperi in domo Domini: deditque Helcias volumen Saphan, qui et legit illud. 9 Venit quoque Saphan scriba ad regem, et renuntiavit ei quod præceperat, et ait: Conflaverunt servi tui pecuniam, quæ reperta est in domo Domini: et dederunt ut distribueretur fabris a præfectis operum templi Domini. 10 Narravit quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Helcias sacerdos.

terror Iosiæ

Quem cum legisset Saphan coram rege, 11 et audisset rex verba Libri Legis Domini, scidit vestimenta sua. 12 Et præcepit Helciæ sacerdoti, et

(1) 2 Par 34, 1.

Ahicam filio Saphan, et Achobor filio Micha, et Saphan scribæ, et Asaiæ servo regis, dicens: 13 Ite et consulite Dominum super me, et super populo, et super omni Iuda, de verbis voluminis istius, quod inventum est: magna enim ira Domini succensa est contra nos: quia non audierunt patres nostri verba Libri huius, ut facerent omne quod scriptum est nobis.

responsio Holdæ prophetidis

14 Ierunt itaque Helcias sacerdos, et Ahicam, et Achobor, et Saphan, et Asaia ad Holdam prophetidem uxorem Sellum filii Thecuæ, filii Araas custodis vestium, quæ habitabat in Ierusalem in Secunda: locutique sunt ad eam. 15 Et illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Dicite viro, qui misit vos ad me: 16 Hæc dicit Dominus: Ecce, ego adducam mala super locum istum, et super habitatores eius, omnia verba Legis quæ legit rex Iuda: 17 quia dereliquerunt me, et sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum: et succendetur indignatio mea in loco hoc, et non exstinguetur. 18 Regi autem Iuda, qui misit vos ut consuleretis Dominum, sic dicetis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Pro eo quod audisti verba voluminis, 19 et perterritum est cor tuum, et humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum, et habitatores eius, quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum: et scidisti vestimenta tua, et flevisti coram me, et ego audivi, ait Dominus: 20 idcirco colligam te ad patres tuos, et colligeris ad sepulcrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quæ inducturus sum super locum istum.

23 1 Et renuntiaverunt regi quod dixerat.

2. Renovatio et purgatio cultus, 23, 1ᵇ—24

Lectio legis ac percussio fœderis

Qui misit: et congregati sunt ad eum omnes senes Iuda et Ierusalem. 2 Ascenditque rex templum Domini, et omnes viri Iuda, universique qui habi-

(1) 2 Par 34, 28.

tabant in Ierusalem cum eo sacerdotes et prophetæ, et omnis populus a parvo usque ad magnum: legitque cunctis audientibus omnia verba libri fœderis, qui inventus est in domo Domini. 3 Stetitque rex super gradum: et fœdus percussit coram Domino, ut ambularent post Dominum, et custodirent præcepta eius, et testimonia, et ceremonias in omni corde, et in tota anima, et suscitarent verba fœderis huius, quæ scripta erant in libro illo: acquievitque populus pacto.

purgatio templi totiusque terræ Iuda

4 Et præcepit rex Helciæ pontifici, et sacerdotibus secundi ordinis, et ianitoribus, ut proiicerent de templo Domini omnia vasa, quæ facta fuerant Baal, et in luco, et universæ militiæ cæli: et combussit ea foris Ierusalem in convalle Cedron, et tulit pulverem eorum in Bethel. 5 Et delevit aruspices, quos posuerant reges Iuda ad sacrificandum in excelsis per civitates Iuda, et in circuitu Ierusalem: et eos, qui adolebant incensum Baal, et Soli, et Lunæ, et duodecim signis, et omni militiæ cæli. 6 Et efferri fecit lucum de domo Domini foras Ierusalem in convalle Cedron, et combussit eum ibi, et redegit in pulverem, et proiecit super sepulcra vulgi. 7 Destruxit quoque ædiculas effeminatorum, quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. 8 Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Iuda: et contaminavit excelsa, ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersabee: et destruxit aras portarum in introitu ostii Iosue principis civitatis, quod erat ad sinistram portæ civitatis. 9 Verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Ierusalem: sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum. 10 Contaminavit quoque Topheth, quod est in convalle filii Ennom: ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem, Moloch. 11 Abstulit quoque equos, quos dederant reges Iuda, Soli, in introitu templi Domini iuxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in

(4) Sir 49, 3.

Pharurim: currus autem Solis combussit igni. 12 Altaria quoque, quæ erant super tecta cenaculi Achaz, quæ fecerant reges Iuda, et altaria quæ fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini, destruxit rex: et cucurrit inde, et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron. 13 Excelsa quoque, quæ erant in Ierusalem ad dexteram partem Montis offensionis, quæ ædificaverat Salomon rex Israel Astaroth idolo Sidoniorum, et Chamos offensioni Moab, et Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex. 14 Et contrivit statuas, et succidit lucos: replevitque loca eorum ossibus mortuorum.

purgatio urbis Bethel

15 Insuper et altare, quod erat in Bethel, et excelsum, quod fecerat Ieroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israel: et altare illud, et excelsum destruxit, atque combussit, et comminuit in pulverem, succenditque etiam lucum. 16 Et conversus Iosias, vidit ibi sepulcra, quæ erant in monte: misitque et tulit ossa de sepulcris, et combussit ea super altare, et polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei, qui prædixerat verba hæc. 17 Et ait: Quis est titulus ille, quem video? Responderuntque ei cives urbis illius: Sepulcrum est hominis Dei, qui venit de Iuda, et prædixit verba hæc, quæ fecisti super altare Bethel. 18 Et ait: Dimittite eum, nemo commoveat ossa eius. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetæ, qui venerat de Samaria.

et civitatum Samariæ

19 Insuper et omnia fana excelsorum, quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Israel ad irritandum Dominum, abstulit Iosias: et fecit eis secundum omnia opera, quæ fecerat in Bethel. 20 Et occidit universos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria: et combussit ossa humana super ea: reversusque est Ierusalem.

celebratio paschatis

21 Et præcepit omni populo, dicens: Facite Phase Domino Deo vestro, secundum quod scriptum est in libro fœderis huius. 22 Nec enim factum est

(13) 1 Rg 11, 7. — (15) 1 Rg 13, 32. — (16) 1 Rg 13, 2. — (21) 2 Par 35, 1.

Phase tale a diebus Iudicum, qui iudicaverunt Israel, et omnium dierum regum Israel, et regum Iuda, 23 sicut in octavo decimo anno regis Iosiæ factum est Phase istud Domino in Ierusalem.

amotio immunditiarum reliquarum

24 Sed et pythones, et ariolos, et figuras idolorum, et immunditias, et abominationes, quæ fuerant in terra Iuda et Ierusalem, abstulit Iosias: ut statueret verba legis, quæ scripta sunt in Libro, quem invenit Helcias sacerdos in templo Domini.

3. Iustitia et mors regis, 23, 25—30

Legem Moysi exercet

25 Similis illi non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, et in tota anima sua, et in universa virtute sua iuxta omnem legem Moysi: neque post eum surrexit similis illi.

interitum regni arcere nequit

26 Verumtamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni, quo iratus est furor eius contra Iudam: propter irritationes, quibus provocaverat eum Manasses. 27 Dixit itaque Dominus: Etiam Iudam auferam a facie mea, sicut abstuli Israel: et proiiciam civitatem hanc, quam elegi Ierusalem, et domum, de qua dixi: Erit nomen meum ibi.

reliqua in historia regum Iuda

28 Reliqua autem sermonum Iosiæ, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro verborum dierum regum Iuda? 29 In diebus eius ascendit Pharao Nechao rex Ægypti, contra regem Assyriorum ad flumen Euphratem: et abiit Iosias rex in occursum eius: et occisus est in Mageddo, cum vidisset eum. 30 Et portaverunt eum servi sui mortuum de Mageddo: et pertulerunt in Ierusalem, et sepelierunt eum in sepulcro suo. Tulitque populus terræ Ioachaz filium Iosiæ: et unxerunt eum, et constituerunt eum regem pro patre suo.

IV. Adventus interitus regni, 23, 31—25, 30

1. Ioachaz seu Sellum (1 Par 3, 15; Ir 22, 11) rex malus, 23, 31—35

Tempus imperii

31 Viginti trium annorum erat Ioachaz cum regnare cœpisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Amital, filia Ieremiæ, de Lobna.

(27) Inf 24, 2. — (29) 2 Par 35, 20. — (30) 2 Par 36, 1.

malitia regis

32 Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quæ fecerant patres eius.

captivitas et mors in Ægypto

33 Vinxitque eum Pharao Nechao in Rebla, quæ est in terra Emath, ne regnaret in Ierusalem: et imposuit mulctam terræ centum talentis argenti, et talento auri. 34 Regemque constituit Pharao Nechao Eliacim filium Iosiæ pro Iosia patre eius: vertitque nomen eius Ioakim. Porro Ioachaz tulit, et duxit in Ægyptum, et mortuus est ibi. 35 Argentum autem, et aurum dedit Ioakim Pharaoni cum indixisset terræ per singulos, ut conferretur iuxta præceptum Pharaonis: et unumquemque iuxta vires suas exegit, tam argentum quam aurum de populo terræ: ut daret Pharaoni Nechao.

2. Ioakim seu Eliacim rex malus, 23, 36—24, 7

Tempus imperii

36 Vigintiquinque annorum erat Ioakim cum regnare cœpisset: et undecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Zebida filia Phadaia de Ruma.

malitia regis

37 Et fecit malum coram Domino iuxta omnia, quæ fecerant patres eius.

tributarius Babylonis

24 1 In diebus eius ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, et factus est ei Ioakim servus tribus annis: et rursum rebellavit contra eum.

afflictus a latrunculis

2 Immisitque ei Dominus latrunculos Chaldæorum, et latrunculos Syriæ, et latrunculos Moab, et latrunculos filiorum Ammon: et immisit eos in Iudam, ut disperderent eum, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per servos suos prophetas. 3 Factum est autem hoc per verbum Domini contra Iudam, ut auferret eum coram se propter peccata Manasse universa quæ fecit, 4 et propter sanguinem innoxium, quem effudit, et implevit Ierusalem cruore innocentium: et ob hanc rem noluit Dominus propitiari.

(2) Sup 23, 27.

reliqua eius in historia regum Iuda

5 Reliqua autem sermonum Ioakim, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in Libro sermonum dierum regum Iuda? Et dormivit Ioakim cum patribus suis: 6 et regnavit Ioachin filius eius pro eo.

victoria Babylonis de Ægypto

7 Et ultra non addidit rex Ægypti, ut egrederetur de terra sua: tulerat enim rex Babylonis a rivo Ægypti usque ad fluvium Euphraten, omnia quæ fuerant regis Ægypti.

3. Ioachin seu Iechonias (1 Par 3, 16; Ir 22, 24) rex malus, 24, 8—17

Tempus imperii

8 Decem et octo annorum erat Ioachin cum regnare cœpisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Nohesta filia Elnathan de Ierusalem.

malitia regis

9 Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

asportatio regis, nobilium et fortium

10 In tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor regis Babylonis in Ierusalem, et circumdata est urbs munitionibus. 11 Venitque Nabuchodonosor rex Babylonis ad civitatem cum servis suis ut oppugnarent eam. 12 Egressusque est Ioachin rex Iuda ad regem Babylonis, ipse et mater eius, et servi eius, et principes eius, et eunuchi eius: et suscepit eum rex Babylonis anno octavo regni sui. 13 Et protulit inde omnes thesauros domus Domini, et thesauros domus regiæ: et concidit universa vasa aurea, quæ fecerat Salomon rex Israel in templo Domini iuxta verbum Domini. 14 Et transtulit omnem Ierusalem, et universos principes, et omnes fortes exercitus, decem millia, in captivitatem: et omnem artificem et clusorem: nihilque relictum est, exceptis pauperibus populi terræ. 15 Transtulit quoque Ioachin in Babylonem, et matrem regis, et uxores regis, et eunuchos eius: et iudices terræ duxit in captivitatem de Ierusalem in Babylonem. 16 Et omnes viros robustos, septem millia, et artifices, et clusores mille, omnes viros fortes et bellatores: duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem. 17 Et constituit Matthaniam patruum eius pro eo: imposuitque nomen ei Sedeciam.

(10) Dn 1, 1. — (15) 2 Par 36, 10; Est 2, 6; 11, 4.

4. Sedecias seu Matthanias rex malus et ultimus, 24, 18—25, 21

Tempus imperii

18 Vigesimum et primum annum ætatis habebat Sedecias cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius erat Amital, filia Ieremiæ de Lobna.

malitia regis

19 Et fecit malum coram Domino, iuxta omnia quæ fecerat Ioakim. 20 Irascebatur enim Dominus contra Ierusalem et contra Iudam, donec proiiceret eos a facie sua: recessitque Sedecias a rege Babylonis.

comprehensio et asportatio eius

25 1 Factum est autem anno nono regni eius, mense decimo, decima die mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et omnis exercitus eius in Ierusalem, et circumdederunt eam: et exstruxerunt in circuitu eius munitiones. 2 Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedeciæ, 3 nona die mensis: prævaluitque fames in civitate, nec erat panis populo terræ. 4 Et interrupta est civitas: et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portæ, quæ est inter duplicem murum ad hortum regis (porro Chaldæi obsidebant in circuitu civitatem) fugit itaque Sedecias per viam, quæ ducit ad campestria solitudinis. 5 Et persecutus est exercitus Chaldæorum regem, comprehenditque eum in planitie Iericho: et omnes bellatores, qui erant cum eo, dispersi sunt, et reliquerunt eum. 6 Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Reblatha: qui locutus est cum eo iudicium. 7 Filios autem Sedeciæ occidit coram eo, et oculos eius effodit, vinxitque eum catenis, et adduxit in Babylonem.

(17) Ir 37, 1; 52, 1. — (1) Ir 39, 1; 52, 4.

excidium urbis et transmigratio populi

8 Mense quinto, septima die mensis, ipse est annus nonus decimus regis Babylonis: venit Nabuzardan princeps exercitus, servus regis Babylonis, in Ierusalem. 9 Et succendit domum Domini, et domum regis: et domos Ierusalem, omnemque domum combussit igni. 10 Et muros Ierusalem in circuitu destruxit omnis exercitus Chaldæorum, qui erat cum principe militum. 11 Reliquam autem populi partem, quæ remanserat in civitate, et perfugas, qui transfugerant ad regem Babylonis, et reliquum vulgus transtulit Nabuzardan princeps militiæ. 12 Et de pauperibus terræ reliquit vinitores et agricolas. 13 Columnas autem æreas, quæ erant in templo Domini, et bases, et mare æreum, quod erat in domo Domini, confregerunt Chaldæi, et transtulerunt æs omne in Babylonem. 14 Ollas quoque æreas, et trullas, et tridentes, et scyphos, et mortariola, et omnia vasa ærea, in quibus ministrabant, tulerunt. 15 Necnon et thuribula, et phialas: quæ aurea, aurea: et quæ argentea, argentea, tulit princeps militiæ, 16 id est, columnas duas, mare unum, et bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium vasorum. 17 Decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una: et capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: et retiaculum, et malogranata super capitellum columnæ, omnia ærea: similem et columna secunda habebat ornatum. 18 Tulit quoque princeps militiæ Saraiam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres ianitores. 19 Et de civitate eunuchum unum, qui erat præfectus super bellatores viros: et quinque viros de his, qui steterant coram rege, quos repperit in civitate: et Sopher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terræ: et sexaginta viros e vulgo, qui inventi fuerant in civitate. 20 Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha. 21 Percussitque eos rex

(9) Ps 73, 7. — (13) Ir 27, 19. — (17) 1 Rg 7, 15; 2 Par 3, 15; Ir 52, 21.

Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in terra Emath: et translatus est Iuda de terra sua.

5. Acta post transmigrationem populi, 25, 22—30

Populus relictus occiso præfecto in Ægyptum fugit

22 Populo autem, qui relictus erat in terra Iuda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan. 23 Quod cum audissent omnes duces militum, ipsi et viri qui erant cum eis, videlicet quod constituisset rex Babylonis Godoliam: venerunt ad Godoliam in Maspha, Ismahel filius Nathaniæ, et Iohanan filius Caree, et Saraia filius Thanehumeth Netophathites, et Iezonias filius Maachathi, ipsi et socii eorum. 24 Iuravitque Godolias ipsis et sociis eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldæis: manete in terra, et servite regi Babylonis, et bene erit vobis. 25 Factum est autem in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ, filii Elisama de semine regio, et decem viri cum eo: percusseruntque Godoliam, qui et mortuus est: sed et Iudæos et Chaldæos, qui erant cum eo in Maspha. 26 Consurgensque omnis populus a parvo usque ad magnum, et principes militum venerunt in Ægyptum timentes Chaldæos.

rex Ioachin ab Evilmerodach sublevatur

27 Factum est vero in anno trigesimo septimo transmigrationis Ioachin regis Iuda, mense duodecimo, vigesima septima die mensis: sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, anno, quo regnare cœperat, caput Ioachin regis Iuda de carcere. 28 Et locutus est ei benigne: et posuit thronum eius super thronum regum, qui erant cum eo in Babylone. 29 Et mutavit vestes eius, quas habuerat in carcere, et comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitæ suæ. 30 Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quæ et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

LIBER PRIMUS PARALIPOMENON

HEBRAICE DIBRE HAIAMIM

PARS PRIOR

Tabulæ genealogicæ, 1, 1—9, 44

I. Generationes ab Adam usque ad Iacob, 1, 1—2, 2

1. Ab Adam usque ad Abram, 1, 1—27

Filii Adam

1 [1] Adam, Seth, Enos, [2] Cainan, Malaleel, Iared, [3] Henoch, Mathusale, Lamech, [4] Noe, Sem, Cham, et Iapheth.

filii Iapheth

[5] Filii Iapheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Iavan, Thubal, Mosoch, Thiras. [6] Porro filii Gomer: Ascenez, et Riphath, et Thogorma. [7] Filii autem Iavan: Elisa et Tharsis, Cethim et Dodanim.

filii Cham

[8] Filii Cham: Chus, et Mesraim, et Phut, et Chanaan. [9] Filii autem Chus: Saba, et Hevila, Sabatha, et Regma, et Sabathacha. Porro filii Regma: Saba, et Dadan. [10] Chus autem genuit Nemrod: iste cœpit esse potens in terra. [11] Mesraim vero genuit Ludim, et Anamim, et Laabim, et Nephtuim, [12] Phetrusim quoque, et Casluim: de quibus egressi sunt Philisthiim, et Caphtorim. [13] Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum suum, Hethæum quoque, [14] et Iebusæum, et Amorrhæum, et Gergesæum, [15] Hevæumque et Aracæum, et Sinæum. [16] Aradium quoque, et Samaræum, et Hamathæum.

(1) Gn 2, 7; 4, 25; 5, 9. — (10) Gn 10, 8.

filii Sem

[17] Filii Sem. Ælam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram, et Hus, et Hul, et Gether, et Mosoch. [18] Arphaxad autem genuit Sale, qui et ipse genuit Heber. [19] Porro Heber nati sunt duo filii, nomen uni Phaleg, quia in diebus eius divisa est terra; et nomen fratris eius Iectan.

filii Iectan

[20] Iectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, et Iare, [21] Adoram quoque, et Huzal, et Decla, [22] Hebal etiam, et Abimael, et Saba, necnon [23] et Ophir, et Hevila, et Iobab; omnes isti filii Iectan:

filii Phaleg

[24] Sem, Arphaxad, Sale, [25] Heber, Phaleg, Ragau, [26] Serug, Nachor, Thare, [27] Abram, iste est Abraham.

2. Ab Abraham usque ad Iacob, 1, 28—2, 2

Filii Abraham

[28] Filii autem Abraham, Isaac et Ismahel. [29] Et hæ generationes eorum.

filii Ismahelis

Primogenitus Ismahelis, Nabaioth, et Cedar, et Adbeel, et Mabsam, [30] et Masma, et Duma, Massa, Hadad, et Thema, [31] Ietur, Naphis, Cedma; hi sunt filii Ismahelis.

filii Ceturæ

[32] Filii autem Ceturæ concubinæ Abraham, quos genuit: Zamran, Iecsan, Madan, Madian, Iesboc, et Sue. Porro filii Iecsan: Saba, et Dadan. Filii autem Dadan: Assurim, et Latussim, et Laomim. [33] Filii autem Madian: Epha, et Epher, et Henoch, et Abida, et Eldaa; omnes hi, filii Ceturæ.

filii Isaac

[34] Genuit autem Abraham Isaac: cuius fuerunt filii Esau, et Israel.

filii Esau

[35] Filii Esau: Eliphaz, Rahuel, Iehus, Ihelom, et Core. [36] Filii Eliphaz: Theman, Omar, Sephi, Gathan, Cenez, Thamna, Amalec. [37] Filii Rahuel: Nahath, Zara, Samma, Meza. [38] Filii Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Dison, Eser, Disan. [39] Filii Lotan: Hori, Homam. Soror autem Lotan fuit Tham-

(17) Gn 10, 22; 11, 10. — (27) Gn 11, 26. — (29) Gn 25, 13. — (33) Gn 25, 4. — (34) Gn 25, 19. — (35) Gn 36, 10.

na. 40 Filii Sobal: Alian, et Manahath, et Ebal, Sephi et Onam. Filii Sebeon: Aia et Ana. Filii Ana: Dison. 41 Filii Dison: Hamram, et Eseban et Iethran et Charan. 42 Filii Eser: Balaan, et Zavan, et Iacan. Filii Disan: Hus et Aran.

reges Edom

43 Isti sunt reges, qui imperaverunt in terra Edom antequam esset rex super filios Israel: Bale filius Beor: et nomen civitatis eius, Denaba. 44 Mortuus est autem Bale, et regnavit pro eo Iobab filius Zare de Bosra. 45 Cumque et Iobab fuisset mortuus, regnavit pro eo Husam de terra Themanorum. 46 Obiit quoque et Husam, et regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in terra Moab: et nomen civitatis eius Avith. 47 Cumque et Adad fuisset mortuus, regnavit pro eo Semla de Masreca. 48 Sed et Semla mortuus est, et regnavit pro eo Saul de Rohoboth, quæ iuxta amnem sita est. 49 Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Balanan filius Achobor. 50 Sed et hic mortuus est, et regnavit pro eo Adad: cuius urbis nomen fuit Phau, et appellata est uxor eius Meetabel filia Matred filiæ Mezaab.

duces Edom

51 Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom esse cœperunt: dux Thamna, dux Alva, dux Ietheth, 52 dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, 53 dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar, 54 dux Magdiel, dux Hiram. Hi duces Edom.

filii Iacob

2 1 Filii autem Israel: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Issachar, et Zabulon, 2 Dan, Ioseph, Beniamin, Nephthali, Gad et Aser.

II. Generationes filiorum Iacob, 2, 3—9, 44

1. Generationes Iuda, 2, 3—4, 23

Filii Iuda

3 Filii Iuda: Her, Onan, et Sela. Hi tres nati sunt ei de filia Sue Chananitide. Fuit autem Her primogenitus Iuda, malus coram Domino, et occidit eum. 4 Thamar autem nurus eius peperit ei Phares

(1) Gn 29, 32; 30, 5; 35, 23. — (3) Gn 38, 3; 46, 12; Inf 4, 1; Mt 1, 3.

et Zara. Omnes ergo filii Iuda, quinque. 5 Filii autem Phares: Hesron et Hamul. 6 Filii quoque Zaræ: Zamri, et Ethan, et Eman, Chalchal quoque, et Dara, simul quinque. 7 Filii Charmi: Achar, qui turbavit Israel, et peccavit in furto anathematis. 8 Filii Ethan: Azarias.

filii Hesron

9 Filii autem Hesron qui nati sunt ei: Ierameel, et Ram, et Calubi.

filii Ram

10 Porro Ram genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Nahasson, principem filiorum Iuda. 11 Nahasson quoque genuit Salma, de quo ortus est Booz. 12 Booz vero genuit Obed, qui et ipse genuit Isai. 13 Isai autem genuit primogenitum Eliab, secundum Abinadab, tertium Simmaa, 14 quartum Nathanael, quintum Raddai, 15 sextum Asom, septimum David. 16 Quorum sorores fuerunt Sarvia, et Abigail. Filii Sarviæ: Abisai, Ioab, et Asael, tres. 17 Abigail autem genuit Amasa, cuius pater fuit Iether Ismahelites.

filii Caleb

18 Caleb vero filius Hesron accepit uxorem nomine Azuba, de qua genuit Ierioth: fueruntque filii eius Iaser, et Sobab, et Ardon. 19 Cumque mortua fuisset Azuba, accepit uxorem Caleb, Ephratha: quæ peperit ei Hur. 20 Porro Hur genuit Uri: et Uri genuit Bezeleel.

alii filii Hesron

21 Post hæc ingressus est Hesron ad filiam Machir patris Galaad, et accepit eam cum esset annorum sexaginta: quæ peperit ei Segub. 22 Sed et Segub genuit Iair, et possedit viginti tres civitates in terra Galaad. 23 Cepitque Gessur, et Aram oppida Iair, et Canath, et viculos eius sexaginta civitatum. Omnes isti, filii Machir patris Galaad. 24 Cum autem mortuus esset Hesron, ingressus est Caleb ad Ephratha. Habuit quoque Hesron uxorem Abia, quæ peperit ei Ashur patrem Thecuæ.

filii Ierameel

25 Nati sunt autem filii Ierameel primogeniti Hesron, Ram primogenitus eius, et Buna, et Aram, et

(7) Ios 7, 1. — (9) Rt 4, 19. — (13) 1 Sm 16, 6; 17, 12.

Asom, et Achia. 26 Duxit quoque uxorem alteram Ierameel, nomine Atara, quæ fuit mater Onam. 27 Sed et filii Ram primogeniti Ierameel, fuerunt Moos, Iamin, et Achar. 28 Onam autem habuit filios Semei, et Iada. Filii autem Semei: Nadab, et Abisur. 29 Nomen vero uxoris Abisur, Abihail, quæ peperit ei Ahobban, et Molid. 30 Filii autem Nadab fuerunt Saled, et Apphaim. Mortuus est autem Saled absque liberis. 31 Filius vero Apphaim, Iesi: qui Iesi genuit Sesan. Porro Sesan genuit Oholai. 32 Filii autem Iada fratris Semei: Iether, et Ionathan. Sed et Iether mortuus est absque liberis. 33 Porro Ionathan genuit Phaleth, et Ziza. Isti fuerunt filii Ierameel. 34 Sesan autem non habuit filios, sed filias: et servum Ægyptium nomine Ieraa. 35 Deditque ei filiam suam uxorem: quæ peperit ei Ethei. 36 Ethei autem genuit Nathan, et Nathan genuit Zabad. 37 Zabad quoque genuit Ophlal, et Ophlal genuit Obed, 38 Obed genuit Iehu, Iehu genuit Azariam, 39 Azarias genuit Helles, et Helles genuit Elasa, 40 Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit Sellum, 41 Sellum genuit Icamiam, Icamia autem genuit Elisama.

alii filii Caleb

42 Filii autem Caleb fratris Ierameel: Mesa primogenitus eius, ipse est pater Ziph: et filii Maresa patris Hebron. 43 Porro filii Hebron, Core, et Taphua, et Recem, et Samma. 44 Samma autem genuit Raham, patrem Iercaam, et Recem genuit Sammai. 45 Filius Sammai, Maon: et Maon pater Bethsur. 46 Epha autem concubina Caleb peperit Haran, et Mosa, et Gezez. Porro Haran genuit Gezez. 47 Filii autem Iahaddai, Regom, et Ioathan, et Gesan, et Phalet, et Epha, et Saaph. 48 Concubina Caleb Maacha, peperit Saber, et Tharana. 49 Genuit autem Saaph pater Madmena, Sue patrem Machbena, et patrem Gabaa. Filia vero Caleb, fuit Achsa. 50 Hi erant filii Caleb, filii Hur primogeniti Ephratha, Sobal pater Cariathiarim. 51 Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader. 52 Fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim, Qui videbat dimidium requietionum. 53 Et de cognatione Cariathiarim, Iethrei, et Aphuthei, et Semathei, et Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, et Esthaolitæ. 54 Filii Salma, Bethlehem, et Netophathi, coronæ domus Ioab, et Dimidium requietionis Sarai. 55 Cognationes quoque scribarum habitantium in Iabes, canentes atque resonantes, et in tabernaculis commorantes. Hi sunt Cinæi, qui venerunt de Calore, patris domus Rechab.

filii David

3 1 David vero hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron; primogenitum Amnon ex Achinoam Iezrahelitide, secundum Daniel de Abigail Carmelitide, 2 tertium Absalom filium Maacha filiæ Tholmai regis Gessur, quartum Adoniam filium Aggith, 3 quintum Saphatiam ex Abital, sextum Iethraham de Egla uxore sua. 4 Sex ergo nati sunt ei in Hebron, ubi regnavit septem annis et sex mensibus. Triginta autem et tribus annis regnavit in Ierusalem. 5 Porro in Ierusalem nati sunt ei filii Simmaa, et Sobab, et Nathan, et Salomon, quattuor de Bethsabee filia Ammiel, 6 Iebaar quoque et Elisama, 7 et Eliphaleth, et Noge, et Nepheg, et Iaphia, 8 necnon Elisama, et Eliada, et Elipheleth, novem: 9 omnes hi, filii David absque filiis concubinarum: habueruntque sororem Thamar.

filii Salomonis

10 Filius autem Salomonis, Roboam: cuius Abia filius genuit Asa. De hoc quoque natus est Iosaphat, 11 pater Ioram: qui Ioram genuit Ochoziam, ex quo ortus est Ioas: 12 et huius Amasias filius genuit Azariam. Porro Azariæ filius Ioathan 13 procreavit Achaz patrem Ezechiæ, de quo natus est Manasses. 14 Sed et Manasses genuit Amon patrem Iosiæ. 15 Filii autem Iosiæ fuerunt, primogenitus Iohanan, secundus Ioakim, tertius Sedecias, quartus Sellum. 16 De Ioakim natus est Iechonias, et Sedecias.

filii Iechoniæ

17 Filii Iechoniæ fuerunt, Asir, Salathiel, 18 Melchiram, Phadaia, Senneser et Iecemia, Sama, et Nadabia. 19 De Phadaia orti sunt Zorobabel et Se-

(1) 2 Sm 3, 2. — (5) 2 Sm 5, 14. — (16) Mt 1, 11.

mei. Zorobabel genuit Mosollam, Hananiam, et Salomith sororem eorum: 20 Hasaban quoque, et Ohol, et Barachian, et Hasadian, Iosabhesed, quinque. 21 Filius autem Hananiæ, Phaltias pater Ieseiæ, cuius filius Raphaia; huius quoque filius, Arnan, de quo natus est Obdia, cuius filius fuit Sechenias. 22 Filius Secheniæ, Semeia: cuius filii Hattus, et Iegaal, et Baria, et Naaria, et Saphat, sex numero. 23 Filius Naariæ, Elioenai, et Ezechias, et Ezricam, tres. 24 Filii Elioenai, Oduia, et Eliasub, et Pheleia, et Accub, et Iohanan, et Dalaia, et Anani, septem.

supplementa quædam

4 1 Filii Iuda: Phares, Hesron, et Charmi, et Hur, et Sobal. 2 Raia vero filius Sobal genuit Iahath, de quo nati sunt Ahumai, et Laad. Hæ cognationes Sarathi. 3 Ista quoque stirps Etam: Iezrahel, et Iesema, et Iedebos. Nomen quoque sororis eorum, Asalelphuni. 4 Phanuel autem pater Gedor, et Ezer pater Hosa; isti sunt filii Hur primogeniti Ephratha patris Bethlehem. 5 Assur vero patri Thecuæ erant duæ uxores, Halaa, et Naara. 6 Peperit autem ei Naara, Oozam, et Hepher, et Themani, et Ahasthari; isti sunt filii Naara. 7 Porro filii Halaa, Sereth, Isaar, et Ethnan. 8 Cos autem genuit Anob, et Soboba, et cognationem Aharehel filii Arum. 9 Fuit autem Iabes inclytus præ fratribus suis, et mater eius vocavit nomen illius Iabes, dicens: Quia peperi eum in dolore. 10 Invocavit vero Iabes Deum Israel, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, et dilataveris terminos meos, et fuerit manus tua mecum, et feceris me a malitia non opprimi. Et præstitit Deus quæ precatus est. 11 Caleb autem frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Esthon. 12 Porro Esthon genuit Bethrapha, et Phesse, et Tehinna patrem urbis Naas: hi sunt viri Recha. 13 Filii autem Cenez, Othoniel, et Saraia. Porro filii Othoniel, Hathath, et Maonathi. 14 Maonathi genuit Ophra, Saraia autem genuit Ioab patrem Vallis artificum: ibi quippe artifices erant. 15 Filii

(1) Gn 38, 3; 46, 12; Sup 2, 4.

vero Caleb filii Iephone, Hir, et Ela, et Naham. Filii quoque Ela: Cenez. 16 Filii quoque Iaheleel: Ziph, et Zipha, Thiria, et Asrael. 17 Et filii Ezra, Iether, et Mered, et Epher, et Ialon, genuitque Mariam, et Sammai, et Iesba patrem Esthamo. 18 Uxor quoque eius Iudaia, peperit Iared patrem Gedor, et Heber patrem Socho, et Icuthiel patrem Zanoe. Hi autem filii Bethiæ filiæ Pharaonis, quam accepit Mered. 19 Et filii uxoris Odaiæ sororis Naham patris Ceila, Garmi, et Esthamo, qui fuit de Machathi. 20 Filii quoque Simon, Amnon, et Rinna filius Hanan, et Thilon. Et filii Iesi, Zoheth, et Benzoheth. 21 Filii Sela, filii Iuda: Her pater Lecha, et Laada pater Maresa, et cognationes domus operantium byssum in Domo iuramenti. 22 Et qui stare fecit solem, virique Mendacii, et Securus, et Incendens, qui principes fuerunt in Moab, et qui reversi sunt in Lahem; hæc autem verba vetera. 23 Hi sunt figuli habitantes in Plantationibus, et in Sepibus, apud regem in operibus eius, commoratique sunt ibi.

2. Generationes Simeon, 4, 24—43

Genealogia

24 Filii Simeon: Namuel et Iamin, Iarib, Zara, Saul. 25 Sellum filius eius, Mapsam filius eius, Masma filius eius. 26 Filii Masma: Hamuel filius eius, Zachur filius eius, Semei filius eius. 27 Filii Semei sedecim, et filiæ sex: fratres autem eius non habuerunt filios multos, et universa cognatio non potuit adæquare summam filiorum Iuda.

distributio sedium

28 Habitaverunt autem in Bersabee, et Molada, et Hasarsuhal, 29 et in Bala, et in Asom, et in Tholad, 30 et in Bathuel, et in Horma, et in Siceleg, 31 et in Bethmarchaboth, et in Hasarsusim, et in Bethberai, et in Saarim. Hæ civitates eorum usque ad regem David. 32 Villæ quoque eorum: Etam, et Aen, Remmon, et Thochen, et Asan, civitates quinque. 33 Et universi viculi eorum per circuitum civitatum istarum usque ad Baal. Hæc est habitatio eorum, et sedium distributio.

(21) Gn 38, 5. — (24) Gn 46, 10.

occupationes

34 Mosobab quoque et Iemlech, et Iosa filius Amasiæ, 35 et Ioel, et Iehu filius Iosabiæ filii Saraiæ filii Asiel, 36 et Elioenai, et Iacoba, et Isuhaia, et Asaia, et Adiel, et Ismiel, et Banaia, 37 Ziza quoque filius Sephei filii Allon filii Idaia filii Semri filii Samaia. 38 Isti sunt nominati principes in cognationibus suis, et in domo affinitatum suarum multiplicati sunt vehementer. 39 Et profecti sunt ut ingrederentur in Gador usque ad orientem vallis, et ut quærerent pascua gregibus suis. 40 Inveneruntque pascuas uberes, et valde bonas, et terram latissimam et quietam et fertilem, in qua ante habitaverant de stirpe Cham. 41 Hi ergo venerunt, quos supra descripsimus nominatim, in diebus Ezechiæ regis Iuda: et percusserunt tabernacula eorum, et habitatores qui inventi fuerant ibi, et deleverunt eos usque in præsentem diem: habitaveruntque pro eis, quoniam uberrimas pascuas ibidem repererunt. 42 De filiis quoque Simeon abierunt in montem Seir viri quingenti, habentes principes Phaltiam et Naariam et Raphaiam et Oziel filios Iesi: 43 et percusserunt reliquias, quæ evadere potuerant, Amalecitarum, et habitaverunt ibi pro eis usque ad diem hanc.

3. Generationes Ruben, 5, 1—10

Genealogia

5 1 Filii quoque Ruben primogeniti Israel (ipse quippe fuit primogenitus eius: sed cum violasset thorum patris sui, data sunt primogenita eius filiis Ioseph filii Israel, et non est ille reputatus in primogenitum. 2 Porro Iudas, qui erat fortissimus inter fratres suos, de stirpe eius principes germinati sunt: primogenita autem reputata sunt Ioseph). 3 Filii ergo Ruben primogeniti Israel: Enoch, et Phallu, Esron, et Carmi. 4 Filii Ioel: Samia filius eius, Gog filius eius, Semei filius eius, 5 Micha filius eius, Reia filius eius, Baal filius eius, 6 Beera filius eius, quem captivum duxit Thelgathphalnasar rex

(1) Gn 35, 22; 49, 4. — (3) Gn 46, 9; Ex 6, 14; Nm 26, 5.

Assyriorum, et fuit princeps in tribu Ruben. 7 Fratres autem eius, et universa cognatio eius, quando numerabantur per familias suas, habuerunt principes Iehiel, et Zachariam. 8 Porro Bala filius Azaz, filii Samma, filii Ioel, ipse habitavit in Aroer usque ad Nebo, et Beelmeon. 9 Contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum eremi, et flumen Euphraten. Multum quippe iumentorum numerum possidebant in terra Galaad.

prœlium cum Agareis

10 In diebus autem Saul prœliati sunt contra Agareos, et interfecerunt illos, habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum, in omni plaga, quæ respicit ad orientem Galaad.

4. Generationes Gad, 5, 11—22

Genealogia

11 Filii vero Gad e regione eorum habitaverunt in terra Basan usque Selcha: 12 Ioel in capite, et Saphan secundus: Ianai autem, et Saphat in Basan. 13 Fratres vero eorum secundum domos cognationum suarum, Michael, et Mosollam, et Sebe, et Iorai, et Iachan, et Zie, et Heber, septem. 14 Hi filii Abihail, filii Huri, filii Iara, filii Galaad, filii Michael, filii Iesesi, filii Ieddo, filii Buz. 15 Fratres quoque filii Abdiel, filii Guni, princeps domus in familiis suis. 16 Et habitaverunt in Galaad, et in Basan, et in viculis eius, et in cunctis suburbanis Saron, usque ad terminos. 17 Omnes hi, numerati sunt in diebus Ioathan regis Iuda, et in diebus Ieroboam regis Israel.

bellum trium tribuum cum Agareis

18 Filii Ruben, et Gad, et dimidiæ tribus Manasse viri bellatores, scuta portantes, et gladios, et tendentes arcum, eruditique ad prœlia quadraginta-quattuor millia, et septingenti sexaginta procedentes ad pugnam. 19 Dimicaverunt contra Agareos: Ituræi vero, et Naphis, et Nodab 20 prævaluerunt eis auxilium. Traditique sunt in manus eorum Agarei, et universi, qui fuerant cum eis, quia Deum invocaverunt cum prœliarentur: et exaudivit eos, eo quod credidissent in eum. 21 Ceperuntque omnia quæ possederant, camelorum quinquaginta millia, et ovium ducenta quinquaginta millia, et asinos

duo millia, et animas hominum centum millia. 22 Vulnerati autem multi corruerunt: fuit enim bellum Domini. Habitaveruntque pro eis usque ad transmigrationem.

5. Generationes Manasse, 5, 23—26

Habitatio et principes

23 Filii quoque dimidiæ tribus Manasse possederunt terram a finibus Basan usque Baal, Hermon, et Sanir, et montem Hermon, ingens quippe numerus erat. 24 Et hi fuerunt principes domus cognationis eorum, Epher, et Iesi, et Eliel, et Ezriel, et Ieremia, et Odoia, et Iediel viri fortissimi et potentes, et nominati duces in familiis suis.

culpa et pœna trium tribuum

25 Reliquerunt autem Deum patrum suorum, et fornicati sunt post deos populorum terræ, quos abstulit Deus coram eis. 26 Et suscitavit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, et spiritum Thelgathphalnasar regis Assur: et transtulit Ruben, et Gad, et dimidiam tribum Manasse, et adduxit eos in Lahela, et in Habor, et Ara, et fluvium Gozan, usque ad diem hanc.

6. Generationes Levi, 6, 1—81

Summi sacerdotes

6 1 Filii Levi: Gerson, Caath, et Merari. 2 Filii Caath: Amram, Isaar, Hebron, et Oziel. 3 Filii Amram: Aaron, Moyses, et Maria. Filii Aaron: Nadab et Abiu, Eleazar, et Ithamar. 4 Eleazar genuit Phinees, et Phinees genuit Abisue, 5 Abisue vero genuit Bocci, et Bocci genuit Ozi. 6 Ozi genuit Zaraiam, et Zaraias genuit Meraioth. 7 Porro Meraioth genuit Amariam, et Amarias genuit Achitob. 8 Achitob genuit Sadoc, et Sadoc genuit Achimaas, 9 Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Iohanan, 10 Iohanan genuit Azariam; ipse est qui sacerdotio functus est in domo, quam ædificavit Salomon in Ierusalem. 11 Genuit autem Azarias Amariam, et Amarias genuit Achitob, 12 Achitob genuit Sadoc, et Sadoc genuit Sellum, 13 Sellum genuit Helciam, et Helcias genuit Azariam, 14 Azarias

(1) Gn 46, 11; Inf 23, 6.

genuit Saraiam, et Saraias genuit Iosedec. 15 Porro Iosedec egressus est, quando transtulit Dominus Iudam, et Ierusalem per manus Nabuchodonosor.

Levitæ

16 Filii ergo Levi: Gerson, Caath, et Merari. 17 Et hæc nomina filiorum Gerson: Lobni, et Semei. 18 Filii Caath: Amram, et Isaar, et Hebron, et Oziel. 19 Filii Merari: Moholi et Musi. Hæ autem cognationes Levi secundum familias eorum. 20 Gerson, Lobni filius eius, Iahath filius eius, Zamma filius eius, 21 Ioah filius eius, Addo filius eius, Zara filius eius, Iethrai filius eius. 22 Filii Caath, Aminadab filius eius, Core filius eius, Asir filius eius, 23 Elcana filius eius, Abiasaph filius eius, Asir filius eius. 24 Thahath filius eius, Uriel filius eius, Ozias filius eius, Saul filius eius. 25 Filii Elcana, Amasai et Achimoth 26 et Elcana: Filii Elcana: Sophai filius eius, Nahath filius eius, 27 Eliab filius eius, Ieroham filius eius, Elcana filius eius. 28 Filii Samuel primogenitus Vasseni, et Abia. 29 Filii autem Merari, Moholi: Lobni filius eius, Semei filius eius, Oza filius eius, 30 Sammaa filius eius, Hsggia filius eius, Asaia filius eius.

cantores

31 Isti sunt, quos constituit David super cantores domus Domini, ex quo collocata est arca: 32 et ministrabant coram tabernaculo testimonii, canentes donec ædificaret Salomon domum Domini in Ierusalem: stabant autem iuxta ordinem suum in ministerio. 33 Hi vero sunt, qui assistebant cum filiis suis, de filiis Cath, Heman cantor filius Ioel, filii Samuel, 34 filii Elcana, filii Ieroham, filii Eliel, filii Thohu, 35 filii Suph, filii Elcana, filii Mahath, filii Amasai, 36 filii Elcana, filii Iohel, filii Azariæ, filii Sophoniæ, 37 filii Thahath, filii Asir, filii Abiasaph, filii Core, 38 filii Isaar, filii Caath, filii Levi, filii Israel. 39 Et frater eius Asaph, qui stabat a dextris eius, Asaph filius Barachiæ, filii Samaa, 40 filii Michael, filii Basaiæ, filii Melchiæ, 41 filii Athanai, filii Zara, filii Adaia, 42 filii Ethan, filii Zamma, filii

(16) Ex 6, 16.

Semei, 43 filii Ieth, filii Gersom, filii Levi. 44 Filii autem Merari fratres eorum, ad sinistram, Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch, 45 filii Hasabiæ, filii Amasiæ, filii Helciæ, 46 filii Amasai, filii Boni, filii Somer, 47 filii Moholi, filii Musi, filii Merari, filii Levi.

officia Levitarum et filiorum Aaron

48 Fratres quoque eorum Levitæ, qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini. 49 Aaron vero, et filii eius adolebant incensum super altare holocausti, et super altare thymiamatis, in omne opus Sancti sanctorum: et ut precarentur pro Israel iuxta omnia, quæ præceperat Moyses servus Dei.

filii Aaron

50 Hi sunt autem filii Aaron: Eleazar filius eius, Phinees filius eius, Abisue filius eius, 51 Bocci filius eius, Ozi filius eius, Zarahia filius eius, 52 Meraioth filius eius, Amarias filius eius, Achitob filius eius, 53 Sadoc filius eius, Achimaas filius eius.

urbes sacerdotum

54 Et hæc habitacula eorum per vicos atque confinia, filiorum scilicet Aaron, iuxta cognationes Caathitarum: ipsis enim sorte contigerant. 55 Dederunt igitur eis Hebron in terra Iuda, et suburbana eius per circuitum: 56 agros autem civitatis, et villas, Caleb filio Iephone. 57 Porro filiis Aaron dederunt civitates ad confugiendum Hebron, et Lobna, et suburbana eius, 58 Iether quoque, et Esthemo cum suburbanis suis, sed et Helon, et Dabir cum suburbanis suis, 59 Asan quoque, et Bethsemes et suburbana earum. 60 De tribu autem Beniamin, Gabee et suburbana eius, et Almath cum suburbanis suis, Anathoth quoque cum suburbanis suis; omnes civitates, tredecim, per cognationes suas.

urbes Levitarum

61 Filiis autem Caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem. 62 Porro filiis Gersom per cognationes suas de tribu Issachar, et de tribu Aser, et de tribu Nephthali, et de tribu Manasse in Basan, urbes tredecim. 63 Filiis autem Merari per cogna-

(56) Ios 21, 12.

tiones suas de tribu Ruben, et de tribu Gad, et de tribu Zabulon, dederunt sorte civitates duodecim. 64 Dederunt quoque filii Israel Levitis civitates, et suburbana earum: 65 dederuntque per sortem, ex tribu filiorum Iuda, et ex tribu filiorum Simeon, et ex tribu filiorum Beniamin urbes has, quas vocaverunt nominibus suis, 66 et his, qui erant de cognatione filiorum Caath, fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim. 67 Dederunt ergo eis urbes ad confugiendum, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, et Gazer cum suburbanis suis, 68 Iecmaam quoque cum suburbanis suis, et Bethoron similiter, 69 necnon et Helon cum suburbanis suis, et Gethremmon in eumdem modum. 70 Porro ex dimidia tribu Manasse, Aner et suburbana eius, Balaam et suburbana eius: his videlicet, qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant. 71 Filiis autem Gersom de cognatione dimidiæ tribus Manasse Gaulon in Basan, et suburbana eius, et Astaroth cum suburbanis suis. 72 De tribu Issachar, Cedes et suburbana eius, et Dabereth cum suburbanis suis, 73 Ramoth quoque et suburbana eius, et Anem cum suburbanis suis. 74 De tribu vero Aser: Masal cum suburbanis suis, et Abdon similiter, 75 Hucac quoque et suburbana eius, et Rohob cum suburbanis suis. 76 Porro de tribu Nephthali, Cedes in Galilæa et suburbana eius, Hamon cum suburbanis suis, et Cariathaim, et suburbana eius. 77 Filiis autem Merari residuis: de tribu Zabulon, Remmono et suburbana eius, et Thabor cum suburbanis suis: 78 trans Iordanem quoque ex adverso Iericho contra orientem Iordanis, de tribu Ruben, Bosor in solitudine cum suburbanis suis, et Iassa cum suburbanis suis, 79 Cademoth quoque et suburbana eius, et Mephaat cum suburbanis suis. 80 Necnon et de tribu Gad, Ramoth in Galaad et suburbana eius, et Manaim cum suburbanis suis, 81 sed et Hesebon cum suburbanis suis, et Iezer cum suburbanis suis.

(66) Ios 21, 21.

7. Generationes Issachar, 7, 1—5

Genealogia

7 1 Porro filii Issachar: Thola, et Phua, Iasub, et Simeron, quattuor. 2 Filii Thola: Ozi et Raphaia, et Ieriel, et Iemai, et Iebsem, et Samuel, principes per domos cognationum suarum. De stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus David, viginti duo millia sexcenti. 3 Filii Ozi: Izrahia, de quo nati sunt Michael, et Obadia, et Ioel, et Iesia, quinque omnes principes. 4 Cumque eis per familias, et populos suos, accincti ad prœlium, viri fortissimi, triginta sex millia: multas enim habuerunt uxores, et filios. 5 Fratres quoque eorum per omnem cognationem Issachar robustissimi ad pugnandum, octoginta septem millia numerati sunt.

8. Generationes Beniamin, 7, 6—12

Genealogia

6 Filii Beniamin: Bela, et Bechor, et Iadihel, tres. 7 Filii Bela: Esbon, et Ozi, et Oziel, et Ierimoth, et Urai, quinque principes familiarum, et ad pugnandum robustissimi: numerus autem eorum, viginti duo millia et triginta quattuor. 8 Porro filii Bechor: Zamira, et Ioas, et Eliezer, et Elioenai, et Amri, et Ierimoth, et Abia, et Anathoth, et Almath: omnes hi, filii Bechor. 9 Numerati sunt autem per familias suas principes cognationum suarum ad bella fortissimi, viginti millia et ducenti. 10 Porro filii Iadihel: Balan. Filii autem Balan: Iehus, et Beniamin, et Aod, et Chanana, et Zethan, et Tharsis, et Ahisahar. 11 Omnes hi filii Iadihel, principes cognationum suarum, viri fortissimi, decem et septem millia, et ducenti ad prœlium procedentes. 12 Sepham quoque, et Hapham filii Hir: et Hasim filii Aher.

9. Generationes Nephthali, 7, 13

Genealogia

13 Filii autem Nephthali: Iasiel, et Guni, et Ieser, et Sellum, filii Bala.

10. Generationes Manasse, 7, 14—19

Genealogia

14 Porro filius Manasse, Esriel: concubinaque eius Syra peperit Machir patrem Galaad. 15 Machir

(1) Gn 46, 13. — (6) Gn 46, 21.

autem accepit uxores filiis suis Happhim, et Saphan: et habuit sororem nomine Maacha: nomen autem secundi, Salphaad, natæque sunt Salphaad filiæ. 16 Et peperit Maacha uxor Machir filium, vocavitque nomen eius Phares: porro nomen fratris eius, Sares: et filii eius, Ulam, et Recen. 17 Filius autem Ulam, Badan; hi sunt filii Galaad, filii Machir, filii Manasse. 18 Soror autem eius Regina peperit Virumdecorum, et Abiezer, et Mohola. 19 Erant autem filii Semida, Ahin, et Sechem, et Leci, et Aniam.

11. Generationes Ephraim, 7, 20—29

Genealogia

20 Filii autem Ephraim: Suthala, Bared filius eius, Thahath filius eius, Elada filius eius, Thahath filius eius, huius filius Zabad, 21 et huius filius Suthala, et huius filius Ezer et Elad: occiderunt autem eos viri Geth indigenæ, quia descenderant ut invaderent possessiones eorum. 22 Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus, et venerunt fratres eius ut consolarentur eum. 23 Ingressusque est ad uxorem suam: quæ concepit, et peperit filium, et vocavit nomen eius Beria, eo quod in malis domus eius ortus esset: 24 filia autem eius fuit Sara, quæ ædificavit Bethoron inferiorem et superiorem, et Ozensara. 25 Porro filius eius Rapha, et Reseph, et Thale, de quo natus est Thaan, 26 qui genuit Laadan: huius quoque filius Ammiud, qui genuit Elisama, 27 de quo ortus est Nun, qui habuit filium Iosue.

possessio et habitatio

28 Possessio autem eorum et habitatio, Bethel cum filiabus suis, et contra orientem Noran ac occidentalem plagam Gazer et filiæ eius, Sichem quoque cum filiabus suis, usque ad Aza cum filiabus eius. 29 Iuxta filios quoque Manasse Bethsan et filias eius, Thanach et filias eius, Mageddo et filias eius: Dor et filias eius: in his habitaverunt filii Ioseph, filii Israel.

12. Generationes Aser, 7, 30—40

Genealogia

30 Filii Aser: Iemna, et Iesua, et Iessui, et Baria, et Sara soror eorum. 31 Filii autem Baria: Heber,

(30) Gn 46, 17.

et Melchiel: ipse est pater Barsaith. 32 Heber autem genuit Iephlat, et Somer, et Hotham, et Suaa sororem eorum. 33 Filii Iephlat: Phosech, et Chamaal, et Asoth: hi filii Iephlat. 34 Porro filii Somer: Ahi, et Roaga, et Haba, et Aram. 35 Filii autem Helem fratris eius: Supha, et Iemna, et Selles, et Amal. 36 Filii Supha: Sue, Harnapher, et Sual, et Beri, et Iamra, 37 Bosor, et Hod, et Samma, et Salusa, et Iethran, et Bera. 38 Filii Iether: Iephone, et Phaspha, et Ara. 39 Filii autem Olla: Aree, et Haniel, et Resia. 40 Omnes hi filii Aser, principes cognationum, electi atque fortissimi duces ducum: numerus autem eorum ætatis, quæ apta esset ad bellum, viginti sex millia.

13. Generationes Beniamin et Saul, 8, 1—40

Filii Beniamin

8 1 Beniamin autem genuit Bale primogenitum suum, Asbel secundum, Ahara tertium, 2 Nohaa quartum, et Rapha quintum. 3 Fueruntque filii Bale: Addar, et Gera, et Abiud, 4 Abisue quoque et Naaman, et Ahoe, 5 sed et Gera, et Sephuphan, et Huram. 6 Hi sunt filii Ahod, principes cognationum habitantium in Gabaa, qui translati sunt in Manahath. 7 Naaman autem, et Achia, et Gera ipse transtulit eos, et genuit Oza, et Ahiud. 8 Porro Saharaim genuit in regione Moab, postquam dimisit Husim, et Bara uxores suas. 9 Genuit autem de Hodes uxore sua Iobab, et Sebia, et Mosa, et Molchom, 10 Iehus quoque, et Sechia, et Marma; hi sunt filii eius principes in familiis suis. 11 Mehusim vero genuit Abitob, et Elphaal. 12 Porro filii Elphaal: Heber, et Misaam, et Samad: hic ædificavit Ono, et Lod, et filias eius. 13 Baria autem, et Sama principes cognationum habitantium in Aialon: hi fugaverunt habitatores Geth. 14 Et Ahio, et Sesac, et Ierimoth, 15 et Zabadia, et Arod, et Heder, 16 Michael quoque, et Iespha, et Ioha filii Baria. 17 Et Zabadia, et Mosollam, et Hezeci, et Heber, 18 et Iesamari, et Iezlia, et Iobab filii Elphaal,

(1) Gn 46, 21; Sup 7, 6.

19 et Iacim, et Zechri, et Zabdi, 20 et Elioenai, et Selethai, et Eliel, 21 et Adaia, et Baraia, et Samarath filii Semei. 22 Et Iespham, et Heber, et Eliel, 23 et Abdon, et Zechri, et Hanan, 24 et Hanania, et Ælam, et Anathothia, 25 et Iephdaia, et Phanuel filii Sesac. 26 Et Samsari, et Sohoria, et Otholia, 27 et Iersia, et Elia, et Zechri, filii Ieroham. 28 Hi patriarchæ, et cognationum principes, qui habitaverunt in Ierusalem.

maiores

29 In Gabaon autem habitaverunt Abigabaon, et nomen uxoris eius Maacha: 30 filiusque eius primogenitus Abdon, et Sur, et Cis, et Baal, et Nadab. 31 Gedor quoque, et Ahio, et Zacher, et Macelloth: 32 et Macelloth genuit Samaa: habitaveruntque ex adverso fratrum suorum in Ierusalem cum fratribus suis. 33 Ner autem genuit Cis, et Cis genuit Saul.

atque filii Saul

Porro Saul genuit Ionathan, et Melchisua, et Abinadab, et Esbaal. 34 Filius autem Ionathan, Meribbaal: et Meribbaal genuit Micha. 35 Filii Micha, Phithon, et Melech, et Tharaa, et Ahaz. 36 Et Ahaz genuit Ioada: et Ioada genuit Alamath, et Azmoth, et Zamri: porro Zamri genuit Mosa, 37 et Mosa genuit Banaa, cuius filius fuit Rapha, de quo ortus est Elasa, qui genuit Asel. 38 Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus, Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, et Hanan; omnes hi filii Asel. 39 Filii autem Esec fratris eius, Ulam primogenitus, et Iehus secundus, et Eliphalet tertius. 40 Fueruntque filii Ulam viri robustissimi, et magno robore tendentes arcum: et multos habentes filios ac nepotes, usque ad centum quinquaginta. Omnes hi, filii Beniamin.

14. Habitatores Ierusalem et progenies Saul, 9, 1—44

Habitatores

9 1 Universus ergo Israel dinumeratus est: et summa eorum scripta est in Libro regum Israel, et Iuda: translatique sunt in Babylonem propter delictum suum. 2 Qui autem habitaverunt primi in

(29) Inf 9, 35. — (33) 1 Sm 14, 51; Inf 9, 39.

possessionibus, et in urbibus suis: Israel, et Sacerdotes, et Levitæ, et Nathinæi.

de filiis Iuda

3 Commorati sunt in Ierusalem de filiis Iuda, et de filiis Beniamin, de filiis quoque Ephraim, et Manasse. 4 Othei filius Ammiud, filii Amri, filii Omrai, filii Bonni, de filiis Phares filii Iuda. 5 Et de Siloni: Asaia primogenitus, et filii eius. 6 De filiis autem Zara: Iehuel, et fratres eorum, sexcenti nonaginta.

de filiis Beniamin

7 Porro de filiis Beniamin: Salo filius Mosollam, filii Oduia, filii Asana: 8 et Iobania filius Ieroham: et Ela filius Ozi, filii Mochori: et Mosollam filius Saphatiæ, filii Rahuel, filii Iebaniæ, 9 et fratres eorum per familias suas, nongenti quinquaginta sex. Omnes hi, principes cognationum per domos patrum suorum.

de sacerdotibus

10 De sacerdotibus autem: Iedaia, Ioiarib, et Iachin: 11 Azarias quoque filius Helciæ, filii Mosollam, filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob, pontifex domus Dei. 12 Porro Adaias filius Ieroham, filii Phassur, filii Melchiæ: et Maasai filius Adiel, filii Iezra, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Emmer; 13 fratres quoque eorum principes per familias suas, mille septingenti sexaginta, fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei.

de Levitis

14 De Levitis autem: Semeia filius Hassub filii Ezricam, filii Hasebia de filiis Merari. 15 Bacbacar quoque carpentarius, et Galal, et Mathania filius Micha, filii Zechri, filii Asaph: 16 et Obdia filius Semeiæ, filii Galal, filii Idithun: et Barachia filius Asa, filii Elcana, qui habitavit in atriis Netophati. 17 Ianitores autem: Sellum, et Accub, et Telmon, et Ahimam: et frater eorum Sellum princeps, 18 usque ad illud tempus, in porta regis ad orientem, observabant per vices suas de filiis Levi. 19 Sellum vero filius Core filii Abiasaph, filii Core, cum fratribus suis, et domo patris sui, hi sunt Coritæ super opera ministerii, custodes vestibulorum tabernaculi: et familiæ eorum per vices castrorum Domini custodientes introitum. 20 Phinees autem filius

Eleazari, erat dux eorum coram Domino. 21 Porro Zacharias filius Mosollamia, ianitor portæ tabernaculi testimonii. 22 Omnes hi electi in ostiarios per portas, ducenti duodecim: et descripti in villis propriis: quos constituerunt David, et Samuel Videns, in fide sua 23 tam ipsos, quam filios eorum in ostiis domus Domini, et in tabernaculo vicibus suis. 24 Per quattuor ventos erant ostiarii: id est ad orientem, et ad occidentem, et ad aquilonem, et ad austrum. 25 Fratres autem eorum in viculis morabantur, et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus. 26 His quattuor Levitis creditus erat omnis numerus ianitorum, et erant super exedras, et thesauros domus Domini. 27 Per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis: ut cum tempus fuisset, ipsi mane aperirent fores. 28 De horum genere erant et super vasa ministerii: ad numerum enim et inferebantur vasa, et efferebantur. 29 De ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii, præerant similæ, et vino, et oleo, et thuri, et aromatibus. 30 Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant. 31 Et Mathathias Levites primogenitus Sellum Coritæ, præfectus erat eorum, quæ in sartagine frigebantur. 32 Porro de filiis Caath fratribus eorum, super panes erant propositionis, ut semper novos per singula sabbata præpararent. 33 Hi sunt principes cantorum per familias Levitarum, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte iugiter suo ministerio deservirent. 34 Capita Levitarum, per familias suas principes, manserunt in Ierusalem.

maiores

35 In Gabaon autem commorati sunt pater Gabaon Iehiel, et nomen uxoris eius Maacha. 36 Filius primogenitus eius Abdon, et Sur, et Cis, et Baal, et Ner, et Nadab, 37 Gedor quoque, et Ahio, et Zacharias, et Macelloth. 38 Porro Macelloth genuit Samaan: isti habitaverunt e regione fratrum suorum in Ierusalem, cum fratribus suis. 39 Ner autem genuit Cis: et Cis genuit Saul:

(35) Sup 8, 29. — (39) Sup 8, 33.

atque filii Saul

et Saul genuit Ionathan, et Melchisua, et Abinadab, et Esbaal. 40 Filius autem Ionathan, Meribbaal: et Meribbaal genuit Micha. 41 Porro filii Micha, Phithon, et Melech, et Tharaa, et Ahaz. 42 Ahaz autem genuit Iara, et Iara genuit Alamath, et Azmoth, et Zamri. Zamri autem genuit Mosa. 43 Mosa vero genuit Banaa: cuius filius Raphaia, genuit Elasa: de quo ortus est Asel. 44 Porro Asel sex filios habuit his nominibus, Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, Hanan. Hi sunt filii Asel.

PARS ALTERA

Historia regis David, 10, 1—29, 30

I. Initium regni Davidici, 10, 1—12, 40

1. Saul cum filiis moritur, 10, 1—14

Filii Saulis percutiuntur

10 1 Philisthiim autem pugnabant contra Israel, fugeruntque viri Israel Palæsthinos, et ceciderunt vulnerati in monte Gelboe. 2 Cumque appropinquassent Philisthæi persequentes Saul, et filios eius, percusserunt Ionathan, et Abinadab, et Melchisua filios Saul. 3 Et aggravatum est prœlium contra Saul, inveneruntque eum sagittarii, et vulneraverunt iaculis.

Saul et armiger in gladium irruunt

4 Et dixit Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et interfice me: ne forte veniant incircumcisi isti, et illudant mihi. Noluit autem armiger eius hoc facere, timore perterritus: arripuit ergo Saul ensem, et irruit in eum. 5 Quod cum vidisset armiger eius, videlicet mortuum esse Saul, irruit etiam ipse in gladium suum, et mortuus est. 6 Interiit ergo Saul, et tres filii eius, et omnis domus illius pariter concidit.

viri Israel fugiunt

7 Quod cum vidissent viri Israel, qui habitabant in campestribus, fugerunt: et Saul ac filiis eius mortuis, dereliquerunt urbes suas, et huc illucque

(1) 1 Sm 31, 1.

dispersi sunt: veneruntque Philisthiim, et habitaverunt in eis.

arma et caput Saulis auferuntur

8 Die igitur altero detrahentes Philisthiim spolia cæsorum, invenerunt Saul, et filios eius iacentes in monte Gelboe. 9 Cumque spoliassent eum, et amputassent caput, armisque nudassent, miserunt in terram suam, ut circumferretur, et ostenderetur idolorum templis, et populis: 10 arma autem eius consecraverunt in fano dei sui, et caput affixerunt in templo Dagon.

cadavera sepeliuntur

11 Hoc cum audissent viri Iabes Galaad, omnia scilicet quæ Philisthiim fecerant super Saul, 12 consurrexerunt singuli virorum fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum eius: attuleruntque ea in Iabes, et sepelierunt ossa eorum subter quercum, quæ erat in Iabes, et ieiunaverunt septem diebus.

iniquitates Saulis enumerantur

13 Mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas, eo quod prævaricatus sit mandatum Domini quod præceperat, et non custodierit illud: sed insuper etiam pythonissam consuluerit, 14 nec speraverit in Domino: propter quod interfecit eum, et transtulit regnum eius ad David filium Isai.

2. David rex in toto Israel, 11, 1—9

In Hebron ungitur

11 1 Congregatus est igitur omnis Israel ad David in Hebron, dicens: Os tuum sumus, et caro tua. 2 Heri quoque, et nudiustertius cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas, et introducebas Israel: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu pasces populum meum Israel, et tu eris princeps super eum. 3 Venerunt ergo omnes maiores natu Israel ad regem in Hebron, et iniit David cum eis fœdus coram Domino: unxeruntque eum regem super Israel, iuxta sermonem Domini, quem locutus est in manu Samuel.

arcem Sion capit

4 Abiit quoque David, et omnis Israel in Ierusalem; hæc est Iebus, ubi erant Iebusæi habitatores terræ. 5 Dixeruntque qui habitabant in Iebus ad

(13) Ex 17, 14; 1 Sm 15, 3. — 1 Sm 28, 8. — (1) 2 Sm 5, 1.

David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quæ est civitas David, 6 dixitque: Omnis qui percusserit Iebusæum in primis, erit princeps et dux. Ascendit igitur primus Ioab filius Sarviæ, et factus est princeps. 7 Habitavit autem David in arce, et idcirco appellata est civitas David. 8 Ædificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum, Ioab autem reliqua urbis exstruxit. 9 Proficiebatque David vadens et crescens, et Dominus exercituum erat cum eo.

3. Nomina fortium Davidis, 11, 10—46

Tres fortissimi

10 Hi principes virorum fortium David, qui adiuverunt eum ut rex fieret super omnem Israel iuxta verbum Domini, quod locutus est ad Israel. 11 Et iste numerus robustorum David: Iesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. 12 Et post eum Eleazar filius patrui eius Ahohites, qui erat inter tres potentes. 13 Iste fuit cum David in Phesdomim, quando Philisthiim congregati sunt ad locum illum in prœlium: et erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philisthinorum. 14 Hi steterunt in medio agri, et defenderunt eum: cumque percussissent Philisthæos, dedit Dominus salutem magnam populo suo.

factum trium fortium

15 Descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram, in qua erat David, ad speluncam Odollam, quando Philisthiim fuerant castrametati in valle Raphaim. 16 Porro David erat in præsidio, et statio Philisthinorum in Bethlehem. 17 Desideravit igitur David, et dixit: O si quis daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quæ est in porta. 18 Tres ergo isti per media castra Philisthinorum perrexerunt, et hauserunt aquam de cisterna Bethlehem, quæ erat in porta, et attulerunt ad David ut biberet: qui noluit, sed magis libavit illam Domino, 19 dicens: Absit ut in conspectu Dei mei

(10) 2 Sm 23, 8. — (16) 2 Sm 23, 14.

hoc faciam, et sanguinem istorum virorum bibam: quia in periculo animarum suarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc causam noluit bibere. Hæc fecerunt tres robustissimi.

facta duorum fortium

20 Abisai quoque frater Ioab ipse erat princeps trium, et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos, et ipse erat inter tres nominatissimus, 21 et inter tres secundos inclytus, et princeps eorum: verumtamen usque ad tres primos non pervenerat. 22 Banaias filius Ioiadæ viri robustissimi, qui multa opera perpetrarat, de Cabseel: ipse percussit duos Ariel Moab: et ipse descendit, et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis. 23 Et ipse percussit virum Ægyptium, cuius statura erat quinque cubitorum, et habebat lanceam ut liciatorium texentium: descendit igitur ad eum cum virga, et rapuit hastam, quam tenebat manu, et interfecit eum hasta sua. 24 Hæc fecit Banaias filius Ioiadæ, qui erat inter tres robustos nominatissimus, 25 inter triginta primus, verumtamen ad tres usque non pervenerat: posuit autem eum David ad auriculam suam.

reliqui viri fortes

26 Porro fortissimi viri in exercitu, Asahel frater Ioab, et Elchanan filius patrui eius de Bethlehem, 27 Sammoth Arorites, Helles Phalonites, 28 Ira filius Acces Thecuites, Abiezer Anathothites, 29 Sobbochai Husathites, Ilai Ahohites, 30 Maharai Netophathites, Heled filius Baana Netophathites, 31 Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Beniamin, Banaia Pharatonites, 32 Hurai de torrente Gaas, Abiel Arbathites, Azmoth Bauramites, Eliaba Salabonites. 33 Filii Assem Gezonites, Ionathan filius Sage Ararites, 34 Ahiam filius Sachar Ararites, 35 Eliphal filius Ur, 36 Hepher Mecherathites, Ahia Pheloni-tes, 37 Hesro Carmelites, Naarai filius Asbai, 38 Ioel frater Nathan, Mibahar filius Agarai. 39 Selec Ammonites, Naarai Berothites armiger Ioab filii Sarviæ. 40 Ira Iethræus, Gareb Iethræus, 41 Urias Hethæus, Zabad filius Oholi, 42 Adina filius Siza Rubenites princeps Rubenitarum, et cum eo triginta: 43 Hanan filius Maacha, et Iosaphat Matha-

nites, 44 Ozia Astarothites, Samma, et Iehiel filii Hotham Arorites, 45 Iedihel filius Samri, et Ioha frater eius Thosaites, 46 Eliel Mahumites, et Ieribai, et Iosaia filii Elnaem, et Iethma Moabites, Eliel, et Obed, et Iasiel de Masobia.

4. Primi sectatores Davidis, 12, 1—22

De Beniamin

12 1 Hi quoque venerunt ad David in Siceleg, cum adhuc fugeret Saul filium Cis, qui erant fortissimi et egregii pugnatores, 2 tendentes arcum, et utraque manu fundis saxa iacientes, et dirigentes sagittas: de fratribus Saul ex Beniamin. 3 Princeps Ahiezer, et Ioas filii Samaa Gabaathites, et Iaziel, et Phallet filii Azmoth, et Baracha, et Iehu Anathotites. 4 Samaias quoque Gabaonites fortissimus inter triginta et super triginta. Ieremias, et Ieheziel, et Iohanan, et Iezabad Gaderothites; 5 et Eluzai et Ierimuth, et Baalia, et Samaria, et Saphatia Haruphites. 6 Elcana, et Iesia, et Azareel, et Ioezer, et Iesbaam de Carehim: 7 Ioela quoque, et Zabadia filii Ieroham de Gedor.

de Gad

8 Sed et de Gaddi transfugerunt ad David, cum lateret in deserto, viri robustissimi, et pugnatores optimi, tenentes clypeum et hastam: facies eorum quasi facies leonis, et veloces quasi capreæ in montibus: 9 Ezer princeps, Obdias secundus, Eliab tertius, 10 Masmana quartus, Ieremias quintus, 11 Ethi sextus, Eliel septimus, 12 Iohanan octavus, Elzebad nonus, 13 Ieremias decimus, Machbanai undecimus. 14 Hi de filiis Gad principes exercitus: novissimus centum militibus præerat, et maximus, mille. 15 Isti sunt qui transierunt Iordanem mense primo, quando inundare consuevit super ripas suas: et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem.

de Beniamin et Iuda

16 Venerunt autem et de Beniamin, et de Iuda ad præsidium, in quo morabatur David. 17 Egressusque est David obviam eis, et ait: Si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi, cor meum iungatur vobis: si autem insidiamini mihi pro adversariis meis, cum ego iniquitatem in manibus non

habeam, videat Deus patrum nostrorum, et iudicet. 18 Spiritus vero induit Amasai principem inter triginta, et ait: Tui sumus o David, et tecum fili Isai: pax, pax tibi, et pax adiutoribus tuis; te enim adiuvat Deus tuus. Suscepit ergo eos David, et constituit principes turmæ.

de Manasse

19 Porro de Manasse transfugerunt ad David, quando veniebat cum Philisthiim adversus Saul, ut pugnaret: et non dimicavit cum eis; quia inito consilio remiserunt eum principes Philisthinorum, dicentes: Periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum Saul. 20 Quando igitur reversus est in Siceleg, transfugerunt ad eum de Manasse, Ednas, et Iozabad, et Iedihel, et Michael, et Ednas, et Iozabad, et Eliu, et Salathi, principes millium in Manasse. 21 Hi præbuerunt auxilium David adversus latrunculos: omnes enim erant viri fortissimi, et facti sunt principes in exercitu. 22 Sed et per singulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei, usque dum fieret grandis numerus, quasi exercitus Dei.

5. Bellatores regem consalutantes, 12, 23—40

Numerus eorum

23 Iste quoque est numerus principum exercitus, qui venerunt ad David, cum esset in Hebron, ut transferrent regnum Saul ad eum, iuxta verbum Domini. 24 Filii Iuda portantes clypeum et hastam, sex millia octingenti expediti ad prœlium. 25 De filiis Simeon virorum fortissimorum ad pugnandum, septem millia centum. 26 De filiis Levi, quattuor millia sexcenti. 27 Ioiada quoque princeps de stirpe Aaron, et cum eo tria millia septingenti. 28 Sadoc etiam puer egregiæ indolis, et domus patris eius, principes viginti duo. 29 De filiis autem Beniamin fratribus Saul, tria millia: magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul. 30 Porro de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortissimi robore, viri nominati in cognationibus suis. 31 Et ex dimidia tribu Manasse, decem et octo millia, singuli

(19) 1 Sm 29, 4.

per nomina sua venerunt ut constituerent regem David. 32 De filiis quoque Issachar viri eruditi, qui noverant singula tempora ad præcipiendum quid facere deberet Israel, principes ducenti: omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur. 33 Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prœlium, et stabant in acie instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium, non in corde duplici. 34 Et de Nephthali, principes mille: et cum eis instructi clypeo et hasta, triginta et septem millia. 35 De Dan etiam præparati ad prœlium, viginti octo millia sexcenti. 36 Et de Aser egredientes ad pugnam, et in acie provocantes, quadraginta millia. 37 Trans Iordanem autem de filiis Ruben, et de Gad, et dimidia parte tribus Manasse instructi armis bellicis, centum viginti millia.

actio in Hebron

38 Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnandum, corde perfecto venerunt in Hebron, ut constituerent regem David super universum Israel: sed et omnes reliqui ex Israel, uno corde erant, ut rex fieret David. 39 Fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes et bibentes; præparaverant enim eis fratres sui. 40 Sed et qui iuxta eos erant, usque ad Issachar, et Zabulon, et Nephthali, afferebant panes in asinis, et camelis, et mulis, et bobus ad vescendum: farinam, palathas, uvam passam, vinum, oleum, boves, arietes ad omnem copiam; gaudium quippe erat in Israel.

II. Progressus regni Davidici, 13, 1—22, 1

1. Prior translatio arcæ, 13, 1—14

Arcam Dei adducit

13 1 Iniit autem consilium David cum tribunis, et centurionibus, et universis principibus, 2 et ait ad omnem cœtum Israel: Si placet vobis: et a Domino Deo nostro egreditur sermo, quem loquor: mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israel, et ad Sacerdotes, et Levitas, qui habitant in suburbanis urbium, ut congregentur ad nos, 3 et reducamus arcam Dei nostri ad nos: non enim requisivimus eam in diebus Saul. 4 Et respon-

dit universa multitudo ut ita fieret: placuerat enim sermo omni populo. 5 Congregavit ergo David cunctum Israel a Sihor Ægypti, usque dum ingrediaris Emath, ut adduceret arcam Dei de Cariathiarim.

de domo Abinadab in domum Obededom

6 Et ascendit David, et omnis vir Israel ad collem Cariathiarim, qui est in Iuda, ut afferret inde arcam Domini Dei sedentis super cherubim, ubi invocatum est nomen eius. 7 Imposueruntque arcam Dei super plaustrum novum, de domo Abinadab: Oza autem, et frater eius minabant plaustrum. 8 Porro David, et universus Israel ludebant coram Deo omni virtute in canticis, et in citharis, et psalteriis, et tympanis, et cymbalis, et tubis. 9 Cum autem pervenissent ad aream Chidon, tetendit Oza manum suam, ut sustentaret arcam: bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam. 10 Iratus est itaque Dominus contra Ozam, et percussit eum, eo quod tetigisset arcam: et mortuus est ibi coram Domino. 11 Contristatusque est David, eo quod divisisset Dominus Ozam: vocavitque locum illum: Divisio Ozæ usque in præsentem diem. 12 Et timuit Deum tunc temporis, dicens: Quo modo possum ad me introducere arcam Dei? 13 Et ob hanc causam non adduxit eam ad se, hoc est, in civitatem David, sed avertit in domum Obededom Gethæi. 14 Mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus: et benedixit Dominus domui eius, et omnibus quæ habebat.

2. Palatium et familia regis, 14, 1—7

Domus regia ædificatur

14 1 Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, et ligna cedrina, et artifices parietum, lignorumque: ut ædificarent ei domum. 2 Cognovitque David quod confirmasset eum Dominus in regem super Israel, et sublevatum esset regnum suum super populum eius Israel.

familia augetur

3 Accepit quoque David alias uxores in Ierusalem: genuitque filios, et filias. 4 Et hæc nomina

(5) 2 Sm 6, 2. — (1) 2 Sm 5, 11. — (3) 2 Sm 5, 13.

eorum, qui nati sunt ei in Ierusalem: Samua, et Sobad, Nathan, et Salomon, 5 Iebahar, et Elisua, et Eliphalet, 6 Noga quoque, et Napheg, et Iaphia, 7 Elisama, et Baaliada, et Eliphalet.

3. Victoriæ de Philisthiim, 14, 8—17

Victoria prima

8 Audientes autem Philisthiim eo quod unctus esset David in regem super universum Israel, ascenderunt omnes ut quærerent eum: quod cum audisset David, egressus est obviam eis. 9 Porro Philisthiim venientes, diffusi sunt in valle Raphaim. 10 Consuluitque David Dominum, dicens: Si ascendam ad Philisthæos, et si trades eos in manu mea? Et dixit ei Dominus: Ascende, et tradam eos in manu tua. 11 Cumque illi ascendissent in Baalpharasim, percussit eos ibi David, et dixit: Divisit Deus inimicos meos per manum meam, sicut dividuntur aquæ: et idcirco vocatum est nomen illius loci Baalpharasim. 12 Dereliqueruntque ibi deos suos, quos David iussit exuri.

victoria secunda

13 Alia etiam vice Philisthiim irruerunt, et diffusi sunt in valle. 14 Consuluitque rursum David Deum, et dixit ei Deus: Non ascendas post eos, recede ab eis, et venies contra illos ex adverso pyrorum. 15 Cumque audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, tunc egredieris ad bellum. Egressus est enim Deus ante te, ut percutiat castra Philisthiim. 16 Fecit ergo David sicut præceperat ei Deus, et percussit castra Philisthinorum, de Gabaon usque Gazera.

timor omnium

17 Divulgatumque est nomen David in universis regionibus, et Dominus dedit pavorem eius super omnes gentes.

4. Altera translatio arcæ, 15, 1—16, 43

Rex translationem præparat

15 1 Fecit quoque sibi domos in civitate David: et ædificavit locum arcæ Dei, tetenditque ei tabernaculum. 2 Tunc dixit David: Iliicitum est ut a quocumque portetur arca Dei nisi a Levitis, quos

(8) 2 Sm 5, 17.

elegit Dominus ad portandum eam, et ad ministrandum sibi usque in æternum. 3 Congregavitque universum Israel in Ierusalem, ut afferretur arca Dei in locum suum, quem præparaverat ei. 4 Necnon et filios Aaron, et Levitas. 5 De filiis Caath, Uriel princeps fuit, et fratres eius centum viginti. 6 De filiis Merari, Asaia princeps: et fratres eius ducenti viginti. 7 De filiis Gersom, Ioel princeps; et fratres eius centum triginta. 8 De filiis Elisaphan, Semeias princeps, et fratres eius ducenti. 9 De filiis Hebron, Eliel princeps; et fratres eius octoginta. 10 De filiis Oziel, Aminadab princeps; et fratres eius centum duodecim. 11 Vocavitque David Sadoc, et Abiathar Sacerdotes, et Levitas, Uriel, Asaiam, Ioel, Semeiam, Eliel, et Aminadab: 12 et dixit ad eos: Vos qui estis principes familiarum Leviticarum, sanctificamini cum fratribus vestris, et afferte arcam Domini Dei Israel ad locum, qui ei præparatus est: 13 ne ut a principio, quia non eratis præsentes, percussit nos Dominus; sic et nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus. 14 Sanctificati sunt ergo Sacerdotes, et Levitæ, ut portarent arcam Domini Dei Israel. 15 Et tulerunt filii Levi arcam Dei, sicut præceperat Moyses iuxta verbum Domini humeris suis in vectibus. 16 Dixitque David principibus Levitarum, ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nablis videlicet, et lyris, et cymbalis, ut resonaret in excelsis sonitus lætitiæ. 17 Constitueruntque Levitas: Heman filium Ioel, et de fratribus eius Asaph filium Barachiæ: de filiis vero Merari, fratribus eorum: Ethan filium Casaiæ. 18 Et cum eis fratres eorum: in secundo ordine, Zachariam, et Ben, et Iaziel, et Semiramoth, et Iahiel, et Ani, Eliab, et Banaiam, et Maasiam, et Mathathiam, et Eliphalu, et Maceniam, et Obededom, et Iehiel, ianitores. 19 Porro cantores, Heman, Asaph, et Ethan; in cymbalis æneis concrepantes. 20 Zacharias autem, et Oziel, et Semiramoth, et Iahiel, et Ani, et Eliab, et Maasias, et Banaias in nablis arcana can-

(13) Sup 13, 10. — (15) Nm 4, 15.

tabant. 21 Porro Mathathias, et Eliphalu, et Macenias, et Obededom, et Iehiel, et Ozaziu, in citharis pro octava canebant epinicion. 22 Chonenias autem princeps Levitarum, prophetiæ præerat, ad præcinendam melodiam: erat quippe valde sapiens. 23 Et Barachias, et Elcana: ianitores arcæ. 24 Porro Sebenias, et Iosaphat, et Nathanael, et Amasai, et Zacharias, et Banaias, et Eliezer sacerdotes, clangebant tubis coram arca Dei: et Obededom, et Iehias erant ianitores arcæ.

arcam de domo Obededom in civitatem suam affert

25 Igitur David et omnes maiores natu Israel, et tribuni ierunt ad deportandum arcam fœderis Domini de domo Obededom cum lætitia. 26 Cumque adiuvisset Deus Levitas, qui portabant arcam fœderis Domini, immolabantur septem tauri, et septem arietes. 27 Porro David erat indutus stola byssina, et universi Levitæ qui portabant arcam, cantoresque et Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: David autem etiam indutus erat ephod lineo. 28 Universusque Israel deducebant arcam fœderis Domini in iubilo, et sonitu buccinæ, et tubis, et cymbalis, et nablis, et citharis concrepantes. 29 Cumque pervenisset arca fœderis Domini usque ad civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit regem David saltantem atque ludentem, et despexit eum in corde suo.

16 1 Attulerunt igitur arcam Dei, et constituerunt eam in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David: et obtulerunt holocausta, et pacifica coram Deo. 2 Cumque complesset David offerens holocausta, et pacifica, benedixit populo in nomine Domini. 3 Et divisit universis per singulos, a viro usque ad mulierem tortam panis, et partem assæ carnis bubalæ, et frixam oleo similam.

coram arca Levitas laudantes constituit

4 Constituitque coram arca Domini de Levitis, qui ministrarent, et recordarentur operum eius, et glorificarent, atque laudarent Dominum Deum Israel: 5 Asaph principem, et secundum eius Za-

(25) 2 Sm 6, 12. — (1) 2 Sm 6, 17.

chariam: Porro Iahiel, et Semiramoth, et Iehiel, et Mathathiam, et Eliab, et Banaiam, et Obededom: Iehiel super organa psalterii, et lyras: Asaph autem ut cymbalis personaret; 6 Banaiam vero, et Iaziel sacerdotes, canere tuba iugiter coram arca fœderis Domini.

canticum gratiarum actionis eis tradit

7 In illo die fecit David principem ad confitendum Domino Asaph, et fratres eius.

8 Confitemini Domino, et invocate nomen eius:
notas facite in populis adinventiones eius.
9 Cantate ei, et psallite ei:
et narrate omnia mirabilia eius.
10 Laudate nomen sanctum eius:
lætetur cor quærentium Dominum.
11 Quærite Dominum, et virtutem eius:
quærite faciem eius semper.
12 Recordamini mirabilium eius quæ fecit:
signorum illius, et iudiciorum oris eius.
13 Semen Israel servi eius:
filii Iacob electi eius.
14 Ipse Dominus Deus noster:
in universa terra iudicia eius.
15 Recordamini in sempiternum pacti eius:
sermonis, quem præcepit in mille generationes.
16 Quem pepigit cum Abraham:
et iuramenti illius cum Isaac.
17 Et constituit illud Iacob in præceptum:
et Israel in pactum sempiternum,
18 Dicens: Tibi dabo terram Chanaan,
funiculum hereditatis vestræ.
19 Cum essent pauci numero,
parvi et coloni eius.
20 Et transierunt de gente in gentem,
et de regno ad populum alterum.
21 Non dimisit quemquam calumniari eos
sed increpavit pro eis reges.

(8) Ps 104, 1; Is 12, 4.

22 Nolite tangere christos meos:
et in prophetis meis nolite malignari.
23 Cantate Domino omnis terra,
annuntiate ex die in diem salutare eius.
24 Narrate in gentibus gloriam eius:
in cunctis populis mirabilia eius.
25 Quia magnus Dominus, et laudabilis nimis:
et horribilis super omnes deos.
26 Omnes enim dii populorum, idola:
Dominus autem cælos fecit.
27 Confessio et magnificentia coram eo:
fortitudo et gaudium in loco eius.
28 Afferte Domino familiæ populorum:
afferte Domino gloriam et imperium.
29 Date Domino gloriam, nomini eius,
levate sacrificium, et venite in conspectu eius:
et adorate Dominum in decore sancto.
30 Commoveatur a facie eius omnis terra:
ipse enim fundavit orbem immobilem.
31 Lætentur cæli, et exsultet terra:
et dicant in nationibus, Dominus regnavit.
32 Tonet mare, et plenitudo eius:
exsultent agri, et omnia quæ in eis sunt.
33 Tunc laudabunt ligna saltus coram Domino:
quia venit iudicare terram.
34 Confitemini Domino, quoniam bonus:
quoniam in æternum misericordia eius.
35 Et dicite: Salva nos Deus salvator noster;
et congrega nos, et erue de gentibus,
ut confiteamur nomini sancto tuo,
et exsultemus in carminibus tuis.
36 Benedictus Dominus Deus Israel ab æterno usque in æternum:
et dicat omnis populus: Amen, et hymnum Domino.

(23) Ps 95, 1.

37 Reliquit itaque ibi coram arca fœderis Domini Asaph, et fratres eius ut ministrarent in conspectu arcæ iugiter per singulos dies, et vices suas. 38 Porro Obededom, et fratres eius sexaginta octo; et Obededom filium Idithun, et Hosa constituit ianitores. 39 Sadoc autem sacerdotem, et fratres eius sacerdotes, coram tabernaculo Domini in excelso, quod erat in Gabaon, 40 ut offerrent holocausta Domino super altare holocautomatis iugiter, mane et vespere, iuxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini, quam præcepit Israeli. 41 Et post eum Heman, et Idithun, et reliquos electos, unumquemque vocabulo suo ad confitendum Domino: Quoniam in æternum misericordia eius. 42 Heman quoque, et Idithun canentes tuba, et quatientes cymbala, et omnia musicorum organa ad canendum Deo; filios autem Idithun fecit esse portarios.

ministerium Levitarum in Ierusalem et Gabaon ordinat

43 Reversusque est omnis populus in domum suam: et David, ut benediceret etiam domui suæ.

familiam suam salutat

5. Promissio domus sempiternæ, 17, 1—27

Volenti templum ædificare

17 1 Cum autem habitaret David in domo sua, dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina: arca autem fœderis Domini sub pellibus est. 2 Et ait Nathan ad David: Omnia, quæ in corde tuo sunt, fac: Deus enim tecum est.

filius eximius et regnum æternum promittitur

3 Igitur nocte illa factus est sermo Dei ad Nathan, dicens: 4 Vade, et loquere David servo meo: Hæc dicit Dominus: Non ædificabis tu mihi domum ad habitandum. 5 Neque enim mansi in domo ex eo tempore, quo eduxi Israel, usque ad diem hanc: sed fui semper mutans loca tabernaculi, et in tentorio 6 manens cum omni Israel. Numquid locutus sum saltem uni Iudicum Israel, quibus præceperam, ut pascerent populum meum, et dixi: Quare non ædificastis mihi domum cedrinam? 7 Nunc itaque sic loqueris ad servum meum David: Hæc dicit Dominus exercituum: Ego tuli te,

(1) 2 Sm 7, 1.

cum in pascuis sequereris gregem, ut esses dux
populi mei Israel. 8 Et fui tecum quocumque per-
rexisti: et interfeci omnes inimicos tuos coram te,
fecique tibi nomen quasi unius magnorum, qui ce-
lebrantur in terra. 9 Et dedi locum populo meo
Israel: plantabitur, et habitabit in eo, et ultra non
commovebitur: nec filii iniquitatis atterent eos, sicut
a principio, 10 ex diebus quibus dedi iudices po-
pulo meo Israel, et humiliavi universos inimicos
tuos. Annuntio ergo tibi, quod ædificaturus sit tibi
Dominus domum. 11 Cumque impleveris dies tuos
ut vadas ad patres tuos, suscitabo semen tuum
post te, quod erit de filiis tuis: et stabiliam regnum
eius. 12 Ipse ædificabit mihi domum, et firmabo
solium eius usque in æternum. 13 Ego ero ei in
patrem, et ipse erit mihi in filium: et misericor-
diam meam non auferam ab eo, sicut abstuli ab
eo, qui ante te fuit. 14 Et statuam eum in domo
mea, et in regno meo usque in sempiternum: et
thronus eius erit firmissimus in perpetuum. 15 Iuxta
omnia verba hæc, et iuxta universam visionem
istam, sic locutus est Nathan ad David.

quare gratias agit

16 Cumque venisset rex David, et sedisset coram
Domino, dixit: Quis ego sum Domine Deus, et
quæ domus mea, ut præstares mihi talia? 17 Sed
et hoc parum visum est in conspectu tuo, ideoque
locutus es super domum servi tui etiam in futu-
rum: et fecisti me spectabilem super omnes homi-
nes Domine Deus. 18 Quid ultra addere potest
David, cum ita glorificaveris servum tuum, et cog-
noveris eum? 19 Domine propter famulum tuum
iuxta cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc,
et nota esse voluisti universa magnalia. 20 Domine,
non est similis tui: et non est alius Deus absque
te, ex omnibus, quos audivimus auribus nostris.
21 Quis enim est alius, ut populus tuus Israel, gens
una in terra, ad quam perrexit Deus, ut liberaret,
et faceret populum sibi, et magnitudine sua atque
terroribus eiiceret nationes a facie eius, quem de
Ægypto liberarat? 22 Et posuisti populum tuum
Israel tibi in populum usque in æternum, et tu

Domine factus es Deus eius. 23 Nunc igitur Do-
mine, sermo, quem locutus es famulo tuo, et su-
per domum eius, confirmetur in perpetuum, et fac
sicut locutus es. 24 Permaneatque et magnificetur
nomen tuum usque in sempiternum: et dicatur:
Dominus exercituum Deus Israel, et domus David
servi eius permanens coram eo. 25 Tu enim Do-
mine Deus meus revelasti auriculam servi tui, ut
ædificares ei domum: et idcirco invenit servus tuus
fiduciam, ut oret coram te. 26 Nunc ergo Domine
tu es Deus: et locutus es ad servum tuum tanta
beneficia. 27 Et cœpisti benedicere domui servi
tui, ut sit semper coram te: te enim Domine be-
nedicente, benedicta erit in perpetuum.

6. Victoriæ variæ regis, 18, 1—13

De Philisthiim et Moab

18 1 Factum est autem post hæc, ut percuteret
David Philisthiim, et humiliaret eos, et tol-
leret Geth, et filias eius de manu Philisthiim, 2 per-
cuteretque Moab, et fierent Moabitæ servi David,
offerentes ei munera.

de Soba et Syria Damasci

3 Eo tempore percussit David etiam Adarezer
regem Soba regionis Hemath, quando perrexit ut
dilataret imperium suum usque ad flumen Euphra-
ten. 4 Cepit ergo David mille quadrigas eius, et
septem millia equitum, ac viginti millia virorum
peditum, subnervavitque omnes equos curruum,
exceptis centum quadrigis, quas reservavit sibi.
5 Supervenit autem et Syrus Damascenus, ut au-
xilium præberet Adarezer regi Soba: sed et huius
percussit David viginti duo millia virorum. 6 Et po-
suit milites in Damasco, ut Syria quoque serviret
sibi, et offerret munera. Adiuvitque eum Dominus
in cunctis, ad quæ perrexerat. 7 Tulit quoque Da-
vid pharetras aureas, quas habuerant servi Adare-
zer, et attulit eas in Ierusalem. 8 Necnon de The-
bath, et Chun urbibus Adarezer æris plurimum,
de quo fecit Salomon mare æneum, et columnas,
et vasa ænea.

(1) 2 Sm 8, 1.

congratulante rege Hemath

9 Quod cum audisset Thou rex Hemath, percussisse videlicet David omnem exercitum Adarezer regis Soba, 10 misit Adoram filium suum ad regem David, ut postularet ab eo pacem, et congratularetur ei quod percussisset, et expugnasset Adarezer: adversarius quippe erat Thou Adarezer. 11 Sed et omnia vasa aurea, et argentea, et ænea consecravit David rex Domino, cum argento et auro, quod tulerat ex universis gentibus, tam de Idumæa, et Moab, et filiis Ammon, quam de Philisthiim et Amalec.

de Edom

12 Abisai vero filius Sarviæ percussit Edom in Valle Salinarum, decem et octo millia: 13 et constituit in Edom præsidium, ut serviret Idumæa David: salvavitque Dominus David in cunctis, ad quæ perrexerat.

7. Distributio officiorum, 18, 14—17

Sæcularium ac religiosorum

14 Regnavit ergo David super universum Israel, et faciebat iudicium atque iustitiam cuncto populo suo. 15 Porro Ioab filius Sarviæ erat super exercitum, et Iosaphat filius Ahilud a commentariis. 16 Sadoc autem filius Achitob, et Ahimelech, filius Abiathar, sacerdotes: et Susa, scriba. 17 Banaias quoque filius Ioiadæ super legiones Cerethi, et Phelethi: porro filii David, primi ad manum regis.

8. Victoriæ de Ammonitis et Syris, 19, 1—20, 3

Occasio belli

19 1 Accidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon, et regnaret filius eius pro eo. 2 Dixitque David: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas: præstitit enim mihi pater eius gratiam. Misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon, ut consolarentur Hanon, 3 dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forsitan putas, quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te: nec animadvertis quod ut explorent, et investigent, et scru-

(1) 2 Sm 10, 1.

tentur terram tuam, venerint ad te servi eius. 4 Igitur Hanon pueros David decalvavit, et rasit, et præcidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes, et dimisit eos. 5 Qui cum abiissent, et hoc mandassent David, misit in occursum eorum (grandem enim contumeliam sustinuerant) et præcepit ut manerent in Iericho, donec cresceret barba eorum, et tunc reverterentur.

vincuntur Ammonitæ atque Syri

6 Videntes autem filii Ammon, quod iniuriam fecissent David, tam Hanon, quam reliquus populus, miserunt mille talenta argenti, ut conducerent sibi de Mesopotamia, et de Syria Maacha, et de Soba currus et equites. 7 Conduxeruntque triginta duo millia curruum, et regem Maacha cum populo eius. Qui cum venissent, castrametati sunt e regione Medaba. Filii quoque Ammon congregati de urbibus suis, venerunt ad bellum. 8 Quod cum audisset David, misit Ioab, et omnem exercitum virorum fortium: 9 egressique filii Ammon, direxerunt aciem iuxta portam civitatis: reges autem, qui ad auxilium eius venerant, separatim in agro steterunt. 10 Igitur Ioab intelligens bellum ex adverso, et post tergum contra se fieri, elegit viros fortissimos de universo Israel, et perrexit contra Syrum. 11 Reliquam autem partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui; et perrexerunt contra filios Ammon. 12 Dixitque: Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: si autem superaverint te filii Ammon, ero tibi in præsidium. 13 Confortare, et agamus viriliter pro populo nostro, et pro urbibus Dei nostri: Dominus autem quod in conspectu suo bonum est, faciet. 14 Perrexit ergo Ioab, et populus qui cum eo erat, contra Syrum ad prœlium: et fugavit eos. 15 Porro filii Ammon videntes quod fugisset Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem eius, et ingressi sunt civitatem: reversusque est etiam Ioab in Ierusalem.

Syri soli

16 Videns autem Syrus quod cecidisset coram Israel, misit nuntios, et adduxit Syrum, qui erat trans fluvium: Sophach autem princeps militiæ Adarezer, erat dux eorum. 17 Quod cum nuntiatum

esset David, congregavit universum Israel, et transivit Iordanem, irruitque in eos, et direxit ex adverso aciem, illis contra pugnantibus. 18 Fugit autem Syrus Israel: et interfecit David de Syris septem millia curruum, et quadraginta millia peditum, et Sophach exercitus principem. 19 Videntes autem servi Adarezer se ab Israel esse superatos, transfugerunt ad David, et servierunt ei: noluitque ultra Syria auxilium præbere filiis Ammon.

Ammonitæ soli

20 1 Factum est autem post anni circulum, eo tempore, quo solent reges ad bella procedere, congregavit Ioab exercitum, et robur militiæ, et vastavit terram filiorum Ammon; perrexitque et obsedit Rabba: porro David manebat in Ierusalem, quando Ioab percussit Rabba, et destruxit eam. 2 Tulit autem David coronam Melchom de capite eius, et invenit in ea auri pondo talentum, et pretiosissimas gemmas, fecitque sibi inde diadema: manubias quoque urbis plurimas tulit: 3 populum autem, qui erat in ea, eduxit: et fecit super eos tribulas, et trahas, et ferrata carpenta transire, ita ut dissecarentur, et contererentur: sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon: et reversus est cum omni populo suo in Ierusalem.

9. Bella cum Philisthiim, 20, 4—7

Primum

4 Post hæc initum est bellum in Gazer adversum Philisthæos: in quo percussit Sobochai Husathites, Saphai de genere Raphaim, et humiliavit eos.

secundum

5 Aliud quoque bellum gestum est adversus Philisthæos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites fratrem Goliath Gethæi, cuius hastæ lignum erat quasi liciatorium texentium.

tertium

6 Sed et aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus, senos habens digitos, id est, simul viginti quattuor: qui et ipse de Rapha fuerat stirpe generatus. 7 Hic blasphemavit Israel: et percussit eum Ionathan filius Samaa fratris David.

(1) 2 Sm 10, 7; 11, 1. — (4) 2 Sm 21, 18.

Hi sunt filii Rapha in Geth, qui ceciderunt in manu David et servorum eius.

gigantes cæsi

10. Numeratio populi Israel, 21, 1—22, 1

Propter numerationem a rege præceptam

21 1 Consurrexit autem Satan contra Israel: et concitavit David ut numeraret Israel. 2 Dixitque David ad Ioab, et ad principes populi: Ite, et numerate Israel a Bersabee usque Dan: et afferte mihi numerum ut sciam. 3 Responditque Ioab: Augeat Dominus populum suum centuplum, quam sunt: nonne domine mi rex, omnes servi tui sunt? quare hoc quærit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israeli? 4 Sed sermo regis magis prævaluit: egressusque est Ioab, et circuivit universum Israel; et reversus est Ierusalem: 5 Deditque Davidi numerum eorum, quos circuierat: et inventus est omnis numerus Israel, mille millia et centum millia virorum educentium gladium: de Iuda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum. 6 Nam Levi, et Beniamin non numeravit: eo quod Ioab invitus exsequeretur regis imperium.

populus pestilentia affligitur

7 Displicuit autem Deo quod iussum erat; et percussit Israel. 8 Dixitque David ad Deum: Peccavi nimis ut hoc facerem: obsecro aufer iniquitatem servi tui, quia insipienter egi. 9 Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Davidis, dicens: 10 Vade, et loquere ad David, et dic ei: Hæc dicit Dominus: Trium tibi optionem do; unum, quod volueris, elige, et faciam tibi. 11 Cumque venisset Gad ad David, dixit ei: Hæc dicit Dominus: Elige quod volueris: 12 aut tribus annis famem: aut tribus mensibus te fugere hostes tuos, et gladium eorum non posse evadere: aut tribus diebus gladium Domini, et pestilentiam versari in terra, et angelum Domini interficere in universis finibus Israel: nunc igitur vide quid respondeam ei, qui misit me. 13 Et dixit David ad Gad: Ex omni parte me angustiæ premunt: sed melius mihi est, ut incidam

(1) 2 Sm 24, 1; Inf 27, 24.

in manus Domini, quia multæ sunt miserationes eius, quam in manus hominum. 14 Misit ergo Dominus pestilentiam in Israel: et ceciderunt de Israel septuaginta millia virorum. 15 Misit quoque angelum in Ierusalem, ut percuteret eam: cumque percuteretur, vidit Dominus, et misertus est super magnitudine mali: et imperavit angelo, qui percutiebat: Sufficit, iam cesset manus tua. Porro angelus Domini stabat iuxta aream Ornan Iebusæi. 16 Levansque David oculos suos, vidit angelum Domini stantem inter cælum et terram, et evaginatum gladium in manu eius, et versum contra Ierusalem: et ceciderunt tam ipse, quam maiores natu vestiti ciliciis, proni in terram. 17 Dixitque David ad Deum: Nonne ego sum, qui iussi ut numeraretur populus? Ego, qui peccavi: ego, qui malum feci: iste grex quid commeruit? Domine Deus meus vertatur obsecro manus tua in me, et in domum patris mei: populus autem tuus non percutiatur.

rex in area Ornan altare ædificat

18 Angelus autem Domini præcepit Gad ut diceret Davidi ut ascenderet, exstrueretque altare Domino Deo in area Ornan Iebusæi. 19 Ascendit ergo David iuxta sermonem Gad, quem locutus ei fuerat ex nomine Domini. 20 Porro Ornan cum suspexisset, et vidisset angelum, quattuorque filii eius cum eo, absconderunt se: nam eo tempore terebat in area triticum. 21 Igitur cum veniret David ad Ornan, conspexit eum Ornan, et processit ei obviam de area, et adoravit eum pronus in terram. 22 Dixitque ei David: Da mihi locum areæ tuæ, ut ædificem in ea altare Domino: ita ut quantum valet argenti accipias, et cesset plaga a populo. 23 Dixit autem Ornan ad David: Tolle, et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet: sed et boves do in holocaustum, et tribulas in ligna, et triticum in sacrificium: Omnia libens præbebo. 24 Dixitque ei rex David: Nequaquam ita fiet, sed argentum dabo quantum valet: neque enim tibi auferre debeo, et sic offerre Domino holocausta gratuita. 25 Dedit ergo David Ornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis sexcentos. 26 Et ædificavit ibi altare Domino: obtulitque holocausta, et pacifica, et invocavit Dominum, et exaudivit eum in igne de cælo super altare holocausti. 27 Præcepitque Dominus angelo: et convertit gladium suum in vaginam. 28 Protinus ergo David, videns quod exaudisset eum Dominus in area Ornan Iebusæi, immolavit ibi victimas. 29 Tabernaculum autem Domini, quod fecerat Moyses in deserto, et altare holocaustorum, ea tempestate erat in excelso Gabaon. 30 Et non prævaluit David ire ad altare ut ibi obsecraret Deum: nimio enim fuerat in timore perterritus, videns gladium angeli Domini.

22 1 Dixitque David: Hæc est domus Dei, et hoc altare in holocaustum Israel.

III. Finis regni Davidici, 22, 2—29, 30

1. Præparationes templi ædificandi 22, 2—19

David artifices et impensas præparat

2 Et præcepit ut congregarentur omnes proselyti de terra Israel, et constituit ex eis latomos ad cædendos lapides et poliendos, ut ædificaretur domus Dei. 3 Ferrum quoque plurimum ad clavos ianuarum, et ad commissuras atque iuncturas præparavit David: et æris pondus innumerabile. 4 Ligna quoque cedrina non poterant æstimari, quæ Sidonii, et Tyrii deportaverant ad David. 5 Et dixit David: Salomon filius meus puer parvulus est et delicatus; domus autem, quam ædificari volo Domino, talis esse debet ut in cunctis regionibus nominetur: præparabo ergo ei necessaria. Et ob hanc causam ante mortem suam omnes præparavit impensas.

Salomonem instruit

6 Vocavitque Salomonem filium suum: et præcepit ei ut ædificaret domum Domino Deo Israel. 7 Dixitque David ad Salomonem: Fili mi, voluntatis meæ fuit ut ædificarem domum nomini Domini Dei mei, 8 sed factus est sermo Domini ad me, dicens: Multum sanguinem effudisti, et plurima

(26) 2 Par 3, 1. — (29) Ex 36, 2.

bella bellasti: non poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuso sanguine coram me: 9 filius, qui nascetur tibi, erit vir quietissimus: faciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis suis per circuitum: et ob hanc causam Pacificus vocabitur: et pacem et otium dabo in Israel cunctis diebus eius. 10 Ipse ædificabit domum nomini meo, et ipse erit mihi in filium, et ego ero illi in patrem: firmaboque solium regni eius super Israel in æternum. 11 Nunc ergo fili mi, sit Dominus tecum, et prosperare, et ædifica domum Domino Deo tuo, sicut locutus est de te. 12 Det quoque tibi Dominus prudentiam et sensum, ut regere possis Israel, et custodire legem Domini Dei tui. 13 Tunc enim proficere poteris, si custodieris mandata, et iudicia, quæ præcepit Dominus Moysi ut doceret Israel: confortare et viriliter age, ne timeas, neque paveas. 14 Ecce ego in paupertate mea præparavi impensas domus Domini, auri talenta centum millia, et argenti mille millia talentorum: æris vero, et ferri non est pondus, vincitur enim numerus magnitudine: ligna et lapides præparavi ad universa impendia. 15 Habes quoque plurimos artifices, latomos, et cæmentarios, artificesque lignorum, et omnium artium ad faciendum opus prudentissimos, 16 in auro et argento et ære et ferro, cuius non est numerus. Surge igitur, et fac, et erit Dominus tecum.

principibus præcipit

17 Præcepit quoque David cunctis principibus Israel, ut adiuvarent Salomonem filium suum. 18 Cernitis, inquiens, quod Dominus Deus vester vobiscum sit, et dederit vobis requiem per circuitum, et tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras, et subiecta sit terra coram Domino, et coram populo eius. 19 Præbete igitur corda vestra et animas vestras, ut quæratis Dominum Deum vestrum: et consurgite, et ædificate sanctuarium Domino Deo, ut introducatur arca fœderis Domini, et vasa Domino consecrata, in domum, quæ ædificatur nomini Domini.

(10) 2 Sm 7, 13; 1 Rg 5, 5; Hbr 1, 5.

2. Numerus, vices, ministerium Levitarum, 23, 1—32

Numerus

23 1 Igitur David senex et plenus dierum, regem constituit Salomonem filium suum super Israel. 2 Et congregavit omnes principes Israel, et Sacerdotes atque Levitas. 3 Numeratique sunt Levitæ a triginta annis, et supra: et inventa sunt triginta octo millia virorum. 4 Ex his electi sunt, et distributi in ministerium domus Domini viginti quattuor millia: præpositorum autem et iudicum sex millia. 5 Porro quattuor millia ianitores: et totidem psaltæ canentes Domino in organis, quæ fecerat ad canendum.

vices

6 Et distribuit eos David per vices filiorum Levi, Gerson videlicet, et Caath, et Merari. 7 Filii Gerson: Leedan, et Semei. 8 Filii Leedan: princeps Iahiel, et Zethan, et Ioel, tres. 9 Filii Semei: Salomith, et Hosiel, et Aran, tres: isti principes familiarum Leedan. 10 Porro filii Semei, Leheth, et Ziza, et Iaus, et Baria: isti filii Semei, quattuor. 11 Erat autem Leheth prior, Ziza secundus: porro Iaus et Baria non habuerunt plurimos filios, et idcirco in una familia, unaque domo computati sunt. 12 Filii Caath: Amram, et Isaar, Hebron, et Oziel, quattuor. 13 Filii Amram, Aaron, et Moyses. Separatusque est Aaron ut ministraret in Sancto sanctorum, ipse et filii eius in sempiternum, et adoleret incensum Domino secundum ritum suum, ac benediceret nomini eius in perpetuum. 14 Moysi quoque hominis Dei filii annumerati sunt in tribu Levi. 15 Filii Moysi: Gersom, et Eliezer. 16 Filii Gersom: Subuel primus. 17 Fuerunt autem filii Eliezer: Rohobia primus: et non erant Eliezer filii alii. Porro filii Rohobia multiplicati sunt nimis. 18 Filii Isaar: Salomith primus. 19 Filii Hebron: Ieriau primus, Amarias secundus, Iahaziel tertius, Iecmaam quartus. 20 Filii Oziel: Micha primus, Iesia secundus. 21 Filii Merari: Moholi, et Musi. Filii Moholi: Eleazar, et Cis. 22 Mortuus est autem Eleazar, et

(6) Sup 6, 1. — (13) Sup 6, 2. — Hbr 5, 4. — (15) Ex 2, 22; 18, 3.

non habuit filios, sed filias: acceperuntque eas filii Cis fratres earum. 23 Filii Musi: Moholi, et Eder, et Ierimoth, tres.

ministerium

24 Hi filii Levi in cognationibus, et familiis suis, principes per vices, et numerum capitum singulorum, qui faciebant opera ministerii domus Domini a viginti annis, et supra. 25 Dixit enim David: Requiem dedit Dominus Deus Israel populo suo, et habitationem Ierusalem usque in æternum. 26 Nec erit officii Levitarum ut ultra portent tabernaculum, et omnia vasa eius ad ministrandum. 27 Iuxta præcepta quoque David novissima supputabitur numerus filiorum Levi a viginti annis et supra. 28 Et erunt sub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, in vestibulis, et in exedris, et in loco purificationis, et in sanctuario, et in universis operibus ministerii templi Domini. 29 Sacerdotes autem, super panes propositionis, et ad similæ sacrificium, et ad lagana azyma, et sartaginem, et ad torrendum, et super omne pondus atque mensuram. 30 Levitæ vero ut stent mane ad confitendum, et canendum Domino: similiterque ad vesperam 31 tam in oblatione holocaustorum Domini, quam in sabbatis et Calendis et sollemnitatibus reliquis iuxta numerum, et ceremonias uniuscuiusque rei, iugiter coram Domino. 32 Et custodiant observationes tabernaculi fœderis, et ritum sanctuarii, et observationem filiorum Aaron fratrum suorum, ut ministrent in domo Domini.

3. Sacerdotum vices et Levitarum principes, 24, 1—31

Sacerdotum partitiones

24 1 Porro filiis Aaron hæ partitiones erant: Filii Aaron: Nadab, et Abiu, et Eleazar, et Ithamar. 2 Mortui sunt autem Nadab, et Abiu ante patrem suum absque liberis: sacerdotioque functus est Eleazar, et Ithamar. 3 Et divisit eos David, id est Sadoc de filiis Eleazari, et Ahimelech de filiis Ithamar, secundum vices suas et ministerium. 4 Inventique sunt multo plures filii Eleazar in principibus viris, quam filii Ithamar. Divisit autem eis, hoc est filiis Eleazar principes per familias sedecim: et filiis Ithamar per familias et domos suas octo. 5 Porro divisit utrasque inter se familias sortibus: erant enim principes sanctuarii, et principes Dei, tam de filiis Eleazar, quam de filiis Ithamar. 6 Descripsitque eos Semeias filius Nathanael scriba Levites, coram rege et principibus, et Sadoc sacerdote, et Ahimelech filio Abiathar, principibus quoque familiarum sacerdotalium et Leviticarum: unam domum, quæ ceteris præerat, Eleazar: et alteram domum, quæ sub se habebat ceteros, Ithamar.

atque vices

7 Exivit autem sors prima Ioiarib, secunda Iedei, 8 tertia Harim, quarta Seorim, 9 quinta Melchia, sexta Maiman, 10 septima Accos, octava Abia, 11 nona Iesua, decima Sechenia, 12 undecima Eliasib, duodecima Iacim, 13 tertiadecima Hoppha, decimaquarta Isbaab, 14 decimaquinta Belga, decimasexta Emmer, 15 decimaseptima Hezir, decimaoctava Aphses, 16 decimanona Pheteia, vigesima Hezechiel, 17 vigesimaprima Iachin, vigesimasecunda Gamul, 18 vigesimatertia Dalaiau, vigesimaquarta Maaziau. 19 Hæ vices eorum secundum ministeria sua, ut ingrediantur domum Domini, et iuxta ritum suum sub manu Aaron patris eorum: sicut præceperat Dominus Deus Israel.

Levitarum principes

20 Porro filiorum Levi, qui reliqui fuerant, de filiis Amram erat Subael, et de filiis Subael, Iehedeia. 21 De filiis quoque Rohobiæ princeps Iesias. 22 Isaari vero filius Salemoth, filiusque Salemoth Iahath: 23 filiusque eius Ieriau primus, Amarias secundus, Iahaziel tertius, Iecmaan quartus. 24 Filius Oziel, Micha: filius Micha, Samir. 25 Frater Micha, Iesia: filiusque Iesiæ, Zacharias. 26 Filii Merari: Moholi et Musi. Filius Oziau: Benno. 27 Filius quoque Merari: Oziau et Soam et Zachur et Hebri. 28 Porro Moholi filius: Eleazar, qui non habebat liberos. 29 Filius vero Cis, Ierameel. 30 Filii Musi: Moholi, Eder, et Ierimoth. Isti filii Levi secundum domos familiarum suarum. 31 Miseruntque et ipsi sortes contra fratres suos filios Aaron coram

(2) Lv 10, 1; Nm 3, 4.

David rege, et Sadoc, et Ahimelech, et principibus familiarum Sacerdotalium et Leviticarum, tam maiores, quam minores; omnes sors æqualiter dividebat.

4. Cantorum numerus et vices, 25, 1—31

Numerus

25 1 Igitur David, et magistratus exercitus segregaverunt in ministerium filios Asaph, et Heman, et Idithun: qui prophetarent in citharis, et psalteriis, et cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio servientes. 2 De filiis Asaph: Zacchur, et Ioseph, et Nathania, et Asarela, filii Asaph: sub manu Asaph prophetantis iuxta regem. 3 Porro Idithun: filii Idithun, Godolias, Sori, Ieseias, et Hasabias, et Mathathias, sex, sub manu patris sui Idithun, qui in cithara prophetabat super confitentes et laudantes Dominum. 4 Heman quoque: filii Heman, Bocciau, Mathaniau, Oziel, Subuel, et Ierimoth, Hananias, Hanani, Eliatha, Geddelthi, et Romemthiezer, et Iesbacassa, Mellothi, Othir, Mahazioth: 5 omnes isti filii Heman Videntis regis in sermonibus Dei, ut exaltaret cornu: deditque Deus Heman filios quattuordecim, et filias tres. 6 Universi sub manu patris sui ad cantandum in templo Domini distributi erant, in cymbalis, et psalteriis, et citharis, in ministeria domus Domini iuxta regem: Asaph videlicet, et Idithun, et Heman. 7 Fuit autem numerus eorum cum fratribus suis, qui erudiebant canticum Domini, cuncti doctores, ducenti octogintaocto. 8 Miseruntque sortes per vices suas, ex æquo tam maior quam minor, doctus pariter et indoctus.

atque vices

9 Egressaque est sors prima Ioseph, qui erat de Asaph. Secunda Godoliæ, ipsi et filiis eius, et fratribus eius duodecim. 10 Tertia Zachur, filiis et fratribus eius duodecim. 11 Quarta Isari, filiis et fratribus eius duodecim. 12 Quinta Nathaniæ, filiis et fratribus eius duodecim. 13 Sexta Bocciau, filiis et fratribus eius duodecim. 14 Septima Isreela, filiis et fratribus eius duodecim. 15 Octava Iesaiæ, filiis et fratribus eius duodecim. 16 Nona Mathaniæ, filiis

et fratribus eius duodecim. 17 Decima Semeiæ, filiis et fratribus eius duodecim. 18 Undecima Azareel, filiis et fratribus eius duodecim. 19 Duodecima Hasabiæ, filiis et fratribus eius duodecim. 20 Tertiadecima Subael, filiis et fratribus eius duodecim. 21 Quartadecima Mathathiæ, filiis et fratribus eius duodecim. 22 Quintadecima Ierimoth, filiis et fratribus eius duodecim. 23 Sextadecima Hananiæ, filiis et fratribus eius duodecim. 24 Septimadecima Iesbacassæ, filiis et fratribus eius duodecim. 25 Octavadecima Hanani, filiis et fratribus eius duodecim. 26 Nonadecima Mellothi, filiis et fratribus eius duodecim. 27 Vigesima Eliatha, filiis et fratribus eius duodecim. 28 Vigesimaprima Othir, filiis et fratribus eius duodecim. 29 Vigesimasecunda Geddelthi, filiis et fratribus eius duodecim. 30 Vigesimatertia Mahazioth, filiis et fratribus eius duodecim. 31 Vigesimaquarta Romemthiezer, filiis et fratribus eius duodecim.

5. Ianitorum familiæ ac sortes, 26, 1—19

Familiæ

26 1 Divisiones autem ianitorum: de Coritis Meselemia, filius Core, de filiis Asaph. 2 Filii Meselemiæ: Zacharias primogenitus, Iadihel secundus, Zabadias tertius, Iathanael quartus, 3 Ælam quintus, Iohanan sextus, Elioenai septimus. 4 Filii autem Obededom: Semeias primogenitus, Iozabad secundus, Ioaha tertius, Sachar quartus, Nathanael quintus, 5 Ammiel sextus, Issachar septimus, Phollathi octavus: quia benedixit illi Dominus. 6 Semei autem filio eius nati sunt filii, præfecti familiarum suarum: erant enim viri fortissimi. 7 Filii ergo Semeiæ: Othni, et Raphael, et Obed, Elzabad, fratres eius viri fortissimi: Eliu quoque, et Samachias. 8 Omnes hi, de filiis Obededom: ipsi, et filii, et fratres eorum fortissimi ad ministrandum, sexaginta duo de Obededom. 9 Porro Meselemiæ filii, et fratres eorum robustissimi, decem et octo. 10 De Hosa autem, id est de filiis Merari: Semri princeps (non enim habuerat primogenitum, et idcirco posuerat eum pater eius in principem) 11 Helcias se-

cundus, Tabelias tertius, Zacharias quartus. Omnes
hi filii, et fratres Hosa, tredecim.
atque sortes
12 Hi divisi sunt in ianitores, ut semper princi-
pes custodiarum, sicut et fratres eorum ministra-
rent in domo Domini. 13 Missæ sunt ergo sortes
ex æquo, et parvis, et magnis, per familias suas
in unamquamque portarum. 14 Cecidit ergo sors
orientalis, Selemiæ. Porro Zachariæ filio eius, viro
prudentissimo, et erudito, sortito obtigit plaga Sep-
tentrionalis. 15 Obededom vero et filiis eius ad
austrum: in qua parte domus erat seniorum con-
cilium. 16 Sephim, et Hosa ad occidentem, iuxta
portam, quæ ducit ad viam ascensionis: custodia
contra custodiam. 17 Ad orientem vero Levitæ
sex: et ad aquilonem quattuor per diem: atque
ad meridiem similiter in die quattuor: et ubi erat
concilium bini et bini. 18 In cellulis quoque ianito-
rum ad occidentem quattuor in via, binique per
cellulas. 19 Hæ sunt divisiones ianitorum filiorum
Core, et Merari.

6. Custodes thesauri et administratores, 26, 20—32

Custodes thesauri
20 Porro Achias erat super thesauros domus Dei,
et vasa sanctorum. 21 Filii Ledan, filii Gersonni:
de Ledan principes familiarum, Ledan, et Gersonni,
Iehieli. 22 Filii Iehieli: Zathan, et Ioel fratres eius
super thesauros domus Domini, 23 Amramitis, et
Isaaritis, et Hebronitis, et Ozihelitis. 24 Subael au-
tem filius Gersom, filii Moysi, præpositus thesauris.
25 Fratres quoque eius Eliezer, cuius filius Rahabia,
et huius filius Isaias, et huius filius Ioram, huius
quoque filius Zechri, et huius filius Selemith. 26 Ipse
Selemith, et fratres eius super thesauros sancto-
rum, quæ sanctificavit David rex, et principes fa-
miliarum, et tribuni, et centuriones, et duces ex-
ercitus 27 de bellis, et manubiis prœliorum, quæ
consecraverant ad instaurationem, et supellectilem
templi Domini. 28 Hæc autem universa sanctifica-
vit Samuel Videns, et Saul filius Cis, et Abner filius
Ner, et Ioab filius Sarviæ: omnes, qui sanctifica-
verant ea per manum Selemith, et fratrum eius.

administratores
29 Isaaritis vero præerat Chonenias, et filii eius
ad opera forinsecus super Israel ad docendum et
iudicandum eos. 30 Porro de Hebronitis Hasabias,
et fratres eius viri fortissimi, mille septingenti præ-
erant Israeli trans Iordanem contra occidentem, in
cunctis operibus Domini, et in ministerium regis.
31 Hebronitarum autem princeps fuit Ieria secun-
dum familias et cognationes eorum. Quadragesi-
mo anno regni David recensiti sunt, et inventi sunt
viri fortissimi in Iazer Galaad, 32 fratresque eius
robustioris ætatis, duo millia septingenti principes
familiarum. Præposuit autem eos David rex Ru-
benitis, et Gadditis, et dimidiæ tribui Manasse, in
omne ministerium Dei, et regis.

7. Duces, principes, præfecti, magistratus, 27, 1—34

Duces turmarum
27 1 Filii autem Israel secundum numerum su-
um, principes familiarum, tribuni, et centu-
riones, et præfecti, qui ministrabant regi iuxta tur-
mas suas, ingredientes et egredientes per singulos
menses in anno, vigintiquattuor millibus singuli præ-
erant. 2 Primæ turmæ in primo mense Iesboam
præerat filius Zabdiel, et sub eo vigintiquattuor
millia. 3 De filiis Phares, princeps cunctorum prin-
cipum in exercitu mense primo. 4 Secundi mensis
habebat turmam Dudia Ahohites, et post se alter
nomine Macelloth, qui regebat partem exercitus vi-
ginti quattuor millium. 5 Dux quoque turmæ tertiæ
in mense tertio, erat Banaias filius Ioiadæ sacer-
dos: et in divisione sua viginti quattuor millia.
6 Ipse est Banaias fortissimus inter triginta, et su-
per triginta. Præerat autem turmæ ipsius Amiza-
bad filius eius. 7 Quartus, mense quarto, Asahel
frater Ioab, et Zabadias filius eius post eum: et in
turma eius vigintiquattuor millia. 8 Quintus, mense
quinto, princeps Samaoth Izerites: et in turma
eius vigintiquattuor millia. 9 Sextus, mense sexto,
Hira filius Acces Thecuites: et in turma eius vi-
gintiquattuor millia. 10 Septimus, mense septimo,
Helles Phallonites de filiis Ephraim: et in turma
eius vigintiquattuor millia. 11 Octavus, mense oc-

tavo, Sobochai Husathites de stirpe Zarahi: et in turma eius vigintiquattuor millia. 12 Nonus, mense nono, Abiezer Anathothites de filiis Iemini: et in turma eius vigintiquattuor millia. 13 Decimus, mense decimo, Marai, et ipse Netophathites de stirpe Zarahi: et in turma eius vigintiquattuor millia. 14 Undecimus, mense undecimo, Banaias Pharathonites de filiis Ephraim: et in turma eius vigintiquattuor millia. 15 Duodecimus, mense duodecimo, Holdai Netophathites, de stirpe Gothoniel: et in turma eius vigintiquattuor millia.

principes tribuum

16 Porro tribubus præerant Israel, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Simeonitis, dux Saphatias filius Maacha: 17 Levitis, Hasabias filius Camuel: Aaronitis, Sadoc: 18 Iuda, Eliu, frater David: Issachar, Amri filius Michael. 19 Zabulonitis, Iesmaias filius Abdiæ: Nephthalitibus, Ierimoth filius Ozriel: 20 filiis Ephraim, Osee filius Ozaziu: dimidiæ tribui Manasse, Ioel filius Phadaiæ: 21 et dimidiæ tribui Manasse in Galaad, Iaddo filius Zachariæ: Beniamin autem, Iasiel filius Abner. 22 Dan vero, Ezrihel filius Ieroham: hi principes filiorum Israel. 23 Noluit autem David numerare eos a viginti annis inferius: quia dixerat Dominus ut multiplicaret Israel quasi stellas cæli. 24 Ioab filius Sarviæ cœperat numerare, nec complevit: quia super hoc ira irruerat in Israel: et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti, non est relatus in fastos regis David.

præfecti possessionum

25 Super thesauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel; his autem thesauris, qui erant in urbibus, et in vicis, et in turribus, præsidebat Ionathan filius Oziæ. 26 Operi autem rustico, et agricolis, qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub: 27 vinearumque cultoribus, Semeias Romathites: cellis autem vinariis, Zabdias Aphonites. 28 Nam super oliveta et ficeta, quæ erant in campestribus, Balanam Gederites: super apothecas autem olei, Ioas. 29 Porro armentis, quæ pascebantur in Saron, præ-

(24) Sup 21, 2.

positus fuit Setrai Saronites: et super boves in vallibus Saphat filius Adli: 30 super camelos vero, Ubil Ismahelites: et super asinos, Iadias Meronathites; 31 super oves quoque Iaziz Agareus. Omnes hi, principes substantiæ regis David.

magistratus maiores

32 Ionathan autem patruus David, consiliarius, vir prudens et litteratus: Ipse et Iahiel filius Hachamoni erant cum filiis regis. 33 Achitophel etiam consiliarius regis, et Chusai Arachites amicus regis. 34 Post Achitophel fuit Ioiada filius Banaiæ, et Abiathar. Princeps autem exercitus regis erat Ioab.

8. Novissimæ orationes et ordinationes Davidis, 28, 1—29, 25

Principes populi obtestatur

28 1 Convocavit igitur David omnes principes Israel, duces tribuum, et præpositos turmarum, qui ministrabant regi: tribunos quoque et centuriones, et qui præerant substantiæ et possessionibus regis, filiosque suos cum eunuchis, et potentes, et robustissimos quosque in exercitu Ierusalem. 2 Cumque surrexisset rex, et stetisset, ait: Audite me fratres mei, et populus meus: Cogitavi ut ædificarem domum, in qua requiesceret arca fœderis Domini, et scabellum pedum Dei nostri: et ad ædificandum, omnia præparavi. 3 Deus autem dixit mihi: Non ædificabis domum nomini meo, eo quod sis vir bellator, et sanguinem fuderis. 4 Sed elegit Dominus Deus Israel me de universa domo patris mei, ut essem rex super Israel in sempiternum: de Iuda enim elegit principes: porro de domo Iuda, domum patris mei: et de filiis patris mei, placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Israel. 5 Sed et de filiis meis (filios enim mihi multos dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum, ut sederet in throno regni Domini super Israel, 6 dixitque mihi: Salomon filius tuus ædificabit domum meam, et atria mea: ipsum enim elegi mihi in filium, et ego ero ei in patrem. 7 Et firmabo regnum eius usque in æternum, si perseveraverit facere præ-

(3) 2 Sm 7, 13. — (5) Sap 9, 7.

cepta mea, et iudicia, sicut et hodie. 8 Nunc ergo coram universo cœtu Israel audiente Deo nostro, custodite, et perquirite cuncta mandata Domini Dei nostri: ut possideatis terram bonam, et relinquatis eam filiis vestris post vos usque in sempiternum.

Salomonem adhortatur et instruit

9 Tu autem Salomon fili mi, scito Deum patris tui, et servito ei corde perfecto, et animo voluntario: omnia enim corda scrutatur Dominus, et universas mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, invenies: si autem dereliqueris eum, proiiciet te in æternum. 10 Nunc ergo quia elegit te Dominus ut ædificares domum Sanctuarii, confortare, et perfice. 11 Dedit autem David Salomoni filio suo descriptionem porticus, et templi, et cellariorum, et cenaculi, et cubiculorum in adytis, et domus propitiationis, 12 necnon et omnium quæ cogitaverat atriorum, et exedrarum per circuitum in thesauros domus Domini, et in thesauros sanctorum, 13 divisionumque Sacerdotalium et Leviticarum, in omnia opera domus Domini, et in universa vasa ministerii templi Domini. 14 Aurum in pondere per singula vasa ministerii. Argenti quoque pondus pro vasorum et operum diversitate. 15 Sed et in candelabra aurea, et ad lucernas eorum, aurum pro mensura uniuscuiusque candelabri et lucernarum. Similiter et in candelabra argentea, et in lucernas eorum, pro diversitate mensuræ, pondus argenti tradidit. 16 Aurum quoque dedit in mensas propositionis pro diversitate mensarum: similiter et argentum in alias mensas argenteas. 17 Ad fuscinulas quoque, et phialas, et thuribula ex auro purissimo, et leunculos aureos pro qualitate mensuræ pondus distribuit in leunculum, et leunculum. Similiter et in leones argenteos diversum argenti pondus separavit. 18 Altari autem, in quo adoletur incensum, aurum purissimum dedit: ut ex ipso fieret similitudo quadrigæ cherubim extendentium alas, et velantium arcam fœderis Domini. 19 Omnia, inquit, venerunt scripta manu Domini ad me,

(9) Ps 7, 10.

ut intelligerem universa opera exemplaris. 20 Dixit quoque David Salomoni filio suo: Viriliter age, et confortare, et fac: ne timeas, et ne paveas: Dominus enim Deus meus tecum erit, et non dimittet te, nec derelinquet donec perficias omne opus ministerii domus Domini. 21 Ecce divisiones Sacerdotum et Levitarum, in omne ministerium domus Domini assistunt tibi, et parati sunt, et noverunt tam principes quam populus facere omnia præcepta tua.

verbo et exemplo

29 1 Locutusque est David rex ad omnem ecclesiam: Salomonem filium meum unum elegit Deus, adhuc puerum et tenellum: opus namque grande est, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo. 2 Ego autem totis viribus meis præparavi impensas domus Dei mei. Aurum ad vasa aurea, et argentum in argentea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad lignea: et lapides onychinos, et quasi stibinos, et diversorum colorum, omnemque pretiosum lapidem, et marmor Parium abundantissime: 3 et super hæc, quæ obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum et argentum, do in templum Dei mei, exceptis his, quæ præparavi in ædem sanctam. 4 Tria millia talenta auri de auro Ophir: et septem millia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi. 5 Et, ubicumque opus est aurum de auro, et ubicumque opus est argentum de argento, opera fiant per manus artificum: et si quis sponte offert, impleat manum suam hodie, et offerat quod voluerit Domino.

ecclesiam ad offerendum incitat

6 Polliciti sunt itaque principes familiarum, et proceres tribuum Israel, tribuni quoque, et centuriones, et principes possessionum regis. 7 Dederuntque in opera domus Dei auri talenta quinque millia, et solidos decem millia: argenti talenta decem millia, et æris talenta decem et octo millia: ferri quoque centum millia talentorum. 8 Et apud quemcumque inventi sunt lapides, dederunt in thesauros domus Domini, per manum Iahiel Gersonitis. 9 Lætatusque est populus, cum vota sponte

promitterent: quia corde toto offerebant ea Domino: sed et David rex lætatus est gaudio magno.

Domino benedicit

10 Et benedixit Domino coram universa multitudine, et ait: Benedictus es Domine Deus Israel patris nostri ab æterno in æternum. 11 Tua est Domine magnificentia, et potentia, et gloria, atque victoria: et tibi laus: cuncta enim quæ in cælo sunt, et in terra, tua sunt: tuum Domine regnum, et tu es super omnes principes. 12 Tuæ divitiæ, et tua est gloria: tu dominaris omnium, in manu tua virtus et potentia: in manu tua magnitudo, et imperium omnium. 13 Nunc igitur Deus noster confitemur tibi, et laudamus nomen tuum inclytum. 14 Quis ego, et quis populus meus, ut possimus hæc tibi universa promittere? tua sunt omnia: et quæ de manu tua accepimus dedimus tibi. 15 Peregrini enim sumus coram te, et advenæ, sicut omnes patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terram, et nulla est mora. 16 Domine Deus noster, omnis hæc copia, quam paravimus ut ædificaretur domus nomini sancto tuo, de manu tua est, et tua sunt omnia. 17 Scio Deus meus quod probes corda, et simplicitatem diligas, unde et ego in simplicitate cordis mei lætus obtuli universa hæc: et populum tuum, qui hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. 18 Domine Deus Abraham, et Isaac, et Israel patrum nostrorum, custodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, et semper in venerationem tui mens ista permaneat. 19 Salomoni quoque filio meo da cor perfectum, ut custodiat mandata tua, testimonia tua, et ceremonias tuas, et faciat universa: et ædificet ædem, cuius impensas paravi.

successorem constituit

20 Præcepit autem David universæ ecclesiæ: Benedicite Domino Deo nostro. Et benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum: et inclinaverunt se, et adoraverunt Deum, et deinde regem. 21 Immolaveruntque victimas Domino: et obtulerunt holocausta die sequenti, tauros mille, arietes

(15) Sap 2, 5.

mille, agnos mille cum libaminibus suis, et universo ritu abundantissime in omnem Israel. 22 Et comederunt, et biberunt coram Domino in die illo cum grandi lætitia. Et unxerunt secundo Salomonem filium David. Unxerunt autem eum Domino in principem, et Sadoc in pontificem. 23 Seditque Salomon super solium Domini in regem pro David patre suo, et cunctis placuit: et paruit illi omnis Israel. 24 Sed et universi principes, et potentes, et cuncti filii regis David dederunt manum, et subiecti fuerunt Salomoni regi. 25 Magnificavit ergo Dominus Salomonem super omnem Israel: et dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit ante eum rex Israel.

9. Regni Davidici tempus ac fontes, 29, 26—30

Tempus imperii

26 Igitur David filius Isai regnavit super universum Israel. 27 Et dies, quibus regnavit super Israel, fuerunt quadraginta anni: in Hebron regnavit septem annis, et in Ierusalem annis triginta tribus. 28 Et mortuus est in senectute bona, plenus dierum, et divitiis, et gloria. Et regnavit Salomon filius eius pro eo.

libri Samuelis, Nathan, Gad

29 Gesta autem David regis priora, et novissima scripta sunt in Libro Samuelis Videntis, et in Libro Nathan prophetæ, atque in volumine Gad Videntis: 30 Universique regni eius, et fortitudinis, et temporum, quæ transierunt sub eo, sive in Israel, sive in cunctis regnis terrarum.

(22) 1 Rg 1, 34. — (27) 1 Rg 2, 11.

LIBER SECUNDUS PARALIPOMENON

HEBRAICE DIBRE HAIAMIM

PARS PRIOR

Salomon rex Israel et Iuda, 1, 1—9, 31

I. Sapientia et divitiæ regis, 1, 1—17

Rex in Gabaon sacrificat

1 [1] Confortatus est ergo Salomon filius David in regno suo, et Dominus Deus eius erat cum eo, et magnificavit eum in excelsum. [2] Præcepitque Salomon universo Israeli, tribunis, et centurionibus, et ducibus, et iudicibus omnis Israel, et principibus familiarum: [3] et abiit cum universa multitudine in Excelsum Gabaon, ubi erat tabernaculum fœderis Dei, quod fecit Moyses famulus Dei in solitudine. [4] Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum, quem præparaverat ei, et ubi fixerat illi tabernaculum, hoc est, in Ierusalem. [5] Altare quoque æneum, quod fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filii Hur, ibi erat coram tabernaculo Domini: quod et requisivit Salomon, et omnis ecclesia. [6] Ascenditque Salomon ad altare æneum, coram tabernaculo fœderis Domini, et obtulit in eo mille hostias.

a Deo sapientiam petit et accipit

[7] Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus, dicens: Postula quod vis, ut dem tibi. [8] Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam: et constituisti me regem pro eo. [9] Nunc ergo Domine Deus impleatur sermo

(1) 1 Rg 3, 1. — (5) Ex 38, 1.

tuus, quem pollicitus es David patri meo: tu enim me fecisti regem super populum tuum multum, qui tam innumerabilis est, quam pulvis terræ. [10] Da mihi sapientiam et intelligentiam, ut ingrediar et egrediar coram populo tuo: quis enim potest hunc populum tuum digne, qui tam grandis est, iudicare? [11] Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc magis placuit cordi tuo, et non postulasti divitias, et substantiam, et gloriam, neque animas eorum qui te oderant, sed nec dies vitæ plurimos: petisti autem sapientiam et scientiam, ut iudicare possis populum meum, super quem constitui te regem. [12] Sapientia et scientia data sunt tibi: divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi, ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui.

insuper et divitias

[13] Venit ergo Salomon ab Excelso Gabaon in Ierusalem coram tabernaculo fœderis, et regnavit super Israel. [14] Congregavitque sibi currus et equites, et facti sunt ei mille quadringenti currus, et duodecim millia equitum: et fecit eos esse in urbibus quadrigarum, et cum rege in Ierusalem. [15] Præbuitque rex argentum et aurum in Ierusalem quasi lapides, et cedros quasi sycomoros, quæ nascuntur in campestribus multitudine magna. [16] Adducebantur autem ei equi de Ægypto, et de Coa a negotiatoribus regis, qui ibant, et emebant pretio, [17] quadrigam equorum sexcentis argenteis, et equum centum quinquaginta: similiter de universis regnis Hethæorum, et a regibus Syriæ emptio celebrabatur.

II. Maiestas templi Domini, 2, 1—7, 22

1. Præparatio templi ædificandi, 2, 1—18

Rex operarios numerat

2 [1] Decrevit autem Salomon ædificare domum nomini Domini, et palatium sibi. [2] Et numeravit septuaginta millia virorum portantium humeris, et octoginta millia qui cæderent lapides in montibus, præpositosque eorum tria millia sexcentos.

(10) Sap 9, 10. — (14) 1 Rg 10, 26.

cum rege Hiram paciscitur

3 Misit quoque ad Hiram regem Tyri, dicens: Sicut egisti cum David patre meo, et misisti ei ligna cedrina ut ædificaret sibi domum, in qua et habitavit: 4 sic fac mecum ut ædificem domum nomini Domini Dei mei, ut consecrem eam ad adolendum incensum coram illo, et fumiganda aromata, et ad propositionem panum sempiternam, et ad holocautomata mane, et vespere, sabbatis quoque, et neomeniis, et sollemnitatibus Domini Dei nostri in sempiternum, quæ mandata sunt Israeli. 5 Domus enim, quam ædificare cupio, magna est: magnus est enim Deus noster super omnes deos. 6 Quis ergo poterit prævalere, ut ædificet ei dignam domum? si cælum, et cæli cælorum capere eum nequeunt: quantus ego sum, ut possim ædificare ei domum? sed ad hoc tantum, ut adoleatur incensum coram illo. 7 Mitte ergo mihi virum eruditum, qui noverit operari in auro, et argento, ære, et ferro, purpura, coccino, et hyacintho, et qui sciat sculpere cælaturas cum his artificibus, quos mecum habeo in Iudæa, et Ierusalem, quos præparavit David pater meus. 8 Sed et ligna cedrina mitte mihi, et arceuthina, et pinea de Libano: scio enim quod servi tui noverint cædere ligna de Libano, et erunt servi mei cum servis tuis, 9 ut parentur mihi ligna plurima. Domus enim, quam cupio ædificare, magna est nimis, et inclyta. 10 Præterea operariis, qui cæsuri sunt ligna, servis tuis dabo in cibaria tritici coros viginti millia, et hordei coros totidem, et vini viginti millia metretas, olei quoque sata viginti millia. 11 Dixit autem Hiram rex Tyri per litteras, quas miserat Salomoni: Quia dilexit Dominus populum suum, idcirco te regnare fecit super eum. 12 Et addidit, dicens: Benedictus Dominus Deus Israel, qui fecit cælum et terram, qui dedit David regi filium sapientem et eruditum et sensatum atque prudentem, ut ædificaret domum Domino, et palatium sibi. 13 Misi ergo tibi virum prudentem et scientissimum Hiram, patrem meum,

(3) 1 Rg 5, 2.

14 filium mulieris de filiabus Dan, cuius pater fuit Tyrius, qui novit operari in auro, et argento, ære, et ferro, et marmore, et lignis, in purpura quoque, et hyacintho, et bysso, et coccino: et qui scit cælare omnem sculpturam, et adinvenire prudenter quodcumque in opere necessarium est cum artificibus tuis, et cum artificibus domini mei David patris tui. 15 Triticum ergo, et hordeum, et oleum, et vinum, quæ pollicitus es domine mi, mitte servis tuis. 16 Nos autem cædemus ligna de Libano, quot necessaria habueris, et applicabimus ea ratibus per mare in Ioppe: tuum autem erit transferre ea in Ierusalem.

operarios numerat

17 Numeravit igitur Salomon omnes viros proselytos, qui erant in terra Israel, post dinumerationem, quam dinumeravit David pater eius, et inventi sunt centum quinquaginta millia, et tria millia sexcenti. 18 Fecitque ex eis septuaginta millia, qui humeris onera portarent, et octoginta millia, qui lapides in montibus cæderent: tria autem millia et sexcentos præpositos operum populi.

2. Ædificatio templi et fabricatio supellectilis, 3, 1—5, 1

Locus et tempus

templum

3 1 Et cœpit Salomon ædificare domum Domini in Ierusalem in monte Moria, qui demonstratus fuerat David patri eius, in loco, quem paraverat David in area Ornan Iebusæi. 2 Cœpit autem ædificare mense secundo, anno quarto regni sui. 3 Et hæc sunt fundamenta, quæ iecit Salomon, ut ædificaret domum Dei, longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta, latitudinis cubitos viginti. 4 Porticum vero ante frontem, quæ tendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus, cubitorum viginti: porro altitudo centum viginti cubitorum erat: et deauravit eam intrinsecus auro mundissimo. 5 Domum quoque maiorem texit tabulis ligneis abiegnis, et laminas auri obrizi affixit per totum: sculpsitque in ea palmas, et quasi catenulas se invicem complectentes. 6 Stravit quoque pavi-

(1) 1 Rg 6, 1. — 2 Sm 24, 25; 1 Par 21, 26.

mentum templi pretiosissimo marmore, decore multo. 7 Porro aurum erat probatissimum, de cuius laminis texit domum, et trabes eius, et postes, et parietes, et ostia: et cælavit cherubim in parietibus.

sanctum sanctorum

8 Fecit quoque domum Sancti sanctorum: longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti: et latitudinem similiter viginti cubitorum: et laminis aureis texit eam, quasi talentis sexcentis. 9 Sed et clavos fecit aureos, ita ut singuli clavi siclos quinquagenos appenderent: cenacula quoque texit auro. 10 Fecit etiam in domo Sancti sanctorum cherubim duos, opere statuario: et texit eos auro. 11 Alæ cherubim viginti cubitis extendebantur, ita ut una ala haberet cubitos quinque et tangeret parietem domus: et altera quinque cubitos habens, alam tangeret alterius cherub. 12 Similiter cherub alterius ala, quinque habebat cubitos, et tangebat parietem: et ala eius altera quinque cubitorum, alam cherub alterius contingebat. 13 Igitur alæ utriusque cherubim expansæ erant, et extendebantur per cubitos viginti: ipsi autem stabant erectis pedibus, et facies eorum erant versæ ad exteriorem domum. 14 Fecit quoque velum ex hyacintho, purpura, cocco, et bysso: et intexuit ei cherubim.

duæ columnæ

15 Ante fores etiam templi duas columnas, quæ triginta et quinque cubitos habebant altitudinis: porro capita earum, quinque cubitorum. 16 Necnon et quasi catenulas in oraculo, et superposuit eas capitibus columnarum: malogranata etiam centum, quæ catenulis interposuit. 17 Ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi, unam a dextris, et alteram a sinistris: eam, quæ a dextris erat, vocavit Iachin: et quæ ad lævam, Booz.

altare æneum

4 1 Fecit quoque altare æneum viginti cubitorum longitudinis, et viginti cubitorum latitudinis, et decem cubitorum altitudinis.

mare fusile

2 Mare etiam fusile decem cubitis a labio usque ad labium, rotundum per circuitum: quinque cubitos habebat altitudinis, et funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius. 3 Similitudo quoque boum erat subter illud, et decem cubitis quædam extrinsecus cælaturæ, quasi duobus versibus alvum maris circuibant. Boves autem erant fusiles: 4 et ipsum Mare super duodecim boves impositum erat, quorum tres respiciebant ad aquilonem, et alii tres ad occidentem: porro tres alii meridiem, et tres qui reliqui erant, orientem, habentes mare superpositum: posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari. 5 Porro vastitas eius habebat mensuram palmi, et labium illius erat quasi labium calicis, vel repandi lilii: capiebatque tria millia metretas.

decem conchæ

6 Fecit quoque conchas decem: et posuit quinque a dextris, et quinque a sinistris, ut lavarent in eis omnia, quæ in holocaustum oblaturi erant: porro in mari sacerdotes lavabantur.

decem candelabra et mensæ

7 Fecit autem et candelabra aurea decem secundum speciem, qua iussa erant fieri: et posuit ea in templo, quinque a dextris, et quinque a sinistris. 8 Necnon et mensas decem: et posuit eas in templo, quinque a dextris, et quinque a sinistris: phialas quoque aureas centum.

atria

9 Fecit etiam atrium sacerdotum, et basilicam grandem: et ostia in basilica, quæ texit ære. 10 Porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem.

Hiram in regione Iordanis opera ænea fudit

11 Fecit autem Hiram lebetes, et creagras, et phialas: et complevit omne opus regis in domo Dei: 12 hoc est, columnas duas, et epistylia, et capita, et quasi quædam retiacula, quæ capita tegerent super epistylia. 13 Malogranata quoque quadringenta, et retiacula duo ita ut bini ordines malogranatorum singulis retiaculis iungerentur, quæ protegerent epistylia, et capita columnarum. 14 Bases etiam fecit, et conchas, quas superposuit basibus: 15 mare unum, boves quoque duodecim sub mari. 16 Et lebetes, et creagras, et phialas. Omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater eius in domo Domini ex ære mundissimo. 17 In regione Iordanis fudit ea rex

(14) Mt 27, 51. — (15) Ir 52, 20. — (2) 1 Rg 7, 23.

in argillosa terra inter Sochot, et Saredatha. 18 Erat autem multitudo vasorum innumerabilis, ita ut ignoraretur pondus æris.

Salomon supellectilem auream facit

19 Fecitque Salomon omnia vasa domus Dei, et altare aureum, et mensas, et super eas panes propositionis: 20 candelabra quoque cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro purissimo: 21 et florentia quædam, et lucernas, et forcipes aureos: omnia de auro mundissimo facta sunt. 22 Thymiateria quoque, et thuribula, et phialas, et mortariola ex auro purissimo. Et ostia cælavit templi interioris, id est, in Sancta sanctorum: et ostia templi forinsecus aurea. Sicque completum est omne opus, quod fecit Salomon in domo Domini.

et dona patris ponit

5 1 Intulit igitur Salomon omnia, quæ voverat David pater suus, argentum, et aurum, et universa vasa posuit in thesauris domus Dei.

3. Dedicatio templi Domini, 5, 2—7, 22

Populus mense septimo congregatur

2 Post quæ congregavit maiores natu Israel, et cunctos principes tribuum, et capita familiarum de filiis Israel in Ierusalem, ut adducerent arcam fœderis Domini de civitate David, quæ est Sion. 3 Venerunt itaque ad regem omnes viri Israel in die sollemni mensis septimi.

arca in templum transfertur

4 Cumque venissent cuncti seniorum Israel, portaverunt Levitæ arcam, 5 et intulerunt eam, et omnem paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii, quæ erant in tabernaculo, portaverunt Sacerdotes cum Levitis. 6 Rex autem Salomon, et universus cœtus Israel, et omnes, qui fuerunt congregati ante arcam, immolabant arietes, et boves absque ullo numero: tanta enim erat multitudo victimarum. 7 Et intulerunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, id est, ad oraculum templi, in Sancta sanctorum subter alas cherubim: 8 ita ut cherubim expanderent alas suas super lo-

(1) 1 Rg 7, 51. — (2) 1 Rg 8, 1.

cum, in quo posita erat arca, et ipsam arcam tegerent cum vectibus suis. 9 Vectium autem, quibus portabatur arca, quia paululum longiores erant, capita parebant ante oraculum: si vero quis paulum fuisset extrinsecus, eos videre non poterat. Fuit itaque arca ibi usque in præsentem diem. 10 Nihilque erat aliud in arca, nisi duæ tabulæ, quas posuerat Moyses in Horeb, quando legem dedit Dominus filiis Israel egredientibus ex Ægypto.

templum gloria Domini impletur

11 Egressis autem Sacerdotibus de sanctuario (omnes enim Sacerdotes, qui ibi potuerant inveniri, sanctificati sunt: nec adhuc in illo tempore vices, et ministeriorum ordo inter eos divisus erat) 12 tam Levitæ quam cantores, id est, et qui sub Asaph erant, et qui sub Eman, et qui sub Idithun, filii, et fratres eorum vestiti byssinis, cymbalis, et psalteriis, et citharis concrepabant, stantes ad orientalem plagam altaris, et cum eis Sacerdotes centum viginti canentes tubis. 13 Igitur cunctis pariter, et tubis, et voce, et cymbalis, et organis, et diversi generis musicorum concinentibus, et vocem in sublime tollentibus; longe sonitus audiebatur, ita ut cum Dominum laudare cœpissent et dicere: Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius; impleretur domus Dei nube, 14 nec possent Sacerdotes stare et ministrare propter caliginem. Compleverat enim gloria Domini domum Dei.

Salomon populo benedicit

6 1 Tunc Salomon ait: Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine: 2 ego autem ædificavi domum nomini eius, ut habitaret ibi in perpetuum.

3 Et convertit rex faciem suam, et benedixit universæ multitudini Israel (nam omnis turba stabat intenta) et ait: 4 Benedictus Dominus Deus Israel, qui quod locutus est David patri meo, opere complevit, dicens: 5 A die, qua eduxi populum meum de terra Ægypti, non elegi civitatem de cunctis tribubus Israel, ut ædificaretur in ea domus nomini

(1) 1 Rg 8, 12.

meo: neque elegi quemquam alium virum, ut esset dux in populo meo Israel, 6 sed elegi Ierusalem, ut sit nomen meum in ea, et elegi David, ut constituerem eum super populum meum Israel. 7 Cumque fuisset voluntatis David patris mei, ut ædificaret domum nomini Domini Dei Israel, 8 dixit Dominus ad eum: Quia hæc fuit voluntas tua, ut ædificares domum nomini meo, bene quidem fecisti huiuscemodi habere voluntatem: 9 sed non tu ædificabis domum, verum filius tuus, qui egredietur de lumbis tuis, ipse ædificabit domum nomini meo. 10 Complevit ergo Dominus sermonem suum, quem locutus fuerat: et ego surrexi pro David patre meo, et sedi super thronum Israel, sicut locutus est Dominus: et ædificavi domum nomini Domini Dei Israel. 11 Et posui in ea arcam, in qua est pactum Domini, quod pepigit cum filiis Israel.

12 Stetit ergo coram altari Domini ex adverso universæ multitudinis Israel, et extendit manus suas. 13 Siquidem fecerat Salomon basim æneam, et posuerat eam in medio basilicæ, habentem quinque cubitos longitudinis, et quinque cubitos latitudinis, et tres cubitos altitudinis: stetitque super eam: et deinceps flexis genibus contra universam multitudinem Israel, et palmis in cælum levatis, 14 ait: Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in cælo et in terra: qui custodis pactum et misericordiam cum servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo: 15 Qui præstitisti servo tuo David patri meo quæcumque locutus fueras ei: et quæ ore promiseras, opere complesti, sicut et præsens tempus probat. 16 Nunc ergo Domine Deus Israel, imple servo tuo patri meo David quæcumque locutus es, dicens: Non deficiet ex te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel: ita tamen si custodierint filii tui vias suas, et ambulaverint in lege mea, sicut et tu ambulasti coram me. 17 Et nunc Domine Deus Israel, firmetur sermo tuus, quem locutus es servo tuo David. 18 Er-

ante altare Dominum deprecatur

(14) 2 Mcc 2, 8.

gone credibile est ut habitet Deus cum hominibus super terram? Si cælum et cæli cælorum non te capiunt, quanto magis domus ista, quam ædificavi? 19 Sed ad hoc tantum facta est, ut respicias orationem servi tui, et obsecrationem eius Domine Deus meus: et audias preces, quas fundit famulus tuus coram te: 20 ut aperias oculos tuos super domum istam diebus ac noctibus, super locum, in quo pollicitus es ut invocaretur nomen tuum, 21 et exaudires orationem, quam servus tuus orat in eo: et exaudias preces famuli tui, et populi tui Israel. Quicumque oraverit in loco isto, exaudi de habitaculo tuo, id est, de cælis, et propitiare. 22 Si peccaverit quispiam in proximum suum, et iurare contra eum paratus venerit, seque maledicto constrinxerit coram altari in domo ista: 23 tu audies de cælo, et facies iudicium servorum tuorum, ita ut reddas iniquo viam suam in caput proprium, et ulciscaris iustum, retribuens ei secundum iustitiam suam. 24 Si superatus fuerit populus tuus Israel ab inimicis (peccabunt enim tibi) et conversi egerint pœnitentiam, et obsecraverint nomen tuum, et fuerint deprecati in loco isto, 25 tu exaudies de cælo, et propitiare peccato populi tui Israel, et reduc eos in terram, quam dedisti eis, et patribus eorum. 26 Si clauso cælo pluvia non fluxerit propter peccata populi, et deprecati te fuerint in loco isto, et confessi nomini tuo, et conversi a peccatis suis, cum eos afflixeris, 27 exaudi de cælo Domine, et dimitte peccata servis tuis et populi tui Israel, et doce eos viam bonam, per quam ingrediantur: et da pluviam terræ, quam dedisti populo tuo ad possidendum. 28 Fames si orta fuerit in terra et pestilentia, ærugo, et aurugo, et locusta, et bruchus, et hostes, vastatis regionibus, portas obsederint civitatis, omnisque plaga et infirmitas presserit: 29 si quis de populo tuo Israel fuerit deprecatus, cognoscens plagam et infirmitatem suam, et expanderit manus suas in domo hac, 30 tu exaudies de cælo,

(28) Inf 20, 9.

de sublimi scilicet habitaculo tuo, et propitiare, et redde unicuique secundum vias suas, quas nosti eum habere in corde suo: (tu enim solus nosti corda filiorum hominum,) 31 ut timeant te, et ambulent in viis tuis cunctis diebus, quibus vivunt super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris. 32 Externum quoque, qui non est de populo tuo Israel, si venerit de terra longinqua, propter nomen tuum magnum, et propter manum tuam robustam, et brachium tuum extentum, et adoraverit in loco isto, 33 tu exaudies de cælo firmissimo habitaculo tuo, et facies cuncta, pro quibus invocaverit te ille peregrinus: ut sciant omnes populi terræ nomen tuum, et timeant te sicut populus tuus Israel, et cognoscant, quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam ædificavi. 34 Si egressus fuerit populus tuus ad bellum contra adversarios suos per viam in qua miseris eos, adorabunt te contra viam, in qua civitas hæc est, quam elegisti, et domus, quam ædificavi nomini tuo: 35 tu exaudies de cælo preces eorum, et obsecrationem, et ulciscaris. 36 Si autem peccaverint tibi (neque enim est homo, qui non peccet) et iratus fueris eis, et tradideris hostibus, et captivos duxerint eos in terram longinquam, vel certe quæ iuxta est, 37 et conversi in corde suo in terra, ad quam captivi ducti fuerant, egerint pœnitentiam, et deprecati te fuerint in terra captivitatis suæ, dicentes: Peccavimus, inique fecimus, iniuste egimus: 38 et reversi fuerint ad te in toto corde suo, et in tota anima sua, in terra captivitatis suæ, ad quam ducti sunt, adorabunt te contra viam terræ suæ, quam dedisti patribus eorum, et urbis, quam elegisti, et domus, quam ædificavi nomini tuo: 39 tu exaudies de cælo, hoc est, de firmo habitaculo tuo preces eorum, et facias iudicium, et dimittas populo tuo, quamvis peccatori: 40 tu es enim Deus meus: aperiantur, quæso, oculi tui, et aures tuæ intentæ sint ad orationem, quæ fit in loco isto. 41 Nunc igitur con-

(36) 1 Rg 8, 46; Eccl 7, 21; 1 Io 1, 8. — (41) Ps 131, 8.

surge Domine Deus in requiem tuam, tu et arca fortitudinis tuæ: Sacerdotes tui Domine Deus induantur salutem, et sancti tui lætentur in bonis. 42 Domine Deus ne averteris faciem christi tui: memento misericordiarum David servi tui.

ignem de cælo descendentem videt

7 1 Cumque complesset Salomon fundens preces, ignis descendit de cælo, et devoravit holocausta et victimas: et maiestas Domini implevit domum. 2 Nec poterant sacerdotes ingredi templum Domini, eo quod implesset maiestas Domini templum Domini. 3 Sed et omnes filii Israel videbant descendentem ignem, et gloriam Domini super domum: et corruentes proni in terram super pavimentum stratum lapide, adoraverunt, et laudaverunt Dominum: Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia eius. 4 Rex autem, et omnis populus immolabant victimas coram Domino.

immolat

5 Mactavit igitur rex Salomon hostias, boum vigintiduo millia, arietum centum viginti millia: et dedicavit domum Dei rex, et universus populus. 6 Sacerdotes autem stabant in officiis suis: et Levitæ in organis carminum Domini, quæ fecit David rex ad laudandum Dominum: Quoniam in æternum misericordia eius, hymnos David canentes per manus suas: porro Sacerdotes canebant tubis ante eos, cunctusque Israel stabat. 7 Sanctificavit quoque Salomon medium atrii ante templum Domini: obtulerat enim ibi holocausta et adipes pacificorum: quia altare æneum, quod fecerat, non poterat sustinere holocausta et sacrificia et adipes.

die octava populum dimittit

8 Fecit ergo Salomon sollemnitatem in tempore illo septem diebus, et omnis Israel cum eo, ecclesia magna valde, ab introitu Emath usque ad torrentem Ægypti. 9 Fecitque die octavo collectam, eo quod dedicasset altare septem diebus, et sollemnitatem celebrasset diebus septem. 10 Igitur in die vigesimo tertio mensis septimi dimisit populos ad tabernacula sua, lætantes atque gaudentes super

(1) 2 Mcc 2, 10. — (5) 1 Rg 8, 63.

bono, quod fecerat Dominus Davidi, et Salomoni, et Israeli populo suo.

Dominus iterum Salomoni apparet

11 Complevitque Salomon domum Domini, et domum regis, et omnia quæ disposuerat in corde suo, ut faceret in domo Domini, et in domo sua, et prosperatus est. 12 Apparuit autem ei Dominus nocte, et ait: Audivi orationem tuam, et elegi locum istum mihi in domum sacrificii. 13 Si clausero cælum, et pluvia non fluxerit, et mandavero et præcepero locustæ, ut devoret terram, et misero pestilentiam in populum meum: 14 conversus autem populus meus, super quos invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, et exquisierit faciem meam, et egerit pœnitentiam a viis suis pessimis: et ego exaudiam de cælo, et propitius ero peccatis eorum, et sanabo terram eorum. 15 Oculi quoque mei erunt aperti, et aures meæ erectæ ad orationem eius, qui in loco isto oraverit. 16 Elegi enim, et sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, et permaneant oculi mei, et cor meum ibi cunctis diebus. 17 Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulavit David pater tuus, et feceris iuxta omnia, quæ præcepi tibi, et iustitias meas iudiciaque servaveris: 18 suscitabo thronum regni tui, sicut pollicitus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur de stripe tua vir, qui sit princeps in Israel. 19 Si autem aversi fueritis, et dereliqueritis iustitias meas, et præcepta mea, quæ proposui vobis, et abeuntes servieritis diis alienis, et adoraveritis eos, 20 evellam vos de terra mea, quam dedi vobis: et domum hanc, quam sanctificavi nomini meo, proiiciam a facie mea, et tradam eam in parabolam, et in exemplum cunctis populis. 21 Et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus, et dicent stupentes: Quare fecit Dominus sic terræ huic, et domui huic? 22 Respondebuntque: Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxit eos de terra Ægypti,

(11) 1 Rg 9, 1.

et apprehenderunt deos alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt: idcirco venerunt super eos universa hæc mala.

III. Felicitas regni Salomonii, 8, 1—9, 31

1. Dispositiones variæ regis, 8, 1—18

Salomon civitates ædificat

8 1 Expletis autem viginti annis postquam ædificavit Salomon domum Domini et domum suam: 2 civitates, quas dederat Hiram Salomoni, ædificavit, et habitare ibi fecit filios Israel. 3 Abiit quoque in Emath Suba, et obtinuit eam. 4 Et ædificavit Palmiram in deserto, et alias civitates munitissimas ædificavit in Emath. 5 Exstruxitque Bethoron superiorem, et Bethoron inferiorem, civitates muratas habentes portas et vectes et seras: 6 Balaath etiam et omnes urbes firmissimas, quæ fuerunt Salomonis, cunctasque urbes quadrigarum, et urbes equitum. Omnia quæcumque voluit Salomon atque disposuit, ædificavit in Ierusalem et in Libano, et in universa terra potestatis suæ.

tributarios facit

7 Omnem populum, qui derelictus fuerat de Hethæis, et Amorrhæis, et Pherezæis, et Hevæis, et Iebusæis, qui non erant de stirpe Israel, 8 de filiis eorum: et de posteris, quos non interfecerant filii Israel, subiugavit Salomon in tributarios, usque in diem hanc.

principes constituit

9 Porro de filiis Israel non posuit ut servirent operibus regis: ipsi enim erant viri bellatores, et duces primi, et principes quadrigarum et equitum eius. 10 Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum.

uxorem in domum transfert

11 Filiam vero Pharaonis transtulit de civitate David in domum, quam ædificaverat ei. Dixit enim rex: Non habitabit uxor mea in domo David regis Israel, eo quod sanctificata sit: quia ingressa est in eam arca Domini.

holocausta offert

12 Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod exstruxerat ante porticum,

(1) 1 Rg 9, 10.

13 ut per singulos dies offerretur in eo iuxta præceptum Moysi in sabbatis et in calendis, et in festis diebus, ter per annum, id est, in sollemnitate azymorum, et in sollemnitate hebdomadarum, et in sollemnitate tabernaculorum.

ministeria sacerdotum et Levitarum ordinat

14 Et constituit iuxta dispositionem David patris sui officia Sacerdotum in ministeriis suis: et Levitas in ordine suo, ut laudarent, et ministrarent coram Sacerdotibus iuxta ritum uniuscuiusque diei: et ianitores in divisionibus suis per portam et portam: sic enim præceperat David homo Dei. 15 Nec prætergressi sunt de mandatis regis tam Sacerdotes, quam Levitæ ex omnibus, quæ præceperat, et in custodiis thesaurorum. 16 Omnes impensas præparatas habuit Salomon ex eo die, quo fundavit domum Domini usque in diem, quo perfecit eam.

classem mittit

17 Tunc abiit Salomon in Asiongaber, et in Ailath ad oram Maris Rubri, quæ est in terra Edom. 18 Misit autem ei Hiram per manus servorum suorum naves, et nautas gnaros maris, et abierunt cum servis Salomonis in Ophir, tuleruntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri, et attulerunt ad regem Salomonem.

2. Adventus reginæ Saba, 9, 1—12

Regina venit tentans

9 1 Regina quoque Saba, cum audisset famam Salomonis, venit ut tentaret eum in ænigmatibus in Ierusalem, cum magnis opibus et camelis, qui portabant aromata, et auri plurimum, gemmasque pretiosas. Cumque venisset ad Salomonem, locuta est ei quæcumque erant in corde suo. 2 Et exposuit ei Salomon omnia quæ proposuerat: nec quidquam fuit, quod non perspicuum ei fecerit.

stupore defigitur

3 Quæ postquam vidit, sapientiam scilicet Salomonis, et domum quam ædificaverat, 4 necnon et cibaria mensæ eius, et habitacula servorum, et officia ministrorum eius, et vestimenta eorum, pincernas quoque et vestes eorum, et victimas quas immolabat in domo Domini: non erat præ stupore

(1) 1 Rg 10, 1; Mt 12, 42; Lc 11, 31.

ultra in ea spiritus. 5 Dixitque ad regem: Verus est sermo, quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua. 6 Non credebam narrantibus donec ipsa venissem, et vidissent oculi mei, et probassem vix medietatem sapientiæ tuæ mihi fuisse narratam: vicisti famam virtutibus tuis. 7 Beati viri tui, et beati servi tui, qui assistunt coram te omni tempore, et audiunt sapientiam tuam. 8 Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronum suum, regem Domini Dei tui. Quia diligit Deus Israel, et vult servare eum in æternum, idcirco posuit te super eum regem ut facias iudicia atque iustitiam.

muneradat et accipit

9 Dedit autem regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosissimas: non fuerunt aromata talia ut hæc, quæ dedit regina Saba regi Salomoni. 10 Sed et servi Hiram cum servis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, et ligna thyina, et gemmas pretiosissimas: 11 de quibus fecit rex, de lignis scilicet thyinis, gradus in domo Domini, et in domo regia, citharas quoque, et psalteria cantoribus: numquam visa sunt in terra Iuda ligna talia. 12 Rex autem Salomon dedit reginæ Saba cuncta quæ voluit, et quæ postulavit, et multo plura quam attulerat ad eum: quæ reversa, abiit in terram suam cum servis suis.

3. Divitiæ et magnificentia Salomonis, 9, 13—31

Reditus annui

13 Erat autem pondus auri, quod afferebatur Salomoni per singulos annos, sexcenta sexaginta sex talenta auri: 14 excepta ea summa, quam legati diversarum gentium, et negotiatores afferre consueverant, omnesque reges Arabiæ, et satrapæ terrarum, qui comportabant aurum, et argentum Salomoni.

hastæ et scuta aurea

15 Fecit igitur rex Salomon ducentas hastas aureas de summa sexcentorum aureorum, qui in singulis hastis expendebantur: 16 trecenta quoque scuta aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur singula scuta: posuitque ea rex in armamentario, quod erat consitum nemore.

solium eburneum

17 Fecit quoque rex solium eburneum grande, et vestivit illud auro mundissimo. 18 Sex quoque gradus, quibus ascendebatur ad solium, et scabellum aureum, et brachiola duo altrinsecus, et duos leones stantes iuxta brachiola, 19 sed et alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte: non fuit tale solium in universis regnis.

vasa aurea

20 Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea, et vasa domus saltus Libani ex auro purissimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur. 21 Siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram, semel in annis tribus: et deferebant inde aurum et argentum, et ebur, et simias, et pavos.

munera regi magnifico oblata

22 Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terræ præ divitiis et gloria. 23 Omnesque reges terrarum desiderabant videre faciem Salomonis, ut audirent sapientiam, quam dederat Deus in corde eius: 24 et deferebant ei munera, vasa argentea, et aurea, et vestes, et arma, et aromata, equos, et mulos, per singulos annos.

equi, currus, equites

25 Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in stabulis, et curruum, equitumque duodecim millia, constituitque eos in urbibus quadrigarum, et ubi erat rex in Ierusalem. 26 Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine Euphrate usque ad terram Philisthinorum, et usque ad terminos Ægypti.

argentum et cedri

27 Tantamque copiam præbuit argenti in Ierusalem quasi lapidum: et cedrorum tantam multitudinem velut sycomororum, quæ gignuntur in campestribus.

equi importati

28 Adducebantur autem ei equi de Ægypto, cunctisque regionibus.

reliqua in libris Nathan, Ahiæ, Addo

29 Reliqua autem operum Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Nathan Prophetæ, et in libris Ahiæ Silonitis, in visione quoque Addo Videntis, contra Ieroboam filium Nabat. 30 Regnavit autem Salomon in Ierusalem super omnem Israel quadraginta annis. 31 Dormivitque cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: regnavitque Roboam filius eius pro eo.

PARS ALTERA

Reges regni Iuda separati, 10, 1—36, 23

I. Roboam rex primus, 10, 1—12, 16

1. Causa divisionis regni, 10, 1—11, 4

Roboam in Sichem

10 1 Profectus est autem Roboam in Sichem: illuc enim cunctus Israel convenerat ut constituerent eum regem. 2 Quod cum audisset Ieroboam filius Nabat, qui erat in Ægypto (fugerat quippe illuc ante Salomonem), statim reversus est. 3 Vocaverunt que eum, et venit cum universo Israel, et locuti sunt ad Roboam, dicentes: 4 Pater tuus durissimo iugo nos pressit, tu leviora impera patre tuo, qui nobis imposuit gravem servitutem, et paululum de onere subleva, ut serviamus tibi. 5 Qui ait: Post tres dies revertimini ad me.

iuvenum consilio utens

Cumque abiisset populus, 6 iniit consilium cum senibus, qui steterant coram patre eius Salomone dum adhuc viveret, dicens: Quid datis consilii ut respondeam populo? 7 Qui dixerunt ei: Si placueris populo huic, et leniveris eos verbis clementibus, servient tibi omni tempore. 8 At ille reliquit consilium senum, et cum iuvenibus tractare cœpit, qui cum eo nutriti fuerant, et erant in comitatu illius. 9 Dixitque ad eos: Quid vobis videtur? vel respondere quid debeo populo huic, qui dixit mihi: Subleva iugum quod imposuit nobis pater tuus? 10 At illi responderunt ut iuvenes, et nutriti cum eo in deliciis, atque dixerunt: Sic loqueris populo, qui dixit tibi: Pater tuus aggravavit iugum nostrum, tu subleva: et sic respondebis ei: Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. 11 Pater meus

(1) 1 Rg 12, 1.

preces Israelis repudiat

imposuit vobis grave iugum, et ego maius pondus apponam: pater meus cecidit vos flagellis, ego vero cædam vos scorpionibus.

12 Venit ergo Ieroboam, et universus populus ad Roboam die tertio, sicut præceperat eis. 13 Responditque rex dura, derelicto consilio seniorum: 14 locutusque est iuxta iuvenum voluntatem: Pater meus grave vobis imposuit iugum, quod ego gravius faciam: pater meus cecidit vos flagellis, ego vero cædam vos scorpionibus. 15 Et non acquievit populi precibus: erat enim voluntatis Dei ut compleretur sermo eius, quem locutus fuerat per manum Ahiæ Silonitis ad Ieroboam filium Nabat.

quare Israel Ieroboam regem constituit

16 Populus autem universus rege duriora dicente, sic locutus est ad eum: Non est nobis pars in David, neque hereditas in filio Isai. Revertere in tabernacula tua Israel, tu autem pasce domum tuam David. Et abiit Israel in tabernacula sua. 17 Super filios autem Israel, qui habitabant in civitatibus Iuda, regnavit Roboam. 18 Misitque rex Roboam Aduram, qui præerat tributis, et lapidaverunt eum filii Israel, et mortuus est: porro rex Roboam currum festinavit ascendere, et fugit in Ierusalem. 19 Recessitque Israel a domo David, usque ad diem hanc.

cuius impugnationem Dominus prohibet

11 1 Venit autem Roboam in Ierusalem, et convocavit universam domum Iuda et Beniamin, centum octoginta millia electorum atque bellantium, ut dimicaret contra Israel, et converteret ad se regnum suum. 2 Factusque est sermo Domini ad Semeiam hominem Dei, dicens: 3 Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda, et ad universum Israel, qui est in Iuda et Beniamin: 4 Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque pugnabitis contra fratres vestros: revertatur unusquisque in domum suam, quia mea hoc gestum est voluntate. Qui cum audissent sermonem Domini, reversi sunt, nec perrexerunt contra Ieroboam.

(15) 1 Rg 11, 29. — (1) 1 Rg 12, 21.

2. Imperium in Iuda, 11, 5—12, 16

Civitates munit

5 Habitavit autem Roboam in Ierusalem, et ædificavit civitates muratas in Iuda. 6 Exstruxitque Bethlehem, et Etam, et Thecue, 7 Bethsur quoque, et Socho, et Odollam, 8 necnon et Geth, et Maresa, et Ziph, 9 sed et Aduram, et Lachis, et Azeca, 10 Saraa quoque, et Aialon, et Hebron, quæ erant in Iuda et Beniamin, civitates munitissimas. 11 Cumque clausisset eas muris, posuit in eis principes, ciborumque horrea, hoc est, olei, et vini. 12 Sed et in singulis urbibus fecit armamentarium scutorum et hastarum, firmavitque eas summa diligentia, et imperavit super Iudam, et Beniamin.

plos ex Israel suscipit

13 Sacerdotes autem et Levitæ, qui erant in universo Israel, venerunt ad eum de cunctis sedibus suis, 14 relinquentes suburbana, et possessiones suas, et transeuntes ad Iudam, et Ierusalem: eo quod abiecisset eos Ieroboam, et posteri eius, ne sacerdotio Domini fungerentur. 15 Qui constituit sibi sacerdotes excelsorum, et dæmoniorum, vitulorumque quos fecerat. 16 Sed et de cunctis tribubus Israel, quicumque dederant cor suum ut quærerent Dominum Deum Israel, venerunt in Ierusalem ad immolandum victimas suas coram Domino Deo patrum suorum. 17 Et roboraverunt regnum Iuda, et confirmaverunt Roboam filium Salomonis per tres annos: ambulaverunt enim in viis David et Salomonis, annis tantum tribus.

filios distribuit

18 Duxit autem Roboam uxorem Mahalath, filiam Ierimoth, filii David: Abihail quoque filiam Eliab filii Isai, 19 quæ peperit ei filios Iehus, et Somoriam, et Zoom. 20 Post hanc quoque accepit Maacha filiam Absalom, quæ peperit ei Abia, et Ethai, et Ziza, et Salomith. 21 Amavit autem Roboam Maacha filiam Absalom super omnes uxores suas, et concubinas: nam uxores decem et octo duxerat, concubinas autem sexaginta: et genuit viginti octo filios, et sexaginta filias. 22 Constituit vero in capite, Abiam filium Maacha ducem super omnes

fratres suos: ipsum enim regem facere cogitabat, 23 quia sapientior fuit, et potentior super omnes filios eius, et in cunctis finibus Iuda, et Beniamin, et in universis civitatibus muratis: præbuitque eis escas plurimas, et multas petivit uxores.

cum populo Dominum relinquit

12 1 Cumque roboratum fuisset regnum Roboam et confortatum, dereliquit legem Domini, et omnis Israel cum eo.

a rege Sesac oppugnatur

2 Anno autem quinto regni Roboam, ascendit Sesac rex Ægypti in Ierusalem (quia peccaverant Domino) 3 cum mille ducentis curribus, et sexaginta millibus equitum: nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo ex Ægypto, Libyes scilicet, et Troglodytæ, et Æthiopes. 4 Cepitque civitates munitissimas in Iuda, et venit usque in Ierusalem.

a Semeia propheta corripitur

5 Semeias autem propheta ingressus est ad Roboam, et principes Iuda, qui congregati fuerant in Ierusalem, fugientes Sesac, dixitque ad eos: Hæc dicit Dominus: Vos reliquistis me, et ego reliqui vos in manu Sesac. 6 Consternatique principes Israel et rex dixerunt: Iustus est Dominus. 7 Cumque vidisset Dominus, quod humiliati essent, factus est sermo Domini ad Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt, non disperdam eos, daboque eis pauxillum auxilii, et non stillabit furor meus super Ierusalem per manum Sesac. 8 Verumtamen servient ei, ut sciant distantiam servitutis meæ, et servitutis regni terrarum.

thesauris spoliatur

9 Recessit itaque Sesac rex Ægypti ab Ierusalem, sublatis thesauris domus Domini, et domus regis, omniaque secum tulit, et clypeos aureos, quos fecerat Salomon, 10 pro quibus fecit rex æneos, et tradidit illos principibus scutariorum, qui custodiebant vestibulum palatii. 11 Cumque introiret rex domum Domini, veniebant scutarii, et tollebant eos, iterumque referebant eos ad armamentarium suum. 12 Verumtamen quia humiliati sunt, aversa est ab eis ira Domini, nec deleti sunt penitus: siquidem et in Iuda inventa sunt opera bona.

malus permanet

13 Confortatus est ergo rex Roboam in Ierusalem, atque regnavit: quadraginta autem et unius anni erat cum regnare cœpisset, et decem et septem annis regnavit in Ierusalem, urbe, quam elegit Dominus, ut confirmaret nomen suum ibi, de cunctis tribubus Israel: nomen autem matris eius Naama Ammanitis. 14 Fecit autem malum, et non præparavit cor suum ut quæreret Dominum.

reliqua in libris Semeiæ et Addo

15 Opera vero Roboam prima et novissima scripta sunt in Libris Semeiæ prophetæ, et Addo Videntis, et diligenter exposita: pugnaveruntque adversum se Roboam, et Ieroboam cunctis diebus. 16 Et dormivit Roboam cum patribus suis, sepultusque est in civitate David. Et regnavit Abia filius eius pro eo.

II. Reges usque ad Iosaphat, 13, 1—16, 14

1. Abia rex secundus, 13, 1—14, 1

Tempus imperii

13 1 Anno octavodecimo regis Ieroboam, regnavit Abia super Iudam. 2 Tribus annis regnavit in Ierusalem, nomenque matris eius Michaia, filia Uriel de Gabaa: et erat bellum inter Abiam et Ieroboam.

humiliatio regni Israel

3 Cumque iniisset Abia certamen, et haberet bellicosissimos viros, et electorum quadringenta millia: Ieroboam instruxit econtra aciem octingenta millia virorum, qui et ipsi electi erant, et ad bella fortissimi. 4 Stetit ergo Abia super montem Semeron, qui erat in Ephraim, et ait: Audi Ieroboam, et omnis Israel. 5 Num ignoratis quod Dominus Deus Israel dederit regnum David super Israel in sempiternum, ipsi et filiis eius in pactum salis? 6 Et surrexit Ieroboam filius Nabat, servus Salomonis filii David: et rebellavit contra dominum suum. 7 Congregatique sunt ad eum viri vanissimi, et filii Belial: et prævaluerunt contra Roboam filium Salomonis: porro Roboam erat rudis, et corde pavi-

(13) 1 Rg 14, 21. — (1) 1 Rg 15, 1. — (2) 1 Rg 15, 7. — (6) 1 Rg 11, 26.

do, nec potuit resistere eis. 8 Nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno Domini, quod possidet per filios David, habetisque grandem populi multitudinem, atque vitulos aureos, quos fecit vobis Ieroboam in deos. 9 Et eiecistis Sacerdotes Domini, filios Aaron, atque Levitas: et fecistis vobis Sacerdotes sicut omnes populi terrarum: quicumque venerit, et initiaverit manum suam in tauro de bobus, et in arietibus septem, fit sacerdos eorum, qui non sunt dii. 10 Noster autem Dominus, Deus est, quem non relinquimus, Sacerdotesque ministrant Domino de filiis Aaron, et Levitæ sunt in ordine suo: 11 Holocausta quoque offerunt Domino per singulos dies mane et vespere, et thymiama iuxta legis præcepta confectum, et proponuntur panes in mensa mundissima, estque apud nos candelabrum aureum, et lucernæ eius, ut accendantur semper ad vesperam: nos quippe custodimus præcepta Domini Dei nostri, quem vos reliquistis. 12 Ergo in exercitu nostro dux Deus est, et Sacerdotes eius, qui clangunt tubis, et resonant contra vos: filii Israel nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non vobis expedit. 13 Hæc illo loquente, Ieroboam retro moliebatur insidias. Cumque ex adverso hostium staret, ignorantem Iudam suo ambiebat exercitu. 14 Respiciensque Iudas vidit instare bellum ex adverso et post tergum, et clamavit ad Dominum: ac Sacerdotes tubis canere cœperunt. 15 Omnesque viri Iuda vociferati sunt: et ecce illis clamantibus, perterruit Deus Ieroboam, et omnem Israel qui stabat ex adverso Abia et Iuda. 16 Fugeruntque filii Israel Iudam, et tradidit eos Deus in manu eorum. 17 Percussit ergo eos Abia, et populus eius plaga magna: et corruerunt vulnerati ex Israel quingenta millia virorum fortium. 18 Humiliatique sunt filii Israel in tempore illo, et vehementissime confortati filii Iuda eo quod sperassent in Domino Deo patrum suorum. 19 Persecutus est autem Abia fugientem

(9) 1 Rg 12, 31.

Ieroboam, et cepit civitates eius, Bethel et filias eius, et Iesana cum filiabus suis, Ephron quoque et filias eius: 20 nec valuit ultra resistere Ieroboam in diebus Abia: quem percussit Dominus, et mortuus est.

uxores et filii regis

21 Igitur Abia, confortato imperio suo, accepit uxores quattuordecim: procreavitque viginti duos filios, et sedecim filias.

reliqua in libro Addo

22 Reliqua autem sermonum Abia, viarumque et operum eius, scripta sunt diligentissime in Libro Addo Prophetæ.

14 1 Dormivit autem Abia cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: regnavitque Asa filius eius pro eo, in cuius diebus quievit terra annis decem.

2. Asa rex tertius, 14, 2—16, 14

Domi-num colit

2 Fecit autem Asa quod bonum et placitum erat in conspectu Dei sui, et subvertit altaria peregrini cultus, et excelsa, 3 et confregit statuas, lucosque succidit: 4 et præcepit Iudæ ut quæreret Dominum Deum patrum suorum, et faceret legem, et universa mandata: 5 et abstulit de cunctis urbibus Iuda aras, et fana, et regnavit in pace.

urbes ædificat

6 Ædificavit quoque urbes munitas in Iuda, quia quietus erat, et nulla temporibus eius bella surrexerant, pacem Domino largiente. 7 Dixit autem Iudæ: Ædificemus civitates istas, et vallemus muris, et roboremus turribus, et portis, et seris, donec a bellis quieta sunt omnia, eo quod quæsierimus Dominum Deum patrum nostrorum, et dederit nobis pacem per gyrum. Ædificaverunt igitur, et nullum in exstruendo impedimentum fuit.

Domino opitulante Æthiopes cædit

8 Habuit autem Asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de Iuda trecenta millia, de Beniamin vero scutariorum et sagittariorum ducenta octoginta millia, omnes isti viri fortissimi. 9 Egressus est autem contra eos Zara Æthiops cum ex-

(1) 1 Rg 15, 8.

ercitu suo, decies centena millia, et curribus trecentis: et venit usque Maresa. 10 Porro Asa perrexit obviam ei, et instruxit aciem ad bellum in Valle Sephata, quæ est iuxta Maresa: 11 et invocavit Dominum Deum, et ait: Domine non est apud te ulla distantia utrum in paucis auxilieris, an in pluribus: adiuva nos Domine Deus noster: in te enim, et in tuo nomine habentes fiduciam venimus contra hanc multitudinem. Domine, Deus noster tu es, non prævaleat contra te homo. 12 Exterruit itaque Dominus Æthiopes coram Asa et Iuda: fugeruntque Æthiopes. 13 Et persecutus est eos Asa, et populus, qui cum eo erat, usque Gerara: et ruerunt Æthiopes usque ad internecionem, quia Domino cædente contriti sunt, et exercitu illius prœliante. Tulerunt ergo spolia multa, 14 et percusserunt civitates omnes per circuitum Geraræ: grandis quippe cunctos terror invaserat: et diripuerunt urbes, et multam prædam asportaverunt. 15 Sed et caulas ovium destruentes, tulerunt pecorum infinitam multitudinem, et camelorum: reversique sunt in Ierusalem.

ab Azaria confortatus

15 1 Azarias autem filius Oded, facto in se spiritu Dei, 2 egressus est in occursum Asa, et dixit ei: Audite me Asa, et omnis Iuda et Beniamin: Dominus vobiscum, quia fuistis cum eo. Si quæsieritis eum, invenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. 3 Transibunt autem multi dies in Israel absque Deo vero, et absque sacerdote doctore, et absque lege. 4 Cumque reversi fuerint in angustia sua ad Dominum Deum Israel, et quæsierint eum, reperient eum. 5 In tempore illo non erit pax egredienti et ingredienti, sed terrores undique in cunctis habitatoribus terrarum: 6 pugnabit enim gens contra gentem, et civitas contra civitatem, quia Dominus conturbabit eos in omni angustia. 7 Vos ergo confortamini, et non dissolvantur manus vestræ: erit enim merces operi vestro.

(11) 1 Sm 14, 6.

8 Quod cum audisset Asa verba scilicet, et prophetiam Azariæ filii Oded prophetæ, confortatus est, et abstulit idola de omni terra Iuda, et de Beniamin, et ex urbibus, quas ceperat, montis Ephraim, et dedicavit altare Domini quod erat ante porticum Domini. 9 Congregavitque universum Iudam et Beniamin, et advenas cum eis de Ephraim, et de Manasse, et de Simeon: plures enim ad eum confugerant ex Israel, videntes quod Dominus Deus illius esset cum eo. 10 Cumque venissent in Ierusalem mense tertio, anno decimoquinto regni Asa, 11 immolaverunt Domino in die illa de manubiis, et præda, quam adduxerant, boves septingentos, et arietes septem millia. 12 Et intravit ex more ad corroborandum fœdus ut quærerent Dominum Deum patrum suorum in toto corde, et in tota anima sua. 13 Si quis autem, inquit, non quæsierit Dominum Deum Israel, moriatur, a minimo usque ad maximum, a viro usque ad mulierem. 14 Iuraveruntque Domino voce magna in iubilo, et in clangore tubæ, et in sonitu buccinarum 15 omnes qui erant in Iuda cum exsecratione: in omni enim corde suo iuraverunt, et in tota voluntate quæsierunt eum, et invenerunt: præstititque eis Dominus requiem per circuitum. 16 Sed et Maacham matrem Asa regis ex augusto deposuit imperio, eo quod fecisset in luco simulacrum Priapi: quod omne contrivit, et in frusta comminuens combussit in torrente Cedron: 17 Excelsa autem derelicta sunt in Israel: attamen cor Asa erat perfectum cunctis diebus eius. 18 Eaque quæ voverat pater suus, et ipse, intulit in domum Domini, argentum, et aurum, vasorumque diversam supellectilem.

cultum veri Dei iubet

19 Bellum vero non fuit usque ad trigesimum quintum annum regni Asa.

16 1 Anno autem trigesimo sexto regni eius, ascendit Baasa rex Israel in Iudam, et muro circumdabat Rama, ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno Asa. 2 Protulit ergo Asa argentum et aurum de thesauris domus Domini, et de

sed contra regem Israel vocat regem Syriæ

thesauris regis, misitque ad Benadad regem Syriæ, qui habitabat in Damasco, dicens: 3 Fœdus inter me et te est, pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam: quamobrem misi tibi argentum et aurum, ut rupto fœdere, quod habes cum Baasa rege Israel, facias eum a me recedere. 4 Quo comperto, Benadad misit principes exercituum suorum ad urbes Israel: qui percusserunt Ahion, et Dan, et Abelmaim, et universas urbes Nephthali muratas. 5 Quod cum audisset Baasa desiit ædificare Rama, et intermisit opus suum. 6 Porro Asa rex assumpsit universum Iudam, et tulerunt lapides de Rama, et ligna quæ ædificationi præparaverat Baasa, ædificavitque ex eis Gabaa, et Maspha.

ideoque ab Hanani reprehenditur

7 In tempore illo venit Hanani propheta ad Asa regem Iuda, et dixit ei: Quia habuisti fiduciam in rege Syriæ, et non in Domino Deo tuo, idcirco evasit Syriæ regis exercitus de manu tua. 8 Nonne Æthiopes, et Libyes multo plures erant quadrigis, et equitibus, et multitudine nimia: quos, cum Domino credidisses, tradidit in manu tua? 9 Oculi enim Domini contemplantur universam terram, et præbent fortitudinem his, qui corde perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti, et propter hoc ex præsenti tempore adversum te bella consurgent. 10 Iratusque Asa adversus Videntem, iussit eum mitti in nervum: valde quippe super hoc fuerat indignatus: et interfecit de populo in tempore illo plurimos.

reliqua in historia regum Iuda et Israel

11 Opera autem Asa prima et novissima scripta sunt in Libro regum Iuda et Israel. 12 Ægrotavit etiam Asa anno trigesimo nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, et nec in infirmitate sua quæsivit Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est. 13 Dormivitque cum patribus suis: et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui. 14 Et sepelierunt eum in sepulcro suo quod foderat sibi in civitate David: posueruntque eum super

(8) Sup 14, 9.

lectum suum plenum aromatibus et unguentis meretriciis, quæ erant pigmentariorum arte confecta, et combusserunt super eum ambitione nimia.

III. Iosaphat rex quartus, 17, 1—21, 1

1. Pietas et magnificentia eius, 17, 1—19

Milites et præsidia disponit

17 1 Regnavit autem Iosaphat filius eius pro eo, et invaluit contra Israel. 2 Constituitque militum numeros in cunctis urbibus Iuda, quæ erant valatæ muris. Præsidiaque disposuit in terra Iuda, et in civitatibus Ephraim, quas ceperat Asa pater eius.

in viis David ambulat

3 Et fuit Dominus cum Iosaphat, quia ambulavit in viis David patris sui primis: et non speravit in Baalim, 4 sed in Deo patris sui, et perrexit in præceptis illius et non iuxta peccata Israel. 5 Confirmavitque Dominus regnum in manu eius, et dedit omnis Iuda munera Iosaphat: factæque sunt ei infinitæ divitiæ, et multa gloria. 6 Cumque sumpsisset cor eius audaciam propter vias Domini, etiam excelsa et lucos de Iuda abstulit.

doctores legis Domini mittit

7 Tertio autem anno regni sui misit de principibus suis Benhail, et Obdiam, et Zachariam, et Nathanael, et Michæam ut docerent in civitatibus Iuda: 8 et cum eis Levitas Semeiam, et Nathaniam, et Zabadiam, Asael quoque, et Semiramoth, et Ionathan, Adoniamque et Thobiam, et Thobadoniam Levitas, et cum eis Elisama, et Ioram Sacerdotes, 9 docebantque populum in Iuda, habentes librum legis Domini, et circuibant cunctas urbes Iuda, atque erudiebant populum.

ab omnibus timetur et honoratur

10 Itaque factus est pavor Domini super omnia regna terrarum, quæ erant per gyrum Iuda, nec audebant bellare contra Iosaphat. 11 Sed et Philisthæi Iosaphat munera deferebant, et vectigal argenti, Arabes quoque adducebant pecora, arietum septem millia septingenta, et hircorum totidem.

potens pollensque fit

12 Crevit ergo Iosaphat, et magnificatus est usque in sublime: atque ædificavit in Iuda domos ad instar turrium, urbesque muratas. 13 Et multa opera paravit in urbibus Iuda: viri quoque bellato-

res, et robusti erant in Ierusalem, 14 quorum iste numerus per domos atque familias singulorum: In Iuda principes exercitus, Ednas dux, et cum eo robustissimi viri trecenta millia. 15 Post hunc Iohanan princeps, et cum eo ducenta octoginta millia. 16 Post istum quoque Amasias filius Zechri, consecratus Domino, et cum eo ducenta millia virorum fortium. 17 Hunc sequebatur robustus ad prœlia Eliada, et cum eo tenentium arcum et clypeum ducenta millia. 18 Post istum etiam Iozabad, et cum eo centum octoginta millia expeditorum militum. 19 Hi omnes erant ad manum regis, exceptis aliis, quos posuerat in urbibus muratis, in universo Iuda.

2. Amicitia inter Iosaphat et Achab, 18, 1—19, 3

Affinitate coniunctus cum Achab in Ramoth Galaad ascensurus

18 1 Fuit ergo Iosaphat dives et inclytus multum, et affinitate coniunctus est Achab.

2 Descenditque post annos ad eum in Samariam: ad cuius adventum mactavit Achab arietes, et boves plurimos ipsi, et populo qui venerat cum eo: persuasitque illi ut ascenderet in Ramoth Galaad. 3 Dixitque Achab rex Israel ad Iosaphat regem Iuda: Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille respondit: Ut ego, et tu: sicut populus tuus, sic et populus meus: tecumque erimus in bello. 4 Dixitque Iosaphat ad regem Israel: Consule obsecro imprœsentiarum sermonem Domini.

audit pseudoprophetas victoriam prædicentes

5 Congregavit igitur rex Israel prophetarum quadringentos viros, et dixit ad eos: In Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus an quiescere? At illi, Ascende, inquiunt, et tradet Deus in manu regis. 6 Dixitque Iosaphat: Numquid non est hic prophetes Domini, ut ab illo etiam requiramus? 7 Et ait rex Israel ad Iosaphat: Est vir unus, a quo possumus quærere Domini voluntatem: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum omni tempore: est autem Michæas filius Iemla. Dixitque Iosaphat: Ne loquaris rex hoc modo. 8 Vocavit ergo rex Israel unum de eunuchis, et dixit ei: Voca cito Michæam filium Iemla. 9 Porro rex

Israel, et Iosaphat rex Iuda uterque sedebant in solio suo, vestiti cultu regio: sedebant autem in area iuxta portam Samariæ, omnesque prophetæ vaticinabantur coram eis. 10 Sedecias vero filius Chanaana fecit sibi cornua ferrea, et ait: Hæc dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec conteras eam. 11 Omnesque prophetæ similiter prophetabant, atque dicebant: Ascende in Ramoth Galaad, et prosperaberis, et tradet eos Dominus in manu regis. 12 Nuntius autem, qui ierat ad vocandum Michæam, ait illi: En verba omnium prophetarum uno ore bona regi annuntiant: quæso ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat, loquarisque prospera. 13 Cui respondit Michæas: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi Deus meus, hoc loquar.

Michæam vero necem Achab prophetantem

14 Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Cui ille respondit: Ascendite: cuncta enim prospera evenient, et tradentur hostes in manus vestras. 15 Dixitque rex: Iterum, atque iterum te adiuro, ut mihi non loquaris, nisi quod verum est in nomine Domini. 16 At ille ait: Vidi universum Israel dispersum in montibus, sicut oves absque pastore: et dixit Dominus: Non habent isti dominos: revertatur unusquisque in domum suam in pace. 17 Et ait rex Israel ad Iosaphat: Nonne dixi tibi, quod non prophetaret iste mihi quidquam boni, sed ea, quæ mala sunt? 18 At ille, Idcirco, ait, audite verbum Domini: Vidi Dominum sedentem in solio suo, et omnem exercitum cæli assistentem ei a dextris et a sinistris. 19 Et dixit Dominus: Quis decipiet Achab regem Israel ut ascendat et corruat in Ramoth Galaad? Cumque diceret unus hoc modo, et alter alio: 20 processit spiritus, et stetit coram Domino, et ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus, In quo, inquit, decipies? 21 At ille respondit: Egrediar, et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitque Dominus: Decipies, et prævalebis: egredere, et fac ita. 22 Nunc igitur, ecce Dominus dedit spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, et Do-

minus locutus est de te mala. 23 Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et percussit Michææ maxillam, et ait: Per quam viam transivit Spiritus Domini a me, ut loqueretur tibi? 24 Dixitque Michæas: Tu ipse videbis in die illo, quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris. 25 Præcepit autem rex Israel, dicens: Tollite Michæam, et ducite eum ad Amon principem civitatis, et ad Ioas filium Amelech. 26 Et dicetis: Hæc dicit rex: Mittite hunc in carcerem, et date ei panis modicum, et aquæ pauxillum, donec revertar in pace. 27 Dixitque Michæas: Si reversus fueris in pace, non est locutus Dominus in me. Et ait: Audite omnes populi.

ipse a Domino liberatur

28 Igitur ascenderunt rex Israel, et Iosaphat rex Iuda in Ramoth Galaad. 29 Dixitque rex Israel ad Iosaphat: Mutabo habitum, et sic ad pugnam vadam, tu autem induere vestibus tuis. Mutatoque rex Israel habitu, venit ad bellum. 30 Rex autem Syriæ præceperat ducibus equitatus sui, dicens: Ne pugnetis contra minimum, aut contra maximum, nisi contra solum regem Israel. 31 Itaque cum vidissent principes equitatus Iosaphat, dixerunt: Rex Israel est iste. Et circumdederunt eum dimicantes: at ille clamavit ad Dominum, et auxiliatus est ei, atque avertit eos ab illo. 32 Cum enim vidissent duces equitatus, quod non esset rex Israel, reliquerunt eum.

sed, Achab a Syris occiso

33 Accidit autem ut unus e populo sagittam in incertum iaceret, et percuteret regem Israel inter cervicem et scapulas, at ille aurigæ suo ait: Converte manum tuam, et educ me de acie, quia vulneratus sum. 34 Et finita est pugna in die illo: porro rex Israel stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam, et mortuus est occidente sole.

per Iehu prophetam reprehenditur

19 1 Reversus est autem Iosaphat rex Iuda in domum suam pacifice in Ierusalem. 2 Cui occurrit Iehu filius Hanani Videns, et ait ad eum: Impio præbes auxilium, et his qui oderunt Dominum amicitia iungeris, et idcirco iram quidem Domini merebaris: 3 sed bona opera inventa sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Iuda, et præparaveris cor tuum ut requireres Dominum Deum patrum tuorum.

3. Creatio iudicum, 19, 4—11

Populum ad Dominum revocat

4 Habitavit ergo Iosaphat in Ierusalem: rursumque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim, et revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum.

iudices per singula loca

5 Constituitque iudices terræ in cunctis civitatibus Iuda munitis per singula loca, 6 et præcipiens iudicibus, Videte, ait, quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: et quodcumque iudicaveritis, in vos redundabit. 7 Sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum.

atque in Ierusalem constituit

8 In Ierusalem quoque constituit Iosaphat Levitas, et Sacerdotes, et Principes familiarum ex Israel, ut iudicium et causam Domini iudicarent habitatoribus eius. 9 Præcepitque eis, dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter et corde perfecto. 10 Omnem causam, quæ venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis inter cognationem et cognationem, ubicumque quæstio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de iustificationibus: ostendite eis, ut non peccent in Dominum, et ne veniat ira super vos et super fratres vestros: sic ergo agentes non peccabitis. 11 Amarias autem sacerdos et pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit: porro Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo Iuda, super ea opera erit, quæ ad regis officium pertinent: habetisque magistros Levitas coram vobis, confortamini, et agite diligenter, et erit Dominus vobiscum in bonis.

---

(7) Dt 10, 17; Sap 6, 8; Sir 35, 15; Act 10, 34; Rom 2, 11; Gal 2, 6; Eph 6, 9; Col 3, 25; 1 Ptr 1, 17.

4. Victoria de hostibus fœderatis, 20, 1—30

Contra Moab, Ammon, Seir

20 1 Post hæc congregati sunt filii Moab, et filii Ammon, et cum eis de Ammonitis ad Iosaphat ut pugnarent contra eum. 2 Veneruntque nuntii, et indicaverunt Iosaphat, dicentes: Venit contra te multitudo magna de his locis, quæ trans mare sunt, et de Syria, et ecce consistunt in Asasonthamar, quæ est Engaddi.

Iosaphat Dominum invocat

3 Iosaphat autem timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum, et prædicavit ieiunium universo Iuda. 4 Congregatusque est Iudas ad deprecandum Dominum: sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum. 5 Cumque stetisset Iosaphat in medio cœtu Iuda, et Ierusalem, in domo Domini ante atrium novum, 6 ait: Domine Deus patrum nostrorum, tu es Deus in cælo, et dominaris cunctis regnis gentium, in manu tua est fortitudo et potentia, nec quisquam tibi potest resistere. 7 Nonne tu Deus noster interfecisti omnes habitatores terræ huius coram populo tuo Israel, et dedisti eam semini Abraham amici tui in sempiternum? 8 Habitaveruntque in ea, et exstruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo, dicentes: 9 Si irruerint super nos mala, gladius iudicii, pestilentia, et fames, stabimus coram domo hac in conspectu tuo, in qua invocatum est nomen tuum: et clamabimus ad te in tribulationibus nostris, et exaudies, salvosque facies. 10 Nunc igitur ecce filii Ammon, et Moab, et mons Seir, per quos non concessisti Israel ut transirent quando egrediebantur de Ægypto, sed declinaverunt ab eis, et non interfecerunt illos: 11 econtrario agunt, et nituntur eiicere nos de possessione, quam tradidisti nobis. 12 Deus noster, ergo non iudicabis eos? In nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos. Sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus

(10) Dt 2, 1.

ad te. 13 Omnis vero Iuda stabat coram Domino cum parvulis, et uxoribus, et liberis suis.

qui per Iahaziel victoriam miram promittit

14 Erat autem Iahaziel filius Zachariæ, filii Banaiæ, filii Iehiel, filii Mathaniæ, Levites de filiis Asaph, super quem factus est Spiritus Domini in medio turbæ, 15 et ait: Attendite omnis Iuda, et qui habitatis Ierusalem, et tu rex Iosaphat: Hæc dicit Dominus vobis: Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem: non est enim vestra pugna, sed Dei. 16 Cras descendetis contra eos: ascensuri enim sunt per clivum nomine Sis, et invenietis illos in summitate torrentis, qui est contra solitudinem Ieruel. 17 Non eritis vos qui dimicabitis, sed tantummodo confidenter state, et videbitis auxilium Domini super vos, o Iuda, et Ierusalem: nolite timere, nec paveatis: cras egrediemini contra eos, et Dominus erit vobiscum.

rex cum populo gratias agit

18 Iosaphat ergo, et Iuda, et omnes habitatores Ierusalem ceciderunt proni in terram coram Domino, et adoraverunt eum. 19 Porro Levitæ de filiis Caath, et de filiis Core laudabant Dominum Deum Israel voce magna, in excelsum.

hostes interfectos videt

20 Cumque mane surrexissent, egressi sunt per desertum Thecue: profectisque eis, stans Iosaphat in medio eorum, dixit: Audite me viri Iuda, et omnes habitatores Ierusalem: credite in Domino Deo vestro, et securi eritis: credite prophetis eius, et cuncta evenient prospera. 21 Deditque consilium populo, et statuit cantores Domini, ut laudarent eum in turmis suis, et antecederent exercitum, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia eius. 22 Cumque cœpissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, et Moab, et montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Iudam, et percussi sunt. 23 Namque filii Ammon, et Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent et de-

(21) Ps 135, 1.

lerent eos: cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi, mutuis concidere vulneribus. 24 Porro Iuda cum venisset ad speculam, quæ respicit solitudinem, vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus, nec superesse quemquam, qui necem potuisset evadere.

magna præda potitur

25 Venit ergo Iosaphat, et omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuorum: inveneruntque inter cadavera variam supellectilem, vestes quoque, et vasa pretiosissima, et diripuerunt ita ut omnia portare non possent, nec per tres dies spolia auferre præ prædæ magnitudine.

Domino benedicit

26 Die autem quarto congregati sunt in Valle benedictionis: etenim quoniam ibi benedixerant Domino, vocaverunt locum illum Vallis benedictionis usque in præsentem diem.

Ierosolyma revertitur

27 Reversusque est omnis vir Iuda, et habitatores Ierusalem, et Iosaphat ante eos in Ierusalem cum lætitia magna, eo quod dedisset eis Dominus gaudium de inimicis suis. 28 Ingressique sunt in Ierusalem cum psalteriis, et citharis, et tubis in domum Domini.

pace fruitur

29 Irruit autem pavor Domini super universa regna terrarum cum audissent quod pugnasset Dominus contra inimicos Israel. 30 Quievitque regnum Iosaphat, et præbuit ei Deus pacem per circuitum.

5. Reliqua regis, 20, 31—21, 1

Tempus imperii

31 Regnavit igitur Iosaphat super Iudam, et erat triginta quinque annorum cum regnare cœpisset: viginti autem et quinque annis regnavit in Ierusalem, et nomen matris eius Azuba filia Selahi.

pietas regis

32 Et ambulavit in via patris sui Asa, nec declinavit ab ea, faciens quæ placita erant coram Domino. 33 Verumtamen excelsa non abstulit, et adhuc populus non direxerat cor suum ad Dominum Deum patrum suorum.

reliqua in libro Iehu

34 Reliqua autem gestorum Iosaphat priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Iehu filii Hanani, quæ digessit in Libros regum Israel.

fœdus cum rege Israel et classis confracta

35 Post hæc iniit amicitias Iosaphat rex Iuda cum Ochozia rege Israel, cuius opera fuerunt impiissima. 36 Et particeps fuit ut facerent naves, quæ irent in Tharsis: feceruntque classem in Asiongaber. 37 Prophetavit autem Eliezer filius Dodau de Maresa ad Iosaphat, dicens: Quia habuisti fœdus cum Ochozia, percussit Dominus opera tua, contritæque sunt naves, nec potuerunt ire in Tharsis.

mors Iosaphat

21 1 Dormivit autem Iosaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David: regnavitque Ioram filius eius pro eo.

IV. Reges usque ad Ezechiam 21, 2—28, 27

1. Ioram rex quintus, 21, 2—20

Occisio fratrum et principum

2 Qui habuit fratres filios Iosaphat, Azariam, et Iahiel, et Zachariam, et Azariam, et Michael, et Saphatiam; omnes hi, filii Iosaphat regis Iuda. 3 Deditque eis pater suus multa munera argenti, et auri, et pensitationes, cum civitatibus munitissimis in Iuda: regnum autem tradidit Ioram, eo quod esset primogenitus. 4 Surrexit ergo Ioram super regnum patris sui: cumque se confirmasset, occidit omnes fratres suos gladio, et quosdam de principibus Israel.

tempus imperii

5 Trigintaduorum annorum erat Ioram cum regnare cœpisset: et octo annis regnavit in Ierusalem.

malitia regis et reginæ

6 Ambulavitque in viis regum Israel, sicut egerat domus Achab: filia quippe Achab erat uxor eius, et fecit malum in conspectu Domini. 7 Noluit autem Dominus disperdere domum David propter pactum, quod inierat cum eo: et quia promiserat ut daret ei lucernam, et filiis eius omni tempore.

defectio Edom et Lobna

8 In diebus illis rebellavit Edom, ne esset subditus Iudæ, et constituit sibi regem. 9 Cumque transisset Ioram cum principibus suis, et cuncto equitatu, qui erat secum, surrexit nocte, et percussit Edom qui se circumdederat, et omnes duces

(1) 1 Rg 22, 51.

equitatus eius. 10 Attamen rebellavit Edom, ne esset sub dicione Iuda usque ad hanc diem: eo tempore et Lobna recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim Dominum Deum patrum suorum: 11 insuper et excelsa fabricatus est in urbibus Iuda, et fornicari fecit habitatores Ierusalem, et prævaricari Iudam.

litteræ Eliæ prophetæ

12 Allatæ sunt autem ei litteræ ab Elia propheta, in quibus scriptum erat: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Quoniam non ambulasti in viis Iosaphat patris tui, et in viis Asa regis Iuda, 13 sed incessisti per iter regum Israel, et fornicari fecisti Iudam, et habitatores Ierusalem, imitatus fornicationem domus Achab, insuper et fratres tuos domum patris tui, meliores te occidisti: 14 ecce Dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo, et filiis, et uxoribus tuis, universaque substantia tua. 15 Tu autem ægrotabis pessimo languore uteri tui, donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies.

incursiones hostium

16 Suscitavit ergo Dominus contra Ioram spiritum Philisthinorum, et Arabum, qui confines sunt Æthiopibus. 17 Et ascenderunt in terram Iuda, et vastaverunt eam, diripueruntque cunctam substantiam, quæ inventa est in domo regis, insuper et filios eius, et uxores: nec remansit ei filius, nisi Ioachaz, qui minimus natu erat.

languor ac mors regis

18 Et super hæc omnia percussit eum Dominus alvi languore insanabili. 19 Cumque diei succederet dies, et temporum spatia volverentur, duorum annorum expletus est circulus: et sic longa consumptus tabe, ita ut egereret etiam viscera sua, languore pariter, et vita caruit. Mortuusque est in infirmitate pessima, et non fecit ei populus secundum morem combustionis, exsequias, sicut fecerat maioribus eius. 20 Trigintaduorum annorum fuit, cum regnare cœpisset, et octo annis regnavit in Ierusalem. Ambulavitque non recte, et sepelierunt eum in civitate David: verumtamen non in sepulcro regum.

2. Ochozias rex sextus, 22, 1—9

Tempus imperii

22 1 Constituerunt autem habitatores Ierusalem Ochoziam filium eius minimum, regem pro eo: omnes enim maiores natu, qui ante eum fuerant, interfecerant latrones Arabum, qui irruerant in castra: regnavitque Ochozias filius Ioram regis Iuda. 2 Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, et uno anno regnavit in Ierusalem, et nomen matris eius Athalia filia Amri.

malitia regis

3 Sed et ipse ingressus est per vias domus Achab: mater enim eius impulit eum ut impie ageret. 4 Fecit igitur malum in conspectu Domini, sicut domus Achab: ipsi enim fuerunt ei consiliarii post mortem patris sui, in interitum eius.

accessus ad Ioram, regem Israel

5 Ambulavitque in consiliis eorum. Et perrexit cum Ioram filio Achab rege Israel, in bellum contra Hazael regem Syriæ in Ramoth Galaad: vulneraveruntque Syri Ioram. 6 Qui reversus est ut curaretur in Iezrahel: multas enim plagas acceperat in supradicto certamine. Igitur Ochozias filius Ioram rex Iuda, descendit ut inviseret Ioram filium Achab in Iezrahel ægrotantem. 7 Voluntatis quippe fuit Dei adversus Ochoziam, ut veniret ad Ioram: et cum venisset, et egrederetur cum eo adversum Iehu filium Namsi, quem unxit Dominus ut deleret domum Achab.

nex ab Iehu parata

8 Cum ergo everteret Iehu domum Achab, invenit principes Iuda, et filios fratrum Ochoziæ, qui ministrabant ei, et interfecit illos. 9 Ipsum quoque perquirens Ochoziam, comprehendit latitantem in Samaria: adductumque ad se, occidit, et sepelierunt eum: eo quod esset filius Iosaphat, qui quæsierat Dominum in toto corde suo. Nec erat ultra spes aliqua ut de stirpe quis regnaret Ochoziæ.

3. Athalia regina septima, 22, 10—23, 21

Stirpem regiam interficit

10 Siquidem Athalia mater eius videns quod mortuus esset filius suus, surrexit, et interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram. 11 Porro Iosa-

(1) 2 Rg 8, 25. — (10) 2 Rg 11, 1.

beth filia regis tulit Ioas filium Ochoziæ, et furata est eum de medio filiorum regis, cum interficerentur: absconditque eum cum nutrice sua in cubiculo lectulorum: Iosabeth autem, quæ absconderat eum, erat filia regis Ioram, uxor Ioiadæ pontificis, soror Ochoziæ, et idcirco Athalia non interfecit eum. 12 Fuit ergo cum eis in domo Dei absconditus sex annis, quibus regnavit Athalia super terram.

ipsa interficitur

23 1 Anno autem septimo confortatus Ioiada, assumpsit centuriones, Azariam videlicet filium Ieroham, et Ismahel filium Iohanan, Azariam quoque filium Obed, et Maasiam filium Adaiæ, et Elisaphat filium Zechri: et iniit cum eis fœdus. 2 Qui circumeuntes Iudam, congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Iuda, et principes familiarum Israel, veneruntque in Ierusalem. 3 Iniit ergo omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege: dixitque ad eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit, sicut locutus est Dominus super filios David. 4 Iste est ergo sermo quem facietis: 5 Tertia pars vestrum qui veniunt ad Sabbatum, Sacerdotum, et Levitarum, et ianitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: et tertia ad portam, quæ appellatur Fundamenti: omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini. 6 Nec quispiam alius ingrediatur domum Domini, nisi Sacerdotes, et qui ministrant de Levitis: ipsi tantummodo ingrediantur, quia sanctificati sunt: et omne reliquum vulgus observet custodias Domini. 7 Levitæ autem circumdent regem, habentes singuli arma sua: (et si quis alius ingressus fuerit templum, interficiatur) sintque cum rege et intrante et egrediente. 8 Fecerunt ergo Levitæ, et universus Iuda iuxta omnia, quæ præceperat Ioiada pontifex: et assumpserunt singuli viros qui sub se erant, et veniebant per ordinem sabbati, cum his qui impleverant sabbatum, et egressuri erant; siquidem Ioiada pontifex

(1) 2 Reg 11, 4.

non dimiserat abire turmas, quæ sibi per singulas hebdomadas succedere consueverant. 9 Deditque Ioiada sacerdos centurionibus lanceas, clypeosque et peltas regis David, quas consecraverat in domo Domini. 10 Constituitque omnem populum tenentium pugiones a parte templi dextra, usque ad partem templi sinistram, coram altari, et templo, per circuitum regis. 11 Et eduxerunt filium regis, et imposuerunt ei diadema, et testimonium, dederuntque in manu eius tenendam legem, et constituerunt eum regem: unxit quoque illum Ioiada pontifex, et filii eius: imprecatique sunt ei, atque dixerunt: Vivat rex. 12 Quod cum audisset Athalia, vocem scilicet currentium atque laudantium regem, ingressa est ad populum in templum Domini. 13 Cumque vidisset regem stantem super gradum in introitu, et principes, turmasque circa eum, omnemque populum terræ gaudentem, atque clangentem tubis, et diversi generis organis concinentem, vocemque laudantium, scidit vestimenta sua, et ait: Insidiæ, insidiæ. 14 Egressus autem Ioiada pontifex ad centuriones, et principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra septa templi, et interficiatur foris gladio. Præcepitque sacerdos ne occideretur in domo Domini, 15 Et imposuerunt cervicibus eius manus: cumque intrasset portam equorum domus regis, interfecerunt eam ibi.

fœdus inter Dominum, populum et regem Ioas pangitur

16 Pepigit autem Ioiada fœdus inter se, universumque populum, et regem, ut esset populus Domini. 17 Itaque ingressus est omnis populus domum Baal, et destruxerunt eam: et altaria ac simulacra illius confregerunt: Mathan quoque sacerdotem Baal interfecerunt ante aras. 18 Constituit autem Ioiada præpositos in domo Domini, sub manibus Sacerdotum, et Levitarum, quos distribuit David in domo Domini: ut offerrent holocausta Domino, sicut scriptum est in lege Moysi, in gaudio et canticis, iuxta dispositionem David. 19 Constituit quoque ianitores in portis domus Domini, ut non ingrederetur eam immundus in omni re. 20 Assumpsitque centuriones, et fortissimos viros ac princi-

pes populi, et omne vulgus terræ, et fecerunt descendere regem de domo Domini, et introire per medium portæ superioris in domum regis, et collocaverunt eum in solio regali. 21 Lætatusque est omnis populus terræ, et urbs quievit: porro Athalia interfecta est gladio.

4. Ioas rex octavus, 24, 1—27

Rex Ioas

bonus vivente Ioiada

uxores ducit

templum instaurat

24 1 Septem annorum erat Ioas cum regnare cœpisset: et quadraginta annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Sebia de Bersabee.

2 Fecitque quod bonum est coram Domino cunctis diebus Ioiadæ sacerdotis.

3 Accepit autem ei Ioiada uxores duas, e quibus genuit filios et filias.

4 Post quæ placuit Ioas ut instauraret domum Domini. 5 Congregavitque Sacerdotes, et Levitas, et dixit eis: Egredimini ad civitates Iuda, et colligite de universo Israel pecuniam ad sartatecta templi Dei vestri, per singulos annos, festinatoque hoc facite: porro Levitæ egere negligentius. 6 Vocavitque rex Ioiadam principem, et dixit ei: Quare tibi non fuit curæ, ut cogeres Levitas inferre de Iuda et de Ierusalem pecuniam, quæ constituta est a Moyse servo Domini, ut inferret eam omnis multitudo Israel in tabernaculum testimonii? 7 Athalia enim impiissima, et filii eius destruxerunt domum Dei, et de universis, quæ sanctificata fuerant in templo Domini, ornaverunt fanum Baalim. 8 Præcepit ergo rex, et fecerunt arcam: posueruntque eam iuxta portam domus Domini forinsecus. 9 Et prædicatum est in Iuda et Ierusalem ut deferrent singuli pretium Domino, quod constituit Moyses servus Dei super omnem Israel in deserto. 10 Lætatique sunt cuncti principes, et omnis populus: et ingressi contulerunt in arcam Domini, atque miserunt ita ut impleretur. 11 Cumque tempus esset ut deferrent arcam coram rege per manus Levitarum (videbant enim multam pecuniam) ingrediebatur scriba regis, et quem primus sacerdos constituerat: effundebantque pecuniam quæ erat in arca: porro arcam reportabant ad locum suum: sicque faciebant per singulos dies, et congregata est infinita pecunia. 12 Quam dederunt rex et Ioiada his, qui præerant operibus domus Domini: at illi conducebant ex ea cæsores lapidum, et artifices operum singulorum ut instaurarent domum Domini: fabros quoque ferri et æris, ut quod cadere cœperat, fulciretur. 13 Egeruntque hi qui operabantur industrie, et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac suscitaverunt domum Domini in statum pristinum, et firmiter eam stare fecerunt. 14 Cumque complessent omnia opera, detulerunt coram rege, et Ioiada reliquam partem pecuniæ: de qua facta sunt vasa templi in ministerium, et ad holocausta, phialæ quoque, et cetera vasa aurea et argentea: et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadæ.

15 Senuit autem Ioiada plenus dierum, et mortuus est cum esset centum triginta annorum. 16 Sepelieruntque eum in civitate David cum regibus, eo quod fecisset bonum cum Israel, et cum domo eius. 17 Postquam autem obiit Ioiada, ingressi sunt principes Iuda, et adoraverunt regem, qui delinitus obsequiis eorum, acquievit eis. 18 Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum, servieruntque lucis et sculptilibus, et facta est ira contra Iudam, et Ierusalem propter hoc peccatum. 19 Mittebatque eis prophetas ut reverterentur ad Dominum, quos protestantes, illi audire nolebant.

malus mortuo Ioiada

20 Spiritus itaque Dei induit Zachariam filium Ioiadæ sacerdotem, et stetit in conspectu populi, et dixit eis: Hæc dicit Dominus Deus: Quare transgredimini præceptum Domini, quod vobis non proderit, et dereliquistis Dominum ut derelinqueret vos? 21 Qui congregati adversus eum, miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini. 22 Et non est recordatus Ioas rex misericordiæ, quam

Zachariam prophetam lapidat

(1) 2 Rg 11, 21; 12, 1. — (9) Ex 30, 12.

fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur, ait: Videat Dominus, et requirat.

a Syris oppugnatur et a servis occiditur

23 Cumque evolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syriæ: venitque in Iudam et Ierusalem, et interfecit cunctos principes populi, atque universam prædam miserunt regi in Damascum. 24 Et certe cum permodicus venisset numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eo quod dereliquissent Dominum Deum patrum suorum: in Ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia. 25 Et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis: surrexerunt autem contra eum servi sui in ultionem sanguinis filii Ioiadæ sacerdotis, et occiderunt eum in lectulo suo, et mortuus est: sepelieruntque eum in civitate David, sed non in sepulcris regum. 26 Insidiati vero sunt ei Zabad filius Semmaath Ammanitidis, et Iozabad filius Semarith Moabitidis.

reliqua in libro regum

27 Porro filii eius, ac summa pecuniæ, quæ adunata fuerat sub eo, et instauratio domus Dei scripta sunt diligentius in Libro regum: regnavit autem Amasias filius eius pro eo.

5. Amasias rex nonus, 25, 1—28

Tempus imperii

25 1 Vigintiquinque annorum erat Amasias cum regnare cœpisset, et vigintinovem annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Ioaden de Ierusalem.

bonitas regis

2 Fecitque bonum in conspectu Domini: verumtamen non in corde perfecto.

occisio parricidarum

3 Cumque roboratum sibi videret imperium, iugulavit servos, qui occiderant regem patrem suum, 4 sed filios eorum non interfecit sicut scriptum est in Libro legis Moysi, ubi præcepit Dominus, dicens: Non occidentur patres pro filiis, neque filii pro patribus suis, sed unusquisque in suo peccato morietur.

---

(22) Mt 23, 35. — (1) 2 Rg 14, 2. — (4) Dt 24, 16; 2 Rg 14, 6; Ez 18, 20.

victoria de Edom et tumor Israel

5 Congregavit igitur Amasias Iudam, et constituit eos per familias, tribunosque et centuriones in universo Iuda, et Beniamin: et recensuit a viginti annis supra, invenitque trecenta millia iuvenum, qui egrederentur ad pugnam, et tenerent hastam et clypeum: 6 Mercede quoque conduxit de Israel centum millia robustorum, centum talentis argenti. 7 Venit autem homo Dei ad illum, et ait: O rex, ne egrediatur tecum exercitus Israel: non est enim Dominus cum Israel, et cunctis filiis Ephraim: 8 quod si putas in robore exercitus bella consistere, superari te faciet Deus ab hostibus: Dei quippe est et adiuvare, et in fugam convertere. 9 Dixitque Amasias ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talentis, quæ dedi militibus Israel? Et respondit ei homo Dei: Habet Dominus unde tibi dare possit multo his plura. 10 Separavit itaque Amasias exercitum, qui venerat ad eum ex Ephraim, ut reverteretur in locum suum: at illi contra Iudam vehementer irati, reversi sunt in regionem suam. 11 Porro Amasias confidenter eduxit populum suum, et abiit in Vallem salinarum, percussitque filios Seir decem millia. 12 Et alia decem millia virorum ceperunt filii Iuda, et adduxerunt ad præruptum cuiusdam petræ, præcipitaveruntque eos de summo in præceps, qui universi crepuerunt. 13 At ille exercitus, quem remiserat Amasias ne secum iret ad prœlium, diffusus est in civitatibus Iuda a Samaria usque ad Bethoron, et interfectis tribus millibus, diripuit prædam magnam.

cultus deorum Idumæorum

14 Amasias vero post cædem Idumæorum, et allatos deos filiorum Seir, statuit illos in deos sibi, et adorabat eos, et illis adolebat incensum. 15 Quamobrem iratus Dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam, qui diceret ei: Cur adorasti deos, qui non liberaverunt populum suum de manu tua? 16 Cumque hæc ille loqueretur, respondit ei: Num consiliarius regis es? quiesce ne interficiam te. Discedensque propheta, Scio, inquit, quod cogitaverit Deus occidere te, quia fecisti hoc malum, et insuper non acquievisti consilio meo.

infelix bellum cum rege Israel

17 Igitur Amasias rex Iuda inito pessimo consilio, misit ad Ioas filium Ioachaz filii Iehu, regem Israel, dicens: Veni, videamus nos mutuo. 18 At ille remisit nuntios, dicens: Carduus, qui est in Libano, misit ad cedrum Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem: et ecce bestiæ, quæ erant in silva Libani, transierunt, et conculcaverunt carduum. 19 Dixisti: Percussi Edom, et idcirco erigitur cor tuum in superbiam: sede in domo tua, cur malum adversum te provocas, ut cadas et tu, et Iuda tecum? 20 Noluit audire Amasias, eo quod Domini esset voluntas ut traderetur in manus hostium propter deos Edom. 21 Ascendit igitur Ioas rex Israel, et mutuos sibi præbuere conspectus: Amasias autem rex Iuda erat in Bethsames Iuda: 22 corruitque Iuda coram Israel, et fugit in tabernacula sua. 23 Porro Amasiam regem Iuda, filium Ioas filii Ioachaz, cepit Ioas rex Israel in Bethsames, et adduxit in Ierusalem: destruxitque murum eius a porta Ephraim usque ad portam anguli quadringentis cubitis. 24 Omne quoque aurum, et argentum, et universa vasa, quæ repererat in domo Dei, et apud Obededom in thesauris etiam domus regiæ, necnon et filios obsidum reduxit in Samariam.

reliqua in historia regum Iuda et Israel

25 Vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz rex Israel, quindecim annis. 26 Reliqua autem sermonum Amasiæ priorum et novissimorum scripta sunt in Libro regum Iuda et Israel. 27 Qui postquam recessit a Domino, tetenderunt ei insidias in Ierusalem. Cumque fugisset in Lachis, miserunt, et interfecerunt eum ibi. 28 Reportantesque super equos, sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David.

6. Ozias seu Azarias (2 Rg 15, 1) rex decimus, 26, 1—23

Tempus imperii

26 1 Omnis autem populus Iuda filium eius Oziam annorum sedecim, constituit regem pro Amasia patre suo. 2 Ipse ædificavit Ailath, et re-

(1) 2 Rg 14, 21.

stituit eam dicioni Iuda, postquam dormivit rex cum patribus suis. 3 Sedecim annorum erat Ozias cum regnare cœpisset, et quinquagintaduobus annis regnavit in Ierusalem, nomen matris eius Iechelia de Ierusalem.

bonitas regis

4 Fecitque quod erat rectum in oculis Domini iuxta omnia, quæ fecerat Amasias pater eius. 5 Et exquisivit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis et videntis Deum: cumque requireret Dominum, direxit eum in omnibus.

victoriæ variæ

6 Denique egressus est, et pugnavit contra Philisthiim, et destruxit murum Geth, et murum Iabniæ, murumque Azoti: ædificavit quoque oppida in Azoto, et in Philisthiim. 7 Et adiuvit eum Deus contra Philisthiim, et contra Arabes, qui habitabant in Gurbaal, et contra Ammonitas. 8 Appendebantque Ammonitæ munera Oziæ: et divulgatum est nomen eius usque ad introitum Ægypti propter crebras victorias.

ædificationes

9 Ædificavitque Ozias turres in Ierusalem super portam anguli, et super portam vallis, et reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas. 10 Exstruxit etiam turres in solitudine, et effodit cisternas plurimas, eo quod haberet multa pecora tam in campestribus, quam in eremi vastitate: vineas quoque habuit et vinitores in montibus, et in carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus.

exercitus bellatorum

11 Fuit autem exercitus bellatorum eius, qui procedebant ad prœlia sub manu Iehiel scribæ, Maasiæque doctoris, et sub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis. 12 Omnisque numerus principum per familias virorum fortium, duorum millium sexcentorum. 13 Et sub eis universus exercitus trecentorum et septem millium quingentorum: qui erant apti ad bella, et pro rege contra adversarios dimicabant. 14 Præparavit quoque eis Ozias, id est, cuncto exercitui, clypeos, et hastas, et galeas, et loricas, arcusque et fundas ad iaciendos lapides. 15 Et fecit in Ierusalem diversi generis machinas, quas in turribus collocavit, et in angulis murorum

ut mitterent sagittas, et saxa grandia: egressumque est nomen eius procul, eo quod auxiliaretur ei Dominus, et corroborasset illum.

incensum

16 Sed cum roboratus esset, elevatum est cor eius in interitum suum, et neglexit Dominum Deum suum: ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis. 17 Statimque ingressus post eum Azarias sacerdos, et cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi, 18 restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officii Ozia ut adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad huiuscemodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo. 19 Iratusque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incensum, minabatur Sacerdotibus.

atque lepra

Statimque orta est lepra in fronte eius coram Sacerdotibus, in domo Domini super altare thymiamatis. 20 Cumque respexisset eum Azarias pontifex, et omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, et festinato expulerunt eum. Sed et ipse perterritus, acceleravit egredi, eo quod sensisset illico plagam Domini. 21 Fuit igitur Ozias rex leprosus usque ad diem mortis suæ, et habitavit in domo separata plenus lepra, ob quam ejectus fuerat de domo Domini. Porro Ioatham filius eius rexit domum regis, et iudicabat populum terræ.

reliqua in libro Isaiæ

22 Reliqua autem sermonum Oziæ priorum et novissimorum scripsit Isaias filius Amos, propheta. 23 Dormivitque Ozias cum patribus suis, et sepelierunt eum in agro regalium sepulcrorum, eo quod esset leprosus: regnavitque Ioatham filius eius pro eo.

7. Ioatham rex undecimus, 27, 1—9

Tempus imperii

27 1 Vigintiquinque annorum erat Ioatham cum regnare cœpisset, et sedecim annis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Ierusa filia Sadoc.

(21) 2 Rg 15, 5. — (1) 2 Rg 15, 33.

bonitas regis

2 Fecitque quod rectum erat coram Domino iuxta omnia quæ fecerat Ozias pater suus, excepto quod non est ingressus templum Domini, et adhuc populus delinquebat.

munitio regni

3 Ipse ædificavit portam domus Domini excelsam, et in muro Ophel multa construxit. 4 Urbes quoque ædificavit in montibus Iuda, et in saltibus castella, et turres.

victoria de Ammonitis

5 Ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon, et vicit eos, dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti, et decem millia coros tritici, ac totidem coros hordei: hæc ei præbuerunt filii Ammon in anno secundo et tertio. 6 Corroboratusque est Ioatham eo quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo.

reliqua in historia regum Israel et Iuda

7 Reliqua autem sermonum Ioatham, et omnes pugnæ eius, et opera, scripta sunt in Libro regum Israel et Iuda. 8 Vigintiquinque annorum erat cum regnare cœpisset, et sedecim annis regnavit in Ierusalem. 9 Dormivitque Ioatham cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: et regnavit Achaz filius eius pro eo.

8. Achaz rex duodecimus, 28, 1—27

Tempus imperii

28 1 Viginti annorum erat Achaz cum regnare cœpisset: et sedecim annis regnavit in Ierusalem:

impietas regis

non fecit rectum in conspectu Domini sicut David pater eius: 2 sed ambulavit in viis regum Israel, insuper et statuas fudit Baalim. 3 Ipse est, qui adolevit incensum in Vallebenennom, et lustravit filios suos in igne iuxta ritum gentium, quas interfecit Dominus in adventu filiorum Israel. 4 Sacrificabat quoque, et thymiama succendebat in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso.

afflictio regni per regem Syriæ et regem Israel

5 Tradiditque eum Dominus Deus eius in manu regis Syriæ, qui percussit eum, magnamque prædam cepit de eius imperio, et adduxit in Damascum: manibus quoque regis Israel traditus est, et

(1) 2 Rg 16, 2.

percussus plaga grandi. 6 Occiditque Phacee, filius Romeliæ, de Iuda centum viginti millia in die uno, omnes viros bellatores: eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum. 7 Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim, Maasiam filium regis, et Ezricam ducem domus eius, Elcanam quoque secundum a rege. 8 Ceperuntque filii Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum, et puellarum, et infinitam prædam: pertuleruntque eam in Samariam. 9 Ea tempestate erat ibi propheta Domini, nomine Oded: qui egressus obviam exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iuda, tradidit eos in manibus vestris, et occidistis eos atrociter, ita ut ad cælum pertingeret vestra crudelitas. 10 Insuper filios Iuda, et Ierusalem vultis vobis subiicere in servos et ancillas; quod nequaquam facto opus est: peccastis enim super hoc Domino Deo vestro. 11 Sed audite consilium meum, et reducite captivos, quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor Domini imminet vobis. 12 Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Iohanan, Barachias filius Mosollamoth, Ezechias filius Sellum, et Amasa filius Adali, contra eos, qui veniebant de prœlio, 13 et dixerunt eis: Non introducetis huc captivos, ne peccemus Domino. Quare vultis adiicere super peccata nostra, et vetera cumulare delicta? grande quippe peccatum est, et ira furoris Domini imminet super Israel. 14 Dimiseruntque viri bellatores prædam, et universa quæ ceperant coram principibus, et omni multitudine. 15 Steteruntque viri, quos supra memoravimus, et apprehendentes captivos, omnesque qui nudi erant, vestierunt de spoliis: cumque vestissent eos, et calceassent, et refecissent cibo ac potu, unxissentque propter laborem, et adhibuissent eis curam: quicumque ambulare non poterant, et erant imbecillo corpore, imposuerunt eos iumentis, et adduxerunt Iericho civitatem palmarum ad fratres eorum, ipsique reversi sunt in Samariam.

16 Tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum, postulans auxilium. 17 Veneruntque Idumæi, et percusserunt multos ex Iuda, et ceperunt prædam magnam. 18 Philisthiim quoque diffusi sunt per urbes campestres, et ad Meridiem Iuda: ceperuntque Bethsames, et Aialon, et Gaderoth, Socho quoque, et Thamnan, et Gamzo, cum viculis suis, et habitaverunt in eis. 19 Humiliaverat enim Dominus Iudam propter Achaz regem Iuda, eo quod nudasset eum auxilio, et contemptui habuisset Dominum. 20 Adduxitque contra eum Thelgathphalnasar regem Assyriorum, qui et afflixit eum, et nullo resistente vastavit. 21 Igitur Achaz spoliata domo Domini, et domo regum, ac principum, dedit regi Assyriorum munera, et tamen nihil ei profuit.

humiliatio per Idumæos, Philisthiim, Assyrios vocatos

22 Insuper et tempore angustiæ suæ auxit contemptum in Dominum, ipse per se rex Achaz, 23 immolavit diis Damasci victimas percussoribus suis, et dixit: Dii regum Syriæ auxiliantur eis, quos ego placabo hostiis, et aderunt mihi, cum econtrario ipsi fuerint ruinæ ei, et universo Israel. 24 Direptis itaque Achaz omnibus vasis domus Dei, atque confractis, clausit ianuas templi Dei, et fecit sibi altaria in universis angulis Ierusalem. 25 In omnibus quoque urbibus Iuda exstruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum patrum suorum.

mutatio cultus divini

26 Reliqua autem sermonum eius, et omnium operum suorum priorum et novissimorum scripta sunt in Libro regum Iuda et Israel. 27 Dormivitque Achaz cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate Ierusalem: neque enim receperunt eum in sepulcra regum Israel. Regnavitque Ezechias filius eius pro eo.

reliqua in historia regum Iuda et Israel

V. Ezechias rex tertius decimus, 29, 1—32, 33

1. Virtute religionis eminens, 29, 1—31, 21

29 1 Igitur Ezechias regnare cœpit, cum viginti quinque esset annorum, et vigintinovem an-

Tempus imperii

(1) 2 Rg 18, 1.

eximia pietas regis

apertio valvarum templi

nis regnavit in Ierusalem: nomen matris eius Abia, filia Zachariæ.
2 Fecitque quod erat placitum in conspectu Domini iuxta omnia quæ fecerat David pater eius.
3 Ipse anno, et mense primo regni sui aperuit valvas domus Domini, et instauravit eas. 4 Adduxitque Sacerdotes atque Levitas, et congregavit eos in plateam orientalem. 5 Dixitque ad eos: Audite me Levitæ, et sanctificamini, mundate domum Domini Dei patrum vestrorum, et auferte omnem immunditiam de sanctuario. 6 Peccaverunt patres nostri, et fecerunt malum in conspectu Domini Dei nostri, derelinquentes eum: averterunt facies suas a tabernaculo Domini, et præbuerunt dorsum. 7 Clauserunt ostia, quæ erant in porticu, et exstinxerunt lucernas, incensumque non adoleverunt, et holocausta non obtulerunt in sanctuario Deo Israel. 8 Concitatus est itaque furor Domini super Iudam et Ierusalem, tradiditque eos in commotionem, et in interitum, et in sibilum, sicut ipsi cernitis oculis vestris. 9 En, corruerunt patres nostri gladiis, filii nostri, et filiæ nostræ, et coniuges captivæ ductæ sunt propter hoc scelus. 10 Nunc ergo placet mihi ut ineamus fœdus cum Domino Deo Israel, et avertet a nobis furorem iræ suæ. 11 Filii mei nolite negligere: vos elegit Dominus ut stetis coram eo, et ministretis illi, colatisque eum, et cremetis ei incensum.

sanctificatio templi

12 Surrexerunt ergo Levitæ: Mahath filius Amasai, et Ioel filius Azariæ de filiis Caath: Porro de filiis Merari, Cis filius Abdi, et Azarias filius Ialaleel. De filiis autem Gersom, Ioah filius Zemma, et Eden filius Ioah. 13 At vero de filiis Elisaphan, Samri, et Iahiel. De filiis quoque Asaph, Zacharias, et Mathanias: 14 Necnon de filiis Heman, Iahiel, et Semei: Sed et de filiis Idithun, Semeias, et Oziel. 15 Congregaveruntque fratres suos, et sanctificati sunt, et ingressi sunt iuxta mandatum regis et imperium Domini, ut expiarent domum Dei. 16 Sacerdotes quoque ingressi templum Domini ut sanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam, quam intro repererant in vestibulo domus Domini, quam tulerunt Levitæ, et asportaverunt ad torrentem Cedron foras. 17 Cœperunt autem prima die mensis primi mundare, et in die octavo eiusdem mensis ingressi sunt porticum templi Domini, expiaveruntque templum diebus octo, et in die sextadecima mensis eiusdem, quod cœperant impleverunt. 18 Ingressi quoque sunt ad Ezechiam regem, et dixerunt ei: Sanctificavimus omnem domum Domini, et altare holocausti, vasaque eius, necnon et mensam propositionis cum omnibus vasis suis, 19 cunctamque templi supellectilem, quam polluerat rex Achaz in regno suo, postquam prævaricatus est: et ecce exposita sunt omnia coram altare Domini.

oblatio sacrificiorum

20 Consurgensque diluculo Ezechias rex, adunavit omnes principes civitatis, et ascendit in domum Domini: 21 obtuleruntque simul tauros septem, et arietes septem, agnos septem, et hircos septem pro peccato, pro regno, pro sanctuario, pro Iuda, dixitque sacerdotibus filiis Aaron ut offerrent super altare Domini. 22 Mactaverunt igitur tauros, et susceperunt sanguinem Sacerdotes, et fuderunt illum super altare, mactaverunt etiam arietes, et illorum sanguinem super altare fuderunt, immolaveruntque agnos, et fuderunt super altare sanguinem. 23 Applicuerunt hircos pro peccato coram rege, et universa multitudine, imposueruntque manus suas super eos: 24 et immolaverunt illos Sacerdotes, et asperserunt sanguinem eorum coram altare pro piaculo universi Israelis: pro omni quippe Israel præceperat rex ut holocaustum fieret et pro peccato. 25 Constituit quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis, et psalteriis, et citharis secundum dispositionem David regis, et Gad Videntis, et Nathan prophetæ: siquidem Domini præceptum fuit per manum prophetarum eius. 26 Steteruntque Levitæ tenentes organa David, et Sacerdotes tubas. 27 Et iussit Ezechias ut offerrent holocausta super altare: cumque offerrentur holocausta, cœperunt laudes canere Domino, et clangere tubis, atque in

diversis organis, quæ David rex Israel præparaverat, concrepare. 28 Omni autem turba adorante, cantores, et ii, qui tenebant tubas, erant in officio suo donec compleretur holocaustum. 29 Cumque finita esset oblatio, incurvatus est rex, et omnes qui erant cum eo, et adoraverunt. 30 Præcepitque Ezechias, et principes Levitis ut laudarent Dominum sermonibus David, et Asaph Videntis: qui laudaverunt eum magna lætitia, et incurvato genu adoraverunt. 31 Ezechias autem etiam hæc addidit: Implestis manus vestras Domino, accedite, et offerte victimas, et laudes in domo Domini. Obtulit ergo universa multitudo hostias, et laudes, et holocausta mente devota. 32 Porro numerus holocaustorum, quæ obtulit multitudo, hic fuit: tauros septuaginta, arietes centum, agnos ducentos. 33 Sanctificaveruntque Domino boves sexcentos, et oves tria millia. 34 Sacerdotes vero pauci erant, nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent: unde et Levitæ fratres eorum adiuverunt eos, donec implerétur opus, et sanctificarentur antistites: Levitæ quippe faciliori ritu sanctificantur, quam Sacerdotes. 35 Fuerunt ergo holocausta plurima, adipes pacificorum, et libamina holocaustorum: et completus est cultus domus Domini. 36 Lætatusque est Ezechias, et omnis populus eo quod ministerium Domini esset expletum. De repente quippe hoc fieri placuerat.

invitatio omnium Israelitarum ad pascha celebrandum

30 1 Misit quoque Ezechias ad omnem Israel et Iudam: scripsitque epistolas ad Ephraim et Manassen ut venirent ad domum Domini in Ierusalem, et facerent Phase Domino Deo Israel. 2 Inito ergo consilio regis et principum, et universi cœtus Ierusalem, decreverunt ut facerent Phase mense secundo. 3 Non enim potuerant facere in tempore suo, quia sacerdotes, qui possent sufficere, sanctificati non fuerant, et populus nondum congregatus fuerat in Ierusalem. 4 Placuitque sermo regi, et omni multitudini. 5 Et decreverunt ut mitterent nuntios in universum Israel de Bersabee usque Dan ut venirent, et facerent Phase Domino

Deo Israel in Ierusalem: multi enim non fecerant sicut lege præscriptum est. 6 Perrexeruntque cursores cum epistolis ex regis imperio, et principum eius, in universum Israel et Iudam iuxta id, quod rex iusserat, prædicantes: Filii Israel revertimini ad Dominum Deum Abraham, et Isaac, et Israel: et revertetur ad reliquias, quæ effugerunt manum regis Assyriorum. 7 Nolite fieri sicut patres vestri, et fratres qui recesserunt a Domino Deo patrum suorum, qui tradidit eos in interitum, ut ipsi cernitis. 8 Nolite indurare cervices vestras, sicut patres vestri: tradite manus Domino, et venite ad sanctuarium eius, quod sanctificavit in æternum: servite Domino Deo patrum vestrorum, et avertetur a vobis ira furoris eius. 9 Si enim vos reversi fueritis ad Dominum: fratres vestri, et filii habebunt misericordiam coram dominis suis, qui illos duxerunt captivos, et revertentur in terram hanc: pius enim et clemens est Dominus Deus vester, et non avertet faciem suam a vobis, si reversi fueritis ad eum. 10 Igitur cursores pergebant velociter de civitate in civitatem per terram Ephraim, et Manasse usque ad Zabulon, illis irridentibus et subsannantibus eos. 11 Attamen quidam viri ex Aser, et Manasse, et Zabulon acquiescentes consilio, venerunt Ierusalem. 12 In Iuda vero facta est manus Domini ut daret eis cor unum, ut facerent iuxta præceptum regis, et principum verbum Domini.

celebratio paschatis

13 Congregatique sunt in Ierusalem populi multi ut facerent sollemnitatem azymorum, in mense secundo: 14 et surgentes destruxerunt altaria quæ erant in Ierusalem, atque universa, in quibus idolis adolebatur incensum, subvertentes, proiecerunt in torrentem Cedron. 15 Immolaverunt autem Phase quartadecima die mensis secundi. Sacerdotes quoque, atque Levitæ tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo Domini: 16 Steteruntque in ordine suo iuxta dispositionem, et legem Moysi hominis Dei: Sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum, 17 eo

quod multa turba sanctificata non esset: et idcirco immolarent Levitæ Phase his, qui non occurrerant sanctificari Domino. 18 Magna etiam pars populi de Ephraim, et Manasse, et Issachar, et Zabulon, quæ sanctificata non fuerat, comedit Phase, non iuxta quod scriptum est: et oravit pro eis Ezechias, dicens: Dominus bonus propitiabitur 19 cunctis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum: et non imputabit eis quod minus sanctificati sunt. 20 Quem exaudivit Dominus, et placatus est populo. 21 Feceruntque filii Israel, qui inventi sunt in Ierusalem, sollemnitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, laudantes Dominum per singulos dies: Levitæ quoque, et Sacerdotes per organa, quæ suo officio congruebant. 22 Et locutus est Ezechias ad cor omnium Levitarum, qui habebant intelligentiam bonam super Domino: et comederunt septem diebus sollemnitatis, immolantes victimas pacificorum, et laudantes Dominum Deum patrum suorum.

celebritas grandis

23 Placuitque universæ multitudini ut celebrarent etiam alios dies septem: quod et fecerunt cum ingenti gaudio. 24 Ezechias enim rex Iuda præbuerat multitudini mille tauros, et septem millia ovium: principes vero dederant populo tauros mille, et oves decem millia: sanctificata est ergo sacerdotum plurima multitudo. 25 Et hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam Sacerdotum et Levitarum, quam universæ frequentiæ, quæ venerat ex Israel; proselytorum quoque de terra Israel, et habitantium in Iuda. 26 Factaque est grandis celebritas in Ierusalem, qualis a diebus Salomonis filii David regis Israel in ea urbe non fuerat. 27 Surrexerunt autem Sacerdotes atque Levitæ benedicentes populo: et exaudita est vox eorum: pervenitque oratio in habitaculum sanctum cæli.

eversio idolorum

31 1 Cumque hæc fuissent rite celebrata, egressus est omnis Israel, qui inventus fuerat in urbibus Iuda, et fregerunt simulacra, succideruntque lucos, demoliti sunt excelsa, et altaria destruxerunt, non solum de universo Iuda et Beniamin, sed et de Ephraim quoque et Manasse, donec penitus everterent: reversique sunt omnes filii Israel in possessiones et civitates suas.

sustentatio sacerdotum et Levitarum

2 Ezechias autem constituit turmas Sacerdotales, et Leviticas per divisiones suas, unumquemque in officio proprio, tam Sacerdotum videlicet quam Levitarum ad holocausta, et pacifica ut ministrarent et confiterentur, canerentque in portis castrorum Domini. 3 Pars autem regis erat, ut de propria eius substantia offerretur holocaustum, mane semper et vespere. Sabbatis quoque, et Calendis, et sollemnitatibus ceteris, sicut scriptum est in lege Moysi. 4 Præcepit etiam populo habitantium Ierusalem ut darent partes Sacerdotibus, et Levitis, ut possent vacare legi Domini. 5 Quod cum percrebruisset in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filii Israel frumenti, vini, et olei, mellis quoque: et omnium, quæ gignit humus, decimas obtulerunt. 6 Sed et filii Israel et Iuda, qui habitabant in urbibus Iuda, obtulerunt decimas boum et ovium, decimasque sanctorum, quæ voverant Domino Deo suo: atque universa portantes, fecerunt acervos plurimos. 7 Mense tertio cœperunt acervorum iacere fundamenta, et mense septimo compleverunt eos. 8 Cumque ingressi fuissent Ezechias, et principes eius, viderunt acervos, et benedixerunt Domino ac populo Israel. 9 Interrogavitque Ezechias Sacerdotes, et Levitas cur ita iacerent acervi. 10 Respondit illi Azarias Sacerdos primus de stirpe Sadoc, dicens: Ex quo cœperunt offerri primitiæ in domo Domini, comedimus, et saturati sumus, et remanserunt plurima, eo quod benedixerit Dominus populo suo: reliquiarum autem copia est ista, quam cernis. 11 Præcepit igitur Ezechias ut præpararent horrea in domo Domini. Quod cum fecissent, 12 intulerunt tam primitias, quam decimas, et quæcumque voverant, fideliter. Fuit autem præfectus eorum Chonenias Levita, et Semei frater eius, secundus, 13 post quem Iahiel, et Azarias, et Nahath, et Asael, et Ierimoth, Ioza-

bad quoque, et Eliel, et Iesmachias, et Mahath, et Banaias, præpositi sub manibus Choneniæ, et Semei fratris eius, ex imperio Ezechiæ regis et Azariæ pontificis domus Dei, ad quos omnia pertinebant. 14 Core vero filius Iemna Levites et ianitor orientalis portæ, præpositus erat iis, quæ sponte offerebantur Domino, primitiisque et consecratis in Sancta sanctorum. 15 Et sub cura eius Eden, et Beniamin, Iesue, et Semeias, Amarias quoque, et Sechenias in civitatibus Sacerdotum ut fideliter distribuerent fratribus suis partes, minoribus atque maioribus: 16 exceptis maribus ab annis tribus et supra, cunctis qui ingrediebantur templum Domini, et quidquid per singulos dies conducebat in ministerio, atque observationibus iuxta divisiones suas, 17 Sacerdotibus per familias, et Levitis a vigesimo anno et supra, per ordines et turmas suas, 18 universæque multitudini tam uxoribus, quam liberis eorum utriusque sexus, fideliter cibi de his, quæ sanctificata fuerant, præbebantur. 19 Sed et filiorum Aaron per agros, et suburbana urbium singularum dispositi erant viri, qui partes distribuerent universo sexui masculino de Sacerdotibus, et Levitis. 20 Fecit ergo Ezechias universa quæ diximus in omni Iuda: operatusque est bonum et rectum, et verum coram Domino Deo suo 21 in universa cultura ministerii domus Domini, iuxta legem et ceremonias, volens requirere Deum suum in toto corde suo: fecitque et prosperatus est.

2. A Sennacherib afflictus, sed a Deo liberatus, 32, 1—23

Capita fontium obturat et civitatem munit

32 1 Post quæ et huiuscemodi veritatem, venit Sennacherib rex Assyriorum, et ingressus Iudam, obsedit civitates munitas, volens eas capere. 2 Quod cum vidisset Ezechias, venisse scilicet Sennacherib, et totum belli impetum verti contra Ierusalem, 3 inito cum principibus consilio, virisque fortissimis ut obturarent capita fontium, qui erant

(1) 2 Rg 18, 13; Sir 48, 20; Is 36, 1.

extra urbem: et hoc omnium decernente sententia, 4 congregavit plurimam multitudinem, et obturaverunt cunctos fontes, et rivum, qui fluebat in medio terræ, dicentes: Ne veniant reges Assyriorum, et inveniant aquarum abundantiam. 5 Ædificavit quoque, agens industrie, omnem murum, qui fuerat dissipatus, et exstruxit turres desuper, et forinsecus alterum murum: instauravitque Mello in civitate David, et fecit universi generis armaturam et clypeos: 6 constituitque principes bellatorum in exercitu: et convocavit universos in platea portæ civitatis, ac locutus est ad cor eorum dicens: 7 Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, nec paveatis regem Assyriorum, et universam multitudinem, quæ est cum eo: multo enim plures nobiscum sunt, quam cum illo. 8 Cum illo enim est brachium carneum: nobiscum Dominus Deus noster, qui auxiliator est noster, pugnatque pro nobis. Confortatusque est populus huiuscemodi verbis Ezechiæ regis Iuda.

blasphemias legati regii audit

9 Quæ postquam gesta sunt, misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos in Ierusalem (ipse enim cum universo exercitu obsidebat Lachis) ad Ezechiam regem Iuda, et ad omnem populum, qui erat in urbe, dicens: 10 Hæc dicit Sennacherib rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam sedetis obsessi in Ierusalem? 11 Num Ezechias decipit vos, ut tradat morti in fame et siti, affirmans quod Dominus Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum? 12 Numquid non iste est Ezechias, qui destruxit excelsa illius, et altaria, et præcepit Iuda et Ierusalem, dicens: Coram altari uno adorabitis, et in ipso comburetis incensum? 13 An ignoratis quæ ego fecerim, et patres mei cunctis terrarum populis? numquid prævaluerunt dii gentium, omniumque terrarum liberare regionem suam de manu mea? 14 Quis est de universis diis gentium, quas vastaverunt patres mei, qui potuerit eruere populum suum de manu mea, ut possit etiam Deus vester eruere vos de hac manu? 15 Non vos ergo decipiat Ezechias, nec vana persuasione deludat,

neque credatis ei. Si enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque regnorum liberare populum suum de manu mea, et de manu patrum meorum, consequenter nec Deus vester poterit eruere vos de manu mea. 16 Sed et alia multa locuti sunt servi eius contra Dominum Deum, et contra Ezechiam servum eius. 17 Epistolas quoque scripsit plenas blasphemiæ in Dominum Deum Israel, et locutus est adversus eum: Sicut dii gentium ceterarum non potuerunt liberare populum suum de manu mea, sic et Deus Ezechiæ eruere non poterit populum suum de manu ista. 18 Insuper et clamore magno, lingua Iudaica contra populum, qui sedebat in muris Ierusalem, personabat, ut terreret eos, et caperet civitatem. 19 Locutusque est contra Deum Ierusalem, sicut adversum deos populorum terræ, opera manuum hominum.

orando ab hoste liberatur

20 Oraverunt igitur Ezechias rex, et Isaias filius Amos prophetes, adversum hanc blasphemiam, ac vociferati sunt usque in cælum. 21 Et misit Dominus angelum, qui percussit omnem virum robustum, et bellatorem, et principem exercitus regis Assyriorum: Reversusque est cum ignominia in terram suam. Cumque ingressus esset domum dei sui, filii qui egressi fuerant de utero eius, interfecerunt eum gladio. 22 Salvavitque Dominus Ezechiam et habitatores Ierusalem de manu Sennacherib regis Assyriorum, et de manu omnium, et præstitit eis quietem per circuitum.

coram gentibus exaltatur

23 Multi etiam deferebant hostias, et sacrificia Domino in Ierusalem, et munera Ezechiæ regi Iuda: qui exaltatus est post hæc coram cunctis gentibus.

3. Sanitati et humilitati restitutus, 32, 24—33

Orando sanatur

24 In diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem, et oravit Dominum: exaudivitque eum, et dedit ei signum.

(21) Tob 1, 21. — (24) 2 Rg 20 1 Is 38 1.

se elevat, sed correptus se humiliat

25 Sed non iuxta beneficia, quæ acceperat, retribuit, quia elevatum est cor eius: et facta est contra eum ira, et contra Iudam et Ierusalem. 26 Humiliatusque est postea eo quod exaltatum fuisset cor eius, tam ipse, quam habitatores Ierusalem: et idcirco non venit super eos ira Domini in diebus Ezechiæ.

dives et inclytus valde

27 Fuit autem Ezechias dives, et inclytus valde, et thesauros sibi plurimos congregavit argenti et auri et lapidis pretiosi, aromatum, et armorum universi generis, et vasorum magni pretii. 28 Apothecas quoque frumenti, vini, et olei, et præsepia omnium iumentorum, caulasque pecorum, 29 et urbes ædificavit sibi: habebat quippe greges ovium, et armentorum innumerabiles, eo quod dedisset ei Dominus substantiam multam nimis.

auctor canalis aquarum Gihon

30 Ipse est Ezechias, qui obturavit superiorem fontem aquarum Gihon, et avertit eas subter ad occidentem urbis David: in omnibus operibus suis fecit prospere quæ voluit.

in legatione Babylonia tentatus

31 Attamen in legatione principum Babylonis, qui missi fuerant ad eum, ut interrogarent de portento, quod acciderat super terram, dereliquit eum Deus ut tentaretur, et nota fierent omnia, quæ erant in corde eius.

reliqua in visione Isaiæ et in historia regum Iuda et Israel

32 Reliqua autem sermonum Ezechiæ, et misericordiarum eius scripta sunt in visione Isaiæ filii Amos prophetæ, et in libro regum Iuda et Israel. 33 Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et sepelierunt eum super sepulcra filiorum David: et celebravit eius exsequias universus Iuda, et omnes habitatores Ierusalem: regnavitque Manasses filius eius pro eo.

VI. Reges usque ad Iosiam, 33, 1—25

1. Manasses rex quartus decimus, 33, 1—20

Tempus imperii

33 1 Duodecim annorum erat Manasses cum regnare cœpisset, et quinquagintaquinque annis regnavit in Ierusalem.

(1) 2 Rg 21, 1.

abominationes pessimæ

2 Fecit autem malum coram Domino iuxta abominationes gentium, quas subvertit Dominus coram filiis Israel: 3 et conversus instauravit excelsa, quæ demolitus fuerat Ezechias pater eius: construxitque aras Baalim, et fecit lucos, et adoravit omnem militiam cæli, et coluit eam. 4 Ædificavit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus: In Ierusalem erit nomen meum in æternum. 5 Ædificavit autem ea cuncto exercitui cæli in duobus atriis domus Domini. 6 Transireque fecit filios suos per ignem in Vallebenennom: observabat somnia, sectabatur auguria, maleficis artibus inserviebat, habebat secum magos, et incantatores: multaque mala operatus est coram Domino ut irritaret eum. 7 Sculptile quoque, et conflatile signum posuit in domo Dei, de qua locutus est Deus ad David, et ad Salomonem filium eius, dicens: In domo hac et in Ierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum. 8 Et moveri non faciam pedem Israel de terra, quam tradidi patribus eorum: ita dumtaxat si custodierint facere quæ præcepi eis, cunctamque legem, et ceremonias, atque iudicia per manum Moysi. 9 Igitur Manasses seduxit Iudam, et habitatores Ierusalem ut facerent malum super omnes gentes, quas subverterat Dominus a facie filiorum Israel.

regis captivitas Babylonica

10 Locutusque est Dominus ad eum, et ad populum illius, et attendere noluerunt. 11 Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum: ceperuntque Manassen, et vinctum catenis, atque compedibus duxerunt in Babylonem.

conversio et liberatio

12 Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum: et egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorum. 13 Deprecatusque est eum, et obsecravit intente: et exaudivit orationem eius, reduxitque eum Ierusalem in regnum suum, et cognovit Manasses quod Dominus ipse esset Deus.

(4) 2 Sm 7, 10. — (7) 1 Rg 8, 18.

munitio urbis ac restauratio cultus

14 Post hæc ædificavit murum extra civitatem David ad occidentem Gihon in convalle, ab introitu portæ piscium per circuitum usque ad Ophel, et exaltavit illum vehementer: constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Iuda munitis: 15 et abstulit deos alienos, et simulacrum de domo Domini: aras quoque, quas fecerat in monte domus Domini, et in Ierusalem, et proiecit omnia extra urbem. 16 Porro instauravit altare Domini, et immolavit super illud victimas, et pacifica, et laudem: præcepitque Iudæ ut serviret Domino Deo Israel. 17 Attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo.

reliqua in historia regum Israel et in libro Hozai

18 Reliqua autem gestorum Manasse: et obsecratio eius ad Deum suum: verba quoque Videntium, qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israel, continentur in sermonibus regum Israel. 19 Oratio quoque eius et exauditio, et cuncta peccata, atque contemptus, loca etiam, in quibus ædificavit excelsa, et fecit lucos, et statuas antequam ageret pœnitentiam, scripta sunt in sermonibus Hozai. 20 Dormivit ergo Manasses cum patribus suis, et sepelierunt eum in domo sua: regnavitque pro eo filius eius Amon.

2. Amon rex quintus decimus, 33, 21—25

Tempus imperii

21 Vigintiduorum annorum erat Amon cum regnare cœpisset, et duobus annis regnavit in Ierusalem.

nequitia et impœnitentia regis

22 Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater eius: et cunctis idolis, quæ Manasses fuerat fabricatus, immolavit atque servivit. 23 Et non est reveritus faciem Domini, sicut reveritus est Manasses pater eius: et multo maiora deliquit.

occisio eius

24 Cumque coniurassent adversus eum servi sui, interfecerunt eum in domo sua. 25 Porro reliqua populi multitudo, cæsis iis, qui Amon percusserant, constituit regem Iosiam filium eius pro eo.

VII. Iosias rex sextus decimus, 34, 1—36, 1

1. Instauratio templi et inventio libri legis, 34, 1—28

Tempus imperii

34 1 Octo annorum erat Iosias cum regnare cœpisset, et triginta et uno anno regnavit in Ierusalem.

eximia pietas regis

2 Fecitque quod erat rectum in conspectu Domini, et ambulavit in viis David patris sui: non declinavit neque ad dextram, neque ad sinistram.

purgatio terræ Iuda et Israel

3 Octavo autem anno regni sui, cum adhuc esset puer, cœpit quærere Deum patris sui David: et duodecimo anno postquam regnare cœperat, mundavit Iudam et Ierusalem ab excelsis, et lucis, simulacrisque et sculptilibus. 4 Destruxeruntque coram eo aras Baalim: et simulacra, quæ superposita fuerant, demoliti sunt: lucos etiam, et sculptilia succidit atque comminuit: et super tumulos eorum, qui eis immolare consueverant, fragmenta dispersit. 5 Ossa præterea sacerdotum combussit in altaribus idolorum, mundavitque Iudam et Ierusalem. 6 Sed et in urbibus Manasse, et Ephraim, et Simeon, usque Nephthali cuncta subvertit. 7 Cumque altaria dissipasset, et lucos, et sculptilia contrivisset in frusta, cunctaque delubra demolitus esset de universa terra Israel, reversus est in Ierusalem.

restauratio templi

8 Igitur anno octavodecimo regni sui, mundata iam terra, et templo Domini, misit Saphan filium Eseliæ, et Maasiam principem civitatis, et Ioha filium Ioachaz a commentariis, ut instaurarent domum Domini Dei sui. 9 Qui venerunt ad Helciam Sacerdotem magnum: acceptamque ab eo pecuniam, quæ illata fuerat in domum Domini, et quam congregaverant Levitæ, et ianitores de Manasse, et Ephraim, et universis reliquiis Israel, ab omni quoque Iuda, et Beniamin, et habitatoribus Ierusalem, 10 tradiderunt in manibus eorum, qui præerant operariis in domo Domini ut instaurarent templum, et infirma quæque sarcirent. 11 At illi dederunt

(1) 2 Rg 22, 1.

eam artificibus, et cæmentariis ut emerent lapides de lapicidinis, et ligna ad commissuras ædificii, et ad contignationem domorum, quas destruxerant reges Iuda. 12 Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpositi operantium, Iahath et Abdias de filiis Merari, Zacharias et Mosollam de filiis Caath, qui urgebant opus: omnes Levitæ scientes organis canere. 13 Super eos vero, qui ad diversos usus onera portabant, erant scribæ, et magistri de Levitis ianitores.

inventio libri legis

14 Cumque efferrent pecuniam, quæ illata fuerat in templum Domini, reperit Helcias Sacerdos Librum legis Domini per manum Moysi. 15 Et ait ad Saphan scribam: Librum legis inveni in domo Domini: Et tradidit ei. 16 At ille intulit volumen ad regem, et nuntiavit ei dicens: Omnia, quæ dedisti in manu servorum tuorum, ecce complentur. 17 Argentum, quod repertum est in domo Domini, conflaverunt: datumque est præfectis artificum, et diversa opera fabricantium. 18 Præterea tradidit mihi Helcias sacerdos hunc librum.

terror regis

Quem cum rege præsente recitasset, 19 audissetque ille verba legis, scidit vestimenta sua: 20 et præcepit Helciæ, et Ahicam filio Saphan, et Abdon filio Micha, Saphan quoque scribæ, et Asaæ servo regis, dicens: 21 Ite, et orate Dominum pro me, et pro reliquiis Israel, et Iuda, super universis sermonibus Libri istius, qui repertus est: magnus enim furor Domini stillavit super nos, eo quod non custodierint patres nostri verba Domini ut facerent omnia, quæ scripta sunt in isto volumine.

responsio Holdæ prophetidis

22 Abiit ergo Helcias, et hi qui simul a rege missi fuerant, ad Oldam prophetidem, uxorem Sellum filii Thecuath, filii Hasra custodis vestium: quæ habitabat in Ierusalem in Secunda: et locuti sunt ei verba, quæ supra narravimus. 23 At illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Dicite viro, qui misit vos ad me: 24 Hæc dicit Dominus: Ecce ego inducam mala super locum istum, et super habitatores eius, cunctaque maledicta, quæ scripta sunt in Libro hoc, quem lege-

runt coram rege Iuda. 25 Quia dereliquerunt me, et sacrificaverunt diis alienis, ut me ad iracundiam provocarent in cunctis operibus manuum suarum, idcirco stillabit furor meus super locum istum, et non exstinguetur. 26 Ad regem autem Iuda, qui misit vos pro Domino deprecando, sic loquimini: Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quoniam audisti verba voluminis, 27 atque emollitum est cor tuum, et humiliatus es in conspectu Dei super his, quæ dicta sunt contra locum hunc, et habitatores Ierusalem, reveritusque faciem meam, scidisti vestimenta tua, et flevisti coram me: ego quoque exaudivi te, dicit Dominus. 28 Iam enim colligam te ad patres tuos, et infereris in sepulcrum tuum in pace: nec videbunt oculi tui omne malum, quod ego inducturus sum super locum istum, et super habitatores eius. Rettulerunt itaque regi cuncta quæ dixerat.

2. Renovatio et purgatio cultus, 34, 29—35, 19

Lectio legis et percussio fœderis

29 At ille convocatis universis maioribus natu Iuda et Ierusalem, 30 ascendit in domum Domini, unaque omnes viri Iuda et habitatores Ierusalem, Sacerdotes et Levitæ, et cunctus populus a minimo usque ad maximum. Quibus audientibus in domo Domini, legit rex omnia verba voluminis: 31 et stans in tribunali suo, percussit fœdus coram Domino ut ambularet post eum, et custodiret præcepta, et testimonia, et iustificationes eius in toto corde suo, et in tota anima sua, faceretque quæ scripta sunt in volumine illo, quod legerat. 32 Adiuravit quoque super hoc omnes, qui reperti fuerant in Ierusalem, et Beniamin: et fecerunt habitatores Ierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorum.

amotio cunctarum abominationum

33 Abstulit ergo Iosias cunctas abominationes de universis regionibus filiorum Israel: et fecit omnes, qui residui erant in Israel, servire Domino Deo suo. Cunctis diebus eius non recesserunt a Domino Deo patrum suorum.

(28) 2 Rg 23, 1.

celebratio paschatis celeberrima

35 1 Fecit autem Iosias in Ierusalem Phase Domino, quod immolatum est quartadecima die mensis primi: 2 et constituit Sacerdotes in officiis suis, hortatusque est eos ut ministrarent in domo Domini. 3 Levitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Domino, locutus est: Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificavit Salomon filius David rex Israel, nequaquam enim eam ultra portabitis: nunc autem ministrate Domino Deo vestro, et populo eius Israel. 4 Et præparate vos per domos, et cognationes vestras in divisionibus singulorum, sicut præcepit David rex Israel, et descripsit Salomon filius eius. 5 Et ministrate in sanctuario per familias turmasque Leviticas, 6 et sanctificati immolate Phase: fratres etiam vestros, ut possint iuxta verba, quæ locutus est Dominus in manu Moysi facere, præparate. 7 Dedit præterea Iosias omni populo, qui ibi fuerat inventus in sollemnitate Phase, agnos et hædos de gregibus, et reliqui pecoris triginta millia, boum quoque tria millia: hæc de regis universa substantia. 8 Duces quoque eius, sponte quod voverant, obtulerunt, tam populo, quam Sacerdotibus et Levitis. Porro Helcias, et Zacharias, et Iahiel principes domus Domini, dederunt sacerdotibus ad faciendum Phase pecora commixtim duo millia sexcenta, et boves trecentos. 9 Chonenias autem, et Semeias, etiam Nathanael fratres eius, necnon Hasabias, et Iehiel, et Iozabad principes Levitarum, dederunt ceteris Levitis ad celebrandum Phase quinque millia pecorum, et boves quingentos. 10 Præparatumque est ministerium, et steterunt Sacerdotes in officio suo: Levitæ quoque in turmis, iuxta regis imperium. 11 Et immolatum est Phase: asperseruntque Sacerdotes manu sua sanguinem, et Levitæ detraxerunt pelles holocaustorum: 12 et separaverunt ea ut darent per domos et familias singulorum, et offerrentur Domino, sicut scriptum est in Libro Moysi: de bobus quoque fecerunt simi-

(1) 2 Rg 23, 21.

liter. 13 Et assaverunt Phase super ignem, iuxta quod in lege scriptum est: pacifícas vero hostias coxerunt in lebetibus, et cacabis, et ollis, et festinato distribuerunt universæ plebi: 14 sibi autem, et Sacerdotibus postea paraverunt: nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem Sacerdotes fuerunt occupati: unde Levitæ sibi, et Sacerdotibus filiis Aaron paraverunt novissimis. 15 Porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo, iuxta præceptum David, et Asaph, et Heman, et Idithun prophetarum regis: ianitores vero per portas singulas observabant, ita ut nec puncto quidem discederent a ministerio: quamobrem et fratres eorum Levitæ paraverunt eis cibos. 16 Omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa ut facerent Phase, et offerrent holocausta super altare Domini, iuxta præceptum regis Iosiæ. 17 Feceruntque filii Israel, qui reperti fuerant ibi, Phase in tempore illo, et sollemnitatem azymorum septem diebus. 18 Non fuit Phase simile huic in Israel a diebus Samuelis prophetæ: sed nec quisquam de cunctis regibus Israel fecit Phase sicut Iosias, Sacerdotibus, et Levitis, et omni Iudæ, et Israel qui repertus fuerat, et habitantibus in Ierusalem. 19 Octavodecimo anno regni Iosiæ hoc Phase celebratum est.

3. Infelix pugna et mors, 35, 20—36, 1

Adversus regem Nechao pugnans

20 Postquam instauraverat Iosias templum, ascendit Nechao rex Ægypti ad pugnandum in Charcamis iuxta Euphraten: et processit in occursum eius Iosias. 21 At ille, missis ad eum nuntiis, ait: Quid mihi et tibi est rex Iuda? non adversum te hodie venio, sed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus festinato ire præcepit: desine adversum Deum facere, qui mecum est, ne interficiat te. 22 Noluit Iosias reverti, sed præparavit contra eum bellum, nec acquievit sermonibus Nechao ex ore

(20) 2 Rg 23, 29.

Dei: verum perrexit ut dimicaret in campo Mageddo.

in Mageddo vulneratur et in Ierusalem moritur

23 Ibique vulneratus a sagittariis, dixit pueris suis: Educite me de prœlio, quia oppido vulneratus sum. 24 Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum, qui sequebatur eum more regio, et asportaverunt eum in Ierusalem, mortuusque est, et sepultus in mausoleo patrum suorum: et universus Iuda et Ierusalem luxerunt eum. 25 Ieremias maxime: cuius omnes cantores atque cantatrices, usque in præsentem diem lamentationes super Iosiam replicant, et quasi lex obtinuit in Israel: Ecce scriptum fertur in lamentationibus.

reliqua in historia regum Iuda et Israel

26 Reliqua autem sermonum Iosiæ et misericordiarum eius: quæ lege præcepta sunt Domini: 27 opera quoque illius prima et novissima, scripta sunt in Libro regum Iuda et Israel.

36 1 Tulit ergo populus terræ Ioachaz filium Iosiæ, et constituit regem pro patre suo in Ierusalem.

VIII. Adventus interitus regni, 36, 2—21

1. Ioachaz seu Sellum (1 Par 3, 15; Ir 22, 11) rex septimus decimus, 36, 2—4

Tempus imperii captivitas in Ægypto

2 Vigintitrium annorum erat Ioachaz, cum regnare cœpisset, et tribus mensibus regnavit in Ierusalem.

3 Amovit autem eum rex Ægypti cum venisset in Ierusalem, et condemnavit terram centum talentis argenti, et talento auri. 4 Constituitque pro eo regem, Eliakim fratrem eius, super Iudam et Ierusalem: et vertit nomen eius Ioakim: ipsum vero Ioachaz tulit secum, et abduxit in Ægyptum.

2. Ioakim seu Eliakim rex duodevicesimus, 36, 5—8

Tempus imperii et malitia

5 Vigintiquinque annorum erat Ioakim cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem: fecitque malum coram Domino Deo suo.

(22) Zach 12, 11. — (1) 2 Rg 23, 30. — (4) Mt 1, 11.

captivitas Babylonica

6 Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldæorum, et vinctum catenis duxit in Babylonem. 7 Ad quam et vasa Domini transtulit, et posuit ea in templo suo.

reliqua in historia regum Iuda et Israel

8 Reliqua autem verborum Ioakim, et abominationum eius, quas operatus est, et quæ inventa sunt in eo, continentur in Libro regum Iuda et Israel. Regnavit autem Ioachin filius eius pro eo.

3. Ioachin seu Iechonias (1 Par 3, 16; Ir 22, 24) rex undevicesimus, 36, 9—10

Tempus imperii et malitia

9 Octo annorum erat Ioachin cum regnare cœpisset, et tribus mensibus, ac decem diebus regnavit in Ierusalem, fecitque malum in conspectu Domini.

asportatio regis et vasorum

10 Cumque anni circulus volveretur, misit Nabuchodonosor rex, qui adduxerunt eum in Babylonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini: Regem vero constituit Sedeciam patruum eius super Iudam et Ierusalem.

4. Sedecias seu Matthanias (2 Rg 24, 17) rex vicesimus, 36, 11—21

Tempus imperii

11 Viginti et unius anni erat Sedecias cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Ierusalem.

malitia regis

12 Fecitque malum in oculis Domini Dei sui, nec erubuit faciem Ieremiæ prophetæ, loquentis ad se ex ore Domini. 13 A rege quoque Nabuchodonosor recessit, qui adiuraverat eum per Deum: et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad Dominum Deum Israel.

atque populi

14 Sed et universi principes sacerdotum, et populus, prævaricati sunt inique iuxta universas abominationes gentium, et polluerunt domum Domini, quam sanctificaverat sibi in Ierusalem. 15 Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte consurgens, et quotidie commonens: eo quod parceret populo et habitaculo suo. 16 At illi subsannabant nuntios Dei, et parvipendebant sermones eius, illudebantque prophetis, donec ascenderet furor Domini in populum eius, et esset nulla curatio.

(10) 2 Rg 24, 17; Ir 37, 1.

captivitas regis et excidium urbis

17 Adduxit enim super eos regem Chaldæorum, et interfecit iuvenes eorum gladio in domo sanctuarii sui, non est misertus adolescentis, et virginis, et senis, nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius. 18 Universaque vasa domus Domini tam maiora, quam minora, et thesauros templi, et regis, et principum transtulit in Babylonem. 19 Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Ierusalem, universas turres combusserunt, et quidquid pretiosum fuerat, demoliti sunt. 20 Siquis evaserat gladium, ductus in Babylonem servivit regi et filiis eius, donec imperaret rex Persarum, 21 et compleretur sermo Domini ex ore Ieremiæ, et celebraret terra sabbata sua: cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum usque dum complerentur septuaginta anni.

IX. Decretum Cyri regis Persarum, 36, 22—23

Facultas revertendi datur

22 Anno autem primo Cyri regis Persarum ad explendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Ieremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum: qui iussit prædicari in universo regno suo, etiam per scripturam, dicens: 23 Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, et ipse præcepit mihi ut ædificarem ei domum in Ierusalem, quæ est in Iudæa: quis ex vobis est in omni populo eius? sit Dominus Deus suus cum eo, et ascendat.

(22) Esr 1, 1; 6, 3; Ir 25, 12; 29, 10.

LIBER PRIMUS ESDRÆ

PARS PRIOR

Reditus Iudæorum Zorobabel duce, 1, 1—6, 22

I. Reversio captivorum, 1, 1—2, 70

1. Decretum et restitutio Cyri, 1, 1—11

Cyrus reditionem captivorum permittit

1 [1] In anno primo Cyri regis Persarum ut compleretur verbum Domini ex ore Ieremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum: et traduxit vocem in omni regno suo, etiam per scripturam, dicens: [2] Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, et ipse præcepit mihi ut ædificarem ei domum in Ierusalem, quæ est in Iudæa. [3] Quis est in vobis de universo populo eius? Sit Deus illius cum ipso. Ascendat in Ierusalem, quæ est in Iudæa, et ædificet domum Domini Dei Israel, ipse est Deus qui est in Ierusalem. [4] Et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant, adiuvent eum viri de loco suo argento et auro, et substantia, et pecoribus, excepto quod voluntarie offerunt templo Dei, quod est in Ierusalem.

ac revertentibus vasa templi restituit

[5] Et surrexerunt principes patrum de Iuda, et Beniamin, et Sacerdotes, et Levitæ, et omnis, cuius Deus suscitavit spiritum, ut ascenderent ad ædificandum templum Domini, quod erat in Ierusalem. [6] Universique qui erant in circuitu, adiuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis, in substantia et iumentis, in supellectili, exceptis his, quæ sponte obtulerant. [7] Rex quoque Cyrus protulit vasa templi Domini, quæ tulerat Nabuchodonosor de Ierusalem, et posuerat ea in templo Dei sui. [8] Protulit autem ea Cyrus rex Persarum per manum Mithridatis filii Gazabar, et annumeravit ea Sassabasar principi Iuda. [9] Et hic est numerus eorum: Phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ mille, cultri vigintinovem, scyphi aurei triginta, [10] scyphi argentei secundi quadringenti decem: vasa alia mille. [11] Omnia vasa aurea et argentea quinque millia quadringenta: universa tulit Sassabasar cum his, qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Ierusalem.

(1) 2 Par 36, 22; Ir 25, 12; 29, 10.

2. Numerus, oblationes, habitatio reversorum, 2, 1—70

Numerus

2 [1] Hi sunt autem provinciæ filii, qui ascenderunt de captivitate, quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem, et reversi sunt in Ierusalem et Iudam, unusquisque in civitatem suam. [2] Qui venerunt cum Zorobabel, Iosue, Nehemia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan, Mesphar, Beguai, Rehum, Baana.

virorum populi

Numerus virorum populi Israel: [3] Filii Pharos duo millia centum septuagintaduo. [4] Filii Sephatia, trecenti septuagintaduo. [5] Filii Area, septingenti septuagintaquinque. [6] Filii Phahath Moab, filiorum Iosue: Ioab duo millia octingenti duodecim. [7] Filii Ælam mille ducenti quinquagintaquattuor. [8] Filii Zethua, nongenti quadragintaquinque. [9] Filii Zachai, septingenti sexaginta. [10] Filii Bani, sexcenti quadragintaduo. [11] Filii Bebai, sexcenti vigintitres. [12] Filii Azgad, mille ducenti viginti duo. [13] Filii Adonicam, sexcenti sexagintasex. [14] Filii Beguai, duo millia quinquagintasex. [15] Filii Adin, quadringenti quinquagintaquattuor. [16] Filii Ather, qui erant ex Ezechia, nonagintaocto. [17] Filii Besai, trecenti vi-

(1) Neh 7, 6.

gintitres. 18 Filii Iora, centum duodecim. 19 Filii Hasum, ducenti vigintitres. 20 Filii Gebbar, nonagintaquinque. 21 Filii Bethlehem, centum vigintitres. 22 Viri Netupha, quinquagintasex. 23 Viri Anathoth, centum vigintiocto. 24 Filii Azmaveth, quadraginta duo. 25 Filii Cariathiarim, Cephira, et Beroth, septingenti quadragintatres. 26 Filii Rama et Gabaa, sexcenti vigintiunus. 27 Viri Machmas, centum viginti duo. 28 Viri Bethel et Hai, ducenti vigintitres. 29 Filii Nebo, quinquagintaduo. 30 Filii Megbis, centum quinquagintasex. 31 Filii Ælam alterius, mille ducenti quinquagintaquattuor. 32 Filii Harim, trecenti viginti. 33 Filii Lod Hadid, et Ono, septingenti vigintiquinque. 34 Filii Iericho, trecenti quadragintaquinque. 35 Filii Senaa, tria millia sexcenti triginta.

sacerdotum

36 Sacerdotes: Filii Iadaia in domo Iosue nongenti septuaginta tres. 37 Filii Emmer, mille quinquagintaduo. 38 Filii Pheshur, mille ducenti quadraginta septem. 39 Filii Harim, mille decem et septem.

Levitarum

40 Levitæ: Filii Iosue et Cedmihel filiorum Odoviæ septuagintaquattuor. 41 Cantores: Filii Asaph, centum vigintiocto. 42 Filii Ianitorum: filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita, filii Sobai: universi centum trigintanovem.

Nathinæorum seu servorum templi

43 Nathinæi: filii Siha, filii Hasupha, filii Tabbaoth, 44 filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, 45 filii Lebana, filii Hagaba, filii Accub, 46 filii Hagab, filii Semlai, filii Hanan, 47 filii Gaddel, filii Gaher, filii Raaia, 48 filii Rasin, filii Necoda, filii Gazam, 49 filii Aza, filii Phasea, filii Besee, 50 filii Asena, filii Munim, filii Nephusim, 51 filii Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, 52 filii Besluth, filii Mahida, filii Harsa, 53 filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, 54 filii Nasia, filii Hatipha,

servorum Salomonis

55 filii servorum Salomonis, filii Sotai, filii Sophereth, filii Pharuda, 56 filii Iala, filii Dercon, filii Geddel, 57 filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erant de Asebaim, filii Ami. 58 Omnes Nathinæi, et filii servorum Salomonis, trecenti nonagintaduo.

filiorum originis dubiæ

59 Et hi qui ascenderunt de Thelmala, Thelharsa, Cherub, et Adon, et Emer: et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum, utrum ex Israel essent. 60 Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti quinquagintaduo. 61 Et de filiis Sacerdotum: Filii Hobia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis, uxorem, et vocatus est nomine eorum: 62 hi quæsierunt scripturam genealogiæ suæ, et non invenerunt, et eiecti sunt de sacerdotio. 63 Et dixit Athersatha eis ut non comederent de Sancto sanctorum, donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus.

totius multitudinis

64 Omnis multitudo quasi unus, quadraginta duo millia trecenti sexaginta: 65 exceptis servis eorum, et ancillis, qui erant septem millia trecenti trigintaseptem: et in ipsis cantores, atque cantatrices ducenti. 66 Equi eorum septingenti trigintasex, muli eorum, ducenti quadragintaquinque, 67 cameli eorum, quadringenti trigintaquinque, asini eorum, sex millia septingenti viginti.

oblationes principum

68 Et de principibus patrum, cum ingrederentur templum Domini, quod est in Ierusalem, sponte obtulerunt in domum Dei ad exstruendam eam in loco suo. 69 Secundum vires suas dederunt impensas operis, auri solidos sexaginta millia et mille, argenti mnas quinque millia, et vestes sacerdotales centum.

habitatio reversorum

70 Habitaverunt ergo Sacerdotes, et Levitæ, et de populo, et cantores, et ianitores, et Nathinæi in urbibus suis, universusque Israel in civitatibus suis.

II. Refectio cultus divini, 3, 1—6, 22

1. Exstructio altaris holocaustorum, 3, 1—6

Holocausta offeruntur et festa celebrantur

3 1 Iamque venerat mensis septimus, et erant filii Israel in civitatibus suis: congregatus est ergo populus quasi vir unus in Ierusalem. 2 Et surrexit Iosue filius Iosedec, et fratres eius sacerdotes, et Zorobabel filius Salathiel, et fratres eius, et ædificaverunt altare Dei Israel ut offerrent in eo holocautomata, sicut scriptum est in lege Moysi

viri Dei: 3 Collocaverunt autem altare Dei super bases suas deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, et obtulerunt super illud holocaustum Domino mane et vespere: 4 Feceruntque sollemnitatem tabernaculorum, sicut scriptum est, et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum præceptum opus diei in die suo. 5 Et post hæc holocaustum iuge, tam in Calendis quam in universis sollemnitatibus Domini, quæ erant consecratæ, et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus Domino. 6 A primo die mensis septimi cœperunt offerre holocaustum Domino: porro templum Dei nondum fundatum erat.

2. Ædificatio templi Dei, 3, 7—4, 5

Ædificatio præparatur

7 Dederunt autem pecunias latomis et cæmentariis: cibum quoque, et potum, et oleum Sidoniis, Tyriisque ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppe, iuxta quod præceperat Cyrus rex Persarum eis.

fundamenta iaciuntur

8 Anno autem secundo adventus eorum ad templum Dei in Ierusalem mense secundo, cœperunt Zorobabel filius Salathiel, et Iosue filius Iosedec, et reliqui de fratribus eorum Sacerdotes, et Levitæ, et omnes qui venerant de captivitate in Ierusalem, et constituerunt Levitas a viginti annis et supra, ut urgerent opus Domini. 9 Stetitque Iosue et filii eius, et fratres eius, Cedmihel, et filii eius, et filii Iuda, quasi vir unus, ut instarent super eos qui faciebant opus in templo Dei: filii Henadad, et filii eorum, et fratres eorum Levitæ.

aliis lætantibus aliis flentibus

10 Fundato igitur a cæmentariis templo Domini, steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis: et Levitæ filii Asaph in cymbalis, ut laudarent Deum per manus David regis Israel. 11 Et concinebant in hymnis, et confessione Domino: Quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius super Israel. Omnis quoque populus vociferabatur clamore magno in laudando Dominum, eo quod fundatum esset templum Domini. 12 Plurimi etiam de Sacerdotibus et Levitis, et principes patrum, et seniores, qui viderant templum prius cum fundatum esset, et hoc templum in oculis eorum, flebant voce magna: et multi vociferantes in lætitia, elevabant vocem. 13 Nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris lætantium, et vocem fletus populi: commixtim enim populus vociferabatur clamore magno, et vox audiebatur procul.

ædificatio usque ad Darium a Samaritanis impeditur

4 1 Audierunt autem hostes Iudæ, et Beniamin, quia filii captivitatis ædificarent templum Domino Deo Israel: 2 et accedentes ad Zorobabel, et ad principes patrum dixerunt eis: Ædificemus vobiscum, quia ita ut vos, quærimus Deum vestrum: ecce nos immolavimus victimas a diebus Asor Haddan regis Assur, qui adduxit nos huc. 3 Et dixit eis Zorobabel, et Iosue, et reliqui principes patrum Israel: Non est vobis et nobis ut ædificemus domum Deo nostro, sed nosipsi soli ædificabimus Domino Deo nostro, sicut præcepit nobis Cyrus rex Persarum. 4 Factum est igitur ut populus terræ impediret manus populi Iudæ, et turbaret eos in ædificando. 5 Conduxerunt autem adversus eos consiliatores, ut destruerent consilium eorum omnibus diebus Cyri regis Persarum, et usque ad regnum Darii regis Persarum.

3. Litteræ ad successores Darii datæ, 4, 6—23 (cf Neh 1, 1—3)

Ad Assuerum seu Xerxen

6 In regno autem Assueri, in principio regni eius, scripserunt accusationem adversus habitatores Iudæ et Ierusalem.

ad Artaxerxen de ædificatione urbis

7 Et in diebus Artaxerxis scripsit Beselam Mithridates, et Thabeel, et reliqui, qui erant in consilio eorum, ad Artaxerxem regem Persarum: epistola autem accusationis scripta erat Syriace, et legebatur sermone Syro. 8 Reum Beelteem, et Samsai scriba scripserunt epistolam unam de Ierusalem Artaxerxi regi, huiuscemodi: 9 Reum Beelteem, et Samsai scriba, et reliqui consiliatores eorum, Dinæi, et Apharsathachæi, Terphalæi, Apharsæi, Erchuæi, Babylonii, Susanechæi, Dievi, et

Ælamitæ, 10 et ceteri de gentibus, quas transtulit Asenaphar magnus et gloriosus: et habitare eas fecit in civitatibus Samariæ, et in reliquis regionibus trans Flumen in pace: (11 Hoc est exemplar epistolæ, quam miserunt ad eum) Artaxerxi regi, servi tui, viri qui sunt trans Fluvium, salutem dicunt. 12 Notum sit regi, quia Iudæi, qui ascenderunt a te ad nos, venerunt in Ierusalem civitatem rebellem et pessimam, quam ædificant exstruentes muros eius, et parietes componentes. 13 Nunc igitur notum sit regi, quia si civitas illa ædificata fuerit, et muri eius instaurati, tributum, et vectigal, et annuos reditus non dabunt, et usque ad reges hæc noxa perveniet. 14 Nos autem memores salis, quod in palatio comedimus, et quia læsiones regis videre nefas ducimus, idcirco misimus et nuntiavimus regi, 15 ut recenseas in libris historiarum patrum tuorum, et invenies scriptum in commentariis: et scies quoniam urbs illa, urbs rebellis est, et nocens regibus et provinciis, et bella concitantur in ea ex diebus antiquis: quamobrem et civitas ipsa destructa est. 16 Nuntiamus nos regi, quoniam si civitas illa ædificata fuerit, et muri ipsius instaurati, possessionem trans Fluvium non habebis.

edictum Artaxerxis

17 Verbum misit rex ad Reum Beelteem, et Samsai scribam, et ad reliquos, qui erant in consilio eorum habitatores Samariæ, et ceteris trans Fluvium, salutem dicens et pacem. 18 Accusatio, quam misistis ad nos, manifeste lecta est coram me, 19 et a me præceptum est: et recensuerunt, inveneruntque quoniam civitas illa a diebus antiquis adversum reges rebellat, et seditiones, et prœlia concitantur in ea: 20 nam et reges fortissimi fuerunt in Ierusalem, qui et dominati sunt omni regioni, quæ trans Fluvium est: tributum quoque et vectigal, et reditus accipiebant. 21 Nunc ergo audite sententiam: Prohibeatis viros illos ut urbs illa non ædificetur, donec si forte a me iussum fuerit. 22 Videte ne negligenter hoc impleatis, et paulatim crescat malum contra reges.

23 Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum est coram Reum Beelteem, et Samsai scriba, et consiliariis eorum: et abierunt festini in Ierusalem ad Iudæos, et prohibuerunt eos in brachio et robore.

ædificatio urbis et murorum prohibetur

4. Ædificatio templi repetitur et absolvitur, 4, 24—6, 15

Ædificatio usque Darium intermissa

24 Tunc intermissum est opus domus Domini in Ierusalem, et non fiebat usque ad annum secundum regni Darii regis Persarum.

Aggæo et Zacharia exhortantibus repetitur

5 1 Prophetaverunt autem Aggæus Propheta, et Zacharias filius Addo prophetantes ad Iudæos, qui erant in Iudæa et Ierusalem, in nomine Dei Israel. 2 Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, et Iosue filius Iosedec, et cœperunt ædificare templum Dei in Ierusalem, et cum eis prophetæ Dei adiuvantes eos.

dux regionis hanc rem ad Darium refert

3 In ipso autem tempore venit ad eos Thathanai, qui erat dux trans Flumen, et Stharbuzanai, et consiliarii eorum: sicque dixerunt eis: Quis dedit vobis consilium ut domum hanc ædificaretis, et muros eius instauraretis? 4 Ad quod respondimus eis, quæ essent nomina hominum auctorum ædificationis illius. 5 Oculus autem Dei eorum factus est super senes Iudæorum, et non potuerunt inhibere eos. Placuitque ut res ad Darium referretur, et tunc satisfacerent adversus accusationem illam.

epistolam sequentem scribens

6 Exemplar epistolæ, quam misit Thathanai dux regionis trans Flumen, et Stharbuzanai, et consiliatores eius Arphasachæi, qui erant trans Flumen, ad Darium regem. 7 Sermo, quem miserant ei, sic scriptus erat: Dario regi pax omnis. 8 Notum sit regi, isse nos ad Iudæam provinciam, ad domum Dei magni, quæ ædificatur lapide impolito, et ligna ponuntur in parietibus: opusque illud diligenter exstruitur, et crescit in manibus eorum. 9 Interrogavimus ergo senes illos, et ita diximus eis: Quis dedit vobis potestatem ut domum hanc ædificaretis, et muros hos instauraretis? 10 Sed et nomina eo-

rum quæsivimus ab eis, ut nuntiaremus tibi: scripsimusque nomina eorum virorum, qui sunt principes in eis. 11 Huiuscemodi autem sermonem responderunt nobis, dicentes: Nos sumus servi Dei cæli et terræ, et ædificamus templum, quod erat exstructum ante hos annos multos, quodque rex Israel magnus ædificaverat, et exstruxerat. 12 Postquam autem ad iracundiam provocaverunt patres nostri Deum cæli, tradidit eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldæi, domum quoque hanc destruxit, et populum eius transtulit in Babylonem. 13 Anno autem primo Cyri regis Babylonis, Cyrus rex proposuit edictum ut domus Dei hæc ædificaretur. 14 Nam et vasa templi Dei aurea et argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat de templo, quod erat in Ierusalem, et asportaverat ea in templum Babylonis, protulit Cyrus rex de templo Babylonis, et data sunt Sassabasar vocabulo, quem et principem constituit, 15 dixitque ei: Hæc vasa tolle, et vade, et pone ea in templo, quod est in Ierusalem, et domus Dei ædificetur in loco suo. 16 Tunc itaque Sassabasar ille venit et posuit fundamenta templi Dei in Ierusalem, et ex eo tempore usque nunc ædificatur, et necdum completum est. 17 Nunc ergo, si videtur regi bonum, recenseat in bibliotheca regis, quæ est in Babylone, utrumnam a Cyro rege iussum fuerit ut ædificaretur domus Dei in Ierusalem, et voluntatem regis super hac re mittat ad nos.

Darius decretum Cyri in Ecbatanis invenit

6 1 Tunc Darius rex præcepit: et recensuerunt in bibliotheca librorum, qui erant repositi in Babylone, 2 et inventum est in Ecbatanis, quod est castrum in Medena provincia, volumen unum, talisque scriptus erat in eo commentarius: 3 Anno primo Cyri regis: Cyrus rex decrevit ut domus Dei ædificaretur, quæ est in Ierusalem, in loco ubi immolent hostias, et ut ponant fundamenta supportantia altitudinem cubitorum sexaginta, et latitudinem cubitorum sexaginta, 4 ordines de lapidibus impolitis tres, et sic ordines de lignis novis: sumptus autem de domo regis dabuntur. 5 Sed et vasa templi Dei aurea et argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat de templo Ierusalem, et attulerat ea in Babylonem, reddantur, et referantur in templum in Ierusalem in locum suum, quæ et posita sunt in templo Dei.

ac proprio decreto ædificationem permittit et iuvat

6 Nunc ergo Thathanai dux regionis, quæ est trans Flumen, Stharbuzanai, et consiliarii vestri Apharsachæi, qui estis trans Flumen, procul recedite ab illis, 7 et dimittite fieri templum Dei illud a duce Iudæorum, et a senioribus eorum, ut domum Dei illam ædificent in loco suo. 8 Sed et a me præceptum est quid oporteat fieri a presbyteris Iudæorum illis ut ædificetur domus Dei, scilicet ut de arca regis, id est, de tributis, quæ dantur de regione trans Flumen, studiose sumptus dentur viris illis ne impediatur opus. 9 Quod si necesse fuerit, et vitulos, et agnos, et hædos in holocaustum Deo cæli, frumentum, sal, vinum, et oleum, secundum ritum Sacerdotum, qui sunt in Ierusalem, detur eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia. 10 Et offerant oblationes Deo cæli, orentque pro vita regis, et filiorum eius. 11 A me ergo positum est decretum: Ut omnis homo, qui hanc mutaverit iussionem, tollatur lignum de domo ipsius, et erigatur, et configatur in eo, domus autem eius publicetur. 12 Deus autem, qui habitare fecit nomen suum ibi, dissipet omnia regna, et populum qui extenderit manum suam ut repugnet, et dissipet domum Dei illam, quæ est in Ierusalem. Ego Darius statui decretum, quod studiose impleri volo.

domus Dei completur

13 Igitur Thathanai dux regionis trans Flumen, et Stharbuzanai, et consiliarii eius, secundum quod præceperat Darius rex, sic diligenter exsecuti sunt. 14 Seniores autem Iudæorum ædificabant, et prosperabantur iuxta prophetiam Aggæi prophetæ, et Zachariæ filii Addo: et ædificaverunt et construxerunt iubente Deo Israel, et iubente Cyro, et Dario, et Artaxerxe regibus Persarum: 15 et compleverunt domum Dei istam, usque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darii regis.

Dedicatio domus

5. Dedicatio templi et celebratio paschatis, 6, 16—22

16 Fecerunt autem filii Israel Sacerdotes et Levitæ, et reliqui filiorum transmigrationis, dedicationem Domus Dei in gaudio. 17 Et obtulerunt in dedicationem domus Dei, vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato totius Israel duodecim, iuxta numerum tribuum Israel. 18 Et statuerunt Sacerdotes in ordinibus suis, et Levitas in vicibus suis super opera Dei in Ierusalem, sicut scriptum est in libro Moysi.

sollemnitas azymorum

19 Fecerunt autem filii Israel transmigrationis, Pascha, quartadecima die mensis primi. 20 Purificati enim fuerant Sacerdotes et Levitæ quasi unus: omnes mundi ad immolandum pascha universis filiis transmigrationis, et fratribus suis Sacerdotibus, et sibi. 21 Et comederunt filii Israel, qui reversi fuerant de transmigratione, et omnes qui se separaverant a coinquinatione gentium terræ ad eos, ut quærerent Dominum Deum Israel. 22 Et fecerunt sollemnitatem azymorum septem diebus in lætitia, quoniam lætificaverat eos Dominus, et converterat cor regis Assur ad eos, ut adiuvaret manus eorum in opere domus Domini Dei Israel.

PARS ALTERA

Reditus Iudæorum Esdra duce, 7, 1—10, 44

I. Reversio captivorum, 7, 1—8, 36

1. Generalis descriptio reditionis, 7, 1—10

Esdras cum comitibus

7 1 Post hæc autem verba in regno Artaxerxis regis Persarum, Esdras filius Saraiæ, filii Azariæ, filii Helciæ, 2 filii Sellum, filii Sadoc, filii Achitob, 3 filii Amariæ, filii Azariæ, filii Maraioth, 4 filii Zarahiæ, filii Ozi, filii Bocci, 5 filii Abisue, filii Phinees, filii Eleazar, filii Aaron sacerdotis ab initio. 6 Ipse Esdras ascendit de Babylone, et ipse scriba velox in lege Moysi, quam Dominus Deus dedit

(18) Nm 3, 6; 8, 9.

Israel: et dedit ei rex secundum manum Domini Dei eius super eum, omnem petitionem eius. 7 Et ascenderunt de filiis Israel, et de filiis Sacerdotum, et de filiis Levitarum, et de cantoribus, et de ianitoribus, et de Nathinæis in Ierusalem anno septimo Artaxerxis regis.

Ierusalem venit

8 Et venerunt in Ierusalem mense quinto, ipse est annus septimus regis. 9 Quia in primo die mensis primi cœpit ascendere de Babylone, et in primo die mensis quinti venit in Ierusalem, iuxta manum Dei sui bonam super se. 10 Esdras enim paravit cor suum, ut investigaret legem Domini, et faceret et doceret in Israel præceptum et iudicium.

2. Edictum regis Artaxerxis, 7, 11—28

Exemplar

11 Hoc est autem exemplar epistolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Esdræ sacerdoti, scribæ erudito in sermonibus et præceptis Domini, et ceremoniis eius in Israel.

epistolæ Artaxerxis

12 Artaxerxes rex regum Esdræ sacerdoti, scribæ legis Dei cæli doctissimo, salutem. 13 A me decretum est, ut cuicumque placuerit in regno meo de populo Israel, et de Sacerdotibus eius, et de Levitis ire in Ierusalem, tecum vadat. 14 A facie enim regis, et septem consiliatorum eius missus es, ut visites Iudæam et Ierusalem in lege Dei tui, quæ est in manu tua: 15 et ut feras argentum et aurum quod rex, et consiliatores eius sponte obtulerunt Deo Israel, cuius in Ierusalem tabernaculum est. 16 Et omne argentum et aurum quodcumque inveneris in universa provincia Babylonis, et populus offerre voluerit, et de Sacerdotibus quæ sponte obtulerint domui Dei sui, quæ est in Ierusalem, 17 libere accipe, et studiose eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos et sacrificia et libamina eorum, et offer ea super altare templi Dei vestri, quod est in Ierusalem. 18 Sed et si quid tibi, et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciatis, iuxta voluntatem Dei vestri facite. 19 Vasa quoque, quæ dantur tibi in ministerium domus Dei tui, trade in conspectu Dei in

Ierusalem. 20 Sed et cetera, quibus opus fuerit in domum Dei tui, quantumcumque necesse est ut expendas, dabitur de thesauro, et de fisco regis, 21 et a me. Ego Artaxerxes rex, statui atque decrevi omnibus custodibus arcæ publicæ, qui sunt trans Flumen, ut quodcumque petierit a vobis Esdras sacerdos, scriba legis Dei cæli, absque mora detis 22 usque ad argenti talenta centum, et usque ad frumenti coros centum, et usque ad vini hatos centum, et usque ad batos olei centum, sal vero absque mensura. 23 Omne, quod ad ritum Dei cæli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cæli: ne forte irascatur contra regnum regis, et filiorum eius. 24 Vobis quoque notum facimus de universis Sacerdotibus, et Levitis, et cantoribus, et ianitoribus, Nathinæis, et ministris domus Dei huius, ut vectigal, et tributum, et annonas non habeatis potestatem imponendi super eos. 25 Tu autem Esdra secundum sapientiam Dei tui, quæ est in manu tua, constitue iudices et præsides ut iudicent omni populo, qui est trans Flumen, his videlicet qui noverunt legem Dei tui, sed et imperitos docete libere. 26 Et omnis qui non fecerit legem Dei tui, et legem regis diligenter, iudicium erit de eo sive in mortem, sive in exsilium, sive in condemnationem substantiæ eius, vel certe in carcerem.

gratiarum actio Esdræ

27 Benedictus Dominus Deus patrum nostrorum, qui dedit hoc in corde regis ut glorificaret domum Domini, quæ est in Ierusalem, 28 et in me inclinavit misericordiam suam coram rege et consiliatoribus eius, et universis principibus regis potentibus: et ego confortatus manu Domini Dei mei, quæ erat in me, congregavi de Israel principes qui ascenderent mecum.

3. Enumeratio comitum Esdræ, 8, 1—14

Principes familiarum et socii eorum

8 1 Hi sunt ergo principes familiarum, et genealogia eorum, qui ascenderunt mecum in regno Artaxerxis regis de Babylone. 2 De filiis Phinees, Gersom. De filiis Ithamar, Daniel. De filiis David, Hattus. 3 De filiis Secheniæ, filiis Pharos, Zacha-

rias: et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta. 4 De filiis Phahath Moab, Elioenai filius Zarehe, et cum eo ducenti viri. 5 De filiis Secheniæ, filius Ezechiel, et cum eo trecenti viri. 6 De filiis Adan, Abed filius Ionathan, et cum eo quinquaginta viri. 7 De filiis Alam, Isaias filius Athaliæ, et cum eo septuaginta viri. 8 De filiis Saphatiæ, Zebedia filius Michael, et cum eo octoginta viri. 9 De filiis Ioab, Obedia filius Iahiel, et cum eo ducenti decem et octo viri. 10 De filiis Selomith, filius Iosphiæ, et cum eo centum sexaginta viri. 11 De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai, et cum eo vigintiocto viri. 12 De filiis Azgad, Iohanan filius Eccetan, et cum eo centum et decem viri. 13 De filiis Adonicam, qui erant novissimi: et hæc nomina eorum: Elipheleth, et Iehiel, et Samaias, et cum eis sexaginta viri. 14 De filiis Begui, Uthai et Zachur, et cum eis septuginta viri.

4. Præparationes reditionis, 8, 15—30

Redeuntes ad Ahava congregantur

15 Congregavi autem eos ad fluvium, qui decurrit ad Ahava, et mansimus ibi tribus diebus: quæsivique in populo et in sacerdotibus de filiis Levi, et non inveni ibi. 16 Itaque misi Eliezer, et Ariel, et Semeiam, et Elnathan, et Iarib, et alterum Elnathan, et Nathan, et Zachariam, et Mosollam principes: et Ioiarib, et Elnathan sapientes. 17 Et misi eos ad Eddo, qui est primus in Chasphiæ loco, et posui in ore eorum verba, quæ loquerentur ad Eddo, et fratres eius Nathinæos in loco Chasphiæ ut adducerent nobis ministros domus Dei nostri. 18 Et adduxerunt nobis per manum Dei nostri bonam super nos, virum doctissimum de filiis Moholi filii Levi filii Israel, et Sarabiam et filios eius et fratres eius decem et octo, 19 et Hasabiam, et cum eo Isaiam de filiis Merari, fratresque eius, et filios eius viginti: 20 et de Nathinæis, quos dederat David et principes ad ministeria Levitarum, Nathinæos ducentos viginti: omnes hi suis nominibus vocabantur.

ieiunant et orant

21 Et prædicavi ibi ieiunium iuxta fluvium Ahava
ut affligeremur coram Domino Deo nostro, et pe-
teremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris,
universæque substantiæ nostræ. 22 Erubui enim
petere a rege auxilium et equites, qui defenderent
nos ab inimico in via: quia dixeramus regi: Manus
Dei nostri est super omnes, qui quærunt eum in
bonitate: et imperium eius et fortitudo eius, et furor
super omnes, qui derelinquunt eum. 23 Ieiunavi-
mus autem, et rogavimus Deum nostrum per hoc:
et evenit nobis prospere.

custodes thesaurorum eliguntur

24 Et separavi de principibus Sacerdotum duo-
decim, Sarabiam, et Hasabiam, et cum eis de fra-
tribus eorum decem; 25 appendique eis argentum
et aurum, et vasa consecrata domus Dei nostri,
quæ obtulerat rex et consiliatores eius, et princi-
pes eius, universusque Israel eorum, qui inventi
fuerant: 26 et appendi in manibus eorum argenti
talenta sexcenta quinquaginta, et vasa argentea cen-
tum, auri centum talenta: 27 et crateres aureos
viginti, qui habebant solidos millenos, et vasa æris
fulgentis optimi duo, pulchra, ut aurum. 28 Et dixi
eis: Vos sancti Domini, et vasa sancta, et argen-
tum et aurum, quod sponte oblatum est Domino
Deo patrum nostrorum: 29 vigilate et custodite,
donec appendatis coram principibus Sacerdotum, et
Levitarum, et ducibus familiarum Israel in Ierusa-
lem, in thesaurum domus Domini. 30 Susceperunt
autem Sacerdotes et Levitæ pondus argenti, et
auri, et vasorum ut deferrent Ierusalem in domum
Dei nostri.

5. Iter et adventus in Palæstinam, 8, 31—36

Profectio ab Ahava et adventus in Ierusalem

31 Promovimus ergo a flumine Ahava duodecimo
die mensis primi ut pergeremus Ierusalem: et
manus Dei nostri fuit super nos, et liberavit nos
de manu inimici et insidiatoris in via. 32 Et veni-
mus Ierusalem, et mansimus ibi tribus diebus.

traditio thesaurorum

33 Die autem quarta appensum est argentum, et
aurum, et vasa in domo Dei nostri per manum
Meremoth filii Uriæ Sacerdotis, et cum eo Eleazar

filius Phinees, cumque eis Iozabed filius Iosue, et
Noadaia filius Bennoi Levitæ, 34 iuxta numerum
et pondus omnium: descriptumque est omne pon-
dus in tempore illo.

oblatio holocaustorum

35 Sed et qui venerant de captivitate filii trans-
migrationis, obtulerunt holocautomata Deo Israel,
vitulos duodecim pro omni populo Israel, arietes
nonaginta sex, agnos septuaginta septem, hircos
pro peccato, duodecim: omnia in holocaustum Do-
mino.

traditio edictorum regis

36 Dederunt autem edicta regis satrapis, qui erant
de conspectu regis et ducibus trans Flumen, et ele-
vaverunt populum et domum Dei.

II. Sanctificatio coniugiorum, 9, 1—10, 44

1. Transgressio legis expiatur, 9, 1—10, 17

Transgressio ab Esdra lugetur

9 1 Postquam autem hæc completa sunt, accesse-
runt ad me principes, dicentes: Non est sepa-
ratus populus Israel, Sacerdotes et Levitæ a popu-
lis terrarum, et abominationibus eorum Chananæi
videlicet, et Hethæi, et Pherezæi, et Iebusæi, et
Ammonitarum, et Moabitarum, et Ægyptiorum, et
Amorrhæorum: 2 tulerunt enim de filiabus eorum
sibi et filiis suis, et commiscuerunt semen sanctum
cum populis terrarum: manus etiam principum et
magistratuum fuit in transgressione hac prima.
3 Cumque audissem sermonem istum, scidi pallium
meum et tunicam, et evelli capillos capitis mei et
barbæ, et sedi mærens. 4 Convenerunt autem ad
me omnes, qui timebant verbum Dei Israel, pro
transgressione eorum, qui de captivitate venerant,
et ego sedebam tristis usque ad sacrificium ve-
spertinum:

et coram Domino deploratur

5 et in sacrificio vespertino surrexi de afflictione
mea, et scisso pallio et tunica, curvavi genua mea,
et expandi manus meas ad Dominum Deum me-
um, 6 et dixi: Deus meus confundor et erubesco
levare faciem meam ad te: quoniam iniquitates no-
stræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, et de-
licta nostra creverunt usque ad cælum 7 a diebus

patrum nostrorum: sed et nos ipsi peccavimus graviter usque ad diem hanc, et in iniquitatibus nostris traditi sumus ipsi, et reges nostri, et Sacerdotes nostri in manum regum terrarum, et in gladium, et in captivitatem, et in rapinam, et in confusionem vultus, sicut et die hac. 8 Et nunc quasi parum et ad momentum facta est deprecatio nostra apud Dominum Deum nostrum, ut dimitterentur nobis reliquiæ, et daretur nobis paxillus in loco sancto eius, et illuminaret oculos nostros Deus noster, et daret nobis vitam modicam in servitute nostra, 9 quia servi sumus, et in servitute nostra non dereliquit nos Deus noster, sed inclinavit super nos misericordiam coram rege Persarum, ut daret nobis vitam, et sublimaret domum Dei nostri, et exstrueret solitudines eius, et daret nobis sepem in Iuda et Ierusalem. 10 Et nunc quid dicemus Deus noster post hæc? quia dereliquimus mandata tua, 11 quæ præcepisti in manu servorum tuorum prophetarum, dicens: Terra, ad quam vos ingredimini ut possideatis eam, terra immunda est iuxta immunditiam populorum, ceterarumque terrarum, abominationibus eorum qui repleverunt eam ab ore usque ad os in coinquinatione sua. 12 Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum, et filias eorum ne accipiatis filiis vestris, et non quæratis pacem eorum, et prosperitatem eorum usque in æternum: ut confortemini, et comedatis quæ bona sunt terræ, et heredes habeatis filios vestros usque in sæculum. 13 Et post omnia quæ venerunt super nos in oneribus nostris pessimis, et in delicto nostro magno, quia tu Deus noster liberasti nos de iniquitate nostra, et dedisti nobis salutem sicut est hodie, 14 ut non converteremur, et irrita faceremus mandata tua, neque matrimonia iungeremus cum populis abominationum istarum. Numquid iratus es nobis usque ad consummationem ne dimitteres nobis reliquias ad salutem? 15 Domine Deus Israel iustus es tu: quoniam de-

(12) Dt 7, 3.

relicti sumus, qui salvaremur sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro; non enim stari potest coram te super hoc.

eiectio uxorum alienigenarum decernitur

10 1 Sic ergo orante Esdra, et implorante eo, et flente, et iacente ante templum Dei, collectus est ad eum de Israel cœtus grandis nimis virorum et mulierum et puerorum, et flevit populus fletu multo. 2 Et respondit Sechenias filius Iehiel de filiis Ælam, et dixit Esdræ: Nos prævaricati sumus in Deum nostrum, et duximus uxores alienigenas de populis terræ: et nunc, si est pœnitentia in Israel super hoc, 3 percutiamus fœdus cum Domino Deo nostro, ut proiiciamus universas uxores, et eos qui de his nati sunt iuxta voluntatem Domini, et eorum qui timent præceptum Domini Dei nostri: secundum legem fiat. 4 Surge, tuum est decernere, nosque erimus tecum: confortare, et fac. 5 Surrexit ergo Esdras, et adiuravit principes Sacerdotum et Levitarum, et omnem Israel ut facerent secundum verbum hoc, et iuraverunt. 6 Et surrexit Esdras ante domum Dei, et abiit ad cubiculum Iohanan filii Eliasib, et ingressus est illuc, panem non comedit, et aquam non bibit: lugebat enim transgressionem eorum, qui venerant de captivitate. 7 Et missa est vox in Iuda et in Ierusalem omnibus filiis transmigrationis, ut congregarentur in Ierusalem: 8 et omnis qui non venerit in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum, auferetur universa substantia eius, et ipse abiicietur de cœtu transmigrationis.

atque perficitur

9 Convenerunt igitur omnes viri Iuda, et Beniamin in Ierusalem tribus diebus, ipse est mensis nonus, vigesimo die mensis: et sedit omnis populus in platea domus Dei, trementes pro peccato, et pluviis. 10 Et surrexit Esdras sacerdos, et dixit ad eos: Vos transgressi estis, et duxistis uxores alienigenas ut adderetis super delictum Israel. 11 Et nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, et facite placitum eius, et separamini a populis terræ, et ab uxoribus alienigenis. 12 Et respondit uni-

versa multitudo, dixitque voce magna: Iuxta verbum tuum ad nos, sic fiat. 13 Verumtamen quia populus multus est, et tempus pluviæ, et non sustinemus stare foris, et opus non est diei unius vel duorum (vehementer quippe peccavimus in sermone isto) 14 constituantur principes in universa multitudine: et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis, et cum his seniores per civitatem et civitatem, et iudices eius donec avertatur ira Dei nostri a nobis super peccato hoc. 15 Igitur Ionathan filius Azahel, et Iaasia filius Thecue, steterunt super hoc, et Mesollam et Sebethai Levites adiuverunt eos: 16 Feceruntque sic filii transmigrationis. Et abierunt Esdras Sacerdos, et viri principes familiarum in domos patrum suorum, et omnes per nomina sua, et sederunt in die primo mensis decimi ut quærerent rem. 17 Et consummati sunt omnes viri, qui duxerant uxores alienigenas, usque ad diem primam mensis primi.

2. Transgressores enumerantur, 10, 18—44

Sacerdotes

18 Et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas. De filiis Iosue filii Iosedec, et fratres eius, Maasia, et Eliezer, et Iarib, et Godolia. 19 Et dederunt manus suas ut eiicerent uxores suas, et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent. 20 Et de filiis Emmer, Hanani, et Zebedia. 21 Et de filiis Harim, Maasia, et Elia, et Semeia, et Iehiel, et Ozias. 22 Et de filiis Phashur, Elioenai, Maasia, Ismael, Nathanael, Iozabed, et Elasa.

Levitæ

23 Et de filiis Levitarum, Iozabed, et Semei, et Celaia, ipse est Calita, Phataia, Iuda, et Eliezer. 24 Et de cantoribus, Eliasib. Et de ianitoribus, Sellum, et Telem, et Uri.

reliqui Israelitæ

25 Et ex Israel, de filiis Pharos, Remeia, et Iezia, et Melchia, et Miamin, et Eliezer, et Melchia, et Banea. 26 Et de filiis Ælam, Mathania, Zacharias, et Iehiel, et Abdi, et Ierimoth, et Elia. 27 Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliasib, Mathania, et Ierimuth, et Zabad, et Aziza. 28 Et de filiis Bebai, Iohanan, Hanania, Zabbai, Athalai. 29 Et de filiis Bani, Mosollam, et Melluch, et Adaia, Iasub, et Saal, et Ramoth. 30 Et de filiis Phahath Moab, Edna, et Chalal, Banaias, et Maasias, Mathanias, Beseleel, Bennui, et Manasse. 31 Et de filiis Herem, Eliezer, Iosue, Melchias, Semeias, Simeon, 32 Beniamin, Maloch, Samarias. 33 Et de filiis Hasom, Mathanai, Mathatha, Zabad, Eliphelet, Iermai, Manasse, Semei. 34 De filiis Bani, Maaddi, Amram, et Uel, 35 Baneas, et Badaias, Cheliau, 36 Vania, Marimuth, et Eliasib, 37 Mathanias, Mathanai, et Iasi, 38 et Bani, et Bennui, Semei, 39 et Salmias, et Nathan, et Adaias, 40 et Mechnedebai, Sisai, Sarai, 41 Ezrel, et Selemiau, Semeria, 42 Sellum, Amaria, Ioseph. 43 De filiis Nebo, Iehiel, Mathathias, Zabad, Zabina, Ieddu, et Ioel, et Banaia. 44 Omnes hi acceperant uxores alienigenas, et fuerunt ex eis mulieres, quæ pepererant filios.

LIBER NEHEMIÆ
QUI ET ESDRÆ SECUNDUS DICITUR

PARS PRIOR
Nehemias murum ducit, 1, 1—7, 73

I. Res ædificationem muri præcedentes, 1, 1—2, 20

1. Status urbis, 1, 1—11 (cf Esr 4, 6—23)

Nehemiæ nuntiatur

1 [1] Verba Nehemiæ filii Helchiæ.

Et factum est in mense Casleu, anno vigesimo, et ego eram in Susis castro. [2] Et venit Hanani unus de fratribus meis, ipse et viri ex Iuda: et interrogavi eos de Iudæis, qui remanserant, et supererant de captivitate, et Ierusalem. [3] Et dixerunt mihi: Qui remanserunt, et relicti sunt de captivitate ibi in provincia, in afflictione magna sunt, et in opprobrio: et murus Ierusalem dissipatus est, et portæ eius combustæ sunt igni.

ab ipso defletur

[4] Cumque audissem verba huiuscemodi, sedi, et flevi, et luxi diebus multis: ieiunabam, et orabam ante faciem Dei cæli. [5] Et dixi: Quæso Domine Deus cæli fortis, magne atque terribilis, qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt, et custodiunt mandata tua: [6] fiant aures tuæ auscultantes, et oculi tui aperti ut audias orationem servi tui, quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis Israel servis tuis: et confiteor pro peccatis filiorum Israel, quibus peccaverunt tibi:

(5) Dn 9, 4.

ego, et domus patris mei peccavimus, [7] vanitate seducti sumus, et non custodivimus mandatum tuum, et ceremonias, et iudicia quæ præcepisti Moysi famulo tuo. [8] Memento verbi, quod mandasti Moysi servo tuo, dicens: Cum transgressi fueritis, ego dispergam vos in populos: [9] et si revertamini ad me, et custodiatis præcepta mea, et faciatis ea; etiamsi abducti fueritis ad extrema cæli, inde congregabo vos, et reducam in locum, quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. [10] Et ipsi servi tui, et populus tuus: quos redemisti in fortitudine tua magna, et in manu tua valida. [11] Obsecro Domine, sit auris tua attendens ad orationem servi tui, et ad orationem servorum tuorum, qui volunt timere nomen tuum: et dirige servum tuum hodie, et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

2. Auctoritas Nehemiæ, 2, 1—10 (cf Esr 4, 21)

Facultas urbis ædificandæ ab Artaxerxe datur

2 [1] Factum est autem in mense Nisan, anno vigesimo Artaxerxis regis: et vinum erat ante eum, et levavi vinum, et dedi regi: et eram quasi languidus ante faciem eius. [2] Dixitque mihi rex: Quare vultus tuus tristis est, cum te ægrotum non videam? non est hoc frustra, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde, ac nimis: [3] et dixi regi: Rex in æternum vive: quare non mœreat vultus meus, quia civitas domus sepulcrorum patris mei deserta est, et portæ eius combustæ sunt igni? [4] Et ait mihi rex: Pro qua re postulas? Et oravi Deum cæli, [5] et dixi ad regem: Si videtur regi bonum, et si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in Iudæam ad civitatem sepulcri patris mei, et ædificabo eam. [6] Dixitque mihi rex, et regina quæ sedebat iuxta eum: Usque ad quod tempus erit iter tuum, et quando reverteris? Et placuit ante vultum regis, et misit me: et constitui ei tempus. [7] Et dixi regi: Si regi videtur bonum, epistolas det mihi ad duces regionis trans Flumen, ut traducant me, donec veniam in Iudæam: [8] et epistolam ad Asaph custodem

saltus regis, ut det mihi ligna, ut tegere possim portas turris domus, et muros civitatis, et domum, quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei bonam mecum.

et ducibus regionis exhibetur

9 Et veni ad duces regionis trans Flumen, dedique eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum, et equites. 10 Et audierunt Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites: et contristati sunt afflictione magna, quod venisset homo, qui quæreret prosperitatem filiorum Israel.

3. Consilium muri ædificandi, 2, 11—20

Nehemias murum considerat

11 Et veni Ierusalem, et eram ibi tribus diebus, 12 et surrexi nocte ego, et viri pauci mecum, et non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Ierusalem, et iumentum non erat mecum, nisi animal, cui sedebam. 13 Et egressus sum per portam vallis nocte, et ante fontem draconis, et ad portam stercoris, et considerabam murum Ierusalem dissipatum, et portas eius consumptas igni. 14 Et transivi ad portam fontis, et ad aquæductum regis, et non erat locus iumento, cui sedebam, ut transiret. 15 Et ascendi per torrentem nocte, et considerabam murum, et reversus veni ad portam vallis, et redii. 16 Magistratus autem nesciebant quo abiissem, aut quid ego facerem: sed et Iudæis et sacerdotibus, et optimatibus, et magistratibus, et reliquis qui faciebant opus, usque ad id loci nihil indicaveram.

eius ædificationem urget

17 Et dixi eis: Vos nostis afflictionem in qua sumus; quia Ierusalem deserta est, et portæ eius consumptæ sunt igni: venite, et ædificemus muros Ierusalem, et non simus ultra opprobrium. 18 Et indicavi eis manum Dei mei, quod esset bona mecum, et verba regis, quæ locutus esset mihi, et aio: Surgamus, et ædificemus. Et confortatæ sunt manus eorum in bono.

subsannantibus respondet

19 Audierunt autem Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites, et Gosem Arabs, et subsannaverunt nos, et despexerunt, dixeruntque: Quæ est hæc res, quam facitis? numquid contra regem

vos rebellatis? 20 Et reddidi eis sermonem, dixique ad eos: Deus cæli ipse nos iuvat, et nos servi eius sumus: surgamus et ædificemus: vobis autem non est pars, et iustitia, et memoria in Ierusalem.

II. Ædificatio muri Ierusalem, 3, 1—6, 19

1. Viri murum ædificantes, 3, 1—31

Singuli enumerantur

3 1 Et surrexit Eliasib sacerdos magnus, et fratres eius sacerdotes, et ædificaverunt portam gregis: ipsi sanctificaverunt eam, et statuerunt valvas eius, et usque ad turrim centum cubitorum sanctificaverunt eam, usque ad turrim Hananeel. 2 Et iuxta eum ædificaverunt viri Iericho: et iuxta eum ædificavit Zachur filius Amri. 3 Portam autem piscium ædificaverunt filii Asnaa: ipsi texerunt eam, et statuerunt valvas eius, et seras, et vectes. Et iuxta eos ædificavit Marimuth filius Uriæ, filii Accus. 4 Et juxta eum ædificavit Mosollam filius Barachiæ, filii Mesezebel: et iuxta eos ædificavit Sadoc filius Baana: 5 Et iuxta eos ædificaverunt Thecueni: optimates autem eorum non supposuerunt colla sua in opere Domini sui. 6 Et portam veterem ædificaverunt Ioiada filius Phasea, et Mosollam filius Besodia: ipsi texerunt eam, et statuerunt valvas eius, et seras, et vectes: 7 Et iuxta eos ædificaverunt Meltias Gabaonites, et Iadon Meronathites, viri de Gabaon et Maspha, pro duce qui erat in regione trans Flumen. 8 Et iuxta eum ædificavit Eziel filius Araia aurifex: et iuxta eum ædificavit Ananias filius pigmentarii: et dimiserunt Ierusalem usque ad murum plateæ latioris. 9 Et iuxta eum ædificavit Raphaia filius Hur, princeps vici Ierusalem. 10 Et iuxta eum ædificavit Iedaia filius Haromaph contra domum suam: et iuxta eum ædificavit Hattus filius Haseboniæ. 11 Mediam partem vici ædificavit Melchias filius Herem, et Hasub filius Phahath Moab, et turrim furnorum. 12 Et iuxta eum ædificavit Sellum filius Alohes princeps mediæ partis vici Ierusalem, ipse et filiæ eius. 13 Et portam vallis ædificavit Hanun, et habitatores Zanoe: ipsi ædificaverunt eam, et statuerunt valvas eius, et seras, et vectes, et mille

cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. 14 Et portam sterquilinii ædificavit Melchias filius Rechab, princeps vici Bethacharam: ipse ædificavit eam, et statuit valvas eius, et seras, et vectes. 15 Et portam fontis ædificavit Sellun filius Cholhoza, princeps pagi Maspha: ipse ædificavit eam, et texit, et statuit valvas eius, et seras, et vectes, et muros piscinæ Siloe in hortum regis, et usque ad gradus, qui descendunt de civitate David. 16 Post eum ædificavit Nehemias filius Azboc princeps dimidiæ partis vici Bethsur usque contra sepulcrum David et usque ad piscinam, quæ grandi opere constructa est, et usque ad domum fortium. 17 Post eum ædificaverunt Levitæ, Rehum filius Benni: post eum ædificavit Hasebias princeps dimidiæ partis vici Ceilæ in vico suo. 18 Post eum ædificaverunt fratres eorum Bavai filius Enadad, princeps dimidiæ partis Ceilæ. 19 Et ædificavit iuxta eum Azer filius Iosue, princeps Maspha mensuram secundam, contra ascensum firmissimi anguli. 20 Post eum in monte ædificavit Baruch filius Zachai mensuram secundam, ab angulo usque ad portam domus Eliasib sacerdotis magni. 21 Post eum ædificavit Merimuth filius Uriæ filii Haccus, mensuram secundam, a porta domus Eliasib, donec extenderetur domus Eliasib. 22 Et post eum ædificaverunt sacerdotes viri de campestribus Iordanis. 23 Post eum ædificavit Beniamin et Hasub contra domum suam: et post eum ædificavit Azarias filius Maasiæ filii Ananiæ contra domum suam. 24 Post eum ædificavit Bennui filius Henadad mensuram secundam, a domo Azariæ usque ad flexuram, et usque ad angulum. 25 Phalel filius Ozi contra flexuram et turrim, quæ eminet de domo regis excelsa, id est, in atrio carceris: post eum Phadaia filius Pharos. 26 Nathinæi autem habitabant in Ophel usque contra portam aquarum ad orientem, et turrim, quæ prominebat. 27 Post eum ædificaverunt Thecueni mensuram secundam e regione, a turre magna et eminente usque ad murum templi. 28 Sursum autem a porta equorum ædificaverunt sacerdotes, unusquisque contra domum suam. 29 Post eos ædificavit Sadoc filius Emmer contra domum suam. Et post eum ædificavit Semaia filius Secheniæ, custos portæ orientalis. 30 Post eum ædificavit Hanania filius Selemiæ, et Hanun filius Seleph sextus, mensuram secundam: post eum ædificavit Mosollam filius Barachiæ, contra gazophylacium suum. Post eum ædificavit Melchias filius aurificis usque ad domum Nathinæorum, et scruta vendentium contra portam iudicialem, et usque ad cenaculum anguli. 31 Et inter cenaculum anguli in porta gregis ædificaverunt aurifices et negotiatores.

2. Irrisiones et insidiæ hostium, 4, 1—23

Hostes prius ædificantes irridٍent

4 1 Factum est autem, cum audisset Sanaballat quod ædificaremus murum, iratus est valde: et motus nimis subsannavit Iudæos, 2 et dixit coram fratribus suis, et frequentia Samaritanorum: Quid Iudæi faciunt imbecilles? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt, et complebunt in una die? Numquid ædificare poterunt lapides de acervis pulveris, qui combusti sunt? 3 Sed et Tobias Ammanites proximus eius, ait: Ædificent: si ascenderit vulpes, transiliet murum eorum lapideum. 4 Audi Deus noster, quia facti sumus despectui: converte opprobrium super caput eorum, et da eos in despectionem in terra captivitatis. 5 Ne operias iniquitatem eorum, et peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriserunt ædificantes. 6 Itaque ædificavimus murum, et coniunximus totum usque ad partem dimidiam: et provocatum est cor populi ad operandum.

deinde eis insidiantur

7 Factum est autem, cum audisset Sanaballat, et Tobias, et Arabes, et Ammanitæ, et Azotii, quod obducta esset cicatrix muri Ierusalem, et quod cœpissent interrupta concludi, irati sunt nimis. 8 Et congregati sunt omnes pariter ut venirent, et pugnarent contra Ierusalem, et molirentur insidias. 9 Et oravimus Deum nostrum, et posuimus custodes super murum die ac nocte contra eos. 10 Dixit autem Iudas: Debilitata est fortitudo portantis,

et humus nimia est, et nos non poterimus ædificare murum. 11 Et dixerunt hostes nostri: Nesciant, et ignorent donec veniamus in medium eorum, et interficiamus eos, et cessare faciamus opus. 12 Factum est autem venientibus ludæis, qui habitabant iuxta eos, et dicentibus nobis per decem vices ex omnibus locis quibus venerant ad nos, 13 statui in loco post murum per circuitum populum in ordinem cum gladiis suis, et lanceis, et arcubus. 14 Et perspexi atque surrexi: et aio ad optimates et magistratus, et ad reliquam partem vulgi: Nolite timere a facie eorum. Domini magni et terribilis mementote, et pugnate pro fratribus vestris, filiis vestris, et filiabus vestris, et uxoribus vestris, et domibus vestris.

ædificantes ad pugnam parati sunt

15 Factum est autem, cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis, dissipavit Deus consilium eorum. Et reversi sumus omnes ad muros, unusquisque ad opus suum. 16 Et factum est a die illa, media pars iuvenum eorum faciebat opus, et media parata erat ad bellum, et lanceæ, et scuta, et arcus, et loricæ, et principes post eos in omni domo Iuda 17 ædificantium in muro, et portantium onera, et imponentium: una manu sua faciebat opus, et altera tenebat gladium: 18 ædificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes. Et ædificabant, et clangebant buccina iuxta me. 19 Et dixi ad optimates, et ad magistratus, et ad reliquam partem vulgi: Opus grande est et latum, et nos separati sumus in muro procul alter ab altero: 20 in loco quocumque audieritis clangorem tubæ, illuc concurrite ad nos: Deus noster pugnabit pro nobis. 21 Et nosipsi faciamus opus: et media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu auroræ donec egrediantur astra. 22 In tempore quoque illo dixi populo: Unusquisque cum puero suo maneat in medio Ierusalem, et sint nobis vices per noctem, et diem, ad operandum. 23 Ego autem et fratres mei, et pueri mei, et custodes, qui erant post me, non deponebamus vestimenta nostra: unusquisque tantum nudabatur ad baptismum.

3. Avaritia optimatum et abstinentia Nehemiæ, 5, 1—19

Nehemias optimates et magistratus avaros increpat

5 1 Et factus est clamor populi, et uxorum eius magnus adversus fratres suos Iudæos. 2 Et erant qui dicerent: Filii nostri, et filiæ nostræ multæ sunt nimis: accipiamus pro pretio eorum frumentum, et comedamus, et vivamus. 3 Et erant qui dicerent: Agros nostros, et vineas, et domos nostras opponamus, et accipiamus frumentum in fame. 4 Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecunias in tributa regis, demusque agros nostros et vineas: 5 et nunc sicut carnes fratrum nostrorum, sic carnes nostræ sunt: et sicut filii eorum, ita et filii nostri. Ecce nos subiugamus filios nostros, et filias nostras in servitutem, et de filiabus nostris sunt famulæ, nec habemus unde possint redimi, et agros nostros et vineas nostras alii possident. 6 Et iratus sum nimis cum audissem clamorem eorum secundum verba hæc: 7 cogitavitque cor meum mecum: et increpavi optimates et magistratus, et dixi eis: Usurasne singuli a fratribus vestris exigitis? Et congregavi adversum eos contionem magnam, 8 et dixi eis: Nos, ut scitis, redemimus fratres nostros Iudæos, qui venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem nostram: et vos igitur vendetis fratres vestros, et redimemus eos? Et siluerunt, nec invenerunt quid responderent. 9 Dixique ad eos: Non est bona res, quam facitis: quare non in timore Dei nostri ambulatis, ne exprobretur nobis a gentibus inimicis nostris? 10 Et ego, et fratres mei, et pueri mei commodavimus plurimis pecuniam et frumentum: non repetamus in commune istud, æs alienum concedamus, quod debetur nobis. 11 Reddite eis hodie agros suos, et vineas suas, et oliveta sua, et domos suas: quin potius et centesimam pecuniæ, frumenti, vini et olei, quam exigere soletis ab eis, date pro illis. 12 Et dixerunt: Reddemus, et ab eis nihil quæremus: sicque faciemus ut loqueris. Et vocavi Sacerdotes, et adiuravi eos, ut facerent iuxta quod dixeram. 13 Insuper excussi sinum meum, et dixi: Sic excutiat Deus omnem

virum, qui non compleverit verbum istud, de domo sua, et de laboribus suis: sic excutiatur, et vacuus fiat. Et dixit universa multitudo: Amen. Et laudaverunt Deum. Fecit ergo populus sicut erat dictum.

suæ utilitatis immemor est

14 A die autem illa, qua præceperat rex mihi ut essem dux in terra Iuda, ab anno vigesimo usque ad annum trigesimum secundum Artaxerxis regis per annos duodecim, ego et fratres mei annonas, quæ ducibus debebantur, non comedimus. 15 Duces autem primi, qui fuerant ante me, gravaverunt populum, et acceperunt ab eis in pane, et vino, et pecunia quotidie siclos quadraginta: sed et ministri eorum depresserunt populum. Ego autem non feci ita propter timorem Dei: 16 quin potius in opere muri ædificavi, et agrum non emi, et omnes pueri mei congregati ad opus erant. 17 Iudæi quoque et magistratus centum quinquaginta viri, et qui veniebant ad nos de gentibus, quæ in circuitu nostro sunt, in mensa mea erant. 18 Parabatur autem mihi per dies singulos bos unus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, et inter dies decem vina diversa, et alia multa tribuebam: insuper et annonas ducatus mei non quæsivi: valde enim attenuatus erat populus. 19 Memento mei Deus meus in bonum secundum omnia, quæ feci populo huic.

4. Aliæ insidiæ hostium, 6, 1—19

Nehemiam ad consilium ineundum invitant

6 1 Factum est autem, cum audisset Sanaballat, et Tobias, et Gossem Arabs, et ceteri inimici nostri, quod ædificassem ego murum, et non esset in ipso residua interruptio (usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis) 2 miserunt Sanaballat, et Gossem ad me, dicentes: Veni, et percutiamus fœdus pariter in viculis in Campo Ono. Ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum. 3 Misi ergo ad eos nuntios, dicens: Opus grande ego facio, et non possum descendere: ne forte negligatur cum venero, et descendero ad vos. 4 Miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quattuor vices: et respondi eis iuxta sermonem priorem. 5 Et misit ad me Sanaballat iuxta verbum prius quinta vice puerum suum, et epistolam habebat in manu sua scriptam hoc modo: 6 IN GENTIBUS auditum est, et Gossem dixit, quod tu et Iudæi cogitetis rebellare, et propterea ædifices murum, et levare te velis super eos regem: propter quam causam 7 et prophetas posueris, qui prædicent de te in Ierusalem, dicentes: Rex in Iudæa est. Auditurus est rex verba hæc: idcirco nunc veni, ut ineamus consilium pariter. 8 Et misi ad eos, dicens: Non est factum secundum verba hæc, quæ tu loqueris: de corde enim tuo tu componis hæc. 9 Omnes enim hi terrebant nos, cogitantes quod cessarent manus nostræ ab opere, et quiesceremus. Quam ob causam magis confortavi manus meas:

per prophetam eum terrere volunt

10 et ingressus sum domum Semaiæ filii Dalaiæ filii Metabeel secreto. Qui ait: Tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi, et claudamus portas ædis: quia venturi sunt ut interficiant te, et nocte venturi sunt ad occidendum te. 11 Et dixi: Num quisquam similis mei fugit? et quis ut ego ingredietur templum, et vivet? non ingrediar. 12 Et intellexi quod Deus non misisset eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad me, et Tobias, et Sanaballat conduxissent eum; 13 acceperat enim pretium, ut territus facerem, et peccarem, et haberent malum, quod exprobrarent mihi. 14 Memento mei Domine pro Tobia et Sanaballat, iuxta opera eorum talia: sed et Noadiæ prophetæ, et ceterorum prophetarum, qui terrebant me.

ac, muro completo,

15 Completus est autem murus vigesimoquinto die mensis Elul, quinquaginta duobus diebus. 16 Factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri, ut timerent universæ gentes, quæ erant in circuitu nostro, et conciderent intra semetipsos, et scirent quod a Deo factum esset opus hoc.

etiam epistolis

17 Sed et in diebus illis multæ optimatum Iudæorum epistolæ mittebantur ad Tobiam, et a Tobia veniebant ad eos. 18 Multi enim erant in Iudæa habentes iuramentum eius, quia gener erat Seche-

niæ filii Area, et Iohanan filius eius acceperat filiam Mosollam filii Barachiæ: 19 sed et laudabant eum coram me, et verba mea nuntiabant ei: et Tobias mittebat epistolas ut terreret me.

III. Res ædificationem muri sequentes, 7, 1—73

1. Custodia urbis, 7, 1—3

Custodes designantur

7 1 Postquam autem ædificatus est murus, et posui valvas, et recensui ianitores, et cantores, et Levitas: 2 præcepi Hanani fratri meo, et Hananiæ principi domus de Ierusalem (ipse enim quasi vir verax et timens Deum plus ceteris videbatur) 3 et dixi eis: Non aperiantur portæ Ierusalem usque ad calorem solis. Cumque adhuc assisterent, clausæ portæ sunt, et oppilatæ: et posui custodes de habitatoribus Ierusalem, singulos per vices suas, et unumquemque contra domum suam.

2. Census populi, 7, 4—73

Nehemias populum recensens

4 Civitas autem erat lata nimis et grandis, et populus parvus in medio eius, et non erant domus ædificatæ. 5 Deus autem dedit in corde meo, et congregavi optimates, et magistratus, et vulgus, ut recenserem eos: et inveni librum census eorum, qui ascenderant primum, et inventum est scriptum in eo.

invenit catalogum census

6 Isti filii provinciæ, qui ascenderunt de captivitate migrantium, quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis, et reversi sunt in Ierusalem, et in Iudæam, unusquisque in civitatem suam. 7 Qui venerunt cum Zorobabel, Iosue, Nehemias, Azarias, Raamias, Nahamani, Mardochæus, Belsam, Mespharath, Begoai, Nahum, Baana.

virorum populi

Numerus virorum populi Israel: 8 Filii Pharos, duo millia centum septuaginta duo: 9 Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo: 10 Filii Area, sexcenti quinquaginta duo: 11 Filii Phahathmoab filiorum

(1) Sir 49, 15. — (6) Esr 2, 1.

Iosue et Ioab, duo millia octingenti decem et octo: 12 Filii Ælam, mille ducenti quinquagintaquattuor: 13 Filii Zethua, octingenti quadragintaquinque: 14 Filii Zachai, septingenti sexaginta: 15 Filii Bannui, sexcenti quadragintaocto: 16 Filii Bebai, sexcenti vigintiocto: 17 Filii Azgad, duo millia trecenti viginti duo: 18 Filii Adonicam, sexcenti sexagintaseptem: 19 Filii Beguai, duo millia sexagintaseptem: 20 Filii Adin, sexcenti quinquagintaquinque: 21 Filii Ater, filii Hezeciæ, nonagintaocto: 22 Filii Hasem, trecenti vigintiocto: 23 Filii Besai, trecenti vigintiquattuor: 24 Filii Hareph, centum duodecim: 25 Filii Gabaon, nonagintaquinque: 26 Filii Bethlehem, et Netupha, centum octogintaocto. 27 Viri Anathoth, centum vigintiocto. 28 Viri Bethazmoth, quadragintaduo. 29 Viri Cariathiarim, Cephira, et Beroth, septingenti quadragintatres. 30 Viri Rama et Geba, sexcenti vigintiunus. 31 Viri Machmas, centum vigintiduo. 32 Viri Bethel et Hai, centum vigintitres. 33 Viri Nebo alterius, quinquagintaduo. 34 Viri Ælam alterius, mille ducenti quinquagintaquattuor. 35 Filii Harem, trecenti viginti. 36 Filii Iericho, trecenti quadragintaquinque. 37 Filii Lod Hadid et Ono, septingenti vigintiunus. 38 Filii Senaa, tria millia nongenti triginta.

sacerdotum

39 Sacerdotes: Filii Idaia in domo Iosue, nongenti septuagintatres. 40 Filii Emmer, mille quinquagintaduo. 41 Filii Phashur, mille ducenti quadragintaseptem. 42 Filii Arem, mille decem et septem.

Levitarum

Levitæ: 43 Filii Iosue et Cedmihel filiorum 44 Oduiæ, septuagintaquattuor. Cantores: 45 Filii Asaph, centum quadragintaocto. 46 Ianitores: filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita, filii Sobai: centum trigintaocto.

Nathinæorum seu servorum templi

47 Nathinæi: filii Soha, filii Hasupha, filii Tebbaoth, 48 filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, filii Lebana, filii Hagaba, filii Selmai, 49 filii Hanan, filii Geddel, filii Gaher, 50 filii Raaia, filii Rasin, filii Necoda, 51 filii Gezem, filii Aza, filii Phasea, 52 filii Besai, filii Munim, filii Nephussim, 53 filii Bacbuc,

filii Hacupha, filii Harhur, 54 filii Besloth, filii Mahida, filii Harsa, 55 filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, 56 filii Nasia, filii Hatipha,

servorum Salomonis

57 filii servorum Salomonis, filii Sothai, filii Sophereth, filii Pharida, 58 filii Iahala, filii Darcon, filii Ieddel, 59 filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erat ortus ex Sabaim, filio Amon. 60 Omnes Nathinæi, et filii servorum Salomonis, trecenti nonagintaduo.

filiorum originis dubiæ

61 Hi sunt autem, qui ascenderunt de Thelmela, Thelharsa, Cherub, Addon, et Emmer: et non potuerunt indicare domum patrum suorum, et semen suum, utrum ex Israel essent. 62 Filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti quadragintaduo. 63 Et de Sacerdotibus, filii Habia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis uxorem: et vocatus est nomine eorum. 64 Hi quæsierunt scripturam suam in censu, et non invenerunt: et eiecti sunt de sacerdotio. 65 Dixitque Athersatha eis ut non manducarent de Sanctis sanctorum, donec staret Sacerdos doctus et eruditus.

totius multitudinis

66 Omnis multitudo quasi vir unus quadragintaduo millia trecenti sexaginta, 67 absque servis et ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti trigintaseptem, et inter eos cantores, et cantatrices, ducenti quadragintaquinque. 68 Equi eorum, septingenti trigintasex: muli eorum, ducenti quadragintaquinque: 69 cameli eorum, quadringenti trigintaquinque: asini, sex millia septingenti viginti.

Hucusque refertur quid in commentario scriptum fuerit, exin Nehemiæ historia texitur.

oblationes principum

70 Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri drachmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales quingentas triginta. 71 Et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis auri drachmas viginti millia, et argenti mnas duo millia ducentas. 72 Et quod dedit reliquus populus, auri drachmas viginti millia, et argenti mnas duo millia, et tunicas sacerdotales sexagintaseptem.

habitatio reversorum

73 Habitaverunt autem Sacerdotes, et Levitæ, et ianitores, et cantores, et reliquum vulgus, et Nathinæi, et omnis Israel in civitatibus suis.

PARS ALTERA

Nehemias gentem roborat, 8, 1—13, 31

I. Fœdus cum Domino renovat, 8, 1—10, 39

1. Prælectio legis Mosaicæ, 8, 1—9, 5

Festo tubarum

8 1 Et venerat mensis septimus: filii autem Israel erant in civitatibus suis. Congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam, quæ est ante portam aquarum: et dixerunt Esdræ scribæ ut afferret Librum legis Moysi, quam præceperat Dominus Israeli. 2 Attulit ergo Esdras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum, cunctisque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. 3 Et legit in eo aperte in platea quæ erat ante portam aquarum, de mane usque ad mediam diem, in conspectu virorum et mulierum, et sapientium: et aures omnis populi erant erectæ ad Librum. 4 Stetit autem Esdras scriba super gradum ligneum, quem fecerat ad loquendum: et steterunt iuxta eum Mathathias, et Semeia, et Ania, et Uria, et Helcia, et Maasia, ad dexteram eius: et ad sinistram, Phadaia, Misael, et Melchia, et Hasum, et Hasbadana, Zacharia, et Mosollam. 5 Et aperuit Esdras Librum coram omni populo: super universum quippe populum eminebat: et cum aperuisset eum, stetit omnis populus. 6 Et benedixit Esdras Domino Deo magno: et respondit omnis populus: Amen, Amen: elevans manus suas. Et incurvati sunt, et adoraverunt Deum proni in terram. 7 Porro Iosue, et Bani, et Serebia, Iamin, Accub, Sephthai, Odia, Maasia, Celita, Azarias, Iozabed, Hanan, Phalaia, Levitæ, silentium faciebant in populo ad audiendam legem: populus autem stabat in gradu suo. 8 Et legerunt in Libro legis Dei distincte, et aperte ad intelligendum: et

intellexerunt cum legeretur. 9 Dixit autem Nehemias (ipse est Athersatha) et Esdras sacerdos et scriba, et Levitæ interpretantes universo populo: Dies sanctificatus est Domino Deo nostro, nolite lugere, et nolite flere. Flebat enim omnis populus cum audiret verba legis. 10 Et dixit eis: Ite, comedite pinguia, et bibite mulsum, et mittite partes his, qui non præparaverunt sibi: quia sanctus dies Domini est, et nolite contristari: gaudium etenim Domini est fortitudo nostra. 11 Levitæ autem silentium faciebant in omni populo, dicentes: Tacete, quia dies sanctus est, et nolite dolere. 12 Abiit itaque omnis populus ut comederet et biberet, et mitteret partes, et faceret lætitiam magnam: quia intellexerant verba, quæ docuerat eos.

festo tabernaculorum

13 Et in die secundo congregati sunt principes familiarum universi populi, Sacerdotes et Levitæ ad Esdram scribam, ut interpretaretur eis verba Legis. 14 Et invenerunt scriptum in Lege præcepisse Dominum in manu Moysi ut habitent filii Israel in tabernaculis, in die sollemni, mense septimo: 15 et ut prædicent, et divulgent vocem in universis urbibus suis, et in Ierusalem, dicentes: Egredimini in montem, et afferte frondes olivæ, et frondes ligni pulcherrimi, frondes myrti, et ramos palmarum, et frondes ligni nemorosi ut fiant tabernacula, sicut scriptum est. 16 Et egressus est populus, et attulerunt. Feceruntque sibi tabernacula unusquisque in domate suo, et in atriis suis, et in atriis domus Dei, et in platea portæ aquarum, et in platea portæ Ephraim. 17 Fecit ergo universa ecclesia eorum, qui redierant de captivitate, tabernacula, et habitaverunt in tabernaculis: non enim fecerant a diebus Iosue filii Nun taliter filii Israel usque ad diem illum. Et fuit lætitia magna nimis. 18 Legit autem in Libro legis Dei per dies singulos, a die primo usque ad diem novissimum; et fecerunt sollemnitatem septem diebus, et in die octavo collectam iuxta ritum.

die pœnitentiæ

9 1 In die autem vigesimoquarto mensis huius convenerunt filii Israel in ieiunio et in saccis,

et humus super eos. 2 Et separatum est semen filiorum Israel ab omni filio alienigena: et steterunt, et confitebantur peccata sua, et iniquitates patrum suorum. 3 Et consurrexerunt ad standum: et legerunt in volumine Legis Domini Dei sui, quater in die, et quater confitebantur, et adorabant Dominum Deum suum. 4 Surrexerunt autem super gradum Levitarum Iosue, et Bani, et Cedmihel, Sabania, Bonni, Sarebias, Bani, et Chanani: et clamaverunt voce magna ad Dominum Deum suum. 5 Et dixerunt Levitæ Iosue, et Cedmihel, Bonni, Hasebnia, Serebia, Odaia, Sebnia, Phathahia: Surgite, benedicite Domino Deo vestro ab æterno usque in æternum: et benedicant nomini gloriæ tuæ excelso in omni benedictione et laude.

2. Confessio et supplicatio, 9, 6—37

Filii Israel confitentur mirabilia Domini

6 Tu ipse, Domine, solus, tu fecisti cælum, et cælum cælorum, et omnem exercitum eorum: terram, et universa quæ in ea sunt: maria, et omnia quæ in eis sunt: et tu vivificas omnia hæc, et exercitus cæli te adorat. 7 Tu ipse, Domine Deus, qui elegisti Abram, et eduxisti eum de igne Chaldæorum, et posuisti nomen eius Abraham. 8 Et invenisti cor eius fidele coram te: et percussisti cum eo fœdus ut dares ei terram Chananæi, Hethæi, et Amorrhæi, et Pherezæi, et Iebusæi, et Gergesæi, ut dares semini eius: et implesti verba tua, quoniam iustus es. 9 Et vidisti afflictionem patrum nostrorum in Ægypto: clamoremque eorum audisti super Mare Rubrum. 10 Et dedisti signa atque portenta in Pharaone, et in universis servis eius, et in omni populo terræ illius: cognovisti enim quia superbe egerant contra eos: et fecisti tibi nomen, sicut et in hac die. 11 Et mare divisisti ante eos, et transierunt per medium maris in sicco: persecutores autem eorum proiecisti in profundum, quasi lapidem in aquas validas. 12 Et in columna nubis ductor eorum fuisti per diem, et

(7) Gn 11, 31.

in columna ignis per noctem, ut appareret eis via, per quam ingrediebantur. 13 Ad montem quoque Sinai descendisti, et locutus es cum eis de cælo, et dedisti eis iudicia recta, et legem veritatis, cæremonias, et præcepta bona: 14 et sabbatum sanctificatum tuum ostendisti eis, et mandata, et cæremonias, et legem præcepisti eis in manu Moysi servi tui. 15 Panem quoque de cælo dedisti eis in fame eorum, et aquam de petra eduxisti eis sitientibus, et dixisti eis ut ingrederentur et possiderent terram, super quam levasti manum tuam ut traderes eis.

ac peccata patrum suorum

16 Ipsi vero et patres nostri superbe egerunt, et induraverunt cervices suas, et non audierunt mandata tua. 17 Et noluerunt audire, et non sunt recordati mirabilium tuorum quæ feceras eis. Et induraverunt cervices suas, et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam, quasi per contentionem. Tu autem Deus propitius, clemens, et misericors, longanimis, et multæ miserationis non dereliquisti eos, 18 et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem, et dixissent: Iste est Deus tuus, qui eduxit te de Ægypto: feceruntque blasphemias magnas. 19 Tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto: columna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in viam, et columna ignis per noctem ut ostenderet eis iter per quod ingrederentur. 20 Et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos, et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, et aquam dedisti eis in siti. 21 Quadraginta annis pavisti eos in deserto, nihilque eis defuit: vestimenta eorum non inveteraverunt, et pedes eorum non sunt attriti. 22 Et dedisti eis regna, et populos, et partitus es eis sortes: et possederunt terram Sehon, et terram regis Hesebon, et terram Og regis Basan. 23 Et multiplicasti filios eorum sicut stellas cæli, et adduxisti eos ad terram, de qua dixeras patribus eorum ut ingrederentur et possiderent. 24 Et venerunt filii, et possederunt terram, et humiliasti coram eis habitatores terræ Chananæos, et dedisti eos in manu

eorum et reges eorum et populos terræ ut facerent eis sicut placebat illis. 25 Ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem, et possederunt domos plenas cunctis bonis: cisternas ab aliis fabricatas, vineas, et oliveta, et ligna pomifera multa: et comederunt, et saturati sunt, et impinguati sunt, et abundaverunt deliciis in bonitate tua magna. 26 Provocaverunt autem te ad iracundiam, et recesserunt a te, et proiecerunt legem tuam post terga sua: et prophetas tuos occiderunt, qui contestabantur eos ut reverterentur ad te: feceruntque blasphemias grandes. 27 Et dedisti eos in manu hostium suorum, et afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis suæ clamaverunt ad te, et tu de cælo audisti, et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores, qui salvarent eos de manu hostium suorum. 28 Cumque requievissent, reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo: et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum, et possederunt eos. Conversique sunt, et clamaverunt ad te: tu autem de cælo exaudisti, et liberasti eos in misericordiis tuis, multis temporibus. 29 Et contestatus es eos ut reverterentur ad Legem tuam. Ipsi vero superbe egerunt, et non audierunt mandata tua, et in iudiciis tuis peccaverunt, quæ faciet homo, et vivet in eis: et dederunt humerum recedentem, et cervicem suam induraverunt, nec audierunt. 30 Et protraxisti super eos annos multos, et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum: et non audierunt, et tradidisti eos in manu populorum terrarum. 31 In misericordiis autem tuis piurimis non fecisti eos in consumptionem, nec dereliquisti eos: quoniam Deus miserationum, et clemens es tu.

invocant misericordiam Dei sui

32 Nunc itaque Deus noster magne, fortis, et terribilis, custodiens pactum et misericordiam, ne avertas a facie tua omnem laborem, qui invenit nos, reges nostros, et principes nostros, et sacerdotes nostros, et prophetas nostros, et patres nostros, et omnem populum tuum a diebus regis Assur usque in diem hanc. 33 Et tu iustus es in omnibus, quæ

venerunt super nos: quia veritatem fecisti, nos autem impie egimus. 34 Reges nostri, principes nostri, sacerdotes nostri, et patres nostri non fecerunt legem tuam, et non attenderunt mandata tua, et testimonia tua quæ testificatus es in eis. 35 Et ipsi in regnis suis, et in bonitate tua multa, quam dederas eis, et in terra latissima et pingui, quam tradideras in conspectu eorum, non servierunt tibi, nec reversi sunt a studiis suis pessimis. 36 Ecce nosipsi hodie servi sumus: et terra, quam dedisti patribus nostris ut comederent panem eius, et quæ bona sunt eius, et nosipsi servi sumus in ea. 37 Et fruges eius multiplicantur regibus, quos posuisti super nos propter peccata nostra, et corporibus nostris dominantur, et iumentis nostris secundum voluntatem suam, et in tribulatione magna sumus.

3. Sollemne fœderis pactum, 9, 38—10, 39

Fœdus percutitur et signatur a sacerdotibus

38 Super omnibus ergo his nosipsi percutimus fœdus, et scribimus, et signant principes nostri, Levitæ nostri, et Sacerdotes nostri.

10 1 Signatores autem fuerunt, Nehemias, Athersatha filius Hachelai, et Sedecias, 2 Saraias, Azarias, Ieremias, 3 Pheshur, Amarias, Melchias, 4 Hattus, Sebenia, Melluch, 5 Harem, Merimuth, Obdias, 6 Daniel, Genthon, Baruch, 7 Mosollam, Abia, Miamin, 8 Maazia, Belgai, Semeia: hi sacerdotes.

a Levitis

9 Porro Levitæ, Iosue filius Azaniæ, Bennui de filiis Henadad, Cedmihel, 10 et fratres eorum, Sebenia, Odaia, Celita, Phalaia, Hanan, 11 Micha, Rohob, Hasebia, 12 Zachur, Serebia, Sabania, 13 Odaia, Bani, Baninu.

a capitibus populi

14 Capita populi, Pharos, Phahathmoab, Ælam, Zethu, Bani, 15 Bonni, Azgad, Bebai, 16 Adonia, Begoai, Adin, 17 Ater, Hezecia, Azur, 18 Odaia, Hasum, Besai, 19 Hareph, Anathoth, Nebai, 20 Megphias, Mosollam, Hazir, 21 Mesizabel, Sadoc, Ieddua, 22 Pheltia, Hanan, Anaia, 23 Osee, Hanania, Hasub, 24 Alohes, Phalea, Sobec, 25 Rehum, Hasebna, Maasia, 26 Echaia, Hanan, Anan, 27 Melluch, Haran, Baana:

atque a reliquis probatur

28 et reliqui de populo, Sacerdotes, Levitæ, ianitores, et cantores, Nathinæi, et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem Dei, uxores eorum, filii eorum, et filiæ eorum, 29 omnes qui poterant sapere spondentes pro fratribus suis, optimates eorum, et qui veniebant ad pollicendum, et iurandum ut ambularent in lege Dei, quam dederat in manu Moysi servi Dei, ut facerent et custodirent universa mandata Domini Dei nostri, et iudicia eius et cæremonias eius, 30 et ut non daremus filias nostras populo terræ, et filias eorum non acciperemus filiis nostris. 31 Populi quoque terræ, qui important venalia, et omnia ad usum, per diem sabbati ut vendant, non accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificato. Et dimittemus annum septimum, et exactionem universæ manus. 32 Et statuemus super nos præcepta, ut demus tertiam partem sicli per annum ad opus domus Dei nostri, 33 ad panes propositionis, et ad sacrificium sempiternum, et in holocaustum sempiternum in sabbatis, in calendis, in sollemnitatibus, et in sanctificatis, et pro peccato: ut exoretur pro Israel, et in omnem usum domus Dei nostri. 34 Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter Sacerdotes, et Levitas, et populum, ut inferrentur in domum Dei nostri per domos patrum nostrorum, per tempora, a temporibus anni usque ad annum: ut arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in lege Moysi: 35 et ut afferremus primogenita terræ nostræ, et primitiva universi fructus omnis ligni, ab anno in annum, in domo Domini, 36 et primitiva filiorum nostrorum, et pecorum nostrorum, sicut scriptum est in lege, et primitiva boum nostrorum, et ovium nostrarum, ut offerrentur in domo Dei nostri, Sacerdotibus qui ministrant in domo Dei nostri: 37 et primitias ciborum nostrorum, et libaminum nostrorum, et poma omnis ligni, vindemiæ quoque et olei afferemus Sacerdotibus ad gazophylacium Dei nostri, et decimam partem terræ nostræ Levitis. Ipsi Levitæ decimas accipient ex omnibus civitatibus operum nostro-

rum. 38 Erit autem Sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Levitarum, et Levitæ offerent decimam partem decimæ suæ in domo Dei nostri, ad gazophylacium in domum thesauri. 39 Ad gazophylacium enim deportabunt filii Israel, et filii Levi primitias frumenti, vini, et olei: et ibi erunt vasa sanctificata, et Sacerdotes, et cantores, et ianitores, et ministri, et non dimittemus domum Dei nostri.

II. Statum civitatis ordinat, 11, 1—13, 3

1. Augmentum incolarum Ierusalem, 11, 1—20

Incolæ voluntarii ac sortiti

11 1 Habitaverunt autem principes populi in Ierusalem: reliqua vero plebs misit sortem, ut tollerent unam partem de decem qui habitaturi essent in Ierusalem civitate sancta, novem vero partes in civitatibus. 2 Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant ut habitarent in Ierusalem.

habitatores Ierusalem

3 Hi sunt itaque principes provinciæ qui habitaverunt in Ierusalem, et in civitatibus Iuda. Habitavit autem unusquisque in possessione sua, in urbibus suis, Israel, Sacerdotes, Levitæ, Nathinæi, et filii servorum Salomonis.

de filiis Iuda

4 Et in Ierusalem habitaverunt de filiis Iuda, et de filiis Beniamin: de filiis Iuda, Athaias filius Aziam, filii Zachariæ, filii Amariæ, filii Saphatiæ, filii Malaleel: de filiis Phares, 5 Maasia filius Baruch, filius Cholhoza, filius Hazia, filius Adaia, filius Ioiarib, filius Zachariæ, filius Silonitis: 6 omnes hi filii Phares, qui habitaverunt in Ierusalem, quadringenti sexaginta octo viri fortes.

de filiis Beniamin

7 Hi sunt autem filii Beniamin: Sellum filius Mosollam, filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, filius Masia, filius Etheel, filius Isaia, 8 et post eum Gebbai, Sellai, nongenti vigintiocto, 9 et Ioel filius Zechri præpositus eorum, et Iudas filius Senua super civitatem secundus.

de sacerdotibus

10 Et de sacerdotibus, Idaia filius Ioarib, Iachin, 11 Saraia filius Helciæ, filius Mosollam, filius Sadoc, filius Meraioth, filius Achitob princeps domus Dei,

12 et fratres eorum facientes opera templi: octingenti viginti duo. Et Adaia filius Ieroham, filius Phelelia, filius Amsi, filius Zachariæ, filius Pheshur, filius Melchiæ, 13 et fratres eius principes patrum: ducenti quadragintaduo. Et Amassai filius Azreel, filius Ahazi, filius Mosollamoth, filius Emmer, 14 et fratres eorum potentes nimis: centum vigintiocto, et præpositus eorum Zabdiel filius potentium.

de Levitis

15 Et de Levitis Semeia filius Hasub, filius Azricam, filius Hasabia, filius Boni, 16 et Sabathai et Iozabed, super omnia opera, quæ erant forinsecus in domo Dei, a principibus Levitarum. 17 Et Mathania filius Micha, filius Zebedei, filius Asaph princeps ad laudandum, et ad confitendum in oratione, et Becbecia secundus de fratribus eius, et Abda filius Samua, filius Galal, filius Idithun: 18 omnes Levitæ in civitate sancta ducenti octogintaquattuor. 19 Et ianitores, Accub, Telmon, et fratres eorum, qui custodiebant ostia: centum septuaginta duo.

reliqui extra urbem habitabant

20 Et reliqui ex Israel Sacerdotes et Levitæ in universis civitatibus Iuda, unusquisque in possessione sua.

2. Præpositi varii, 11, 21—24

Præpositi Nathinæorum

21 Et Nathinæi, qui habitabant in Ophel, et Siaha, et Gaspha de Nathinæis.

præpositus Levitarum

22 Et episcopus Levitarum in Ierusalem, Azzi filius Bani, filius Hasabiæ, filius Mathaniæ, filius Michæ. De filiis Asaph, cantores in ministerio domus Dei. 23 Præceptum quippe regis super eos erat, et ordo in cantoribus per dies singulos,

procurator regis

24 et Phathahia filius Mesezebel, de filiis Zara filii Iuda in manu regis, iuxta omne verbum populi,

3. Incolæ urbium reliquarum, 11, 25—36

Filii Iuda

25 et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis Iuda habitaverunt in Cariatharbe et in filiabus eius: et in Dibon, et in filiabus eius: et in Cabseel, et in viculis eius, 26 et in Iesue, et in Molada, et in Bethphaleth, 27 et in Hasersual, et in Bersabee, et in filiabus eius, 28 et in Siceleg,

et in Mochona, et in filiabus eius, 29 et in Remmon, et in Saraa, et in Ierimuth, 30 Zanoa, Odollam, et in villis earum, Lachis et regionibus eius, et Azeca, et filiabus eius. Et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom.

filii Beniamin

31 Filii autem Beniamin, a Geba, Mechmas, et Hai, et Bethel et filiabus eius: 32 Anathoth, Nob, Anania, 33 Asor, Rama, Gethaim, 34 Hadid, Seboim, et Neballat, Lod 35 et Ono valle artificum. 36 Et de Levitis portiones Iudæ et Beniamin.

4. Indices sacerdotum et Levitarum, 12, 1—26

Sacerdotes sub Zorobabel

12 1 Hi sunt autem Sacerdotes et Levitæ, qui ascenderunt cum Zorobabel filio Salathiel, et Iosue: Saraia, Ieremias, Esdras, 2 Amaria, Melluch, Hattus, 3 Sebenias, Rheum, Merimuth, 4 Addo, Genthon, Abia, 5 Miamin, Madia, Belga, 6 Semeia, et Ioiarib, Idaia, Sellum, Amoc, Helcias, 7 Idaia. Isti principes Sacerdotum, et fratres eorum in diebus Iosue.

Levitæ sub Zorobabel

8 Porro Levitæ, Iesua, Bennui, Cedmihel, Sarebia, Iuda, Mathanias, super hymnos ipsi et fratres eorum: 9 et Becbecia atque Hanni, et fratres eorum unusquisque in officio suo.

genealogia summorum sacerdotum

10 Iosue autem genuit Ioacim, et Ioacim genuit Eliasib, et Eliasib genuit Ioiada, 11 et Ioiada genuit Ionathan, et Ionathan genuit Ieddoa.

sacerdotes sub Ioacim

12 In diebus autem Ioacim erant Sacerdotes et principes familiarum: Saraiæ, Maraia: Ieremiæ, Hanania: 13 Esdræ, Mosollam: Amariæ, Iohanan: 14 Milicho, Ionathan, Sebeniæ, Ioseph: 15 Haram, Edna: Maraioth, Helci: 16 Adaiæ, Zacharia, Genthon, Mosollam: 17 Abiæ, Zechri, Miamin et Moadiæ, Phelti: 18 Belgæ, Sammua: Semaiæ, Ionathan, 19 Ioiarib, Mathanai: Iodaiæ, Azzi: 20 Sellai, Celai: Amoc, Heber: 21 Helciæ, Hasebia: Idaiæ, Nathanael.

Levitæ sub Iohanan

22 Levitæ in diebus Eliasib, et Ioiada, et Iohanan, et Ieddoa scripti principes familiarum, et Sacerdotes in regno Darii Persæ. 23 Filii Levi principes familiarum, scripti in Libro verborum dierum,

et usque ad dies Ionathan, filii Eliasib. 24 Et principes Levitarum, Hasebia, Serebia, et Iosue filius Cedmihel: et fratres eorum per vices suas, ut laudarent et confiterentur iuxta præceptum David viri Dei, et observarent æque per ordinem. 25 Mathania, et Becbecia, Obedia, Mosollam, Telmon, Accub custodes portarum et vestibulorum ante portas.

conclusio

26 Hi in diebus Ioacim filii Iosue, filii Iosedec, et in diebus Nehemiæ ducis, et Esdræ sacerdotis scribæque.

5. Dedicatio muri Ierusalem, 12, 27—42

Præparationes

27 In dedicatione autem muri Ierusalem requisierunt Levitas de omnibus locis suis ut adducerent eos in Ierusalem, et facerent dedicationem et lætitiam in actione gratiarum, et cantico, et in cymbalis, psalteriis, et citharis. 28 Congregati sunt autem filii cantorum de campestribus circa Ierusalem, et de villis Nethuphati, 29 et de domo Galgal, et de regionibus Geba et Azmaveth: quoniam villas ædificaverunt sibi cantores in circuitu Ierusalem. 30 Et mundati sunt Sacerdotes et Levitæ, et mundaverunt populum, et portas, et murum.

sollemnitas dedicationis

31 Ascendere autem feci principes Iuda super murum, et statui duos magnos choros laudantium. Et ierunt ad dexteram super murum ad portam sterquilinii. 32 Et ivit post eos Osaias, et media pars principum Iuda, 33 et Azarias, Esdras, et Mosollam, Iudas, et Beniamin, et Semeia, et Ieremias. 34 Et de filiis sacerdotum in tubis, Zacharias filius Ionathan, filius Semeiæ, filius Mathaniæ, filius Michaiæ, filius Zechur, filius Asaph, 35 et fratres eius Semeia, et Azareel, Malalai, Galalai, Maai, Nathanael, et Iudas, et Hanani, in vasis cantici David viri Dei: et Esdras scriba ante eos in porta Fontis. 36 Et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David, et usque ad portam Aquarum ad orientem. 37 Et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso, et ego post eum, et media pars populi super murum et super turrim furnorum, et usque ad murum la-

tissimum, 38 et super portam Ephraim, et super portam antiquam, et super portam piscium et turrim Hananeel, et turrim Emath, et usque ad portam gregis: et steterunt in porta custodiæ, 39 steteruntque duo chori laudantium in domo Dei, et ego, et dimidia pars magistratuum mecum. 40 Et Sacerdotes, Eliachim, Maasia, Miamin, Michea, Elioenai, Zacharia, Hanania in tubis, 41 et Maasia, et Semeia, et Eleazar, et Azzi, et Iohanan, et Melchia, et Ælam, et Ezer. Et clare cecinerunt cantores, et Iezraia præpositus: 42 et immolaverunt in die illa victimas magnas, et lætati sunt: Deus enim lætificaverat eos lætitia magna: sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt, et audita est lætitia Ierusalem procul.

6. Custodia gazophylaciorum, 12, 43—46

Custodes tributorum sacrorum designantur

43 Recensuerunt quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri ad libamina, et ad primitias, et ad decimas, ut introferrent per eos principes civitatis in decore gratiarum actionis, Sacerdotes et Levitas: quia lætificatus est Iuda in Sacerdotibus et Levitis astantibus. 44 Et custodierunt observationem Dei sui, et observationem expiationis, et cantores, et ianitores iuxta præceptum David, et Salomonis filii eius, 45 quia in diebus David et Asaph ab exordio erant principes constituti cantorum in carmine laudantium, et confitentium Deo. 46 Et omnis Israel, in diebus Zorobabel, et in diebus Nehemiæ dabant partes cantoribus et ianitoribus per dies singulos, et sanctificabant Levitas, et Levitæ sanctificabant filios Aaron.

7. Purgatio populi Israel, 13, 1—3

Omnes alienigenæ separantur

13 1 In die autem illo lectum est in volumine Moysi audiente populo: et inventum est scriptum in eo, quod non debeant introire Ammonites et Moabites in ecclesiam Dei usque in æternum: 2 eo quod non occurrerint filiis Israel cum pane et aqua: et conduxerint adversum eos Balaam, ad maledicendum eis: et convertit Deus noster maledictionem in benedictionem. 3 Factum est autem, cum audissent legem, separaverunt omnem alienigenam ab Israel.

(1) Dt 23, 3.

III. Mores pravos corrigit, 13, 4—31

1. Mundatio gazophylaciorum, 13, 4—9

Impietas sacerdotis Eliasib

4 Et super hoc erat Eliasib sacerdos, qui fuerat præpositus in gazophylacio domus Dei nostri, et proximus Tobiæ. 5 Fecit ergo sibi gazophylacium grande, et ibi erant ante eum reponentes munera, et thus, et vasa, et decimam frumenti, vini, et olei, partes Levitarum, et cantorum, et ianitorum, et primitias sacerdotales. 6 In omnibus autem his non fui in Ierusalem, quia anno trigesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad regem, et in fine dierum rogavi regem. 7 Et veni in Ierusalem, et intellexi malum, quod fecerat Eliasib Tobiæ ut faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei. 8 Et malum mihi visum est valde. Et proieci vasa domus Tobiæ foras de gazophylacio: 9 præcepique et emundaverunt gazophylacia: et rettuli ibi vasa domus Dei, sacrificium, et thus.

2. Exactio partium Levitarum, 13, 10—14

Levitis tributa non dabantur

10 Et cognovi quod partes Levitarum non fuissent datæ: et fugisset unusquisque in regionem suam de Levitis, et cantoribus, et de his, qui ministrabant: 11 et egi causam adversus magistratus, et dixi: Quare dereliquimus domum Dei? Et congregavi eos, et feci stare in stationibus suis. 12 Et omnis Iuda apportabat decimam frumenti, vini, et olei in horrea. 13 Et constituimus super horrea Selemiam Sacerdotem, et Sadoc scribam, et Phadaiam de Levitis, et iuxta eos Hanan filium Zachur, filium Mathaniæ: quoniam fideles comprobati sunt, et ipsis creditæ sunt partes fratrum suorum. 14 Memento mei Deus meus pro hoc, et ne deleas mi-

serationes meas, quas feci in domo Dei mei, et in cæremoniis eius.

3. Inculcatio celebrationis sabbati, 13, 15–22

Sabbatum profanabatur

15 In diebus illis vidi in Iuda calcantes torcularia in sabbato, portantes acervos, et onerantes super asinos vinum, et uvas, et ficus, et omne onus, et inferentes in Ierusalem die sabbati. Et contestatus sum ut in die qua vendere liceret, venderent. 16 Et Tyrii habitaverunt in ea inferentes pisces, et omnia venalia: et vendebant in sabbatis filiis Iuda in Ierusalem: 17 et obiurgavi optimates Iuda, et dixi eis: Quæ est hæc res mala, quam vos facitis et profanatis diem Sabbati? 18 Numquid non hæc fecerunt patres nostri, et adduxit Deus noster super nos omne malum hoc, et super civitatem hanc? Et vos additis iracundiam super Israel violando Sabbatum. 19 Factum est autem, cum quievissent portæ Ierusalem in die Sabbati, dixi: et clauserunt ianuas, et præcepi ut non aperirent eas usque post Sabbatum: et de pueris meis constitui super portas ut nullus inferret onus in die Sabbati. 20 Et manserunt negotiatores, et vendentes universa venalia foris Ierusalem semel et bis. 21 Et contestatus sum eos, et dixi eis: Quare manetis ex adverso muri? si secundo hoc feceritis, manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non venerunt in Sabbato. 22 Dixi quoque Levitis ut mundarentur, et venirent ad custodiendas portas, et sanctificandam diem Sabbati: et pro hoc ergo memento mei Deus meus, et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum.

4. Sanctificatio coniugiorum, 13, 23–31

Alienigenæ ducebantur

23 Sed et in diebus illis vidi Iudæos ducentes uxores Azotidas, Ammonitidas, et Moabitidas. 24 Et filii eorum ex media parte loquebantur Azotice, et nesciebant loqui Iudaice, et loquebantur iuxta linguam populi, et populi. 25 Et obiurgavi eos, et maledixi. Et cecidi ex eis viros, et decalvavi eos, et adiuravi in Deo, ut non darent filias suas filiis

eorum, et non acciperent de filiabus eorum filiis suis, et sibimetipsis, dicens: 26 Numquid non in huiuscemodi re peccavit Salomon rex Israel? et certe in gentibus multis non erat rex similis ei, et dilectus Deo suo erat, et posuit eum Deus regem super omnem Israel: et ipsum ergo duxerunt ad peccatum mulieres alienigenæ. 27 Numquid et nos inobœdientes faciemus omne malum grande hoc ut prævaricemur in Deo nostro, et ducamus uxores peregrinas? 28 De filiis autem Ioiada filii Eliasib sacerdotis magni, gener erat Sanaballat Horonites, quem fugavi a me. 29 Recordare Domine Deus meus adversum eos, qui polluunt sacerdotium, iusque Sacerdotale et Leviticum.

conclusio

30 Igitur mundavi eos ab omnibus alienigenis, et constitui ordines Sacerdotum et Levitarum, unumquemque in ministerio suo: 31 et in oblatione lignorum in temporibus constitutis, et in primitivis: memento mei Deus meus in bonum. Amen.

---

(26) 1 Rg 3, 1. — 1 Rg 11, 4.

LIBER TOBIÆ

PARS PRIMA

Miseria Tobiæ et Saræ, 1, 1—3, 23

I. Miseria Tobiæ senioris, 1, 1—3, 6

1. Pietas Tobiæ, 1, 1—17

In captivitate rectus et misericors est

1 [1] Tobias ex tribu, et civitate Nephthali (quæ est in superioribus Galilææ supra Naasson, post viam, quæ ducit ad occidentem, in sinistro habens civitatem Sephet) [2] cum captus esset in diebus Salmanasar regis Assyriorum, in captivitate tamen positus, viam veritatis non deseruit, [3] ita ut omnia, quæ habere poterat, quotidie concaptivis fratribus, qui erant ex eius genere, impertiret.

in patria ab idololatria abstinet

[4] Cumque esset iunior omnibus in tribu Nephthali, nihil tamen puerile gessit in opere. [5] Denique cum irent omnes ad vitulos aureos, quos Ieroboam fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia omnium, [6] sed pergebat in Ierusalem ad templum Domini, et ibi adorabat Dominum Deum Israel, omnia primitiva sua, et decimas suas fideliter offerens, [7] ita ut in tertio anno proselytis et advenis ministraret omnem decimationem. [8] Hæc et his similia secundum legem Dei puerulus observabat. [9] Cum vero factus esset vir, accepit uxorem Annam de tribu sua, genuitque ex ea filium nomen suum imponens ei, [10] quem ab infantia timere Deum docuit, et abstinere ab omni peccato.

(2) 2 Rg 17, 3; 18, 9. — (5) 1 Rg 12, 28.

captus escis gentium non contaminatur

[11] Igitur, cum per captivitatem devenisset cum uxore sua, et filio in civitatem Niniven cum omni tribu sua, ([12] cum omnes ederent ex cibis gentilium) iste custodivit animam suam, et numquam contaminatus est in escis eorum. [13] Et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, dedit illi Deus gratiam in conspectu Salmanasar regis, [14] et dedit illi potestatem quocumque vellet ire, habens libertatem quæcumque facere voluisset.

Gabelo decem talenta credit

[15] Pergebat ergo ad omnes, qui erant in captivitate, et monita salutis dabat eis. [16] Cum autem venisset in Rages civitatem Medorum, et ex his, quibus honoratus fuerat a rege, habuisset decem talenta argenti: [17] et cum in multa turba generis sui Gabelum egentem videret, qui erat ex tribu eius, sub chirographo dedit illi memoratum pondus argenti.

2. Spoliatio et fuga, 1, 18—23

Sennacherib filios Israel odio habet

[18] Post multum vero temporis, mortuo Salmanasar rege, cum regnaret Sennacherib filius eius pro eo, et filios Israel exosos haberet in conspectu suo: [19] Tobias quotidie pergebat per omnem cognationem suam, et consolabatur eos, dividebatque unicuique, prout poterat, de facultatibus suis: [20] esurientes alebat, nudisque vestimenta præbebat, et mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat.

atque multos occidit

[21] Denique cum reversus esset rex Sennacherib fugiens a Iudæa plagam, quam circa eum fecerat Deus propter blasphemiam suam, et iratus multos occideret ex filiis Israel, Tobias sepeliebat corpora eorum.

Tobias spoliatus fugit

[22] At ubi nuntiatum est regi, iussit eum occidi, et tulit omnem substantiam eius. [23] Tobias vero cum filio suo, et cum uxore fugiens, nudus latuit, quia multi diligebant eum.

(21) 2 Rg 19, 35; Sir 48, 24; 2 Mcc 8, 19.

3. Convicia reprehensorum, 1, 24—2, 23

Tobias reversus arguitur

24 Post dies vero quadragintaquinque occiderunt regem filii ipsius, 25 et reversus est Tobias in domum suam, omnisque facultas eius restituta est ei.

a proximis

2 1 Posthæc vero, cum esset dies festus Domini, et factum esset prandium bonum in domo Tobiæ, 2 dixit filio suo: Vade, et adduc aliquos de tribu nostra, timentes Deum, ut epulentur nobiscum. 3 Cumque abiisset, reversus nuntiavit ei, unum ex filiis Israel iugulatum iacere in platea. Statimque exsiliens de accubitu suo, relinquens prandium, ieiunus pervenit ad corpus: 4 tollensque illud portavit ad domum suam occulte, ut dum sol occubuisset, caute sepeliret eum. 5 Cumque occultasset corpus, manducavit panem cum luctu et tremore, 6 memorans illum sermonem, quem dixit Dominus per Amos prophetam: Dies festi vestri convertentur in lamentationem et luctum. 7 Cum vero sol occubuisset, abiit, et sepelivit eum. 8 Arguebant autem eum omnes proximi eius, dicentes: Iam huius rei causa interfici iussus es, et vix effugisti mortis imperium, et iterum sepelis mortuos? 9 Sed Tobias plus timens Deum, quam regem, rapiebat corpora occisorum, et occultabat in domo sua, et mediis noctibus sepeliebat ea.

a cognatis

10 Contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura, veniens in domum suam, iactasset se iuxta parietem, et obdormisset, 11 et ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora inciderent super oculos eius, fieretque cæcus. 12 Hanc autem tentationem ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientiæ eius, sicut et sancti Iob. 13 Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, et mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum quod plaga cæcitatis evenerit ei, 14 sed immobilis in Dei timore per-

(24) 2 Par 32, 21; Is 37, 38. — (6) Am 8, 10; 1 Mcc 1, 41. — (9) Sup 1, 21.

mansit, agens gratias Deo omnibus diebus vitæ suæ. 15 Nam sicut beato Iob insultabant reges, ita isti parentes et cognati eius irridebant vitam eius, dicentes: 16 Ubi est spes tua, pro qua eleemosynas, et sepulturas faciebas? 17 Tobias vero increpabat eos, dicens: Nolite ita loqui: 18 quoniam filii sanctorum sumus, et vitam illam exspectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam numquam mutant ab eo.

ab uxore

19 Anna vero uxor eius ibat ad opus textrinum quotidie, et de labore manuum suarum victum, quem consequi poterat, deferebat. 20 Unde factum est, ut hædum caprarum accipiens detulisset domi: 21 Cuius cum vocem balantis vir eius audisset, dixit: Videte, ne forte furtivus sit, reddite eum dominis suis, quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid, aut contingere. 22 Ad hæc uxor eius irata respondit: Manifeste vana facta est spes tua, et eleemosynæ tuæ modo apparuerunt. 23 Atque his, et aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei.

4. Oratio Tobiæ, 3, 1—6

Remissionem peccatorum et mortem petit

3 1 Tunc Tobias ingemuit, et cœpit orare cum lacrimis, 2 dicens: Iustus es Domine, et omnia iudicia tua iusta sunt, et omnes viæ tuæ, misericordia, et veritas, et iudicium. 3 Et nunc Domine memor esto mei, et ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. 4 Quoniam non obœdivimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, et captivitatem, et mortem, et in fabulam, et in improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos. 5 Et nunc Domine magna iudicia tua, quia non egimus secundum præcepta tua, et non ambulavimus sinceriter coram te. 6 Et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum, et præcipe in pace recipi spiritum meum: expedit enim mihi mori magis quam vivere.

(21) Dt 22, 1. — (22) Iob 2, 9. — (4) Dt 28, 15.

II. Miseria Saræ Raguelis, 3, 7—23

1. Opprobrium eius, 3, 7—10ª

Interfectrix septem virorum vocatur

7 Eadem itaque die contigit ut Sara filia Raguelis in Rages civitate Medorum, et ipsa audiret improperium ab una ex ancillis patris sui, 8 quoniam tradita fuerat septem viris, et dæmonium nomine Asmodæus occiderat eos, mox ut ingressi fuissent ad eam. 9 Ergo cum pro culpa sua increparet puellam, respondit ei, dicens: Amplius ex te non videamus filium, aut filiam super terram, interfectrix virorum tuorum. 10 Numquid et occidere me vis, sicut iam occidisti septem viros?

2. Oratio Saræ, 3, 10ᵇ—23

Liberationem ab opprobrio petit

Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus suæ: et tribus diebus, et tribus noctibus non manducavit, neque bibit: 11 sed in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur Deum, ut ab isto improperio liberaret eam. 12 Factum est autem die tertia, dum compleret orationem, benedicens Dominum, 13 dixit: Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum: qui cum iratus fueris, misericordiam facies, et in tempore tribulationis peccata dimittis his, qui invocant te. 14 Ad te Domine faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo. 15 Peto Domine ut de vinculo improperii huius absolvas me, aut certe desuper terram eripias me. 16 Tu scis Domine, quia numquam concupivi virum, et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia. 17 Numquam cum ludentibus miscui me: neque cum his, qui in levitate ambulant, participem me præbui. 18 Virum autem cum timore tuo, non cum libidine mea consensi suscipere. 19 Et, aut ego indigna fui illis, aut illi forsitan me non fuerunt digni: quia forsitan viro alii conservasti me. 20 Non est enim in hominis potestate consilium tuum. 21 Hoc autem pro certo habet omnis, qui te colit, quod vita eius, si in probatione fuerit, coronabitur: si autem in tribulatione fuerit, liberabitur: et si in correptione fuerit, ad

misericordiam tuam venire licebit. 22 Non enim delectaris in perditionibus nostris: quia post tempestatem, tranquillum facis: et post lacrimationem et fletum, exsultationem infundis. 23 Sit nomen tuum Deus Israel benedictum in sæcula.

PARS SECUNDA

Raphael medicus Dei, 3, 24—12, 22

I. Comes Tobiæ iunioris, 3, 24—6, 22

1. Filius a patre in Mediam mittitur, 3, 24—5, 4

Raphael a Deo mittitur

24 In illo tempore exauditæ sunt preces amborum in conspectu gloriæ summi Dei: 25 et missus est angelus Domini sanctus Raphael, ut curaret eos ambos, quorum uno tempore sunt orationes in conspectu Domini recitatæ.

pater se mox moriturum putans filium admonet

4 1 Igitur cum Tobias putaret orationem suam exaudiri ut mori potuisset, vocavit ad se Tobiam filium suum, 2 dixitque ei: Audi fili mi verba oris mei, et ea in corde tuo, quasi fundamentum construe. 3 Cum acceperit Deus animam meam, corpus meum sepeli: et honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ eius: 4 memor enim esse debes, quæ et quanta pericula passa sit propter te in utero suo. 5 Cum autem et ipsa compleverit tempus vitæ suæ, sepelias eam circa me. 6 Omnibus autem diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum: et cave ne aliquando peccato consentias, et prætermittas præcepta Domini Dei nostri. 7 Ex substantia tua fac eleemosynam, et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet ut nec a te avertatur facies Domini. 8 Quo modo potueris, ita esto misericors. 9 Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. 10 Præmium enim

(3) Ex 20, 12; Sir 7, 29. — (7) Pr 3, 9; Sir 4, 1; 14, 13; Lc 14, 13. — (8) Sir 35, 12.

bonum tibi thesaurizas in die necessitatis; 11 quoniam eleemosyna ab omni peccato, et a morte liberat, et non patietur animam ire in tenebras. 12 Fiducia magna erit coram summo Deo eleemosyna omnibus facientibus eam. 13 Attende tibi fili mi ab omni fornicatione, et præter uxorem tuam numquam patiaris crimen scire. 14 Superbiam numquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas: in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. 15 Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, et merces mercennarii tui apud te omnino non remaneat. 16 Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. 17 Panem tuum cum esurientibus et egenis comede, et de vestimentis tuis nudos tege. 18 Panem tuum, et vinum tuum super sepulturam iusti constitue, et noli ex eo manducare, et bibere cum peccatoribus. 19 Consilium semper a sapiente perquire. 20 Omni tempore benedic Deum: et pete ab eo, ut vias tuas dirigat, et omnia consilia tua in ipso permaneant. 21 Indico etiam tibi fili mi dedisse me decem talenta argenti, dum adhuc infantulus esses, Gabelo, in Rages civitate Medorum, et chirographum eius apud me habeo: 22 et ideo perquire quo modo ad eum pervenias, et recipias ab eo supra memoratum pondus argenti, et restituas ei chirographum suum. 23 Noli timere fili mi: pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus si timuerimus Deum, et recesserimus ab omni peccato, et fecerimus bene.

et in Rages Medorum mittit

5 1 Tunc respondit Tobias patri suo, et dixit: Omnia quæcumque præcepisti mihi faciam pater. 2 Quo modo autem pecuniam hanc requiram, ignoro. Ille me nescit, et ego eum ignoro: quod signum dabo ei? Sed neque viam, per quam pergatur illuc, aliquando cognovi. 3 Tunc pater suus respondit illi, et dixit: Chirographum quidem illius penes me

(11) Sir 29, 15. — (13) 1 Thes 4, 3. — (14) Gn 3, 5. — (15) Lv 19, 13; Dt 24, 14. — (16) Mt 7, 12; Lc 6, 31. — (17) Lc 14, 13. — (23) Rom 8, 17.

habeo: quod dum illi ostenderis, statim restituet. 4 Sed perge nunc, et inquire tibi aliquem fidelem virum, qui eat tecum salva mercede sua: ut, dum adhuc vivo, recipias eam.

2. Dux itineris invenitur, 5, 5—21

A Tobia iuniore quæritur

5 Tunc egressus Tobias, invenit iuvenem splendidum, stantem præcinctum, et quasi paratum ad ambulandum. 6 Et ignorans quod angelus Dei esset, salutavit eum, et dixit: Unde te habemus bone iuvenis? 7 At ille respondit: Ex filiis Israel. Et Tobias dixit ei: Nosti viam, quæ ducit in regionem Medorum? 8 Cui respondit: Novi: et omnia itinera eius frequenter ambulavi, et mansi apud Gabelum fratrem nostrum: qui moratur in Rages civitate Medorum, quæ posita est in monte Ecbatanis. 9 Cui Tobias ait: Sustine me obsecro, donec hæc ipsa nuntiem patri meo. 10 Tunc ingressus Tobias, indicavit universa hæc patri suo. Super quæ admiratus pater, rogavit ut introiret ad eum.

et a Tobia seniore accipitur

11 Ingressus itaque salutavit eum, et dixit: Gaudium tibi sit semper. 12 Et ait Tobias: Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, et lumen cæli non video? 13 Cui ait iuvenis: Forti animo esto, in proximo est ut a Deo cureris. 14 Dixit itaque illi Tobias: Numquid poteris perducere filium meum ad Gabelum in Rages civitatem Medorum? et cum redieris, restituam tibi mercedem tuam. 15 Et dixit ei angelus: Ego ducam, et reducam eum ad te. 16 Cui Tobias respondit: Rogo te, indica mihi, de qua domo, aut de qua tribu es tu? 17 Cui Raphael angelus dixit: Genus quæris mercennarii, an ipsum mercennarium, qui cum filio tuo eat? 18 Sed ne forte sollicitum te reddam, ego sum Azarias Ananiæ magni filius. 19 Et Tobias respondit: Ex magno genere es tu. Sed peto ne irascaris quod voluerim cognoscere genus tuum. 20 Dixit autem illi angelus: Ego sanum ducam, et sanum tibi reducam filium tuum. 21 Respondens autem Tobias, ait: Bene ambuletis, et sit Deus in itinere vestro, et angelus eius comitetur vobiscum.

3. Tobias et Raphael iter faciunt, 5, 22—6, 22

Mater Tobiæ luget

22 Tunc paratis omnibus, quæ erant in via portanda, fecit Tobias vale patri suo et matri suæ, et ambulaverunt ambo simul. 23 Cumque profecti essent, cœpit mater eius flere, et dicere: Baculum senectutis nostræ tulisti, et transmisisti a nobis. 24 Numquam fuisset ipsa pecunia, pro qua misisti eum. 25 Sufficiebat enim nobis paupertas nostra, ut divitias computaremus hoc, quod videbamus filium nostrum. 26 Dixitque ei Tobias: Noli flere, salvus perveniet filius noster, et salvus revertetur ad nos, et oculi tui videbunt illum. 27 Credo enim quod angelus Dei bonus comitetur ei, et bene disponat omnia, quæ circa eum geruntur, ita ut cum gaudio revertatur ad nos. 28 Ad hanc vocem cessavit mater eius flere, et tacuit.

Tobias piscem exenterat

6 1 Profectus est autem Tobias, et canis sequutus est eum, et mansit prima mansione iuxta fluvium Tigris. 2 Et exivit ut lavaret pedes suos, et ecce piscis immanis exivit ad devorandum eum. 3 Quem expavescens Tobias clamavit voce magna, dicens: Domine, invadit me. 4 Et dixit ei angelus: Apprehende branchiam eius, et trahe eum ad te. Quod cum fecisset, attraxit eum in siccum, et palpitare cœpit ante pedes eius. 5 Tunc dixit ei angelus: Exentera hunc piscem, et cor eius, et fel, et iecur repone tibi: sunt enim hæc necessaria ad medicamenta utiliter. 6 Quod cum fecisset, assavit carnes eius, et secum tulerunt in via: cetera salierunt, quæ sufficerent eis, quousque pervenirent in Rages civitatem Medorum.

Raphael de corde et felle piscis

7 Tunc interrogavit Tobias angelum, et dixit ei: Obsecro te Azaria frater, ut dicas mihi quod remedium habebunt ista, quæ de pisce servare iussisti? 8 Et respondens angelus, dixit ei: Cordis eius particulam si super carbones ponas, fumus eius extricat omne genus dæmoniorum sive a viro, sive a muliere, ita ut ultra non accedat ad eos.

(23) Inf 10, 4.

9 Et fel valet ad ungendos oculos, in quibus fuerit albugo, et sanabuntur.

ac de uxore futura eum docet

10 Et dixit ei Tobias: Ubi vis ut maneamus? 11 Respondensque angelus, ait: Est hic Raguel nomine, vir propinquus de tribu tua, et hic habet filiam nomine Saram, sed neque masculum, neque feminam ullam habet aliam præter eam. 12 Tibi debetur omnis substantia eius, et oportet eam te accipere coniugem. 13 Pete ergo eam a patre eius, et dabit tibi eam in uxorem. 14 Tunc respondit Tobias, et dixit: Audio quia tradita est septem viris, et mortui sunt: sed et hoc audivi, quia dæmonium occidit illos. 15 Timeo ergo, ne forte et mihi hæc eveniant: et cum sim unicus parentibus meis, deponam senectutem illorum cum tristitia ad inferos. 16 Tunc angelus Raphael dixit ei: Audi me, et ostendam tibi qui sunt, quibus prævalere potest dæmonium. 17 Hi namque qui coniugium ita suscipiunt, ut Deum a se, et a sua mente excludant, et suæ libidini ita vacent, sicut equus et mulus, quibus non est intellectus: habet potestatem dæmonium super eos. 18 Tu autem cum acceperis eam, ingressus cubiculum, per tres dies continens esto ab ea, et nihil aliud, nisi orationibus vacabis cum ea. 19 Ipsa autem nocte, incenso iecore piscis, fugabitur dæmonium. 20 Secunda vero nocte in copulatione sanctorum patriarcharum admitteris. 21 Tertia autem nocte, benedictionem consequeris, ut filii ex vobis procreentur incolumes. 22 Transacta autem tertia nocte, accipies virginem cum timore Domini, amore filiorum magis quam libidine ductus, ut in semine Abrahæ benedictionem in filiis consequaris.

II. Liberator Saræ Raguelis, 7, 1—9, 12

1. Saram Tobiæ uxorem postulat, 7, 1—17

Ragueli Tobiam proponit

7 1 Ingressi sunt autem ad Raguelem, et suscepit eos Raguel cum gaudio. 2 Intuensque Tobiam Raguel, dixit Annæ uxori suæ: Quam similis est

(12) Nm 27, 8; 36, 8.

iuvenis iste consobrino meo! 3 Et cum hæc dixisset, ait: Unde estis iuvenes fratres nostri? At illi dixerunt: Ex tribu Nephthali sumus, ex captivitate Ninive. 4 Dixitque illis Raguel: Nostis Tobiam fratrem meum? Qui dixerunt: Novimus. 5 Cumque multa bona loqueretur de eo, dixit angelus ad Raguelem: Tobias, de quo interrogas, pater istius est. 6 Et misit se Raguel, et cum lacrimis osculatus est eum, et plorans supra collum eius, 7 dixit: Benedictio sit tibi fili mi, quia boni et optimi viri filius es. 8 Et Anna uxor eius, et Sara ipsorum filia lacrimatæ sunt.

ac precum Tobiæ

9 Postquam autem locuti sunt, præcepit Raguel occidi arietem, et parari convivium. Cumque hortaretur eos discumbere ad prandium, 10 Tobias dixit: Hic ego hodie non manducabo neque bibam, nisi prius petitionem meam confirmes, et promittas mihi dare Saram filiam tuam.

adiutor est

11 Quo audito verbo Raguel, expavit, sciens quid evenerit illis septem viris, qui ingressi sunt ad eam: et timere cœpit ne forte et huic similiter contingeret: et cum nutaret, et non daret petenti ullum responsum, 12 dixit ei angelus: Noli timere dare eam isti, quoniam huic timenti Deum debetur coniux filia tua: propterea alius non potuit habere illam. 13 Tunc dixit Raguel: Non dubito quod Deus preces et lacrimas meas in conspectu suo admiserit. 14 Et credo quoniam ideo fecit vos venire ad me, ut ista coniungeretur cognationi suæ secundum legem Moysi: et nunc noli dubium gerere quod tibi eam tradam.

Sara Tobiæ traditur

15 Et apprehendens dexteram filiæ suæ, dextræ Tobiæ tradidit, dicens: Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Iacob vobiscum sit, et ipse coniungat vos, impleatque benedictionem suam in vobis. 16 Et accepta charta, fecerunt conscriptionem coniugii. 17 Et post hæc epulati sunt, benedicentes Deum.

(14) Nm 36, 6.

2. Saram ab opprobrio liberat, 7, 18—8, 24

Sara in cubiculum inducitur

18 Vocavitque Raguel ad se Annam uxorem suam, et præcepit ei ut præpararet alterum cubiculum. 19 Et introduxit illuc Saram filiam suam, et lacrimata est. 20 Dixitque ei: Forti animo esto filia mea: Dominus cæli det tibi gaudium pro tædio quod perpessa es.

ac Tobias

8 1 Postquam vero cenaverunt, introduxerunt iuvenem ad eam.

Raphael dæmonium religat

2 Recordatus itaque Tobias sermonum angeli, protulit de cassidili suo partem iecoris, posuitque eam super carbones vivos. 3 Tunc Raphael angelus apprehendit dæmonium, et religavit illud in deserto superioris Ægypti.

Tobias et Sara Dominum deprecantur

4 Tunc hortatus est virginem Tobias, dixitque ei: Sara, exsurge, et deprecemur Deum hodie, et cras, et secundum cras: quia his tribus noctibus Deo iungimur: tertia autem transacta nocte, in nostro erimus coniugio: 5 filii quippe sanctorum sumus, et non possumus ita coniungi sicut gentes, quæ ignorant Deum. 6 Surgentes autem pariter, instanter orabant ambo simul, ut sanitas daretur eis. 7 Dixitque Tobias: Domine Deus patrum nostrorum, benedicant te cæli et terræ, mareque et fontes, et flumina et omnes creaturæ tuæ, quæ in eis sunt. 8 Tu fecisti Adam de limo terræ, dedistique ei adiutorium Hevam. 9 Et nunc Domine tu scis, quia non luxuriæ causa accipio sororem meam coniugem, sed sola posteritatis dilectione, in qua benedicatur nomen tuum in sæcula sæculorum. 10 Dixit quoque Sara: Miserere nobis Domine, miserere nobis, et consenescamus ambo pariter sani.

et incolumes servantur

11 Et factum est circa pullorum cantum, accersiri iussit Raguel servos suos, et abierunt cum eo pariter ut foderent sepulcrum. 12 Dicebat enim: Ne forte simili modo evenerit ei, quo et ceteris

(8) Gn 2, 7.

illis septem viris, qui sunt ingressi ad eam. 13 Cumque parassent fossam, reversus Raguel ad uxorem suam, dixit ei: 14 Mitte unam ex ancillis tuis, et videat si mortuus est, ut sepeliam eum antequam illucescat dies. 15 At illa misit unam ex ancillis suis. Quæ ingressa cubiculum, reperit eos salvos et incolumes, secum pariter dormientes.

Raguel et uxor eius Domino benedicunt

16 Et reversa, nuntiavit bonum nuntium: et benedixerunt Dominum, Raguel videlicet et Anna uxor eius, 17 et dixerunt: Benedicimus te Domine Deus Israel, quia non contigit quemadmodum putabamus. 18 Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam, et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos. 19 Misertus es autem duobus unicis. Fac eos Domine plenius benedicere te: et sacrificium tibi laudis tuæ et suæ sanitatis offerre, ut cognoscat universitas gentium, quia tu es Deus solus in universa terra.

et convivium nuptiale apparant

20 Statimque præcepit servis suis Raguel, ut replerent fossam, quam fecerant priusquam elucesceret. 21 Uxori autem suæ dixit ut instrueret convivium, et præpararet omnia, quæ in cibos erant iter agentibus necessaria. 22 Duas quoque pingues vaccas, et quattuor arietes occidi fecit, et parari epulas omnibus vicinis suis, cunctisque amicis. 23 Et adiuravit Raguel Tobiam, ut duas hebdomadas moraretur apud se. 24 De omnibus autem, quæ possidebat Raguel, dimidiam partem dedit Tobiæ, et fecit scripturam, ut pars dimidia, quæ supererat post obitum eorum, Tobiæ dominio deveniret.

3. Pecuniam et Gabelum adducit, 9, 1—12

A Tobia in Rages missus

9 1 Tunc vocavit Tobias angelum ad se, quem quidem hominem existimabat, dixitque ei: Azaria frater, peto ut auscultes verba mea: 2 Si meipsum tradam tibi servum, non ero condignus providentiæ tuæ. 3 Tamen obsecro te ut assumas tibi animalia sive servitia, et vadas ad Gabelum in Rages civitatem Medorum: reddasque ei chirographum suum, et recipias ab eo pecuniam, et roges eum venire ad nuptias meas. 4 Scis enim ipse quoniam numerat pater meus dies: et si tardavero una die plus, contristatur anima eius. 5 Et certe vides quo modo adiuravit me Raguel, cuius adiuramentum spernere non possum.

pecuniam recipit

6 Tunc Raphael assumens quattuor ex servis Raguelis, et duos camelos, in Rages civitatem Medorum perrexit: et inveniens Gabelum, reddidit ei chirographum suum, et recepit ab eo omnem pecuniam. 7 Indicavitque ei de Tobia filio Tobiæ, omnia quæ gesta sunt: fecitque eum secum venire ad nuptias.

et Gabelum secum ducit

8 Cumque ingressus esset domum Raguelis, invenit Tobiam discumbentem: et exsiliens, osculati sunt se invicem: et flevit Gabelus, benedixitque Deum, 9 et dixit: Benedicat te Deus Israel, quia filius es optimi viri, et iusti, et timentis Deum, et eleemosynas facientis: 10 et dicatur benedictio super uxorem tuam, et super parentes vestros: 11 et videatis filios vestros, et filios filiorum vestrorum, usque in tertiam et quartam generationem: et sit semen vestrum benedictum a Deo Israel, qui regnat in sæcula sæculorum. 12 Cumque omnes dixissent, Amen, accesserunt ad convivium: sed et cum timore Domini nuptiarum convivium exercebant.

III. Illuminans Tobiam seniorem, 10, 1—12, 22

1. Tobias iunior revertitur, 10, 1—13

Parentibus sollicitis

10 1 Cum vero moras faceret Tobias, causa nuptiarum, sollicitus erat pater eius Tobias, dicens: Putas quare moratur filius meus, aut quare detentus est ibi? 2 Putasne Gabelus mortuus est, et nemo reddet illi pecuniam? 3 Cœpit autem contristari nimis ipse et Anna uxor eius cum eo: et cœperunt ambo simul flere: eo quod die statuto minime reverteretur filius eorum ad eos. 4 Flebat igitur mater eius irremediabilibus lacrimis, atque dicebat: Heu heu me fili mi, ut quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum

senectutis nostræ, solacium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ? 5 Omnia simul in te uno habentes, te non debuimus dimittere a nobis. 6 Cui dicebat Tobias: Tace, et noli turbari, sanus est filius noster: satis fidelis est vir ille, cum quo misimus eum. 7 Illa autem nullo modo consolari poterat, sed quotidie exsiliens circumspiciebat, et circuibat vias omnes, per quas spes remeandi videbatur, ut procul videret eum, si fieri posset, venientem.

Raguel coniuges remittit

8 At vero Raguel dicebat ad generum suum: Mane hic, et ego mittam nuntium salutis de te ad Tobiam patrem tuum. 9 Cui Tobias ait: Ego novi quia pater meus et mater mea modo dies computant, et cruciatur spiritus eorum in ipsis. 10 Cumque verbis multis rogaret Raguel Tobiam, et ille eum nulla ratione vellet audire, tradidit ei Saram, et dimidiam partem omnis substantiæ suæ in pueris, in puellis, in pecudibus, in camelis, et in vaccis, et in pecunia multa: et salvum atque gaudentem dimisit eum a se, 11 dicens: Angelus Domini sanctus sit in itinere vestro, perducatque vos incolumes, et inveniatis omnia recte circa parentes vestros, et videant oculi mei filios vestros priusquam moriar. 12 Et apprehendentes parentes filiam suam, osculati sunt eam, et dimiserunt ire: 13 monentes eam honorare soceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, et seipsam irreprehensibilem exhibere.

2. Patri visum restituit, 11, 1—21

Raphael cum Tobia præcedit eumque instruit

11 1 Cumque reverterentur, pervenerunt ad Charan, quæ est in medio itinere contra Niniven, undecimo die. 2 Dixitque angelus: Tobia frater, scis quemadmodum reliquisti patrem tuum. 3 Si placet itaque tibi, præcedamus, et lento gradu sequantur iter nostrum familiæ, simul cum coniuge tua, et cum animalibus. 4 Cumque hoc placuisset ut irent, dixit Raphael ad Tobiam: Tolle tecum ex felle piscis: erit enim necessarium. Tulit itaque Tobias ex felle illo, et abierunt. 5 Anna autem sedebat secus viam, quotidie in supercilio montis,

unde respicere poterat de longinquo. 6 Et dum ex eodem loco specularetur adventum eius, vidit a longe, et illico agnovit venientem filium suum: currensque nuntiavit viro suo, dicens: Ecce venit filius tuus. 7 Dixitque Raphael ad Tobiam: At ubi introieris domum tuam, statim adora Dominum Deum tuum: et gratias agens ei, accede ad patrem tuum, et osculare eum. 8 Statimque lini super oculos eius ex felle isto piscis, quod portas tecum; scias enim quoniam mox aperientur oculi eius, et videbit pater tuus lumen cæli, et in aspectu tuo gaudebit.

pater felle piscis litus filium videt

9 Tunc præcucurrit canis, qui simul fuerat in via: et quasi nuntius adveniens, blandimento suæ caudæ gaudebat. 10 Et consurgens cæcus pater eius, cœpit offendens pedibus currere: et data manu puero, occurrit obviam filio suo. 11 Et suscipiens osculatus est eum cum uxore sua, et cœperunt ambo flere præ gaudio. 12 Cumque adorassent Deum, et gratias egissent, consederunt. 13 Tunc sumens Tobias de felle piscis, linivit oculos patris sui. 14 Et sustinuit quasi dimidiam fere horam: et cœpit albugo ex oculis eius, quasi membrana ovi, egredi. 15 Quam apprehendens Tobias traxit ab oculis eius, statimque visum recepit. 16 Et glorificabant Deum, ipse videlicet, et uxor eius, et omnes qui sciebant eum. 17 Dicebatque Tobias: Benedico te Domine Deus Israel, quia tu castigasti me, et tu salvasti me: et ecce ego video Tobiam filium meum.

atque uxorem et comites eius

18 Ingressa est etiam post septem dies Sara uxor filii eius, et omnis familia sana, et pecora, et cameli, et pecunia multa uxoris: sed et illa pecunia, quam receperat a Gabelo: 19 et narravit parentibus suis omnia beneficia Dei, quæ fecisset circa eum per hominem, qui eum duxerat. 20 Veneruntque Achior et Nabath consobrini Tobiæ, gaudentes ad Tobiam, et congratulantes ei de omnibus bonis, quæ circa illum ostenderat Deus. 21 Et per septem dies epulantes, omnes cum gaudio magno gavisi sunt.

3. Raphael semetipsum revelat, 12, 1—22

Pater et filius beneficia ducis remunerari volunt

12 1 Tunc vocavit ad se Tobias filium suum, dixitque ei: Quid possumus dare viro isti sancto, qui venit tecum? 2 Respondens Tobias, dixit patri suo: Pater, quam mercedem dabimus ei? aut quid dignum poterit esse beneficiis eius? 3 Me duxit et reduxit sanum, pecuniam a Gabelo ipse recepit, uxorem ipse me habere fecit, et dæmonium ab ea ipse compescuit, gaudium parentibus eius fecit, meipsum a devoratione piscis eripuit, te quoque videre fecit lumen cæli, et bonis omnibus per eum repleti sumus. Quid illi ad hæc poterimus dignum dare? 4 Sed peto te pater mi, ut roges eum, si forte dignabitur medietatem de omnibus, quæ allata sunt, sibi assumere.

hic autem veritatem manifestat

5 Et vocantes eum, pater scilicet, et filius, tulerunt eum in partem: et rogare cœperunt ut dignaretur dimidiam partem omnium, quæ attulerant, acceptam habere. 6 Tunc dixit eis occulte: Benedicite Deum cæli, et coram omnibus viventibus confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiam suam. 7 Etenim sacramentum regis abscondere bonum est: opera autem Dei revelare et confiteri honorificum est. 8 Bona est oratio cum ieiunio, et eleemosyna magis quam thesauros auri recondere: 9 quoniam eleemosyna a morte liberat, et ipsa est, quæ purgat peccata, et facit invenire misericordiam et vitam æternam. 10 Qui autem faciunt peccatum, et iniquitatem, hostes sunt animæ suæ. 11 Manifesto ergo vobis veritatem, et non abscondam a vobis occultum sermonem. 12 Quando orabas cum lacrimis, et sepeliebas mortuos, et derelinquebas prandium tuum, et mortuos abscondebas per diem in domo tua, et nocte sepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam Domino. 13 Et quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te. 14 Et nunc misit me Dominus ut curarem te, et Saram uxorem filii tui a dæmonio liberarem. 15 Ego enim sum Raphael angelus, unus ex septem, qui astamus ante Dominum. 16 Cumque hæc audissent,

turbati sunt, et trementes ceciderunt super terram in faciem suam. 17 Dixitque eis angelus: Pax vobis, nolite timere. 18 Etenim cum essem vobiscum, per voluntatem Dei eram: ipsum benedicite, et cantate illi. 19 Videbar quidem vobiscum manducare, et bibere: sed ego cibo invisibili, et potu, qui ab hominibus videri non potest, utor. 20 Tempus est ergo ut revertar ad eum, qui me misit: vos autem benedicite Deum, et narrate omnia mirabilia eius.

atque discedit

21 Et cum hæc dixisset, ab aspectu eorum ablatus est, et ultra eum videre non potuerunt. 22 Tunc prostrati per horas tres in faciem, benedixerunt Deum: et exsurgentes narraverunt omnia mirabilia eius.

PARS TERTIA
Gaudium omnium, 13, 1—14, 17

1. Canticum Tobiæ senioris, 13, 1—14, 1a

Ad confitendum Domino invitat

13 1 Aperiens autem Tobias senior os suum, benedixit Dominum, et dixit:

Magnus es Domine in æternum, et in omnia sæcula regnum tuum: 2 quoniam tu flagellas, et salvas: deducis ad inferos, et reducis: et non est qui effugiat manum tuam. 3 Confitemini Domino filii Israel, et in conspectu gentium laudate eum: 4 quoniam ideo dispersit vos inter gentes, quæ ignorant eum, ut vos enarretis mirabilia eius, et faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum. 5 Ipse castigavit nos propter iniquitates nostras: et ipse salvabit nos propter misericordiam suam. 6 Aspicite ergo quæ fecit nobiscum, et cum timore et tremore confitemini illi: regemque sæculorum exaltate in operibus vestris. 7 Ego autem in terra captivitatis meæ confitebor illi: quoniam ostendit maiestatem suam in gentem peccatricem. 8 Convertimini itaque peccatores, et facite iustitiam coram Deo, credentes quod faciat vobiscum mise-

(2) Dt 32, 39; 1 Sm 2, 6; Sap 16, 13.

ricordiam suam. 9 Ego autem, et anima mea in eo lætabimur. 10 Benedicite Dominum omnes electi eius: agite dies lætitiæ, et confitemini illi. 11 Ierusalem civitas Dei, castigavit te Dominus in operibus manuum tuarum. 12 Confitere Domino in bonis tuis, et benedic Deum sæculorum ut reædificet in te tabernaculum suum, et revocet ad te omnes captivos, et gaudeas in omnia sæcula sæculorum. 13 Luce splendida fulgebis: et omnes fines terræ adorabunt te. 14 Nationes ex longinquo ad te venient: et munera deferentes, adorabunt in te Dominum, et terram tuam in sanctificationem habebunt. 15 Nomen enim magnum invocabunt in te. 16 Maledicti erunt qui contempserint te: et condemnati erunt omnes qui blasphemaverint te: benedictique erunt qui ædificaverint te. 17 Tu autem lætaberis in filiis tuis, quoniam omnes benedicentur, et congregabuntur ad Dominum. 18 Beati omnes qui diligunt te, et qui gaudent super pace tua. 19 Anima mea benedic Dominum, quoniam liberavit Ierusalem civitatem suam a cunctis tribulationibus eius, Dominus Deus noster. 20 Beatus ero si fuerint reliquiæ seminis mei ad videndam claritatem Ierusalem. 21 Portæ Ierusalem ex sapphiro et smaragdo ædificabuntur: et ex lapide pretioso omnis circuitus murorum eius. 22 Ex lapide candido et mundo omnes plateæ eius sternentur: et per vicos eius alleluia cantabitur. 23 Benedictus Dominus, qui exaltavit eam, et sit regnum eius in sæcula sæculorum super eam. Amen.

14 1 Et consummati sunt sermones Tobiæ.

2. Felicitas cognationis totius, 14, 1b—17

Tobiæ senioris

Et postquam illuminatus est Tobias, vixit annis quadragintaduobus, et vidit filios nepotum suorum. 2 Completis itaque annis centum duobus, sepultus est honorifice in Ninive. 3 Quinquaginta namque et sex annorum lumen oculorum amisit, sexagenarius vero recepit. 4 Reliquum vero vitæ suæ in gaudio fuit, et cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace.

(14) Is 60, 5. — (21) Apc 21, 18.

qui interitum Ninives prædicit

5 In hora autem mortis suæ vocavit ad se Tobiam filium suum, et septem iuvenes filios eius nepotes suos, dixitque eis: 6 Prope erit interitus Ninive: non enim excidit verbum Domini: et fratres nostri, qui dispersi sunt a terra Israel, revertentur ad eam. 7 Omnis autem deserta terra eius replebitur, et domus Dei, quæ in ea incensa est, iterum reædificabitur: ibique revertentur omnes timentes Deum, 8 et relinquent gentes idola sua, et venient in Ierusalem, et inhabitabunt in ea, 9 et gaudebunt in ea omnes reges terræ, adorantes regem Israel. 10 Audite ergo filii mei patrem vestrum: Servite Domino in veritate, et inquirite ut faciatis quæ placita sunt illi: 11 et filiis vestris mandate ut faciant iustitias et eleemosynas, ut sint memores Dei, et benedicant eum in omni tempore in veritate, et in tota virtute sua. 12 Nunc ergo filii audite me, et nolite manere hic: sed quacumque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulcro, ex eo dirigite gressus vestros ut exeatis hinc: 13 video enim quia iniquitas eius finem dabit ei.

Tobiæ iunioris, qui ad soceros revertitur

14 Factum est autem post obitum matris suæ, Tobias abscessit ex Ninive cum uxore sua, et filiis, et filiorum filiis, et reversus est ad soceros suos; 15 invenitque eos incolumes in senectute bona: et curam eorum gessit, et ipse clausit oculos eorum: et omnem hereditatem domus Raguelis ipse percepit: viditque quintam generationem, filios filiorum suorum. 16 Et completis annis nonagintanovem in timore Domini. cum gaudio sepelierunt eum.

omnis generationis

17 Omnis autem cognatio eius, et omnis generatio eius in bona vita, et in sancta conversatione permansit, ita ut accepti essent tam Deo, quam hominibus, et cunctis habitantibus in terra.

(6) Esr 3, 8.

LIBER IUDITH

PARS PRIOR
Bethulia oppugnatione pressa, 1, 1—7, 25

Holofernes regna occidentalia subiugat, 1, 1—3, 15

1. Assurbanipal Holofernem mittit, 1, 1—2, 6

Arphaxad seu Phraortes

1 [1] Arphaxad itaque, rex Medorum, subiugaverat multas gentes imperio suo, et ipse ædificavit civitatem potentissimam, quam appellavit Ecbatanis, [2] ex lapidibus quadratis et sectis: fecit muros eius in altitudinem cubitorum septuaginta, et in latitudinem cubitorum triginta, turres vero eius posuit in altitudinem cubitorum centum. [3] Per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur, posuitque portas eius in altitudinem turrium: [4] et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui, et in gloria quadrigarum suarum.

a Nabuchodonosor seu Assurbanipale vincitur

[5] Anno igitur duodecimo regni sui: Nabuchodonosor rex Assyriorum, qui regnabat in Ninive civitate magna, pugnavit contra Arphaxad, et obtinuit eum [6] in campo magno, qui appellatur Ragau, circa Euphraten, et Tigrin, et Iadason in campo Erioch regis Elicorum.

huius imperium occidentales contemnunt

[7] Tunc exaltatum est regnum Nabuchodonosor, et cor eius elevatum est: et misit ad omnes, qui habitabant in Cilicia, et Damasco, et Libano, [8] et ad gentes quæ sunt in Carmelo, et Cedar, et inhabitantes Galilæam in campo magno Esdrelon, [9] et ad omnes qui erant in Samaria, et trans flumen Iordanem usque ad Ierusalem, et omnem terram Iesse quousque perveniatur ad terminos Æthiopiæ. [10] Ad hos omnes misit nuntios Nabuchodonosor rex Assyriorum: [11] qui omnes uno animo contradixerunt, et remiserunt eos vacuos, et sine honore abiecerunt. [12] Tunc indignatus Nabuchodonosor rex adversus omnem terram illam, iuravit per thronum et regnum suum quod defenderet se de omnibus regionibus his.

quare consilio capto

2 [1] Anno tertiodecimo Nabuchodonosor regis, vigesima et secunda die mensis primi, factum est verbum in domo Nabuchodonosor regis Assyriorum ut defenderet se. [2] Vocavitque omnes maiores natu, omnesque duces, et bellatores suos, et habuit cum eis mysterium consilii sui: [3] dixitque cogitationem suam in eo esse, ut omnem terram suo subiugaret imperio.

ad puniendos eos ducem mittit

[4] Quod dictum cum placuisset omnibus, vocavit Nabuchodonosor rex Holofernem principem militiæ suæ, [5] et dixit ei: Egredere adversus omne regnum occidentis, et contra eos præcipue, qui contempserunt imperium meum. [6] Non parcet oculus tuus ulli regno, omnemque urbem munitam subiugabis mihi.

2. Holofernes crudelissime se gerit, 2, 7—3, 15

Cum exercitu ingenti proficiscitur

[7] Tunc Holofernes vocavit duces, et magistratus virtutis Assyriorum: et dinumeravit viros in expeditionem, sicut præcepit ei rex, centum viginti millia peditum pugnatorum, et equitum sagittariorum duodecim millia. [8] Omnemque expeditionem suam fecit præire in multitudine innumerabilium camelorum, cum his quæ exercitibus sufficerent copiose, boum quoque armenta, gregesque ovium, quorum non erat numerus. [9] Frumentum ex omni Syria in transitu suo parari constituit. [10] Aurum vero, et argentum de domo regis assumpsit multum nimis. [11] Et profectus est ipse, et omnis exercitus cum quadrigis, et equitibus, et sagittariis, qui cooperuerunt faciem terræ, sicut locustæ.

omnes resistentes occidit

12 Cumque pertransisset fines Assyriorum, venit
ad magnos montes Ange, qui sunt a sinistro Cili-
ciæ, ascenditque omnia castella eorum, et obtinuit
omnem munitionem. 13 Effregit autem civitatem
opinatissimam Melothi, prædavitque omnes filios
Tharsis, et filios Ismael, qui erant contra faciem
deserti, et ad austrum terræ Cellon. 14 Et trans-
ivit Euphraten, et venit in Mesopotamiam: et fre-
git omnes civitates excelsas, quæ erant ibi, a tor-
rente Mambre usquequo perveniatur ad mare: 15 et
occupavit terminos eius, a Cilicia usque ad fines
Iapheth, qui sunt ad austrum. 16 Abduxitque om-
nes filios Madian, et prædavit omnem locupleta-
tionem eorum, omnesque resistentes sibi occidit in
ore gladii. 17 Et post hæc descendit in campos
Damasci in diebus messis, et succendit omnia sata,
omnesque arbores, et vineas fecit incidi: 18 et feci-
dit timor illius super omnes inhabitantes terram.

civitates et lucos sc tradentium destruit

3 1 Tunc miserunt legatos suos universarum ur-
bium, ac provinciarum reges ac principes, Sy-
riæ scilicet Mesopotamiæ, et Syriæ Sobal, et Li-
byæ, atque Ciliciæ, qui venientes ad Holofernem,
dixerunt: 2 Desinat indignatio tua circa nos: Melius
est enim ut viventes serviamus Nabuchodonosor
regi magno, et subditi simus tibi, quam morientes
cum interitu nostro ipsi servitutis nostræ damna
patiamur. 3 Omnis civitas nostra, omnisque pos-
sessio, omnes montes, et colles, et campi, et ar-
menta boum, gregesque ovium, et caprarum, equo-
rumque et camelorum, et universæ facultates no-
stræ, atque familiæ in conspectu tuo sunt: 4 sint
omnia nostra sub lege tua. 5 Nos, et filii nostri,
servi tui sumus. 6 Veni nobis pacificus dominus,
et utere servitio nostro, sicut placuerit tibi. 7 Tunc
descendit de montibus cum equitibus in virtute
magna, et obtinuit omnem civitatem, et omnem
inhabitantem terram. 8 De universis autem urbi-
bus assumpsit sibi auxiliarios viros fortes, et electos
ad bellum. 9 Tantusque metus provinciis illis in-
cubuit, ut universarum urbium habitatores princi-
pes, et honorati simul cum populis exirent obviam

venienti, 10 excipientes eum cum coronis, et lam-
padibus, ducentes choros in tympanis, et tibiis.
11 Nec ista tamen facientes, ferocitatem eius pec-
toris mitigare potuerunt: 12 nam et civitates eo-
rum destruxit, et lucos eorum excidit;

omnes deos exterminaturus

13 præceperat enim illi Nabuchodonosor rex, ut
omnes deos terræ exterminaret, videlicet ut ipse
solus diceretur deus ab his nationibus, quæ potuis-
sent Holofernis potentia subiugari. 14 Pertransiens
autem Syriam Sobal, et omnem Apameam, omnem-
que Mesopotamiam, venit ad Idumæos in terram
Gabaa, 15 accepitque civitates eorum, et sedit ibi
per triginta dies, in quibus diebus adunari præce-
pit universum exercitum virtutis suæ.

II. Holofernes Bethuliam obsidet, 4, 1—7, 25

1. Israelitæ ad resistendum se præparant, 4, 1—17

Pro Ierusalem ac templo timentes

4 1 Tunc audientes hæc filii Israel, qui habitabant
in terra Iuda, timuerunt valde a facie eius.
2 Tremor, et horror invasit sensus eorum, ne hoc
faceret Ierusalem et templo Domini, quod fecerat
ceteris civitatibus et templis earum.

castella muniunt

3 Et miserunt in omnem Samariam per circuitum
usque Iericho, et præoccupaverunt omnes vertices
montium: 4 et muris circumdederunt vicos suos,
et congregaverunt frumenta in præparationem pu-
gnæ. 5 Sacerdos etiam Eliachim scripsit ad univer-
sos, qui erant contra Esdrelon, quæ est contra fa-
ciem campi magni iuxta Dothain, et universos, per
quos viæ transitus esse poterat, 6 ut obtinerent
ascensus montium, per quos via esse poterat ad
Ierusalem, et illic custodirent ubi angustum iter esse
poterat inter montes. 7 Et fecerunt filii Israel se-
cundum quod constituerat eis sacerdos Domini
Eliachim.

orant et ieiunant

8 Et clamavit omnis populus ad Dominum in-
stantia magna, et humiliaverunt animas suas in
ieiuniis, et orationibus, ipsi et mulieres eorum. 9 Et
induerunt se Sacerdotes ciliciis, et infantes prostra-

verunt contra faciem templi Domini, et altare Domini operuerunt cilicio: 10 et clamaverunt ad Dominum Deum Israel unanimiter ne darentur in prædam infantes eorum, et uxores eorum in divisionem, et civitates eorum in exterminium, et sancta eorum in pollutionem, et fierent opprobrium gentibus.

a summo sacerdote admonentur

11 Tunc Eliachim, sacerdos Domini magnus, circuivit omnem Israel, allocutusque est eos, 12 dicens: Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in ieiuniis, et orationibus in conspectu Domini. 13 Memores estote Moysi servi Domini, qui Amalec confidentem in virtute sua, et in potentia sua, et in exercitu suo, et in clypeis suis, et in curribus suis, et in equitibus suis, non ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit: 14 sic erunt universi hostes Israel: si perseveraveritis in hoc opere, quod cœpistis. 15 Ad hanc igitur exhortationem eius deprecantes Dominum, permanebant in conspectu Domini, 16 ita ut etiam hi, qui offerebant Domino holocausta, præcincti ciliciis offerrent sacrificia Domino, et erat cinis super capita eorum. 17 Et ex toto corde suo omnes orabant Deum, ut visitaret populum suum Israel.

2. Achior dux Ammonitarum, 5, 1—6, 21

Holoferni furibundo

5 1 Nuntiatumque est Holoferni principi militiæ Assyriorum, quod filii Israel præpararent se ad resistendum, ac montium itinera conclusissent, 2 et furore nimio exarsit in iracundia magna, vocavitque omnes principes Moab et duces Ammon, 3 et dixit eis: Dicite mihi quis sit populus iste, qui montana obsidet: aut quæ, et quales, et quantæ sint civitates eorum: quæ etiam sit virtus eorum, aut quæ sit multitudo eorum: vel quis rex militiæ illorum: 4 et quare præ omnibus, qui habitant in oriente, isti contempserunt nos, et non exierunt obviam nobis ut susciperent nos cum pace?

(13) Ex 17, 12.

Achior maxime utilia suadet

5 Tunc Achior dux omnium filiorum Ammon respondens, ait: Si digneris audire domine mi, dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto, qui in montanis habitat, et non egredietur verbum falsum ex ore meo. 6 Populus iste ex progenie Chaldæorum est. 7 Hic primum in Mesopotamia habitavit, quoniam noluerunt sequi deos patrum suorum, qui erant in terra Chaldæorum. 8 Deserentes itaque cæremonias patrum suorum, quæ in multitudine deorum erant, 9 unum Deum cæli coluerunt, qui et præcepit eis ut exirent inde, et habitarent in Charan. Cumque operuisset omnem terram fames, descenderunt in Ægyptum, illicque per quadringentos annos sic multiplicati sunt, ut dinumerari eorum non posset exercitus. 10 Cumque gravaret eos rex Ægypti, atque in ædificationibus urbium suarum in luto et latere subiugasset eos, clamaverunt ad Dominum suum, et percussit totam terram Ægypti plagis variis. 11 Cumque eiecissent eos Ægyptii a se, et cessasset plaga ab eis, et iterum eos vellent capere, et ad suum servitium revocare, 12 fugientibus his Deus cæli mare aperuit, ita ut hinc inde aquæ quasi murus solidarentur, et isti pede sicco fundum maris perambulando transirent. 13 In quo loco dum innumerabilis exercitus Ægyptiorum eos persequeretur, ita aquis coopertus est, ut non remaneret vel unus, qui factum posteris nuntiaret. 14 Egressi vero Mare Rubrum, deserta Sina montis occupaverunt, in quibus numquam homo habitare potuit, vel filius hominis requievit. 15 Illic fontes amari obdulcati sunt eis ad bibendum, et per annos quadraginta annonam de cælo consecuti sunt. 16 Ubicumque ingressi sunt sine arcu et sagitta, et absque scuto et gladio, Deus eorum pugnavit pro eis, et vicit. 17 Et non fuit qui insultaret populo isti, nisi quando recessit a cultu Domini Dei sui. 18 Quotiescumque autem præter ipsum Deum suum, alterum coluerunt, dati sunt in prædam, et in gladium,

(7) Gn 11, 31. — (9) Gn 12, 1. — Gn 46, 6. — (11) Ex 14, 5. — (12) Ex 14, 29.

et in opprobrium. 19 Quotiescumque autem pœnituerunt se recessisse a cultura Dei sui, dedit eis Deus cæli virtutem resistendi. 20 Denique Chananæum regem, et Iebusæum, et Pherezæum, et Hethæum, et Hevæum, et Amorrhæum, et omnes potentes in Hesebon prostraverunt, et terras eorum, et civitates eorum ipsi possederunt: 21 et usque dum non peccarent in conspectu Dei sui, erant cum illis bona: Deus enim illorum odit iniquitatem. 22 Nam et ante hos annos cum recessissent a via, quam dederat illis Deus, ut ambularent in ea, exterminati sunt prœliis a multis nationibus, et plurimi eorum captivi abducti sunt in terram non suam. 23 Nuper autem reversi ad Dominum Deum suum, ex dispersione qua dispersi fuerant, adunati sunt, et ascenderunt montana hæc omnia, et iterum possident Ierusalem, ubi sunt sancta eorum. 24 Nunc ergo mi domine, perquire si est aliqua iniquitas eorum in conspectu Dei eorum: ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi, et subiugati erunt sub iugo potentiæ tuæ. 25 Si vero non est offensio populi huius coram Deo suo, non poterimus resistere illis: quoniam Deus eorum defendet illos: et erimus in opprobrium universæ terræ.

sed iram magnatum

26 Et factum est, cum cessasset loqui Achior verba hæc, irati sunt omnes magnates Holofernis, et cogitabant interficere eum, dicentes ad alterutrum: 27 Quis est iste, qui filios Israel posse dicat resistere regi Nabuchodonosor, et exercitibus eius, homines inermes, et sine virtute, et sine peritia artis pugnæ? 28 Ut ergo agnoscat Achior quoniam fallit nos, ascendamus in montana: et cum capti fuerint potentes eorum, tunc cum eisdem gladio transverberabitur: 29 ut sciat omnis gens quoniam Nabuchodonosor deus terræ est, et præter ipsum alius non est.

et indignationem Holofernis movet

6 1 Factum est autem cum cessassent loqui, indignatus Holofernes vehementer, dixit ad Achior: 2 Quoniam prophetasti nobis dicens, quod gens Israel defendatur a Deo suo, ut ostendam tibi

quoniam non est Deus, nisi Nabuchodonosor: 3 cum percusserimus eos omnes, sicut hominem unum, tunc et ipse cum illis Assyriorum gladio interibis, et omnis Israel tecum perditione disperiet: 4 et probabis quoniam Nabuchodonosor dominus sit universæ terræ: tuncque gladius militiæ meæ transiet per latera tua, et confixus cades inter vulneratos Israel, et non respirabis ultra, donec exterminetis cum illis. 5 Porro autem si prophetiam tuam veram existimas, non concidat vultus tuus, et pallor, qui faciem tuam obtinet, abscedat a te, si verba mea hæc putas impleri non posse. 6 Ut autem noveris quia simul cum illis hæc experieris, ecce ex hac hora illorum populo sociaberis, ut, dum dignas mei gladii pœnas exceperint, ipse simul ultioni subiaceas.

ab Holoferne exponitur

7 Tunc Holofernes præcepit servis suis ut comprehenderent Achior, et perducerent eum in Bethuliam, et traderent eum in manus filiorum Israel. 8 Et accipientes eum servi Holofernis, profecti sunt per campestria: sed cum appropinquassent ad montana, exierunt contra eos fundibularii. 9 Illi autem divertentes a latere montis, ligaverunt Achior ad arborem manibus et pedibus, et sic vinctum restibus dimiserunt eum, et reversi sunt ad dominum suum.

et ab Israelitis benigne suscipitur

10 Porro filii Israel descendentes de Bethulia, venerunt ad eum: Quem solventes duxerunt ad Bethuliam, atque in medium populi illum statuentes, percunctati sunt quid rerum esset quod illum vinctum Assyrii reliquissent. 11 In diebus illis erant illic principes, Ozias filius Micha de tribu Simeon, et Charmi, qui et Gothoniel. 12 In medio itaque seniorum, et in conspectu omnium, Achior dixit omnia quæ locutus ipse fuerat ab Holoferne interrogatus: et qualiter populus Holofernis voluisset propter hoc verbum interficere eum, 13 et quemadmodum ipse Holofernes iratus iusserit eum Israelitis hac de causa tradi: ut, dum vicerit filios Israel, tunc et ipsum Achior diversis iubeat interire

suppliciis, propter hoc quod dixisset: Deus cæli defensor eorum est. 14 Cumque Achior universa hæc exposuisset, omnis populus cecidit in faciem, adorantes Dominum, et communi lamentatione et fletu unanimes preces suas Domino effuderunt, 15 dicentes: Domine Deus cæli et terræ, intuere superbiam eorum, et respice ad nostram humilitatem, et faciem sanctorum tuorum attende, et ostende quoniam non derelinquis præsumentes de te: et præsumentes de se, et de sua virtute gloriantes, humilias. 16 Finito itaque fletu, et per totam diem oratione populorum completa, consolati sunt Achior, 17 dicentes: Deus patrum nostrorum, cuius tu virtutem prædicasti, ipse tibi hanc dabit vicissitudinem, ut eorum magis tu interitum videas. 18 Cum vero Dominus Deus noster dederit hanc libertatem servis suis, sit et tecum Deus in medio nostri: ut sicut placuerit tibi, ita cum tuis omnibus converseris nobiscum. 19 Tunc Ozias, finito consilio, suscepit eum in domum suam, et fecit ei cenam magnam. 20 Et vocatis omnibus presbyteris, simul expleto ieiunio refecerunt. 21 Postea vero convocatus est omnis populus, et per totam noctem intra ecclesiam oraverunt petentes auxilium a Deo Israel.

3. Holofernes Bethuliam excruciat, 7, 1—25

Contra urbem exercitus parat

7 1 Holofernes autem altera die præcepit exercitibus suis ut ascenderent contra Bethuliam. 2 Erant autem pedites bellatorum centum viginti millia, et equites viginti duo millia, præter præparationes virorum illorum, quos occupaverat captivitas, et abducti fuerant de provinciis et urbibus universæ iuventutis. 3 Omnes paraverunt se pariter ad pugnam contra filios Israel, et venerunt per crepidinem montis usque ad apicem, qui respicit super Dothain, a loco qui dicitur Belma usque ad Chelmon, qui est contra Esdrelon. 4 Filii autem Israel ut viderunt multitudinem illorum, prostraverunt se super terram, mittentes cinerem super capita sua, unanimes orantes ut Deus Israel misericordiam suam ostenderet super populum suum. 5 Et assumentes arma sua bellica, sederunt per loca, quæ ad angusti itineris tramitem dirigunt inter montosa, et erant custodientes ea tota die et nocte.

(13) Sup 5, 25.

habitatores aqua privat

6 Porro Holofernes, dum circuit per gyrum, reperit quod fons, qui influebat, aquæductum illorum a parte australi extra civitatem dirigeret: et incidi præcepit aquæductum illorum. 7 Erant tamen non longe a muris fontes, ex quibus furtim videbantur haurire aquam ad refocillandum potius quam ad potandum. 8 Sed filii Ammon, et Moab accesserunt ad Holofernem, dicentes: Filii Israel non in lancea, nec in sagitta confidunt, sed montes defendunt illos, et muniunt illos colles in præcipitio constituti. 9 Ut ergo sine congressione pugnæ possis superare eos, pone custodes fontium, ut non hauriant aquam ex eis, et sine gladio interficies eos, vel certe fatigati tradent civitatem suam, quam putant in montibus positam superari non posse. 10 Et placuerunt verba hæc coram Holoferne, et coram satellitibus eius, et constituit per gyrum centenarios per singulos fontes. 11 Cumque ista custodia per dies viginti fuisset expleta, defecerunt cisternæ, et collectiones aquarum omnibus habitantibus Bethuliam, ita ut non esset intra civitatem unde satiarentur vel una die, quoniam ad mensuram dabatur populis aqua quotidie.

eosque desperatos reddit

12 Tunc ad Oziam congregati omnes viri, feminæque, iuvenes, et parvuli, omnes simul una voce 13 dixerunt: Iudicet Deus inter nos et te, quoniam fecisti in nos mala, nolens loqui pacifice cum Assyriis, et propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum. 14 Et ideo non est qui adiuvet, cum prosternamur ante oculos eorum in siti, et perditione magna. 15 Et nunc congregate universos, qui in civitate sunt, ut sponte tradamus nos omnes

(13) Ex 5, 21.

populo Holofernis. 16 Melius est enim ut captivi benedicamus Dominum, viventes, quam moriamur, et simus opprobrium omni carni, cum viderimus uxores nostras, et infantes nostros mori ante oculos nostros. 17 Contestamur hodie cælum et terram, et Deum patrum nostrorum, qui ulciscitur nos secundum peccata nostra, ut iam tradatis civitatem in manu militiæ Holofernis, et sit finis noster brevis in ore gladii, qui longior efficitur in ariditate sitis. 18 Et cum hæc dixissent, factus est fletus et ululatus magnus in ecclesia ab omnibus, et per multas horas una voce clamaverunt ad Deum, dicentes: 19 Peccavimus cum patribus nostris, iniuste egimus, iniquitatem fecimus. 20 Tu, quia pius es, miserere nostri, aut in tuo flagello vindica iniquitates nostras, et noli tradere confitentes te populo, qui ignorat te, 21 ut non dicant inter gentes: Ubi est Deus eorum? 22 Et cum fatigati his clamoribus, et his fletibus lassati siluissent, 23 exsurgens Ozias infusus lacrimis, dixit: Æquo animo estote fratres, et hos quinque dies exspectemus a Domino misericordiam. 24 Forsitan enim indignationem suam abscindet, et dabit gloriam nomini suo. 25 Si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium, faciemus hæc verba, quæ locuti estis.

PARS ALTERA

Bethulia obsidione liberata, 8, 1—16, 31

I. Liberatio præparatur, 8, 1—12, 9

1. Iudith inter Israelitas, 8, 1—10, 10

Famosissima in omnibus

8 1 Et factum est, cum audisset hæc verba Iudith vidua, quæ erat filia Merari, filii Idox, filii Ioseph, filii Oziæ, filii Elai, filii Iamnor, filii Gedeon, filii Raphaim, filii Achitob, filii Melchiæ, filii Enan, filii Nathaniæ, filii Salathiel, filii Simeon, filii Ruben: 2 et vir eius fuit Manasses, qui mortuus est in die-

(19) Ps 105, 6.

bus messis hordeaceæ: 3 instabat enim super alligantes manipulos in campo, et venit æstus super caput eius, et mortuus est in Bethulia civitate sua, et sepultus est illic cum patribus suis. 4 Erat autem Iudith relicta eius vidua iam annis tribus, et mensibus sex. 5 Et in superioribus domus suæ fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur, 6 et habens super lumbos suos cilicium, ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ, præter sabbata, et neomenias, et festa domus Israel. 7 Erat autem eleganti aspectu nimis, cui vir suus reliquerat divitias multas, et familiam copiosam, ac possessiones armentis boum, et gregibus ovium plenas. 8 Et erat hæc in omnibus famosissima, quoniam timebat Dominum valde, nec erat qui loqueretur de illa verbum malum.

presbyteros reprehendit et instruit

9 Hæc itaque cum audisset quoniam Ozias promisisset quod transacto quinto die traderet civitatem, misit ad presbyteros Chabri, et Charmi. 10 Et venerunt ad illam, et dixit illis: Quod est hoc verbum, in quo consensit Ozias, ut tradat civitatem Assyriis si intra quinque dies non venerit vobis adiutorium? 11 Et qui estis vos, qui tentatis Dominum? 12 Non est iste sermo, qui misericordiam provocet, sed potius qui iram excitet, et furorem accendat. 13 Posuistis vos tempus miserationis Domini, et in arbitrium vestrum, diem constituistis ei. 14 Sed quia patiens Dominus est, in hoc ipso pæniteamus, et indulgentiam eius fusis lacrimis postulemus: 15 non enim quasi homo, sic Deus comminabitur, neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur. 16 Et ideo humiliemus illi animas nostras, et in spiritu constituti humiliato, servientes illi, 17 dicamus flentes Domino, ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum misericordiam suam: ut sicut conturbatum est cor nostrum in superbia eorum, ita etiam de nostra humilitate gloriemur: 18 quoniam non sumus secuti peccata patrum nostrorum, qui dereliquerunt Deum suum, et adoraverunt deos alienos, 19 pro quo scelere dati sunt in gladium, et in rapinam, et in con-

fusionem inimicis suis: nos autem alterum Deum nescimus præter ipsum. 20 Exspectemus humiles consolationem eius, et exquiret sanguinem nostrum de afflictionibus inimicorum nostrorum, et humiliabit omnes gentes, quæcumque insurgunt contra nos, et faciet illas sine honore Dominus Deus noster. 21 Et nunc fratres, quoniam vos estis presbyteri in populo Dei, et ex vobis pendet anima illorum, ad eloquium vestrum corda eorum erigite, ut memores sint, quia tentati sunt patres nostri ut probarentur, si vere colerent Deum suum. 22 Memores esse debent, quomodo pater noster Abraham tentatus est, et per multas tribulationes probatus, Dei amicus effectus est. 23 Sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, et omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. 24 Illi autem, qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, et impatientiam suam et improperium murmurationis suæ contra Dominum protulerunt, 25 exterminati sunt ab exterminatore, et a serpentibus perierunt. 26 Et nos ergo non ulciscamur nos pro his, quæ patimur, 27 sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse flagella Domini, quibus quasi servi corripimur ad emendationem, et non ad perditionem nostram evenisse credamus. 28 Et dixerunt illi Ozias, et presbyteri: Omnia, quæ locuta es, vera sunt, et non est in sermonibus tuis ulla reprehensio. 29 Nunc ergo ora pro nobis, quoniam mulier sancta es, et timens Deum. 30 Et dixit illis Iudith: Sicut quod potui loqui, Dei esse cognoscitis: 31 ita quod facere disposui, probate si ex Deo est, et orate ut firmum faciat Deus consilium meum. 32 Stabitis vos ad portam nocte ista, et ego exeam cum abra mea: et orate, ut sicut dixistis, in diebus quinque respiciat Dominus populum suum Israel. 33 Vos autem nolo ut scrutemini actum meum, et usque dum renuntiem vobis, nihil aliud fiat, nisi oratio pro me ad Dominum Deum nostrum. 34 Et dixit ad eam

(22) Gn 22, 1. — (25) 1 Cor 10, 9.

Ozias princeps Iuda: Vade in pace, et Dominus sit tecum in ultionem inimicorum nostrorum. Et revertentes abierunt.

Dominum Deum invocat

9 1 Quibus abscedentibus, Iudith ingressa est oratorium suum: et induens se cilicio, posuit cinerem super caput suum: et prosternens se Domino, clamabat ad Dominum, dicens: 2 Domine Deus patris mei Simeon, qui dedisti illi gladium in defensionem alienigenarum, qui violatores exstiterunt in coinquinatione sua, et denudaverunt femur virginis in confusionem: 3 et dedisti mulieres illorum in prædam, et filias illorum in captivitatem: et omnem prædam in divisionem servis tuis, qui zelaverunt zelum tuum: subveni quæso te Domine Deus meus mihi viduæ. 4 Tu enim fecisti priora, et illa post illa cogitasti: et hoc factum est quod ipse voluisti. 5 Omnes enim viæ tuæ paratæ sunt, et tua iudicia in tua providentia posuisti. 6 Respice castra Assyriorum nunc, sicut tunc castra Ægyptiorum videre dignatus es, quando post servos tuos armati currebant, confidentes in quadrigis, et in equitatu suo, et in multitudine bellatorum. 7 Sed aspexisti super castra eorum, et tenebræ fatigaverunt eos. 8 Tenuit pedes eorum abyssus, et aquæ operuerunt eos. 9 Sic fiant et isti, Domine, qui confidunt in multitudine sua, et in curribus suis, et in contis, et in scutis, et in sagittis suis, et in lanceis gloriantur, 10 et nesciunt quia tu ipse es Deus noster, qui conteris bella ab initio, et Dominus nomen est tibi. 11 Erige brachium tuum sicut ab initio, et allide virtutem illorum in virtute tua: cadat virtus eorum in iracundia tua, qui promittunt se violare sancta tua, et polluere tabernaculum nominis tui, et deiicere gladio suo cornu altaris tui. 12 Fac Domine, ut gladio proprio eius superbia amputetur: 13 capiatur laqueo oculorum suorum in me, et percuties eum ex labiis caritatis meæ. 14 Da mihi in animo constantiam, ut con-

(2) Gn 34, 25. — (6) Ex 14, 9.

teminam illum: et virtutem, ut evertam illum. 15 Erit enim hoc memoriale nominis tui, cum manus feminæ deiecerit eum. 16 Non enim in multitudine est virtus tua Domine, neque in equorum viribus voluntas tua est, nec superbi ab initio placuerunt tibi: sed humilium et mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. 17 Deus cælorum, creator aquarum, et Dominus totius creaturæ, exaudi me miseram deprecantem, et de tua misericordia præsumentem. 18 Memento Domine testamenti tui, et da verbum in ore meo, et in corde meo consilium corrobora, ut domus tua in sanctificatione tua permaneat: 19 et omnes gentes agnoscant quia tu es Deus, et non est alius præter te.

incomparabili decore apparet

10 1 Factum est autem, cum cessasset clamare ad Dominum, surrexit de loco, in quo iacuerat prostrata ad Dominum. 2 Vocavitque abram suam, et descendens in domum suam, abstulit a se cilicium, et exuit se vestimentis viduitatis suæ, 3 et lavit corpus suum, et unxit se myro optimo, et discriminavit crinem capitis sui, et imposuit mitram super caput suum, et induit se vestimentis iucunditatis suæ, induitque sandalia pedibus suis, assumpsitque dextraliola, et lilia, et inaures, et annulos, et omnibus ornamentis suis ornavit se. 4 Cui etiam Dominus contulit splendorem: quoniam omnis ista compositio non ex libidine, sed ex virtute pendebat: et ideo Dominus hanc in illam pulchritudinem ampliavit, ut incomparabili decore omnium oculis appareret. 5 Imposuit itaque abræ suæ ascoperam vini, et vas olei, et polentam, et palathas, et panes, et caseum, et profecta est.

e civitate exit

6 Cumque venissent ad portam civitatis, invenerunt exspectantem Oziam et presbyteros civitatis. 7 Qui cum vidissent eam, stupentes mirati sunt nimis pulchritudinem eius. 8 Nihil tamen interrogantes eam, dimiserunt transire, dicentes: Deus

(15) Ide 4, 21; 5, 26.

patrum nostrorum det tibi gratiam, et omne consilium tui cordis sua virtute corroboret, ut glorietur super te Ierusalem, et sit nomen tuum in numero sanctorum et iustorum. 9 Et dixerunt hi qui illic erant, omnes una voce: Fiat, fiat. 10 Iudith vero orans Dominum, transivit per portas ipsa et abra eius.

2. Iudith apud Holofernem, 10, 11—12, 9

Ab exploratoribus capitur

11 Factum est autem, cum descenderet montem, circa ortum diei, occurrerunt ei exploratores Assyriorum, et tenuerunt eam, dicentes: Unde venis? aut quo vadis? 12 Quæ respondit: Filia sum Hebræorum, ideo ego fugi a facie eorum, quoniam futurum agnovi, quod dentur vobis in deprædationem, pro eo quod contemnentes vos, noluerunt ultro tradere seipsos ut invenirent misericordiam in conspectu vestro. 13 Hac de causa cogitavi mecum, dicens: Vadam ad faciem principis Holofernis, ut indicem illi secreta illorum, et ostendam illi quo aditu possit obtinere eos, ita ut non cadat vir unus de exercitu eius. 14 Et cum audissent viri illi verba eius, considerabant faciem eius, et erat in oculis eorum stupor, quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis. 15 Et dixerunt ad eam: Conservasti animam tuam eo quod tale reperisti consilium, ut descenderes ad dominum nostrum. 16 Hoc autem scias, quoniam cum steteris in conspectu eius, bene tibi faciet, et eris gratissima in corde eius. Duxeruntque illam ad tabernaculum Holofernis, annuntiantes eam.

pulchritudine Holofernem capit

17 Cumque intrasset ante faciem eius, statim captus est in suis oculis Holofernes. 18 Dixeruntque ad eum satellites eius: Quis contemnat populum Hebræorum, qui tam decoras mulieres habent, ut non pro his merito pugnare contra eos debeamus? 19 Videns itaque Iudith Holofernem sedentem in conopœo, quod erat ex purpura, et auro, et smaragdo, et lapidibus pretiosis intextum: 20 et cum in faciem eius intendisset, adoravit eum, pro-

sternens se super terram. Et elevaverunt eam servi Holofernis, iubente domino suo.

sapientia verborum eum fallit

11 1 Tunc Holofernes dixit ei: Æquo animo esto, et noli pavere in corde tuo: quoniam ego numquam nocui viro, qui voluit servire Nabuchodonosor regi. 2 Populus autem tuus, si non contempsisset me, non levassem lanceam meam super eum. 3 Nunc autem dic mihi, qua ex causa recessisti ab illis, et placuit tibi ut venires ad nos? 4 Et dixit illi Iudith: Sume verba ancillæ tuæ, quoniam si secutus fueris verba ancillæ tuæ, perfectam rem faciet Dominus tecum. 5 Vivit enim Nabuchodonosor rex terræ, et vivit virtus eius, quæ est in te ad correptionem omnium animarum errantium: quoniam non solum homines serviunt illi per te, sed et bestiæ agri obtemperant illi. 6 Nuntiatur enim animi tui industria universis gentibus, et indicatum est omni sæculo, quoniam tu solus bonus, et potens es in omni regno eius, et disciplina tua omnibus provinciis prædicatur. 7 Nec hoc latet, quod locutus est Achior, nec illud ignoratur, quod ei iusseris evenire. 8 Constat enim, Deum nostrum sic peccatis offensum, ut mandaverit per prophetas suos ad populum, quod tradat eum pro peccatis suis. 9 Et quoniam sciunt se offendisse Deum suum filii Israel, tremor tuus super ipsos est. 10 Insuper etiam fames invasit eos, et ab ariditate aquæ iam inter mortuos computantur. 11 Denique hoc ordinant, ut interficiant pecora sua, et bibant sanguinem eorum: 12 et sancta Domini Dei sui quæ præcepit Deus non contingi, in frumento, vino, et oleo, hæc cogitaverunt impendere, et volunt consumere quæ nec manibus deberent contingere: ergo quoniam hæc faciunt, certum est quod in perditionem dabuntur. 13 Quod ego ancilla tua cognoscens, fugi ab illis, et misit me Dominus hæc ipsa nuntiare tibi. 14 Ego enim ancilla tua Deum colo, etiam nunc apud te: et exiet ancilla tua, et orabo Deum, 15 et dicet mihi quando eis reddat

(7) Sup 5, 5.

peccatum suum, et veniens nuntiabo tibi, ita ut ego adducam te per mediam Ierusalem, et habebis omnem populum Israel, sicut oves, quibus non est pastor, et non latrabit vel unus canis contra te: 16 quoniam hæc mihi dicta sunt per providentiam Dei. 17 Et quoniam iratus est illis Deus, hæc ipsa missa sum nuntiare tibi. 18 Placuerunt autem omnia verba hæc coram Holoferne, et coram pueris eius, et mirabantur sapientiam eius, et dicebant alter ad alterum: 19 Non est talis mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, et in sensu verborum. 20 Et dixit ad illam Holofernes: Benefecit Deus, qui misit te ante populum, ut des illum tu in manibus nostris: 21 et quoniam bona est promissio tua, si fecerit mihi hoc Deus tuus, erit et Deus meus, et tu in domo Nabuchodonosor magna eris, et nomen tuum nominabitur in universa terra.

libere vivere potest

12 1 Tunc iussit eam introire ubi repositi erant thesauri eius, et iussit illic manere eam, et constituit quid daretur illi de convivio suo. 2 Cui respondit Iudith, et dixit: Nunc non potero manducare ex his, quæ mihi præcipis tribui, ne veniat super me offensio: ex his autem, quæ mihi detuli, manducabo. 3 Cui Holofernes ait: Si defecerint tibi ista, quæ tecum detulisti, quid faciemus tibi? 4 Et dixit Iudith: Vivit anima tua domine meus, quoniam non expendet omnia hæc ancilla tua, donec faciat Deus in manu mea hæc, quæ cogitavi. Et induxerunt illam servi eius in tabernaculum, quod præceperat. 5 Et petiit dum introiret, ut daretur ei copia nocte et ante lucem egrediendi foras ad orationem, et deprecandi Dominum. 6 Et præcepit cubicullariis suis ut sicut placeret illi, exiret et introiret ad adorandum Deum suum, per triduum: 7 et exibat noctibus in vallem Bethuliæ, et baptizabat se in fonte aquæ. 8 Et ut ascendebat, orabat Dominum Deum Israel, ut dirigeret viam eius ad liberationem populi sui. 9 Et introiens, munda manebat in tabernaculo usque dum acciperet escam suam in vespere.

II. Liberatio perficitur, 12, 10—15, 8

1. Holoferni caput amputatur, 12, 10—13, 31

Nimia ebrietate sopitum

10 Et factum est, in quarto die Holofernes fecit cenam servis suis, et dixit ad Vagao eunuchum suum: Vade, et suade Hebræam illam ut sponte consentiat habitare mecum. 11 Fœdum est enim apud Assyrios, si femina irrideat virum agendo ut immunis ab eo transeat. 12 Tunc introivit Vagao ad Iudith, et dixit: Non vereatur bona puella introire ad dominum meum, ut honorificetur ante faciem eius, ut manducet cum eo, et bibat vinum in iucunditate. 13 Cui Iudith respondit: Quæ ego sum, ut contradicam domino meo? 14 Omne quod erit ante oculos eius bonum et optimum faciam. Quidquid autem illi placuerit, hoc mihi erit optimum omnibus diebus vitæ meæ. 15 Et surrexit, et ornavit se vestimento suo, et ingressa stetit ante faciem eius. 16 Cor autem Holofernis concussum est: erat enim ardens in concupiscentia eius. 17 Et dixit ad eam Holofernes: Bibe nunc, et accumbe in iucunditate, quoniam invenisti gratiam coram me. 18 Et dixit Iudith: Bibam domine, quoniam magnificata est anima mea hodie præ omnibus diebus meis. 19 Et accepit, et manducavit, et bibit coram ipso ea, quæ paraverat illi ancilla eius. 20 Et iucundus factus est Holofernes ad eam, bibitque vinum multum nimis, quantum numquam biberat in vita sua.

Iudith pugione percutit

13 1 Ut autem sero factum est, festinaverunt servi illius ad hospitia sua, et conclusit Vagao ostia cubiculi, et abiit, 2 erant autem omnes fatigati a vino: 3 eratque Iudith sola in cubiculo. 4 Porro Holofernes iacebat in lecto, nimia ebrietate sopitus. 5 Dixitque Iudith puellæ suæ ut staret foris ante cubiculum, et observaret. 6 Stetitque Iudith ante lectum, orans cum lacrimis, et labiorum motu in silentio, 7 dicens: Confirma me Domine Deus Israel, et respice in hac hora ad opera manuum mearum, ut, sicut promisisti, Ierusalem civitatem tuam erigas: et hoc quod credens per te posse

fieri cogitavi, perficiam. 8 Et cum hæc dixisset, accessit ad columnam, quæ erat ad caput lectuli eius, et pugionem eius, qui in ea ligatus pendebat, exsolvit. 9 Cumque evaginasset illum, apprehendit comam capitis eius, et ait: Confirma me Domine Deus in hac hora. 10 Et percussit bis in cervicem eius, et abscidit caput eius, et abstulit conopœum eius a columnis, et evolvit corpus eius truncum. 11 Et post pusillum exivit, et tradidit caput Holofernis ancillæ suæ, et iussit ut mitteret illud in peram suam.

caput eius abscissum Israelitis benedicentibus

12 Et exierunt duæ, secundum consuetudinem suam, quasi ad orationem, et transierunt castra, et gyrantes vallem, venerunt ad portam civitatis. 13 Et dixit Iudith a longe custodibus murorum: Aperite portas, quoniam nobiscum est Deus, qui fecit virtutem in Israel. 14 Et factum est, cum audissent viri vocem eius, vocaverunt presbyteros civitatis. 15 Et concurrerunt ad eam omnes, a minimo usque ad maximum: quoniam sperabant eam iam non esse venturam. 16 Et accendentes luminaria congyraverunt circa eam universi: illa autem ascendens in eminentiorem locum, iussit fieri silentium. Cumque omnes tacuissent, 17 dixit Iudith: Laudate Dominum Deum nostrum, qui non deseruit sperantes in se: 18 et in me ancilla sua adimplevit misericordiam suam, quam promisit domui Israel: et interfecit in manu mea hostem populi sui hac nocte. 19 Et proferens de pera caput Holofernis, ostendit illis, dicens: Ecce caput Holofernis principis militiæ Assyriorum, et ecce conopœum illius, in quo recumbebat in ebrietate sua, ubi per manum feminæ percussit illum Dominus Deus noster. 20 Vivit autem ipse Dominus, quoniam custodivit me angelus eius et hinc euntem, et ibi commorantem, et inde huc revertentem, et non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari, sed sine pollutione peccati revocavit me vobis gaudentem in victoria sua, in evasione mea, et in liberatione vestra. 21 Confite-

(21) Ps 105, 1; 106, 1.

mini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia eius. 22 Universi autem adorantes Dominum, dixerunt ad eam: Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros. 23 Porro Ozias princeps populi Israel, dixit ad eam: Benedicta es tu filia a Domino Deo excelso præ omnibus mulieribus super terram. 24 Benedictus Dominus, qui creavit cælum et terram, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum: 25 quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut non recedat laus tua de ore hominum, qui memores fuerint virtutis Domini in æternum, pro quibus non pepercisti animæ tuæ propter angustias et tribulationem generis tui, sed subvenisti ruinæ ante conspectum Dei nostri. 26 Et dixit omnis populus: Fiat, fiat.

ac duci Achior obstupescenti ostendit

27 Porro Achior vocatus venit, et dixit ei Iudith: Deus Israel, cui tu testimonium dedisti quod ulciscatur se de inimicis suis, ipse caput omnium incredulorum incidit hac nocte in manu mea. 28 Et ut probes quia ita est, ecce caput Holofernis, qui in contemptu superbiæ suæ Deum Israel contempsit, et tibi interitum minabatur, dicens: Cum captus fuerit populus Israel, gladio perforari præcipiam latera tua. 29 Videns autem Achior caput Holofernis, angustiatus præ pavore, cecidit in faciem suam super terram, et æstuavit anima eius. 30 Postea vero quam resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius, et adoravit eam, et dixit: 31 Benedicta tu a Deo tuo in omni tabernaculo Iacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israel.

2. Assyrii fugiunt et cæduntur, 14, 1—15, 8

Iudith suadente

14 1 Dixit autem Iudith ad omnem populum: Audite me fratres, suspendite caput hoc super muros nostros: 2 Et erit, cum exierit Sol, accipiat unusquisque arma sua, et exite cum impetu, non ut descendatis deorsum, sed quasi impetum facientes. 3 Tunc exploratores necesse erit ut fugiant ad principem suum excitandum ad pugnam.

4 Cumque duces eorum cucurrerint ad tabernaculum Holofernis, et invenerint eum truncum in suo sanguine volutatum, decidet super eos timor. 5 Cumque cognoveritis fugere eos, ite post illos securi, quoniam Dominus conteret eos sub pedibus vestris. 6 Tunc Achior videns virtutem, quam fecit Deus Israel, relicto gentilitatis ritu, credidit Deo, et circumcidit carnem præputii sui, et appositus est ad populum Israel, et omnis successio generis eius usque in hodiernum diem.

Israelitæ exercitum conturbant

7 Mox autem ut ortus est dies, suspenderunt super muros caput Holofernis, accepitque unusquisque vir arma sua, et egressi sunt cum grandi strepitu et ululatu. 8 Quod videntes exploratores, ad tabernaculum Holofernis cucurrerunt. 9 Porro hi, qui in tabernaculo erant, venientes, et ante ingressum cubiculi perstrepentes, excitandi gratia, inquietudinem arte moliebantur, ut non ab excitantibus, sed a sonantibus Holofernes evigilaret. 10 Nullus enim audebat cubiculum virtutis Assyriorum pulsando aut intrando aperire. 11 Sed cum venissent eius duces ac tribuni, et universi maiores exercitus regis Assyriorum, dixerunt cubiculariis: 12 Intrate, et excitate illum, quoniam egressi mures de cavernis suis, ausi sunt provocare nos ad prœlium. 13 Tunc ingressus Vagao cubiculum eius, stetit ante cortinam, et plausum fecit manibus suis: suspicabatur enim illum cum Iudith dormire. 14 Sed cum nullum motum iacentis sensu aurium caperet, accessit proximans ad cortinam, et elevans eam, videnque cadaver absque capite Holofernis in suo sanguine tabefactum iacere super terram, exclamavit voce magna cum fletu, et scidit vestimenta sua. 15 Et ingressus tabernaculum Iudith, non invenit eam, et exsiliit foras ad populum, 16 et dixit: Una mulier Hebræa fecit confusionem in domo regis Nabuchodonosor: ecce enim Holofernes iacet in terra, et caput eius non est in illo. 17 Quod cum audissent principes virtutis Assyriorum, sciderunt omnes vestimenta sua, et intolerabilis timor et tremor cecidit super eos, et turbati sunt animi eorum

valde. 18 Et factus est clamor incomparabilis in medio castrorum eorum.

fugientes persequuntur

15 1 Cumque omnis exercitus decollatum Holofernem audisset, fugit mens et consilium ab eis, et solo tremore et metu agitati, fugæ præsidium sumunt, 2 ita ut nullus loqueretur cum proximo suo, sed inclinato capite, relictis omnibus, evadere festinabant Hebræos, quos armatos super se venire audiebant, fugientes per vias camporum et semitas collium. 3 Videntes itaque filii Israel fugientes, secuti sunt illos. Descenderuntque clangentes tubis, et ululantes post ipsos. 4 Et quoniam Assyrii non adunati, in fugam ibant præcipites: filii autem Israel uno agmine persequentes, debilitabant omnes, quos invenire potuissent. 5 Misit itaque Ozias nuntios per omnes civitates et regiones Israel. 6 Omnis itaque regio, omnisque urbs electam iuventutem armatam misit post eos, et persecuti sunt eos in ore gladii, quousque pervenirent ad extremitatem finium suorum.

prædas ingentes faciunt

7 Reliqui autem, qui erant in Bethulia, ingressi sunt castra Assyriorum, et prædam, quam fugientes Assyrii reliquerant, abstulerunt, et onustati sunt valde. 8 Hi vero, qui victores reversi sunt ad Bethuliam, omnia quæ erant illorum attulerunt secum, ita ut non esset numerus in pecoribus, et iumentis, et universis mobilibus eorum, ut a minimo usque ad maximum omnes divites fierent de prædationibus eorum.

III. Liberatio celebratur, 15, 9—16, 31

1. Benedictionibus, 15, 9—16, 21

Summi sacerdotis, presbyterorum, populi

9 Ioacim autem summus pontifex de Ierusalem venit in Bethuliam cum universis presbyteris suis ut videret Iudith. 10 Quæ cum exisset ad illum, benedixerunt eam omnes una voce, dicentes: Tu gloria Ierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri: 11 quia fecisti viriliter, et confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaveris,

et post virum tuum, alterum nescieris: ideo et manus Domini confortavit te, et ideo eris benedicta in æternum. 12 Et dixit omnis populus: Fiat, fiat. 13 Per dies autem triginta, vix collecta sunt spolia Assyriorum a populo Israel. 14 Porro autem universa, quæ Holofernis peculiaria fuisse probata sunt, dederunt Iudith in auro, et argento, et vestibus, et gemmis, et omni supellectili, et tradita sunt omnia illi a populo. 15 Et omnes populi gaudebant cum mulieribus, et virginibus, et iuvenibus, in organis, et citharis.

ipsius Iudith

16 1 Tunc cantavit canticum hoc Domino Iudith, dicens:

2 Incipite Domino in tympanis,
cantate Domino in cymbalis,
modulamini illi psalmum novum,
exaltate, et invocate nomen eius.
3 Dominus conterens bella,
Dominus nomen est illi.
4 Qui posuit castra sua in medio populi sui,
ut eriperet nos de manu omnium inimicorum nostrorum.
5 Venit Assur ex montibus ab aquilone
in multitudine fortitudinis suæ:
cuius multitudo obturavit torrentes,
et equi eorum cooperuerunt valles.
6 Dixit se incensurum fines meos,
et iuvenes meos occisurum gladio,
infantes meos dare in prædam,
et virgines in captivitatem.
7 Dominus autem omnipotens nocuit eum,
et tradidit eum in manus feminæ, et confodit eum.
8 Non enim cecidit potens eorum a iuvenibus,
nec filii Titan percusserunt eum,
nec excelsi gigantes opposuerunt se illi,
sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissolvit eum.

9 Exuit enim se vestimento viduitatis,
et induit se vestimento lætitiæ
in exsultatione filiorum Israel.
10 Unxit faciem suam unguento,
et colligavit cincinnos suos mitra,
accepit stolam novam ad decipiendum illum.
11 Sandalia eius rapuerunt oculos eius,
pulchritudo eius captivam fecit animam eius,
amputavit pugione cervicem eius.
12 Horruerunt Persæ constantiam eius,
et Medi audaciam eius.
13 Tunc ululaverunt castra Assyriorum,
quando apparuerunt humiles mei, arescentes in siti.
14 Filii puellarum compunxerunt eos,
et sicut pueros fugientes occiderunt eos:
perierunt in prœlio a facie Domini Dei mei.
15 Hymnum cantemus Domino,
hymnum novum cantemus Deo nostro.
16 Adonai Domine magnus es tu,
et præclarus in virtute tua,
et quem superare nemo potest.
17 Tibi serviat omnis creatura tua:
quia dixisti, et facta sunt:
misisti spiritum tuum, et creata sunt,
et non est qui resistat voci tuæ.
18 Montes a fundamentis movebuntur cum aquis:
petræ, sicut cera, liquescent ante faciem tuam.
19 Qui autem timent te, magni erunt apud te per omnia.
20 Væ genti insurgenti super genus meum:
Dominus enim omnipotens vindicabit in eis,
in die iudicii visitabit illos.
21 Dabit enim ignem, et vermes in carnes eorum,
ut urantur, et sentiant usque in sempiternum.

(17) Gn 1 ; Ps 32, 9.

2. Factis variis, 16, 22—31

Holocaustis et votis

22 Et factum est post hæc, omnis populus post victoriam venit in Ierusalem adorare Dominum: et mox ut purificati sunt, obtulerunt omnes holocausta, et vota, et repromissiones suas. 23 Porro Iudith universa vasa bellica Holofernis, quæ dedit illi populus, et conopœum, quod ipsa sustulerat de cubili ipsius, obtulit in anathema oblivionis. 24 Erat autem populus iucundus secundum faciem sanctorum, et per tres menses gaudium huius victoriæ celebratum est cum Iudith.

veneratione Iudith

25 Post dies autem illos unusquisque rediit in domum suam, et Iudith magna facta est in Bethulia, et præclarior erat universæ terræ Israel. 26 Erat etiam virtuti castitas adiuncta, ita ut non cognosceret virum omnibus diebus vitæ suæ, ex quo defunctus est Manasses vir eius. 27 Erat autem diebus festis procedens cum magna gloria. 28 Mansit autem in domo viri sui annos centum quinque, et dimisit abram suam liberam, et defuncta est ac sepulta cum viro suo in Bethulia. 29 Luxitque illam omnis populus diebus septem. 30 In omni autem spatio vitæ eius non fuit qui perturbaret Israel, et post mortem eius annis multis.

festivitate annua

31 Dies autem victoriæ huius festivitatis, ab Hebræis in numero sanctorum dierum accipitur, et colitur a Iudæis ex illo tempore usque in præsentem diem.

LIBER ESTHER

PARS PRIOR

Narrationes protocanonicæ, 1, 1—10, 3

I. Periculum Iudæorum, 1, 1—4, 17

1. Regina Vasthi eicitur, 1, 1—22

Assuerus seu Xerxes convivium publicum apparat

1 [1] In diebus Assueri, qui regnavit ab India usque Æthiopiam super centum viginti septem provincias: [2] quando sedit in solio regni sui, Susan civitas regni eius exordium fuit. [3] Tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus, et pueris suis, fortissimis Persarum, et Medorum inclytis, et præfectis provinciarum coram se, [4] ut ostenderet divitias gloriæ regni sui, ac magnitudinem, atque iactantiam potentiæ suæ, multo tempore, centum videlicet et octoginta diebus. [5] Cumque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in Susan, a maximo usque ad minimum: et iussit septem diebus convivium præparari in vestibulo horti, et nemoris, quod regio cultu et manu consitum erat. [6] Et pendebant ex omni parte tentoria aerii coloris et carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, et columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et argentei, super pavimentum smaragdino et pario stratum lapide, dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. [7] Bibebant autem qui invitati erant, aureis poculis, et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, ut magnificentia regia dignum erat, abundans, et præcipuum ponebatur. [8] Nec erat qui nolentes coge-

geret ad bibendum, sed sicut rex statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet.

Vasthi viris vinolentis se non monstrat

[9] Vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio, ubi rex Assuerus manere consueverat. [10] Itaque die septimo, cum rex esset hilarior, et post nimiam potationem incaluisset mero, præcepit Maumam, et Bazatha, et Harbona, et Bagatha, et Abgatha, et Zethar, et Charchas, septem eunuchis, qui in conspectu eius ministrabant, [11] ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diademate, ut ostenderet cunctis populis et principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. [12] Quæ renuit, et ad regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, venire contempsit.

ideoque regno privatur

Unde iratus rex, et nimio furore succensus, [13] interrogavit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, et illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges, ac iura maiorum: ([14] erant autem primi et proximi, Charsena, et Sethar, et Admatha, et Tharsis, et Mares, et Marsana, et Mamuchan, septem duces Persarum, atque Medorum, qui videbant faciem regis, et primi post eum residere soliti erant) [15] cui sententiæ Vasthi regina subiaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, facere noluisset. [16] Responditque Mamuchan, audiente rege, atque principibus: Non solum regem læsit regina Vasthi, sed et omnes populos, et principes, qui sunt in cunctis provinciis regis Assueri. [17] Egredietur enim sermo reginæ ad omnes mulieres, ut contemnant viros suos, et dicant: Rex Assuerus iussit ut regina Vasthi intraret ad eum, et illa noluit. [18] Atque hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum, parvipendent imperia maritorum: unde regis iusta est indignatio. [19] Si tibi placet, egrediatur edictum a facie tua, et scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam præteriri illicitum est, ut nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius, altera, quæ melior est illa, accipiat.

20 Et hoc in omne (quod latissimum est) provinciarum tuarum divulgetur imperium, et cunctæ uxores tam maiorum, quam minorum deferant maritis suis honorem. 21 Placuit consilium eius regi, et principibus: fecitque rex iuxta consilium Mamuchan, 22 et misit epistolas ad universas provincias regni sui, ut quæque gens audire et legere poterat, diversis linguis et litteris, esse viros principes ac maiores in domibus suis: et hoc per cunctos populos divulgari.

2. Esther eligitur regina, 2, 1—18

Pro Xerxe virgines adducuntur

2 1 His ita gestis, postquam regis Assueri indignatio deferbuerat, recordatus est Vasthi, et quæ fecisset, vel quæ passa esset: 2 dixeruntque pueri regis, ac ministri eius: Quærantur regi puellæ virgines ac speciosæ, 3 et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines: et adducant eas ad civitatem Susan, et tradant eas in domum feminarum sub manu Egei eunuchi, qui est præpositus et custos mulierum regiarum: et accipiant mundum muliebrem, et cetera ad usus necessaria. 4 Et quæcumque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi: et ita, ut suggesserant, iussit fieri.

Edissa seu Esther quoque

5 Erat vir Iudæus in Susan civitate, vocabulo Mardochæus filius Iair, filii Semei, filii Cis, de stirpe Iemini, 6 qui translatus fuerat de Ierusalem eo tempore, quo Iechoniam regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat, 7 qui fuit nutricius filiæ fratris sui Edissæ, quæ altero nomine vocabatur Esther: et utrumque parentem amiserat: pulchra nimis, et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre, Mardochæus sibi eam adoptavit in filiam. 8 Cumque percrebruisset regis imperium, et iuxta mandatum illius multæ pulchræ virgines adducerentur Susan, et Egeo traderentur eunucho, Esther

(6) 2 Rg 24, 15; Inf 11, 4.

quoque inter ceteras puellas ei tradita est, ut servaretur in numero feminarum.

pro rege paratur

9 Quæ placuit ei, et invenit gratiam in conspectu illius. Et præcepit eunucho, ut acceleraret mundum muliebrem, et traderet ei partes suas, et septem puellas speciosissimas de domo regis, et tam ipsam, quam pedisequas eius ornaret atque excoleret. 10 Quæ noluit indicare ei populum et patriam suam: Mardochæus enim præceperat ei, ut de hac re omnino reticeret: 11 qui deambulabat quotidie ante vestibulum domus, in qua electæ virgines servabantur, curam agens salutis Esther, et scire volens quid ei accideret. 12 Cum autem venisset tempus singularem per ordinem puellarum, ut intrarent ad regem, expletis omnibus, quæ ad cultum muliebrem pertinebant, mensis duodecimus vertebatur: ita dumtaxat, ut sex mensibus oleo ungerentur myrrhino, et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. 13 Ingredientesque ad regem, quidquid postulassent ad ornatum pertinens, accipiebant: et ut eis placuerat, compositæ de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. 14 Et quæ intraverat vespere, egrediebatur mane, atque inde in secundas ædes deducebatur, quæ sub manu Susagazi eunuchi erant, qui concubinis regis præsidebat: nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi, nisi voluisset rex, et eam venire iussisset ex nomine.

atque regina eligitur

15 Evoluto autem tempore per ordinem, instabat dies, quo Esther filia Abihail fratris Mardochæi, quam sibi adoptaverat in filiam, deberet intrare ad regem. Quæ non quæsivit muliebrem cultum, sed quæcumque voluit Egeus eunuchus custos virginum, hæc ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde, et incredibili pulchritudine, omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. 16 Ducta est itaque ad cubiculum regis Assueri mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni eius. 17 Et adamavit eam rex plus quam omnes mulieres, habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres, et posuit diadema regni in capite eius, fecit-

que eam regnare in loco Vasthi. 18 Et iussit convivium præparari permagnificum cunctis principibus, et servis suis pro coniunctione, et nuptiis Esther. Et dedit requiem universis provinciis, ac dona largitus est iuxta magnificentiam principalem.

3. Mardochæus coniurationem ianitorum patefacit, 2, 19—23

Bagathan et Thares regem occidere volebant

19 Cumque secundo quæ rerentur virgines et congregarentur, Mardochæus manebat ad ianuam regis: 20 necdum prodiderat Esther patriam, et populum suum, iuxta mandatum eius. Quidquid enim ille præcipiebat, observabat Esther: et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat, quo eam parvulam nutriebat. 21 Eo igitur tempore, quo Mardochæus ad regis ianuam morabatur, irati sunt Bagathan, et Thares duo eunuchi regis, qui ianitores erant, et in primo palatii limine præsidebant: voluerunt-que insurgere in regem, et occidere eum. 22 Quod Mardochæum non latuit, statimque nuntiavit reginæ Esther: et illa regi ex nomine Mardochæi, qui ad se rem detulerat. 23 Quæsitum est, et inventum: et appensus est uterque eorum in patibulo. Mandatumque est historiis, et annalibus traditum coram rege.

4. Aman populum Iudæorum perdere vult, 3, 1—15

A Mardochæo non adoratus

3 1 Post hæc rex Assuerus exaltavit Aman filium Amadathi, qui erat de stirpe Agag: et posuit solium eius super omnes principes, quos habebat. 2 Cunctique servi regis, qui in foribus palatii versabantur, flectebant genua, et adorabant Aman: sic enim præceperat eis imperator. Solus Mardochæus non flectebat genu, neque adorabat eum. 3 Cui dixerunt pueri regis, qui ad fores palatii præsidebant: Cur præter ceteros non observas mandatum regis? 4 Cumque hoc crebrius diceretur, et ille nollet audire, nuntiaverunt Aman, scire cupientes utrum perseveraret in sententia: dixerat enim eis se esse Iudæum. 5 Quod cum audisset Aman, et experimento probasset quod Mardochæus non flecteret

sibi genu, nec se adoraret, iratus est valde, 6 et pro nihilo duxit in unum Mardochæum mittere manus suas: audierat enim quod esset gentis Iudææ, magisque voluit omnem Iudæorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem.

sortem mittit

7 Mense primo (cuius vocabulum est Nisan) anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in urnam, quæ Hebraice dicitur phur, coram Aman, quo die et quo mense gens Iudæorum deberet interfici: et exivit mensis duodecimus, qui vocatur Adar. 8 Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes provincias regni tui dispersus, et a se mutuo separatus, novis utens legibus et ceremoniis, insuper et regis scita contemnens. Et optime nosti quod non expediat regno tuo ut insolescat per licentiam. 9 Si tibi placet, decerne, ut pereat, et decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ. 10 Tulit ergo rex anulum, quo utebatur, de manu sua, et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag, hosti Iudæorum, 11 dixitque ad eum: Argentum, quod tu polliceris, tuum sit; de populo age quod tibi placet.

et edictum regium constituit

12 Vocatique sunt scribæ regis mense primo Nisan, tertiadecima die eiusdem mensis: et scriptum est, ut iusserat Aman, ad omnes satrapas regis, et iudices provinciarum, diversarumque gentium, ut quæque gens legere poterat, et audire pro varietate linguarum ex nomine regis Assueri: et litteræ signatæ ipsius anulo, 13 missæ sunt per cursores regis ad universas provincias ut occiderent atque delerent omnes Iudæos, a puero usque ad senem, parvulos, et mulieres, uno die, hoc est tertiodecimo mensis duodecimi, qui vocatur Adar, et bona eorum diriperent. 14 Summa autem epistolarum hæc fuit, ut omnes provinciæ scirent, et pararent se ad prædictam diem. 15 Festinabant cursores, qui missi erant, regis imperium explere. Statimque in Susan pependit edictum, rege et Aman celebrante convivium, et cunctis Iudæis, qui in urbe erant, flentibus.

5. Mardochæus reginam invocat, 4, 1—17

Mardochæus cum ceteris Iudæis ululiat

4 1 Quæ cum audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, et indutus est sacco, spargens cinerem capiti: et in platea mediæ civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui, 2 et hoc eiulatu usque ad fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum sacco aulam regis intrare. 3 In omnibus quoque provinciis, oppidis, ac locis, ad quæ crudele regis dogma pervenerat, planctus ingens erat apud Iudæos, ieiunium, ululatus, et fletus, sacco et cinere multis pro strato utentibus.

reginam ad regem mittit

4 Ingressæ autem sunt puellæ Esther et eunuchi, nuntiaveruntque ei. Quod audiens consternata est: et vestem misit, ut ablato sacco induerent eum: quam accipere noluit. 5 Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum ei dederat, præcepit ei ut iret ad Mardochæum, et disceret ab eo cur hoc faceret. 6 Egressusque Athach, ivit ad Mardochæum stantem in platea civitatis, ante ostium palatii: 7 qui indicavit ei omnia, quæ acciderant, quo modo Aman promisisset, ut in thesauros regis pro Iudæorum nece inferret argentum. 8 Exemplar quoque edicti, quod pendebat in Susan, dedit ei, ut reginæ ostenderet, et moneret eam, ut intraret ad regem, et deprecaretur eum pro populo suo.

obœdire nolentem

9 Regressus Athach, nuntiavit Esther omnia, quæ Mardochæus dixerat. 10 Quæ respondit ei, et iussit ut diceret Mardochæo: 11 Omnes servi regis, et cunctæ, quæ sub dicione eius sunt, norunt provinciæ, quod sive vir, sive mulier non vocatus, interius atrium regis intraverit, absque ulla cunctatione statim interficiatur: nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiæ, atque ita possit vivere. Ego igitur quo modo ad regem intrare potero, quæ triginta iam diebus non sum vocata ad eum?

graviter et severe monet

12 Quod cum audisset Mardochæus, 13 rursum mandavit Esther, dicens: Ne putes quod animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es præ cunctis Iudæis: 14 si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Iudæi: et tu, et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris?

pro periclitante ieiunat et orat

15 Rursumque Esther hæc Mardochæo verba mandavit: 16 Vade et congrega omnes Iudæos, quos in Susan reppereris, et orate pro me. Non comedatis, et non bibatis tribus diebus, et tribus noctibus: et ego cum ancillis meis similiter ieiunabo, et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens, non vocata, tradensque me morti et periculo. 17 Ivit itaque Mardochæus, et fecit omnia, quæ ei Esther præceperat.

II. Salus Iudæorum, 5, 1—13, 3

1. Esther a Xerxe benigne suscipitur, 5, 1—8

Invitat regem et Aman

5 1 Die autem tertio induta est Esther regalibus vestimentis, et stetit in atrio domus regiæ, quod erat interius, contra basilicam regis: at ille sedebat super solium suum in consistorio palatii contra ostium domus. 2 Cumque vidisset Esther reginam stantem, placuit oculis eius, et extendit contra eam virgam auream, quam tenebat manu: Quæ accedens, osculata est summitatem virgæ eius: 3 Dixitque ad eam rex: Quid vis Esther regina? quæ est petitio tua? etiam si dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi. 4 At illa respondit: Si regi placet, obsecro ut venias ad me hodie, et Aman tecum ad convivium, quod paravi. 5 Statimque Rex, Vocate, inquit, cito Aman ut Esther obœdiat voluntati.

semel atque iterum

Venerunt itaque rex et Aman ad convivium, quod eis regina paraverat. 6 Dixitque ei rex, postquam vinum biberat abundanter: Quid petis ut detur tibi? et pro qua re postulas? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. 7 Cui respondit Esther: Petitio mea, et preces sunt istæ: 8 Si inveni in conspectu regis gratiam, et si regi placet ut det mihi quod postulo, et meam impleat petitionem: veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis, et cras aperiam regi voluntatem meam.

2. Aman pro Mardochæo patibulum parat, 5, 9—14

Mardochæus ante convivium alterum suspendendus

9 Egressus est itaque illo die Aman lætus et alacer. Cumque vidisset Mardochæum sedentem ante fores palatii, et non solum non assurrexisse sibi, sed nec motum quidem de loco sessionis suæ, indignatus est valde: 10 et dissimulata ira, reversus in domum suam, convocavit ad se amicos suos, et Zares uxorem suam: 11 et exposuit illis magnitudinem divitiarum suarum, filiorumque turbam, et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos rex elevasset. 12 Et post hæc ait: Regina quoque Esther nullum alium vocavit ad convivium cum rege, præter me: apud quam etiam cras cum rege pransurus sum. 13 Et cum hæc omnia habeam, nihil me habere puto, quamdiu videro Mardochæum Iudæum sedentem ante fores regias. 14 Responderuntque ei Zares uxor eius, et ceteri amici: Iube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, et dic mane regi ut appendatur super eam Mardochæus, et sic ibis cum rege lætus ad convivium. Placuit ei consilium, et iussit excelsam parari crucem.

3. Mardochæus a rege honoratur, 6, 1—13

Mardochæus coniurationem patefaciens

6 1 Noctem illam duxit rex insomnem, iussitque sibi afferri historias et annales priorum temporum. Quæ cum illo præsente legerentur, 2 ventum est ad illum locum ubi scriptum erat quo modo nuntiasset Mardochæus insidias Bagathan, et Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare cupientium. 3 Quod cum audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac præmii Mardochæus consecutus est? Dixerunt ei servi illius ac ministri: Nihil omnino mercedis accepit.

iussu Xerxis

4 Statimque rex, Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regiæ intraverat, ut suggereret regi, et iuberet Mardochæum affigi patibulo, quod ei fuerat præparatum. 5 Responderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur. 6 Cumque esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo Aman, et reputans quod nullum alium rex, nisi se, vellet honorare, 7 respondit: Homo, quem rex honorare cupit, 8 debet indui vestibus regiis, et imponi super equum, qui de sella regis est, et accipere regium diadema super caput suum, 9 et primus de regiis principibus, ac tyrannis teneat equum eius, et per plateam civitatis incedens clamet, et dicat: Sic honorabitur, quemcumque voluerit rex honorare. 10 Dixitque ei rex: Festina, et sumpta stola et equo, fac, ut locutus es, Mardochæo Iudæo, qui sedet ante fores palatii. Cave ne quidquam de his, quæ locutus es, prætermittas.

ab Aman circumducitur

11 Tulit itaque Aman stolam et equum, indutumque Mardochæum in platea civitatis, et impositum equo præcedebat, atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare.

de inimico triumphaturus

12 Reversusque est Mardochæus ad ianuam palatii: et Aman festinavit ire in domum suam, lugens et operto capite: 13 narravitque Zares uxori suæ, et amicis omnia quæ evenissent sibi. Cui responderunt sapientes, quos habebat in consilio, et uxor eius: Si de semine Iudæorum est Mardochæus, ante quem cadere cœpisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius.

4. Aman suspenditur et Mardochæus promovetur, 6, 14—8, 2

In convivio altero

14 Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, et cito eum ad convivium, quod regina paraverat, pergere compulerunt.

Aman ab Esther accusatur

7 1 Intravit itaque rex et Aman, ut biberent cum regina. 2 Dixitque ei rex etiam secunda die, postquam vino incaluerat: Quæ est petitio tua Esther ut detur tibi? et quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis. 3 Ad quem illa respondit: Si inveni gratiam in oculis tuis o rex, et si tibi placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, et populum meum pro quo obsecro. 4 Traditi enim sumus ego et populus meus, ut conteramur, iugulemur, et pereamus. Atque utinam in servos et famulas venderemur: esset tolerabile ma-

lum, et gemens tacerem: nunc autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat in regem. 5 Respondensque rex Assuerus ait: Quis est iste, et cuius potentiæ, ut hæc audeat facere? 6 Dixitque Esther: Hostis et inimicus noster pessimus iste est Aman.

et a Xerxe ad patibulum damnatur

Quod ille audiens, illico obstupuit, vultum regis ac reginæ ferre non sustinens. 7 Rex autem iratus surrexit, et de loco convivii intravit in hortum arboribus consitum. Aman quoque surrexit ut rogaret Esther reginam pro anima sua, intellexit enim a rege sibi paratum malum. 8 Qui cum reversus esset de horto nemoribus consito, et intrasset convivii locum, repperit Aman super lectulum corruisse, in quo iacebat Esther, et ait: Etiam reginam vult opprimere, me præsente, in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, et statim operuerunt faciem eius. 9 Dixitque Harbona, unus de eunuchis, qui stabant in ministerio regis: En lignum, quod paraverat Mardochæo, qui locutus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo. 10 Suspensus est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mardochæo: et regis ira quievit.

Mardochæus autem ei sufficitur

8 1 Die illo dedit rex Assuerus Esther reginæ domum Aman adversarii Iudæorum, et Mardochæus ingressus est ante faciem regis. Confessa est enim ei Esther quod esset patruus suus. 2 Tulitque rex anulum, quem ab Aman recipi iusserat, et tradidit Mardochæo. Esther autem constituit Mardochæum super domum suam.

5. Edictum edicto repellitur, 8, 3—17

Ab Esther rogatus rex mandat

3 Nec his contenta, procidit ad pedes regis, flevitque et locuta ad eum oravit ut malitiam Aman Agagitæ, et machinationes eius pessimas, quas excogitaverat contra Iudæos, iuberet irritas fieri. 4 At ille ex more sceptrum aureum protendit manu, quo signum clementiæ monstrabatur: illaque consurgens stetit ante eum, 5 et ait: Si placet regi, et si inveni gratiam in oculis eius, et deprecatio mea non ei videtur esse contraria, obsecro, ut no-

vis epistolis, veteres Aman litteræ, insidiatoris et hostis Iudæorum, quibus eos in cunctis regis provinciis perire præceperat, corrigantur. 6 Quo modo enim potero sustinere necem et interfectionem populi mei? 7 Responditque rex Assuerus Esther reginæ, et Mardochæo Iudæo: Domum Aman concessi Esther, et ipsum iussi affigi cruci, quia ausus est manum mittere in Iudæos. 8 Scribite ergo Iudæis, sicut vobis placet, regis nomine, signantes litteras anulo meo. Hæc enim consuetudo erat, ut epistolis, quæ ex regis nomine mittebantur, et illius anulo signatæ erant, nemo auderet contradicere.

ut Iudæi hostes suos occiderent

9 Accitisque scribis et librariis regis (erat autem tempus tertii mensis, qui appellatur Siban) vigesima et tertia die illius scriptæ sunt epistolæ, ut Mardochæus voluerat, ad Iudæos, et ad principes, procuratoresque et iudices, qui centum vigintiseptem provinciis ab India usque ad Æthiopiam præsidebant: provinciæ atque provinciæ, populo et populo iuxta linguas et litteras suas, et Iudæis, prout legere poterant, et audire. 10 Ipsæque epistolæ, quæ regis nomine mittebantur, anulo ipsius obsignatæ sunt, et missæ per veredarios: qui per omnes provincias discurrentes, veteres litteras novis nuntiis prævenirent. 11 Quibus imperavit rex, ut convenirent Iudæos per singulas civitates, et in unum præciperent congregari ut starent pro animabus suis, et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis et universis domibus, interficerent atque delerent, et spolia eorum diriperent. 12 Et constituta est per omnes provincias una ultionis dies, id est tertiadecima mensis duodecimi Adar. 13 Summaque epistolæ hæc fuit, ut in omnibus terris ac populis, qui regis Assueri subiacebant imperio, notum fieret, paratos esse Iudæos ad capiendam vindictam de hostibus suis. 14 Egressique sunt veredarii celeres nuntia perferentes, et edictum regis pependit in Susan.

quocirca Iudæi tripudiant

15 Mardochæus autem de palatio, et de conspectu regis egrediens, fulgebat vestibus regiis, hyacinthinis videlicet et aeriis, coronam auream portans in

capite, et amictus serico pallio atque purpureo. Omnisque civitas exsultavit, atque lætata est. 16 Iudæis autem nova lux oriri visa est, gaudium, honor, et tripudium. 17 Apud omnes populos, urbes, atque provincias, quocumque regis iussa veniebant, mira exsultatio, epulæ atque convivia, et festus dies: in tantum ut plures alterius gentis et sectæ eorum religioni et ceremoniis iungerentur. Grandis enim cunctos Iudaici nominis terror invaserat.

6. Iudæi ab inimicis se vindicant, 9, 1—19

Susis die 13 Adar 500 viri

9 1 Igitur duodecimi mensis, quem Adar vocari ante iam diximus, tertiadecima die, quando cunctis Iudæis interfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant sanguini, versa vice Iudæi superiores esse cœperunt, et se de adversariis vindicare. 2 Congregatique sunt per singulas civitates, oppida, et loca ut extenderent manum contra inimicos, et persecutores suos. Nullusque ausus est resistere, eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat. 3 Nam et provinciarum iudices, et duces, et procuratores, omnisque dignitas, quæ singulis locis ac operibus præerat, extollebant Iudæos timore Mardochæi: 4 quem principem esse palatii, et plurimum posse cognoverant: fama quoque nominis eius crescebat quotidie, et per cunctorum ora volitabat. 5 Itaque percusserunt Iudæi inimicos suos plaga magna, et occiderunt eos, reddentes eis quod sibi paraverant facere: 6 in tantum ut etiam in Susan quingentos viros interficerent, extra decem filios Aman Agagitæ hostis Iudæorum: quorum ista sunt nomina: 7 Pharsandatha, et Delphon, et Esphatha, 8 et Phoratha, et Adalia, et Aridatha, 9 et Phermesta et Arisai, et Aridai, et Iezatha. 10 Quos cum occidissent, prædas de substantiis eorum tangere noluerunt.

ac die 14 Adar 300 percutiuntur

11 Statimque numerus eorum, qui occisi erant in Susan, ad regem relatus est. 12 Qui dixit reginæ: In urbe Susan interfecerunt Iudæi quingentos viros, et alios decem filios Aman: quantam putas eos exercere cædem in universis provinciis? Quid ultra

postulas, et quid vis ut fieri iubeam? 13 Cui illa respondit: Si regi placet, detur potestas Iudæis, ut sicut fecerunt hodie in Susan, sic et cras faciant, et decem filii Aman in patibulis suspendantur. 14 Præcepitque rex ut ita fieret. Statimque in Susan pependit edictum, et decem filii Aman suspensi sunt. 15 Congregatis Iudæis quartadecima die mensis Adar, interfecti sunt in Susan trecenti viri: nec eorum ab illis direpta substantia est.

in provinciis die 13 Adar 75000 occiduntur

16 Sed et per omnes provincias, quæ dicioni regis subiacebant, pro animabus suis steterunt Iudæi, interfectis hostibus ac persecutoribus suis: in tantum ut septuagintaquinque millia occisorum implerentur, et nullus de substantiis eorum quidquam contingeret.

in provinciis die 14, Susis die 15 Iudæi quiescunt ac lætantur

17 Dies autem tertiusdecimus mensis Adar, primus apud omnes interfectionis fuit, et quartadecima die cædere desierunt. Quem constituerunt esse sollemnem, ut in eo omni tempore deinceps vacarent epulis, gaudio atque conviviis. 18 At hi, qui in urbe Susan cædem exercuerant, tertiodecimo et quartodecimo die eiusdem mensis in cæde versati sunt: quintodecimo autem die percutere desierunt. Et idcirco eumdem diem constituerunt sollemnem epularum atque lætitiæ. 19 Hi vero Iudæi, qui in oppidis non muratis ac villis morabantur, quartumdecimum diem mensis Adar conviviorum et gaudii decreverunt, ita ut exsultent in eo, et mittant sibi mutuo partes epularum et ciborum.

7. Celebratio festi phurim sancitur, 9, 20—32

Die 14 et 15 Adar Iudæi lætentur

20 Scripsit itaque Mardochæus omnia hæc, et litteris comprehensa misit ad Iudæos, qui in omnibus regis provinciis morabantur, tam in vicino positis, quam procul, 21 ut quartamdecimam et quintamdecimam diem mensis Adar pro festis susciperent, et revertente semper anno sollemni celebrarent honore: 22 quia in ipsis diebus se ulti sunt Iudæi de inimicis suis, et luctus atque tristitia in hilaritatem gaudiumque conversa sunt, essentque dies isti epu-

larum atque lætitiæ, et mitterent sibi invicem ciborum partes, et pauperibus munuscula largirentur. 23 Susceperuntque Iudæi in sollemnem ritum cuncta quæ eo tempore facere cœperant, et quæ Mardochæus litteris facienda mandaverat. 24 Aman enim, filius Amadathi stirpis Agag, hostis et adversarius Iudæorum, cogitavit contra eos malum, ut occideret illos, atque deleret: et misit phur, quod nostra lingua vertitur in sortem. 25 Et postea ingressa est Esther ad regem, obsecrans ut conatus eius, litteris regis irriti fierent: et malum, quod contra Iudæos cogitaverat, reverteretur in caput eius. Denique et ipsum et filios eius affixerunt cruci, 26 atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim, id est sortium: eo quod phur, id est sors, in urnam missa fuerit. Et cuncta, quæ gesta sunt, epistolæ, id est libri huius volumine continentur: 27 quæque sustinuerunt, et quæ deinceps immutata sunt, susceperunt Iudæi super se et semen suum, et super cunctos, qui religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque sollemnitate transigere: quos scriptura testatur, et certa expetunt tempora, annis sibi iugiter succedentibus. 28 Isti sunt dies, quos nulla umquam delebit oblivio: et per singulas generationes cunctæ in toto orbe provinciæ celebrabunt: nec est ulla civitas, in qua dies phurim, id est sortium, non observentur a Iudæis, et ab eorum progenie, quæ his ceremoniis obligata est.

die quodam ieiunent

29 Scripseruntque Esther regina filia Abihail, et Mardochæus Iudæus etiam secundam epistolam, ut omni studio dies ista sollemnis sanciretur in posterum. 30 Et miserunt ad omnes Iudæos, qui in centum viginti septem provinciis regis Assueri versabantur, ut haberent pacem, et susciperent veritatem, 31 observantes Dies sortium, et suo tempore cum gaudio celebrarent: sicut constituerant Mardochæus et Esther, et illi observanda susceperunt a se, et a semine suo ieiunia, et clamores, et Sortium dies, 32 et omnia, quæ libri huius, qui vocatur Esther, historia continentur.

8. Summa dignitas Mardochæi, 10, 1—3

Secundus a rege

10 1 Rex vero Assuerus omnem terram, et cunctas maris insulas fecit tributarias: 2 cuius fortitudo et imperium, et dignitas atque sublimitas, qua exaltavit Mardochæum, scripta sunt in libris Medorum, atque Persarum: 3 et quomodo Mardochæus Iudaici generis secundus a rege Assuero fuerit: et magnus apud Iudæos et acceptabilis plebi fratrum suorum, quærens bona populo suo, et loquens ea, quæ ad pacem seminis sui pertinerent.

PARS ALTERA

Supplementa deuterocanonica, 10, 4—16, 24

1. Finis libri, 10, 4—11, 1

Quæ habentur in Hebræo, plena fide expressi. Hæc autem, quæ sequuntur, scripta repperi in editione vulgata, quæ Græcorum lingua et litteris continentur: et interim post finem libri hoc capitulum ferebatur: quod iuxta consuetudinem nostram obelo, id est veru prænotavimus.

Somnium Mardochæi explicatur

4 Dixitque Mardochæus: A Deo facta sunt ista. 5 Recordatus sum somnii, quod videram, hæc eadem significantis: nec eorum quidquam irritum fuit. 6 Parvus fons, qui crevit in fluvium, et in lucem, solemque conversus est, et in aquas plurimas redundavit: Esther est, quam rex accepit uxorem, et voluit esse reginam. 7 Duo autem dracones: ego sum, et Aman. 8 Gentes, quæ convenerant: hi sunt, qui conati sunt delere nomen Iudæorum. 9 Gens autem mea: Israel est, quæ clamavit ad Dominum, et salvum fecit Dominus populum suum: liberavitque nos ab omnibus malis, et fecit signa magna atque portenta inter gentes: 10 et duas sortes esse præcepit, unam Populi Dei, et alteram cunctarum gentium. 11 Venitque utraque sors in statutum ex illo iam tempore diem coram Deo universis gentibus: 12 et recordatus est Dominus populi sui, ac misertus est hereditа-

tis suæ. 13 Et observabuntur dies isti in mense Adar quartadecima, et quintadecima die eiusdem mensis, cum omni studio, et gaudio in unum cœtum populi congregati, in cunctas deinceps generationes populi Israel.

liber Esther in Ægyptum fertur

11 1 Anno quarto regnantibus Ptolemæo, et Cleopatra, attulerunt Dosithæus, qui se Sacerdotem, et Levitici generis ferebat, et Ptolemæus filius eius hanc epistolam phurim, quam dixerunt interpretatum esse Lysimachum Ptolemæi filium in Ierusalem.

2. Initium libri, 11, 2—12, 6a

Hoc quoque principium erat in editione vulgata, quod nec in Hebræo, nec apud ullum fertur interpretum.

Somnium Mardochæi narratur

2 Anno secundo, regnante Artaxerxe maximo, prima die mensis Nisan, vidit somnium Mardochæus filius Iairi, filii Semei, filii Cis, de tribu Beniamin: 3 homo Iudæus, qui habitabat in urbe Susis, vir magnus, et inter primos aulæ regiæ. 4 Erat autem de eo numero captivorum, quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis de Ierusalem cum Ieconia rege Iuda: 5 et hoc eius somnium fuit: Apparuerunt voces, et tumultus, et tonitrua, et terræmotus, et conturbatio super terram: 6 et ecce duo dracones magni, paratique contra se in prœlium. 7 Ad quorum clamorem cunctæ concitatæ sunt nationes, ut pugnarent contra gentem iustorum. 8 Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis, tribulationis et angustiæ, et ingens formido super terram. 9 Conturbataque est gens iustorum timentium mala sua, et præparata ad mortem. 10 Clamaveruntque ad Deum: et illis vociferantibus, fons parvus crevit in fluvium maximum, et in aquas plurimas redundavit. 11 Lux et sol ortus est, et humiles exaltati sunt, et devoraverunt inclytos. 12 Quod cum vidisset Mardochæus, et surrexisset de strato, cogitabat quid Deus facere vellet: et fixum

(4) 2 Rg 24, 15; Sup 2, 6.

habebat in animo, scire cupiens quid significaret somnium.

Mardochæus coniurationem ianitorum patefacit

12 1 Morabatur autem eo tempore in aula regis cum Bagatha et Thara eunuchis regis, qui ianitores erant palatii. 2 Cumque intellexisset cogitationes eorum, et curas diligentius pervidisset, didicit quod conarentur in regem Artaxerxem manus mittere, et nuntiavit super eo regi. 3 Qui de utroque, habita quæstione, confessos iussit duci ad mortem. 4 Rex autem quod gestum erat, scripsit in commentariis: sed et Mardochæus rei memoriam litteris tradidit. 5 Præcepitque ei rex, ut in aula palatii moraretur, datis ei pro delatione muneribus. 6 Aman vero filius Amadathi bugæus erat gloriosissimus coram rege, et voluit nocere Mardochæo, et populo eius pro duobus eunuchis regis, qui fuerant interfecti. *Hucusque proœmium.*

3. Ad 3, 14 supplementum, 12, 6b—13, 7

Quæ sequuntur, in eo loco posita erant, ubi scriptum est in volumine, Et diripuerunt bona, vel substantias eorum. *Quæ in sola vulgata editione repperimus.*

Epistolæ autem hoc exemplar fuit.

Prior epistola Artaxerxis vel potius Xerxis

13 1 Rex maximus Artaxerxes ab India usque Æthiopiam centum vigintiseptem provinciarum principibus, et ducibus, qui eius imperio subiecti sunt, salutem. 2 Cum plurimis gentibus imperarem, et universum orbem meæ dicioni subiugassem, volui nequaquam abuti potentiæ magnitudine, sed clementia et lenitate gubernare subiectos, ut absque ullo terrore vitam silentio transigentes, optata cunctis mortalibus pace fruerentur. 3 Quærente autem me a consiliariis meis quomodo posset hoc impleri, unus qui sapientia et fide ceteros præcellebat, et erat post regem secundus, Aman nomine, 4 indicavit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum, qui novis uteretur legibus,

(1) Sup 2, 21; 6, 2.

et contra omnium gentium consuetudinem faciens, Regum iussa contemneret, et universarum concordiam nationum sua dissensione violaret. 6 Quod cum didicissemus, videntes unam gentem rebellem adversus omne hominum genus perversis uti legibus, nostrisque iussionibus contraire, et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem atque concordiam, 6 iussimus ut quoscumque Aman, qui omnibus provinciis præpositus est, et secundus a rege, et quem patris loco colimus, monstraverit, cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis, nullusque eorum misereatur, quartadecima die duodecimi mensis Adar anni præsentis: 7 ut nefarii homines uno die ad inferos descendentes, reddant imperio nostro pacem, quam turbaverant. *Hucusque exemplar epistolæ.*

4. Ad 4, 17 supplementum. 13, 8—14, 19

Quæ sequuntur, post eum locum scripta reperi, ubi legitur, Pergensque Mardochæus, fecit omnia, quæ ei mandaverat Esther. *Nec tamen habentur in Hebraico, et apud nullum penitus feruntur interpretum.*

Deprecatio Mardochæi

8 Mardochæus autem deprecatus est Dominum, memor omnium operum eius, 9 et dixit: Domine Domine rex omnipotens, in dicione enim tua cuncta sunt posita, et non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreveris salvare Israel. 10 Tu fecisti cælum et terram, et quidquid cæli ambitu continetur. 11 Dominus omnium es, nec est qui resistat maiestati tuæ. 12 Cuncta nosti, et scis quia non pro superbia et contumelia, et aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, ut non adorarem Aman superbissimum, 13 (Libenter enim pro salute Israel etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem,) 14 sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, et ne quemquam adorarem, excepto Deo meo. 15 Et nunc Domine rex Deus Abraham miserere populi tui, quia volunt nos inimici nostri perdere, et hereditatem tuam delere. 16 Ne despicias partem tuam, quam redemisti tibi de Ægypto.

17 Exaudi deprecationem meam, et propitius esto sorti et funiculo tuo, et converte luctum nostrum in gaudium, ut viventes laudemus nomen tuum Domine, et ne claudas ora te canentium. 18 Omnis quoque Israel pari mente et obsecratione clamavit ad Dominum, eo quod eis certa mors impenderet.

obsecratio reginæEsther

14 1 Esther quoque regina confugit ad Dominum, pavens periculum, quod imminebat. 2 Cumque deposuisset vestes regias, fletibus et luctui apta indumenta suscepit, et pro unguentis variis, cinere et stercore implevit caput, et corpus suum humiliavit ieiuniis: omniaque loca, in quibus antea lætari consueverat, crinium laceratione complevit. 3 Et deprecabatur Dominum Deum Israel, dicens: Domine mi, qui rex noster es solus, adiuva me solitariam, et cuius præter te nullus est auxiliator alius. 4 Periculum meum in manibus meis est. 5 Audivi a patre meo quod tu Domine tulisses Israel de cunctis gentibus, et patres nostros ex omnibus retro maioribus suis, ut possideres hereditatem sempiternam, fecistique eis sicut locutus es. 6 Peccavimus in conspectu tuo, et idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum: 7 coluimus enim deos eorum. Iustus es Domine: 8 et nunc non eis sufficit, quod durissima nos opprimunt servitute, sed robur manuum suarum, idolorum potentiæ deputantes, 9 volunt tua mutare promissa, et delere hereditatem tuam, et claudere ora laudantium te, atque exstinguere gloriam templi et altaris tui, 10 ut aperiant ora gentium, et laudent idolorum fortitudinem, et prædicent carnalem regem in sempiternum. 11 Ne tradas Domine sceptrum tuum his, qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram: sed converte consilium eorum super eos, et eum, qui in nos cœpit sævire, disperde. 12 Memento Domine, et ostende te nobis in tempore tribulationis nostræ, et da mihi fiduciam Domine rex deorum, et universæ potestatis: 13 tribue sermonem compositum in ore meo

(5) Dt 4, 34.

in conspectu leonis, et transfer cor illius in odium hostis nostri, ut et ipse pereat, et ceteri, qui ei consentiunt. 14 Nos autem libera manu tua, et adiuva me, nullum aliud auxilium habentem, nisi te, Domine, qui habes omnium scientiam, 15 et nosti quia oderim gloriam iniquorum, et detester cubile incircumcisorum, et omnis alienigenæ. 16 Tu scis necessitatem meam, quod abominer signum superbiæ et gloriæ meæ, quod est super caput meum in diebus ostentationis meæ, et detester illud quasi pannum menstruatæ, et non portem in diebus silentii mei, 17 et quod non comederim in mensa Aman, nec mihi placuerit convivium regis, et non biberim vinum libaminum: 18 et numquam lætata sit ancilla tua, ex quo huc translata sum usque in præsentem diem, nisi in te Domine Deus Abraham. 19 Deus fortis super omnes, exaudi vocem eorum, qui nullam aliam spem habent, et libera nos de manu iniquorum, et erue me a timore meo.

5. Ad 4, 8 supplementum, 15, 1—3

Hæc quoque addita repperi in editione vulgata.

Mardochæus reginam monet

15 1 Et mandavit ei (haud dubium quin esset Mardochæus) ut ingrederetur ad regem, et rogaret pro populo suo et pro patria sua. 2 Memorare (inquit) dierum humilitatis tuæ, quomodo nutrita sis in manu mea, quia Aman secundus a rege locutus est contra nos in mortem: 3 et tu invoca Dominum, et loquere regi pro nobis, et libera nos de morte.

6. Ad 5, 1 s. supplementum, 15, 4—19

Necnon et ista quæ subdita sunt.

Esther ad regem ingreditur

4 Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui, et circumdata est gloria sua. 5 Cumque regio fulgeret habitu, et invocasset omnium rectorem et salvatorem Deum, assumpsit duas famulas, 6 et super unam quidem innitebatur, quasi præ deliciis et nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens: 7 altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans. 8 Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum, et nimio timore contractum. 9 Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra regem, ubi ille residebat super solium regni sui, indutus vestibus regiis, auroque fulgens, et pretiosis lapidibus, eratque terribilis aspectu. 10 Cumque elevasset faciem, et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corruit, et in pallorem colore mutato, lassum super ancillulam reclinavit caput. 11 Convertitque Deus spiritum regis in mansuetudinem, et festinus ac metuens exsilivit de solio, et sustentans eam ulnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: 12 Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metuere. 13 Non morieris: non enim pro te, sed pro omnibus hæc lex constituta est. 14 Accede igitur, et tange sceptrum. 15 Cumque illa reticeret, tulit auream virgam, et posuit super collum eius, et osculatus est eam, et ait: Cur mihi non loqueris? 16 Quæ respondit: Vidi te domine quasi angelum Dei, et conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ. 17 Valde enim mirabilis es domine, et facies tua plena est gratiarum. 18 Cumque loqueretur, rursus corruit, et pæne exanimata est. 19 Rex autem turbabatur, et omnes ministri eius consolabantur eam.

7. Ad 8, 13 supplementum, 16, 1—24

Exemplar epistolæ regis Artaxerxis, quam pro Iudæis ad totas regni sui provincias misit: quod et ipsum in Hebraico volumine non habetur.

Altera epistola Artaxerxis vel potius Xerxis

16 1 Rex magnus Artaxerxes ab India usque Æthiopiam centum vigintiseptem provinciarum ducibus ac principibus, qui nostræ iussioni obœdiunt, salutem dicit. 2 Multi bonitate principum et honore, qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam: 3 et non solum subiectos regibus ni-

(1) Sup 1, 1.

tuntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos, qui dederunt, moliuntur insidias. 4 Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis, et humanitatis in se iura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam. 5 Et in tantum vesaniæ proruperunt, ut eos, qui credita sibi officia diligenter observant, et ita cuncta agunt ut omnium laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subvertere, 6 dum aures principum simplices, et ex sua natura alios æstimantes, callida fraude decipiunt. 7 Quæ res et ex veteribus probatur historiis, et ex his, quæ geruntur quotidie, quo modo malis quorumdam suggestionibus regum studia depraventur. 8 Unde providendum est paci omnium provinciarum. 9 Nec putare debetis, si diversa iubeamus, ex animi nostri venire levitate, sed pro qualitate et necessitate temporum, ut reipublicæ poscit utilitas, ferre sententiam. 10 Et ut manifestius quod dicimus, intelligatis, Aman filius Amadathi, et animo et gente Macedo, alienusque a Persarum sanguine, et pietatem nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus a nobis susceptus est: 11 et tantam in se expertus humanitatem, ut pater noster vocaretur, et adoraretur ab omnibus post regem secundus: 12 qui in tantum arrogantiæ tumorem sublatus est, ut regno privare nos niteretur et spiritu. 13 Nam Mardochæum, cuius fide et beneficiis vivimus, et consortem regni nostri Esther cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetivit in mortem: 14 hoc cogitans ut illis interfectis, insidiaretur nostræ solitudini, et regnum Persarum transferret in Macedonas. 15 Nos autem a pessimo mortalium Iudæos neci destinatos, in nulla penitus culpa repperimus, sed econtrario iustis utentes legibus, 16 et filios altissimi et maximi, semperque viventis Dei, cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum, et usque hodie custoditur. 17 Unde eas litteras, quas sub nomine nostro ille direxerat, sciatis esse irritas. 18 Pro quo scelere ante portas huius urbis, id est, Susan, et ipse qui machinatus est, et omnis cognatio eius pendet in patibulis: non nobis, sed Deo reddente ei quod meruit. 19 Hoc autem edictum, quod nunc mittimus, in cunctis urbibus proponatur, ut liceat Iudæis uti legibus suis. 20 Quibus debetis esse adminiculo, ut eos, qui se ad necem eorum paraverant, possint interficere tertiadecima die mensis duodecimi, qui vocatur Adar; 21 hanc enim diem, Deus omnipotens, mæroris et luctus, eis vertit in gaudium. 22 Unde et vos inter ceteros festos dies, hanc habetote diem, et celebrate eam cum omni lætitia, ut et in posterum cognoscatur, 23 omnes, qui fideliter Persis obœdiunt, dignam pro fide recipere mercedem: qui autem insidiantur regno eorum, perire pro scelere. 24 Omnis autem provincia et civitas, quæ noluerit sollemnitatis huius esse particeps, gladio et igne pereat, et sic deleatur, ut non solum hominibus, sed etiam bestiis invia sit in sempiternum, pro exemplo contemptus, et inobœdientiæ.

(10) Sup 3, 1.

LIBER IOB

PROLOGUS

Pius Iob malis tentatur, 1, 1—3, 26

1. Pietas et felicitas eius, 1, 1—5

Iob pius et dives

1 [1] Vir erat in terra Hus, nomine Iob, et erat vir ille simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo: [2] Natique sunt ei septem filii, et tres filiæ. [3] Et fuit possessio eius septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, et quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes orientales.

pro filiis sacrificat

[4] Et ibant filii eius, et faciebant convivium per domos, unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas ut comederent et biberent cum eis. [5] Cumque in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Iob, et sanctificabat illos, consurgensque diluculo offerebat holocausta pro singulis. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Iob cunctis diebus.

2. Tentatio prior, 1, 6—22

Domino permittente Satan

[6] Quadam autem die cum venissent filii Dei ut assisterent coram Domino, affuit inter eos etiam Satan. [7] Cui dixit Dominus: Unde venis? Qui respondens, ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. [8] Dixitque Dominus ad eum: Numquid considerasti servum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, homo simplex, et rectus ac timens Deum, et recedens a malo? [9] Cui respondens Satan, ait:

Numquid Iob frustra timet Deum? [10] Nonne tu vallasti eum, ac domum eius, universamque substantiam per circuitum, operibus manuum eius benedixisti, et possessio eius crevit in terra? [11] Sed extende paululum manum tuam, et tange cuncta quæ possidet nisi in faciem benedixerit tibi. [12] Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce, universa quæ habet, in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est Satan a facie Domini.

possessionibus et filiis eum privat

[13] Cum autem quadam die filii et filiæ eius comederent et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, [14] nuntius venit ad Iob, qui diceret: Boves arabant, et asinæ pascebantur iuxta eos, [15] et irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia, et pueros percusserunt gladio, et evasi ego solus ut nuntiarem tibi. [16] Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter, et dixit: Ignis Dei cecidit e cælo, et tactas oves puerosque consumpsit, et effugi ego solus ut nuntiarem tibi. [17] Sed et illo adhuc loquente, venit alius, et dixit: Chaldæi fecerunt tres turmas, et invaserunt camelos, et tulerunt eos, necnon et pueros percusserunt gladio, et ego fugi solus ut nuntiarem tibi. [18] Adhuc loquebatur ille, et ecce alius intravit, et dixit: Filiis tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, [19] repente ventus vehemens irruit a regione deserti, et concussit quattuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos et mortui sunt, et effugi ego solus ut nuntiarem tibi.

Iob patiens Domino benedicit

[20] Tunc surrexit Iob, et scidit vestimenta sua, et tonso capite corruens in terram, adoravit, [21] et dixit:

Nudus egressus sum de utero matris meæ, et nudus revertar illuc:
Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est:
sit nomen Domini benedictum.

(21) Ecl 5, 14; 1 Tim 6, 7.

non peccat

22 In omnibus his non peccavit Iob labiis suis, neque stultum quid contra Deum locutus est.

3. Tentatio altera, 2, 1—10

Domino permittente Satan

2 1 Factum est autem cum quadam die venissent filii Dei, et starent coram Domino, venisset quoque Satan inter eos, et staret in conspectu eius, 2 ut diceret Dominus ad Satan: Unde venis? Qui respondens ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. 3 Et dixit Dominus ad Satan: Numquid considerasti servum meum Iob, quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo, et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem eum frustra. 4 Cui respondens Satan, ait: Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo, dabit pro anima sua: 5 alioquin mitte manum tuam, et tange os eius et carnem, et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. 6 Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce in manu tua est, verumtamen animam illius serva.

ulcere pessimo eum percutit

7 Egressus igitur Satan a facie Domini, percussit Iob ulcere pessimo, a planta pedis usque ad verticem eius: 8 qui testa saniem radebat, sedens in sterquilinio.

Iob patiens mala quoque suscipit

9 Dixit autem illi uxor sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo et morere. 10 Qui ait ad illam: Quasi una de stultis mulieribus locuta es; si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?

non peccat

In omnibus his non peccavit Iob labiis suis.

4. Visitatio amicorum, 2, 11—13

Tacentes cum Iob sedent

11 Igitur audientes tres amici Iob omne malum, quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites, et Sophar Naamathites. Condixerant enim, ut pariter venientes visitarent eum, et consolarentur. 12 Cumque elevassent procul oculos suos, non cognoverunt eum, et exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in cælum. 13 Et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus, et nemo loquebatur ei verbum: videbant enim dolorem esse vehementem.

5. Propositio quæstionis, 3, 1—26

Iob

3 1 Post hæc aperuit Iob os suum, et maledixit diei suo, 2 et locutus est.

diei nativitatis et nocti conceptionis maledicens

3 Pereat dies in qua natus sum, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo.
4 Dies ille vertatur in tenebras,
non requirat eum Deus desuper, et non illustretur lumine.
5 Obscurent eum tenebræ, et umbra mortis,
occupet eum caligo, et involvatur amaritudine.
6 Noctem illam tenebrosus turbo possideat,
non computetur in diebus anni, nec numeretur in mensibus:
7 Sit nox illa solitaria, nec laude digna:
8 Maledicant ei qui maledicunt diei, qui parati sunt suscitare Leviathan:
9 Obtenebrentur stellæ caligine eius:
exspectet lucem et non videat, nec ortum surgentis auroræ:
10 Quia non conclusit ostia ventris, qui portavit me,
nec abstulit mala ab oculis meis.

interrogat quare non statim mortuus sit

11 Quare non in vulva mortuus sum, egressus ex utero non statim perii?
12 Quare exceptus genibus? cur lactatus uberibus?
13 Nunc enim dormiens silerem, et somno meo requiescerem:
14 Cum regibus et consulibus terræ, qui ædificant sibi solitudines:
15 Aut cum principibus, qui possident aurum, et replent domos suas argento:
16 Aut sicut abortivum absconditum non subsisterem, vel qui concepti non viderunt lucem.
17 Ibi impii cessaverunt a tumultu, et ibi requieverunt fessi robore.

(3) Ir 20, 14.

18 Et quondam vincti pariter sine molestia, non audierunt vocem exactoris.
19 Parvus et magnus ibi sunt, et servus liber a domino suo.

quare miseri nascantur

20 Quare misero data est lux, et vita his, qui in amaritudine animæ sunt?
21 Qui exspectant mortem, et non venit, quasi effodientes thesaurum:
22 Gaudentque vehementer cum invenerint sepulcrum.
23 Viro cuius abscondita est via, et circumdedit eum Deus tenebris?

quare ipse malis crucietur

24 Antequam comedam suspiro: et tamquam inundantes aquæ, sic rugitus meus:
25 Quia timor, quem timebam, evenit mihi: et quod verebar accidit.
26 Nonne dissimulavi? nonne silui? nonne quievi? et venit super me indignatio.

PARS PRIOR

Mala non semper propter peccata inferuntur, 4, 1—31, 40

1. Num mala propter peccata generatim inferantur 4, 1—14, 22

1. Eliphaz Themanites affirmat, 4, 1—5, 27

4 1 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit:

Qui alios docuit, nunc docendus est

2 Si cœperimus loqui tibi, forsitan moleste accipies, sed conceptum sermonem tenere quis poterit?
3 Ecce docuisti multos, et manus lassas roborasti:
4 Vacillantes confirmaverunt sermones tui, et genua trementia confortasti:
5 Nunc autem venit super te plaga, et defecisti: tetigit te, et conturbatus es.

nullus innocens perit

6 Ubi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua, et perfectio viarum tuarum?
7 Recordare obsecro te, quis umquam innocens periit? aut quando recti deleti sunt?

8 Quin potius vidi eos, qui operantur iniquitatem, et seminant dolores, et metunt eos,
9 Flante Deo perisse, et spiritu iræ eius esse consumptos:
10 Rugitus leonis, et vox leænæ, et dentes catulorum leonum contriti sunt.
11 Tigris periit, eo quod non haberet prædam, et catuli leonis dissipati sunt.

ne angeli quidem puri fuerunt quanto minus homines

12 Porro ad me dictum est verbum absconditum, et quasi furtive suscepit auris mea venas susurri eius.
13 In horrore visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare homines,
14 Pavor tenuit me, et tremor, et omnia ossa mea perterrita sunt:
15 Et cum spiritus me præsente transiret, inhorruerunt pili carnis meæ.
16 Stetit quidam, cuius non agnoscebam vultum, imago coram oculis meis, et vocem quasi auræ lenis audivi.
17 Numquid homo, Dei comparatione iustificabitur, aut factore suo purior erit vir?
18 Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles, et in angelis suis reperit pravitatem:
19 Quanto magis hi qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, consumentur velut a tinea?
20 De mane usque ad vesperam succidentur: et quia nullus intelligit, in æternum peribunt.
21 Qui autem reliqui fuerint, auferentur ex eis: morientur, et non in sapientia.

indignatio et ira non prosunt

5 1 Voca ergo, si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere.
2 Vere stultum interficit iracundia, et parvulum occidit invidia.
3 Ego vidi stultum firma radice, et maledixi pulchritudini eius statim.

(17) Inf 25, 4. — (18) Inf 15, 15; 2 Ptr 2, 4.

4 Longe fient filii eius a salute, et conterentur
in porta, et non erit qui eruat.
5 Cuius messem famelicus comedet, et ipsum ra-
piet armatus, et bibent sitientes divitias eius.
6 Nihil in terra sine causa fit, et de humo non
oritur dolor.
7 Homo nascitur ad laborem, et avis ad volatum.

Deus potens et sapiens invocetur

8 Quamobrem ego deprecabor Dominum, et ad
Deum ponam eloquium meum:
9 Qui facit magna et inscrutabilia et mirabilia
absque numero:
10 Qui dat pluviam super faciem terræ, et irrigat
aquis universa:
11 Qui ponit humiles in sublime, et mærentes eri-
git sospitate:
12 Qui dissipat cogitationes malignorum, ne pos-
sint implere manus eorum quod cœperant:
13 Qui apprehendit sapientes in astutia eorum,
et consilium pravorum dissipat:
14 Per diem incurrent tenebras, et quasi in nocte
sic palpabunt in meridie.
15 Porro salvum faciet egenum a gladio oris eorum,
et de manu violenti pauperem.
16 Et erit egeno spes, iniquitas autem contrahet
os suum.

qui tristitiam in gaudium convertit

17 Beatus homo qui corripitur a Deo: increpatio-
nem ergo Domini ne reprobes:
18 Quia ipse vulnerat, et medetur: percutit, et
manus eius sanabunt.
19 In sex tribulationibus liberabit te, et in septima
non tanget te malum.
20 In fame eruet te de morte, et in bello de manu
gladii.
21 A flagello linguæ absconderis, et non timebis
calamitatem cum venerit.
22 In vastitate, et fame ridebis, et bestias terræ
non formidabis.

(13) 1 Cor 3, 19.

23 Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, et
bestiæ terræ pacificæ erunt tibi.
24 Et scies quod pacem habeat tabernaculum tuum,
et visitans speciem tuam, non peccabis.
25 Scies quoque quoniam multiplex erit semen tuum,
et progenies tua quasi herba terræ.
26 Ingredieris in abundantia sepulcrum, sicut in-
fertur acervus tritici in tempore suo.
27 Ecce, hoc, ut investigavimus, ita est: quod au-
ditum, mente pertracta.

2. Iob respondens negat, 6, 1—7, 21

6 1 Respondens autem Iob, dixit:

Calamitatem suam peccatis graviorem declarat

2 Utinam appenderentur peccata mea, quibus iram
merui: et calamitas, quam patior, in statera.
3 Quasi arena maris hæc gravior appareret:
unde et verba mea dolore sunt plena:
4 Quia sagittæ Domini in me sunt, quarum in-
dignatio ebibit spiritum meum,
et terrores Domini militant contra me.
5 Numquid rugiet onager cum habuerit herbam?
aut mugiet bos cum ante præsepe plenum ste-
terit?
6 Aut poterit comedi insulsum, quod non est sale
conditum? aut potest aliquis gustare, quod
gustatum affert mortem?
7 Quæ prius nolebat tangere anima mea, nunc
præ angustia, cibi mei sunt.
8 Quis det ut veniat petitio mea: et quod ex-
specto, tribuat mihi Deus?
9 Et qui cœpit, ipse me conterat: solvat manum
suam, et succidat me?
10 Et hæc mihi sit consolatio ut affligens me do-
lore, non parcat,
nec contradicam sermonibus Sancti.
11 Quæ est enim fortitudo mea ut sustineam?
aut quis finis meus, ut patienter agam?
12 Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro
mea ænea est.

13 Ecce, non est auxilium mihi in me, et necessarii quoque mei recesserunt a me.

amicos temere accusantes reprehendit

14 Qui tollit ab amico suo misericordiam, timorem Domini derelinquit.
15 Fratres mei præterierunt me, sicut torrens qui raptim transit in convallibus.
16 Qui timent pruinam, irruet super eos nix.
17 Tempore, quo fuerint dissipati, peribunt: et ut incaluerit, solventur de loco suo.
18 Involutæ sunt semitæ gressuum eorum: ambulabunt in vacuum, et peribunt.
19 Considerate semitas Thema, itinera Saba, et exspectate paulisper.
20 Confusi sunt, quia speravi: venerunt quoque usque ad me, et pudore cooperti sunt.
21 Nunc venistis: et modo videntes plagam meam timetis.
22 Numquid dixi: Afferte mihi, et de substantia vestra donate mihi?
23 Vel, Liberate me de manu hostis, et de manu robustorum eruite me?
24 Docete me, et ego tacebo: et siquid forte ignoravi, instruite me.
25 Quare detraxistis sermonibus veritatis, cum e vobis nullus sit qui possit arguere me?
26 Ad increpandum tantum eloquia concinnatis, et in ventum verba profertis.
27 Super pupillum irruitis, et subvertere nitimini amicum vestrum.
28 Verumtamen quod cœpistis explete: præbete aurem, et videte an mentiar.
29 Respondete obsecro absque contentione: et loquentes id quod iustum est, iudicate.
30 Et non invenietis in lingua mea iniquitatem, nec in faucibus meis stultitia personabit.

miseriam humanam atque suam depingit

7 1 Militia est vita hominis super terram: et sicut dies mercennarii, dies eius.
2 Sicut servus desiderat umbram, et sicut mercennarius præstolatur finem operis sui:

3 Sic et ego habui menses vacuos, et noctes laboriosas enumeravi mihi.
4 Si dormiero, dicam: Quando consurgam? et rursum exspectabo vesperam, et replebor doloribus usque ad tenebras.
5 Induta est caro mea putredine et sordibus pulveris, cutis mea aruit, et contracta est.
6 Dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur, et consumpti sunt absque ulla spe.
7 Memento quia ventus est vita mea, et non revertetur oculus meus ut videat bona.
8 Nec aspiciet me visus hominis: oculi tui in me, et non subsistam.
9 Sicut consumitur nubes, et pertransit: sic qui descenderit ad inferos, non ascendet.
10 Nec revertetur ultra in domum suam, neque cognoscet eum amplius locus eius.

Deum rogat ut sibi parcat

11 Quapropter et ego non parcam ori meo, loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine animæ meæ.
12 Numquid mare ego sum, aut cetus, quia circumdedisti me carcere?
13 Si dixero: Consolabitur me lectulus meus, et relevabor loquens mecum in strato meo:
14 Terrebis me per somnia, et per visiones horrore concuties.
15 Quamobrem elegit suspendium anima mea, et mortem ossa mea.
16 Desperavi, nequaquam ultra iam vivam: parce mihi, nihil enim sunt dies mei.
17 Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum?
18 Visitas eum diluculo, et subito probas illum:
19 Usquequo non parcis mihi, nec dimittis me ut glutiam salivam meam?
20 Peccavi, quid faciam tibi o custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi, et factus sum mihimetipsi gravis?

21 Cur non tollis peccatum meum, et quare non
aufers iniquitatem meam?
Ecce, nunc in pulvere dormiam: et si mane me
quæsieris, non subsistam.

3. Etiam Baldad Suhites affirmat, 8, 1—22

8 1 Respondens autem Baldad Suhites, dixit:

Deus iustus filios peccantes punivit, Iob convertatur

2 Usquequo loqueris talia, et spiritus multiplex
sermones oris tui?
3 Numquid Deus supplantat iudicium? aut Om-
nipotens subvertit quod iustum est?
4 Etiam si filii tui peccaverunt ei, et dimisit eos
in manu iniquitatis suæ:
5 Tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum,
et Omnipotentem fueris deprecatus:
6 Si mundus et rectus incesseris, statim evigilabit
ad te, et pacatum reddet habitaculum iu-
stitiæ tuæ:
7 In tantum, ut si priora tua fuerint parva, et no-
vissima tua multiplicentur nimis.

patres docent, impios perituros esse

8 Interroga enim generationem pristinam, et di-
ligenter investiga patrum memoriam:
9 (Hesterni quippe sumus, et ignoramus quoniam
sicut umbra dies nostri sunt super terram.)
10 Et ipsi docebunt te: loquentur tibi, et de corde
suo proferent eloquia.
11 Numquid virere potest scirpus absque humore?
aut crescere carectum sine aqua?
12 Cum adhuc sit in flore, nec carpatur manu,
ante omnes herbas arescit:
13 Sic viæ omnium, qui obliviscuntur Deum, et
spes hypocritæ peribit:
14 Non ei placebit vecordia sua, et sicut tela ara-
nearum fiducia eius.
15 Innitetur super domum suam, et non stabit:
fulciet eam, et non consurget:
16 Humectus videtur antequam veniat Sol, et in
ortu suo germen eius egredietur.

(9) Inf 14, 2; Ps 143, 4.

17 Super acervum petrarum radices eius densabun-
tur, et inter lapides commorabitur.
18 Si absorbuerit eum de loco suo, negabit eum,
et dicet: Non novi te.
19 Hæc est enim lætitia viæ eius, ut rursum de
terra alii germinentur.

Deus plos non proicit

20 Deus non proiiciet simplicem, nec porriget ma-
num malignis:
21 Donec impleatur risu os tuum, et labia tua iu-
bilo.
22 Qui oderunt te, induentur confusione: et taber-
naculum impiorum non subsistet.

4. Iob iterum negat, 9, 1—10, 22

9 1 Et respondens Iob, ait:

Cum Deo fortissimo Iob imbecillus neutiquam contendere potest

2 Vere scio quod ita sit, et quod non iustificetur
homo compositus Deo.
3 Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei
respondere unum pro mille.
4 Sapiens corde est, et fortis robore: quis restitit
ei, et pacem habuit?
5 Qui transtulit montes, et nescierunt hi quos
subvertit in furore suo.
6 Qui commovet terram de loco suo, et columnæ
eius concutiuntur.
7 Qui præcipit Soli, et non oritur: et stellas clau-
dit quasi sub signaculo:
8 Qui extendit cælos solus, et graditur super
fluctus maris.
9 Qui facit Arcturum, et Oriona, et Hyadas, et
interiora austri.
10 Qui facit magna, et incomprehensibilia, et mira-
bilia, quorum non est numerus.
11 Si venerit ad me, non videbo eum: si abierit,
non intelligam.
12 Si repente interroget, quis respondebit ei? vel
quis dicere potest: Cur ita facis?
13 Deus, cuius iræ nemo resistere potest, et sub
quo curvantur qui portant orbem.

14 Quantus ergo sum ego, ut respondeam ei, et loquar verbis meis cum eo?
15 Qui etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor.
16 Et cum invocantem exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam.
17 In turbine enim conteret me, et multiplicabit vulnera mea etiam sine causa.
18 Non concedit requiescere spiritum meum, et implet me amaritudinibus.
19 Si fortitudo quæritur, robustissimus est: si æquitas iudicii, nemo audet pro me testimonium dicere.
20 Si iustificare me voluero, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, pravum me comprobabit.

tamen innocens ab eo flagellatur

21 Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, et tædebit me vitæ meæ.
22 Unum est quod locutus sum, et innocentem et impium ipse consumit.
23 Si flagellat, occidat semel, et non de pœnis innocentum rideat.
24 Terra data est in manus impii, vultum iudicum eius operit. Quod si non ille est, quis ergo est?
25 Dies mei velociores fuerunt cursore: fugerunt, et non viderunt bonum.
26 Pertransierunt quasi naves poma portantes, sicut aquila volans ad escam.
27 Cum dixero: Nequaquam ita loquar: commuto faciem meam, et dolore torqueor.
28 Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti.
29 Si autem et sic impius sum, quare frustra laboravi?
30 Si lotus fuero quasi aquis nivis, et fulserint velut mundissimæ manus meæ:
31 Tamen sordibus intinges me, et abominabuntur me vestimenta mea.

32 Neque enim viro qui similis mei est, respondebo: nec qui mecum in iudicio ex æquo possit audiri.

adversus quem nulla provocatio est

33 Non est qui utrumque valeat arguere, et ponere manum suam in ambobus.
34 Auferat a me virgam suam, et pavor eius non me terreat.
35 Loquar, et non timebo eum: neque enim possum metuens respondere.

10 1 Tædet animam meam vitæ meæ, dimittam adversum me eloquium meum, loquar in amaritudine animæ meæ.

cur a Deo sapiente ac potente punia-tur inquirit

2 Dicam Deo: Noli me condemnare: indica mihi cur me ita iudices.
3 Numquid bonum tibi videtur, si calumnieris me, et opprimas me opus manuum tuarum, et consilium impiorum adiuves?
4 Numquid oculi carnei tibi sunt: aut sicut videt homo, et tu videbis?
5 Numquid sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana sunt tempora,
6 Ut quæras iniquitatem meam, et peccatum meum scruteris?
7 Et scias quia nihil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu tua possit eruere.

ad patiendum creatus et servatus

8 Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt me totum in circuitu: et sic repente præcipitas me?
9 Memento quæso quod sicut lutum feceris me, et in pulverem reduces me.
10 Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coagulasti?
11 Pelle et carnibus vestisti me: ossibus et nervis compegisti me:
12 Vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio tua custodivit spiritum meum.
13 Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio quia universorum memineris.
14 Si peccavi, et ad horam pepercisti mihi: cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris?

15 Et si impius fuero, væ mihi est:
et si iustus, non levabo caput, saturatus afflictione et miseria.
16 Et propter superbiam quasi leænam capies me,
reversusque mirabiliter me crucias.
17 Instauras testes tuos contra me, et multiplicas iram tuam adversum me, et pœnæ militant in me.
18 Quare de vulva eduxisti me? qui utinam consumptus essem ne oculus me videret.
19 Fuissem quasi non essem, de utero translatus ad tumulum.

ante mortem paulum quiescere vellet

20 Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paulum dolorem meum:
21 Antequam vadam et non revertar, ad terram tenebrosam, et opertam mortis caligine:
22 Terram miseriæ et tenebrarum, ubi umbra mortis, et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

5. Sophar Naamathites quoque affirmat, 11, 1—20

11 1 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit:

Iob minus punitur, quam iniquitas eius meretur

2 Numquid qui multa loquitur, non et audiet?
aut vir verbosus iustificabitur?
3 Tibi soli tacebunt homines? et cum ceteros irriseris, a nullo confutaberis?
4 Dixisti enim: Purus est sermo meus, et mundus sum in conspectu tuo.
5 Atque utinam Deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi,
6 Ut ostenderet tibi secreta sapientiæ, et quod multiplex esset lex eius,
et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua.
7 Forsitan vestigia Dei comprehendes, et usque ad perfectum Omnipotentem reperies?
8 Excelsior cælo est, et quid facies? profundior inferno, et unde cognosces?

9 Longior terra mensura eius, et latior mari.
10 Si subverterit omnia, vel in unum coarctaverit,
quis contradicet ei?
11 Ipse enim novit hominum vanitatem, et videns iniquitatem, nonne considerat?
12 Vir vanus in superbiam erigitur, et tamquam pullum onagri se liberum natum putat.

pœnitentia ad felicitatem redibit

13 Tu autem firmasti cor tuum, et expandisti ad eum manus tuas.
14 Si iniquitatem, quæ est in manu tua, abstuleris a te, et non manserit in tabernaculo tuo iniustitia:
15 Tunc levare poteris faciem tuam absque macula, et eris stabilis, et non timebis.
16 Miseriæ quoque oblivisceris, et quasi aquarum quæ præterierunt recordaberis.
17 Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam: et cum te consumptum putaveris, orieris ut lucifer.
18 Et habebis fiduciam, proposita tibi spe, et defossus securus dormies.
19 Requiesces, et non erit qui te exterreat: et deprecabuntur faciem tuam plurimi.
20 Oculi autem impiorum deficient, et effugium peribit ab eis,
et spes illorum abominatio animæ.

6. Iob tertio negat, 12, 1—14, 22

12 1 Respondens autem Iob, dixit:

Sapientiam amicorum Iob deridet

2 Ergo vos estis soli homines, et vobiscum morietur sapientia?
3 Et mihi est cor sicut et vobis, nec inferior vestri sum:
quis enim hæc, quæ nostis, ignorat?
4 Qui deridetur ab amico suo sicut ego, invocabit Deum et exaudiet eum:
deridetur enim iusti simplicitas.

---

(19) Lv 26, 6. — (3) Inf 20, 2. — (4) Pr 14, 2.

5 Lampas contempta apud cogitationes divitum,
parata ad tempus statutum.
6 Abundant tabernacula prædonum, et audacter provocant Deum,
cum ipse dederit omnia in manus eorum.

sapientiam et potentiam Dei bruta narrant

7 Nimirum interroga iumenta, et docebunt te:
et volatilia cæli, et indicabunt tibi.
8 Loquere terræ, et respondebit tibi: et narrabunt pisces maris.
9 Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit?
10 In cuius manu anima omnis viventis, et spiritus universæ carnis hominis.
11 Nonne auris verba diiudicat, et fauces comedentis, saporem?
12 In antiquis est sapientia, et in multo tempore prudentia.
13 Apud ipsum est sapientia et fortitudo, ipse habet consilium et intelligentiam.

atque historia gentium demonstrat

14 Si destruxerit, nemo est qui ædificet: si incluserit hominem, nullus est qui aperiat.
15 Si continuerit aquas, omnia siccabuntur: et si emiserit eas, subvertent terram.
16 Apud ipsum est fortitudo et sapientia: ipse novit et decipientem, et eum qui decipitur.
17 Adducit consiliarios in stultum finem, et iudices in stuporem.
18 Balteum regum dissolvit, et præcingit fune renes eorum.
19 Ducit sacerdotes inglorios, et optimates supplantat:
20 Commutans labium veracium, et doctrinam senum auferens.
21 Effundit despectionem super principes, eos, qui oppressi fuerant, relevans.
22 Qui revelat profunda de tenebris, et producit in lucem umbram mortis.

(11) Inf 34, 3. — (14) Is 22, 22; Apc 3, 7.

23 Qui multiplicat gentes et perdit eas, et subversas in integrum restituit.
24 Qui immutat cor principum populi terræ, et decipit eos ut frustra incedant per invium:
25 Palpabunt quasi in tenebris, et non in luce, et errare eos faciet quasi ebrios.

perversi defensores Dei ab ipso arguentur

13 1 Ecce omnia hæc vidit oculus meus, et audivit auris mea, et intellexi singula.
2 Secundum scientiam vestram et ego novi: nec inferior vestri sum.
3 Sed tamen ad Omnipotentem loquar, et disputare cum Deo cupio:
4 Prius vos ostendens fabricatores mendacii, et cultores perversorum dogmatum.
5 Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes.
6 Audite ergo correptionem meam, et iudicium labiorum meorum attendite.
7 Numquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro illo loquamini dolos?
8 Numquid faciem eius accipitis, et pro Deo iudicare nitimini?
9 Aut placebit ei quem celare nihil potest? aut decipietur ut homo, vestris fraudulentiis?
10 Ipse vos arguet, quoniam in abscondito faciem eius accipitis.
11 Statim ut se commoverit, turbabit vos, et terror eius irruet super vos.
12 Memoria vestra comparabitur cineri, et redigentur in lutum cervices vestræ.

Iob a Deo afflictus in iudicio iustus invenietur

13 Tacete paulisper ut loquar quodcumque mihi mens suggesserit.
14 Quare lacero carnes meas dentibus meis, et animam meam porto in manibus meis?
15 Etiam si occiderit me, in ipso sperabo: verumtamen vias meas in conspectu eius arguam.
16 Et ipse erit salvator meus: non enim veniet in conspectu eius omnis hypocrita.
17 Audite sermonem meum, et ænigmata percipite auribus vestris.

18 Si fuero iudicatus, scio quod iustus inveniar.
19 Quis est qui iudicetur mecum? Veniat: quare
tacens consumor?
20 Duo tantum ne facias mihi, et tunc a facie
tua non abscondar:
21 Manum tuam longe fac a me, et formido tua
non me terreat.
22 Voca me, et ego respondebo tibi: aut certe
loquar, et tu responde mihi.
23 Quantas habeo iniquitates et peccata, scelera
mea et delicta ostende mihi.
24 Cur faciem tuam abscondis, et arbitraris me
inimicum tuum?
25 Contra folium, quod vento rapitur, ostendis po-
tentiam tuam, et stipulam siccam perse-
queris:
26 Scribis enim contra me amaritudines, et con-
sumere me vis peccatis adolescentiæ meæ.
27 Posuisti in nervo pedem meum, et observasti
omnes semitas meas, et vestigia pedum
meorum considerasti:
28 Qui quasi putredo consumendus sum, et quasi
vestimentum, quod comeditur a tinea.

sed in brevi ac misera vita sua quietem petit

14 1 Homo natus de muliere, brevi vivens
tempore, repletur multis miseriis.
2 Qui quasi flos egreditur et conteritur, et fugit
velut umbra, et numquam in eodem statu
permanet.
3 Et dignum ducis super huiuscemodi aperire ocu-
los tuos, et adducere eum tecum in iudi-
cium?
4 Quis potest facere mundum de immundo con-
ceptum semine? nonne tu qui solus es?
5 Breves dies hominis sunt, numerus mensium
eius apud te est:
constituisti terminos eius, qui præteriri non
poterunt.

(2) Sup 8, 9; Ps 143, 4. — (4) Ps 50, 4.

6 Recede paululum ab eo, ut quiescat, donec op-
tata veniat, sicut mercennarii dies eius.

quia homo mortuus ad vitam mortalem non amplius revertitur

7 Lignum habet spem:
si præcisum fuerit, rursum virescit, et rami
eius pullulant.
8 Si senuerit in terra radix eius, et in pulvere
emortuus fuerit truncus illius,
9 Ad odorem aquæ germinabit, et faciet comam
quasi cum primum plantatum est:
10 Homo vero cum mortuus fuerit, et nudatus at-
que consumptus, ubi quæso est?
11 Quomodo si recedant aquæ de mari, et fluvius
vacuefactus arescat:
12 Sic homo cum dormierit, non resurget,
donec atteratur cælum, non evigilabit, nec con-
surget de somno suo.

si Iob ad hanc vitam reverti ac se purgare posset, libenter pateretur

13 Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas
me, et abscondas me, donec pertranseat
furor tuus,
et constituas mihi tempus, in quo recorderis mei?
14 Putasne mortuus homo rursum vivat?
cunctis diebus, quibus nunc milito, exspecto
donec veniat immutatio mea.
15 Vocabis me, et ego respondebo tibi: operi ma-
nuum tuarum porriges dexteram.
16 Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed parce
peccatis meis.
17 Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed cu-
rasti iniquitatem meam.
18 Mons cadens defluit, et saxum transfertur de
loco suo.
19 Lapides excavant aquæ, et alluvione paulatim
terra consumitur: et hominem ergo simi-
liter perdes.
20 Roborasti eum paululum ut in perpetuum trans-
iret: immutabis faciem eius, et emittes
eum.

(16) Pr 5, 21.

21 Sive nobiles fuerint filii eius, sive ignobiles, non intelliget.
22 Attamen caro eius dum vivet dolebit, et anima illius super semetipso lugebit.

II. Num mala propter peccata propria inferantur, 15, 1—21, 34

1. Eliphaz Themanites affirmat, 15, 1—35

Iobum iniquum vocat

15 1 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit:
2 Numquid sapiens respondebit quasi in ventum loquens, et implebit ardore stomachum suum?
3 Arguis verbis eum, qui non est æqualis tibi, et loqueris quod tibi non expedit.
4 Quantum in te est, evacuasti timorem, et tulisti preces coram Deo.
5 Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imitaris linguam blasphemantium.
6 Condemnabit te os tuum, et non ego: et labia tua respondebunt tibi.
7 Numquid primus homo tu natus es, et ante colles formatus?
8 Numquid consilium Dei audisti, et inferior te erit eius sapientia?
9 Quid nosti quod ignoremus? quid intelligis quod nesciamus?
10 Et senes, et antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui.
11 Numquid grande est ut consoletur te Deus? sed verba tua prava hoc prohibent.
12 Quid te elevat cor tuum, et quasi magna cogitans, attonitos habes oculos?
13 Quid tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de ore tuo huiuscemodi sermones?
14 Quid est homo, ut immaculatus sit, et ut iustus appareat natus de muliere?

(10) Sir 18, 8.

15 Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis, et cæli non sunt mundi in conspectu eius.
16 Quanto magis abominabilis et inutilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem?

et sortem impiorum describit

17 Ostendam tibi, audi me: quod vidi narrabo tibi.
18 Sapientes confitentur, et non abscondunt patres suos.
19 Quibus solis data est terra, et non transivit alienus per eos.
20 Cunctis diebus suis impius superbit, et numerus annorum incertus est tyrannidis eius.
21 Sonitus terroris semper in auribus illius: et cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.
22 Non credit quod reverti possit de tenebris ad lucem, circumspectans undique gladium.
23 Cum se moverit ad quærendum panem, novit quod paratus sit in manu eius tenebrarum dies.
24 Terrebit eum tribulatio, et angustia vallabit eum, sicut regem, qui præparatur ad prœlium.
25 Tetendit enim adversus Deum manum suam, et contra Omnipotentem roboratus est.
26 Cucurrit adversus eum erecto collo, et pingui cervice armatus est.
27 Operuit faciem eius crassitudo, et de lateribus eius arvina dependet.
28 Habitavit in civitatibus desolatis, et in domibus desertis, quæ in tumulos sunt redactæ.
29 Non ditabitur, nec perseverabit substantia eius, nec mittet in terra radicem suam.
30 Non recedet de tenebris: ramos eius arefaciet flamma, et auferetur spiritu oris sui.
31 Non credet frustra errore deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit.
32 Antequam dies eius impleantur, peribit: et manus eius arescent.
33 Lædetur quasi vinea in primo flore botrus eius, et quasi oliva proiiciens florem suum.

(15) Sap 4, 18.

34 Congregatio enim hypocritæ sterilis, et ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt.
35 Concepit dolorem, et peperit iniquitatem, et uterus eius præparat dolos.

2. Iob respondens negat, 16, 1—17, 16

16 1 Respondens autem Iob, dixit:

Consolatores onerosos arguit

2 Audivi frequenter talia, consolatores onerosi omnes vos estis.
3 Numquid habebunt finem verba ventosa? aut aliquid tibi molestum est si loquaris?
4 Poteram et ego similia vestri loqui: atque utinam esset anima vestra pro anima mea:
5 Consolarer et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos:
6 Roborarem vos ore meo: et moverem labia mea, quasi parcens vobis.

innocens manibus impiorum traditus

7 Sed quid agam? Si locutus fuero, non quiescet dolor meus: et si tacuero, non recedet a me.
8 Nunc autem oppressit me dolor meus, et in nihilum redacti sunt omnes artus mei.
9 Rugæ meæ testimonium dicunt contra me, et suscitatur falsi'oquus adversus faciem meam contradicens mihi.
10 Collegit furorem suum in me, et comminans mihi,
infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est.
11 Aperuerunt super me ora sua, et exprobrantes percusserunt maxillam meam, satiati sunt pœnis meis.
12 Conclusit me Deus apud iniquum, et manibus impiorum me tradidit.
13 Ego ille quondam opulentus repente contritus sum: tenuit cervicem meam, confregit me, et posuit me sibi quasi in signum.

(35) Ps 7, 15; Is 59, 4.

14 Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos, non pepercit, et effudit in terra viscera mea.
15 Concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas.
16 Saccum consui super cutem meam, et operui cinere carnem meam.
17 Facies mea intumuit a fletu, et palpebræ meæ caligaverunt.
18 Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces.

Deum conscium contestatur

19 Terra ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus.
20 Ecce enim in cælo testis meus, et conscius meus in excelsis.
21 Verbosi amici mei: ad Deum stillat oculus meus.
22 Atque utinam sic iudicaretur vir cum Deo, quomodo iudicatur filius hominis cum collega suo.
23 Ecce enim breves anni transeunt, et semitam, per quam non revertar, ambulo.

qui amicos occæcatos humiliabit

17 1 Spiritus meus attenuabitur, dies mei breviabuntur, et solum mihi superest sepulcrum.
2 Non peccavi, et in amaritudinibus moratur oculus meus.
3 Libera me Domine, et pone me iuxta te, et cuiusvis manus pugnet contra me.
4 Cor eorum longe fecisti a disciplina, propterea non exaltabuntur.
5 Prædam pollicetur sociis, et oculi filiorum eius deficient.
6 Posuit me quasi in proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis.
7 Caligavit ab indignatione oculus meus, et membra mea quasi in nihilum redacta sunt.
8 Stupebunt iusti super hoc, et innocens contra hypocritam suscitabitur.
9 Et tenebit iustus viam suam, et mundis manibus addet fortitudinem.

licet sors sua desperata sit

10 Igitur omnes vos convertimini, et venite, et
non inveniam in vobis ullum sapientem.
11 Dies mei transierunt, cogitationes meæ dissi-
patæ sunt, torquentes cor meum:
12 Noctem verterunt in diem, et rursum post te-
nebras spero lucem.
13 Si sustinuero, infernus domus mea est, et in
tenebris stravi lectulum meum.
14 Putredini dixi: Pater meus es, mater mea, et
soror mea, vermibus.
15 Ubi est ergo nunc præstolatio mea, et patien-
tiam meam quis considerat?
16 In profundissimum infernum descendent omnia
mea: putasne saltem ibi erit requies mihi?

3. Baldad Suhites affirmat, 18, 1—21

Loquentem castigat

18 1 Respondens autem Baldad Suhites, dixit:
2 Usque ad quem finem verba iactabitis? intel-
ligite prius, et sic loquamur.
3 Quare reputati sumus ut iumenta, et sordui-
mus coram vobis?
4 Qui perdis animam tuam in furore tuo, num-
quid propter te derelinquetur terra, et trans-
ferentur rupes de loco suo?

atque sortem impiorum describit

5 Nonne lux impii exstinguetur, nec splendebit
flamma ignis eius?
6 Lux obtenebrescet in tabernaculo illius, et lu-
cerna, quæ super eum est, exstinguetur.
7 Arctabuntur gressus virtutis eius, et præcipi-
tabit eum consilium suum.
8 Immisit enim in rete pedes suos, et in macu-
lis eius ambulat.
9 Tenebitur planta illius laqueo, et exardescet
contra eum sitis.
10 Abscondita est in terra pedica eius, et decipula
illius super semitam.
11 Undique terrebunt eum formidines, et involvent pedes eius.

12 Attenuetur fame robur eius, et inedia invadat
costas illius.
13 Devoret pulchritudinem cutis eius, consumat
brachia illius primogenita mors.
14 Avellatur de tabernaculo suo fiducia eius, et
calcet super eum, quasi rex, interitus.
15 Habitent in tabernaculo illius socii eius, qui non
est, aspergatur in tabernaculo eius sulphur.
16 Deorsum radices eius siccentur, sursum autem
atteratur messis eius.
17 Memoria illius pereat de terra, et non cele-
bretur nomen eius in plateis.
18 Expellet eum de luce in tenebras, et de orbe
transferet eum.
19 Non erit semen eius, neque progenies in populo
suo, nec ullæ reliquiæ in regionibus eius.
20 In die eius stupebunt novissimi, et primos in-
vadet horror.
21 Hæc sunt ergo tabernacula iniqui, et iste locus
eius, qui ignorat Deum.

4. Iob iterum negat, 19, 1—29

Contra amicos se erigentes iustitiam suam asserit

19 1 Respondens autem Iob, dixit:
2 Usquequo affligitis animam meam, et atteritis
me sermonibus?
3 En, decies confunditis me, et non erubescitis
opprimentes me.
4 Nempe, etsi ignoravi, mecum erit ignorantia
mea.
5 At vos contra me erigimini, et arguitis me op-
probriis meis.
6 Saltem nunc intelligite quia Deus non æquo iudi-
cio afflixerit me, et flagellis suis me cinxerit.

miseriam suam depingit

7 Ecce clamabo vim patiens, et nemo audiet: vo-
ciferabor, et non est qui iudicet.
8 Semitam meam circumsepsit, et transire non
possum, et in calle meo tenebras posuit.

(17) Pr 2, 22.

9 Spoliavit me gloria mea, et abstulit coronam de capite meo.
10 Destruxit me undique, et pereo, et quasi evulsæ arbori abstulit spem meam.
11 Iratus est contra me furor eius, et sic me habuit quasi hostem suum.
12 Simul venerunt latrones eius, et fecerunt sibi viam per me, et obsederunt in gyro tabernaculum meum.
13 Fratres meos longe fecit a me, et noti mei quasi alieni recesserunt a me.
14 Dereliquerunt me propinqui mei: et qui me noverant, obliti sunt mei.
15 Inquilini domus meæ, et ancillæ meæ sicut alienum habuerunt me, et quasi peregrinus fui in oculis eorum.
16 Servum meum vocavi, et non respondit, ore proprio deprecabar illum.
17 Halitum meum exhorruit uxor mea, et orabam filios uteri mei.
18 Stulti quoque despiciebant me, et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi.
19 Abominati sunt me quondam consiliarii mei: et quem maxime diligebam, aversatus est me.
20 Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum, et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.
21 Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.
22 Quare persequimini me sicut Deus, et carnibus meis saturamini?

resurrectionem suam sperat et iudicium appellat

23 Quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei? Quis mihi det ut exarentur in libro
24 stilo ferreo, et plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice?
25 Scio enim quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum:
26 Et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum.

27 Quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo.
28 Quare ergo nunc dicitis: Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum?
29 Fugite ergo a facie gladii, quoniam ultor iniquitatum gladius est: et scitote esse iudicium.

5. Sophar Naamathites affirmat, 20, 1—29

20 1 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit:

Ipse quoque

2 Idcirco cogitationes meæ variæ succedunt sibi, et mens in diversa rapitur.
3 Doctrinam, qua me arguis, audiam, et spiritus intelligentiæ meæ respondebit mihi.

sortem impiorum describit

4 Hoc scio a principio, ex quo positus est homo super terram,
5 Quod laus impiorum brevis sit, et gaudium hypocritæ ad instar puncti.
6 Si ascenderit usque ad cælum superbia eius, et caput eius nubes tetigerit:
7 Quasi sterquilinium in fine perdetur: et qui eum viderant, dicent: Ubi est?
8 Velut somnium avolans non invenietur, transiet sicut visio nocturna.
9 Oculus, qui eum viderat, non videbit, neque ultra intuebitur eum locus suus.
10 Filii eius atterentur egestate, et manus illius reddent ei dolorem suum.
11 Ossa eius implebuntur vitiis adolescentiæ eius, et cum eo in pulvere dormient.
12 Cum enim dulce fuerit in ore eius malum, abscondet illud sub lingua sua.
13 Parcet illi, et non derelinquet illud, et celabit in gutture suo.
14 Panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus.
15 Divitias, quas devoravit, evomet, et de ventre illius extrahet eas Deus.

16 Caput aspidum suget, et occidet eum lingua viperæ.
17 (Non videat rivulos fluminis, torrentes mellis, et butyri.)
18 Luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur: iuxta multitudinem adinventionum suarum, sic et sustinebit.
19 Quoniam confringens nudavit pauperes: domum rapuit, et non ædificavit eam.
20 Nec est satiatus venter eius: et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit.
21 Non remansit de cibo eius, et propterea nihil permanebit de bonis eius.
22 Cum satiatus fuerit, arctabitur, æstuabit, et omnis dolor irruet super eum.
23 Utinam impleatur venter eius, ut emittat in eum iram furoris sui, et pluat super illum bellum suum.
24 Fugiet arma ferrea, et irruet in arcum æreum.
25 Eductus, et egrediens de vagina sua, et fulgurans in amaritudine sua: vadent, et venient super eum horribiles.
26 Omnes tenebræ absconditæ sunt in occultis eius: devorabit eum ignis, qui non succenditur, affligetur relictus in tabernaculo suo.
27 Revelabunt cæli iniquitatem eius, et terra consurget adversus eum.
28 Apertum erit germen domus illius, detrahetur in die furoris Dei.
29 Hæc est pars hominis impii a Deo, et hereditas verborum eius a Domino.

6. Iob tertio negat, 21, 1—34

21 1 Respondens autem Iob, dixit:

Horrendum factum est

2 Audite quæso sermones meos, et agite pœnitentiam.
3 Sustinete me, et ego loquar, et post mea, si videbitur, verba ridete.

(20) Eccl 5, 9.

4 Numquid contra hominem disputatio mea est, ut merito non debeam contristari?
5 Attendite me, et obstupescite, et superponite digitum ori vestro:
6 Et ego quando recordatus fuero, pertimesco, et concutit carnem meam tremor.

impios generatim felicitate uti

7 Quare ergo impii vivunt, sublevati sunt, confortatique divitiis?
8 Semen eorum permanet coram eis, propinquorum turba, et nepotum in conspectu eorum.
9 Domus eorum securæ sunt et pacatæ, et non est virga Dei super illos.
10 Bos eorum concepit, et non abortivit: vacca peperit, et non est privata fetu suo.
11 Egrediuntur quasi greges parvuli eorum, et infantes eorum exsultant lusibus.
12 Tenent tympanum, et citharam, et gaudent ad sonitum organi.
13 Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt.
14 Qui dixerunt Deo: Recede a nobis, et scientiam viarum tuarum nolumus.
15 Quis est Omnipotens, ut serviamus ei? et quid nobis prodest si oraverimus illum?
16 Verumtamen quia non sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum longe sit a me.
17 Quoties lucerna impiorum exstinguetur, et superveniet eis inundatio,
et dolores dividet furoris sui?
18 Erunt sicut paleæ ante faciem venti, et sicut favilla quam turbo dispergit.
19 Deus servabit filiis illius dolorem patris: et cum reddiderit, tunc sciet.
20 Videbunt oculi eius interfectionem suam, et de furore Omnipotentis bibet.
21 Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? et si numerus mensium eius dimidietur?

(7) Ir 12, 1; Hab 1, 3. — (15) Mal 3, 14.

22 Numquid Deum docebit quispiam scientiam,
qui excelsos iudicat?
23 Iste moritur robustus et sanus, dives et felix.
24 Viscera eius plena sunt adipe, et medullis ossa
illius irrigantur:
25 Alius vero moritur in amaritudine animæ absque ullis opibus:
26 Et tamen simul in pulvere dormient, et vermes
operient eos.

quare assertio amicorum cum veritate pugnat

27 Certe novi cogitationes vestras, et sententias
contra me iniquas.
28 Dicitis enim: Ubi est domus principis? et ubi
tabernacula impiorum?
29 Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc eadem illum intelligere cognoscetis.
30 Quia in diem perditionis servatur malus, et ad
diem furoris ducetur.
31 Quis arguet coram eo viam eius? et quæ fecit, quis reddet illi?
32 Ipse ad sepulcra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit.
33 Dulcis fuit glareis Cocyti, et post se omnem
hominem trahet, et ante se innumerabiles.
34 Quomodo igitur consolamini me frustra, cum
responsio vestra repugnare ostensa sit veritati?

III. Num mala propter peccata occulta inferantur, 22, 1—31, 40

1. Eliphaz Themanites affirmat, 22, 1—30

22 1 Respondens autem Eliphaz Themanites,
dixit:

Iob iuste patitur

2 Numquid Deo potest comparari homo, etiam
cum perfectæ fuerit scientiæ?
3 Quid prodest Deo si iustus fueris? aut quid
ei confers si immaculata fuerit via tua?
4 Numquid timens arguet te, et veniet tecum in
iudicium,

5 Et non propter malitiam tuam plurimam, et infinitas iniquitates tuas?

propter crimina gravissima

6 Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine
causa, et nudos spoliasti vestibus.
7 Aquam lasso non dedisti, et esurienti subtraxisti panem.
8 In fortitudine brachii tui possidebas terram, et
potentissimus obtinebas eam.
9 Viduas dimisisti vacuas, et lacertos pupillorum
comminuisti.
10 Propterea circumdatus es laqueis, et conturbat
te formido subita.
11 Et putabas te tenebras non visurum, et impetu
aquarum inundantium non oppressum iri?

Deo nota

12 An non cogitas quod Deus excelsior cælo sit, et
super stellarum verticem sublimetur?
13 Et dicis: Quid enim novit Deus? et quasi per
caliginem iudicat.
14 Nubes latibulum eius, nec nostra considerat, et
circa cardines cæli perambulat.
15 Numquid semitam sæculorum custodire cupis,
quam calcaverunt viri iniqui?
16 Qui sublati sunt ante tempus suum, et fluvius
subvertit fundamentum eorum:
17 Qui dicebant Deo: Recede a nobis: et quasi nihil
posset facere Omnipotens, æstimabant eum:
18 Cum ille implesset domos eorum bonis, quorum
sententia procul sit a me.
19 Videbunt iusti, et lætabuntur, et innocens subsannabit eos.
20 Nonne succisa est erectio eorum, et reliquias
eorum devoravit ignis?

ergo pœnitentiam agat

21 Acquiesce igitur ei, et habeto pacem; et per
hæc habebis fructus optimos.
22 Suscipe ex ore illius legem, et pone sermones
eius in corde tuo.

---

(19) Ps 106, 42.

23 Si reversus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis, et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo.
24 Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes aureos.
25 Eritque Omnipotens contra hostes tuos, et argentum coacervabitur tibi.
26 Tunc super Omnipotentem deliciis affluës, et elevabis ad Deum faciem tuam.
27 Rogabis eum, et exaudiet te, et vota tua reddes.
28 Decernes rem, et veniet tibi, et in viis tuis splendebit lumen.
29 Qui enim humiliatus fuerit, erit in gloria: et qui inclinaverit oculos, ipse salvabitur.
30 Salvabitur innocens, salvabitur autem in munditia manuum suarum.

2. Iob respondens negat, 23, 1—24, 25

23 1 Respondens autem Iob, ait:

Probaret se quasi aurum purum, si Deum invenire posset, a quo conturbatur

2 Nunc quoque in amaritudine est sermo meus, et manus plagæ meæ aggravata est super gemitum meum.
3 Quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum, et veniam usque ad solium eius?
4 Ponam coram eo iudicium, et os meum replebo increpationibus.
5 Ut sciam verba, quæ mihi respondeat, et intelligam quid loquatur mihi.
6 Nolo multa fortitudine contendat mecum, nec magnitudinis suæ mole me premat.
7 Proponat æquitatem contra me, et perveniat ad victoriam iudicium meum.
8 Si ad orientem iero, non apparet: si ad occidentem, non intelligam eum.
9 Si ad sinistram, quid agam? non apprehendam eum: si me vertam ad dexteram, non videbo illum.

(29) Pr 29, 23.

10 Ipse vero scit viam meam, et probavit me quasi aurum, quod per ignem transit:
11 Vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodivi, et non declinavi ex ea.
12 A mandatis labiorum eius non recessi, et in sinu meo abscondi verba oris eius.
13 Ipse enim solus est, et nemo avertere potest cogitationem eius: et anima eius quodcumque voluit, hoc fecit.
14 Cum expleverit in me voluntatem suam, et alia multa similia præsto sunt ei.
15 Et idcirco a facie eius turbatus sum, et considerans eum, timore sollicitor.
16 Deus mollivit cor meum, et Omnipotens conturbavit me.
17 Non enim perii propter imminentes tenebras, nec faciem meam operuit caligo.

24 1 Ab Omnipotente non sunt abscondita tempora: qui autem noverunt eum, ignorant dies illius.

dum iniqui impuniti discedunt

2 Alii terminos transtulerunt, diripuerunt greges, et paverunt eos.
3 Asinum pupillorum abegerunt, et abstulerunt pro pignore bovem viduæ.
4 Subverterunt pauperum viam, et oppresserunt pariter mansuetos terræ.
5 Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum: vigilantes ad prædam, præparant panem liberis.
6 Agrum non suum demetunt: et vineam eius, quem vi oppresserint, vindemiant.
7 Nudos dimittunt homines, indumenta tollentes, quibus non est operimentum in frigore:
8 Quos imbres montium rigant: et non habentes velamen, amplexantur lapides.
9 Vim fecerunt deprædantes pupillos, et vulgum pauperem spoliaverunt.
10 Nudis et incedentibus absque vestitu, et esurientibus tulerunt spicas.

11 Inter acervos eorum meridiati sunt, qui calcatis torcularibus sitiunt.
12 De civitatibus fecerunt viros gemere, et anima vulneratorum clamavit, et Deus inultum abire non patitur.
13 Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias eius, nec reversi sunt per semitas eius.
14 Mane primo consurgit homicida, interficit egenum et pauperem: per noctem vero erit quasi fur.
15 Oculus adulteri observat caliginem, dicens: Non me videbit oculus: et operiet vultum suum.
16 Perfodit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, et ignoraverunt lucem.
17 Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis: et sic in tenebris quasi in luce ambulant.
18 Levis est super faciem aquæ: maledicta sit pars eius in terra, nec ambulet per viam vinearum.
19 Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, et usque ad inferos peccatum illius.
20 Obliviscatur eius misericordia: dulcedo illius vermes:
non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum.
21 Pavit enim sterilem, quæ non parit, et viduæ bene non fecit.
22 Detraxit fortes in fortitudine sua: et cum steterit, non credet vitæ suæ.
23 Dedit ei Deus locum pœnitentiæ, et ille abutitur eo in superbiam: oculi autem eius sunt in viis illius.
24 Elevati sunt ad modicum, et non subsistent, et humiliabuntur sicut omnia, et auferentur, et sicut summitates spicarum conterentur.
25 Quod si non est ita, quis me potest arguere esse mentitum, et ponere ante Deum verba mea?

(23) Apc 2, 21

3. Baldad Suhites affirmat, 25, 1—6

25 1 Respondens autem Baldad Suhites, dixit:

2 Potestas et terror apud eum est, qui facit concordiam in sublimibus suis.
3 Numquid est numerus militum eius? et super quem non surget lumen illius?
4 Numquid iustificari potest homo comparatus Deo, aut apparere mundus natus de muliere?
5 Ecce luna etiam non splendet, et stellæ non sunt mundæ in conspectu eius:
6 Quanto magis homo putredo, et filius hominis vermis?

Nullus homo ante Deum mundus est

4. Iob iterum negat, 26, 1—14

26 1 Respondens autem Iob, dixit:

2 Cuius adiutor es? numquid imbecillis? et sustentas brachium eius, qui non est fortis?
3 Cui dedisti consilium? forsitan illi, qui non habet sapientiam, et prudentiam tuam ostendisti plurimam.
4 Quem docere voluisti? nonne eum, qui fecit spiramentum?

Verba amici superflua sunt

5 Ecce gigantes gemunt sub aquis, et qui habitant cum eis.
6 Nudus est infernus coram illo, et nullum est operimentum perditioni.
7 Qui extendit aquilonem super vacuum, et appendit terram super nihilum.
8 Qui ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum.
9 Qui tenet vultum solii sui, et expandit super illud nebulam suam.
10 Terminum circumdedit aquis, usque dum finiantur lux et tenebræ.
11 Columnæ cæli contremiscunt, et pavent ad nutum eius.
12 In fortitudine illius repente maria congregata sunt, et prudentia eius percussit superbum.

cum Iob ipse maiestatem Dei cognoverit

13 Spiritus eius ornavit cælos: et obstetricante manu eius, eductus est coluber tortuosus.
14 Ecce, hæc ex parte dicta sunt viarum eius: et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri?

5. Iob tribus amicis respondet, 27, 1—28, 28

Contra eos usque ad extremum spiritum innocentiam suam defendet

27 1 Addidit quoque Iob, assumens parabolam suam, et dixit:
2 Vivit Deus, qui abstulit iudicium meum, et Omnipotens, qui ad amaritudinem adduxit animam meam.
3 Quia donec superest halitus in me, et spiritus Dei in naribus meis.
4 Non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium.
5 Absit a me ut iustos vos esse iudicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea.
6 Iustificationem meam, quam cœpi tenere, non deseram: neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea.
7 Sit ut impius, inimicus meus: et adversarius meus, quasi iniquus.
8 Quæ est enim spes hypocritæ si avare rapiat, et non liberet Deus animam eius?
9 Numquid Deus audiet clamorem eius cum venerit super eum angustia?
10 Aut poterit in Omnipotente delectari, et invocare Deum omni tempore?

sortem impiorum describit

11 Docebo vos per manum Dei quæ Omnipotens habeat, nec abscondam.
12 Ecce, vos omnes nostis, et quid sine causa vana loquimini?
13 Hæc est pars hominis impii apud Deum, et hereditas violentorum, quam ab Omnipotente suscipient.
14 Si multiplicati fuerint filii eius, in gladio erunt, et nepotes eius non saturabuntur pane.

15 Qui reliqui fuerint ex eo, sepelientur in interitu, et viduæ illius non plorabunt.
16 Si comportaverit quasi terram argentum, et sicut lutum præparaverit vestimenta:
17 Præparabit quidem, sed iustus vestietur illis: et argentum innocens dividet.
18 Ædificavit sicut tinea domum suam, et sicut custos fecit umbraculum.
19 Dives cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet oculos suos, et nihil inveniet.
20 Apprehendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimet eum tempestas.
21 Tollet eum ventus urens, et auferet, et velut turbo rapiet eum de loco suo.
22 Et mittet super eum, et non parcet: de manu eius fugiens fugiet.
23 Stringet super eum manus suas, et sibilabit super illum, intuens locum eius.

homines absconditos thesauros quidem e terra producunt

28 1 Habet argentum, venarum suarum principia: et auro locus est, in quo conflatur.
2 Ferrum de terra tollitur: et lapis solutus calore, in æs vertitur.
3 Tempus posuit tenebris, et universorum finem ipse considerat, lapidem quoque caliginis, et umbram mortis.
4 Dividit torrens a populo peregrinante, eos, quos oblitus est pes egentis hominis, et invios.
5 Terra, de qua oriebatur panis in loco suo, igni subversa est.
6 Locus sapphiri lapides eius, et glebæ illius aurum.
7 Semitam ignoravit avis, nec intuitus est eam oculus vulturis.
8 Non calcaverunt eam filii institorum, nec pertransivit per eam leæna.
9 Ad silicem extendit manum suam, subvertit a radicibus montes.

(19) Ps 48, 18.

10 In petris rivos excidit, et omne pretiosum vidit oculus eius.
11 Profunda quoque fluviorum scrutatus est, et abscondita in lucem produxit.

sed sapientiam absconditam ac pretiosissimam non inveniunt

12 Sapientia vero ubi invenitur? et quis est locus intelligentiæ?
13 Nescit homo pretium eius, nec invenitur in terra suaviter viventium.
14 Abyssus dicit: Non est in me: et mare loquitur: Non est mecum.
15 Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione eius.
16 Non conferetur tinctis Indiæ coloribus, nec lapidi sardonycho pretiosissimo, vel sapphiro.
17 Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, nec commutabuntur pro ea vasa auri:
18 Excelsa et eminentia non memorabuntur comparatione eius: trahitur autem sapientia de occultis.
19 Non adæquabitur ei topazius de Æthiopia, nec tincturæ mundissimæ componetur.
20 Unde ergo sapientia venit? et quis est locus intelligentiæ?
21 Abscondita est ab oculis omnium viventium, volucres quoque cæli latet.
22 Perditio et mors dixerunt: Auribus nostris audivimus famam eius.

Deus solus eam possidet ideoque scit quare innocens malis crucietur

23 Deus intelligit viam eius, et ipse novit locum illius.
24 Ipse enim fines mundi intuetur: et omnia, quæ sub cælo sunt, respicit.
25 Qui fecit ventis pondus, et aquas appendit in mensura.
26 Quando ponebat pluviis legem, et viam procellis sonantibus:
27 Tunc vidit illam, et enarravit, et præparavit, et investigavit.

(15) Sap 7, 9.

28 Et dixit homini: Ecce timor Domini, ipsa est sapientia: et recedere a malo, intelligentia.

6. Iob sermonibus suis finem imponit, 29, 1—31, 40

29 1 Addidit quoque Iob, assumens parabolam suam, et dixit:

Felicitatem pristinam meditatur

2 Quis mihi tribuat, ut sim iuxta menses pristinos secundum dies, quibus Deus custodiebat me?
3 Quando splendebat lucerna eius super caput meum, et ad lumen eius ambulabam in tenebris?
4 Sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo?
5 Quando erat Omnipotens mecum: et in circuitu meo pueri mei?
6 Quando lavabam pedes meos butyro, et petra fundebat mihi rivos olei?
7 Quando procedebam ad portam civitatis, et in platea parabant cathedram mihi?
8 Videbant me iuvenes, et abscondebantur: et senes assurgentes stabant.
9 Principes cessabant loqui, et digitum superponebant ori suo.
10 Vocem suam cohibebant duces, et lingua eorum gutturi suo adhærebat.
11 Auris audiens beatificabat me, et oculus videns testimonium reddebat mihi.

beneficentiam suam exponit

12 Eo quod liberassem pauperem vociferantem, et pupillum, cui non esset adiutor.
13 Benedictio perituri super me veniebat, et cor viduæ consolatus sum.
14 Iustitia indutus sum: et vestivi me, sicut vestimento et diademate, iudicio meo.
15 Oculus fui cæco, et pes claudo.
16 Pater eram pauperum: et causam quam nesciebam, diligentissime investigabam.
17 Conterebam molas iniqui, et de dentibus illius auferebam prædam.

stabilitatem felicitatis sperabat

18 Dicebamque: In nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies.
19 Radix mea aperta est secus aquas, et ros morabitur in messione mea.
20 Gloria mea semper innovabitur, et arcus meus in manu mea instaurabitur.
21 Qui me audiebant, exspectabant sententiam, et intenti tacebant ad consilium meum.
22 Verbis meis addere nihil audebant, et super illos stillabat eloquium meum.
23 Exspectabant me sicut pluviam, et os suum aperiebant quasi ad imbrem serotinum.
24 Si quando ridebam ad eos, non credebant, et lux vultus mei non cadebat in terram.
25 Si voluissem ire ad eos, sedebam primus: cumque sederem quasi rex, circumstante exercitu, eram tamen mærentium consolator.

nunc autem homo despicatissimus est

30 1 Nunc autem derident me iuniores tempore, quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei:
2 Quorum virtus manuum mihi erat pro nihilo, et vita ipsa putabantur indigni.
3 Egestate et fame steriles, qui rodebant in solitudine, squallentes calamitate, et miseria.
4 Et mandebant herbas, et arborum cortices, et radix iuniperorum erat cibus eorum.
5 Qui de convallibus ista rapientes, cum singula repperissent, ad ea cum clamore currebant.
6 In desertis habitabant torrentium, et in cavernis terræ, vel super glaream.
7 Qui inter huiuscemodi lætabantur, et esse sub sentibus delicias computabant.
8 Filii stultorum et ignobilium, et in terra penitus non parentes.
9 Nunc in eorum canticum versus sum, et factus sum eis in proverbium.
10 Abominantur me, et longe fugiunt a me, et faciem meam conspuere non verentur.
11 Pharetram enim suam aperuit, et afflixit me, et frenum posuit in os meum.

12 Ad dexteram orientis calamitates meæ illico surrexerunt: pedes meos subverterunt, et oppresserunt quasi fluctibus semitis suis.
13 Dissipaverunt itinera mea, insidiati sunt mihi, et prævaluerunt, et non fuit qui ferret auxilium.
14 Quasi rupto muro, et aperta ianua irruerunt super me, et ad meas miserias devoluti sunt.
15 Redactus sum in nihilum: abstulisti quasi ventus desiderium meum: et velut nubes pertransiit salus mea.

in summa infelicitate versatur

16 Nunc autem in memetipso marcescit anima mea, et possident me dies afflictionis.
17 Nocte os meum perforatur doloribus: et qui me comedunt, non dormiunt.
18 In multitudine eorum consumitur vestimentum meum, et quasi capitio tunicæ succinxerunt me.
19 Comparatus sum luto, et assimilatus sum favillæ et cineri.
20 Clamo ad te, et non exaudis me: sto, et non respicis me.
21 Mutatus es mihi in crudelem, et in duritia manus tuæ adversaris mihi.
22 Elevasti me, et quasi super ventum ponens elisisti me valide.
23 Scio quia morti trades me, ubi constituta est domus omni viventi.
24 Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam: et si corruerint, ipse salvabis.
25 Flebam quondam super eo, qui afflictus erat, et compatiebatur anima mea pauperi.
26 Exspectabam bona, et venerunt mihi mala: præstolabar lucem, et eruperunt tenebræ.
27 Interiora mea efferbuerunt absque ulla requie, prævenerunt me dies afflictionis.
28 Mærens incedebam, sine furore, consurgens, in turba clamabam.
29 Frater fui draconum, et socius struthionum.

30 Cutis mea denigrata est super me, et ossa mea aruerunt præ caumate.
31 Versa est in luctum cithara mea, et organum meum in vocem flentium.

licet castitatem servaverit

31 1 Pepigi fœdus cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de virgine.
2 Quam enim partem haberet in me Deus desuper, et hereditatem Omnipotens de excelsis?
3 Numquid non perditio est iniquo, et alienatio operantibus iniustitiam?
4 Nonne ipse considerat vias meas, et cunctos gressus meos dinumerat?
5 Si ambulavi in vanitate, et festinavit in dolo pes meus:
6 Appendat me in statera iusta, et sciat Deus simplicitatem meam.
7 Si declinavit gressus meus de via, et si secutum est oculos meos cor meum, et si manibus meis adhæsit macula:
8 Seram, et alius comedat: et progenies mea eradicetur.
9 Si deceptum est cor meum super muliere, et si ad ostium amici mei insidiatus sum:
10 Scortum alterius sit uxor mea, et super illam incurventur alii.
11 Hoc enim nefas est, et iniquitas maxima.
12 Ignis est usque ad perditionem devorans, et omnia eradicans genimina.

necnon iustitiam, misericordiam, amorem proximi coluerit

13 Si contempsi subire iudicium cum servo meo, et ancilla mea, cum disceptarent adversum me.
14 Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum Deus? et cum quæsierit, quid respondebo illi?
15 Numquid non in utero fecit me qui et illum operatus est: et formavit me in vulva unus?
16 Si negavi, quod volebant, pauperibus, et oculos viduæ exspectare feci:
17 Si comedi buccellam meam solus, et non comedit pupillus ex ea:

18 (Quia ab infantia mea crevit mecum miseratio: et de utero matris meæ egressa est mecum.)
19 Si despexi pereuntem, eo quod non habuerit indumentum, et absque operimento pauperem:
20 Si non benedixerunt mihi latera eius, et de velleribus ovium mearum calefactus est:
21 Si levavi super pupillum manum meam, etiam cum viderem me in porta superiorem:
22 Humerus meus a iunctura sua cadat, et brachium meum cum suis ossibus confringatur.
23 Semper enim quasi tumentes super me fluctus timui Deum, et pondus eius ferre non potui.
24 Si putavi aurum robur meum, et obrizo dixi: Fiducia mea.
25 Si lætatus sum super multis divitiis meis, et quia plurima repperit manus mea.
26 Si vidi solem cum fulgeret, et lunam incedentem clare:
27 Et lætatum est in abscondito cor meum, et osculatus sum manum meam ore meo.
28 Quæ est iniquitas maxima, et negatio contra Deum altissimum.
29 Si gavisus sum ad ruinam eius, qui me oderat, et exsultavi quod invenisset eum malum.
30 Non enim dedi ad peccandum guttur meum, ut expeterem maledicens animam eius.
31 Si non dixerunt viri tabernaculi mei: Quis det de carnibus eius ut saturemur?
32 Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit.
33 Si abscondi quasi homo peccatum meum, et celavi in sinu meo iniquitatem meam.
34 Si expavi ad multitudinem nimiam, et despectio propinquorum terruit me: et non magis tacui, nec egressus sum ostium.

quarum virtutum testem Omnipotentem desiderat

35 Quis mihi tribuat auditorem, ut desiderium meum audiat Omnipotens:
et librum scribat ipse qui iudicat.
36 Ut in humero meo portem illum, et circumdem illum quasi coronam mihi?

37 Per singulos gradus meos pronuntiabo illum,
et quasi principi offeram eum.
38 Si adversum me terra mea clamat, et cum ipsa
sulci eius deflent:
39 Si fructus eius comedi absque pecunia, et ani-
mam agricolarum eius afflixi:
40 Pro frumento oriatur mihi tribulus, et pro
hordeo spina.

Finita sunt verba Iob.

PARS ALTERA

Mala etiam ad virtutem purgandam inferuntur, 32, 1—42, 6

I. Orationes Eliu Buzitis, 32, 1—37, 24

1. Exordium, 32, 1—33, 7

Hagiographus exponit, cur Eliu loquatur

32 1 Omiserunt autem tres viri isti respondere
Iob, eo quod iustus sibi videretur. 2 Et ira-
tus, indignatusque est Eliu filius Barachel Buzites,
de cognatione Ram: iratus est autem adversum
Iob, eo quod iustum se esse diceret coram Deo.
3 Porro adversum amicos eius indignatus est, eo
quod non invenissent responsionem rationabilem,
sed tantummodo condemnassent Iob. 4 Igitur Eliu
exspectavit Iob loquentem: eo quod seniores essent
qui loquebantur. 5 Cum autem vidisset quod tres
respondere non potuissent, iratus est vehementer.
6 Respondensque Eliu filius Barachel Buzites, dixit:

Eliu respondet, quia amici Iob non invenerunt rationabilem responsionem

Iunior sum tempore, vos autem antiquiores,
idcirco demisso capite, veritus sum vobis in-
dicare meam sententiam.
7 Sperabam enim quod ætas prolixior loqueretur,
et annorum multitudo doceret sapientiam.
8 Sed, ut video, Spiritus est in hominibus, et in-
spiratio Omnipotentis dat intelligentiam.
9 Non sunt longævi sapientes, nec senes intelli-
gunt iudicium.

10 Ideo dicam: Audite me, ostendam vobis etiam
ego meam sapientiam.
11 Exspectavi enim sermones vestros, audivi pru-
dentiam vestram, donec disceptaremini ser-
monibus:
12 Et donec putabam vos aliquid dicere, conside-
rabam: sed, ut video, non est qui possit
arguere Iob, et respondere ex vobis ser-
monibus eius.
13 Ne forte dicatis: Invenimus sapientiam, Deus
proiecit eum, non homo.
14 Nihil locutus est mihi, et ego non secundum
sermones vestros respondebo illi.
15 Extimuerunt, nec responderunt ultra, abstu-
leruntque a se eloquia.
16 Quoniam igitur exspectavi, et non sunt locuti:
steterunt, nec ultra responderunt:
17 Respondebo et ego partem meam, et ostendam
scientiam meam.
18 Plenus sum enim sermonibus, et coarctat me
spiritus uteri mei.
19 En venter meus quasi mustum absque spira-
culo, quod lagunculas novas disrumpit.
20 Loquar, et respirabo paululum: aperiam labia
mea, et respondebo.
21 Non accipiam personam viri, et Deum homini
non æquabo.
22 Nescio enim quamdiu subsistam, etsi post mo-
dicum tollat me Factor meus.

Iobum sibi facit attentum

33 1 Audi igitur Iob eloquia mea, et omnes
sermones meos ausculta.
2 Ecce aperui os meum, loquatur lingua mea in
faucibus meis.
3 Simplici corde meo sermones mei, et senten-
tiam puram labia mea loquentur.
4 Spiritus Dei fecit me, et spiraculum Omnipo-
tentis vivificavit me.
5 Si potes, responde mihi, et adversus faciem
meam consiste.

6 Ecce, et me sicut et te fecit Deus, et de eodem luto ego quoque formatus sum.
7 Verumtamen miraculum meum non te terreat, et eloquentia mea non sit tibi gravis.

2. Oratio prima, 33, 8—33

Repetit assertionem Iobi, se absque delicto pati

8 Dixisti ergo in auribus meis, et vocem verborum tuorum audivi:
9 Mundus sum ego, et absque delicto: immaculatus, et non est iniquitas in me.
10 Quia querelas in me repperit, ideo arbitratus est me inimicum sibi.
11 Posuit in nervo pedes meos, custodivit omnes semitas meas.
12 Hoc est ergo, in quo non es iustificatus: respondebo tibi, quia maior sit Deus homine.

docet Deum per somnia loqui

13 Adversus eum contendis quod non ad omnia verba responderit tibi?
14 Semel loquitur Deus, et secundo id ipsum non repetit.
15 Per somnium in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, et dormiunt in lectulo:
16 Tunc aperit aures virorum, et erudiens eos instruit disciplina,
17 Ut avertat hominem ab his, quæ facit, et liberet eum de superbia:
18 Eruens animam eius a corruptione: et vitam illius, ut non transeat in gladium.

per dolores hominem increpare

19 Increpat quoque per dolorem in lectulo, et omnia ossa eius marcescere facit.
20 Abominabilis ei fit in vita sua panis, et animæ illius cibus ante desiderabilis.
21 Tabescet caro eius, et ossa, quæ tecta fuerant, nudabuntur.
22 Appropinquavit corruptioni anima eius, et vita illius mortiferis.

per legatos ad resipiscentiam eum perducere

23 Si fuerit pro eo angelus loquens, unus de millibus, ut annuntiet hominis æquitatem:
24 Miserebitur eius, et dicet: Libera eum, ut non descendat in corruptionem: inveni in quo ei propitier.
25 Consumpta est caro eius a suppliciis, revertatur ad dies adolescentiæ suæ.
26 Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit: et videbit faciem eius in iubilo, et reddet homini iustitiam suam.
27 Respiciet homines, et dicet: Peccavi, et vere deliqui, et, ut eram dignus, non recepi.
28 Liberavit animam suam ne pergeret in interitum, sed vivens lucem videret.

Eliu vult, ut Iob iustus appareat

29 Ecce, hæc omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos.
30 Ut revocet animas eorum a corruptione, et illuminet luce viventium.
31 Attende Iob, et audi me: et tace, dum ego loquor.
32 Si autem habes quod loquaris, responde mihi, loquere: volo enim, te apparere iustum.
33 Quod si non habes, audi me: tace, et docebo te sapientiam.

3. Oratio secunda, 34 1—37

Auditores sibi attentos facit

34 1 Pronuntians itaque Eliu, etiam hæc locutus est:
2 Audite sapientes verba mea, et eruditi auscultate me:
3 Auris enim verba probat, et guttur escas gustu diiudicat.
4 Iudicium eligamus nobis, et inter nos videamus quid sit melius.

assertionem Iobi, Deum iudicium subvertere, repetit

5 Quia dixit Iob: Iustus sum, et Deus subvertit iudicium meum.
6 In iudicando enim me, mendacium est: violenta sagitta mea absque ullo peccato.
7 Quis est vir ut est Iob, qui bibit subsannationem quasi aquam:

(3) Sup 12, 11.

8 Qui graditur cum operantibus iniquitatem, et ambulat cum viris impiis?
9 Dixit enim: Non placebit vir Deo, etiam si cucurrerit cum eo.

docet Deum non subvertere iudicium

10 Ideo viri cordati audite me, absit a Deo impietas, et ab Omnipotente iniquitas.
11 Opus enim hominis reddet ei, et iuxta vias singulorum restituet eis.
12 Vere enim Deus non condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet iudicium.
13 Quem constituit alium super terram? aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est?
14 Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et flatum ad se trahet.
15 Deficiet omnis caro simul, et homo in cinerem revertetur.

illudque ex administratione mundi demonstrat

16 Si habes ergo intellectum, audi quod dicitur, et ausculta vocem eloquii mei.
17 Numquid qui non amat iudicium, sanari potest? et quomodo tu eum, qui iustus est, in tantum condemnas?
18 Qui dicit regi, apostata: qui vocat duces impios:
19 Qui non accipit personas principum: nec cognovit tyrannum, cum disceptaret contra pauperem: opus enim manuum eius sunt universi.
20 Subito morientur, et in media nocte turbabuntur populi, et pertransibunt, et auferent violentum absque manu.
21 Oculi enim eius super vias hominum, et omnes gressus eorum considerat.
22 Non sunt tenebræ, et non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem.
23 Neque enim ultra in hominis potestate est, ut veniat ad Deum in iudicium.

(19) Dt 10, 17; 2 Par 19, 7; Sap 6, 8; Sir 35, 15; Act 10, 34; Rom 2, 11; Gal 2, 6; Eph 6, 9; Col 3, 25; 1 Ptr 1, 17.

24 Conteret multos, et innumerabiles, et stare faciet alios pro eis.
25 Novit enim opera eorum: et idcirco inducet noctem, et conterentur.
26 Quasi impios percussit eos in loco videntium.
27 Qui quasi de industria recesserunt ab eo, et omnes vias eius intelligere noluerunt:
28 Ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni, et audiret vocem pauperum.
29 Ipso enim concedente pacem, quis est qui condemnet? ex quo absconderit vultum, quis est qui contempletur eum
et super gentes et super omnes homines?
30 Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.

Iobum stulte locutum esse concludit

31 Quia ergo ego locutus sum ad Deum, te quoque non prohibebo.
32 Si erravi, tu doce me: si iniquitatem locutus sum, ultra non addam.
33 Numquid a te Deus expetit eam, quia displicuit tibi? tu enim cœpisti loqui, et non ego: quod si quid nosti melius, loquere.
34 Viri intelligentes loquantur mihi, et vir sapiens audiat me.
35 Iob autem stulte locutus est, et verba illius non sonant disciplinam.
36 Pater mi, probetur Iob usque ad finem: ne desinas ab homine iniquitatis.
37 Quia addit super peccata sua blasphemiam, inter nos interim constringatur: et tunc ad iudicium provocet sermonibus suis Deum.

4. Oratio tertia, 35, 1—16

35 1 Igitur Eliu hæc rursum locutus est:

Repetit assertionem Iobi, impietatem et iustitiam idem valere

2 Numquid æqua tibi videtur tua cogitatio, ut diceres: Iustior sum Deo?
3 Dixisti enim: Non tibi placet quod rectum est: vel quid tibi proderit, si ego peccavero?

docet impietatem aut iustitiam non Deo, sed homini obesse aut prodesse

4 Itaque ego respondebo sermonibus tuis, et amicis tuis tecum.
5 Suspice cælum et intuere, et contemplare æthera quod altior te sit.
6 Si peccaveris, quid ei nocebis? et si multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ, quid facies contra eum?
7 Porro si iuste egeris, quid donabis ei, aut quid de manu tua accipiet?
8 Homini, qui similis tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis adiuvabit iustitia tua.

homines propter fiduciam vel patientiam deficientem non exaudiri

9 Propter multitudinem calumniatorum clamabunt: et eiulabunt propter vim brachii tyrannorum.
10 Et non dixit: Ubi est Deus, qui fecit me, qui dedit carmina in nocte?
11 Qui docet nos super iumenta terræ, et super volucres cæli erudit nos.
12 Ibi clamabunt, et non exaudiet, propter superbiam malorum.
13 Non ergo frustra audiet Deus, et Omnipotens causas singulorum intuebitur.
14 Etiam cum dixeris: Non considerat: iudicare coram illo, et exspecta eum.
15 Nunc enim non infert furorem suum, nec ulciscitur scelus valde.
16 Ergo Iob frustra aperit os suum, et absque scientia verba multiplicat.

5. Oratio quarta, 36, 1—37, 24

36 1 Addens quoque Eliu, hæc locutus est:

Iobum sibi facit attentum

2 Sustine me paululum, et indicabo tibi: adhuc enim habeo quod pro Deo loquar.
3 Repetam scientiam meam a principio, et operatorem meum probabo iustum.
4 Vere enim absque mendacio sermones mei, et perfecta scientia probabitur tibi.

docet Deum ergapios et impios, pænitentes et impænitentes iuste agere

5 Deus potentes non abiicit, cum et ipse sit potens.
6 Sed non salvat impios, et iudicium pauperibus tribuit.
7 Non auferet a iusto oculos suos, et reges in solio collocat in perpetuum, et illi eriguntur.
8 Et si fuerint in catenis, et vinciantur funibus paupertatis.
9 Indicabit eis opera eorum, et scelera eorum, quia violenti fuerunt.
10 Revelabit quoque aurem eorum, ut corripiat: et loquetur, ut revertantur ab iniquitate.
11 Si audierint et observaverint, complebunt dies suos in bono, et annos suos in gloria:
12 Si autem non audierint, transibunt per gladium, et consumentur in stultitia.
13 Simulatores et callidi provocant iram Dei, neque clamabunt cum vincti fuerint.
14 Morietur in tempestate anima eorum, et vita eorum inter effeminatos.
15 Eripiet de angustia sua pauperem, et revelabit in tribulatione aurem eius.

ergo etiam Iobum iuste tractare

16 Igitur salvabit te de ore angusto latissime, et non habente fundamentum subter se: requies autem mensæ tuæ erit plena pinguedine.
17 Causa tua quasi impii iudicata est, causam iudiciumque recipies.
18 Non te ergo superet ira, ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum inclinet te.
19 Depone magnitudinem tuam absque tribulatione, et omnes robustos fortitudine.
20 Ne protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis.
21 Cave ne declines ad iniquitatem: hanc enim cœpisti sequi post miseriam.
22 Ecce, Deus excelsus in fortitudine sua, et nullus ei similis in legislatoribus.
23 Quis poterit scrutari vias eius? aut quis potest ei dicere: Operatus es iniquitatem?
24 Memento quod ignores opus eius, de quo cecinerunt viri.

describit maiestatem Dei in natura rerum se manifestantem

25 Omnes homines vident eum, unusquisque intuetur procul.
26 Ecce, Deus magnus vincens scientiam nostram: numerus annorum eius inæstimabilis.
27 Qui aufert stillas pluviæ, et effundit imbres ad instar gurgitum.
28 Qui de nubibus fluunt, quæ prætexunt cuncta desuper.
29 Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum.
30 Et fulgurare lumine suo desuper, cardines quoque maris operiet.
31 Per hæc enim iudicat populos, et dat escas multis mortalibus.
32 In manibus abscondit lucem, et præcipit ei ut rursus adveniat.
33 Annuntiat de ea amico suo, quod possessio eius sit, et ad eam possit ascendere.

37 1 Super hoc expavit cor meum, et emotum est de loco suo.
2 Audite auditionem in terrore vocis eius, et sonum de ore illius procedentem.
3 Subter omnes cælos ipse considerat, et lumen illius super terminos terræ.
4 Post eum rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis suæ, et non investigabitur, cum audita fuerit vox eius.
5 Tonabit Deus in voce sua mirabiliter, qui facit magna et inscrutabilia.
6 Qui præcipit nivi ut descendat in terram, et hiemis pluviis, et imbri fortitudinis suæ.
7 Qui in manu omnium hominum signat, ut noverint singuli opera sua.
8 Ingredietur bestia latibulum, et in antro suo morabitur.
9 Ab interioribus egredietur tempestas, et ab Arcturo frigus.
10 Flante Deo concrescit gelu, et rursum latissimæ funduntur aquæ.

11 Frumentum desiderat nubes, et nubes spargunt lumen suum.
12 Quæ lustrant per circuitum, quocumque eas voluntas gubernantis duxerit, ad omne quod præceperit illis super faciem orbis terrarum:
13 Sive in una tribu, sive in terra sua, sive in quocumque loco misericordiæ suæ eas iusserit inveniri.

illamque humiliter colendam esse ostendit

14 Ausculta hæc Iob: sta, et considera mirabilia Dei.
15 Numquid scis quando præceperit Deus pluviis, ut ostenderent lucem nubium eius?
16 Numquid nosti semitas nubium magnas, et perfectas scientias?
17 Nonne vestimenta tua calida sunt, cum perflata fuerit terra austro?
18 Tu forsitan cum eo fabricatus es cælos, qui solidissimi quasi ære fusi sunt.
19 Ostende nobis quid dicamus illi: nos quippe involvimur tenebris.
20 Quis narrabit ei quæ loquor? etiam si locutus fuerit homo, devorabitur.
21 At nunc non vident lucem: subito aer cogetur in nubes, et ventus transiens fugabit eas.
22 Ab aquilone aurum venit, et ad Deum formidolosa laudatio.
23 Digne eum invenire non possumus: magnus fortitudine, et iudicio, et iustitia et enarrari non potest.
24 Ideo timebunt eum viri, et non audebunt contemplari omnes, qui sibi videntur esse sapientes.

II. Orationes Dei apparentis, 38, 1—42, 6

1. Oratio prior, 38, 1—39, 35

38 1 Respondens autem Dominus Iob de turbine, dixit:

Dominus Iobum interrogat

2 Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis?
3 Accinge sicut vir lumbos tuos interrogabo te, et responde mihi.

de creatione terræ et maris

4 Ubi eras quando ponebam fundamenta terræ? indica mihi si habes intelligentiam.
5 Quis posuit mensuras eius, si nosti? vel quis tetendit super eam lineam?
6 Super quo bases illius solidatæ sunt? aut quis demisit lapidem angularem eius,
7 Cum me laudarent simul astra matutina, et iubilarent omnes filii Dei?
8 Quis conclusit ostiis mare, quando erumpebat quasi de vulva procedens:
9 Cum ponerem nubem vestimentum eius, et caligine illud quasi pannis infantiæ obvolverem?
10 Circumdedi illud terminis meis, et posui vectem, et ostia;
11 Et dixi: Usque huc venies, et non procedes amplius, et hic confringes tumentes fluctus tuos.

de diluculo et aurora

12 Numquid post ortum tuum præcepisti diluculo, et ostendisti auroræ locum suum?
13 Et tenuisti concutiens extrema terræ, et excussisti impios ex ea?
14 Restituetur ut lutum signaculum, et stabit sicut vestimentum:
15 Auferetur ab impiis lux sua, et brachium excelsum confringetur.

de partibus maris ac terræ

16 Numquid ingressus es profunda maris, et in novissimis abyssi deambulasti?
17 Numquid apertæ sunt tibi portæ mortis, et ostia tenebrosa vidisti?
18 Numquid considerasti latitudinem terræ? indica mihi, si nosti, omnia,
19 In qua via lux habitet, et tenebrarum quis locus sit:
20 Ut ducas unumquodque ad terminos suos, et intelligas semitas domus eius.
21 Sciebas tunc quod nasciturus esses? et numerum dierum tuorum noveras?

22 Numquid ingressus es thesauros nivis, aut thesauros grandinis aspexisti?
23 Quæ præparavi in tempus hostis, in diem pugnæ et belli?
24 Per quam viam spargitur lux, dividitur æstus super terram?
25 Quis dedit vehementissimo imbri cursum, et viam sonantis tonitrui,
26 Ut plueret super terram absque homine in deserto, ubi nullus mortalium commoratur,
27 Ut impleret inviam et desolatam, et produceret herbas virentes?
28 Quis est pluviæ pater? vel quis genuit stillas roris?
29 De cuius utero egressa est glacies? et gelu de cælo quis genuit?
30 In similitudinem lapidis aquæ durantur, et superficies abyssi constringitur.

de ratione cælorum

31 Numquid coniungere valebis micantes stellas Pleiadas, aut gyrum Arcturi poteris dissipare?
32 Numquid producis Luciferum in tempore suo, et Vesperum super filios terræ consurgere facis?
33 Numquid nosti ordinem cæli, et pones rationem eius in terra?
34 Numquid elevabis in nebula vocem tuam, et impetus aquarum operiet te?
35 Numquid mittes fulgura, et ibunt, et revertentia dicent tibi: Adsumus?
36 Quis posuit in visceribus hominis sapientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam?
37 Quis enarrabit cælorum rationem, et concentum cæli quis dormire faciet?
38 Quando fundebatur pulvis in terra, et glebæ compingebantur?

de bestiis terræ

39 Numquid capies leænæ prædam, et animam catulorum eius implebis,

40 Quando cubant in antris, et in specubus insidiantur?
41 Quis præparat corvo escam suam, quando pulli eius clamant ad Deum, vagantes, eo quod non habeant cibos?

39 1 Numquid nosti tempus partus ibicum in petris, vel parturientes cervas observasti?
2 Dinumerasti menses conceptus earum, et scisti tempus partus earum?
3 Incurvantur ad fetum, et pariunt, et rugitus emittunt.
4 Separantur filii earum, et pergunt ad pastum: egrediuntur, et non revertuntur ad eas.
5 Quis dimisit onagrum liberum, et vincula eius quis solvit?
6 Cui dedi in solitudine domum, et tabernacula eius in terra salsuginis.
7 Contemnit multitudinem civitatis, clamorem exactoris non audit.
8 Circumspicit montes pascuæ suæ, et virentia quæque perquirit.
9 Numquid volet rhinoceros servire tibi, aut morabitur ad præsepe tuum?
10 Numquid alligabis rhinocerota ad arandum loro tuo? aut confringet glebas vallium post te?
11 Numquid fiduciam habebis in magna fortitudine eius, et derelinques ei labores tuos?
12 Numquid credes illi quod sementem reddat tibi, et aream tuam congreget?
13 Penna struthionis similis est pennis herodii, et accipitris.
14 Quando derelinquit ova sua in terra, tu forsitan in pulvere calefacies ea?
15 Obliviscitur quod pes conculcet ea, aut bestia agri conterat.
16 Duratur ad filios suos quasi non sint sui, frustra laboravit nullo timore cogente.

(41) Ps 146, 9.

17 Privavit enim eam Deus sapientia, nec dedit illi intelligentiam.
18 Cum tempus fuerit, in altum alas erigit: deridet equum et ascensorem eius.
19 Numquid præbebis equo fortitudinem, aut circumdabis collo eius hinnitum?
20 Numquid suscitabis eum quasi locustas? gloria narium eius terror.
21 Terram ungula fodit, exsultat audacter: in occursum pergit armatis.
22 Contemnit pavorem, nec cedit gladio.
23 Super ipsum sonabit pharetra, vibrabit hasta et clypeus.
24 Fervens et fremens sorbet terram, nec reputat tubæ sonare clangorem.
25 Ubi audierit buccinam, dicit: Vah, procul odoratur bellum, exhortationem ducum, et ululatum exercitus.
26 Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter, expandens alas suas ad austrum?
27 Numquid ad præceptum tuum elevabitur aquila, et in arduis ponet nidum suum?
28 In petris manet, et in præruptis silicibus commoratur, atque inaccessis rupibus.
29 Inde contemplatur escam, et de longe oculi eius prospiciunt.
30 Pulli eius lambent sanguinem: et ubicumque cadaver fuerit, statim adest.

interrogat ut contendentem cum Deo confundat

31 Et adiecit Dominus, et locutus est ad Iob:

32 Numquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit? utique qui arguit Deum, debet respondere ei.

Iob respondet se leviorem esse

33 Respondens autem Iob Domino, dixit:

34 Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? manum meam ponam super os meum.
35 Unum locutus sum, quod utinam non dixissem: et alterum, quibus ultra non addam.

2. Oratio altera, 40, 1—42, 6

Dominus Iobum de iustitia divina dubitantem reprehendit

40 1 Respondens autem Dominus Iob de turbine, dixit:
2 Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te: et indica mihi.
3 Numquid irritum facies iudicium meum: et condemnabis me, ut tu iustificeris?
4 Et si habes brachium sicut Deus, et si voce simili tonas?
5 Circumda tibi decorem, et in sublime erigere, et esto gloriosus, et speciosis induere vestibus.
6 Disperge superbos in furore tuo, et respiciens omnem arrogantem humilia.
7 Respice cunctos superbos, et confunde eos, et contere impios in loco suo.
8 Absconde eos in pulvere simul, et facies eorum demerge in foveam:
9 Et ego confitebor quod salvare te possit dextera tua.

behemoth seu hippopotamum describit

10 Ecce, Behemoth, quem feci tecum, fœnum quasi bos comedet:
11 Fortitudo eius in lumbis eius, et virtus illius in umbilico ventris eius.
12 Stringit caudam suam quasi cedrum, nervi testiculorum eius perplexi sunt.
13 Ossa eius velut fistulæ æris, cartilago illius quasi laminæ ferreæ.
14 Ipse est principium viarum Dei, qui fecit eum, applicabit gladium eius.
15 Huic montes herbas ferunt: omnes bestiæ agri ludent ibi.
16 Sub umbra dormit in secreto calami, et in locis humentibus.
17 Protegunt umbræ umbram eius, circumdabunt eum salices torrentis.
18 Ecce, absorbebit fluvium, et non mirabitur: et habet fiduciam quod influat Iordanis in os eius.

19 In oculis eius quasi hamo capiet eum, et in sudibus perforabit nares eius.

necnon leviathan seu crocodilum, regem filiorum superbiæ

20 An extrahere poteris leviathan hamo, et fune ligabis linguam eius?
21 Numquid pones circulum in naribus eius, aut armilla perforabis maxillam eius?
22 Numquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia?
23 Numquid feriet tecum pactum, et accipies eum servum sempiternum?
24 Numquid illudes ei quasi avi, aut ligabis eum ancillis tuis?
25 Concident eum amici, dividentillum negotiatores?
26 Numquid implebis sagenas pelle eius, et gurgustium piscium capite illius?
27 Pone super eum manum tuam: memento belli, nec ultra addas loqui.
28 Ecce, spes eius frustrabitur eum, et videntibus cunctis præcipitabitur.

41 1 Non quasi crudelis suscitabo eum: quis enim resistere potest vultui meo?
2 Quis ante dedit mihi, ut reddam ei? omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt.
3 Non parcam ei, et verbis potentibus, et ad deprecandum compositis.
4 Quis revelabit faciem indumenti eius? et in medium oris eius quis intrabit?
5 Portas vultus eius quis aperiet? per gyrum dentium eius formido.
6 Corpus illius quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus.
7 Una uni coniungitur, et ne spiraculum quidem incedit per eas:
8 Una alteri adhærebit, et tenentes se nequaquam separabuntur.
9 Sternutatio eius splendor ignis, et oculi eius, ut palpebræ diluculi.
10 De ore eius lampades procedunt, sicut tedæ ignis accensæ.

11 De naribus eius procedit fumus, sicut ollæ succensæ atque ferventis.
12 Halitus eius prunas ardere facit, et flamma de ore eius egreditur.
13 In collo eius morabitur fortitudo, et faciem eius præcedit egestas.
14 Membra carnium eius cohærentia sibi: mittet contra eum fulmina, et ad locum alium non ferentur.
15 Cor eius indurabitur tamquam lapis, et stringetur quasi malleatoris incus.
16 Cum sublatus fuerit, timebunt angeli, et territi purgabuntur.
17 Cum apprehenderit eum gladius, subsistere non poterit neque hasta, neque thorax:
18 Reputabit enim quasi paleas ferrum, et quasi lignum putridum, æs.
19 Non fugabit eum vir sagittarius, in stipulam versi sunt ei lapides fundæ.
20 Quasi stipulam æstimabit malleum, et deridebit vibrantem hastam.
21 Sub ipso erunt radii solis, et sternet sibi aurum quasi lutum.
22 Fervescere faciet quasi ollam profundum mare, et ponet quasi cum unguenta bulliunt.
23 Post eum lucebit semita, æstimabit abyssum quasi senescentem.
24 Non est super terram potestas, quæ comparetur ei, qui factus est ut nullum timeret.
25 Omne sublime videt, ipse est rex super universos filios superbiæ.

Iob respondens humiliter Deo se subicit

42 1 Respondens autem Iob Domino, dixit:
2 Scio quia omnia potes, et nulla te latet cogitatio.
3 Quis est iste, qui celat consilium absque scientia? ideo insipienter locutus sum, et quæ ultra modum excederent scientiam meam.

4 Audi, et ego loquar: interrogabo te, et responde mihi.
5 Auditu auris audivi te, nunc autem oculus meus videt te.
6 Idcirco ipse me reprehendo, et ago pœnitentiam in favilla et cinere.

EPILOGUS

Iob purgatus defenditur ac benedicitur, 42, 7—16

1. Defenditur contra tres amicos, 42, 7—9

Tres amici per Iob

7 Postquam autem locutus est Dominus verba hæc ad Iob, dixit ad Eliphaz Themanitem: Iratus est furor meus in te, et in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut servus meus Iob. 8 Sumite ergo vobis septem tauros, et septem arietes, et ite ad servum meum Iob, et offerte holocaustum pro vobis: Iob autem servus meus orabit pro vobis: faciem eius suscipiam ut non vobis imputetur stultitia: neque enim locuti estis ad me recta, sicut servus meus Iob.

Deo reconciliantur

9 Abierunt ergo Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites, et Sophar Naamathites, et fecerunt sicut locutus fuerat Dominus ad eos, et suscepit Dominus faciem Iob.

2. Benedicitur bonis variis, 42, 10—16

Felicitati maiori restituitur

10 Dominus quoque conversus est ad pœnitentiam Iob, cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit Dominus omnia quæcumque fuerant Iob, duplicia. 11 Venerunt autem ad eum omnes fratres sui, et universæ sorores suæ, et cuncti qui noverant eum prius, et comederunt cum eo panem in domo eius: et moverunt super eum caput, et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum: Et dederunt ei unusquisque ovem unam, et inaurem auream unam.

animalibus

12 Dominus autem benedixit novissimis Iob magis quam principio eius. Et facta sunt ei quattuordecim millia ovium, et sex millia camelorum, et mille iuga boum, et mille asinæ.

filiis et filiabus

13 Et fuerunt ei septem filii, et tres filiæ. 14 Et vocavit nomen unius Diem, et nomen secundæ Cassiam, et nomen tertiæ Cornustibii. 15 Non sunt autem inventæ mulieres speciosæ sicut filiæ Iob in universa terra: deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum.

plenitudine dierum donatur

16 Vixit autem Iob post hæc, centum quadraginta annis, et vidit filios suos, et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem, et mortuus est senex, et plenus dierum.

LIBER PSALMORUM

PROŒMIUM PSALTERII

1. Sortes hominum piorum et impiorum

Sors piorum

1 1 Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum,
et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiæ non sedit:
2 Sed in lege Domini voluntas eius, et in lege eius meditabitur die ac nocte.
3 Et erit tamquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum,
quod fructum suum dabit in tempore suo: Et folium eius non defluet:
et omnia quæcumque faciet, prosperabuntur.

impiorum

4 Non sic impii, non sic: sed tamquam pulvis, quem proiicit ventus a facie terræ.
5 Ideo non resurgent impii in iudicio: neque peccatores in concilio iustorum.
6 Quoniam novit Dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit.

PARS PRIOR

Collectiones Psalmorum antiquiores, 2—88 (hebr 2—89)

I. Psalmi Davidi ascripti, 2—40 (hebr. 2—41)

2. Victoria Christi Domini

Gentes ac reges terræ rebellantes

2 1 Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania?
2 Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum eius.

(2) Ios 1, 8. — (3) Ir 17, 8. — (1) Act 4, 25.

3 Dirumpamus vincula eorum: et proiiciamus a nobis iugum ipsorum.

a Domino irridentur

4 Qui habitat in cælis irridebit eos: et Dominus subsannabit eos.
5 Tunc loquetur ad eos in ira sua, et in furore suo conturbabit eos.
6 Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius, prædicans præceptum eius.

et a rege Messia confringentur

7 Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te.
8 Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ.
9 Reges eos in virga ferrea, et tamquam vas figuli confringes eos.

nisi sponte ei se subiciant

10 Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.
11 Servite Domino in timore: et exsultate ei cum tremore.
12 Apprehendite disciplinam nequando irascatur Dominus, et pereatis de via iusta.
13 Cum exarserit in brevi ira eius, beati omnes, qui confidunt in eo.

3. Preces matutinæ tribulati

3 1 Psalmus David, Cum fugeret a facie Absalom filii sui. *(2 Rg 15, 14.)*

Inimicis circumdatus

2 Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me? multi insurgunt adversum me.
3 Multi dicunt animæ meæ: Non est salus ipsi in Deo eius.

Domino confidit

4 Tu autem Domine susceptor meus es, gloria mea, et exaltans caput meum.

---

(7) Act 13, 33; Hbr 1, 5; 5, 5. — (9) Apc 2, 27; 19, 15.

5 Voce mea ad Dominum clamavi: et exaudivit me de monte sancto suo.

secure dormivit

6 Ego dormivi, et soporatus sum: et exsurrexi, quia Dominus suscepit me.
7 Non timebo millia populi circumdantis me:

quia Dominus inimicos contrivit

exsurge Domine, salvum me fac Deus meus.
8 Quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa: dentes peccatorum contrivisti.
9 Domini est salus: et super populum tuum benedictio tua.

4. Preces vespertinæ tribulati

4 1 In finem in carminibus, Psalmus David.

In tribulatione exauditus

2 Cum invocarem exaudivit me Deus iustitiæ meæ:
in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei, et exaudi orationem meam.

calumniantes admonet

3 Filii hominum usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, et quæritis mendacium?
4 Et scitote quoniam mirificavit Dominus sanctum suum: Dominus exaudiet me cum clamavero ad eum.
5 Irascimini, et nolite peccare: quæ dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini.
6 Sacrificate sacrificium iustitiæ, et sperate in Domino.

aliis paventibus secure dormiet

Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona? 7 Signatum est super nos lumen vultus tui Domine:
dedisti lætitiam in corde meo. 8 A fructu frumenti, vini, et olei sui multiplicati sunt.
9 In pace in idipsum dormiam, et requiescam;
10 Quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.

---

(5) Eph 4, 26.

5. Imploratio auxilii divini

5 [1] In finem pro ea, quæ hereditatem consequitur, Psalmus David.

Exoratur Dominus

[2] Verba mea auribus percipe Domine, intellige clamorem meum.
[3] Intende voci orationis meæ, rex meus et Deus meus. [4] Quoniam ad te orabo:
Domine mane exaudies vocem meam. [5] Mane astabo tibi et videbo:

qui malignos abominatur

quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. [6] Neque habitabit iuxta te malignus:
neque permanebunt iniusti ante oculos tuos.
[7] Odisti omnes, qui operantur iniquitatem:
perdes omnes, qui loquuntur mendacium. Virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus:
[8] ego autem in multitudine misericordiæ tuæ. Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.

ut iniquos puniat

[9] Domine deduc me in iustitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam.
[10] Quoniam non est in ore eorum veritas: cor eorum vanum est.
[11] Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant,
iudica illos Deus. Decidant a cogitationibus suis, secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritaverunt te Domine.

iustis vero benedicat

[12] Et lætentur omnes, qui sperant in te,
in æternum exsultabunt: et habitabis in eis.
Et gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum,
[13] quoniam tu benedices iusto. Domine, ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos.

(11) Inf 13, 3; Rom 3, 13.

6. Oratio conturbati

6 [1] In finem in carminibus, Psalmus David, pro octava.

Dominum deprecatur

[2] Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me,
[3] Miserere mei Domine quoniam infirmus sum:
sana me Domine quoniam conturbata sunt ossa mea.
[4] Et anima mea turbata est valde: sed tu Domine usquequo?

ut ex periculo se eripiat

[5] Convertere Domine, et eripe animam meam:
salvum me fac propter misericordiam tuam,
[6] Quoniam non est in morte qui memor sit tui:
in inferno autem quis confitebitur tibi?
[7] Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrimis meis stratum meum rigabo.
[8] Turbatus est a furore oculus meus: inveteravi inter omnes inimicos meos.

ab eo exauditus triumphat

[9] Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.
[10] Exaudivit Dominus deprecationem meam, Dominus orationem meam suscepit.
[11] Erubescant, et conturbentur vehementer omnes inimici mei:
convertantur et erubescant valde velociter.

7. Provocatio ad Deum iudicem

7 [1] Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis Chusi filii Iemini. *(2 Rg 16.)*

Confidens Deum rogat

[2] Domine Deus meus in te speravi:
salvum me fac ex omnibus persequentibus me, et libera me.
[3] Nequando rapiat ut leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui salvum faciat.

(9) Mt 7, 23; 25, 41; Lc 13, 27.

ut se innocentem

4 Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis:
5 Si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis.
6 Persequatur inimicus animam meam, et comprehendat,
et conculcet in terra vitam meam, et gloriam meam in pulverem deducat.

contra nequitiam peccatorum defendat

7 Exsurge Domine in ira tua: et exaltare in finibus inimicorum meorum.
Et exsurge Domine Deus meus in præcepto quod mandasti:
8 et synagoga populorum circumdabit te. Et propter hanc in altum regredere:
9 Dominus iudicat populos. Iudica me Domine secundum iustitiam meam, et secundum innocentiam meam super me.
10 Consumetur nequitia peccatorum, et diriges iustum,
scrutans corda et renes Deus.
Iustum 11 adiutorium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde.
12 Deus iudex iustus, fortis, et patiens: numquid irascitur per singulos dies?

quos exitu iudicii terret

13 Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit: arcum suum tetendit, et paravit illum.
14 Et in eo paravit vasa mortis, sagittas suas ardentibus effecit.
15 Ecce parturiit iniustitiam: concepit dolorem, et peperit iniquitatem.
16 Lacum aperuit, et effodit eum: et incidit in foveam, quam fecit.
17 Convertetur dolor eius in caput eius: et in verticem ipsius iniquitas eius descendet.
18 Confitebor Domino secundum iustitiam eius: et psallam nomini Domini altissimi.

(10) 1 Par 28, 9; Ir 11, 20; 17, 10; 20, 12. — (15) Iob 15, 35; Is 59, 4.

8. Dominus in operibus suis mirabilis

8 1 In finem pro torcularibus, Psalmus David.

In cælo et in terra

2 Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra! Quoniam elevata est magnificentia tua, super cælos.
3 Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos,
ut destruas inimicum et ultorem.
4 Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum: lunam et stellas, quæ tu fundasti.
5 Quid est homo, quod memor es eius? aut filius hominis, quoniam visitas eum?

præcipue autem in homine

6 Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum:
7 et constituisti eum super opera manuum tuarum. 8 Omnia subiecisti sub pedibus eius,
oves et boves universas: insuper et pecora campi.
9 Volucres cæli, et pisces maris, qui perambulant semitas maris.
10 Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!

9. Gratiarum actio pro eversione gentium

9 1 In finem pro occultis filii, Psalmus David.

Dominus laudatur quia gentes delevit

2 Confitebor tibi Domine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.
3 Lætabor et exsultabo in te: psallam nomini tuo Altissime,
4 In convertendo inimicum meum retrorsum: infirmabuntur, et peribunt a facie tua.
5 Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam: sedisti super thronum qui iudicas iustitiam.
6 Increpasti gentes, et periit impius: nomen eorum delesti in æternum et in sæculum sæculi.
7 Inimici defecerunt frameæ in finem:
et civitates eorum destruxisti. Periit memoria eorum cum sonitu:

(6) Hbr 2, 7. — (8) Gn 1, 28; 1 Cor 15, 26.

Israel in servatore suo exsultat

8 et Dominus in æternum permanet. Paravit in iudicio thronum suum:
9 et ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.
10 Et factus est Dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus, in tribulatione.
11 Et sperent in te qui noverunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te Domine.
12 Psallite Domino, qui habitat in Sion: annuntiate inter gentes studia eius:
13 Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum.
14 Miserere mei Domine: vide humilitatem meam de inimicis meis. 15 Qui exaltas me de portis mortis,
ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion. 16 Exsultabo in salutari tuo:

gentes laqueo Israelitis parato comprehenduntur

infixæ sunt gentes in interitu, quem fecerunt.
In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum.
17 Cognoscetur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.
18 Convertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliviscuntur Deum.
19 Quoniam non in finem oblivio erit pauperis: patientia pauperum non peribit in finem.
20 Exsurge Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes in conspectu tuo:
21 Constitue Domine legislatorem super eos: ut sciant gentes quoniam homines sunt.

(10). Petitio auxilii contra opprimentes

Psalmus X. secundum Hebræos

Vexatores pauperum describuntur

(10) 1 Ut quid Domine recessisti longe, despicis in opportunitatibus, in tribulatione?
2 Dum superbit impius, incenditur pauper: comprehenduntur in consiliis quibus cogitant.

3 Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ: et iniquus benedicitur.
4 Exacerbavit Dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæret.
5 Non est Deus in conspectu eius:
inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore. Auferuntur iudicia tua a facie eius: omnium inimicorum suorum dominabitur.
6 Dixit enim in corde suo: Non movebor a generatione in generationem, sine malo.
7 Cuius maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo: sub lingua eius labor et dolor.
8 Sedet in insidiis cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem. 9 Oculi eius in pauperem respiciunt:
insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua.
Insidiatur ut rapiat pauperem: rapere pauperem dum attrahit eum. 10 In laqueo suo humiliabit eum,
inclinabit se, et cadet cum dominatus fuerit pauperum.
11 Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus, avertit faciem suam ne videat in finem.

adiutorium Domini imploratur

12 Exsurge Domine Deus, exaltetur manus tua: ne obliviscaris pauperum.
13 Propter quid irritavit impius Deum? dixit enim in corde suo: Non requiret.
14 Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras: ut tradas eos in manus tuas.
Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor.
15 Contere brachium peccatoris et maligni: quæretur peccatum illius, et non invenietur.
16 Dominus regnabit in æternum, et in sæculum sæculi: peribitis gentes de terra illius.
17 Desiderium pauperum exaudivit Dominus: præparationem cordis eorum audivit auris tua.
18 Iudicare pupillo et humili, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.

(7) Inf 13, 3; Rom 3, 14.

10 (11). Confidentia oppugnati

10 [1] In finem, Psalmus David.

Peccatores sagittas parant

[2] In Domino confido: quomodo dicitis animæ meæ:
Transmigra in montem sicut passer?
[3] Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum,
paraverunt sagittas suas in pharetra,
ut sagittent in obscuro rectos corde.
[4] Quoniam quæ perfecisti, destruxerunt: iustus autem quid fecit?

sed Dominus iuste iudicat

[5] Dominus in templo sancto suo, Dominus in cælo sedes eius:
Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum.
[6] Dominus interrogat iustum et impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.
[7] Pluet super peccatores laqueos: ignis, et sulphur, et spiritus procellarum pars calicis eorum.
[8] Quoniam iustus Dominus et iustitias dilexit: æquitatem vidit vultus eius.

11 (12). Custodia circumventi

11 [1] In finem pro octava, Psalmus David.

A generatione dolosa

[2] Salvum me fac Domine, quoniam defecit sanctus: quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum.
[3] Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum: labia dolosa, in corde et corde locuti sunt.
[4] Disperdat Dominus universa labia dolosa, et linguam magniloquam.
[5] Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus, labia nostra a nobis sunt, quis noster Dominus est?

Dominus rectos custodit

[6] Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum nunc exsurgam, dicit Dominus. Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.

(5) Hab 2, 20.

[7] Eloquia Domini, eloquia casta: argentum igne examinatum, probatum terræ purgatum septuplum.
[8] Tu Domine servabis nos: et custodies nos a generatione hac in æternum.
[9] In circuitu impii ambulant: secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

12 (13). Oratio tribulati

12 [1] In finem, Psalmus David.

Tribulati gemitus

Usquequo Domine oblivisceris me in finem?
Usquequo avertis faciem tuam a me?
[2] Quamdiu ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem?
[3] Usquequo exaltabitur inimicus meus super me?

deprecatio

[4] respice, et exaudi me Domine Deus meus.
Illumina oculos meos ne umquam obdormiam in morte:
[5] ne quando dicat inimicus meus: Prævalui adversus eum. Qui tribulant me, exsultabunt si motus fuero:

exsultatio

[6] ego autem in misericordia tua speravi. Exsultabit cor meum in salutari tuo:
cantabo Domino qui bona tribuit mihi: et psallam nomini Domini altissimi.

13 (14). Vita et pœna atheorum

13 [1] In finem, Psalmus David.

Vita abominabilis

Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus.
Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.
[2] Dominus de cælo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum.

(7) Pr 30, 5.

3 Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt:
non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.

per partes describitur

Sepulcrum patens est guttur eorum: linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum.
Quorum os maledictione et amaritudine plenum est: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.
Contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt: non est timor Dei ante oculos eorum.

pœna nuntiatur

4 Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem, qui devorant plebem meam sicut escam panis? 5 Dominum non invocaverunt,
illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.
6 Quoniam Dominus in generatione iusta est,
consilium inopis confudistis: quoniam Dominus spes eius est.
7 Quis dabit ex Sion salutare Israel?
cum averterit Dominus captivitatem plebis suæ, exsultabit Iacob, et lætabitur Israel.

14 (15). Domesticus Domini

14 1 Psalmus David.

Qui verbo et opere Deum et proximum diligit

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescet in monte sancto tuo?
2 Qui ingreditur sine macula, et operatur iustitiam: 3 Qui loquitur veritatem in corde suo,
qui non egit dolum in lingua sua: Nec fecit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximos suos.
4 Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus: timentes autem Dominum glorificat:
Qui iurat proximo suo, et non decipit,
5 qui pecuniam suam non dedit ad usuram, et munera super innocentem non accepit: Qui facit hæc, non movebitur in æternum.

15 (16). Summum bonum sancti

15 1 Tituli inscriptio ipsi David.

Conserva me Domine, quoniam speravi in te.
2 Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.
3 Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificavit omnes voluntates meas in eis.
4 Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt.
Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Sanctus in Deo delectatur

5 Dominus pars hereditatis meæ, et calicis mei: tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.
6 Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hereditas mea præclara est mihi.
7 Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum: insuper et usque ad noctem increpuerunt me renes mei.
8 Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commovear.

qui est hereditas eius

9 Propter hoc lætatum est cor meum, et exsultavit lingua mea: insuper et caro mea requiescet in spe.
10 Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.
Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem.

atque spes et gaudium

16 (17). Petitio afflicti et vexati

16 1 Oratio David.

Exaudi Domine iustitiam meam: intende deprecationem meam.

Innocentiam suam asseverat

(8) Act 2, 25. — (10) Act 2, 31; 13, 35.

Auribus percipe orationem meam, non in labiis dolosis.
2 De vultu tuo iudicium meum prodeat: oculi tui videant æquitates.
3 Probasti cor meum, et visitasti nocte: igne me examinasti,
et non est inventa in me iniquitas.
4 Ut non loquatur os meum opera hominum:
propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras.
5 Perfice gressus meos in semitis tuis: ut non moveantur vestigia mea.

nequitiam inimicorum exponit

6 Ego clamavi, quoniam exaudisti me Deus:
inclina aurem tuam mihi, et exaudi verba mea.
7 Mirifica misericordias tuas, qui salvos facis sperantes in te.
8 A resistentibus dexteræ tuæ custodi me, ut pupillam oculi. Sub umbra alarum tuarum protege me:
9 a facie impiorum qui me afflixerunt. Inimici mei animam meam circumdederunt,
10 adipem suum concluserunt: os eorum locutum est superbiam.
11 Proficientes me nunc circumdederunt me: oculos suos statuerunt declinare in terram.
12 Susceperunt me sicut leo paratus ad prædam:
et sicut catulus leonis habitans in abditis.

liberationem petit

13 Exsurge Domine, præveni eum, et supplanta eum:
eripe animam meam ab impio, frameam tuam
14 ab inimicis manus tuæ.
Domine a paucis de terra divide eos in vita eorum: de absconditis tuis adimpletus est venter eorum.
Saturati sunt filiis: et dimiserunt reliquias suas parvulis suis.
15 Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.

17 (18). Gratiarum actio liberati

17 1 *In finem puero Domini David, qui locutus est Domino verba cantici huius, in die, qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum eius, et de manu Saul, et dixit: (2 Rg 22, 2.)*

Dominus salvator

2 Diligam te Domine fortitudo mea:
3 Dominus firmamentum meum, et refugium meum, et liberator meus.
Deus meus adiutor meus, et sperabo in eum.
Protector meus, et cornu salutis meæ, et susceptor meus.
4 Laudans invocabo Dominum: et ab inimicis meis salvus ero.

Davida in angustiis positum

5 Circumdederunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis conturbaverunt me.
6 Dolores inferni circumdederunt me: præoccupaverunt me laquei mortis.
7 In tribulatione mea invocavi Dominum, et ad Deum meum clamavi:
Et exaudivit de templo sancto suo vocem meam: et clamor meus in conspectu eius, introivit in aures eius.

modo mirabili

8 Commota est, et contremuit terra: fundamenta montium conturbata sunt,
et commota sunt, quoniam iratus est eis.
9 Ascendit fumus in ira eius: et ignis a facie eius exarsit:
carbones succensi sunt ab eo.
10 Inclinavit cælos, et descendit: et caligo sub pedibus eius.
11 Et ascendit super cherubim, et volavit: volavit super pennas ventorum.
12 Et posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius: tenebrosa aqua in nubibus aeris.

(3) Hbr 2, 13.

13 Præ fulgore in conspectu eius nubes transierunt,
grando et carbones ignis.
14 Et intonuit de cælo Dominus, et Altissimus
dedit vocem suam: grando et carbones
ignis.
15 Et misit sagittas suas, et dissipavit eos: ful-
gura multiplicavit, et conturbavit eos.
16 Et apparuerunt fontes aquarum, et revelata
sunt fundamenta orbis terrarum:
Ab increpatione tua Domine, ab inspiratione
spiritus iræ tuæ.

eripuit et eduxit

17 Misit de summo, et accepit me: et assumpsit
me de aquis multis.
18 Eripuit me de inimicis meis fortissimis, et ab
his qui oderunt me: quoniam confortati
sunt super me.
19 Prævenerunt me in die afflictionis meæ: et
factus est Dominus protector meus.
20 Et eduxit me in latitudinem: salvum me fecit,
quoniam voluit me.

secundum iustitiam eius

21 Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam
meam, et secundum puritatem manuum
mearum retribuet mihi:
22 Quia custodivi vias Domini, nec impie gessi a
Deo meo.
23 Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo:
et iustitias eius non reppuli a me.
24 Et ero immaculatus cum eo: et observabo me
ab iniquitate mea.
25 Et retribuet mihi Dominus secundum iustitiam
meam: et secundum puritatem manuum
mearum in conspectu oculorum eius.
26 Cum sancto sanctus eris, et cum viro inno-
cente innocens eris:
27 Et cum electo electus eris: et cum perverso
perverteris.
28 Quoniam tu populum humilem salvum facies:
et oculos superborum humiliabis.

29 Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine:
Deus meus illumina tenebras meas.
30 Quoniam in te eripiar a tentatione, et in Deo
meo transgrediar murum.
31 Deus meus impolluta via eius: eloquia Domini
igne examinata: protector est omnium spe-
rantium in se.

et fortitudinem suam

32 Quoniam quis Deus præter Dominum? aut
quis Deus præter Deum nostrum?
33 Deus qui præcinxit me virtute: et posuit im-
maculatam viam meam.
34 Qui perfecit pedes meos tamquam cervorum,
et super excelsa statuens me.
35 Qui docet manus meas ad prœlium: et posui-
sti, ut arcum æreum, brachia mea.
36 Et dedisti mihi protectionem salutis tuæ: et
dextera tua suscepit me:
Et disciplina tua correxit me in finem: et dis-
ciplina tua ipsa me docebit.
37 Dilatasti gressus meos subtus me: et non sunt
infirmata vestigia mea:
38 Persequar inimicos meos, et comprehendam il-
los: et non convertar donec deficiant.
39 Confringam illos, nec poterunt stare: cadent
subtus pedes meos.
40 Et præcinxisti me virtute ad bellum: et sup-
plantasti insurgentes in me subtus me.
41 Et inimicos meos dedisti mihi dorsum, et odi-
entes me disperdidisti.
42 Clamaverunt, nec erat qui salvos faceret, ad
Dominum: nec exaudivit eos.
43 Et comminuam eos, ut pulverem ante faciem
venti: ut lutum platearum delebo eos.

eique victoriam eruentam

44 Eripies me de contradictionibus populi: consti-
tues me in caput gentium.
45 Populus, quem non cognovi, servivit mihi:
in auditu auris obœdivit mihi. 46 Filii alieni men-
titi sunt mihi,

et regnum gloriosum detulit

(34) 2 Sm 22, 34 s.

filii alieni inveterati sunt, et claudicaverunt a semitis suis.

et propterea honoratur

47 Vivit Dominus, et benedictus Deus meus, et exaltetur Deus salutis meæ.
48 Deus qui das vindictas mihi, et subdis populos sub me, liberator meus de inimicis meis iracundis.
49 Et ab insurgentibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me.
50 Propterea confitebor tibi in nationibus Domine: et nomini tuo psalmum dicam,
51 Magnificans salutes regis eius, et faciens misericordiam christo suo David, et semini eius usque in sæculum.

18 (19). Gloria Dei et laus legis

18 1 In finem, Psalmus David.

Gloriam Dei cæli enarrant

2 Cæli enarrant gloriam Dei, et opera manuum eius annuntiat firmamentum.
3 Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam.
4 Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum.
5 In omnem terram exivit sonus eorum: et in fines orbis terræ verba eorum.
6 In sole posuit tabernaculum suum: et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo: Exsultavit ut gigas ad currendam viam,
7 a summo cælo egressio eius: Et occursus eius usque ad summum eius: nec est qui se abscondat a calore eius.

lex Domini extollitur

8 Lex Domini immaculata convertens animas: testimonium Domini fidele, sapientiam præstans parvulis.

(50) 2 Sm 22, 50; Rom 15, 9. — (5) Rom 10, 18. — (6) Lc 24, 46.

9 Iustitiæ Domini rectæ, lætificantes corda: præceptum Domini lucidum; illuminans oculos.
10 Timor Domini sanctus, permanens in sæculum sæculi: iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa.
11 Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum: et dulciora super mel et favum.
12 Etenim servus tuus custodit ea, in custodiendis illis retributio multa.

venia delictorum petitur

13 Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me: 14 et ab alienis parce servo tuo.
Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero: et emundabor a delicto maximo.
15 Et erunt ut complaceant eloquia oris mei: et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.
Domine adiutor meus, et redemptor meus.

19 (20). Petitio pro rege pugnaturo

19 1 In finem, Psalmus David.

Vota populi Israel

2 Exaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.
3 Mittat tibi auxilium de sancto: et de Sion tueatur te.
4 Memor sit omnis sacrificii tui: et holocaustum tuum pingue fiat.
5 Tribuat tibi secundum cor tuum: et omne consilium tuum confirmet.
6 Lætabimur in salutari tuo: et in nomine Dei nostri magnificabimur.
7 Impleat Dominus omnes petitiones tuas: nunc cognovi quoniam salvum fecit Dominus CHRISTUM suum.
Exaudiet illum de cælo sancto suo: in potentatibus salus dexteræ eius.

subsidium populi ac regis

8 Hi in curribus, et hi in equis: nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus.

9 Ipsi obligati sunt, et ceciderunt: nos autem surreximus et erecti sumus.
10 Domine salvum fac regem: et exaudi nos in die, qua invocaverimus te.

20 (21). Gratiarum actio pro rege triumphante

20 1 In finem, Psalmus David.

Dominus palmam dans celebratur

2 Domine in virtute tua lætabitur rex: et super salutare tuum exsultabit vehementer.
3 Desiderium cordis eius tribuisti ei: et voluntate labiorum eius non fraudasti eum.
4 Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso.
5 Vitam petiit a te: et tribuisti ei longitudinem dierum in sæculum, et in sæculum sæculi.
6 Magna est gloria eius in salutari tuo: gloriam et magnum decorem impones super eum.
7 Quoniam dabis eum in benedictionem in sæculum sæculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.
8 Quoniam rex sperat in Domino: et in misericordia Altissimi non commovebitur.

auxilium eius futurum imploratur

9 Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inveniat omnes, qui te oderunt.
10 Pones eos ut clibanum ignis in tempore vultus tui:
Dominus in ira sua conturbabit eos, et devorabit eos ignis.
11 Fructum eorum de terra perdes: et semen eorum a filiis hominum.
12 Quoniam declinaverunt in te mala; cogitaverunt consilia, quæ non potuerunt stabilire.
13 Quoniam pones eos dorsum: in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.
14 Exaltare Domine in virtute tua: cantabimus et psallemus virtutes tuas.

21 (22). Petitio et laudatio Christi

21 1 In finem pro susceptione matutina, Psalmus David.

Petitio patientis

2 Deus Deus meus respice in me: quare me dereliquisti? longe a salute mea verba delictorum meorum.
3 Deus meus clamabo per diem, et non exaudies: et nocte, et non ad insipientiam mihi.
4 Tu autem in sancto habitas, laus Israel.
5 In te speraverunt patres nostri: speraverunt, et liberasti eos.
6 Ad te clamaverunt, et salvi facti sunt: in te speraverunt, et non sunt confusi.
7 Ego autem sum vermis, et non homo: opprobrium hominum, et abiectio plebis.
8 Omnes videntes me, deriserunt me: locuti sunt labiis, et moverunt caput.
9 Speravit in Domino, eripiat eum: salvum faciat eum, quoniam vult eum.
10 Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre: spes mea ab uberibus matris meæ.
11 In te proiectus sum ex utero: de ventre matris meæ Deus meus es tu,
12 ne discesseris a me: Quoniam tribulatio proxima est: quoniam non est qui adiuvet.
13 Circumdederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me.
14 Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens et rugiens.
15 Sicut aqua effusus sum: et dispersa sunt omnia ossa mea.
Factum est cor meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei.
16 Aruit tamquam testa virtus mea, et lingua mea adhæsit faucibus meis: et in pulverem mortis deduxisti me.

---

(2) Mt 27, 46; Mc 15, 34. — (8) Mt 27, 39; Mc 15, 29. — (9) Mt 27, 43.

17 Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos:
18 dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me:
19 diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.
20 Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum a me: ad defensionem meam conspice.
21 Erue a framea Deus animam meam: et de manu canis unicam meam:
22 Salva me ex ore leonis: et a cornibus unicornium humilitatem meam.

laudatio resurgentis

23 Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te.
24 Qui timetis Dominum laudate eum: universum semen Iacob glorificate eum:
25 Timeat eum omne semen Israel: quoniam non sprevit, neque despexit deprecationem pauperis: Nec avertit faciem suam a me:
et cum clamarem ad eum exaudivit me.
26 Apud te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum.
27 Edent pauperes, et saturabuntur: et laudabunt Dominum qui requirunt eum:
vivent corda eorum in sæculum sæculi.
28 Reminiscentur et convertentur ad Dominum universi fines terræ: Et adorabunt in conspectu eius universæ familiæ gentium.
29 Quoniam Domini est regnum: et ipse dominabitur gentium.
30 Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terræ: in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terram.
31 Et anima mea illi vivet: et semen meum serviet ipsi.

(17) Mt 27, 31. — (19) Io 19, 23. — (23) Hbr 2, 12.

32 Annuntiabitur Domino generatio ventura: et annuntiabunt cæli iustitiam eius populo qui nascetur, quem fecit Dominus.

22 (23). Dominus pastor et hospes

22 1 Psalmus David.

Dominus regit me, et nihil mihi deerit: Pastor bonus
2 in loco pascuæ ibi me collocavit. Super aquam refectionis educavit me:
3 animam meam convertit. Deduxit me super semitas iustitiæ, propter nomen suum.
4 Nam, et si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala:
quoniam tu mecum es. Virga tua, et baculus tuus: ipsa me consolata sunt.

5 Parasti in conspectu meo mensam, adversus hospes liberalis eos, qui tribulant me.
Impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians quam præclarus est!
6 Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ: Et ut inhabitem in domo Domini, in longitudinem dierum.

23 (24). Habitatores Sion

23 1 Prima sabbati, Psalmus David.

Domini est terra, et plenitudo eius: orbis terrarum, et universi, qui habitant in eo. Innocentes
2 Quia ipse super maria fundavit eum: et super flumina præparavit eum.
3 Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto eius?
4 Innocens manibus et mundo corde,
qui non accepit in vano animam suam, nec iuravit in dolo proximo suo.

(1) Is 40, 11; Ir 23, 4; Ez 34, 11. 23; 1 Ptr 2, 25; 5, 4. — (1) Ps 49, 12; 1 Cor 10, 26.

5 Hic accipiet benedictionem a Domino: et misericordiam a Deo salutari suo.
6 Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem Dei Iacob.

rex gloriæ

7 Attollite portas principes vestras, et elevamini portæ æternales: et introibit rex gloriæ.
8 Quis est iste rex gloriæ? Dominus fortis et potens: Dominus potens in prœlio.
9 Attollite portas principes vestras, et elevamini portæ æternales: et introibit rex gloriæ.
10 Quis est iste rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est rex gloriæ.

24 (25). Preces variæ

24 1 In finem, Psalmus David.

Inimici confundantur

Ad te Domine levavi animam meam: 2 Deus meus
in te confido, non erubescam: 3 Neque irrideant me inimici mei:
etenim universi, qui sustinent te, non confundentur. 4 Confundantur omnes iniqua agentes supervacue.

viæ rectæ demonstrentur

Vias tuas Domine demonstra mihi: et semitas tuas edoce me.
5 Dirige me in veritate tua, et doce me: quia tu es Deus salvator meus, et te sustinui tota die.
6 Reminiscere miserationum tuarum Domine, et misericordiarum tuarum, quæ a sæculo sunt.

delicta dimittantur

7 Delicta iuventutis meæ, et ignorantias meas ne memineris. Secundum misericordiam tuam memento mei tu: propter bonitatem tuam Domine.
8 Dulcis et rectus Dominus: propter hoc legem dabit delinquentibus in via.
9 Diriget mansuetos in iudicio: docebit mites vias suas.

10 Universæ viæ Domini, misericordia et veritas, requirentibus testamentum eius et testimonia eius.
11 Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo: multum est enim.
12 Quis est homo qui timet Dominum? legem statuit ei in via, quam elegit.
13 Anima eius in bonis demorabitur: et semen eius hereditabit terram.
14 Firmamentum est Dominus timentibus eum: et testamentum ipsius ut manifestetur illis.
15 Oculi mei semper ad Dominum: quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.
16 Respice in me, et miserere mei: quia unicus et pauper sum ego.
17 Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue me.
18 Vide humilitatem meam, et laborem meum: et dimitte universa delicta mea.

Israel liberetur

19 Respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt, et odio iniquo oderunt me.
20 Custodi animam meam, et erue me: non erubescam quoniam speravi in te.
21 Innocentes et recti adhæserunt mihi: quia sustinui te.
22 Libera Deus Israel, ex omnibus tribulationibus suis.

25 (26). Oratio innocentis

25 1 In finem, Psalmus David.

Propter innocentiam suam

Iudica me Domine, quoniam ego in innocentia mea ingressus sum: et in Domino sperans non infirmabor.
2 Proba me Domine, et tenta me: ure renes meos et cor meum.
3 Quoniam misericordia tua ante oculos meos est: et complacui in veritate tua.

(19) Io 15, 25.

4 Non sedi cum concilio vanitatis: et cum iniqua
gerentibus non introibo.
5 Odivi ecclesiam malignantium: et cum impiis
non sedebo.
6 Lavabo inter innocentes manus meas: et cir-
cumdabo altare tuum Domine:
7 Ut audiam vocem laudis, et enarrem universa
mirabilia tua.
8 Domine dilexi decorem domus tuæ, et locum
habitationis gloriæ tuæ.

nc perdatur cum impiis

9 Ne perdas cum impiis Deus animam meam, et
cum viris sanguinum vitam meam:
10 In quorum manibus iniquitates sunt: dextera
eorum repleta est muneribus.
11 Ego autem in innocentia mea ingressus sum:
redime me, et miserere mei.
12 Pes meus stetit in directo: in ecclesiis bene-
dicam te Domine.

26 (27). Protector derelicti

26 1 Psalmus David priusquam liniretur.

Dominus in sanctuario habitans

Dominus illuminatio mea, et salus mea, quem
timebo?
Dominus protector vitæ meæ, a quo trepidabo?
2 Dum appropiant super me nocentes, ut edant
carnes meas:
Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati
sunt et ceciderunt.
3 Si consistant adversum me castra, non time-
bit cor meum.
Si exsurgat adversum me prœlium, in hoc ego
sperabo.
4 Unam petii a Domino, hanc requiram,
ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus
vitæ meæ:
Ut videam voluptatem Domini, et visitem tem-
plum eius.
5 Quoniam abscondit me in tabernaculo suo: in
die malorum

protexit me in abscondito tabernaculi sui. 6 In
petra exaltavit me:
et nunc exaltavit caput meum super inimicos
meos.
Circuivi, et immolavi in tabernaculo eius hos-
tiam vociferationis: cantabo, et psalmum
dicam Domino.

quem derelictus implorat

7 Exaudi Domine vocem meam, qua clamavi ad
te: miserere mei, et exaudi me.
8 Tibi dixit cor meum, exquisivit te facies mea:
faciem tuam Domine requiram.
9 Ne avertas faciem tuam a me: ne declines in
ira a servo tuo.
Adiutor meus esto: ne derelinquas me, neque
despicias me Deus salutaris meus.
10 Quoniam pater meus, et mater mea dereli-
querunt me: Dominus autem assumpsit
me.
11 Legem pone mihi Domine in via tua: et dirige
me in semitam rectam propter inimicos
meos.
12 Ne tradideris me in animas tribulantium me:
quoniam insurrexerunt in me testes iniqui, et
mentita est iniquitas sibi.
13 Credo videre bona Domini in terra viventium.
14 Exspecta Dominum, viriliter age: et confortetur cor tuum, et sustine Dominum.

27 (28). Deprecatio et gratiarum actio

27 Psalmus ipsi David.

Tribulatus ad Dominum clamat

1 Ad te Domine clamabo, Deus meus ne sileas
a me:
ne quando taceas a me, et assimilabor descen-
dentibus in lacum.
2 Exaudi Domine vocem deprecationis meæ dum
oro ad te: dum extollo manus meas ad
templum sanctum tuum.

3 Ne simul trahas me cum peccatoribus: et cum
operantibus iniquitatem ne perdas me:
Qui loquuntur pacem cum proximo suo, mala
autem in cordibus eorum.
4 Da illis secundum opera eorum, et secundum
nequitiam adinventionum ipsorum.
Secundum opera manuum eorum tribue illis:
redde retributionem eorum ipsis.
5 Quoniam non intel'exerunt opera Domini, et
in opera manuum eius
destrues illos, et non ædificabis eos.

exauditus gratias agit

6 Benedictus Dominus: quoniam exaudivit vocem
deprecationis meæ.
7 Dominus adiutor meus, et protector meus:
in ipso speravit cor meum, et adiutus sum.
Et refloruit caro mea: et ex voluntate mea
confitebor ei.
8 Dominus fortitudo plebis suæ: et protector
salvationum christi sui est.
9 Salvum fac populum tuum Domine, et benedic
hereditati tuæ: et rege eos, et extolle illos
usque in æternum.

28 (29). Maiestas Domini tonitruantis

28 1 Psalmus David, In consummatione taber-
naculi.

Agnoscatur

Afferte Domino filii Dei: afferte Domino filios
arietum:
2 Afferte Domino gloriam et honorem, afferte
Domino gloriam nomini eius: adorate Do-
minum in atrio sancto eius.

per partes describitur

3 Vox Domini super aquas, Deus maiestatis in-
tonuit: Dominus super aquas multas.
4 Vox Domini in virtute: vox Domini in ma-
gnificentia.
5 Vox Domini confringentis cedros: et confrin-
get Dominus cedros Libani:
6 Et comminuet eas tamquam vitulum Libani: et
dilectus quemadmodum filius unicornium.

7 Vox Domini intercidentis flammam ignis:
8 Vox Domini concutientis desertum: et com-
movebit Dominus desertum Cades.
9 Vox Domini præparantis cervos, et revelabit
condensa: et in templo eius omnes dicent
gloriam.
10 Dominus diluvium inhabitare facit: et sedebit
Dominus rex in æternum.
11 Dominus virtutem populo suo dabit: Dominus
benedicet populo suo in pace.

29 (30). Gratiarum actio humiliati

29 Psalmus Cantici 1 In dedicatione domus
David.

Dominum exaltat

2 Exaltabo te Domine quoniam suscepisti me:
nec delectasti inimicos meos super me.
3 Domine Deus meus clamavi ad te, et sana-
sti me.
4 Domine eduxisti ab inferno animam meam:
salvasti me a descendentibus in lacum.
5 Psallite Domino sancti eius: et confitemini me-
moriæ sanctitatis eius.
6 Quoniam ira in indignatione eius: et vita in
voluntate eius.
Ad vesperum demorabitur fletus: et ad matu-
tinum lætitia.

qui eum dereliquerat, sed postea adiuvit

7 Ego autem dixi in abundantia mea: Non mo-
vebor in æternum.
8 Domine in voluntate tua, præstitisti decori meo
virtutem. Avertisti faciem tuam a me, et
factus sum conturbatus.
9 Ad te Domine clamabo: et ad Deum meum
deprecabor.
10 Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo
in corruptionem?
Numquid confitebitur tibi pulvis, aut annuntia-
bit veritatem tuam?
11 Audivit Dominus, et misertus est mei: Do-
minus factus est adiutor meus.

12 Convertisti planctum meum in gaudium mihi:
conscidisti saccum meum, et circumdedisti me lætitia:
13 Ut cantet tibi gloria mea; et non compungar:
Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

30 (31). Spes mærentium

30 1 In finem, Psalmus David, pro ecstasi.

Deus protector

2 In te Domine speravi non confundar in æternum:
in iustitia tua libera me. 3 Inclina ad me aurem tuam, accelera ut eruas me.
Esto mihi in Deum protectorem: et in domum refugii, ut salvum me facias.
4 Quoniam fortitudo mea, et refugium meum es tu: et propter nomen tuum deduces me, et enutries me.
5 Educes me de laqueo hoc, quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus.
6 In manus tuas commendo spiritum meum: redemisti me Domine Deus veritatis.
7 Odisti observantes vanitates, supervacue. Ego autem in Domino speravi:
8 exsultabo, et lætabor in misericordia tua.
Quoniam respexisti humilitatem meam, salvasti de necessitatibus animam meam.
9 Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spatioso pedes meos.

invocatur

10 Miserere mei Domine quoniam tribulor:
conturbatus est in ira oculus meus, anima mea, et venter meus:
11 Quoniam defecit in dolore vita mea: et anni mei in gemitibus.
Infirmata est in paupertate virtus mea: et ossa mea conturbata sunt.

(6) Lc 23, 46.

12 Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium et vicinis meis valde: et timor notis meis.
Qui videbant me, foras fugerunt a me:
13 oblivioni datus sum, tamquam mortuus a corde.
Factus sum tamquam vas perditum:
14 quoniam audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu:
In eo dum convenirent simul adversum me, accipere animam meam consiliati sunt.
15 Ego autem in te speravi Domine: dixi: Deus meus es tu:
16 in manibus tuis sortes meæ. Eripe me de manu inimicorum meorum, et a persequentibus me.
17 Illustra faciem tuam super servum tuum, salvum me fac in misericordia tua:
18 Domine non confundar, quoniam invocavi te.
Erubescant impii, et deducantur in infernum:
19 muta fiant labia dolosa. Quæ loquuntur adversus iustum iniquitatem, in superbia, et in abusione.

20 Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te.
Perfecisti eis, qui sperant in te, in conspectu filiorum hominum.
21 Abscondes eos in abscondito faciei tuæ a conturbatione hominum.
Proteges eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.
22 Benedictus Dominus: quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita.
23 Ego autem dixi in excessu mentis meæ: Proiectus sum a facie oculorum tuorum.
Ideo exaudisti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.
24 Diligite Dominum omnes sancti eius: quoniam veritatem requiret Dominus, et retribuet abundanter facientibus superbiam.

atque benedicitur

25 Viriliter agite, et confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.

31 (32). Remissio peccatorum

31 Ipsi David intellectus.

Conceditur confitentibus

1 Beati, quorum remissæ sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata.
2 Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum, nec est in spiritu eius dolus.
3 Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea, dum clamarem tota die.
4 Quoniam die ac nocte gravata est super me manus tua: conversus sum in ærumna mea, dum configitur spina.
5 Delictum meum cognitum tibi feci: et iniustitiam meam non abscondi.
Dixi: Confitebor adversum me iniustitiam meam Domino: et tu remisisti impietatem peccati mei.

et in Domino sperantibus

6 Pro hac orabit ad te omnis sanctus, in tempore opportuno. Verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt.
7 Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circumdedit me: exsultatio mea erue me a circumdantibus me.
8 Intellectum tibi dabo, et instruam te in via hac, qua gradieris: firmabo super te oculos meos.
9 Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus. In camo et freno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te.
10 Multa flagella peccatoris, sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.
11 Lætamini in Domino et exsultate iusti, et gloriamini omnes recti corde.

(1) Rom 4, 7. — (5) Is 65, 24.

32 (33). Laus Domini

32 Psalmus David.

Domino psallant

1 Exsultate iusti in Domino: rectos decet collaudatio.
2 Confitemini Domino in cithara: in psalterio decem chordarum psallite illi.
3 Cantate ei canticum novum: bene psallite ei in vociferatione.

cuius verbum fidele et omnipotens est

4 Quia rectum est verbum Domini, et omnia opera eius in fide.
5 Diligit misericordiam et iudicium: misericordia Domini plena est terra.
6 Verbo Domini cæli firmati sunt: et spiritu oris eius omnis virtus eorum.
7 Congregans sicut in utre aquas maris: ponens in thesauris abyssos.
8 Timeat Dominum omnis terra: ab eo autem commoveantur omnes inhabitantes orbem.
9 Quoniam ipse dixit, et facta sunt: ipse mandavit, et creata sunt.

cuius consilium dissipat consilia gentium

10 Dominus dissipat consilia gentium: reprobat autem cogitationes populorum, et reprobat consilia principum.
11 Consilium autem Domini in æternum manet: cogitationes cordis eius in generatione et generationem.
12 Beata gens, cuius est Dominus, Deus eius: populus, quem elegit in hereditatem sibi.

cuius oculi Deum metuentes respiciunt

13 De cælo respexit Dominus: vidit omnes filios hominum.
14 De præparato habitaculo suo respexit super omnes, qui habitant terram.
15 Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum.
16 Non salvatur rex per multam virtutem: et gigas non salvabitur in multitudine virtutis suæ.

(9) Idt 16, 17.

17 Fallax equus ad salutem: in abundantia autem virtutis suæ non salvabitur.
18 Ecce oculi Domini super metuentes eum: et in eis, qui sperant super misericordia eius.
19 Ut eruat a morte animas eorum: et alat eos in fame.

qui protector in se sperantium est

20 Anima nostra sustinet Dominum: quoniam adiutor et protector noster est.
21 Quia in eo lætabitur cor nostrum: et in nomine sancto eius speravimus.
22 Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum speravimus in te.

33 (34). Redemptor iustorum

33 1 Davidi, cum immutavit vultum suum coram Achimelech, et dimisit eum et abiit. *(1 Rg 21.)*

Dominus Psalmistam e tribulationibus eripuit

2 Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.
3 In Domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, et lætentur.
4 Magnificate Dominum mecum: et exaltemus nomen eius in idipsum.
5 Exquisivi Dominum, et exaudivit me: et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.
6 Accedite ad eum, et illuminamini: et facies vestræ non confundentur.
7 Iste pauper clamavit, et Dominus exaudivit eum: et de omnibus tribulationibus eius salvavit eum.
8 Immittet angelus Domini in circuitu timentium eum: et eripiet eos.
9 Gustate, et videte quoniam suavis est Dominus: beatus vir, qui sperat in eo.
10 Timete Dominum omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum.
11 Divites eguerunt et esurierunt: inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.

(11) Lc 1, 53.

12 Venite filii, audite me: timorem Domini docebo vos.
13 Quis est homo qui vult vitam: diligit dies videre bonos?
14 Prohibe linguam tuam a malo: et labia tua ne loquantur dolum.
15 Diverte a malo, et fac bonum: inquire pacem, et persequere eam.
16 Oculi Domini super iustos: et aures eius in preces eorum.
17 Vultus autem Domini super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum.
18 Clamaverunt iusti, et Dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos.

omnes Deum timentes liberabit

19 Iuxta est Dominus iis, qui tribulato sunt corde: et humiles spiritu salvabit.
20 Multæ tribulationes iustorum: et de omnibus his liberabit eos Dominus.
21 Custodit Dominus omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur.
22 Mors peccatorum pessima: et qui oderunt iustum delinquent.
23 Redimet Dominus animas servorum suorum: et non delinquent omnes qui sperant in eo.

34 (35). Adiutor impugnatorum

34 1 Ipsi David.

Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me.

Dominus exoratur

2 Apprehende arma et scutum: et exsurge in adiutorium mihi.
3 Effunde frameam, et conclude adversus eos, qui persequuntur me:
dic animæ meæ: Salus tua ego sum.
4 Confundantur et revereantur, quærentes animam meam.

(13) 1 Ptr 3, 10. — (16) Sir 15, 20; Hbr 4, 13.

Avertantur retrorsum, et confundantur cogitantes mihi mala.
5 Fiant tamquam pulvis ante faciem venti: et angelus Domini coarctans eos.
6 Fiat via illorum tenebræ et lubricum: et angelus Domini persequens eos.
7 Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui: supervacue exprobraverunt animam meam.
8 Veniat illi laqueus, quem ignorat: et captio, quam abscondit, apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipsum.
9 Anima autem mea exsultabit in Domino: et delectabitur super salutari suo.
10 Omnia ossa mea dicent: Domine, quis similis tibi?
Eripiens inopem de manu fortiorum eius: egenum et pauperem a diripientibus eum.

ut hostes iniquos

11 Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam interrogabant me.
12 Retribuebant mihi mala pro bonis: sterilitatem animæ meæ.
13 Ego autem cum mihi molesti essent, induebar cilicio. Humiliabam in ieiunio animam meam: et oratio mea in sinu meo convertetur.
14 Quasi proximum, et quasi fratrem nostrum, sic complacebam: quasi lugens et contristatus sic humiliabar.
15 Et adversum me lætati sunt, et convenerunt: congregata sunt super me flagella, et ignoravi.
16 Dissipati sunt, nec compuncti,
tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione: frenduerunt super me dentibus suis.
17 Domine quando respicies? restitue animam meam a malignitate eorum, a leonibus unicam meam.
18 Confitebor tibi in ecclesia magna, in populo gravi laudabo te.

19 Non supergaudeant mihi qui adversantur mihi inique: qui oderunt me gratis et annuunt oculis.

iudicet et expugnet

20 Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: et in iracundia terræ loquentes, dolos cogitabant.
21 Et dilataverunt super me os suum: dixerunt: Euge, euge, viderunt oculi nostri.
22 Vidisti Domine, ne sileas: Domine ne discedas a me.
23 Exsurge et intende iudicio meo: Deus meus, et Dominus meus in causam meam.
24 Iudica me secundum iustitiam tuam Domine Deus meus, et non supergaudeant mihi.
25 Non dicant in cordibus suis: Euge, euge, animæ nostræ: nec dicant: Devoravimus eum.
26 Erubescant et revereantur simul, qui gratulantur malis meis. Induantur confusione et reverentia qui magna loquuntur super me.
27 Exsultent et lætentur qui volunt iustitiam meam: et dicant semper: Magnificetur Dominus, qui volunt pacem servi eius.
28 Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuam.

35 (36). Iudex omnium

35 1 In finem, servo Domini ipsi David.

2 Dixit iniustus ut delinquat in semetipso: non est timor Dei ante oculos eius.

Dominus iniustos

3 Quoniam dolose egit in conspectu eius: ut inveniatur iniquitas eius ad odium.
4 Verba oris eius iniquitas, et dolus: noluit intelligere ut bene ageret.
5 Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni viæ non bonæ, malitiam autem non odivit.
6 Domine in cælo misericordia tua: et veritas tua usque ad nubes.

et rectos corde

(19) Io 15, 25. — (3) Sup 13, 3.

7 Iustitia tua sicut montes Dei: iudicia tua abyssus multa. Homines, et iumenta salvabis Domine:
8 quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam Deus. Filii autem hominum, in tegmine alarum tuarum sperabunt.
9 Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ: et torrente voluptatis tuæ potabis eos.
10 Quoniam apud te est fons vitæ: et in lumine tuo videbimus lumen.

iuste iudicat

11 Prætende misericordiam tuam scientibus te, et iustitiam tuam his, qui recto sunt corde.
12 Non veniat mihi pes superbiæ: et manus peccatoris non moveat me.
13 Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt, nec potuerunt stare.

36 (37). Felicitas hominum

36 1 Psalmus ipsi David.

Iniquorum felicitas falsa

Noli æmulari in malignantibus: neque zelaveris facientes iniquitatem.
2 Quoniam tamquam fænum velociter arescent: et quemadmodum olera herbarum cito decident.
3 Spera in Domino, et fac bonitatem: et inhabita terram, et pasceris in divitiis eius.
4 Delectare in Domino: et dabit tibi petitiones cordis tui.
5 Revela Domino viam tuam, et spera in eo: et ipse faciet.
6 Et educet quasi lumen iustitiam tuam: et iudicium tuum tamquam meridiem:
7 subditus esto Domino, et ora eum.
Noli æmulari in eo, qui prosperatur in via sua: in homine faciente iniustitias.
8 Desine ab ira, et derelinque furorem: noli æmulari ut maligneris.
9 Quoniam qui malignantur, exterminabuntur: sustinentes autem Dominum, ipsi hereditabunt terram.

10 Et adhuc pusillum, et non erit peccator: et quæres locum eius, et non invenies.
11 Mansueti autem hereditabunt terram, et delectabuntur in multitudine pacis.
12 Observabit peccator iustum: et stridebit super eum dentibus suis.
13 Dominus autem irridebit eum: quoniam prospicit quod veniet dies eius.
14 Gladium evaginaverunt peccatores: intenderunt arcum suum.
Ut deiiciant pauperem et inopem: ut trucident rectos corde.
15 Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur.
16 Melius est modicum iusto, super divitias peccatorum multas.
17 Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos Dominus.
18 Novit Dominus dies immaculatorum: et hereditas eorum in æternum erit.
19 Non confundentur in tempore malo, et in diebus famis saturabuntur:
20 quia peccatores peribunt. Inimici vero Domini mox ut honorificati fuerint et exaltati: deficientes, quemadmodum fumus deficient.
21 Mutuabitur peccator, et non solvet: iustus autem miseretur et tribuet.

iustorum felicitas vera

22 Quia benedicentes ei hereditabunt terram: maledicentes autem ei disperibunt.
23 Apud Dominum gressus hominis dirigentur: et viam eius volet.
24 Cum ceciderit, non collidetur: quia Dominus supponit manum suam.
25 Iunior fui, etenim senui:
et non vidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem.
26 Tota die miseretur et commodat: et semen illius in benedictione erit.

---

(11) Mt 5, 4.

27 Declina a malo, et fac bonum: et inhabita in
sæculum sæculi.
28 Quia Dominus amat iudicium, et non derelinquet
sanctos suos: in æternum conservabuntur.
Iniusti punientur: et semen impiorum peribit.
29 Iusti autem hereditabunt terram: et inhabita-
bunt in sæculum sæculi super eam.
30 Os iusti meditabitur sapientiam, et lingua eius
loquetur iudicium.
31 Lex Dei eius in corde ipsius: et non supplan-
tabuntur gressus eius.
32 Considerat peccator iustum: et quærit mortifi-
care eum.
33 Dominus autem non derelinquet eum in mani-
bus eius: nec damnabit eum cum iudica-
bitur illi.
34 Exspecta Dominum, et custodi viam eius:
et exaltabit te ut hereditate capias terram:
cum perierint peccatores videbis.
35 Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut
cedros Libani.
36 Et transivi, et ecce non erat: et quæsivi eum,
et non est inventus locus eius.
37 Custodi innocentiam, et vide æquitatem: quo-
niam sunt reliquiæ homini pacifico.
38 Iniusti autem disperibunt simul: reliquiæ im-
piorum interibunt.
39 Salus autem iustorum a Domino: et protector
eorum in tempore tribulationis.
40 Et adiuvabit eos Dominus, et liberabit eos: et
eruet eos a peccatoribus, et salvabit eos:
quia speraverunt in eo.

37 (38). Supplicatio male affecti

37 1 Psalmus David, in rememorationem de
sabbato.

Propter peccata ægrotans

2 Domine ne in furore tuo arguas me, neque in
ira tua corripias me.

(30) Pr 31, 26. — (31) Is 51, 7. — (2) Sup 6, 2.

3 Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: et
confirmasti super me manum tuam.
4 Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ:
non est pax ossibus meis a facie peccatorum
meorum.
5 Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt ca-
put meum: et sicut onus grave gravatæ
sunt super me.
6 Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ, a
facie insipientiæ meæ.
7 Miser factus sum, et curvatus sum usque in
finem: tota die contristatus ingrediebar.
8 Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus:
et non est sanitas in carne mea.
9 Afflictus sum, et humiliatus sum nimis: rugie-
bam a gemitu cordis mei.
10 Domine, ante te omne desiderium meum: et
gemitus meus a te non est absconditus.
11 Cor meum conturbatum est, dereliquit me vir-
tus mea: et lumen oculorum meorum, et
ipsum non est mecum.

ab amicis et inimicis afflictus

12 Amici mei, et proximi mei adversum me ap-
propinquaverunt, et steterunt. Et qui iuxta
me erant, de longe steterunt:
13 et vim faciebant qui quærebant animam meam.
Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vani-
tates: et dolos tota die meditabantur.
14 Ego autem tamquam surdus non audiebam: et
sicut mutus non aperiens os suum.
15 Et factus sum sicut homo non audiens: et non
habens in ore suo redarguciones.

Dominum orat

16 Quoniam in te Domine speravi: tu exaudies
me Domine Deus meus.
17 Quia dixi: Nequando supergaudeant mihi ini-
mici mei: et dum commoventur pedes
mei, super me magna locuti sunt.
18 Quoniam ego in flagella paratus sum: et dolor
meus in conspectu meo semper.
19 Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: et co-
gitabo pro peccato meo.

20 Inimici autem mei vivunt, et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt qui oderunt me inique.
21 Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.
22 Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne discesseris a me.
23 Intende in adiutorium meum, Domine Deus salutis meæ.

38 (39). Oratio vexati

38 1 In finem, ipsi Idithun, Canticum David.

Propter peccatores dolorem abscondit

2 Dixi: Custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea.
Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.
3 Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis: et dolor meus renovatus est.
4 Concaluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescet ignis. 5 Locutus sum in lingua mea:

vanitatem humanam considerat

Notum fac mihi Domine finem meum, Et numerum dierum meorum quis est:
ut sciam quid desit mihi.
6 Ecce mensurabiles posuisti dies meos: et substantia mea tamquam nihilum ante te.
Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.
7 Verumtamen in imagine pertransit homo: sed et frustra conturbatur.
Thesaurizat: et ignorat cui congregabit ea.

Dominum salvatorem exspectat

8 Et nunc quæ est exspectatio mea? nonne Dominus? et substantia mea apud te est.
9 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me.
10 Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti:
11 amove a me plagas tuas. 12 A fortitudine manus tuæ ego defeci

in increpationibus: propter iniquitatem corripuisti hominem. Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius:
verumtamen vane conturbatur omnis homo.
13 Exaudi orationem meam Domine, et deprecationem meam: auribus percipe lacrimas meas. Ne sileas:
quoniam advena ego sum apud te, et peregrinus, sicut omnes patres mei.
14 Remitte mihi, ut refrigerer prius quam abeam, et amplius non ero.

39 (40). Preces cruciati

39 1 In finem, Psalmus ipsi David.

E summa miseria ereptus

2 Exspectans exspectavi Dominum, et intendit mihi. 3 Et exaudivit preces meas:
et eduxit me de lacu miseriæ, et de luto fæcis.
Et statuit super petram pedes meos: et direxit gressus meos.
4 Et immisit in os meum canticum novum, carmen Deo nostro.
Videbunt multi, et timebunt: et sperabunt in Domino.
5 Beatus vir, cuius est nomen Domini spes eius:
et non respexit in vanitates et insanias falsas.
6 Multa fecisti tu Domine Deus meus mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi.
Annuntiavi et locutus sum: multiplicati sunt super numerum.

gratias agit

7 Sacrificium et oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi. Holocaustum et pro peccato non postulasti:
8 tunc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me
9 ut facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, et legem tuam in medio cordis mei.

(7) Hbr 10, 5.

10 Annuntiavi iustitiam tuam in ecclesia magna,
ecce labia mea non prohibebo: Domine tu scisti.
11 Iustitiam tuam non abscondi in corde meo: veritatem tuam et salutare tuum dixi. Non abscondi misericordiam tuam, et veritatem tuam a concilio multo.
12 Tu autem Domine ne longe facias miserationes tuas a me: misericordia tua et veritas tua semper susceperunt me.

orans, ut ab omnibus malis liberetur

13 Quoniam circumdederunt me mala, quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ, et non potui ut viderem.
Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: et cor meum dereliquit me.
14 Complaceat tibi Domine ut eruas me: Domine, ad adiuvandum me respice.
15 Confundantur et revereantur simul, qui quærunt animam meam, ut auferant eam. Convertantur retrorsum, et revereantur qui volunt mihi mala.
16 Ferant confestim confusionem suam, qui dicunt mihi: Euge, euge.
17 Exsultent et lætentur super te omnes quærentes te: et dicant semper: Magnificetur Dominus: qui diligunt salutare tuum.
18 Ego autem mendicus sum, et pauper: Dominus sollicitus est mei.
Adiutor meus, et protector meus tu es: Deus meus ne tardaveris.

40 (41). Meditatio ægroti

40 1 In finem, Psalmus ipsi David.

Vir misericors

2 Beatus qui intelligit super egenum, et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.
3 Dominus conservet eum, et vivificet eum,
et beatum faciat eum in terra: et non tradat eum in animam inimicorum eius.

(14) Inf 69, 2. — (15) Sup 34, 4.

4 Dominus opem ferat illi super lectum doloris eius: universum stratum eius versasti in infirmitate eius.

ægrotus et inimice tractatus

5 Ego dixi: Domine miserere mei: sana animam meam, quia peccavi tibi.
6 Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, et peribit nomen eius?
7 Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur, cor eius congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras, et loquebatur 8 in idipsum.
Adversum me susurrabant omnes inimici mei: adversum me cogitabant mala mihi.
9 Verbum iniquum constituerunt adversum me: Numquid qui dormit non adiiciet ut resurgat?
10 Etenim homo pacis meæ, in quo speravi: qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.

misericordiam Domini consequetur

11 Tu autem Domine miserere mei, et resuscita me: et retribuam eis.
12 In hoc cognovi quoniam voluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me.
13 Me autem propter innocentiam suscepisti: et confirmasti me in conspectu tuo in æternum.

doxologia prima

14 Benedictus Dominus Deus Israel a sæculo, et usque in sæculum: fiat, fiat.

II. Psalmi filiis Core ascripti, 41—48 (hebr. 42—49)

41 (42). Desiderium exsulis

41 1 In finem, Intellectus filiis Core.

Deum sitit

2 Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus.
3 Sitivit anima mea ad Deum fortem vivum: quando veniam et apparebo ante faciem Dei?
4 Fuerunt mihi lacrimæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus?

(10) Act 1, 16.

5 Hæc recordatus sum, et effudi in me animam meam:
quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei:
In voce exsultationis, et confessionis: sonus epulantis.
6 Quare tristis es anima mea? et quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei, 7 et Deus meus.

auxilium eius implorat

Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Iordanis, et Hermoniim a monte modico.
8 Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum. Omnia excelsa tua, et fluctus tui super me transierunt.
9 In die mandavit Dominus misericordiam suam: et nocte canticum eius. Apud me oratio Deo vitæ meæ,
10 dicam Deo: Susceptor meus es, Quare oblitus es mei? et quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?
11 Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me inimici mei: Dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus?
12 quare tristis es anima mea? et quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei, et Deus meus.

42 (43). Continuatio Psalmi præcedentis

42 1 Psalmus David.

reductionem spe-rat

Iudica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo, et doloso erue me.
2 Quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus?

3 Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.
4 Et introibo ad altare Dei: ad Deum, qui lætificat iuventutem meam. Confitebor tibi in cithara Deus Deus meus:
5 quare tristis es anima mea? et quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei, et Deus meus.

43 (44). Lamentatio populi Israel

43 1 In finem, Filiis Core ad intellectum.

A Deo rege suo mirabili

2 Deus auribus nostris audivimus: patres nostri annuntiaverunt nobis.
Opus, quod operatus es in diebus eorum: et in diebus antiquis.
3 Manus tua gentes disperdidit, et plantasti eos: afflixisti populos, et expulisti eos:
4 Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos:
Sed dextera tua, et brachium tuum, et illuminatio vultus tui: quoniam complacuisti in eis.
5 Tu es ipse rex meus et Deus meus: qui mandas salutes Iacob.
6 In te inimicos nostros ventilabimus cornu, et in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.
7 Non enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non salvabit me.
8 Salvasti enim nos de affligentibus nos: et odientes nos confudisti.
9 In Deo laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in sæculum.

repulsus et confusus est

10 Nunc autem repulisti et confudisti nos: et non egredieris Deus in virtutibus nostris.
11 Avertisti nos retrorsum post inimicos nostros: et qui oderunt nos, diripiebant sibi.
12 Dedisti nos tamquam oves escarum: et in gentibus dispersisti nos.

13 Vendidisti populum tuum sine pretio: et non fuit multitudo in commutationibus eorum.
14 Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum his, qui sunt in circuitu nostro.
15 Posuisti nos in similitudinem gentibus: commotionem capitis in populis.
16 Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei meæ cooperuit me.
17 A voce exprobrantis, et obloquentis: a facie inimici, et persequentis.

licet ipsi adhæreat et ab eo redemptionem speret

18 Hæc omnia venerunt super nos, nec obliti sumus te: et inique non egimus in testamento tuo.
19 Et non recessit retro cor nostrum: et declinasti semitas nostras a via tua:
20 Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis.
21 Si obliti sumus nomen Dei nostri, et si expandimus manus nostras ad deum alienum:
22 Nonne Deus requiret ista? ipse enim novit abscondita cordis.
Quoniam propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oves occisionis.
23 Exsurge, quare obdormis Domine? exsurge, et ne repellas in finem.
24 Quare faciem tuam avertis, oblivisceris inopiæ nostræ et tribulationis nostræ?
25 Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra: conglutinatus est in terra venter noster.
26 Exsurge Domine, adiuva nos: et redime nos propter nomen tuum.

44 (45). Epithalamium christianum

44 1 In finem, pro iis, qui commutabuntur, filiis Core, ad intellectum, Canticum pro dilecto.

Christus sponsus

2 Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribæ, velociter scribentis.

(22) Rom 8, 36.

3 Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in æternum.
4 Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissime, 5 Specie tua et pulchritudine tua intende, prospere procede, et regna, Propter veritatem et mansuetudinem, et iustitiam: et deducet te mirabiliter dextera tua.
6 Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent, in corda inimicorum regis.
7 Sedes tua Deus in sæculum sæculi: virga directionis virga regni tui.
8 Dilexisti iustitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.
9 Myrrha, et gutta, et casia a vestimentis tuis, a domibus eburneis: ex quibus delectaverunt te
10 filiæ regum in honore tuo. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato: circumdata varietate.

Ecclesia sponsa

11 Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam: et obliviscere populum tuum, et domum patris tui.
12 Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est Dominus Deus tuus, et adorabunt eum.
13 Et filiæ Tyri in muneribus vultum tuum deprecabuntur: omnes divites plebis.
14 Omnis gloria eius filiæ regis ab intus, in fimbriis aureis 15 circumamicta varietatibus.
Adducentur regi virgines post eam: proximæ eius afferentur tibi.
16 Afferentur in lætitia et exsultatione: adducentur in templum regis.

filii amborum

17 Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues eos principes super omnem terram.

(7) Hbr 1, 8.

18 Memores erunt nominis tui in omni generatione
et generationem. Propterea populi confitebuntur tibi in æternum: et in sæculum sæculi.

45 (46). Refugium Israelis

45 1 In finem, filiis Core pro arcanis, Psalmus.

Dominus virtutum

2 Deus noster refugium, et virtus: adiutor in
tribulationibus, quæ invenerunt nos nimis.
3 Propterea non timebimus dum turbabitur terra:
et transferentur montes in cor maris.
4 Sonuerunt, et turbatæ sunt aquæ eorum: conturbati sunt montes in fortitudine eius.
5 Fluminis impetus lætificat civitatem Dei: sanctificavit tabernaculum suum Altissimus.
6 Deus, in medio eius, non commovebitur: adiuvabit eam Deus mane diluculo.

qui gentes conterit

7 Conturbatæ sunt gentes, et inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra.
8 Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster
Deus Iacob.
9 Venite, et videte opera Domini, quæ posuit
prodigia super terram:
10 auferens bella usque ad finem terræ. Arcum
conteret, et confringet arma: et scuta comburet igni:
11 Vacate, et videte quoniam ego sum Deus: exaltabor in gentibus, et exaltabor in terra.
12 Dominus virtutum nobiscum: susceptor noster
Deus Iacob.

46 (47). Rex omnium populorum

46 1 In finem, pro filiis Core Psalmus.

Dominus gentes subiecit

2 Omnes gentes plaudite manibus: iubilate Deo
in voce exsultationis.
3 Quoniam Dominus excelsus, terribilis: Rex
magnus super omnem terram.
4 Subiecit populos nobis: et gentes sub pedibus
nostris.

5 Elegit nobis hereditatem suam: speciem Iacob,
quam dilexit.

a quibus laudandus est

6 Ascendit Deus in iubilo: et Dominus in voce
tubæ.
7 Psallite Deo nostro, psallite: psallite Regi nostro, psallite.
8 Quoniam Rex omnis terræ Deus: psallite sapienter.
9 Regnabit Deus super gentes: Deus sedet super
sedem sanctam suam.
10 Principes populorum congregati sunt cum Deo
Abraham:
quoniam dii fortes terræ, vehementer elevati
sunt.

47 (48). Ierusalem liberata

47 1 Psalmus Cantici filiis Core secunda sabbati.

Sion in liberatore suo

2 Magnus Dominus, et laudabilis nimis in civitate Dei nostri, in monte sancto eius.
3 Fundatur exsultatione universæ terræ mons
Sion, latera aquilonis, civitas Regis magni.
4 Deus in domibus eius cognoscetur, cum susciplet eam.
5 Quoniam ecce reges terræ congregati sunt:
convenerunt in unum.
6 Ipsi videntes sic admirati sunt, conturbati sunt,
commoti sunt:
7 tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut parturientis,
8 in spiritu vehementi conteres naves Tharsis.
9 Sicut audivimus, sic vidimus in civitate Domini
virtutum, in civitate Dei nostri: Deus fundavit eam in æternum.

lætatur et exsultat

10 Suscepimus Deus misericordiam tuam, in medio
templi tui.
11 Secundum nomen tuum Deus, sic et laus tua
in fines terræ: iustitia plena est dextera tua.

(6) 2 Sm 6, 15.

12 Lætetur mons Sion, et exsultent filiæ Iudæ,
propter iudicia tua Domine.
13 Circumdate Sion, et complectimini eam: narrate in turribus eius.
14 Ponite corda vestra in virtute eius: et distribuite domos eius, ut enarretis in progenie altera.
15 Quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum, et in sæculum sæculi: ipse reget nos in sæcula.

48 (49). Sortes diversæ hominum

48 1 In finem, filiis Core Psalmus.

Psalmista omnes docet

2 Audite hæc omnes gentes: auribus percipite omnes, qui habitatis orbem:
3 Quique terrigenæ, et filii hominum: simul in unum dives et pauper.
4 Os meum loquetur sapientiam: et meditatio cordis mei prudentiam.
5 Inclinabo in parabolam aurem meam: aperiam in psalterio propositionem meam.

iniquos perituros

6 Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circumdabit me:
7 Qui confidunt in virtute sua: et in multitudine divitiarum suarum gloriantur.
8 Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placationem suam.
9 Et pretium redemptionis animæ suæ: et laborabit in æternum,
10 et vivet adhuc in finem. 11 Non videbit interitum,
cum viderit sapientes morientes: simul insipiens, et stultus peribunt. Et relinquent alienis divitias suas:
12 et sepulcra eorum domus illorum in æternum.
Tabernacula eorum in progenie, et progenie:
vocaverunt nomina sua in terris suis.

(5) Inf 77, 2; Mt 13, 35.

13 Et homo, cum in honore esset, non intellexit:
comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis.

iustos autem redimendos esse

14 Hæc via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo complacebunt.
15 Sicut oves in inferno positi sunt: mors depascet eos.
Et dominabuntur eorum iusti in matutino: et auxilium eorum veterascet in inferno a gloria eorum.
16 Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me.
17 Ne timueris cum dives factus fuerit homo: et cum multiplicata fuerit gloria domus eius.
18 Quoniam cum interierit, non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius.
19 Quia anima eius in vita ipsius benedicetur:
confitebitur tibi cum benefeceris ei.
20 Introibit usque in progenies patrum suorum:
et usque in æternum non videbit lumen.
21 Homo, cum in honore esset, non intellexit:
comparatus est iumentis insipientibus, et similis factus est illis.

III. Psalmus Asapho ascriptus

49 (50). Sacrificium Deo acceptum

49 1 Psalmus Asaph.

Deus iudex

Deus deorum Dominus locutus est: et vocavit terram, A solis ortu usque ad occasum:
2 ex Sion species decoris eius.
3 Deus manifeste veniet: Deus noster et non silebit.
Ignis in conspectu eius exardescet: et in circuitu eius tempestas valida.
4 Advocabit cælum desursum: et terram discernere populum suum.
5 Congregate illi sanctos eius: qui ordinant testamentum eius super sacrificia.

6 Et annuntiabunt cæli iustitiam eius: quoniam Deus iudex est.

bonis operibus

7 Audi populus meus, et loquar: Israel, et testificabor tibi: Deus Deus tuus ego sum.
8 Non in sacrificiis tuis arguam te: holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper.
9 Non accipiam de domo tua vitulos: neque de gregibus tuis hircos.
10 Quoniam meæ sunt omnes feræ silvarum, iumenta in montibus et boves.
11 Cognovi omnia volatilia cæli: et pulchritudo agri mecum est.
12 Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terræ, et plenitudo eius.
13 Numquid manducabo carnes taurorum? aut sanguinem hircorum potabo?
14 Immola Deo sacrificium laudis: et redde Altissimo vota tua.
15 Et invoca me in die tribulationis: eruam te, et honorificabis me.

non verbis honoratur

16 Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum?
17 Tu vero odisti disciplinam: et proiecisti sermones meos retrorsum:
18 Si videbas furem, currebas cum eo: et cum adulteris portionem tuam ponebas.
19 Os tuum abundavit malitia: et lingua tua concinnabat dolos.
20 Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, et adversus filium matris tuæ ponebas scandalum:
21 hæc fecisti, et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis:
arguam te, et statuam contra faciem tuam.
22 Intelligite hæc qui obliviscimini Deum: nequando rapiat, et non sit qui eripiat.
23 Sacrificium laudis honorificabit me: et illic iter, quo ostendam illi salutare Dei.

IV. Psalmi Davidi ascripti, 50—71 (hebr. 51—72)

50 (51). Pænitentia regis

50 1 In finem, Psalmus David, 2 Cum venit ad eum Nathan Propheta, quando intravit ad Bethsabee. *(2 Rg 12.)*

Peccata confitetur

3 Miserere mei Deus, secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.
4 Amplius lava me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me.
5 Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper.
6 Tibi soli peccavi, et malum coram te feci:
ut iustificeris in sermonibus tuis, et vincas cum iudicaris.
7 Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea.
8 Ecce enim veritatem dilexisti: incerta, et occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.
9 Asperges me hyssopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor.
10 Auditui meo dabis gaudium et lætitiam: et exsultabunt ossa humiliata.
11 Averte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.

absolutionem petit

12 Cor mundum crea in me Deus: et spiritum rectum innova in visceribus meis.
13 Ne proiicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me.
14 Redde mihi lætitiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me.

satisfactionem promittit

15 Docebo iniquos vias tuas: et impii ad te convertentur.
16 Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: et exsultabit lingua mea iustitiam tuam.

(6) Rom 3, 4. — (9) Lv 14; Nm 19.

17 Domine, labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam.
18 Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique: holocaustis non delectaberis.
19 Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum, et humiliatum Deus non despicies.

additamentum recentius

20 Benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion: ut ædificentur muri Ierusalem.
21 Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, et holocausta: tunc imponent super altare tuum vitulos.

51 (52). Pœna maligni

51 1 In finem, Intellectus David, 2 Cum venit Doeg Idumæus, et nuntiavit Sauli: Venit David in domum Achimelech. *(1 Rg 22, 9.)*

Potens in iniquitate

3 Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?
4 Tota die iniustitiam cogitavit lingua tua: sicut novacula acuta fecisti dolum.
5 Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis quam loqui æquitatem.
6 Dilexisti omnia verba præcipitationis, lingua dolosa.

destruitur et evellitur

7 Propterea Deus destruet te in finem, evellet te, et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra viventium.
8 Videbunt iusti, et timebunt, et super eum ridebunt, et dicent:
9 ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem suum: Sed speravit in multitudine divitiarum suarum: et prævaluit in vanitate sua.

iusto fructificante

10 Ego autem, sicut oliva fructifera in domo Dei, speravi in misericordia Dei in æternum: et in sæculum sæculi.
11 Confitebor tibi in sæculum quia fecisti: et exspectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

52 (53). Sors impiorum

52 1 In finem, Pro Maeleth intelligentiæ David.

Vita eorum

Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus.
2 Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum.
3 Deus de cælo prospexit super filios hominum: ut videat si est intelligens, aut requirens Deum.
4 Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.

atque pœna

5 Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui devorant plebem meam ut cibum panis?
6 Deum non invocaverunt:
illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.
Quoniam Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent:
confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos.
7 Quis dabit ex Sion salutare Israel?
cum converterit Deus captivitatem plebis suæ, exsultabit Iacob, et lætabitur Israel.

53 (54). Petitio auxilii

53 1 In finem, In carminibus intellectus David, 2 Cum venissent Ziphæi, et dixissent ad Saul: Nonne David absconditus est apud nos? *(1 Rg 23, 19 et 26, 1.)*

Tribulatus Deum invocat

3 Deus in nomine tuo salvum me fac: et in virtute tua iudica me.
4 Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei.
5 Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quæsierunt animam meam: et non proposuerunt Deum ante conspectum suum.

auxiliantem laudaturus est

6 Ecce enim Deus adiuvat me: et Dominus susceptor est animæ meæ.
7 Averte mala inimicis meis: et in veritate tua disperde illos.

---

(3) Ps 13, 2. — (4) Rom 3, 12.

8 Voluntarie sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo Domine: quoniam bonum est:
9 Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: et super inimicos meos despexit oculus meus.

54 (55). Clamor circumventi

54 1 In finem, In carminibus intellectus David.

Ab inimicis conturbatus

2 Exaudi Deus orationem meam, et ne despexeris deprecationem meam:
3 intende mihi, et exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum
4 a voce inimici, et a tribulatione peccatoris.
Quoniam declinaverunt in me iniquitates: et in ira molesti erant mihi.
5 Cor meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me.
6 Timor et tremor venerunt super me: et contexerunt me tenebræ:
7 Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam?
8 Ecce elongavi fugiens: et mansi in solitudine.
9 Exspectabam eum, qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus, et tempestate.
10 Præcipita Domine, divide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem, et contradictionem in civitate.
11 Die ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas: et labor in medio eius, 12 et iniustitia.
Et non defecit de plateis eius usura, et dolus.

ab amicissimo derelictus

13 Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique.
Et si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo.
14 Tu vero homo unanimis: dux meus, et notus meus:
15 Qui simul mecum dulces capiebas cibos: in domo Dei ambulavimus cum consensu.

16 Veniat mors super illos: et descendant in infernum viventes:
Quoniam nequitiæ in habitaculis eorum: in medio eorum.

in Domino confidit

17 Ego autem ad Deum clamavi: et Dominus salvabit me.
18 Vespere, et mane, et meridie narrabo et annuntiabo: et exaudiet vocem meam.
19 Redimet in pace animam meam ab his, qui appropinquant mihi: quoniam inter multos erant mecum.
20 Exaudiet Deus, et humiliabit illos, qui est ante sæcula. Non enim est illis commutatio, et non timuerunt Deum:
21 extendit manum suam in retribuendo. Contaminaverunt testamentum eius,
22 divisi sunt ab ira vultus eius: et appropinquavit cor illius.
Molliti sunt sermones eius super oleum: et ipsi sunt iacula.
23 Iacta super Dominum curam tuam, et ipse te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iusto.
24 Tu vero Deus deduces eos, in puteum interitus.
Viri sanguinum, et dolosi non dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo in te Domine.

55 (56). Spes impugnati

55 1 In finem, Pro populo, qui a Sanctis longe factus est, David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum Allophyli in Geth. *(1Rg 21, 12.)*

Sperat in Deo

2 Miserere mei Deus, quoniam conculcavit me homo: tota die impugnans tribulavit me.
3 Conculcaverunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes adversum me.
4 Ab altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo.

---

(23) Mt 6, 25; Lc 12, 22; 1 Ptr 5, 7.

5 In Deo laudabo sermones meos,
in Deo speravi: non timebo quid faciat mihi caro.
6 Tota die verba mea exsecrabantur: adversum me omnes cogitationes eorum, in malum.
7 Inhabitabunt et abscondent: ipsi calcaneum meum observabunt. Sicut sustinuerunt animam meam,
8 pro nihilo salvos facies illos: in ira populos confringes.

qui lacrimas considerat

Deus, 9 vitam meam annuntiavi tibi: posuisti lacrimas meas in conspectu tuo, Sicut et in promissione tua:
10 tunc convertentur inimici mei retrorsum: In quacumque die invocavero te: ecce cognovi quoniam Deus meus es.
11 In Deo laudabo verbum, in Domino laudabo sermonem:
in Deo speravi, non timebo quid faciat mihi homo.
12 In me sunt Deus vota tua, quæ reddam, laudationes tibi.
13 Quoniam eripuisti animam meam de morte, et pedes meos de lapsu: ut placeam coram Deo in lumine viventium.

56 (57). Confidentia conculcati

56 1 In finem, Ne disperdas, David in tituli inscriptionem, cum fugeret a facie Saul in speluncam. *(1 Rg 22, 1 et 24, 4.)*

Confidit in Domino

2 Miserere mei Deus, miserere mei:
quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.
3 Clamabo ad Deum altissimum: Deum qui benefecit mihi.
4 Misit de cælo, et liberavit me: dedit in opprobrium conculcantes me. Misit Deus misericordiam suam, et veritatem suam,

5 et eripuit animam meam de medio catulorum leonum: dormivi conturbatus.
Filii hominum dentes eorum arma et sagittæ: et lingua eorum gladius acutus.
6 Exaltare super cælos Deus: et in omnem terram gloria tua.

cui psallet

7 Laqueum paraverunt pedibus meis: et incurvaverunt animam meam.
Foderunt ante faciem meam foveam: et inciderunt in eam.
8 Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, et psalmum dicam.
9 Exsurge gloria mea, exsurge psalterium et cithara: exsurgam diluculo.
10 Confitebor tibi in populis Domine: et psalmum dicam tibi in gentibus:
11 Quoniam magnificata est usque ad cælos misericordia tua, et usque ad nubes veritas tua.
12 Exaltare super cælos Deus: et super omnem terram gloria tua.

57 (58). Sors iudicum iniquorum

57 1 In finem, Ne disperdas, David in tituli inscriptionem.

Iniustitia eorum

2 Si vere utique iustitiam loquimini: recta iudicate filii hominum.
3 Etenim in corde iniquitates operamini: in terra iniustitias manus vestræ concinnant.
4 Alienati sunt peccatores a vulva, erraverunt ab utero: locuti sunt falsa.
5 Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdæ, et obturantis aures suas,
6 Quæ non exaudiet vocem incantantium: et venefici incantantis sapienter.

atque interitus

7 Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum: molas leonum confringet Dominus.
8 Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens: intendit arcum suum donec infirmentur.
9 Sicut cera, quæ fluit, auferentur: supercecidit ignis, et non viderunt solem.

10 Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum:
sicut viventes, sic in ira absorbet eos.
11 Lætabitur iustus cum viderit vindictam: manus
suas lavabit in sanguine peccatoris.
12 Et dicet homo: Si utique est fructus iusto: uti-
que est Deus iudicans eos in terra.

58 (59). Refugium tribulati

58 1 In finem, Ne disperdas, David in tituli inscriptionem, quando misit Saul, et custodivit domum eius, ut eum interficeret. *(1 Rg 19, 11.)*

Contra insurgentes in se

2 Eripe me de inimicis meis Deus meus: et
ab insurgentibus in me libera me.
3 Eripe me de operantibus iniquitatem: et de
viris sanguinum salva me.
4 Quia ecce ceperunt animam meam: irruerunt
in me fortes.
5 Neque iniquitas mea, neque peccatum meum
Domine: sine iniquitate cucurri, et direxi.
6 Exsurge in occursum meum, et vide:
et tu Domine Deus virtutum, Deus Israel,
Intende ad visitandas omnes gentes: non mi-
serearis omnibus, qui operantur iniquitatem.
7 Convertentur ad vesperam: et famem patientur
ut canes, et circuibunt civitatem.
8 Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis
eorum: quoniam quis audivit?
9 Et tu Domine deridebis eos: ad nihilum de-
duces omnes gentes.
10 Fortitudinem meam ad te custodiam, quia Deus
susceptor meus es:
11 Deus meus misericordia eius præveniet me.
12 Deus ostendet mihi super inimicos meos,

Domi-num misericordem invocat

ne occidas eos: nequando obliviscantur populi
mei.
Disperge illos in virtute tua: et depone eos
protector meus Domine:
13 Delictum oris eorum, sermonem labiorum ipso-
rum: et comprehendantur in superbia sua.

Et de exsecratione et mendacio annuntiabuntur
14 in consummatione: in ira consummationis,
et non erunt.
Et scient quia Deus dominabitur Iacob: et fini-
um terræ.
15 Convertentur ad vesperam, et famem patientur
ut canes: et circuibunt civitatem.
16 Ipsi dispergentur ad manducandum: si vero
non fuerint saturati, et murmurabunt.
17 Ego autem cantabo fortitudinem tuam: et ex-
sultabo mane misericordiam tuam.
Quia factus es susceptor meus, et refugium
meum, in die tribulationis meæ.
18 Adiutor meus tibi psallam, quia Deus suscep-
tor meus es: Deus meus misericordia mea.

59 (60). Imploratio repulsorum

59 1 In finem, Pro his, qui immutabuntur, in tituli inscriptionem ipsi David in doctrinam,
2 cum succendit Mesopotamiam Syriæ, et Sobal, et convertit Ioab, et percussit Idumæam in valle Salinarum duodecim millia. *(2 Rg 8, 1 et 10, 7 et 1 Par 18, 1.)*

Populus a Deo repulsus

8 Deus reppulisti nos, et destruxisti nos: iratus
es, et misertus es nobis.
4 Commovisti terram, et conturbasti eam: sana
contritiones eius, quia commota est.
5 Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino
compunctionis.
6 Dedisti metuentibus te significationem: ut fu-
giant a facie arcus:
Ut liberentur dilecti tui: 7 salvum fac dextera
tua, et exaudi me.

auxilium Dei repellentis petit

8 Deus locutus est in sancto suo: Lætabor,
et partibor Sichimam: et convallem tabernacu-
lorum metibor.
9 Meus est Galaad, et meus est Manasses: et
Ephraim fortitudo capitis mei. Iuda rex
meus:

10 Moab olla spei meæ. In Idumæam extendam
calceamentum meum: mihi alienigenæ sub-
diti sunt.
11 Quis deducet me in civitatem munitam? quis
deducet me usque in Idumæam?
12 Nonne tu Deus, qui reppulisti nos: et non egre-
dieris Deus in virtutibus nostris?
13 Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana
salus hominis.
14 In Deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilum
deducet tribulantes nos.

60 (61). Oratio regis fugientis

60 1 In finem, In hymnis David.

A Deo exauditus

2 Exaudi Deus deprecationem meam: intende
orationi meæ.
3 A finibus terræ ad te clamavi: dum anxiaretur cor
meum, in petra exaltasti me. Deduxisti me,
4 quia factus es spes mea: turris fortitudinis a
facie inimici.
5 Inhabitabo in tabernaculo tuo in sæcula: pro-
tegar in velamento alarum tuarum.
6 Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem
meam: dedisti hereditatem timentibus no-
men tuum.

gratiam ulteriorem orat

7 Dies super dies regis adiicies: annos eius us-
que in diem generationis et generationis.
8 Permanet in æternum in conspectu Dei: mi-
sericordiam et veritatem eius quis requiret?
9 Sic psalmum dicam nomini tuo in sæculum sæ-
culi: ut reddam vota mea de die in diem.

61 (62). Unica securitas nostra

61 1 In finem, Pro Idithun, Psalmus David.

In Deo salvatore est

2 Nonne Deo subiecta erit anima mea? ab ipso
enim salutare meum.
3 Nam et ipse Deus meus, et salutaris meus:
susceptor meus, non movebor amplius.

4 Quousque irruitis in hominem? interficitis uni-
versi vos: tamquam parieti inclinato et
maceriæ depulsæ?
5 Verumtamen pretium meum cogitaverunt re-
pellere, cucurri in siti:
ore suo benedicebant, et corde suo maledicebant.
6 Verumtamen Deo subiecta esto anima mea:
quoniam ab ipso patientia mea.
7 Quia ipse Deus meus, et salvator meus: ad-
iutor meus, non emigrabo.
8 In Deo salutare meum, et gloria mea: Deus
auxilii mei, et spes mea in Deo est.
9 Sperate in eo omnis congregatio populi, effun-
dite coram illo corda vestra: Deus adiutor
noster in æternum.

non in vanis hominibus

10 Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii
hominum in stateris:
ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum.
11 Nolite sperare in iniquitate, et rapinas nolite
concupiscere: divitiæ si affluant, nolite cor
apponere.
12 Semel locutus est Deus, duo hæc audivi, quia
potestas Dei est,
13 et tibi Domine misericordia: quia tu reddes
unicuique iuxta opera sua.

62 (63). Desiderium et spes fugientis

62 1 Psalmus David, Cum esset in deserto Idu-
mææ. *(1 Rg 22, 5.)*

In deserto Deum sitit

2 Deus Deus meus ad te de luce vigilo.
Sitivit in te anima mea, quam multipliciter tibi
caro mea. 3 In terra deserta, et invia, et
inaquosa:
sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtu-
tem tuam, et gloriam tuam.
4 Quoniam melior est misericordia tua super vi-
tas: labia mea laudabunt te.

---

(13) Mt 16, 27; Rom 2, 6; 1 Cor 3, 8; Gal 6, 5.

5 Sic benedicam te in vita mea: et in nomine
tuo levabo manus meas.
6 Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea:
et labiis exsultationis laudabit os meum.

adiutori suo adhæret

7 Si memor fui tui super stratum meum, in ma-
tutinis meditabor in te:
8 quia fuisti adiutor meus. Et in velamento ala-
rum tuarum exsultabo,
9 adhæsit anima mea post te: me suscepit dex-
tera tua.
10 Ipsi vero in vanum quæsierunt animam meam,
introibunt in inferiora terræ:
11 tradentur in manus gladii, partes vulpium erunt.
12 Rex vero lætabitur in Deo, laudabuntur omnes
qui iurant in eo: quia obstructum est os
loquentium iniqua.

63 (64). Conventus malignantium

63 1 In finem, Psalmus David.

Immaculato insidiatur

2 Exaudi Deus orationem meam cum deprecor:
a timore inimici eripe animam meam.
3 Protexisti me a conventu malignantium: a mul-
titudine operantium iniquitatem.
4 Quia exacuerunt ut gladium linguas suas: in-
tenderunt arcum rem amaram,
5 ut sagittent in occultis immaculatum. 6 Subito
sagittabunt eum, et non timebunt:
firmaverunt sibi sermonem nequam. Narrave-
runt ut absconderent laqueos: dixerunt:
Quis videbit eos?
7 Scrutati sunt iniquitates: defecerunt scrutantes
scrutinio. Accedet homo ad cor altum:

sed a Deo dissipatur

8 et exaltabitur Deus. Sagittæ parvulorum factæ
sunt plagæ eorum:
9 et infirmatæ sunt contra eos linguæ eorum.
Conturbati sunt omnes qui videbant eos:
10 et timuit omnis homo. Et annuntiaverunt opera
Dei: et facta eius intellexerunt.

11 Lætabitur iustus in Domino, et sperabit in eo,
et laudabuntur omnes recti corde.

64 (65). Gratiarum actio

64 1 In finem, Psalmus David, Canticum Hiere-
miæ, et Ezechielis populo transmigrationis,
cum inciperent exire.

Pro remissione peccatorum

2 Te decet hymnus Deus in Sion: et tibi red-
detur votum in Ierusalem.
3 Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.
4 Verba iniquorum prævaluerunt super nos: et
impietatibus nostris tu propitiaberis.
5 Beatus, quem elegisti, et assumpsisti: inhabi-
tabit in atriis tuis.
Replebimur in bonis domus tuæ: sanctum est
templum tuum, 6 mirabile in æquitate.

gubernatione rerum omnium

Exaudi nos Deus salutaris noster, spes omni-
um finium terræ, et in mari longe.
7 Præparans montes in virtute tua, accinctus
potentia:
8 qui conturbas profundum maris sonum fluctu-
um eius.
Turbabuntur gentes, 9 et timebunt qui habi-
tant terminos a signis tuis: exitus matu-
tini et vespere delectabis.

fertilitate terræ

10 Visitasti terram et inebriasti eam: multiplicasti
locupletare eam. Flumen Dei repletum est
aquis,
parasti cibum illorum: quoniam ita est præ-
paratio eius.
11 Rivos eius inebria, multiplica genimina eius:
in stillicidiis eius lætabitur germinans.
12 Benedices coronæ anni benignitatis tuæ: et
campi tui replebuntur ubertate.
13 Pinguescent speciosa deserti: et exsultatione
colles accingentur.
14 Induti sunt arietes ovium, et valles abundabunt
frumento: clamabunt, etenim hymnum
dicent,

65 (66). Laus Dei servatoris

65 [1] In finem, Canticum Psalmi resurrectionis.

Educti in refrigerium

Iubilate Deo omnis terra,
[2] psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius.
[3] Dicite Deo quam terribilia sunt opera tua Domine! in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.
[4] Omnis terra adoret te, et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo.
[5] Venite, et videte opera Dei: terribilis in consiliis super filios hominum.
[6] Qui convertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in ipso.
[7] Qui dominatur in virtute sua in æternum, oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant non exaltentur in semetipsis.
[8] Benedicite gentes Deum nostrum: et auditam facite vocem laudis eius,
[9] Qui posuit animam meam ad vitam: et non dedit in commotionem pedes meos.
[10] Quoniam probasti nos Deus: igne nos examinasti, sicut examinatur argentum.
[11] Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro:
[12] imposuisti homines super capita nostra. Transivimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium.

Deo vota reddunt

[13] Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea,
[14] quæ distinxerunt labia mea. Et locutum est os meum, in tribulatione mea.
[15] Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum: offeram tibi boves cum hircis.
[16] Venite, audite, et narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ.
[17] Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub lingua mea.

[18] Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.
[19] Propterea exaudivit Deus, et attendit voci deprecationis meæ.
[20] Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, et misericordiam suam a me.

66 (67). Benedictio Dei

66 [1] In finem, In hymnis, Psalmus Cantici David.

Petitur in salutem gentium

[2] Deus misereatur nostri, et benedicat nobis: illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri.
[3] Ut cognoscamus in terra viam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum.
[4] Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes.
[5] Lætentur et exsultent gentes: quoniam iudicas populos in æquitate, et gentes in terra dirigis.
[6] Confiteantur tibi populi Deus: confiteantur tibi populi omnes:
[7] terra dedit fructum suum. Benedicat nos Deus, Deus noster,
[8] benedicat nos Deus: et metuant eum omnes fines terræ.

67 (68). Cantus triumphalis

67 [1] In finem, Psalmus Cantici ipsi David.

Deus inimicos suos dissipat

[2] Exsurgat Deus, et dissipentur inimici eius, et fugiant qui oderunt eum, a facie eius.
[3] Sicut deficit fumus, deficiant: sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei.
[4] Et iusti epulentur, et exsultent in conspectu Dei: et delectentur in lætitia.
[5] Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius: iter facite ei, qui ascendit super occasum: Dominus nomen illi. Exsultate in conspectu eius, turbabuntur a facie eius,
[6] patris orphanorum, et iudicis viduarum. Deus in loco sancto suo:

7 Deus qui inhabitare facit unius moris in domo:
Qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos,
qui exasperant, qui habitant in sepulcris.

antiquitus populum suum deduxit et adiuvit

8 Deus cum egredereris in conspectu populi tui,
cum pertransires in deserto:
9 Terra mota est, etenim cæli distillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel.
10 Pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tuæ: et infirmata est, tu vero perfecisti eam.
11 Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi, Deus.
12 Dominus dabit verbum evangelizantibus, virtute multa.
13 Rex virtutum dilecti dilecti: et speciei domus dividere spolia.
14 Si dormiatis inter medios cleros,
pennæ columbæ deargentatæ, et posteriora dorsi eius in pallore auri.
15 Dum discernit cælestis reges super eam, nive dealbabuntur in Selmon:
16 mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pinguis:
17 ut quid suspicamini montes coagulatos: Mons, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo: etenim Dominus habitabit in finem.
18 Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium: Dominus in eis in Sina in sancto.
19 Ascendisti in altum, cepisti captivitatem:
accepisti dona in hominibus: Etenim non credentes, inhabitare Dominum Deum.

nunc quoque eum protegit

20 Benedictus Dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum.
21 Deus noster, Deus salvos faciendi: et Domini Domini exitus mortis.
22 Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis.
23 Dixit Dominus: Ex Basan convertam, convertam in profundum maris:

24 Ut intingatur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis, ab ipso.

ideoque benedicitur

25 Viderunt ingressus tuos Deus, ingressus Dei mei: regis mei qui est in sancto.
26 Prævenerunt principes coniuncti psallentibus, in medio iuvencularum tympanistriarum.
27 In ecclesiis benedicite Deo Domino, de fontibus Israel.
28 Ibi Beniamin adolescentulus, in mentis excessu.
Principes Iuda, duces eorum: principes Zabulon, principes Nephthali.

gentes superabit

29 Manda Deus virtuti tuæ: confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.
30 A templo tuo in Ierusalem, tibi offerent reges munera.
31 Increpa feras arundinis, congregatio taurorum in vaccis populorum:
ut excludant eos, qui probati sunt argento. Dissipa gentes, quæ bella volunt:
32 venient legati ex Ægypto: Æthiopia præveniet manus eius Deo.

et ab eis laudabitur

33 Regna terræ, cantate Deo: psallite Domino: psallite Deo,
34 qui ascendit super cælum cæli, ad orientem.
Ecce dabit voci suæ vocem virtutis,
35 date gloriam Deo super Israel, magnificentia eius, et virtus eius in nubibus.
36 Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israel ipse dabit virtutem, et fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus.

68 (69). Preces calamitosi

68 1 In finem, pro iis, qui commutabuntur, David.

In summis miseriis versans

2 Salvum me fac Deus: quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam.
3 Infixus sum in limo profundi: et non est substantia. Veni in altitudinem maris: et tempestas demersit me.

4 Laboravi clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ:
defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.
5 Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui
oderunt me gratis. Confortati sunt qui
persecuti sunt me inimici mei iniuste:
quæ non rapui, tunc exsolvebam.

idque propter zelum domus Dei

6 Deus tu scis insipientiam meam: et delicta
mea a te non sunt abscondita.
7 Non erubescant in me qui exspectant te Do-
mine, Domine virtutum. Non confundantur
super me qui quærunt te, Deus Israel.
8 Quoniam propter te sustinui opprobrium: ope-
ruit confusio faciem meam.
9 Extraneus factus sum fratribus meis, et per-
egrinus filiis matris meæ.
10 Quoniam zelus domus tuæ comedit me: et op-
probria exprobrantium tibi, ceciderunt su-
per me.
11 Et operui in ieiunio animam meam: et factum
est in opprobrium mihi.
12 Et posui vestimentum meum cilicium: et fac-
tus sum illis in parabolam.
13 Adversum me loquebantur qui sedebant in por-
ta: et in me psallebant qui bibebant vinum.

liberationem suam

14 Ego vero orationem meam ad te Domine: tem-
pus beneplaciti Deus. In multitudine mi-
sericordiæ tuæ exaudi me, in veritate sa-
lutis tuæ:
15 Eripe me de luto, ut non infigar: libera me
ab iis, qui oderunt me, et de profundis
aquarum.
16 Non me demergat tempestas aquæ, neque ab-
sorbeat me profundum: neque urgeat super
me puteus os suum.
17 Exaudi me Domine, quoniam benigna est mi-
sericordia tua: secundum multitudinem mi-
serationum tuarum respice in me.

(10) Io 2, 17. — Rom 15, 3.

18 Et ne avertas faciem tuam a puero tuo: quo-
niam tribulor, velociter exaudi me.
19 Intende animæ meæ, et libera eam: propter
inimicos meos eripe me.

et castigationem inimicorum postulat

20 Tu scis improperium meum, et confusionem
meam, et reverentiam meam. 21 In con-
spectu tuo sunt omnes qui tribulant me,
improperium exspectavit cor meum, et miseriam.
Et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit:
et qui consolaretur, et non inveni.
22 Et dederunt in escam meam fel: et in siti
mea potaverunt me aceto.
23 Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et
in retributiones, et in scandalum.
24 Obscurentur oculi eorum ne videant: et dor-
sum eorum semper incurva.
25 Effunde super eos iram tuam: et furor iræ
tuæ comprehendat eos.
26 Fiat habitatio eorum deserta: et in tabernacu-
lis eorum non sit qui inhabitet.
27 Quoniam quem tu percussisti, persecuti sunt:
et super dolorem vulnerum meorum addide-
runt.
28 Appone iniquitatem super iniquitatem eorum:
et non intrent in iustitiam tuam.
29 Deleantur de Libro viventium: et cum iustis
non scribantur.

laudationem suam ac mundi Deo promittit

30 Ego sum pauper et dolens: salus tua Deus
suscepit me.
31 Laudabo nomen Dei cum cantico: et magnifi-
cabo eum in laude:
32 Et placebit Deo super vitulum novellum: cor-
nua producentem et ungulas.
33 Videant pauperes et lætentur: quærite Deum,
et vivet anima vestra:
34 Quoniam exaudivit pauperes Dominus: et vinc-
tos suos non despexit.

(22) Mt 27, 48. — (26) Act 1, 20.

35 Laudent illum cæli et terra, mare, et omnia reptilia in eis.
36 Quoniam Deus salvam faciet Sion: et ædificabuntur civitates Iuda.
Et inhabitabunt ibi, et hereditate acquirent eam.
37 Et semen servorum eius possidebit eam, et qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

69 (70). Oratio afflicti

69 1 In finem, Psalmus David, In rememorationem, quod salvum fecerit eum Dominus.

Deus inimicos confundat

2 Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuvandum me festina.
3 Confundantur, et revereantur, qui quærunt animam meam: 4 Avertantur retrorsum, et erubescant, qui volunt mihi mala:
Avertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi: Euge, euge.
5 Exsultent et lætentur in te omnes qui quærunt te, et dicant semper: Magnificetur Dominus: qui diligunt salutare tuum.
6 Ego vero egenus, et pauper sum: Deus adiuva me. Adiutor meus, et liberator meus es tu: Domine ne moreris.

70 (71). Affectus senis vexati

70 1 Psalmus David, Filiorum Ionadab, et priorum captivorum.

In Domino sperat

In te Domine speravi, non confundar in æternum:
2 in iustitia tua libera me, et eripe me. Inclina ad me aurem tuam, et salva me.
3 Esto mihi in Deum protectorem, et in locum munitum: ut salvum me facias, Quoniam firmamentum meum, et refugium meum es tu.
4 Deus meus eripe me de manu peccatoris, et de manu contra legem agentis et iniqui:
5 Quoniam tu es patientia mea Domine: Domine spes mea a iuventute mea.

6 In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris meæ tu es protector meus: In te cantatio mea semper:
7 tamquam prodigium factus sum multis: et tu adiutor fortis.
8 Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam: tota die magnitudinem tuam.
9 Ne proiicias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.
10 Quia dixerunt inimici mei mihi: et qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum,
11 Dicentes: Deus dereliquit eum, persequimini, et comprehendite eum: quia non est qui eripiat.
12 Deus ne elongeris a me: Deus meus in auxilium meum respice.
13 Confundantur, et deficiant detrahentes animæ meæ: operiantur confusione, et pudore qui quærunt mala mihi.
14 Ego autem semper sperabo: et adiiciam super omnem laudem tuam.

semper eum laudabit

15 Os meum annuntiabit iustitiam tuam: tota die salutare tuum. Quoniam non cognovi litteraturam,
16 introibo in potentias Domini: Domine memorabor iustitiæ tuæ solius.
17 Deus docuisti me a iuventute mea: et usque nunc pronuntiabo mirabilia tua.
18 Et usque in senectam et senium: Deus ne derelinquas me, Donec annuntiem brachium tuum generationi omni, quæ ventura est:
Potentiam tuam, 19 et iustitiam tuam Deus usque in altissima, quæ fecisti magnalia:
Deus quis similis tibi?
20 Quantas ostendisti mihi tribulationes multas, et malas: et conversus vivificasti me: et de abyssis terræ iterum reduxisti me:
21 Multiplicasti magnificentiam tuam: et conversus consolatus es me.

22 Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam: Deus psallam tibi in cithara, sanctus Israel.
23 Exsultabunt labia mea cum cantavero tibi: et anima mea, quam redemisti.
24 Sed et lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam: cum confusi et reveriti fuerint qui quærunt mala mihi.

71 (72). Precatio pro rege

71 1 Psalmus, In Salomonem.

Iustus et pacificus sit

2 Deus iudicium tuum regi da: et iustitiam tuam filio regis:
Iudicare populum tuum in iustitia, et pauperes tuos in iudicio.
3 Suscipiant montes pacem populo: et colles iustitiam.
4 Iudicabit pauperes populi, et salvos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatorem.
5 Et permanebit cum Sole, et ante Lunam, in generatione et generationem.
6 Descendet sicut pluvia in vellus: et sicut stillicidia stillantia super terram.
7 Orietur in diebus eius iustitia, et abundantia pacis: donec auferatur luna.

In orbe terrarum dominetur

8 Et dominabitur a mari usque ad mare: et a flumine usque ad terminos orbis terrarum.
9 Coram illo procident Æthiopes: et inimici eius terram lingent.
10 Reges Tharsis, et insulæ munera offerent: reges Arabum, et Saba dona adducent:
11 Et adorabunt eum omnes reges terræ: omnes gentes servient ei:
12 Quia liberabit pauperem a potente: et pauperem, cui non erat adiutor.
13 Parcet pauperi et inopi: et animas pauperum salvas faciet.
14 Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum: et honorabile nomen eorum coram illo.

15 Et vivet, et dabitur ei de auro Arabiæ, et adorabunt de ipso semper: tota die benedicent ei.

benedicet ac benedicetur

16 Et erit firmamentum in terra in summis montium, superextolletur super Libanum fructus eius: et florebunt de civitate sicut fænum terræ.
17 Sit nomen eius benedictum in sæcula: ante Solem permanet nomen eius.
Et benedicentur in ipso omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.

doxologia altera

18 Benedictus Dominus Deus Israel, qui facit mirabilia solus:
19 Et benedictum nomen maiestatis eius in æternum: et replebitur maiestate eius omnis terra: fiat, fiat.

finis

20 Defecerunt laudes David filii Iesse.

V. Psalmi Asapho ascripti, 72—82 (hebr. 73—83)

72 (73). Sortes iustorum et iniustorum

72 1 Psalmus Asaph.

Vita peccatorum felix

Quam bonus Israel Deus his, qui recto sunt corde!
2 Mei autem pæne moti sunt pedes: pæne effusi sunt gressus mei.
3 Quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns.
4 Quia non est respectus morti eorum: et firmamentum in plaga eorum.
5 In labore hominum non sunt, et cum hominibus non flagellabuntur:
6 Ideo tenuit eos superbia, operti sunt iniquitate et impietate sua.
7 Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in affectum cordis.
8 Cogitaverunt, et locuti sunt nequitiam: iniquitatem in excelso locuti sunt.

9 Posuerunt in cælum os suum: et lingua eorum transivit in terra.
10 Ideo convertetur populus meus hic: et dies pleni invenientur in eis.
11 Et dixerunt: Quomodo scit Deus, et si est scientia in excelso?

innocentium infelix

12 Ecce ipsi peccatores, et abundantes in sæculo, obtinuerunt divitias.
13 Et dixi: Ergo sine causa iustificavi cor meum, et lavi inter innocentes manus meas:
14 Et fui flagellatus tota die, et castigatio mea in matutinis.

finis iniquorum miserabilis

15 Si dicebam: Narrabo sic: ecce nationem filiorum tuorum reprobavi.
16 Existimabam ut cognoscerem hoc, labor est ante me:
17 Donec intrem in Sanctuarium Dei: et intelligam in novissimis eorum.
18 Verumtamen propter dolos posuisti eis: deiecisti eos dum allevarentur.
19 Quomodo facti sunt in desolationem, subito defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam.
20 Velut somnium surgentium Domine, in civitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges.
21 Quia inflammatum est cor meum, et renes mei commutati sunt:
22 et ego ad nihilum redactus sum, et nescivi.
23 Ut iumentum factus sum apud te:

piorum gloriosus

et ego semper tecum. 24 Tenuisti manum dexteram meam:
et in voluntate tua deduxisti me, et cum gloria suscepisti me.
25 Quid enim mihi est in cælo? et a te quid volui super terram?
26 Defecit caro mea, et cor meum: Deus cordis mei, et pars mea Deus in æternum.
27 Quia ecce, qui elongant se a te, peribunt: perdidisti omnes, qui fornicantur abs te.

28 Mihi autem adhærere Deo bonum est: ponere in Domino Deo spem meam: Ut annuntiem omnes prædicationes tuas, in portis filiæ Sion.

73 (74). Sanctuarium desolatum

73 1 Intellectus Asaph.

Ab hostibus dissipatum

Ut quid Deus repulisti in finem: iratus est furor tuus super oves pascuæ tuæ?
2 Memor esto congregationis tuæ, quam possedisti ab initio. Redemisti virgam hereditatis tuæ: mons Sion, in quo habitasti in eo.
3 Leva manus tuas in superbias eorum in finem: quanta malignatus est inimicus in sancto!
4 Et gloriati sunt qui oderunt te: in medio sollemnitatis tuæ. Posuerunt signa sua, signa:
5 et non cognoverunt sicut in exitu super summum. Quasi in silva lignorum securibus
6 exciderunt ianuas eius in idipsum: in securi, et ascia deiecerunt eam.
7 Incenderunt igni Sanctuarium tuum: in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.
8 Dixerunt in corde suo cognatio eorum simul: quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra.
9 Signa nostra non vidimus, iam non est propheta: et nos non cognoscet amplius.

a forti Israel respiciendum

10 Usquequo Deus improperabit inimicus: irritat adversarius nomen tuum in finem?
11 Ut quid avertis manum tuam, et dexteram tuam, de medio sinu tuo in finem?
12 Deus autem rex noster ante sæcula: operatus est salutem in medio terræ.
13 Tu confirmasti in virtute tua mare: contribulasti capita draconum in aquis.
14 Tu confregisti capita draconis: dedisti eum escam populis Æthiopum.
15 Tu dirupisti fontes, et torrentes: tu siccasti fluvios Ethan.

(7) 2 Rg 25, 9. — (12) Lc 1, 68.

16 Tuus est dies, et tua est nox: tu fabricatus
es auroram et solem.
17 Tu fecisti omnes terminos terræ: æstatem et
ver tu plasmasti ea.
18 Memor esto huius, inimicus improperavit Do-
mino: et populus insipiens incitavit nomen
tuum.
19 Ne tradas bestiis animas confitentes tibi, et
animas pauperum tuorum ne obliviscaris in
finem.
20 Respice in testamentum tuum: quia repleti
sunt, qui obscurati sunt terræ domibus ini-
quitatum.
21 Ne avertatur humilis factus confusus: pauper
et inops laudabunt nomen tuum.
22 Exsurge Deus, iudica causam tuam: memor
esto improperiorum tuorum, eorum quæ
ab insipiente sunt tota die.
23 Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum: super-
bia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.

74 (75). Socius Israelis

74 1 In finem, Ne corrumpas, Psalmus Cantici
Asaph.

Deus iudex iustus

2 Confitebimur tibi Deus: confitebimur, et invo-
cabimus nomen tuum. Narrabimus mirabilia
tua:
3 cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.
4 Liquefacta est terra, et omnes qui habitant in
ea: ego confirmavi columnas eius.

hostes humiliandans

5 Dixi iniquis: Nolite inique agere: et delinquen-
tibus: Nolite exaltare cornu:
6 Nolite extollere in altum cornu vestrum: no-
lite loqui adversus Deum iniquitatem.
7 Quia neque ab oriente, neque ab occidente,
neque a desertis montibus:
8 quoniam Deus iudex est. Hunc humiliat, et
hunc exaltat:
9 quia calix in manu Domini vini meri plenus
misto.

Et inclinavit ex hoc in hoc: verumtamen fæx
eius non est exinanita: bibent omnes pec-
catores terræ.

populum suum exaltans

10 Ego autem annuntiabo in sæculum: cantabo
Deo Iacob.
11 Et omnia cornua peccatorum confringam: et
exaltabuntur cornua iusti.

75 (76). Victoria socii Israelis

75 1 In finem, in Laudibus, Psalmus Asaph, Can-
ticum ad Assyrios.

Deus potentes hostes confregit

2 Notus in Iudæa Deus: in Israel magnum no-
men eius.
3 Et factus est in pace locus eius: et habitatio
eius in Sion.
4 Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladi-
um, et bellum.
5 Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis:
6 turbati sunt omnes insipientes corde. Dormie-
runt somnum suum: et nihil invenerunt
omnes viri divitiarum in manibus suis.
7 Ab increpatione tua Deus Iacob dormitaverunt
qui ascenderunt equos.

Israelitis stupentibus et gratias agentibus

8 Tu terribilis es, et quis resistet tibi? ex tunc ira tua.
9 De cælo auditum fecisti iudicium: terra tre-
muit et quievit,
10 Cum exsurgeret in iudicium Deus, ut salvos
faceret omnes mansuetos terræ.
11 Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: et
reliquiæ cogitationis diem festum agent tibi.
12 Vovete, et reddite Domino Deo vestro: omnes
qui in circuitu eius affertis munera.
Terribili 13 et ei qui aufert spiritum princi-
pum, terribili apud reges terræ.

76 (77). Meditatio tribulati

76 1 In finem, pro Idithun, Psalmus Asaph.

In die tribulationis

2 Voce mea ad Dominum clamavi: voce mea
ad Deum, et intendit mihi.

3 In die tribulationis meæ Deum exquisivi, manibus meis nocte contra eum: et non sum deceptus. Renuit consolari anima mea,
4 memor fui Dei, et delectatus sum, et exercitatus sum: et defecit spiritus meus.
5 Anticipaverunt vigilias oculi mei: turbatus sum, et non sum locutus.
6 Cogitavi dies antiquos: et annos æternos in mente habui.
7 Et meditatus sum nocte cum corde meo, et exercitabar, et scopebam spiritum meum.
8 Numquid in æternum proiiciet Deus: aut non apponet ut complacitior sit adhuc?
9 Aut in finem misericordiam suam abscindet, a generatione in generationem?
10 Aut obliviscetur misereri Deus? aut continebit in ira sua misericordias suas?

mirabilium Domini recordatur

11 Et dixi: Nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ Excelsi.
12 Memor fui operum Domini: quia memor ero ab initio mirabilium tuorum,
13 Et meditabor in omnibus operibus tuis: et in adinventionibus tuis exercebor.
14 Deus in sancto via tua: quis Deus magnus sicut Deus noster?
15 tu es Deus qui facis mirabilia. Notam fecisti in populis virtutem tuam:
16 redemisti in brachio tuo populum tuum, filios Iacob, et Ioseph.
17 Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquæ: et timuerunt, et turbatæ sunt abyssi.
18 Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes. Etenim sagittæ tuæ transeunt:
19 vox tonitrui tui in rota. Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ: commota est et contremuit terra.
20 In mari via tua, et semitæ tuæ in aquis multis: et vestigia tua non cognoscentur.

21 Deduxisti sicut oves populum tuum, in manu Moysi et Aaron.

77 (78). Memoria historiæ antiquæ

77 1 Intellectus Asaph.

Attendite populo meus legem meam: inclinate aurem vestram in verba oris mei.

Populus generationem pravam ne imitetur

2 Aperiam in parabolis os meum: loquar propositiones ab initio.
3 Quanta audivimus et cognovimus ea: et patres nostri narraverunt nobis.
4 Non sunt occultata a filiis eorum, in generatione altera. Narrantes laudes Domini, et virtutes eius, et mirabilia eius quæ fecit.
5 Et suscitavit testimonium in Iacob: et legem posuit in Israel. Quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filiis suis:
6 ut cognoscat generatio altera. Filii qui nascentur, et exsurgent, et narrabunt filiis suis,
7 Ut ponant in Deo spem suam, et non obliviscantur operum Dei: et mandata eius exquirant.
8 Ne fiant sicut patres eorum: generatio prava et exasperans.
Generatio, quæ non direxit cor suum: et non est creditus cum Deo spiritus eius.
9 Filii Ephrem intendentes et mittentes arcum: conversi sunt in die belli.
10 Non custodierunt testamentum Dei: et in lege eius noluerunt ambulare.
11 Et oblíti sunt benefactorum eius, et mirabilium eius quæ ostendit eis.

itineris per mare ac per desertum ne oblivíscatur

12 Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Ægypti, in campo Taneos.
13 Interrupit mare, et perduxit eos: et statuit aquas quasi in utre.
14 Et deduxit eos in nube diei: et tota nocte in illuminatione ignis.

(21) Ex 14, 19. — (13) Ex 14, 22.

15 Interrupit petram in eremo: et adaquavit eos
velut in abysso multa.
16 Et eduxit aquam de petra: et deduxit tam-
quam flumina aquas.
17 Et apposuerunt adhuc peccare ei: in iram ex-
citaverunt Excelsum in inaquoso.
18 Et tentaverunt Deum in cordibus suis: ut pe-
terent escas animabus suis.
19 Et male locuti sunt de Deo: dixerunt: Num-
quid poterit Deus parare mensam in deserto?
20 Quoniam percussit petram, et fluxerunt aquæ,
et torrentes inundaverunt.
Numquid et panem poterit dare, aut parare
mensam populo suo?
21 Ideo audivit Dominus, et distulit: et ignis ac-
census est in Iacob, et ira ascendit in Israel:
22 Quia non crediderunt in Deo, nec speraverunt
in salutari eius:
23 Et mandavit nubibus desuper, et ianuas cæli
aperuit.
24 Et pluit illis manna ad manducandum, et pa-
nem cæli dedit eis.
25 Panem angelorum manducavit homo: cibaria
misit eis in abundantia.
26 Transtulit austrum de cælo: et induxit in vir-
tute sua africum.
27 Et pluit super eos sicut pulverem carnes: et
sicut arenam maris volatilia pennata.
28 Et ceciderunt in medio castrorum eorum: circa
tabernacula eorum.
29 Et manducaverunt et saturati sunt nimis, et
desiderium eorum attulit eis:
30 non sunt fraudati a desiderio suo. Adhuc escæ
eorum erant in ore ipsorum
31 et ira Dei ascendit super eos. Et occidit pin-
gues eorum, et electos Israel impedivit.

(15) Ex 17, 6; Ps 104, 41. — (21) Nm 11, 1. — (24) Ex 16, 4; Nm 11, 7. — (25) Io 6, 31; 1 Cor 10, 3. — (26) Nm 11, 31. — (30) Nm 11, 33.

32 In omnibus his peccaverunt adhuc: et non cre-
diderunt in mirabilibus eius.
33 Et defecerunt in vanitate dies eorum: et anni
eorum cum festinatione.
34 Cum occideret eos, quærebant eum: et rever-
tebantur, et diluculo veniebant ad eum.
35 Et rememorati sunt quia Deus adiutor est eo-
rum: et Deus excelsus redemptor eorum
est.
36 Et dilexerunt eum in ore suo, et lingua sua
mentiti sunt ei:
37 Cor autem eorum non erat rectum cum eo:
nec fideles habiti sunt in testamento eius.
38 Ipse autem est misericors, et propitius fiet pec-
catis eorum: et non disperdet eos.
Et abundavit ut averteret iram suam: et non
accendit omnem iram suam:
39 Et recordatus est quia caro sunt: spiritus va-
dens, et non rediens.
40 Quoties exacerbaverunt eum in deserto, in
iram concitaverunt eum in inaquoso?
41 Et conversi sunt, et tentaverunt Deum: et
sanctum Israel exacerbaverunt.

prodigio-
rum in
Ægypto
recorden-
tur

42 Non sunt recordati manus eius, die qua red-
emit eos de manu tribulantis,
43 Sicut posuit in Ægypto signa sua, et prodigia
sua in campo Taneos.
44 Et convertit in sanguinem flumina eorum, et
imbres eorum, ne biberent.
45 Misit in eos cœnomyiam, et comedit eos: et
ranam, et disperdidit eos.
46 Et dedit ærugini fructus eorum: et labores
eorum locustæ.
47 Et occidit in grandine vineas eorum: et moros
eorum in pruina.
48 Et tradidit grandini iumenta eorum: et pos-
sessionem eorum igni.

(44) Ex 7, 20. — (45) Ex 8, 6. 24. — (46) Ex 10, 15. — (47) Ex 9, 25.

49 Misit in eos iram indignationis suæ: indignationem, et iram, et tribulationem: immissiones per angelos malos.
50 Viam fecit semitæ iræ suæ, non pepercit a morte animabus eorum: et iumenta eorum in morte conclusit.
51 Et percussit omne primogenitum in terra Ægypti: primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.
52 Et abstulit sicut oves populum suum: et perduxit eos tamquam gregem in deserto.
53 Et deduxit eos in spe, et non timuerunt: et inimicos eorum operuit mare.

operum in terra promissa memores sint

54 Et induxit eos in montem sanctificationis suæ, montem, quem acquisivit dextera eius.
Et eiecit a facie eorum gentes: et sorte divisit eis terram in funiculo distributionis.
55 Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israel.
56 Et tentaverunt, et exacerbaverunt Deum excelsum: et testimonia eius non custodierunt.
57 Et averterunt se, et non servaverunt pactum: quemadmodum patres eorum, conversi sunt in arcum pravum.
58 In iram concitaverunt eum in collibus suis: et in sculptilibus suis ad æmulationem eum provocaverunt.
59 Audivit Deus, et sprevit: et ad nihilum redegit valde Israel.
60 Et reppulit tabernaculum Silo, tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus.
61 Et tradidit in captivitatem virtutem eorum: et pulchritudinem eorum in manus inimici.
62 Et conclusit in gladio populum suum: et hereditatem suam sprevit.
63 Iuvenes eorum comedit ignis: et virgines eorum non sunt lamentatæ.

(51) Ex 12, 29. — (53) Ex 14, 27. — (54) Ios 13, 7. — (60) 1 Sm 4, 4; Ir 7, 12.

64 Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: et viduæ eorum non plorabantur.
65 Et excitatus est tamquam dormiens Dominus, tamquam potens crapulatus a vino.
66 Et percussit inimicos suos in posteriora: opprobrium sempiternum dedit illis.
67 Et reppulit tabernaculum Ioseph: et tribum Ephraim non elegit:
68 Sed elegit tribum Iuda, montem Sion quem dilexit.
69 Et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum in terra, quam fundavit in sæcula.
70 Et elegit David servum suum, et sustulit eum de gregibus ovium:
de post fœtantes accepit eum. 71 Pascere Iacob servum suum, et Israel hereditatem suam:
72 Et pavit eos in innocentia cordis sui: et in intellectibus manuum suarum deduxit eos.

78 (79). Excidium urbis Ierusalem

78 1 Psalmus Asaph.

Excidium describitur

Deus venerunt gentes in hereditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam.
2 Posuerunt morticina servorum tuorum, escas volatilibus cæli: carnes sanctorum tuorum bestiis terræ.
3 Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Ierusalem: et non erat qui sepeliret.
4 Facti sumus opprobrium vicinis nostris: subsannatio et illusio his, qui in circuitu nostro sunt.

auxilium Dei imploratur

5 Usquequo Domine irasceris in finem: accendetur velut ignis zelus tuus?
6 Effunde iram tuam in gentes, quæ te non noverunt: et in regna, quæ nomen tuum non invocaverunt:

(6) Ir 10, 25.

7 Quia comederunt Iacob: et locum eius desolaverunt.
8 Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum, cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.

ultio gentium petitur

9 Adiuva nos Deus salutaris noster: et propter gloriam nominis tui Domine libera nos: et propitius esto peccatis nostris, propter nomen tuum:
10 Ne forte dicant in gentibus: Ubi est Deus eorum? et innotescat in nationibus coram oculis nostris. Ultio sanguinis servorum tuorum, qui effusus est:
11 introeat in conspectu tuo gemitus compeditorum. Secundum magnitudinem brachii tui, posside filios mortificatorum.
12 Et redde vicinis nostris septuplum in sinu eorum: improperium ipsorum, quod exprobraverunt tibi Domine.
13 Nos autem populus tuus, et oves pascuæ tuæ, confitebimur tibi in sæculum: In generationem et generationem annuntiabimus laudem tuam.

79 (80). Restitutio vineæ Domini

79 1 In finem, Pro iis, qui commutabuntur, testimonium Asaph, Psalmus.

Dominus Deus virtutum

2 Qui regis Israel, intende: qui deducis velut ovem Ioseph. Qui sedes super cherubim, manifestare
3 coram Ephraim, Beniamin, et Manasse. Excita potentiam tuam, et veni, ut salvos facias nos.
4 Deus converte nos: et ostende faciem tuam, et salvi erimus.
5 Domine Deus virtutum, quousque irasceris super orationem servi tui?
6 Cibabis nos pane lacrimarum: et potum dabis nobis in lacrimis in mensura?

(8) Is 64, 9.

7 Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris: et inimici nostri subsannaverunt nos.
8 Deus virtutum converte nos: et ostende faciem tuam: et salvi erimus.

vineam suam devastatam

9 Vineam de Ægypto transtulisti: eiecisti gentes, et plantasti eam.
10 Dux itineris fuisti in conspectu eius: plantasti radices eius, et implevit terram.
11 Operuit montes umbra eius: et arbusta eius cedros Dei.
12 Extendit palmites suos usque ad mare: et usque ad flumen propagines eius.
13 Ut quid destruxisti maceriam eius: et vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam?
14 Exterminavit eam aper de silva: et singularis ferus depastus est eam.

respiciat et visitet

15 Deus virtutum convertere: respice de cælo, et vide, et visita vineam istam.
16 Et perfice eam, quam plantavit dextera tua: et super filium hominis, quem confirmasti tibi.
17 Incensa igni, et suffossa ab increpatione vultus tui peribunt.
18 Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ: et super filium hominis, quem confirmasti tibi.
19 Et non discedimus a te, vivificabis nos: et nomen tuum invocabimus.
20 Domine Deus virtutum converte nos: et ostende faciem tuam, et salvi erimus.

80 (81). Cantus sollemnis

80 1 In finem, Pro torcularibus, Psalmus ipsi Asaph.

Deo Iacob iubilandum est

2 Exsultate Deo adiutori nostro: iubilate Deo Iacob.
3 Sumite psalmum, et date tympanum: psalterium iucundum cum cithara.
4 Buccinate in Neomenia tuba, in insigni die sollemnitatis vestræ:
5 Quia præceptum in Israel est: et iudicium Deo Iacob.

6 Testimonium in Ioseph posuit illud, cum exiret de terra Ægypti: linguam, quam non noverat, audivit.
7 Divertit ab oneribus dorsum eius: manus eius in cophino servierunt.

cuius vocem

8 In tribulatione invocasti me, et liberavi te: exaudivi te in abscondito tempestatis: probavi te apud aquam contradictionis.
9 Audi populus meus, et contestabor te: Israel si audieris me,
10 non erit in te deus recens, neque adorabis deum alienum.
11 Ego enim sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti: dilata os tuum, et implebo illud.

Israel olim non audivit

12 Et non audivit populus meus vocem meam: et Israel non intendit mihi.
13 Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis.
14 Si populus meus audisset me: Israel si in viis meis ambulasset:
15 Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: et super tribulantes eos misissem manum meam.
16 Inimici Domini mentiti sunt ei: et erit tempus eorum in sæcula.
17 Et cibavit eos ex adipe frumenti: et de petra, melle saturavit eos.

81 (82). Damnatio iudicum iniquorum

81 1 Psalmus Asaph.

A summo iudice corripiuntur ac puniuntur

Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos diiudicat.
2 Usquequo iudicatis iniquitatem: et facies peccatorum sumitis?
3 Iudicate egeno, et pupillo: humilem, et pauperem iustificate.

(6) Gn 41, 45. — (8) Ex 17, 5. — (10) Ex 20, 3. — (13) Act 14, 15. — (14) Bar 3, 13.

4 Eripite pauperem: et egenum de manu peccatoris liberate.
5 Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant: movebuntur omnia fundamenta terræ.
6 Ego dixi: Dii estis, et filii excelsi omnes.
7 Vos autem sicut homines moriemini: et sicut unus de principibus cadetis.
8 Surge Deus, iudica terram: quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus.

82 (83). Inimici confines Israelis

82 1 Canticum Psalmi Asaph.

Populum Israel perdere volunt

2 Deus, quis similis erit tibi? ne taceas, neque compescaris Deus:
3 Quoniam ecce inimici tui sonuerunt: et qui oderunt te, extulerunt caput.
4 Super populum tuum malignaverunt consilium: et cogitaverunt adversus sanctos tuos.
5 Dixerunt: Venite, et disperdamus eos de gente: et non memoretur nomen Israel ultra.
6 Quoniam cogitaverunt unanimiter: simul adversum te testamentum disposuerunt,
7 tabernacula Idumæorum et Ismahelitæ: Moab, et Agareni,
8 Gebal, et Ammon, et Amalec: alienigenæ cum habitantibus Tyrum.
9 Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filiis Lot.

at ipsi dispereant

10 Fac illis sicut Madian, et Sisaræ: sicut Iabin in torrente Cisson.
11 Disperierunt in Endor: facti sunt ut stercus terræ.
12 Pone principes eorum sicut Oreb, et Zeb, et Zebee, et Salmana: Omnes principes eorum:

(4) Pr 24, 11. — (6) Io 10, 34. — (10) Idc 7, 22. — Idc 4, 15. — (12) Idc 7, 25.

13 qui dixerunt: Hereditate possideamus Sanctuarium Dei.
14 Deus meus pone illos ut rotam: et sicut stipulam ante faciem venti.
15 Sicut ignis, qui comburit silvam: et sicut flamma comburens montes:
16 Ita persequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis eos.
17 Imple facies eorum ignominia: et quærent nomen tuum, Domine.
18 Erubescant, et conturbentur in sæculum sæculi: et confundantur, et pereant.
19 Et cognoscant quia nomen tibi Dominus: tu solus Altissimus in omni terra.

VI. Psalmi filiis Core, Davidi, Eman, Ethan ascripti, 83—88 (hebr. 84—89)

83 (84). Felicitas in sanctuario habitantium

83 1 In finem, Pro torcularibus filiis Core, Psalmus.

Psalmista atria Domini concupiebat

2 Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum:
3 concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini. Cor meum, et caro mea exsultaverunt in Deum vivum.
4 Etenim passer invenit sibi domum: et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos. Altaria tua Domine virtutum: rex meus, et Deus meus.

habitantes in eis beatos dicit

5 Beati, qui habitant in domo tua Domine: in sæcula sæculorum laudabunt te.
6 Beatus vir, cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, 7 in valle lacrimarum in loco, quem posuit.
8 Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion.

pro rege orat

9 Domine Deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe Deus Iacob.

10 Protector noster aspice Deus: et respice in faciem Christi tui:

iterum atria Domini celebrat

11 Quia melior est dies una in atriis tuis super millia. Elegi abiectus esse in domo Dei mei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.
12 Quia misericordiam, et veritatem diligit Deus: gratiam, et gloriam dabit Dominus. 13 Non privabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: Domine virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

84 (85). Petitio plenæ salutis

84 1 In finem, Filiis Core, Psalmus.

Misericordiam consecuti

2 Benedixisti Domine terram tuam: avertisti captivitatem Iacob.
3 Remisisti iniquitatem plebis tuæ: operuisti omnia peccata eorum.
4 Mitigasti omnem iram tuam: avertisti ab ira indignationis tuæ.

ulteriorem misericordiam petunt

5 Converte nos Deus salutaris noster: et averte iram tuam a nobis.
6 Numquid in æternum irasceris nobis? aut extendes iram tuam a generatione in generationem?
7 Deus tu conversus vivificabis nos: et plebs tua lætabitur in te.
8 Ostende nobis Domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis.

quam Dominus tribuet

9 Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem suam. Et super sanctos suos: et in eos, qui convertuntur ad cor.
10 Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius: ut inhabitet gloria in terra nostra.
11 Misericordia, et veritas obviaverunt sibi: iustitia, et pax osculatæ sunt.
12 Veritas de terra orta est: et iustitia de cælo prospexit.

13 Etenim Dominus dabit benignitatem: et terra
nostra dabit fructum suum.
14 Iustitia ante eum ambulabit: et ponet in via
gressus suos.

85 (86). Oratio impugnati

85 Oratio ipsi David.

Inops et pauper

1 Inclina Domine aurem tuam, et exaudi me:
quoniam inops, et pauper sum ego.
2 Custodi animam meam, quoniam sanctus sum:
salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te.
3 Miserere mei Domine, quoniam ad te clamavi
tota die:
4 lætifica animam servi tui, quoniam ad te Domine animam meam levavi.
5 Quoniam tu Domine suavis, et mitis: et multæ
misericordiæ omnibus invocantibus te.
6 Auribus percipe Domine orationem meam: et
intende voci deprecationis meæ.
7 In die tribulationis meæ clamavi ad te: quia
exaudisti me.

Deum magnum ac misericordem

8 Non est similis tui in diis Domine: et non
est secundum opera tua.
9 Omnes gentes quascumque fecisti, venient, et
adorabunt coram te Domine: et glorificabunt
nomen tuum.
10 Quoniam magnus es tu, et faciens mirabilia: tu
es Deus solus.
11 Deduc me Domine in via tua, et ingrediar in
veritate tua: lætetur cor meum ut timeat
nomen tuum.
12 Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde
meo, et glorificabo nomen tuum in æternum:
13 Quia misericordia tua magna est super me: et
eruisti animam meam ex inferno inferiori.

(5) Ioel 2, 13.

contra persequentes invocat

14 Deus, iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quæsierunt animam meam:
et non proposuerunt te in conspectu suo.
15 Et tu Domine Deus miserator et misericors, patiens, et multæ misericordiæ, et verax,
16 Respice in me, et miserere mei, da imperium
tuum puero tuo: et salvum fac filium ancillæ tuæ.
17 Fac mecum signum in bonum, ut videant qui
oderunt me, et confundantur: quoniam tu
Domine adiuvisti me, et consolatus es me.

86 (87). Gloria civitatis Dei

86 1 Filiis Core, Psalmus Cantici.

Habitatio omnium gentium

Fundamenta eius in montibus sanctis: 2 diligit
Dominus portas Sion super omnia tabernacula Iacob.
3 Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei.
4 Memor ero Rahab, et Babylonis scientium me.
Ecce alienigenæ, et Tyrus, et populus Æthiopum, hi fuerunt illic.
5 Numquid Sion dicet: Homo, et homo natus est
in ea: et ipse fundavit eam Altissimus?
6 Dominus narrabit in scripturis populorum, et
principum: horum, qui fuerunt in ea.
7 Sicut lætantium omnium habitatio est in te.

87 (88). Lamentatio derelicti

87 1 Canticum Psalmi, Filiis Core, in finem,
pro Maheleth ad respondendum, intellectus
Eman Ezrahitæ.

Inferno appropinquans ad Deum clamat

2 Domine Deus salutis meæ: in die clamavi, et
nocte coram te.
3 Intret in conspectu tuo oratio mea: inclina
aurem tuam ad precem meam:
4 Quia repleta est malis anima mea: et vita
mea inferno appropinquavit.
5 Æstimatus sum cum descendentibus in lacum:
factus sum sicut homo sine adiutorio,

6 inter mortuos liber, Sicut vulnerati dormientes in sepulcris,
quorum non es memor amplius: et ipsi de manu tua repulsi sunt.
7 Posuerunt me in lacu inferiori: in tenebrosis, et in umbra mortis.
8 Super me confirmatus est furor tuus: et omnes fluctus tuos induxisti super me.
9 Longe fecisti notos meos a me: posuerunt me abominationem sibi. Traditus sum, et non egrediebar:
10 oculi mei languerunt præ inopia. Clamavi ad te Domine tota die: expandi ad te manus meas.

statum mortuorum considerat

11 Numquid mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabunt, et confitebuntur tibi?
12 Numquid narrabit aliquis in sepulcro misericordiam tuam, et veritatem tuam in perditione?
13 Numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: et iustitia tua in terra oblivionis?
14 Et ego ad te Domine clamavi: et mane oratio mea præveniet te.

preces repulsas lamentatur

15 Ut quid Domine repellis orationem meam: avertis faciem tuam a me?
16 Pauper sum ego, et in laboribus a iuventute mea: exaltatus autem, humiliatus sum et conturbatus.
17 In me transierunt iræ tuæ: et terrores tui conturbaverunt me.
18 Circumdederunt me sicut aqua tota die: circumdederunt me simul.
19 Elongasti a me amicum, et proximum: et notos meos a miseria.

88 (89). Memoria promissionum Davidi factarum

88 1 Intellectus Ethan Ezrahitæ.

Promissiones divinas perstringit

2 Misericordias Domini in æternum cantabo. In generationem et generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo.

3 Quoniam dixisti: In æternum misericordia ædificabitur in cælis: præparabitur veritas tua in eis.
4 Disposui testamentum electis meis, iuravi David servo meo:
5 usque in æternum præparabo semen tuum. Et ædificabo in generationem, et generationem sedem tuam.

Deum magnum ac misericordem laudat

6 Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine: etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum.
7 Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino: similis erit Deo in filiis Dei?
8 Deus, qui glorificatur in consilio sanctorum: magnus et terribilis super omnes qui in circuitu eius sunt.
9 Domine Deus virtutum quis similis tibi? potens es Domine, et veritas tua in circuitu tuo.
10 Tu dominaris potestati maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas.
11 Tu humiliasti sicut vulneratum, superbum: in brachio virtutis tuæ dispersisti inimicos tuos.
12 Tui sunt cæli, et tua est terra, orbem terræ et plenitudinem eius tu fundasti:
13 aquilonem, et mare tu creasti. Thabor et Hermon in nomine tuo exsultabunt:
14 tuum brachium cum potentia. Firmetur manus tua, et exaltetur dextera tua:
15 iustitia et iudicium præparatio sedis tuæ. Misericordia et veritas præcedent faciem tuam:
16 beatus populus, qui scit iubilationem. Domine, in lumine vultus tui ambulabunt,
17 et in nomine tuo exsultabunt tota die: et in iustitia tua exaltabuntur.
18 Quoniam gloria virtutis eorum tu es: et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.

(4) 2 Sm 7, 12. — (12) Gn 1, 1.

promissiones uberius perscribit

19 Quia Domini est assumptio nostra: et sancti Israel regis nostri.

20 Tunc locutus es in visione sanctis tuis, et dixisti: Posui adiutorium in potente: et exaltavi electum de plebe mea.
21 Inveni David servum meum: oleo sancto meo unxi eum.
22 Manus enim mea auxiliabitur ei: et brachium meum confortabit eum.
23 Nihil proficiet inimicus in eo, et filius iniquitatis non apponet nocere ei.
24 Et concidam a facie ipsius inimicos eius: et odientes eum in fugam convertam.
25 Et veritas mea, et misericordia mea cum ipso: et in nomine meo exaltabitur cornu eius.
26 Et ponam in mari manum eius: et in fluminibus dexteram eius.
27 Ipse invocabit me: Pater meus es tu: Deus meus, et susceptor salutis meæ:
28 Et ego primogenitum ponam illum excelsum præ regibus terræ.
29 In æternum servabo illi misericordiam meam: et testamentum meum fidele ipsi.
30 Et ponam in sæculum sæculi semen eius: et thronum eius sicut dies cæli.
31 Si autem dereliquerint filii eius legem meam: et in iudiciis meis non ambulaverint:
32 Si iustitias meas profanaverint: et mandata mea non custodierint:
33 Visitabo in virga iniquitates eorum: et in verberibus peccata eorum.
34 Misericordiam autem meam non dispergam ab eo: neque nocebo in veritate mea:
35 Neque profanabo testamentum meum: et quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita.
36 Semel iuravi in sancto meo, si David mentiar:

(21) 1 Sm 16, 1. 12; Act 13, 22.

37 semen eius in æternum manebit. 38 Et thronus eius sicut Sol in conspectu meo,
et sicut Luna perfecta in æternum: et testis in cælo fidelis.

rogans ut Deus in præsenti opprobrio populi earum recordetur

39 Tu vero reppulisti et despexisti: distulisti Christum tuum.
40 Evertisti testamentum servi tui: profanasti in terra Sanctuarium eius.
41 Destruxisti omnes sepes eius: posuisti firmamentum eius formidinem.
42 Diripuerunt eum omnes transeuntes viam: factus est opprobrium vicinis suis.
43 Exaltasti dexteram deprimentium eum: lætificasti omnes inimicos eius.
44 Avertisti adiutorium gladii eius: et non es auxiliatus ei in bello.
45 Destruxisti eum ab emundatione: et sedem eius in terram collisisti.
46 Minorasti dies temporis eius: perfudisti eum confusione.
47 Usquequo Domine avertis in finem: exardescet sicut ignis ira tua?
48 Memorare quæ mea substantia: numquid enim vane constituisti omnes filios hominum?
49 Quis est homo, qui vivet, et non videbit mortem: eruet animam suam de manu inferi?
50 Ubi sunt misericordiæ tuæ antiquæ Domine, sicut iurasti David in veritate tua?
51 Memor esto Domine opprobrii servorum tuorum (quod continui in sinu meo) multarum gentium.
52 Quod exprobraverunt inimici tui Domine, quod exprobraverunt commutationem Christi tui.

doxologia tertia

53 Benedictus Dominus in æternum: fiat, fiat.

(38) 2 Sm 7, 16. — (50) 2 Sm 7, 11.

PARS ALTERA

Collectiones Psalmorum recentiores, 89—150 (hebr. 90—150)

I. Collectio Psalmorum omissorum prima, 89—105 (hebr. 90—106)

89 (90). Refugium fragilium caducorumque

89 [1] Oratio Moysi hominis Dei.

Homines deficientes

Domine, refugium factus es nobis: a generatione in generationem.
[2] Priusquam montes fierent, aut formaretur terra, et orbis: a sæculo et usque in sæculum tu es Deus.
[3] Ne avertas hominem in humilitatem: et dixisti: Convertimini filii hominum.
[4] Quoniam mille anni ante oculos tuos, tamquam dies hesterna, quæ præteriit, Et custodia in nocte,
[5] quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.
[6] Mane sicut herba transeat, mane floreat, et transeat: vespere decidat, induret, et arescat.

propter peccata sua

[7] Quia defecimus in ira tua, et in furore tuo turbati sumus.
[8] Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: sæculum nostrum in illuminatione vultus tui.
[9] Quoniam omnes dies nostri defecerunt: et in ira tua defecimus. Anni nostri sicut aranea meditabuntur:
[10] dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus octoginta anni:
et amplius eorum, labor et dolor. Quoniam supervenit mansuetudo: et corripiemur.

(10) Sir 18, 8.

ad Deum æternum confugiunt

[11] Quis novit potestatem iræ tuæ: et præ timore tuo iram tuam [12] dinumerare?
Dexteram tuam sic notam fac: et eruditos corde in sapientia.
[13] Convertere Domine usquequo? et deprecabilis esto super servos tuos.
[14] Repleti sumus mane misericordia tua: et exsultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris.
[15] Lætati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti: annis, quibus vidimus mala.
[16] Respice in servos tuos, et in opera tua: et dirige filios eorum.
[17] Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos: et opus manuum nostrarum dirige.

90 (91). Protectio Dei

90 [1] Laus Cantici David.

Deus in se sperantes

Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei cæli commorabitur.
[2] Dicet Domino: Susceptor meus es tu, et refugium meum: Deus meus sperabo in eum.
[3] Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium, et a verbo aspero.
[4] Scapulis suis obumbrabit tibi: et sub pennis eius sperabis: [5] Scuto circumdabit te veritas eius:
non timebis a timore nocturno, [6] A sagitta volante in die,
a negotio perambulante in tenebris: ab incursu, et dæmonio meridiano.
[7] Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.
[8] Verumtamen oculis tuis considerabis: et retributionem peccatorum videbis.

protegit et servat

[9] Quoniam tu es Domine spes mea: Altissimum posuisti refugium tuum.
[10] Non accedet ad te malum: et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

11 Quoniam angelis suis mandavit de te: ut custodiant te in omnibus viis tuis.
12 In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
13 Super aspidem, et basiliscum ambulabis: et conculcabis leonem et draconem.
14 Quoniam in me speravit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.
15 Clamabit ad me, et ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum et glorificabo eum.
16 Longitudine dierum replebo eum: et ostendam illi salutare meum.

91 (92). Opera Dei magnifica

91 1 Psalmus Cantici, In die sabbati.

Dominus laudandus est

2 Bonum est confiteri Domino: et psallere nomini tuo Altissime.
3 Ad annuntiandum mane misericordiam tuam: et veritatem tuam per noctem.
4 In decachordo, psalterio: cum cantico, in cithara.
5 Quia delectasti me Domine in factura tua: et in operibus manuum tuarum exsultabo.
6 Quam magnificata sunt opera tua Domine! nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ:

qui peccatores dispergit

7 Vir insipiens non cognoscet: et stultus non intelliget hæc.
8 Cum exorti fuerint peccatores sicut fænum: et apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem: Ut intereant in sæculum sæculi:
9 tu autem Altissimus in æternum Domine.
10 Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt: et dispergentur omnes, qui operantur iniquitatem.

iustos vero exaltat

11 Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum: et senectus mea in misericordia uberi.

(11) Mt 4, 6; Lc 4, 10.

12 Et despexit oculus meus inimicos meos: et in insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.
13 Iustus, ut palma florebit: sicut cedrus Libani multiplicabitur.
14 Plantati in domo Domini, in atriis domus Dei nostri florebunt.
15 Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi: et bene patientes erunt,
16 ut annuntient: Quoniam rectus Dominus Deus noster: et non est iniquitas in eo.

92 (93). Regnum Domini

92 Laus Cantici ipsi David in die ante sabbatum, quando fundata est terra.

Firmum et mirabile est

1 Dominus regnavit, decorem indutus est: indutus est Dominus fortitudinem, et præcinxit se. Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur.
2 Parata sedes tua ex tunc: a sæculo tu es.
3 Elevaverunt flumina Domine: elevaverunt flumina vocem suam. Elevaverunt flumina fluctus suos,
4 a vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus.
5 Testimonia tua credibilia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitudo Domine in longitudinem dierum.

93 (94). Efflagitatio ultionis Dei

93 Psalmus ipsi David, Quarta sabbati.

Peccatores gloriantes

1 Deus ultionum Dominus: Deus ultionum libere egit.
2 Exaltare qui iudicas terram: redde retributionem superbis.
3 Usquequo peccatores Domine: usquequo peccatores gloriabuntur:
4 Effabuntur, et loquentur iniquitatem: loquentur omnes, qui operantur iniustitiam?

5 Populum tuum Domine humiliaverunt: et hereditatem tuam vexaverunt.
6 Viduam, et advenam interfecerunt: et pupillos occiderunt.
7 Et dixerunt: Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob.

et insipientes

8 Intelligite insipientes in populo: et stulti aliquando sapite.
9 Qui plantavit aurem, non audiet? aut qui finxit oculum, non considerat?
10 Qui corripit gentes, non arguet: qui docet hominem scientiam?
11 Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt.

Deus Israel disperdat

12 Beatus homo, quem tu erudieris Domine: et de lege tua docueris eum.
13 Ut mitiges ei a diebus malis: donec fodiatur peccatori fovea.
14 Quia non repellet Dominus plebem suam: et hereditatem suam non derelinquet.
15 Quoadusque iustitia convertatur in iudicium: et qui iuxta illam omnes qui recto sunt corde.
16 Quis consurget mihi adversus malignantes? aut quis stabit mecum adversus operantes iniquitatem?
17 Nisi quia Dominus adiuvit me: paulominus habitasset in inferno anima mea.
18 Si dicebam: Motus est pes meus: misericordia tua Domine adiuvabat me.
19 Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo: consolationes tuæ lætificaverunt animam meam.
20 Numquid adhæret tibi sedes iniquitatis: qui fingis laborem in præcepto?
21 Captabunt in animam iusti: et sanguinem innocentem condemnabunt.
22 Et factus est mihi Dominus in refugium: et Deus meus in adiutorium spei meæ.

23 Et reddet illis iniquitatem ipsorum: et in malitia eorum disperdet eos: disperdet illos Dominus Deus noster.

94 (95). Deus mundi et pastor Israel

94 Laus Cantici ipsi David.

Ipsi iubilandum est

1 Venite, exsultemus Domino: iubilemus Deo salutari nostro:
2 Præoccupemus faciem eius in confessione: et in psalmis iubilemus ei.
3 Quoniam Deus magnus Dominus: et rex magnus super omnes deos.
4 Quia in manu eius sunt omnes fines terræ: et altitudines montium ipsius sunt.
5 Quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud: et siccam manus eius formaverunt.
6 Venite adoremus, et procidamus: et ploremus ante Dominum, qui fecit nos.
7 Quia ipse est Dominus Deus noster: et nos populus pascuæ eius, et oves manus eius.

atque obœdiendum

8 Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra; 9 Sicut in irritatione secundum diem tentationis in deserto:
ubi tentaverunt me patres vestri, probaverunt me, et viderunt opera mea.
10 Quadraginta annis offensus fui generationi illi, et dixi: Semper hi errant corde.
11 Et isti non cognoverunt vias meas:
ut iuravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam.

95 (96). Iudex totius mundi

95 1 Canticum ipsi David, Quando domus ædificabatur post captivitatem. *(1 Par 15.)*

Benedicendus ab Israel

Cantate Domino canticum novum: cantate Domino omnis terra.

(8) Hbr 3, 7. — (10) Nm 14, 34. — (11) Hbr 4, 3.

2 Cantate Domino, et benedicite nomini eius: annuntiate de die in diem salutare eius.
3 Annuntiate inter gentes gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius.
4 Quoniam magnus Dominus, et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos.
5 Quoniam omnes dii gentium dæmonia: Dominus autem cælos fecit.
6 Confessio, et pulchritudo in conspectu eius: sanctimonia, et magnificentia in sanctificatione eius.

laudandus a gentibus

7 Afferte Domino patriæ gentium, afferte Domino gloriam et honorem:
8 afferte Domino gloriam nomini eius. Tollite hostias, et introite in atria eius:
9 adorate Dominum in atrio sancto eius. Commoveatur a facie eius universa terra:
10 dicite in gentibus quia Dominus regnavit. Etenim correxit orbem terræ qui non commovebitur: iudicabit populos in æquitate.

honorandus a cælo et terra

11 Lætentur cæli, et exsultet terra, commoveatur mare, et plenitudo eius:
12 gaudebunt campi, et omnia, quæ in eis sunt. Tunc exsultabunt omnia ligna silvarum
13 a facie Domini, quia venit: quoniam venit iudicare terram.
Iudicabit orbem terræ in æquitate, et populos in veritate sua.

96 (97). Iudicium Domini

96 1 Huic David, Quando terra eius restituta est.

Describitur iudex

Dominus regnavit, exsultet terra: lætentur insulæ multæ.
2 Nubes, et caligo in circuitu eius: iustitia, et iudicium correctio sedis eius.
3 Ignis ante ipsum præcedet, et inflammabit in circuitu inimicos eius.
4 Illuxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit, et commota est terra.

5 Montes, sicut cera fluxerunt a facie Domini: a facie Domini omnis terra.
6 Annuntiaverunt cæli iustitiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius.

atque iudicium

7 Confundantur omnes, qui adorant sculptilia: et qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli eius:
8 audivit, et lætata est Sion. Et exsultaverunt filiæ Iudæ, propter iudicia tua Domine:
9 Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram: nimis exaltatus es super omnes deos.
10 Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit Dominus animas sanctorum suorum, de manu peccatoris liberabit eos.
11 Lux orta est iusto, et rectis corde lætitia.
12 Lætamini iusti in Domino: et confitemini memoriæ sanctificationis eius.

97 (98). Salvator Israel et iudex mundi

97 1 Psalmus ipsi David.

Celebrandus ab omnibus creaturis

Cantate Domino canticum novum: quia mirabilia fecit. Salvavit sibi dextera eius: et brachium sanctum eius.
2 Notum fecit Dominus salutare suum: in conspectu gentium revelavit iustitiam suam.
3 Recordatus est misericordiæ suæ, et veritatis suæ domui Israel. Viderunt omnes termini terræ salutare Dei nostri.
4 Iubilate Deo omnis terra: cantate, et exsultate, et psallite.
5 Psallite Domino in cithara, in cithara et voce psalmi:
6 in tubis ductilibus, et voce tubæ corneæ. Iubilate in conspectu regis Domini:
7 moveatur mare, et plenitudo eius: orbis terrarum, et qui habitant in eo.

(7) Ex 20, 4; Lv 26, 1; Dt 5, 8. — Hbr 1, 6. — (10) Am 5, 15; Rom 12, 9. — (2) Is 52, 10; 63, 8.

8 Flumina plaudent manu, simul montes exsultabunt
9a conspectu Domini: quoniam venit iudicare terram.
Iudicabit orbem terrarum in iustitia, et populos in æquitate.

98 (99) Sanctum nomen Domini

Terribile gentibus et amabile Israelitis

98 1 Psalmus ipsi David.
Dominus regnavit, irascantur populi: qui sedet super cherubim, moveatur terra.
2 Dominus in Sion magnus: et excelsus super omnes populos.
3 Confiteantur nomini tuo magno: quoniam terribile, et sanctum est:
4 et honor regis iudicium diligit. Tu parasti directiones: iudicium et iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius: quoniam sanctum est.

propitium invocantibus

6 Moyses, et Aaron in sacerdotibus eius: et Samuel inter eos, qui invocant nomen eius:
Invocabant Dominum, et ipse exaudiebat eos:
7 in columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia eius, et præceptum quod dedit illis.
8 Domine Deus noster tu exaudiebas eos: Deus tu propitius fuisti eis, et ulciscens in omnes adinventiones eorum.
9 Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus Dominus Deus noster.

99 (100). Gratiarum actio

Pro electione populi Israel

99 1 Psalmus in confessione.
2 Iubilate Deo omnis terra: servite Domino in lætitia. Introite in conspectu eius, in exsultatione.

3 Scitote quoniam Dominus ipse est Deus: ipse fecit nos, et non ipsi nos: Populus eius, et oves pascuæ eius:
4 introite portas eius in confessione, atria eius in hymnis: confitemini illi. Laudate nomen eius:
5 quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia eius, et usque in generationem et generationem veritas eius.

100 (101). Vita principis

Privata

100 1 Psalmus ipsi David.
Misericordiam, et iudicium cantabo tibi Domine: Psallam,
2 et intelligam in via immaculata, quando venies ad me.
Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ.
3 Non proponebam ante oculos meos rem iniustam:
facientes prævaricationes odivi.
Non adhæsit mihi 4 cor pravum:
declinantem a me malignum non cognoscebam.

publica

5 Detrahentem secreto proximo suo, hunc persequebar,
Superbo oculo, et insatiabili corde, cum hoc non edebam.
6 Oculi mei ad fideles terræ ut sedeant mecum:
ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat.
7 Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam:
qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum.
8 In matutino interficiebam omnes peccatores terræ:
ut disperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.

101 (102). Restitutio Sion destructæ

101 1 Oratio pauperis, Cum anxius fuerit, et in conspectu Domini effuderit precem suam.

Clamat Israel

2 Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat.
3 Non avertas faciem tuam a me: in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam. In quacumque die invocavero te, velociter exaudi me.

solitarius et allisus

4 Quia defecerunt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut cremium aruerunt.
5 Percussus sum ut fœnum, et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.
6 A voce gemitus mei adhæsit os meum carni meæ.
7 Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio.
8 Vigilavi, et factus sum sicut passer solitarius in tecto.
9 Tota die exprobrabant mihi inimici mei: et qui laudabant me adversum me iurabant.
10 Quia cinerem tamquam panem manducabam, et potum meum cum fletu miscebam.
11 A facie iræ et indignationis tuæ: quia elevans allisisti me.
12 Dies mei sicut umbra declinaverunt: et ego sicut fœnum arui.

ut destructæ civitatis misereatur

13 Tu autem Domine in æternum permanes: et memoriale tuum in generationem et generationem.
14 Tu exsurgens misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.
15 Quoniam placuerunt servis tuis lapides eius: et terræ eius miserebuntur.
16 Et timebunt gentes nomen tuum Domine, et omnes reges terræ gloriam tuam.
17 Quia ædificavit Dominus Sion: et videbitur in gloria sua.

18 Respexit in orationem humilium: et non sprevit precem eorum.
19 Scribantur hæc in generatione altera: et populus, qui creabitur, laudabit Dominum:
20 Quia prospexit de excelso sancto suo: Dominus de cælo in terram aspexit:
21 Ut audiret gemitus compeditorum: ut solveret filios interemptorum:
22 Ut annuntient in Sion nomen Domini: et laudem eius in Ierusalem.
23 In conveniendo populos in unum, et reges ut serviant Domino.

Dominus immutabilis

24 Respondit ei in via virtutis suæ: Paucitatem dierum meorum nuntia mihi.
25 Ne revoces me in dimidio dierum meorum: in generationem et generationem anni tui.
26 Initio tu Domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt cæli.
27 Ipsi peribunt, tu autem permanes: et omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos, et mutabuntur:
28 tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient.
29 Filii servorum tuorum habitabunt: et semen eorum in sæculum dirigetur.

102 (103). Misericordia Domini

102 1 Ipsi David.

Omnibus iniquitatibus propitiatur

Benedic anima mea Domino: et omnia, quæ intra me sunt, nomini sancto eius.
2 Benedic anima mea Domino: et noli oblivisci omnes retributiones eius:
3 Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.
4 Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia et miserationibus.
5 Qui replet in bonis desiderium tuum: renovabitur ut aquilæ iuventus tua:
6 Faciens misericordias Dominus: et iudicium omnibus iniuriam patientibus.

7 Notas fecit vias suas Moysi, filiis Israel voluntates suas.

Dominus multum misericors

8 Miserator, et misericors Dominus: longanimis, et multum misericors.
9 Non in perpetuum irascetur: neque in æternum comminabitur.
10 Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis.
11 Quoniam secundum altitudinem cæli a terra: corroboravit misericordiam suam super timentes se.
12 Quantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniquitates nostras.
13 Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se:
14 quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Recordatus est quoniam pulvis sumus:
15 homo, sicut fænum dies eius, tamquam flos agri sic efflorebit.
16 Quoniam spiritus pertransibit in illo, et non subsistet: et non cognoscet amplius locum suum.
17 Misericordia autem Domini ab æterno, et usque in æternum super timentes eum. Et iustitia illius in filios filiorum,
18 his qui servant testamentum eius: Et memores sunt mandatorum ipsius, ad faciendum ea.
19 Dominus in cælo paravit sedem suam: et regnum ipsius omnibus dominabitur.

ideo ab omnibus creaturis benedicatur

20 Benedicite Domino omnes angeli eius: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.
21 Benedicite Domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui facitis voluntatem eius.
22 Benedicite Domino omnia opera eius: in omni loco dominationis eius, benedic anima mea Domino.

(8) Nm 14, 18.

103 (104). Magnificentia creatoris

103 1 Ipsi David.

In operibus primæ et secundæ diei

Benedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es vehementer. Confessionem, et decorem induisti:
2 amictus lumine sicut vestimento: Extendens cælum sicut pellem:
3 qui tegis aquis superiora eius. Qui ponis nubem ascensum tuum: qui ambulas super pennas ventorum.
4 Qui facis angelos tuos, spiritus: et ministros tuos ignem urentem.

in operibus tertiæ diei

5 Qui fundasti terram super stabilitatem suam: non inclinabitur in sæculum sæculi.
6 Abyssus, sicut vestimentum, amictus eius: super montes stabunt aquæ.
7 Ab increpatione tua fugient: a voce tonitrui tui formidabunt.
8 Ascendunt montes: et descendunt campi in locum, quem fundasti eis.
9 Terminum posuisti, quem non transgredientur: neque convertentur operire terram.
10 Qui emittis fontes in convallibus: inter medium montium pertransibunt aquæ.
11 Potabunt omnes bestiæ agri: exspectabunt onagri in siti sua.
12 Super ea volucres cæli habitabunt: de medio petrarum dabunt voces.
13 Rigans montes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra:
14 Producens fænum iumentis, et herbam servituti hominum: Ut educas panem de terra:
15 et vinum lætificet cor hominis: Ut exhilaret faciem in oleo: et panis cor hominis confirmet.
16 Saturabuntur ligna campi, et cedri Libani, quas plantavit:

(4) Hbr 1, 7.

17 illic passeres nidificabunt. Herodii domus dux
est eorum:
18 montes excelsi cervis: petra refugium herinaciis.

in operibus quartæ ac sextæ diei

19 Fecit lunam in tempora: sol cognovit occasum
suum.
20 Posuisti tenebras, et facta est nox: in ipsa
pertransibunt omnes bestiæ silvæ.
21 Catuli leonum rugientes, ut rapiant, et quæ-
rant a Deo escam sibi.
22 Ortus est sol, et congregati sunt: et in cubi-
libus suis collocabuntur.
23 Exibit homo ad opus suum: et ad operatio-
nem suam usque ad vesperum.
24 Quam magnificata sunt opera tua Domine! om-
nia in sapientia fecisti: impleta est terra
possessione tua.

in operibus quintæ diei

25 Hoc mare magnum, et spatiosum manibus:
illic reptilia, quorum non est numerus. Ani-
malia pusilla cum magnis:
26 illic naves pertransibunt. Draco iste, quem
formasti ad illudendum ei:
27 omnia a te exspectant ut des illis escam in
tempore.
28 Dante te illis, colligent: aperiente te manum
tuam, omnia implebuntur bonitate.
29 Avertente autem te faciem, turbabuntur: au-
feres spiritum eorum, et deficient, et in pul-
verem suum revertentur.
30 Emittes spiritum tuum, et creabuntur: et re-
novabis faciem terræ.

benedictio Dei sabbatina

31 Sit gloria Domini in sæculum: lætabitur Do-
minus in operibus suis:
32 Qui respicit terram, et facit eam tremere: qui
tangit montes, et fumigant.
33 Cantabo Domino in vita mea: psallam Deo
meo quamdiu sum.

(33) Inf 145, 2.

34 Iucundum sit ei eloquium meum: ego vero
delectabor in Domino.
35 Deficiant peccatores a terra, et iniqui ita ut
non sint:
benedic anima mea Domino.

104 (105). Fides regis Israel

104 Alleluia. *(1 Par 16, 8.)*

Laudandus Dominus

1 Confitemini Domino, et invocate nomen eius:
annuntiate inter gentes opera eius.
2 Cantate ei, et psallite ei: narrate omnia mira-
bilia eius.
3 Laudamini in nomine sancto eius: lætetur cor
quærentium Dominum.
4 Quærite Dominum, et confirmamini: quærite
faciem eius semper.
5 Mementote mirabilium eius, quæ fecit: prodigia
eius, et iudicia oris eius.
6 Semen Abraham, servi eius: filii Iacob electi
eius.

quia iuxta promissionem suam

7 Ipse Dominus Deus noster: in universa terra
iudicia eius.
8 Memor fuit in sæculum testamenti sui: verbi,
quod mandavit in mille generationes:
9 Quod disposuit ad Abraham: et iuramenti sui
ad Isaac:
10 Et statuit illud Iacob in præceptum: et Israel
in testamentum æternum:
11 Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum
hereditatis vestræ.
12 Cum essent numero brevi, paucissimi et in-
colæ eius:

Patriarchas gubernavit

13 Et pertransierunt de gente in gentem, et de
regno ad populum alterum.
14 Non reliquit hominem nocere eis: et corripuit
pro eis reges.

(1) 1 Par 16, 8; Is 12, 4. — (9) Gn 22, 16.

15 Nolite tangere christos meos: et in prophetis meis nolite malignari.
16 Et vocavit famem super terram: et omne firmamentum panis contrivit.
17 Misit ante eos virum: in servum venumdatus est Ioseph.
18 Humiliaverunt in compedibus pedes eius, ferrum pertransiit animam eius,
19 donec veniret verbum eius. Eloquium Domini inflammavit eum:
20 misit rex, et solvit eum; princeps populorum, et dimisit eum.
21 Constituit eum dominum domus suæ: et principem omnis possessionis suæ:
22 Ut erudiret principes eius sicut semetipsum: et senes eius prudentiam doceret.

in Ægypto prodigia fecit

23 Et intravit Israel in Ægyptum: et Iacob accola fuit in terra Cham.
24 Et auxit populum suum vehementer: et firmavit eum super inimicos eius.
25 Convertit cor eorum ut odirent populum eius: et dolum facerent in servos eius.
26 Misit Moysen servum suum: Aaron, quem elegit ipsum.
27 Posuit in eis verba signorum suorum, et prodigiorum in terra Cham.
28 Misit tenebras, et obscuravit: et non exacerbavit sermones suos.
29 Convertit aquas eorum in sanguinem: et occidit pisces eorum.
30 Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum.
31 Dixit, et venit cœnomyia: et cinifes in omnibus finibus eorum.

(15) 2 Sm 1, 14; 1 Par 16, 22. — (17) Gn 37, 36. — (18) Gn 39, 20. — (20) Gn 41, 14. — (23) Gn 46, 6. — (24) Ex 1, 7; Act 7, 17. — (26) Ex 3, 10; 4, 29. — (27) Ex 7, 10. — (28) Ex 10, 21. — (29) Ex 7, 20. — (30) Ex 8, 6. — (31) Ex 8, 16. 24.

32 Posuit pluvias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum.
33 Et percussit vineas eorum, et ficulneas eorum: et contrivit lignum finium eorum.
34 Dixit, et venit locusta, et bruchus, cuius non erat numerus:
35 Et comedit omne fœnum in terra eorum: et comedit omnem fructum terræ eorum.
36 Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.
37 Et eduxit eos cum argento et auro: et non erat in tribubus eorum infirmus.
38 Lætata est Ægyptus in profectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos.

in itinere ad Chanaan mirabilia operatus est

39 Expandit nubem in protectionem eorum, et ignem ut luceret eis per noctem.
40 Petierunt, et venit coturnix: et pane cæli saturavit eos.
41 Dirupit petram, et fluxerunt aquæ: abierunt in sicco flumina;
42 Quoniam memor fuit verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum.
43 Et eduxit populum suum in exsultatione, et electos suos in lætitia.
44 Et dedit illis regiones gentium: et labores populorum possederunt:
45 Ut custodiant iustificationes eius, et legem eius requirant.

105 (106). Peccata populi Israel

105 Alleluia. *(Idt 13, 21.)*

Dominus fidelis est

1 Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.
2 Quis loquetur potentias Domini, auditas faciet omnes laudes eius?

(34) Ex 10, 12. — (36) Ex 12, 29. — (37) Ex 13, 21. — (39) Ps 77, 14; 1 Cor 10, 1. — (40) Ex 16, 13. — (41) Nm 20, 11. — (42) Gn 17, 7. — (1) Idt 13, 21. — (2) Sir 4², 35.

3 Beati, qui custodiunt iudicium, et faciunt iustitiam in omni tempore.
4 Memento nostri Domine in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo:
5 Ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ: ut lauderis cum hereditate tua.
6 Peccavimus cum patribus nostris: iniuste egimus, iniquitatem fecimus.

licet patres peccaverint in Ægypto et in deserto

7 Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua: non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ. Et irritaverunt ascendentes in mare, Mare Rubrum.
8 Et salvavit eos propter nomen suum: ut notam faceret potentiam suam.
9 Et increpuit Mare Rubrum, et exsiccatum est: et deduxit eos in abyssis sicut in deserto.
10 Et salvavit eos de manu odientium: et redemit eos de manu inimici.
11 Et operuit aqua tribulantes eos: unus ex eis non remansit.
12 Et crediderunt verbis eius: et laudaverunt laudem eius.
13 Cito fecerunt, obliti sunt operum eius: et non sustinuerunt consilium eius.
14 Et concupierunt concupiscentiam in deserto: et tentaverunt Deum in inaquoso.
15 Et dedit eis petitionem ipsorum: et misit saturitatem in animas eorum.
16 Et irritaverunt Moysen in castris: Aaron sanctum Domini.
17 Aperta est terra, et deglutivit Dathan: et operuit super congregationem Abiron.
18 Et exarsit ignis in synagoga eorum: flamma combussit peccatores.
19 Et fecerunt vitulum in Horeb: et adoraverunt sculptile.

(6) Idt 7, 19. — (9) Ex 14, 21. — (11) Ex 14, 27. — (14) Ex 17, 2. — (15) Nm 11, 31. — (17) Nm 16, 32. — (19) Ex 32, 4.

20 Et mutaverunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fænum.
21 Obliti sunt Deum, qui salvavit eos, qui fecit magnalia in Ægypto,
22 mirabilia in terra Cham: terribilia in Mari Rubro.
23 Et dixit ut disperderet eos: si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius: Ut averteret iram eius ne disperderet eos:
24 et pro nihilo habuerunt terram desiderabilem: Non crediderunt verbo eius,
25 et murmuraverunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocem Domini.
26 Et elevavit manum suam super eos: ut prosterneret eos in deserto:
27 Et ut deiiceret semen eorum in nationibus: et dispergeret eos in regionibus.
28 Et initiati sunt Beelphegor: et comederunt sacrificia mortuorum.
29 Et irritaverunt eum in adinventionibus suis: et multiplicata est in eis ruina.
30 Et stetit Phinees, et placavit: et cessavit quassatio.
31 Et reputatum est ei in iustitiam, in generationem et generationem usque in sempiternum.
32 Et irritaverunt eum ad Aquas contradictionis: et vexatus est Moyses propter eos:
33 quia exacerbaverunt spiritum eius. Et distinxit in labiis suis:

atque in terra promissa

34 non disperdiderunt gentes, quas dixit Dominus illis.
35 Et commisti sunt inter gentes, et didicerunt opera eorum:
36 et servierunt sculptilibus eorum: et factum est illis in scandalum.
37 Et immolaverunt filios suos, et filias suas dæmoniis.

(23) Ex 32, 10. — (26) Nm 14, 32. — (30) Nm 25, 7. (32) Nm 20, 10.

38 Et effuderunt sanguinem innocentem: sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum,
quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaan. Et
infecta est terra in sanguinibus,
39 et contaminata est in operibus eorum: et fornicati sunt in adinventionibus suis.
40 Et iratus est furore Dominus in populum suum:
et abominatus est hereditatem suam.
41 Et tradidit eos in manus gentium: et dominati sunt eorum qui oderunt eos.
42 Et tribulaverunt eos inimici eorum, et humiliati sunt sub manibus eorum:
43 sæpe liberavit eos. Ipsi autem exacerbaverunt
eum in consilio suo: et humiliati sunt in
iniquitatibus suis.
44 Et vidit cum tribularentur: et audivit orationem eorum.
45 Et memor fuit testamenti sui: et pænituit eum
secundum multitudinem misericordiæ suæ.
46 Et dedit eos in misericordias in conspectu omnium qui ceperant eos.
47 Salvos nos fac Domine Deus noster: et congrega nos de nationibus: Ut confiteamur
nomini sancto tuo: et gloriemur in laude tua.

doxologia quarta

48 Benedictus Dominus Deus Israel a sæculo et
usque in sæculum: et dicet omnis populus: Fiat, fiat.

II. Collectio Psalmorum omissorum secunda, 106—118 (hebr. 107—119)

106 (107). Laus Redemptoris

106 Alleluia. *(Idt 13, 21.)*

Laudent Dominum

1 Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam
in sæculum misericordia eius.
2 Dicant qui redempti sunt a Domino, quos
redemit de manu inimici:

(45) Dt 30, 1.

et de regionibus congregavit eos: 3 A solis
ortu, et occasu: ab aquilone, et mari.

deducti in viam rectam

4 Erraverunt in solitudine in inaquoso: viam
civitatis habitaculi non invenerunt,
5 Esurientes, et sitientes: anima eorum in ipsis
defecit.
6 Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
et de necessitatibus eorum eripuit eos.
7 Et deduxit eos in viam rectam: ut irent in
civitatem habitationis.
8 Confiteantur Domino misericordiæ eius: et mirabilia eius filiis hominum.
9 Quia satiavit animam inanem: et animam esurientem satiavit bonis.

educti e vinculis

10 Sedentes in tenebris, et umbra mortis: vinctos
in mendicitate, et ferro.
11 Quia exacerbaverunt eloquia Dei: et consilium
Altissimi irritaverunt.
12 Et humiliatum est in laboribus cor eorum: infirmati sunt, nec fuit qui adiuvaret.
13 Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
et de necessitatibus eorum liberavit eos.
14 Et eduxit eos de tenebris, et umbra mortis: et
vincula eorum disrupit.
15 Confiteantur Domino misericordiæ eius: et mirabilia eius filiis hominum.
16 Quia contrivit portas æreas: et vectes ferreos
confregit.

erepti de infirmitatibus

17 Suscepit eos de via iniquitatis eorum: propter
iniustitias enim suas humiliati sunt.
18 Omnem escam abominata est anima eorum: et
appropinquaverunt usque ad portas mortis.
19 Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
et de necessitatibus eorum liberavit eos.
20 Misit verbum suum, et sanavit eos: et eripuit
eos de interitionibus eorum.
21 Confiteantur Domino misericordiæ eius: et mirabilia eius filiis hominum.
22 Et sacrificent sacrificium laudis: et annuntient
opera eius in exsultatione.

deducti in portum salutis

23 Qui descendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis.
24 Ipsi viderunt opera Domini, et mirabilia eius in profundo.
25 Dixit, et stetit spiritus procellæ: et exaltati sunt fluctus eius.
26 Ascendunt usque ad cælos, et descendunt usque ad abyssos: anima eorum in malis tabescebat.
27 Turbati sunt, et moti sunt sicut ebrius: et omnis sapientia eorum devorata est.
28 Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur, et de necessitatibus eorum eduxit eos.
29 Et statuit procellam eius in auram: et siluerunt fluctus eius.
30 Et lætati sunt quia siluerunt: et deduxit eos in portum voluntatis eorum.
31 Confiteantur Domino misericordiæ eius: et mirabilia eius filiis hominum.
32 Et exaltent eum in ecclesia plebis: et in cathedra seniorum laudent eum.

intelligentes misericordias Domini

33 Posuit flumina in desertum: et exitus aquarum in sitim.
34 Terram fructiferam in salsuginem, a malitia inhabitantium in ea.
35 Posuit desertum in stagna aquarum: et terram sine aqua in exitus aquarum.
36 Et collocavit illic esurientes: et constituerunt civitatem habitationis.
37 Et seminaverunt agros, et plantaverunt vineas: et fecerunt fructum nativitatis.
38 Et benedixit eis, et multiplicati sunt nimis: et iumenta eorum non minoravit.
39 Et pauci facti sunt: et vexati sunt a tribulatione malorum, et dolore.
40 Effusa est contemptio super principes: et errare fecit eos in invio, et non in via.
41 Et adiuvit pauperem de inopia: et posuit sicut oves familias.

42 Videbunt recti, et lætabuntur: et omnis iniquitas oppilabit os suum.
43 Quis sapiens et custodiet hæc? et intelliget misericordias Domini?

107 (108). Laudatio et petitio

107 1 Canticum Psalmi ipsi David. *(Sup. 56, 8.)*

Deo misericordi et fideli psallit

2 Paratum cor meum Deus, paratum cor meum: cantabo, et psallam in gloria mea.
3 Exsurge gloria mea, exsurge psalterium, et cithara: exsurgam diluculo.
4 Confitebor tibi in populis Domine: et psallam tibi in nationibus.
5 Quia magna est super cælos misericordia tua: et usque ad nubes veritas tua:
6 Exaltare super cælos Deus, et super omnem terram gloria tua:

liberationem petit

7 ut liberentur dilecti tui. Salvum fac dextera tua, et exaudi me:
8 Deus locutus est in sancto suo: Exsultabo, et dividam Sichimam, et convallem tabernaculorum dimetiar.
9 Meus est Galaad, et meus est Manasses: et Ephraim susceptio capitis mei. Iuda rex meus:
10 Moab lebes spei meæ. In Idumæam extendam calceamentum meum: mihi alienigenæ amici facti sunt.
11 Quis deducet me in civitatem munitam? quis deducet me usque in Idumæam?
12 Nonne tu Deus, qui reppulisti nos, et non exibis Deus in virtutibus nostris?
13 Da nobis auxilium de tribulatione: quia vana salus hominis.
14 In Deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilum deducet inimicos nostros.

---

(42) Iob 22, 19.

108 (109). Vota expugnati

108 [1] In finem, Psalmus David.

Precatur inimicis suis

[2] Deus laudem meam ne tacueris:
quia os peccatoris, et os dolosi super me apertum est. [3] Locuti sunt adversum me lingua dolosa,
et sermonibus odii circumdederunt me: et expugnaverunt me gratis.
[4] Pro eo ut me diligerent, detrahebant mihi: ego autem orabam.
[5] Et posuerunt adversum me mala pro bonis: et odium pro dilectione mea.

maledictionem variam

[6] Constitue super eum peccatorem: et diabolus stet a dextris eius.
[7] Cum iudicatur, exeat condemnatus, et oratio eius fiat in peccatum.
[8] Fiant dies eius pauci: et episcopatum eius accipiat alter.
[9] Fiant filii eius orphani: et uxor eius vidua.
[10] Nutantes transferantur filii eius, et mendicent: et eiiciantur de habitationibus suis.
[11] Scrutetur fænerator omnem substantiam eius: et diripiant alieni labores eius.
[12] Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius.
[13] Fiant nati eius in interitum: in generatione una deleatur nomen eius.
[14] In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu Domini: et peccatum matris eius non deleatur.
[15] Fiant contra Dominum semper, et dispereat de terra memoria eorum:
[16] pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. [17] Et persecutus est hominem inopem, et mendicum, et compunctum corde mortificare.
[18] Et dilexit maledictionem, et veniet ei: et noluit benedictionem, et elongabitur ab eo.

Et induit maledictionem sicut vestimentum, et intravit sicut aqua in interiora eius, et sicut oleum in ossibus eius.
[19] Fiat ei sicut vestimentum, quo operitur: et sicut zona, qua semper præcingitur.
[20] Hoc opus eorum, qui detrahunt mihi apud Dominum: et qui loquuntur mala adversus animam meam.

sibi autem benedictionem

[21] Et tu Domine, Domine, fac mecum propter nomen tuum: quia suavis est misericordia tua. Libera me
[22] quia egenus, et pauper ego sum: et cor meum conturbatum est intra me.
[23] Sicut umbra cum declinat, ablatus sum: et excussus sum sicut locustæ.
[24] Genua mea infirmata sunt a ieiunio: et caro mea immutata est propter oleum.
[25] Et ego factus sum opprobrium illis: viderunt me, et moverunt capita sua.
[26] Adiuva me Domine Deus meus: salvum me fac secundum misericordiam tuam.
[27] Et sciant quia manus tua hæc: et tu Domine fecisti eam.
[28] Maledicent illi, et tu benedices:
qui insurgunt in me, confundantur: servus autem tuus lætabitur.
[29] Induantur qui detrahunt mihi, pudore: et operiantur sicut diploide confusione sua.
[30] Confitebor Domino nimis in ore meo: et in medio multorum laudabo eum.
[31] Quia astitit a dextris pauperis, ut salvam faceret a persequentibus animam meam.

109 (110). Dignitas et actio Messiæ

109 [1] Psalmus David.

Rex et sacerdos æternus

Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis: Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum.

(1) Mt 22, 44. — 1 Cor 15, 25; Hbr 1, 13; 10, 13.

2 Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion:
dominare in medio inimicorum tuorum.
3 Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum: ex utero ante luciferum genui te.
4 Iuravit Dominus, et non pænitebit eum: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

in gentibus dominabitur

5 Dominus a dextris tuis, confregit in die iræ suæ reges.
6 Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquassabit capita in terra multorum.
7 De torrente in via bibet: propterea exaltabit caput.

110 (111). Beneficia Domini

110 Alleluia.

Generalia

1 Confitebor tibi Domine in toto corde meo: in consilio iustorum, et congregatione.
2 Magna opera Domini: exquisita in omnes voluntates eius.
3 Confessio et magnificentia opus eius: et iustitia eius manet in sæculum sæculi.

specialia

4 Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors et miserator Dominus:
5 escam dedit timentibus se. Memor erit in sæculum testamenti sui:
6 virtutem operum suorum annuntiabit populo suo: 7 Ut det illis hereditatem gentium:
opera manuum eius veritas, et iudicium. 8 Fidelia omnia mandata eius:
confirmata in sæculum sæculi, facta in veritate et æquitate.
9 Redemptionem misit populo suo: mandavit in æternum testamentum suum. Sanctum, et terribile nomen eius:

(4) Io 12, 34; Hbr 5, 6; 7, 17.

10 initium sapientiæ timor Domini. Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in sæculum sæculi.

111 (112). Beatitudo iusti

111 Alleluia, Reversionis Aggæi, et Zachariæ.

Bonis temporalibus abundat

1 Beatus vir, qui timet Dominum: in mandatis eius volet nimis.
2 Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur.
3 Gloria, et divitiæ in domo eius: et iustitia eius manet in sæculum sæculi.
4 Exortum est in tenebris lumen rectis: misericors, et miserator, et iustus.
5 Iucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in iudicio:

in æternum permanet

6 quia in æternum non commovebitur. 7 In memoria æterna erit iustus:
ab auditione mala non timebit. Paratum cor eius sperare in Domino,
8 confirmatum est cor eius: non commovebitur donec despiciat inimicos suos.
9 Dispersit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in sæculum sæculi, cornu eius exaltabitur in gloria.
10 Peccator videbit, et irascetur, dentibus suis fremet et tabescet: desiderium peccatorum peribit.

112 (113). Nomen Domini laudabile

112 Alleluia.

Excelsum super omnes creaturas

1 Laudate pueri Dominum: laudate nomen Domini.
2 Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc, et usque in sæculum.
3 A solis ortu usque ad occasum, laudabile nomen Domini.

(10) Pr 1, 7; 9, 10; Sir 1, 16. — (3) Mal 1, 11.

4 Excelsus super omnes gentes Dominus, et super cælos gloria eius.
5 Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, 6 et humilia respicit in cælo et in terra?

de stercore erigens pauperes

7 Suscitans a terra inopem, et de stercore erigens pauperem:
8 Ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui.
9 Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem.

113 (114). Miracula regis Israel

113 Alleluia.

In exitu et itinere populi

1 In exitu Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro:
2 Facta est Iudæa sanctificatio eius, Israel potestas eius.
3 Mare vidit, et fugit: Iordanis conversus est retrorsum.
4 Montes exsultaverunt ut arietes: et colles sicut agni ovium.
5 Quid est tibi mare quod fugisti: et tu Iordanis, quia conversus es retrorsum?
6 Montes exsultastis sicut arietes, et colles sicut agni ovium?
7 A facie Domini mota est terra, a facie Dei Iacob.
8 Qui convertit petram in stagna aquarum, et rupem in fontes aquarum.

(115). Petitio et exspectatio populi

Petunt liberationem

(115) 1 NON NOBIS DOMINE, NON NOBIS: sed nomini tuo da gloriam.
2 Super misericordia tua, et veritate tua: nequando dicant gentes: Ubi est Deus eorum?

a Deo maximo

3 Deus autem noster in cælo: omnia quæcumque voluit, fecit.

(1) Ex 13, 3.

4 Simulacra gentium argentum, et aurum, opera manuum hominum.
5 Os habent, et non loquentur: oculos habent, et non videbunt.
6 Aures habent, et non audient: nares habent, et non odorabunt.
7 Manus habent, et non palpabunt: pedes habent, et non ambulabunt: non clamabunt in gutture suo.
8 Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis.

a Deo optimo

9 Domus Israel speravit in Domino: adiutor eorum et protector eorum est.
10 Domus Aaron speravit in Domino: adiutor eorum et protector eorum est.
11 Qui timent Dominum, speraverunt in Domino: adiutor eorum et protector eorum est.
12 Dominus memor fuit nostri: et benedixit nobis: Benedixit domui Israel: benedixit domui Aaron.
13 Benedixit omnibus, qui timent Dominum, pusillis cum maioribus.
14 Adiiciat Dominus super vos: super vos, et super filios vestros.

benedictionem exspectant

15 Benedicti vos a Domino, qui fecit cælum, et terram.
16 Cælum cæli Domino: terram autem dedit filiis hominum.
17 Non mortui laudabunt te Domine: neque omnes, qui descendunt in infernum.
18 Sed nos qui vivimus, benedicimus Domino, ex hoc nunc et usque in sæculum.

114 (116). Gratiarum actio liberati

114 Alleluia.

Laudat servatorem suum

1 Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ.

(4) Inf 134, 15. — (5) Sap 15, 15. — (17) Bar 2, 17.

2 Quia inclinavit aurem suam mihi: et in diebus meis invocabo.
3 Circumdederunt me dolores mortis: et pericula inferni invenerunt me. Tribulationem et dolorem inveni:
4 et nomen Domini invocavi. O Domine libera animam meam:
5 misericors Dominus, et iustus, et Deus noster miseretur.
6 Custodiens parvulos Dominus: humiliatus sum, et liberavit me.
7 Convertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.
8 Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos a lacrimis, pedes meos a lapsu.
9 Placebo Domino in regione vivorum.

115. Continuatio Psalmi præcedentis

115

Alleluia.

laudat amicum in periculis fidelem

10 Credidi, propter quod locutus sum: ego autem humiliatus sum nimis.
11 Ego dixi in excessu meo: Omnis homo mendax.
12 Quid retribuam Domino, pro omnibus, quæ retribuit mihi?
13 Calicem salutaris accipiam: et nomen Domini invocabo.
14 Vota mea Domino reddam coram omni populo eius:
15 pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius:
16 O Domine quia ego servus tuus: ego servus tuus, et filius ancillæ tuæ. Dirupisti vincula mea:
17 tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo.
18 Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi eius:
19 in atriis domus Domini, in medio tui Ierusalem.

(10) 2 Cor 4, 13. — (11) Rom 3, 4.

116 (117). Deus omnium gentium

116

Alleluia.

Ab omnibus laudandus

1 Laudate Dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi:
2 Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: et veritas Domini manet in æternum.

117 (118). Iubilatio servatorum

117

Alleluia.

In Domino misericordi ac fideli

1 Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.
2 Dicat nunc Israel quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.
3 Dicat nunc domus Aaron: quoniam in sæculum misericordia eius.
4 Dicant nunc qui timent Dominum: quoniam in sæculum misericordia eius.
5 De tribulatione invocavi Dominum: et exaudivit me in latitudine Dominus.
6 Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.
7 Dominus mihi adiutor: et ego despiciam inimicos meos.
8 Bonum est confidere in Domino, quam confidere in homine:
9 Bonum est sperare in Domino, quam sperare in principibus.
10 Omnes gentes circuierunt me: et in nomine Domini quia ultus sum in eos.
11 Circumdantes circumdederunt me: et in nomine Domini quia ultus sum in eos.
12 Circumdederunt me sicut apes, et exarserunt sicut ignis in spinis: et in nomine Domini quia ultus sum in eos.

(1) Rom 15, 11. — (2) Io 12, 34. — (6) Hbr 13, 6.

13 Impulsus eversus sum ut caderem: et Dominus suscepit me.
14 Fortitudo mea, et laus mea Dominus: et factus est mihi in salutem.

exsultant gratias agentes

15 Vox exsultationis, et salutis in tabernaculis iustorum. 16 Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me, dextera Domini fecit virtutem.
17 Non moriar, sed vivam: et narrabo opera Domini.
18 Castigans castigavit me Dominus: et morti non tradidit me.
19 Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino:
20 hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam.
21 Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem.
22 Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes: hic factus est in caput anguli.
23 A Domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris.
24 Hæc est dies, quam fecit Dominus: exsultemus, et lætemur in ea.
25 O Domine salvum me fac, o Domine bene prosperare:
26 benedictus qui venit in nomine Domini. Benedximus vobis de domo Domini:
27 Deus Dominus, et illuxit nobis. Constituite diem sollemnem in condensis, usque ad cornu altaris.
28 Deus meus es tu, et confitebor tibi: Deus meus es tu, et exaltabo te.
Confitebor tibi quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem.
29 Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.

---

(14) Ex 15, 2. — (22) Is 28, 16; Mt 21, 42; Lc 20, 17; Act 4, 11; Rom 9, 33; 1 Ptr 2, 7.

118 (119). Commendatio legis Domini

118 Alleluia.

ALEPH.

Lex edi-scenda est, quia

1 Beati immaculati in via: qui ambulant in lege Domini.
2 Beati, qui scrutantur testimonia eius: in toto corde exquirunt eum.
3 Non enim qui operantur iniquitatem, in viis eius ambulaverunt.
4 Tu mandasti mandata tua custodiri nimis.
5 Utinam dirigantur viæ meæ, ad custodiendas iustificationes tuas.
6 Tunc non confundar, cum perspexero in omnibus mandatis tuis.
7 Confitebor tibi in directione cordis: in eo quod didici iudicia iustitiæ tuæ.
8 Iustificationes tuas custodiam: non me derelinquas usquequaque.

BETH.

peccata amovet

9 In quo corrigit adolescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos.
10 In toto corde meo exquisivi te: ne repellas me a mandatis tuis.
11 In corde meo abscondi eloquia tua: ut non peccem tibi.
12 Benedictus es Domine: doce me iustificationes tuas.
13 In labiis meis, pronuntiavi omnia iudicia oris tui.
14 In via testimoniorum tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis.
15 In mandatis tuis exercebor: et considerabo vias tuas.
16 In iustificationibus tuis meditabor: non obliviscar sermones tuos.

GIMEL.

incolæ consulit

17 Retribue servo tuo, vivifica me: et custodiam sermones tuos.

18 Revela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua.
19 Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua.
20 Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas, in omni tempore.
21 Increpasti superbos: maledicti qui declinant a mandatis tuis.
22 Aufer a me opprobrium, et contemptum: quia testimonia tua exquisivi.
23 Etenim sederunt principes, et adversum me loquebantur: servus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis.
24 Nam et testimonia tua meditatio mea est: et consilium meum iustificationes tuæ.

DALETH.

moriturum vivificat

25 Adhæsit pavimento anima mea: vivifica me secundum verbum tuum.
26 Vias meas enuntiavi, et exaudisti me: doce me iustificationes tuas.
27 Viam iustificationum tuarum instrue me: et exercebor in mirabilibus tuis.
28 Dormitavit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.
29 Viam iniquitatis amove a me: et de lege tua miserere mei.
30 Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.
31 Adhæsi testimoniis tuis Domine: noli me confundere.
32 Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum.

HE.

a vanitate liberat

33 Legem pone mihi Domine viam iustificationum tuarum: et exquiram eam semper.
34 Da mihi intellectum, et scrutabor legem tuam: et custodiam illam in toto corde meo.
35 Deduc me in semitam mandatorum tuorum: quia ipsam volui.

36 Inclina cor meum in testimonia tua: et non in avaritiam.
37 Averte oculos meos ne videant vanitatem: in via tua vivifica me.
38 Statue servo tuo eloquium tuum, in timore tuo.
39 Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum: quia iudicia tua iucunda.
40 Ecce concupivi mandata tua: in æquitate tua vivifica me.

VAU.

viam dilatat

41 Et veniat super me misericordia tua Domine: salutare tuum secundum eloquium tuum.
42 Et respondebo exprobrantibus mihi verbum: quia speravi in sermonibus tuis.
43 Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque: quia in iudiciis tuis supersperavi.
44 Et custodiam legem tuam semper: in sæculum et in sæculum sæculi.
45 Et ambulabam in latitudine: quia mandata tua exquisivi.
46 Et loquebar in testimoniis tuis in conspectu regum: et non confundebar.
47 Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.
48 Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi: et exercebar in iustificationibus tuis.

ZAIN.

peregrinum consolatur

49 Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem dedisti.
50 Hæc me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum vivificavit me.
51 Superbi inique agebant usquequaque: a lege autem tua non declinavi.
52 Memor fui iudiciorum tuorum a sæculo Domine: et consolatus sum.
53 Defectio tenuit me, pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.
54 Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ, in loco peregrinationis meæ.

55 Memor fui nocte nominis tui Domine: et custodivi legem tuam.
56 Hæc facta est mihi: quia iustificationes tuas exquisivi.

HETH.

lex custodienda est, quia

57 Portio mea Domine, dixi custodire legem tuam.
58 Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum.
59 Cogitavi vias meas: et converti pedes meos in testimonia tua.
60 Paratus sum, et non sum turbatus: ut custodiam mandata tua.
61 Funes peccatorum circumplexi sunt me: et legem tuam non sum oblitus.
62 Media nocte surgebam ad confitendum tibi, super iudicia iustificationis tuæ.
63 Particeps ego sum omnium timentium te: et custodientium mandata tua.
64 Misericordia tua Domine plena est terra: iustificationes tuas doce me.

TETH.

bona

65 Bonitatem fecisti cum servo tuo Domine, secundum verbum tuum.
66 Bonitatem, et disciplinam, et scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.
67 Priusquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum custodivi.
68 Bonus es tu: et in bonitate tua doce me iustificationes tuas.
69 Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor mandata tua.
70 Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus sum.
71 Bonum mihi quia humiliasti me: ut discam iustificationes tuas.
72 Bonum mihi lex oris tui, super millia auri, et argenti.

IOD.

73 Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt me: da mihi intellectum, et discam mandata tua. æqua
74 Qui timent te videbunt me, et lætabuntur: quia in verba tua supersperavi.
75 Cognovi Domine quia æquitas iudicia tua: et in veritate tua humiliasti me.
76 Fiat misericordia tua ut consoletur me, secundum eloquium tuum servo tuo.
77 Veniat mihi miserationes tuæ, et vivam: quia lex tua meditatio mea est.
78 Confundantur superbi, quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.
79 Convertantur mihi timentes te: et qui noverunt testimonia tua.
80 Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar.

CAPH.

81 Defecit in salutare tuum anima mea: et in verbum tuum supersperavi. vera
82 Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes: Quando consolaberis me?
83 Quia factus sum sicut uter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus.
84 Quot sunt dies servi tui: quando facies de persequentibus me iudicium?
85 Narraverunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua.
86 Omnia mandata tua veritas: inique persecuti sunt me, adiuva me.
87 Paulominus consummaverunt me in terra: ego autem non dereliqui mandata tua.
88 Secundum misericordiam tuam vivifica me: et custodiam testimonia oris tui.

LAMED.

89 In æternum Domine, verbum tuum permanet in cælo. æterna

90 In generationem et generationem veritas tua: fundasti terram, et permanet.
91 Ordinatione tua perseverat dies: quoniam omnia serviunt tibi.
92 Nisi quod lex tua meditatio mea est: tunc forte periissem in humilitate mea.
93 In æternum non obliviscar iustificationes tuas: quia in ipsis vivificasti me.
94 Tuus sum ego, salvum me fac: quoniam iustificationes tuas exquisivi.
95 Me exspectaverunt peccatores ut perderent me: testimonia tua intellexi.
96 Omnis consummationis vidi finem: latum mandatum tuum nimis.

MEM.

illuminans

97 Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die meditatio mea est.
98 Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: quia in æternum mihi est.
99 Super omnes docentes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.
100 Super senes intellexi: quia mandata tua quæsivi.
101 Ab omni via mala prohibui pedes meos: ut custodiam verba tua.
102 A iudiciis tuis non declinavi: quia tu legem posuisti mihi.
103 Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo!
104 A mandatis tuis intellexi: propterea odivi omnem viam iniquitatis.

NUN.

et lætificans humiliatum

105 Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis.
106 Iuravi, et statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.
107 Humiliatus sum usquequaque Domine: vivifica me secundum verbum tuum.
108 Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine: et iudicia tua doce me.

109 Anima mea in manibus meis semper: et legem tuam non sum oblitus.
110 Posuerunt peccatores laqueum mihi: et de mandatis tuis non erravi.
111 Hereditate acquisivi testimonia tua in æternum: quia exsultatio cordis mei sunt.
112 Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionem.

SAMECH.

113 Iniquos odio habui: et legem tuam dilexi.
114 Adiutor, et susceptor meus es tu: et in verbum tuum supersperavi.
115 Declinate a me maligni: et scrutabor mandata Dei mei.
116 Suscipe me secundum eloquium tuum, et vivam: et non confundas me ab exspectatione mea.
117 Adiuva me, et salvus ero: et meditabor in iustificationibus tuis semper.
118 Sprevisti omnes discedentes a iudiciis tuis: quia iniusta cogitatio eorum.
119 Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: ideo dilexi testimonia tua.
120 Confige timore tuo carnes meas: a iudiciis enim tuis timui.

lex diligenda est, et quidem

AIN.

121 Feci iudicium et iustitiam: non tradas me calumniantibus me.
122 Suscipe servum tuum in bonum: non calumnientur me superbi.
123 Oculi mei defecerunt in salutare tuum: et in eloquium iustitiæ tuæ.
124 Fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam: et iustificationes tuas doce me.
125 Servus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.
126 Tempus faciendi Domine: dissipaverunt legem tuam.

super aurum et topazium, quia

127 Ideo dilexi mandata tua, super aurum et topazion.
128 Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.

PHE.

mirabilis

129 Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata est ea anima mea.
130 Declaratio sermonum tuorum illuminat: et intellectum dat parvulis.
131 Os meum aperui, et attraxi spiritum: quia mandata tua desiderabam.
132 Aspice in me, et miserere mei, secundum iudicium diligentium nomen tuum.
133 Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: et non dominetur mei omnis iniustitia.
134 Redime me a calumniis hominum: ut custodiam mandata tua.
135 Faciem tuam illumina super servum tuum: et doce me iustificationes tuas.
136 Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam.

SADE.

recta

137 Iustus es Domine: et rectum iudicium tuum.
138 Mandasti iustitiam testimonia tua: et veritatem tuam nimis.
139 Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei.
140 Ignitum eloquium tuum vehementer: et servus tuus dilexit illud.
141 Adolescentulus sum ego, et contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus.
142 Iustitia tua, iustitia in æternum: et lex tua veritas.
143 Tribulatio, et angustia invenerunt me: mandata tua meditatio mea est.
144 Æquitas testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, et vivam.

COPH.

fundata

145 Clamavi in toto corde meo, exaudi me Domine: iustificationes tuas requiram.
146 Clamavi ad te, salvum me fac: ut custodiam mandata tua.
147 Præveni in maturitate, et clamavi: quia in verba tua supersperavi.
148 Prævenerunt oculi mei ad te diluculo: ut meditarer eloquia tua.
149 Vocem meam audi secundum misericordiam tuam Domine: et secundum iudicium tuum vivifica me.
150 Appropinquaverunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt.
151 Prope es tu Domine: et omnes viæ tuæ veritas.
152 Initio cognovi de testimoniis tuis: quia in æternum fundasti ea.

RES.

iusta

153 Vide humilitatem meam, et eripe me: quia legem tuam non sum oblitus.
154 Iudica iudicium meum, et redime me: propter eloquium tuum vivifica me.
155 Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt.
156 Misericordiæ tuæ multæ Domine: secundum iudicium tuum vivifica me.
157 Multi qui persequuntur me, et tribulant me: a testimoniis tuis non declinavi.
158 Vidi prævaricantes, et tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt.
159 Vide quoniam mandata tua dilexi Domine: in misericordia tua vivifica me.
160 Principium verborum tuorum, veritas: in æternum omnia iudicia iustitiæ tuæ.

SIN.

pacificans

161 Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis tuis formidavit cor meum.
162 Lætabor ego super eloquia tua: sicut qui invenit spolia multa.

163 Iniquitatem odio habui, et abominatus sum: legem autem tuam dilexi.
164 Septies in die laudem dixi tibi, super iudicia iustitiæ tuæ.
165 Pax multa diligentibus legem tuam: et non est illis scandalum.
166 Exspectabam salutare tuum Domine: et mandata tua dilexi.
167 Custodivit anima mea testimonia tua: et dilexit ea vehementer.
168 Servavi mandata tua, et testimonia tua: quia omnes viæ meæ in conspectu tuo.

TAU.

et adiuvans observantem

169 Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.
170 Intret postulatio mea in conspectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me.
171 Eructabunt labia mea hymnum, cum docueris me iustificationes tuas.
172 Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.
173 Fiat manus tua ut salvet me: quoniam mandata tua elegi.
174 Concupivi salutare tuum Domine: et lex tua meditatio mea est.
175 Vivet anima mea, et laudabit te: et iudicia tua adiuvabunt me.
176 Erravi, sicut ovis, quæ periit: quære servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus.

III. Cantica graduum, 119—133 (hebr. 120—134)

119 (120). Liberatio a subdolis

Eam petit

119 1 Canticum graduum.

Ad Dominum cum tribularer clamavi: et exaudivit me.

2 Domine libera animam meam a labiis iniquis, et a lingua dolosa.
3 Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam?
4 Sagittæ potentis acutæ, cum carbonibus desolatoriis.

psaltes eiulans

5 Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est: habitavi cum habitantibus Cedar:
6 multum incola fuit anima mea. 7 Cum his, qui oderunt pacem,
eram pacificus: cum loquebar illis, impugnabant me gratis.

120 (121). Custodia Domini

Est certa

120 Canticum graduum.

1 Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi.
2 Auxilium meum a Domino, qui fecit cælum et terram.
3 Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet qui custodit te.
4 Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel.

et multiplex

5 Dominus custodit te, Dominus protectio tua, super manum dexteram tuam.
6 Per diem sol non uret te: neque luna per noctem.
7 Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus.
8 Dominus custodiat introitum tuum, et exitum tuum: ex hoc nunc, et usque in sæculum.

121 (122). Civitas Dei

Ierusalem laudatur

121 1 Canticum graduum.

Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi: In domum Domini ibimus.

(1) 2 Par 20, 17.

2 Stantes erant pedes nostri, in atriis tuis Ierusalem.
3 Ierusalem, quæ ædificatur ut civitas: cuius participatio eius in idipsum.
4 Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini: testimonium Israel ad confitendum nomini Domini.
5 Quia illic sederunt sedes in iudicio, sedes super domum David.

eique benedicitur

6 Rogate quæ ad pacem sunt Ierusalem: et abundantia diligentibus te:
7 Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis.
8 Propter fratres meos, et proximos meos, loquebar pacem de te:
9 Propter domum Domini Dei nostri, quæsivi bona tibi.

122 (123). Refugium despecti

122 Canticum graduum.

Dominus implorator

1 Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis.
2 Ecce sicut oculi servorum, in manibus dominorum suorum, Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ:
ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri.
3 Miserere nostri Domine, miserere nostri: quia multum repleti sumus despectione:
4 Quia multum repleta est anima nostra: opprobrium abundantibus, et despectio superbis.

123 (124). Adiutorium Israelis

123 1 Canticum graduum.

Dominus populum suum liberavit

Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israel:
2 nisi quia Dominus erat in nobis, Cum exsurgerent homines in nos,

3 forte vivos deglutissent nos: Cum irasceretur furor eorum in nos,
4 forsitan aqua absorbuisset nos. 5 Torrentem pertransivit anima nostra:
forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem.

ideoque benedicatur

6 Benedictus Dominus qui non dedit nos, in captionem dentibus eorum.
7 Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: Laqueus contritus est, et nos liberati sumus.
8 Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum et terram.

124 (125). Confidentia iustorum

124 1 Canticum graduum.

Dominus iustus

Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion: non commovebitur in æternum, qui habitat 2 in Ierusalem.
Montes in circuitu eius: et Dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc et usque in sæculum.
3 Quia non relinquet Dominus virgam peccatorum super sortem iustorum: ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas.
4 Benefac Domine bonis, et rectis corde.
5 Declinantes autem in obligationes, adducet Dominus cum operantibus iniquitatem: pax super Israel.

125 (126). Sors seminantium

125 1 Canticum graduum.

Gaudia fletibus miscenda

In convertendo Dominus captivitatem Sion: facti sumus sicut consolati:
2 Tunc repletum est gaudio os nostrum: et lingua nostra exsultatione.
Tunc dicent inter gentes: Magnificavit Dominus facere cum eis.

3 Magnificavit Dominus facere nobiscum: facti
sumus lætantes.
4 Converte Domine captivitatem nostram, sicut
torrens in austro.
5 Qui seminant in lacrimis, in exsultatione me-
tent.
6 Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua.
Venientes autem venient cum exsultatione, por-
tantes manipulos suos.

126 (127). Auxilium Domini

126

1 Canticum graduum Salomonis.

Necessarium et utile

Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum
laboraverunt qui ædificant eam.
Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vi-
gilat qui custodit eam.
2 Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite
postquam sederitis,
qui manducatis panem doloris. Cum dederit
dilectis suis somnum:
3 ecce hereditas Domini filii: merces, fructus
ventris.
4 Sicut sagittæ in manu potentis: ita filii excus-
sorum.
5 Beatus vir qui implevit desiderium suum ex
ipsis: non confundetur cum loquetur ini-
micis suis in porta.

127 (128). Bona iustorum

127

1 Canticum graduum.

Progenies magna

Beati omnes, qui timent Dominum, qui am-
bulant in viis eius.
2 Labores manuum tuarum quia manducabis:
beatus es, et bene tibi erit.
3 Uxor tua sicut vitis abundans, in lateribus
domus tuæ.
Filii tui sicut novellæ olivarum, in circuitu
mensæ tuæ.

4 Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum.
5 Benedicat tibi Dominus ex Sion: et videas
bona Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.
6 Et videas filios filiorum tuorum, pacem super
Israel.

128 (129). Confusio inimicorum

128

1 Canticum graduum.

Inimici Israelis

Sæpe expugnaverunt me a iuventute mea, di-
cat nunc Israel.
2 Sæpe expugnaverunt me a iuventute mea:
etenim non potuerunt mihi.
3 Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores:
prolongaverunt iniquitatem suam.
4 Dominus iustus concidit cervices peccatorum:

confundantur

5 confundantur et convertantur retrorsum omnes,
qui oderunt Sion.
6 Fiant sicut fænum tectorum: quod priusquam
evellatur, exaruit:
7 De quo non implevit manum suam qui metit,
et sinum suum qui manipulos colligit.
8 Et non dixerunt qui præteribant: Benedictio
Domini super vos: benediximus vobis in
nomine Domini.

129 (130). Spes peccatoris

129

1 Canticum graduum.

Misericordia Domini copiosa

De profundis clamavi ad te Domine:
2 Domine exaudi vocem meam. Fiant aures tuæ
intendentes, in vocem deprecationis meæ.
3 Si iniquitates observaveris Domine: Domine
quis sustinebit?
4 Quia apud te propitiatio est: et propter legem
tuam sustinui te Domine.
Sustinuit anima mea in verbo eius: 5 speravit
anima mea in Domino.
6 A custodia matutina usque ad noctem: speret
Israel in Domino.

7 Quia apud Dominum misericordia: et copiosa
apud eum redemptio.
8 Et ipse redimet Israel, ex omnibus iniquitatibus eius.

130 (131). Animus humiliati

130 1 Canticum graduum David.

Domino conformatus

Domine non est exaltatum cor meum: neque
elati sunt oculi mei.
Neque ambulavi in magnis: neque in mirabilibus super me.
2 Si non humiliter sentiebam: sed exaltavi animam meam:
Sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea.
3 Speret Israel in Domino, ex hoc nunc et usque
in sæculum.

131 (132). Requies Dei in Sion

131 1 Canticum graduum.

Votum Davidis

Memento Domine David, et omnis mansuetudinis eius:
2 Sicut iuravit Domino, votum vovit Deo Iacob:
3 Si introiero in tabernaculum domus meæ, si
ascendero in lectum strati mei:
4 Si dedero somnum oculis meis, et palpebris
meis dormitationem: 5 Et requiem temporibus meis:
donec inveniam locum Domino, tabernaculum
Deo Iacob.

translatio arcæ fœderis

6 Ecce audivimus eam in Ephrata: invenimus
eam in campis silvæ.
7 Introibimus in tabernaculum eius: adorabimus
in loco, ubi steterunt pedes eius.

(3) 2 Sm 7, 2.

8 Surge Domine in requiem tuam, tu et arca
sanctificationis tuæ.
9 Sacerdotes tui induantur iustitiam: et sancti
tui exsultent.
10 Propter David servum tuum, non avertas faciem Christi tui.

promissio Dei iurata

11 Iuravit Dominus David veritatem, et non frustrabitur eam:
de fructu ventris tui ponam super sedem tuam.
12 Si custodierint filii tui testamentum meum, et
testimonia mea hæc, quæ docebo eos:
Et filii eorum usque in sæculum, sedebunt super sedem tuam.
13 Quoniam elegit Dominus Sion: elegit eam in
habitationem sibi.
14 Hæc requies mea in sæculum sæculi: hic habitabo quoniam elegi eam.
15 Viduam eius benedicens benedicam: pauperes
eius saturabo panibus.
16 Sacerdotes eius induam salutari: et sancti eius
exsultatione exsultabunt.
17 Illuc producam cornu David, paravi lucernam
Christo meo.
18 Inimicos eius induam confusione: super ipsum
autem efflorebit sanctificatio mea.

132 (133). Iucunditas fraternitatis

132 1 Canticum graduum David.

Similitudinibus illustratur

Ecce quam bonum, et quam iucundum habitare
fratres in unum:
2 Sicut unguentum in capite, quod descendit in
barbam, barbam Aaron, Quod descendit
in oram vestimenti eius:
3 sicut ros Hermon, qui descendit in montem
Sion. Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, et vitam usque in sæculum.

(8) 2 Par 6, 41. — (11) 2 Sm 7, 12; Lc 1, 55; Act 2, 30. — (17) Mal 3, 1; Lc 1, 69.

133 (134). Benedictio finalis

Petitur et datur

133 1 Canticum graduum.

Ecce nunc benedicite Dominum, omnes servi Domini: Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri. 2 In noctibus extollite manus vestras in sancta, et benedicite Dominum.
3 Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cælum et terram.

IV. Collectio Psalmorum omissorum ultima, 134—150 (hebr. 135—150)

134 (135). Laus Domini

134 1 Alleluia.

Laudandus, quia

Laudate nomen Domini, laudate servi Dominum.
2 Qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri.
3 Laudate Dominum, quia bonus Dominus: psallite nomini eius, quoniam suave.
4 Quoniam Iacob elegit sibi Dominus Israel in possessionem sibi.

creator et gubernator mundi

5 Quia ego cognovi quod magnus est Dominus, et Deus noster præ omnibus diis.
6 Omnia quæcumque voluit, Dominus fecit in cælo, in terra, in mari, et in omnibus abyssis.
7 Educens nubes ab extremo terræ: fulgura in pluviam fecit. Qui producit ventos de thesauris suis:

necnon Deus ac benefactor Israelis

8 qui percussit primogenita Ægypti ab homine usque ad pecus.
9 Et misit signa, et prodigia in medio tui Ægypte: in Pharaonem, et in omnes servos eius.

(7) Ir 10, 13. — (8) Ex 12, 29.

10 Qui percussit gentes multas: et occidit reges fortes:
11 Sehon regem Amorrhæorum, et Og regem Basan, et omnia regna Chanaan.
12 Et dedit terram eorum hereditatem, hereditatem Israel populo suo.
13 Domine nomen tuum in æternum: Domine memoriale tuum in generationem et generationem.
14 Quia iudicabit Dominus populum suum: et in servis suis deprecabitur.

Deus præ omnibus diis

15 Simulacra gentium argentum, et aurum, opera manuum hominum.
16 Os habent, et non loquentur: oculos habent, et non videbunt.
17 Aures habent, et non audient: neque enim est spiritus in ore ipsorum.
18 Similes illis fiant qui faciunt ea: et omnes, qui confidunt in eis.

benedicendus

19 Domus Israel benedicite Domino: domus Aaron benedicite Domino.
20 Domus Levi benedicite Domino: qui timetis Dominum, benedicite Domino.
21 Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Ierusalem.

135 (136). Gratiarum actio

135 1 Alleluia.

Confitendum Deo deorum

Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in æternum misericordia eius.
2 Confitemini Deo deorum: quoniam in æternum misericordia eius.
3 Confitemini Domino dominorum: quoniam in æternum misericordia eius.
4 Qui facit mirabilia magna solus: quoniam in æternum misericordia eius.

(10) Ios 12, 1. 7. — (11) Nm 21, 24, 33. — (15) Sup 113, 4. — (16) Sap 15, 15.

creatori cæli et terræ

5 Qui fecit cælos in intellectu:
quoniam in æternum misericordia eius.
6 Qui firmavit terram super aquas:
quoniam in æternum misericordia eius.
7 Qui fecit luminaria magna:
quoniam in æternum misericordia eius.
8 Solem in potestatem diei:
quoniam in æternum misericordia eius.
9 Lunam, et stellas in potestatem noctis:
quoniam in æternum misericordia eius.

Deo ac benefactori Israelis

10 Qui percussit Ægyptum cum primogenitis eorum:
quoniam in æternum misericordia eius.
11 Qui eduxit Israel de medio eorum:
quoniam in æternum misericordia eius.
12 In manu potenti, et brachio excelso:
quoniam in æternum misericordia eius.
13 Qui divisit Mare Rubrum in divisiones:
quoniam in æternum misericordia eius.
14 Et eduxit Israel per medium eius:
quoniam in æternum misericordia eius.
15 Et excussit Pharaonem, et virtutem eius in Mari Rubro:
quoniam in æternum misericordia eius.
16 Qui traduxit populum suum per desertum:
quoniam in æternum misericordia eius.
17 Qui percussit reges magnos:
quoniam in æternum misericordia eius.
18 Et occidit reges fortes:
quoniam in æternum misericordia eius.
19 Sehon regem Amorrhæorum:
quoniam in æternum misericordia eius.
20 Et Og regem Basan:
quoniam in æternum misericordia eius.
21 Et dedit terram eorum hereditatem:
quoniam in æternum misericordia eius.

(5) Gn 1, 1. — (10) Ex 12, 29. — (11) Ex 13, 17. — (15) Ex 14, 28. — (18) Nm 21, 24. — (20) Nm 21, 33. — (21) Ios 13, 7.

22 Hereditatem Israel servo suo:
quoniam in æternum misericordia eius.
23 Quia in humilitate nostra memor fuit nostri:
quoniam in æternum misericordia eius.
24 Et redemit nos ab inimicis nostris:
quoniam in æternum misericordia eius.
25 Qui dat escam omni carni:
quoniam in æternum misericordia eius.

Domino dominorum confitendum

26 Confitemini Deo cæli:
quoniam in æternum misericordia eius.
Confitemini Domino dominorum:
quoniam in æternum misericordia eius.

136 (137). Sensus captivorum liberatorum

136 Psalmus David, Hieremiæ.

In Babylonia

1 Super flumina Babylonis, illic sedimus et flevimus: cum recordaremur Sion:
2 In salicibus in medio eius, suspendimus organa nostra.

Sionis recordati non cantabant

3 Quia illic interrogaverunt nos, qui captivos duxerunt nos, verba cantionum: Et qui abduxerunt nos: Hymnum cantate nobis de canticis Sion.
4 Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?
5 Si oblitus fuero tui Ierusalem, oblivioni detur dextera mea.
6 Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui: Si non proposuero Ierusalem, in principio lætitiæ meæ.

nunc hostes devovent

7 Memor esto Domine filiorum Edom, in die Ierusalem: Qui dicunt: Exinanite, exinanite usque ad fundamentum in ea.
8 Filia Babylonis misera: beatus, qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuisti nobis.
9 Beatus, qui tenebit, et allidet parvulos tuos ad petram.

137 (138). Magnificentia Domini

137 [1] Ipsi David.

Celebratur ab Israel

Confitebor tibi Domine in toto corde meo:
quoniam audisti verba oris mei. In conspectu
angelorum psallam tibi:
[2] adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo. Super misericordia tua,
et veritate tua: quoniam magnificasti super omne, nomen sanctum tuum.
[3] In quacumque die invocavero te, exaudi me:
multiplicabis in anima mea virtutem.

agnoscatur a gentibus

[4] Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ:
quia audierunt omnia verba oris tui:
[5] Et cantent in viis Domini: quoniam magna
est gloria Domini.
[6] Quoniam excelsus Dominus, et humilia respicit: et alta a longe cognoscit.
[7] Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me: et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, et salvum
me fecit dextera tua.
[8] Dominus retribuet pro me: Domine misericordia tua in sæculum: opera manuum
tuarum ne despicias.

138 (139). Omniscientia et omnipræsentia Dei

138 [1] In finem, Psalmus David.

Deus omnia cognoscit et ubique præsens est

Domine probasti me, et cognovisti me:
[2] tu cognovisti sessionem meam, et resurrectionem meam. [3] Intellexisti cogitationes meas
de longe:
semitam meam, et funiculum meum investigasti. [4] Et omnes vias meas prævidisti:
quia non est sermo in lingua mea.
[5] Ecce Domine tu cognovisti omnia novissima,
et antiqua: tu formasti me, et posuisti
super me manum tuam.

[6] Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est, et non potero ad eam.
[7] Quo ibo a spiritu tuo? et quo a facie tua fugiam?
[8] Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades.
[9] Si sumpsero pennas meas diluculo, et habitavero in extremis maris:
[10] Etenim illuc manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua.
[11] Et dixi: Forsitan tenebræ conculcabunt me: et nox illuminatio mea in deliciis meis.
[12] Quia tenebræ non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebræ eius, ita et lumen eius.

qui hominem formavit

[13] Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me de utero matris meæ.
[14] Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua, et anima mea cognoscit nimis.
[15] Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto: et substantia mea in inferioribus terræ.
[16] Imperfectum meum viderunt oculi tui,
et in libro tuo omnes scribentur: dies formabuntur, et nemo in eis.

cuius iudicia comprehendi nequeunt

[17] Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus: nimis confortatus est principatus eorum.
[18] Dinumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur: exsurrexi, et adhuc sum tecum.
[19] Si occideris Deus peccatores: viri sanguinum declinate a me:
[20] Quia dicitis in cogitatione: accipient in vanitate civitates tuas.

cui psaltes adhæret

[21] Nonne qui oderunt te Domine, oderam: et super inimicos tuos tabescebam?

---

(8) Am 9, 2.

22 Perfecto odio oderam illos: et inimici facti sunt mihi.
23 Proba me Deus, et scito cor meum: interroga me, et cognosce semitas meas.
24 Et vide, si via iniquitatis in me est: et deduc me in via æterna.

139 (140). Inimici insidiosi

139 1 In finem, Psalmus David.

Describuntur
2 Eripe me Domine ab homine malo: a viro iniquo eripe me.
3 Qui cogitaverunt iniquitates in corde: tota die constituebant prœlia.
4 Acuerunt linguas suas sicut serpentis: venenum aspidum sub labiis eorum.
5 Custodi me Domine de manu peccatoris: et ab hominibus iniquis eripe me. Qui cogitaverunt supplantare gressus meos:
6 absconderunt superbi laqueum mihi: Et funes extenderunt in laqueum: iuxta iter scandalum posuerunt mihi.
7 Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.
8 Domine, Domine virtus salutis meæ: obumbrasti super caput meum in die belli:

devoventur
9 Ne tradas me Domine a desiderio meo peccatori: cogitaverunt contra me, ne derelinquas me, ne forte exaltentur.
10 Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos.
11 Cadent super eos carbones, in ignem deiicies eos: in miseriis non subsistent.
12 Vir linguosus non dirigetur in terra: virum iniustum mala capient in interitu.
13 Cognovi quia faciet Dominus iudicium inopis: et vindictam pauperum.

(4) Sup 5, 11; Rom 3, 13.

14 Verumtamen iusti confitebuntur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

140 (141). Oratio dissipatorum

140 1 Psalmus David.

Ne corrumpantur ab iniquis
Domine clamavi ad te, exaudi me: intende voci meæ, cum clamavero ad te.
2 Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum.
3 Pone Domine custodiam ori meo: et ostium circumstantiæ labiis meis.
4 Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis.
Cum hominibus operantibus iniquitatem: et non communicabo cum electis eorum.
5 Corripiet me iustus in misericordia, et increpabit me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum:
6 absorpti sunt iuncti petræ iudices eorum. Audient verba mea quoniam potuerunt:
7 sicut crassitudo terræ erupta est super terram. Dissipata sunt ossa nostra secus infernum:

Dominum invocant
8 quia ad te Domine, Domine oculi mei: in te speravi, non auferas animam meam.
9 Custodi me a laqueo, quem statuerunt mihi: et a scandalis operantium iniquitatem.
10 Cadent in retiaculo eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam.

141 (142). Preces periclitantis

141 1 Intellectus David, Cum esset in spelunca, oratio. *(1 Rg 24.)*

Petit
2 Voce mea ad Dominum clamavi: voce mea ad Dominum deprecatus sum:

(2) Sup 76, 2.

3 Effundo in conspectu eius orationem meam, et
tribulationem meam ante ipsum pronuntio.

ut ex angustiis

4 In deficiendo ex me spiritum meum, et tu
cognovisti semitas meas.
In via hac, qua ambulabam, absconderunt la-
queum mihi.
5 Considerabam ad dexteram, et videbam: et
non erat qui cognosceret me.
Periit fuga a me, et non est qui requirat ani-
mam meam.

educatur

6 Clamavi ad te Domine, dixi: Tu es spes mea,
portio mea in terra viventium.
7 Intende ad deprecationem meam: quia humi-
liatus sum nimis.
Libera me a persequentibus me: quia confor-
tati sunt super me.
8 Educ de custodia animam meam ad confiten-
dum nomini tuo:
me exspectant iusti, donec retribuas mihi.

142 (143). Obsecratio auxilii

142 1 Psalmus David, Quando persequebatur eum Absalom filius eius. *(2 Rg 17.)*

Psalmista supplicat

Domine exaudi orationem meam: auribus per-
cipe obsecrationem meam in veritate tua:
exaudi me in tua iustitia.
2 Et non intres in iudicium cum servo tuo: quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

ut de inimicis eripiatur

3 Quia persecutus est inimicus animam meam:
humiliavit in terra vitam meam. Collocavit
me in obscuris sicut mortuos sæculi:
4 et anxiatus est super me spiritus meus, in me
turbatum est cor meum.
5 Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum
in omnibus operibus tuis: in factis manuum
tuarum meditabar.
6 Expandi manus meas ad te: anima mea sicut
terra sine aqua tibi:

7 Velociter exaudi me Domine: defecit spiritus
meus.
Non avertas faciem tuam a me: et similis ero
descendentibus in lacum.
8 Auditam fac mihi mane misericordiam tuam:
quia in te speravi.
Notam fac mihi viam, in qua ambulem: quia
ad te levavi animam meam.

et a Spiritu bono deducatur

9 Eripe me de inimicis meis Domine, ad te con-
fugi:
10 doce me facere voluntatem tuam, quia Deus
meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet
me in terram rectam:
11 propter nomen tuum Domine vivificabis me,
in æquitate tua. Educes de tribulatione ani-
mam meam:
12 et in misericordia tua disperdes inimicos meos.
Et perdes omnes, qui tribulant animam meam:
quoniam ego servus tuus sum.

143 (144). Canticum victoris

143 1 Psalmus David. Adversus Goliath.

Deo doctori ac protectori

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet
manus meas ad prœlium, et digitos meos
ad bellum.
2 Misericordia mea, et refugium meum: suscep-
tor meus, et liberator meus:
Protector meus, et in ipso speravi: qui subdit
populum meum sub me.
3 Domine quid est homo, quia innotuisti ei? aut
filius hominis, quia reputas eum?
4 Homo vanitati similis factus est: dies eius
sicut umbra prætereunt.
5 Domine inclina cælos tuos, et descende: tange
montes, et fumigabunt.
6 Fulgura coruscationem, et dissipabis eos: emitte
sagittas tuas, et conturbabis eos:

(4) Iob 8, 9; 14, 2.

7 Emitte manum tuam de alto, eripe me, et libera me de aquis multis: de manu filiorum alienorum.
8 Quorum os locutum est vanitatem: et dextera eorum, dextera iniquitatis.

liberatus psallit

9 Deus canticum novum cantabo tibi: in psalterio, decachordo psallam tibi.
10 Qui das salutem regibus: qui redemisti David servum tuum de gladio maligno:
11 eripe me. Et erue me de manu filiorum alienorum,
quorum os locutum est vanitatem: et dextera eorum, dextera iniquitatis:
12 Quorum filii, sicut novellæ plantationes in iuventute sua. Filiæ eorum compositæ: circumornatæ ut similitudo templi.
13 Promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Oves eorum fœtosæ, abundantes in egressibus suis:
14 boves eorum crassæ. Non est ruina maceriæ, neque transitus: neque clamor in plateis eorum.
15 Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt: beatus populus, cuius Dominus Deus eius.

144 (145). Attributa Dei

144 1 Laudatio ipsi David.

Prædicatur

Exaltabo te Deus meus rex: et benedicam nomini tuo in sæculum, et in sæculum sæculi.
2 Per singulos dies benedicam tibi: et laudabo nomen tuum in sæculum, et in sæculum sæculi.

magnitudo

3 Magnus Dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius non est finis.
4 Generatio et generatio laudabit opera tua: et potentiam tuam pronuntiabunt.
5 Magnificentiam gloriæ sanctitatis tuæ loquentur: et mirabilia tua narrabunt.

6 Et virtutem terribilium tuorum dicent: et magnitudinem tuam narrabunt.

7 Memoriam abundantiæ suavitatis tuæ eructabunt: et iustitia tua exsultabunt. — misericordia
8 Miserator et misericors Dominus: patiens, et multum misericors.
9 Suavis Dominus universis: et miserationes eius super omnia opera eius.

10 Confiteantur tibi Domine omnia opera tua: et sancti tui benedicant tibi. — omnipotentia
11 Gloriam regni tui dicent: et potentiam tuam loquentur:
12 Ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam: et gloriam magnificentiæ regni tui.
13 Regnum tuum regnum omnium sæculorum: et dominatio tua in omni generatione et generationem.

Fidelis Dominus in omnibus verbis suis: et sanctus in omnibus operibus suis. — fides

14 Allevat Dominus omnes, qui corruunt: et erigit omnes elisos. — providentia
15 Oculi omnium in te sperant Domine: et tu das escam illorum in tempore opportuno.
16 Aperis tu manum tuam: et imples omne animal benedictione.

17 Iustus Dominus in omnibus viis suis: et sanctus in omnibus operibus suis. — iustitia
18 Prope est Dominus omnibus invocantibus eum: omnibus invocantibus eum in veritate.
19 Voluntatem timentium se faciet, et deprecationem eorum exaudiet: et salvos faciet eos.
20 Custodit Dominus omnes diligentes se: et omnes peccatores disperdet.
21 Laudationem Domini loquetur os meum: et benedicat omnis caro nomini sancto eius in sæculum, et in sæculum sæculi.

145 (146). Adiutor Israelis

145 [1] Alleluia, Aggæi, et Zachariæ.

Non homo

[2] Lauda anima mea Dominum,
laudabo Dominum in vita mea: psallam Deo meo quamdiu fuero.
Nolite confidere in principibus: [3] in filiis hominum, in quibus non est salus.
[4] Exibit spiritus eius, et revertetur in terram suam: in illa die peribunt omnes cogitationes eorum.

sed Deus

[5] Beatus, cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Domino Deo ipsius:
[6] qui fecit cælum et terram, mare, et omnia, quæ in eis sunt. [7] Qui custodit veritatem in sæculum,
facit iudicium iniuriam patientibus: dat escam esurientibus.
Dominus solvit compeditos: [8] Dominus illuminat cæcos.
Dominus erigit elisos, Dominus diligit iustos.
[9] Dominus custodit advenas, pupillum, et viduam suscipiet: et vias peccatorum disperdet.
[10] Regnabit Dominus in sæcula Deus tuus Sion, in generationem et generationem.

146 (147). Operatio Domini

146 [1] Alleluia.

Contritos corde sanat

Laudate Dominum quoniam bonus est psalmus: Deo nostro sit iucunda, decoraque laudatio.
[2] Ædificans Ierusalem Dominus: dispersiones Israelis congregabit.
[3] Qui sanat contritos corde: et alligat contritiones eorum.
[4] Qui numerat multitudinem stellarum: et omnibus eis nomina vocat.

---

(2) Sup 103, 33. — (6) Act 14, 14; Apc 14, 7.

[5] Magnus Dominus noster, et magna virtus eius: et sapientiæ eius non est numerus.
[6] Suscipiens mansuetos Dominus: humilians autem peccatores usque ad terram.

omnibus escam dat

[7] Præcinite Domino in confessione: psallite Deo nostro in cithara.
[8] Qui operit cælum nubibus: et parat terræ pluviam.
Qui producit in montibus fænum: et herbam servituti hominum.
[9] Qui dat iumentis escam ipsorum: et pullis corvorum invocantibus eum.
[10] Non in fortitudine equi voluntatem habebit: nec in tibiis viri beneplacitum erit ei.
[11] Beneplacitum est Domino super timentes eum: et in eis, qui sperant super misericordia eius.

147. Continuatio Psalmi præcedentis

147 Alleluia.

Ierusalem benedicit

[12] Lauda Ierusalem Dominum: lauda Deum tuum Sion.
[13] Quoniam confortavit seras portarum tuarum: benedixit filiis tuis in te.
[14] Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti satiat te.
[15] Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit sermo eius.
[16] Qui dat nivem sicut lanam: nebulam sicut cinerem spargit.
[17] Mittit crystallum suam sicut buccellas: ante faciem frigoris eius quis sustinebit?
[18] Emittet verbum suum, et liquefaciet ea: flabit spiritus eius, et fluent aquæ.
[19] Qui annuntiat verbum suum Iacob: iustitias, et iudicia sua Israel.
[20] Non fecit taliter omni nationi: et iudicia sua non manifestavit eis. Alleluia.

148. Redemptor Israelis

148 1 Alleluia.

Laudandus de cælis

Laudate Dominum de cælis: laudate eum in excelsis.
2 Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.
3 Laudate eum sol et luna: laudate eum omnes stellæ, et lumen.
4 Laudate eum cæli cælorum: et aquæ omnes, quæ super cælos sunt,
5 laudent nomen Domini. Quia ipse dixit, et facta sunt: ipse mandavit, et creata sunt.
6 Statuit ea in æternum, et in sæculum sæculi: præceptum posuit, et non præteribit.

atque de terra

7 Laudate Dominum de terra, dracones, et omnes abyssi.
8 Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum: quæ faciunt verbum eius:
9 Montes, et omnes colles: ligna fructifera, et omnes cedri.
10 Bestiæ, et universa pecora: serpentes, et volucres pennatæ:
11 Reges terræ, et omnes populi: principes, et omnes iudices terræ.
12 Iuvenes, et virgines: senes cum iunioribus laudent nomen Domini: 13 quia exaltatum est nomen eius solius. 14 Confessio eius super cælum, et terram:
et exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis eius: filiis Israel, populo appropinquanti sibi. Alleluia.

149. Iudicium iustum

149 1 Alleluia.

Israel exaltatus

Cantate Domino canticum novum: laus eius in ecclesia sanctorum.

(4) Dn 3, 59 s.

2 Lætetur Israel in eo, qui fecit eum: et filii Sion exsultent in rege suo.
3 Laudent nomen eius in choro: in tympano, et psalterio psallant ei:
4 Quia beneplacitum est Domino in populo suo: et exaltabit mansuetos in salutem.
5 Exsultabunt sancti in gloria: lætabuntur in cubilibus suis.

gentes castigatæ

6 Exaltationes Dei in gutture eorum: et gladii ancipites in manibus eorum:
7 Ad faciendam vindictam in nationibus: increpationes in populis.
8 Ad alligandos reges eorum in compedibus: et nobiles eorum in manicis ferreis.
9 Ut faciant in eis iudicium conscriptum: gloria hæc est omnibus sanctis eius. Alleluia.

150. Epilogus psalterii

150 1 Alleluia.

doxologia quinta

Laudate Dominum in sanctis eius: laudate eum in firmamento virtutis eius.
2 Laudate eum in virtutibus eius: laudate eum secundum multitudinem magnitudinis eius.
3 Laudate eum in sono tubæ: laudate eum in psalterio, et cithara.
4 Laudate eum in tympano, et choro: laudate eum in chordis, et organo.
5 Laudate eum in cymbalis benesonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis:
6 omnis spiritus laudet Dominum. Alleluia.

Index

	pag.
Liber I Regum	7
Liber II Regum	71
Liber I Paralipomenon	132
Liber II Paralipomenon	188
Liber Esdræ	258
Liber Nehemiæ	278
Liber Tobiæ	306
Liber Iudith	326
Liber Esther	352
Liber Iob	376
Liber Psalmorum	439